SECRETUL TRANDAFIRULUI 3

Lungul drum spre libertate

Matthew și Sabina
sunt din nou împreună, dar vor reuși ei,
oare, să treacă de Cortina de Fier?

MICHAEL

MICHAEL PHILLIPS

Seria Secretul trandafirului 3

LUNGUL DRUM SPRE LIBERTATE

Traducerea: Mihaela Tocuţ

Editura Casa Cărţii
Oradea, 2014

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României Philips, Michael

Michael Philips
Secret of the Rose 3
Escape to Freedom, 1994

Acest roman este o operă de ficţiune. Numele, personajele şi evenimentele prezentate în carte constituie rodul imaginaţiei autorului sau sunt folosite în mod fictiv. Orice asemănare cu evenimente, locuri, organizaţii sau persoane reale este pur întâmplătoare şi neintenţionată.

Mulţumiri

Pentru scrierea acestui roman am folosit spre documentare cartea *The Berlin Wall*, de Deane şi David Heller, publicată de Walker & Co., New York, 1962.

Mulţumiri şi pentru...

Versiunea originală a poemului recitat de baron în Capitolul 104 se intitulează „Tell Me” (*Knowing the Heart of God*, de George MacDonald, Bethany House Publishers, Minneapolis, Minn., pag. 224).

Prolog

După ce a făcut cerurile şi pământul, Creatorul s-a uitat la ele şi a zis: „Sunt bune!”

Mai apoi, după ce l-a făcut pe om – un om care să stăpânească peste toate plantele, animalele, stelele şi galaxiile – a răsunat în univers proclamaţiunea divină: „Este foarte bun!”

În om a săvârşit Creatorul, Atotputernicul EU SUNT, actul creator suprem, dând viaţă unei fiinţe care, deşi separată de El, să-l oglindească natura divină. Omul, spune Cuvântul Său, a fost creat *după chiar chipul* lui Dumnezeu şi a fost totodată înzestrat cu acea însuşire superioară, ce îl deosebeşte de tot restul Creaţiei, numită liber arbitru – puterea de a *alege* între a urma sau nu calea Celui după a cărui asemănare a fost creat.

O, *Tată*, *să îndrăznim*, *oare*, *a crede că noi*, *nişte bieţi muritori*, *suntem de origine dumnezeiască*? *Este legătura dintre noi şi Tine*, *într-adevăr*, *atât de strânsă*? *Am fost creaţi cu adevărat – deşi pare incredibil*! *– după chipul Tău*? *Deschide-ne*, *Doamne*, *minţile şi sufletele pentru a putea primi adevărul fundamental şi sfânt că în Tine putem descoperi tot ceea ce înseamnă un Tată perfect*, *un părinte iubitor*!

Creând primul bărbat şi prima femeie, Dumnezeu a început îndelungatul proces al întemeierii unei familii – a *familiei Sale*. *O familie aşezată chiar în centrul Creaţiei*. *O familie menită să fie sămânţa*, *punctul de pornire*, *nucleul viu pe care să se bazeze întreaga istorie a omenirii*.

Iată de ce, din acel moment, pentru Dumnezeu, *copiii Săi* au fost întotdeauna pe primul plan, mai presus de orice altceva. Chiar dacă, la scurtă vreme după Creaţie, slăbiciunea omenească a atras după sine păcatul, suferinţa şi moartea, El – Cel cunoscut celor din vechime drept *Iahve* sau *Elohim* – nu a pierdut nicio clipă din vedere menirea sfântă pentru care l-a făcut pe om din ţărână şi i-a dăruit

viaţă suflând peste el din suflarea Lui.

Dumnezeu îşi va atinge întotdeauna scopul pe care îl are pentru copiii Săi. Unii dintre ei sunt conştienţi de lucrarea divină ce se săvârşeşte prin ei. Aceştia se lasă călăuziţi de mâna Lui, se închină în faţa Creatorului şi îi aduc mulţumiri.

Printre copiii lui Dumnezeu există însă şi unii care nu au habar de planul Lui atotputernic şi chiar cred că El le este potrivnic sau că i-a dat cu totul uitării. Mai sunt şi dintre aceia ce se ridică împotriva Lui, zădărnicind, fără să ştie, fiecare încercare a Domnului de a le umple vieţile cu iubire.

Dar Domnul ştie întotdeauna când să acţioneze. El nu se grăbeşte niciodată. Aşteaptă răbdător momentul potrivit – o zi... o mie de ani, Lui îi este totuna. Fie că ar dura zece săptămâni sau o mie de generaţii, Domnul Dumnezeul care a creat universul îşi va atinge până la urmă sfântul scop.

În împărăţia Lui, nimic nu e întâmplător şi nimic nu e dat vreodată uitării. Voia lui *se face* întotdeauna. Dumnezeu nu îşi pierde din vedere creaţia nicio clipă şi ştie tot ceea ce se ascunde în sufletul omului.

Chiar dacă nevăzută, mâna Sa călăuzitoare rămâne pururi prezentă. Dumnezeu îşi veghează neîncetat copiii, vocea Sa îi cheamă la trezire spirituală şi lumina Lui îi îndeamnă să îşi deschidă ferestrele sufletelor spre cer. Influenţele prezenţei Sale se resimt neîncetat în întreaga creaţie, de la minusculele primule ce îşi ridică sfios căpşoarele din pământul îngheţat al iernii până la întortocherile alunecoase ale conştiinţei.

Voinţa Domnului *se va împlini* întotdeauna.

Chiar dacă, odată cu trecerea anilor, a secolelor şi a mileniilor, exercitându-şi în mod egoist, nesăbuit şi limitat voinţa independentă cu care a fost înzestrat, omul s-ar putea să înceteze a mai privi în sus, spre chipul Tatălui care l-a creat şi care are o *Voie* divină în ceea ce-l priveşte, Tatăl nostru nu va înceta niciodată să privească în jos cu o inimă preaplină de iubire şi va face orice pentru a-i readuce pe cei

rătăciţi în Grădina pe care le-a destinat-o de la bun început.

Tatăl ceresc tânjeşte să ne dăruiască din nou un pământ unde să sălăşluim alături de El ca o familie – Creator şi creaţie păşind unul lângă altul în arşiţa dimineţii şi în răcoarea amurgului... ca o singură fiinţă.

La început, Iahve s-a aplecat spre pământul pe care l-a creat, a luat ţărâna din care l-a făcut pe om, i-a suflat în nări suflare de viaţă şi apoi i-a spus: *Eşti fiul Meu*. *Creşte-ţi înmulţiţi-vă*, *umpleţi pământul şi supuneţi-l*; *şi stăpâniţi peste peştii mării*, *peste păsările cerului şi peste orice vieţuitoare care se mişcă pe pământ*. *Fiţi poporul meu*.

Dumnezeu va lucra neîncetat până când omenirea va fi pregătită, capabilă şi dornică să se supună celei mai însemnate porunci din Geneza. Şi, la timpul potrivit, îşi va împlini vrerea din acea zi.

Acesta este unicul scop al istoriei omenirii.

Partea I
Obârşia răului, firul promisiunii
De la începuturi – 1962

1
Pământul făgăduit şi misterele lui

2000 î.Hr. – 69 d.Hr.

Ţara Făgăduinţei, aşa s-a chemat dintotdeauna străvechiul pământ sfânt străbătut de fluviul Iordan ce i-a fost lăsat prin legământ lui Avraam.

Iahve, DOMNUL, Dumnezeul cel Atotputernic al celor din vechime, i-a spus credinciosului Avraam din Ur: „*Ieşi din ţara ta*, *din rudenia ta şi din casa tatălui tău şi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta*. *Voi face din tine un neam mare şi te voi binecuvânta*. *Îţi voi înmulţi foarte mult sământa*, *şi anume*: *ca stelele cerului şi ca nisipul de pe ţărmul mării. Eu sunt Domnul care te-am scos din Ur*; *din Haldeea ca să-ţi dau în stăpânire ţara aceasta”.*

Şase sute de ani mai târziu, pe muntele Sinai, Dumnezeu i-a zis lui Moise: „*Du-te şi porneşte de aici cu poporul pe care l-ai scos din ţara Egiptului*; *suie-te în ţara pe care am jurat că o voi da lui Avraam*, *lui Isaac şi lui Iacov*. *Suie-te în ţara aceasta unde curge lapte şi miere*”.

Pesemne că numeroasei seminţii a lui Avraam i s-o fi părut că Dumnezeu, vezi bine, a fost prea optimist când a făcut această făgăduinţă şi n-a luat în considerare eforturile susţinute ale egiptenilor, al asirienilor, al babilonienilor, al perşilor şi al romanilor de a-i împiedica să ocupe pământul aflat între deşertul arab şi Marea cea Mare. Ba chiar nu-i exclus ca unii dintre ei, mai puţin credincioşi, să se fi întrebat de ce nu-şi ridicase puţin mai ferm divina-l mână împotriva popoarelor ce păreau atât de îndârjite să le sufle de sub nas moştenirea promisă.

Dumnezeu a creat în Eden o grădină în care omul să cunoască fericirea supremă. După izgonirea din Rai, omenirea şi-a început cele şase milenii de pribegie, căutând în zadar acest nou Eden, această ţară făgăduită seminţiei lui Avraam, unde curg lapte şi miere.

„Blestemat este acum pământul din pricina ta”, i-a zis Dumnezeu lui Adam când l-a izgonit din grădina Eden şi se pare că acelaşi blestem a urmărit şi cea de-a doua grădină făgăduită lui Avraam. Seminţiile sale păreau să fie sortite să ocupe acel pământ sfânt doar în scurtele răstimpuri dintre înfrângerile suferite în faţa marilor puteri.

După ce i-a făcut făgăduinţa, Cel de Sus l-a prevenit pe Avraam: „*Să ştii hotărât că sămânţa ta va fi străină într-o ţară care nu va fi a ei*; *acolo va fi robită şi o vor apăsa greu*”. Departe de a face referire doar la şederea relativ scurtă în Egipt, aceste cuvinte au hotărât viitorul Israelului pe pământ.

Totuşi, pentru străvechiul Dumnezeu iudaic, seminţia lui Avraam a fost mereu mult mai importantă decât pământul propriu-zis. Faptul că evreii erau copiii lui Dumnezeu constituia un adevăr proeminent în ecuaţia divină, mai presus de naţionalitatea lor. Faptul că formau un *popor* constituia un adevăr mai adânc decât posesia unor hotare fixe. Faptul că fuseseră aleşi să-L vestească pe Cel de Sus în cele patru zări ale lumii era mai însemnat decât necesitatea găsirii unei patrii.

Cel pe care-L numeau Iahve punea bazele unei naţiuni noi – o naţiune ce nu putea fi îngrădită între hotarele ce se intersectează-n lung şi-n lat pe suprafaţa globului. Graniţele care delimitau bunăoară acel teritoriu străvechi revendicat de Iosua, cucerit de marele rege războinic David al lui Isai şi jelit de Isaia şi de Ieremia, erau doar hotare pământeşti, fără a avea neapărat legătură cu împărăţia cerească.

Apoi, Dumnezeu a trimis poporului Său pe Fiul Lui, mult-aşteptatul Mesia, pentru a le arăta calea. Mântuitorul le-a spus că templul pe care îl va ridica pentru noua naţiune nu

va fi clădit de mână omenească şi nu va trebui apărat cu arme şi oştiri, ci că ei înşişi, ca nişte pietre vii, sunt zidiţi să fie o casă duhovnicească, întărită prin credinţă şi iubire de semeni.

Dar, vai, copiii lui Avraam nu au ascultat nici pe Mântuitor, nici mesajul Lui şi avea să treacă vreme îndelungată până să desluşească adevăratul sens al străvechii făgăduinţe.

2
Furtul odoarelor sfinte

70 d.Hr.

Levitul, un bărbat cu barbă, înveşmântat în straie negre, se furişă cu grijă pe sub porticul întunecos ce se întindea de-a lungul zidului exterior şi se strecură prin poarta sudică în cel mai sacru edificiu al lumii iudaice: Templul lui Irod cel Mare.

Ştia că, dac-ar fi descoperită de vreunul dintre clerici sau, mai rău, de marele-preot ori de însuşi Irod Agripa, fapta pe care urma s-o săvârşească avea să-l coste, fără doar şi poate, veşmântul preoţesc şi probabil... chiar viaţa.

Traversă curtea neamurilor, intră prin Poarta Frumoasă în curtea femeilor şi, de acolo, în curtea lui Israel, trecu de altar şi păşi în sanctuar. Aici, încetini pasul şi se apropie tiptil de sacra sa destinaţie, Sfânta-sfintelor, despre care se spunea c-ar fi locaşul pământesc al lui Dumnezeu.

Oare va fi lovit de trăsnet dacă se atinge de odoarele sfinte? Dispus să-şi asume riscul, îl rugă pe Iahve să fie milostiv cu sufletul său în viaţa următoare.

De câteva zile încoace, îl chinuia o neagră presimţire.

Se zvonea că împăratul Vespasian vrea să-l trimită în Iudeea pe fiul său Titus. Întrucât, de un secol încoace, regiunea asistase la un du-te-vino constant de soldaţi, guvernatori şi centurioni romani, fârtaţii săi din Sinedriu nu au acordat veştilor o importanţă deosebită.

Dar ceea ce nu luau ei în considerare era faptul că, de astă dată, în fruntea legiunilor se va afla un om plin de ambiţie. Zedechia ben Azor, preot şi rabi credincios al urmaşilor lui Aaron, ştia că situaţia avea să ia o întorsătură gravă acum. Înfricoşător, zdrobitor de gravă.

Ceilalţi preoţi de la Templu îl considerau cam ciudat, dacă nu chiar puţin într-o ureche. Păi cum altfel s-ar fi putut explica vederile lui mult prea largi şi îngăduinţa manifestată

faţă de secta creştină? Din fericire, susţineau prietenii în apărarea lui, Zedechia păstra mare parte din ideile lui fistichii – cum că toţi oamenii ar fi fraţi şi alte asemenea bazaconii – pentru sine.

O altă meteahnă supărătoare de-a preotului o constituia predilecţia sa pentru prezicerea viitorului. Într-o altă epocă, probabil că ar fi fost considerat proroc. În aceasta însă, cuvintele lui – profeţii cu privire la ceea ce va să vie şi învăţături fără noimă cum că Iahve ar vrea să se apropie de poporul Său – erau întâmpinate cu un amestec de iritare şi dispreţ şi în mare parte ignorate – ceea ce dovedea, poate mai presus de orice altceva, că Zedechia era, într-adevăr, înzestrat cu darul profeţiei.

După cumplita vedenie care îl trezise din somn cu şase zile în urmă, Zedechia se adâncise în cercetarea Scripturii.

Daniel prevestise nimicirea Sfântului Locaş – şi Zedechia ştia că Sfântul Locaş era chiar *acest* Templu al Ierusalimului. Prorocul atrăsese întreit atenţia asupra urâciunii pustiirii aşezate în Locul Sfânt. „Cine citeşte să înţeleagă!” spunea Scriptura.

O, *Doamne*, *ajută-mă să înţeleg misterul profeţiei şi arată-mi ce vrei să fac*! strigase el, după care căutase din nou cuvintele prorocului.

Când împăratul de la miazănoapte se va întoarce în ţara lui cu mari bogăţii, *în inima lui va fi vrăjmaş legământului sfânt*.

Cei mai mulţi preoţi şi cărturari considerau că aceste cuvinte făceau referire la tiranul Antioh, regele Siriei, dar Zedechia nu fusese niciodată de acord cu această tălmăcire. *Roma* era mai la miazănoapte decât Siria. Din păcate însă Zedechia era singurul care credea că groaznica profeţie avea să se împlinească doar de acum încolo şi că primejdia venea dinspre marea putere ce guverna la nord de Marea Mediterană.

La o vreme hotărâtă, *va porni din nou împotriva împăratului de miazăzi*. *Mânios împotriva legământului*

sfânt, nu va sta cu mâinile în sân. Nişte oşti trimise de el vor veni şi vor spurca Sfântul Locaş, cetăţuia, vor face să înceteze jertfa necurmată şi vor aşeza urâciunea pustiitorului... La vremea sfârşitului, împăratul de la miazăzi se va împunge cu el. Şi împăratul de la miazănoapte se va năpusti ca o furtună peste el; va înainta asupra ţărilor lui, se va revărsa ca un râu şi le va îneca. Va intra şi în ţara cea minunată, şi zeci de mii vor cădea.

Nu poate fi vorba decât despre Imperiul Roman, cugetă Zedechia. De când avusese acel vis premonitor, era mai convins ca niciodată că o invazie era iminentă. Or, rezultatul unei asemenea invazii nu putea să fie decât unul singur: Templul va fi distrus din temelii, cu tot cu Locul Sfânt.

Împăratul de la miazănoapte – nimeni altul decât cel din Roma, fireşte – va prăda Templul şi îşi va însuşi toate bogăţiile aflate în el. Acest împărat, scria Daniel, „*va cinsti pe dumnezeul cetăţuilor; acestui dumnezeu, pe care nu-l cunoşteau părinţii săi, îi va aduce cinste cu aur şi argint, cu pietre scumpe şi lucruri de preţ.*

Zedechia consultase până şi cuvintele lui Iisus cel răstignit. Studiase destul de îndeaproape noua sectă pentru a-şi aminti că şi acesta îl citase pe Daniel în ceea ce priveşte „urâciunea pustiirii”. De vreo doi ani încoace, circula o culegere a învăţăturilor lui Iisus întocmită de un vameş pe nume Matei. Într-o noapte, Zedechia îi făcuse pe ascuns o vizită acestui Matei şi stătuse îndelung de vorbă cu el. Deşi era evreu, nu creştin, Zedechia nu considerase că ar fi greşit cu ceva. În fond, şi Iisus fusese tot evreu şi încă unul credincios, pe deasupra. Unde mai pui că majoritatea discipolilor Săi erau tot evrei şi Zedechia avea o minte deschisă şi era dornic să afle adevărul indiferent de gruparea religioasă din care făceau parte cei ce-l propovăduiau. E drept că afirmaţia creştinilor cum că Iisus ar fi fost Mesia era greu de acceptat chiar şi pentru el. Totuşi, dacă Iisus înviase, într-adevăr, după răstignire – aşa

cum susţineau creştinii şi negau cu vehemenţă preoţii Templului – nu era exclus ca afirmaţia să conţină, totuşi, un sâmbure de adevăr.

În fine, va lăsa pe mai târziu elucidarea acestui mister. Deocamdată trebuia să-şi concentreze întreaga atenţie asupra visului, a Romei şi a felului în care ar putea salva de ghearele cotropitorilor chiar şi doar câteva obiecte sfinte.

Îşi reaminti conversaţia avută cu Matei. Acesta auzise cu urechile lui cutremurătoarele cuvintele, apoi le notase în lucrarea pe care el o numea evanghelie. Zedechia era deci încrezător că Iisus rostise întocmai cuvintele pe care i le reprodusese Matei în noaptea aceea:

Când veţi vedea „urâciunea pustiirii”, despre care a vorbit proorocul Daniel „aşezată în Locul Sfânt”, atunci, cei ce vor fi în Iudeea să fugă la munţi; cine va fi pe acoperişul casei să nu se coboare să-şi ia lucrurile din casă; şi cine va fi la câmp să nu se întoarcă să-şi ia haina. Pentru că atunci va fi un necaz mare.

Fie că Iisus fusese proroc ori ba – deocamdată nu avea timp să cugete la asta – vorbele lui fuseseră cât se poate de clare – *Nu zăboviţi... fugiţi în munţi* – şi ele confirmau avertizările făcute de Daniel şi propria-i premoniţie. Prin urmare, Zedechia avea de gând să îi dea ascultare.

Ar fi dat orice să-i poată preveni pe confraţii săi preoţi şi pe toţi locuitorii Ierusalimului, dar din nefericire era sigur că asta nu ar duce la nimic bun. Ştia ce se întâmplă aici cu profeţii, şi mai ales cu cei consideraţi a fi profeţi mincinoşi. Chiar dacă nu se aflase în Ierusalim atunci când avusese loc răstignirea lui Iisus din Nazaret, ştia prea bine că acesta nu fusese singurul rabi evreu condamnat la moarte de către compatrioţii săi. Fără doar şi poate, profeţii nu erau văzuţi cu ochi buni în Ierusalim.

Nu, nu avea niciun rost să îi pună pe ceilalţi în gardă. Un astfel de demers nu i-ar fi adus decât moartea sau, în cel mai bun caz, batjocorirea, ceea ce l-ar fi împiedicat să îndeplinească misiunea divină care simţea că îi fusese

încredinţată. Îl durea inima, dar trebuia s-o facă. Era o călătorie în care trebuia să se îmbarce... singur.

Traversă tiptil Locul Sfânt şi se opri în dreptul perdelei care acoperea intrarea în Sfânta-sfintelor.

I se puse un nod în gât şi simţi cum începe să-i şiroiască sudoarea pe spate şi pe piept. Preceptele după care trăise toată viaţa i se adunară în suflet să mai protesteze o ultimă dată împotriva nesăbuinţei pe care urma s-o săvârşească.

Doar marele-preot avea voie să intre în Sfânta-sfintelor. Zedechia era pe cale să comită un sacrilegiu împotriva chintesenţei credinţei iudaice şi a însuşi caracterului sfânt al lui Iahve. Şi totuşi, simţea că e un lucru pe care trebuie să-l facă, de parcă însuşi Iahve l-ar fi împins de la spate.

Rosti o ultimă rugăciune.

Opreşte-mi mâna, *Doamne al Israelului*, *dacă ceea ce sunt pe cale să fac nu place ochilor Tăi*. *Nu mă lăsa să păcătuiesc împotriva Legii Tale şi a locaşului Tău*.

Aşteptă preţ de o clipă, dar singurul impuls pe care îl simţi fu cel ce îi dăduse ghes de la premoniţie încoace – cel de a purcede.

Trase adânc aer în piept şi se strecură dincolo de perdea, în Sfânta-sfintelor.

Inima îi bătea nebuneşte. Mai că se-aştepta să audă vuiet de fulger în ceruri şi să fie trăsnit pe loc.

Cu mare efort, încercă să se calmeze. Rotindu-şi ochii prin locaşul sacru în care se afla pentru prima dată în viaţa lui, privirea îi căzu imediat pe ceea ce căuta: săculeţul în care se aflau pietrele preţioase din pieptarul lui Aaron, marele-preot al Israelului.

Întinse încet braţul şi apucă săculeţul.

Cu mâna tremurândă, îl desfăcu şi scoase cele două diamante mari cunoscute drept Urim – acesta reprezenta răspunsul „*negativ*” atunci când marele-preot folosea nestematele în luarea unei decizii spinoase – şi Tumim – care reprezenta răspunsul „*pozitiv*”.

Zăbovi doar o clipă cu privirea asupra splendidelor

odoare, apoi le împachetă cu grijă într-o bucată de pânză şi le puse în buzunarul veşmântului. Dintr-un alt buzunar, scoase două pietre obişnuite pe care le adusese special în acest scop şi le puse în săculeţ. Descoperirea dispariţiei nestematelor Urim şi Tumim trebuia întârziată cât mai mult cu putinţă.

Zedechia aşează apoi săculeţul în locul în care îl găsise şi părăsi grăbit încăperea. Gâfâind, cu inima palpitând, străbătu valvârtej curţile pavate cu pietre albe, atent să nu facă zgomot. Peste câteva minute, se afla deja în siguranţă, în afara zidurilor Templului, singur pe străzile Ierusalimului.

Din păcate, de unul singur nu avea cum să salveze Templul. Tot ceea ce îi stătea în putere era să salveze câteva din acele comori inestimabile ale credinţei iudaice pentru alte vremuri, când poate că peste dărâmăturile pe care aveau să le lase în urmă romanii, Dumnezeu va înălţa un alt lăcaş de închinăciune în Ierusalim.

Întoarse capul şi aruncă o ultimă privire spre maiestuosul Templu al lui Irod.

Ochii i se umplură de lacrimi. Ştia că îl vede pentru ultima oară.

Întoarse privirea şi scrută împrejurimile. Călca pentru ultima oară pe străzile cetăţii, şi de acest lucru era dureros de sigur.

O, *Ierusalime*... *Ierusalime*, suspină el. *Am să-ţi duc dorul*, *străveche cetate sfântă*...

Dintr-odată, simţi că spiritul i se linişteşte şi începu să îngâne o rugăciune.

Chiar de legiunile romane au să radă Ierusalimul de pe faţa pământului Tu, *Doamne*, *înalţă o nouă cetate din ruine*. *Adu-ţi poporul înapoi pe muntele sfânt*. *Chiar de copiii Tăi or fi împrăştiaţi în cele patru zări*, *Tu rămâi alături de ei oriunde s-ar afla*. *Păzeşte-ţi poporul*... *şi păzeşte aceste pietre*. *Fă ca atunci când vei socoti de cuviinţă*, *ele să ajungă din nou în sfântul Tău locaş*.

Îl năpădiră un noian de simţăminte şi de rugi pe care nu

mai fu în stare să le rostească în cuvinte.

În cele din urmă întoarse spatele Templului şi îşi continuă grăbit drumul. Mai erau multe de făcut înainte de a purcede la drum. Trebuia să părăsească sfânta cetate prin Poarta Esenienilor înainte de răsăritul soarelui.

3
Pribegi fără patrie

70 d.Hr. – 1382 d.Hr.

Dumnezeu a vrut, într-adevăr, să facă din urmaşii lui Avraam un neam mare, o naţiune sfântă în împărăţia cerurilor şi pentru asta L-a jertfit pe propriul Său Fiu. Dar poporul Lui a ales să-şi pună în schimb speranţa într-o împărăţie lumească efemeră – un vis ce a fost destrămat brusc şi violent, la treizeci şi şapte de ani după moartea Fiului Său, de către Titus, fiul împăratului roman.

Cu Ierusalimul în flăcări, rezistenţa iudeilor din Masada îngenuncheată şi Israelul primului secol zăcând în ruine, urmaşii lui Avraam au fost nevoiţi să se împrăştie în cele patru zări, devenind cea mai numeroasă diasporă a tuturor timpurilor, pribegi şi pelerini nu doar prin deşerturile Sinaiului, Şur, Paran şi Ţin, ci pe întregul mapamond. Adevărat a grăit Dumnezeu când i-a zis lui Avraam: „*Sămânţa ta va fi străină într-o ţară care nu va fi a ei*; *acolo va fi robită şi o vor apăsa greu*” şi asta nu timp de patru sute de ani, ci pentru o perioadă de aproape cinci ori mai lungă!

Evreii s-au aciuat peste tot, dar nicăieri nu şi-au găsit o patrie. Nicăieri familia omului nu a primit cu braţele şi cu inimile deschise sămânţa lui Avraam, acest popor istoric cu o venerabilă cultură străveche, dar fără un pământ în care să crească rădăcini. Şi, uite aşa, evreii şi-au continuat pribegia prin ţări străine – pretutindeni dispreţuiţi, prigoniţi, umiliţi şi uneori chiar ucişi – şi totuşi, într-un mod de-a dreptul miraculos, au reuşit să rămână o *naţiune* în adevăratul sens al cuvântului, uniţi prin tradiţia şi credinţa lor comună – şi asta timp de aproape două milenii. În ciuda persecuţiilor, sângele evreiesc, îmbibat cu suflu dumnezeiesc, nu a putut fi şters niciodată de pe faţa pământului, aşa cum tenacitatea şi verva insuflate de el

poporului său nu au putut fi nicicând estompate.

Căci Iahve a ascultat ruga credinciosului Său slujitor din vechime: „*Chiar de copiii Tăi vor fi împrăştiaţi în cele patru zări*, *Tu rămâi alături de ei oriunde s-ar afla*. *Păzeşte-ţi poporul*”.

Şi, astfel, evreii au rătăcit prin lume – luând cu ei toate comorile şi relicvele străvechiului lor trecut istoric pe care au reuşit să le salveze de cotropitori – găsindu-şi sălaşuri provizorii în diferite comunităţi ale globului, învăţând limba şi obiceiurile celor din jurul lor, până ce într-un sfârşit a părut că Domnul spune, aşa cum o făcuse pe muntele Sinai: *Am văzut asuprirea poporului Meu*. *Îi cunosc durerile*. *M-am coborât ca să-l izbăvesc şi să-l duc în ţara aceea bună şi întinsă pe care am făgăduit-o strămoşilor lor*; *în ţara unde curg lapte şi miere*.

De la Avraam încoace, comorile lumii iudaice au fost transmise în linie dreaptă din tată în fiu, dând viaţă şi substanţă legăturii strânse a noilor generaţii cu strămoşul Avraam, patriarhul din vechime, din a cărui sămânţă făceau cu toţii parte.

Printre cele mai valoroase odoare ale lumii iudaice care au reuşit cumva să fie păstrate de-a lungul timpului se numărau cele două nestemate din pieptarul lui Aaron – Urim, un diamant mare şi transparent de cincisprezece carate, şi Tumim, un diamant mai mic de un superb albastru pal, de aproximativ douăsprezece carate.

După orice standard, ambele erau de o valoare inestimabilă, la care contribuia enorm legătura lor istorică cu perioada Exodului. Cele două diamante să fi fost într-adevăr misterioasele Urim şi Tumim? Nu se ştia cu certitudine. Cert e doar că legendele şi tradiţiile ce înconjurau cele două pietre preţioase le confereau o semnificaţie istorică şi religioasă colosală pentru întreaga lume iudaică. Identitatea celor ce le adăpostiseră în toţi aceşti ani avea să rămână secretă pentru totdeauna.

Unii susţineau că – deşi nu ştiau în ce fel a fost posibil –

diamantele ar fi fost scoase pe ascuns din Ierusalim înainte de distrugerea cetăţii sfinte în anul 70 d.Hr., după care au ajuns în Egipt, Etiopia, Orient şi, în cele din urmă, în Rusia.

4
Un *pelerin misterios*

1382

Călugării de la Troiţa n-au ştiut ce să creadă când l-au văzut venind în goană spre mănăstire, cu o expresie de groază întipărită pe faţă.

Misterul s-a adâncit şi mai mult când, peste două zile, misteriosul străin şi-a dat sufletul, lăsând în urmă doar nepreţuita comoară pe care le-o adusese spre păstrare.

Serghei, stareţul mănăstirii, ştia ce sunt odoarele. Pe patul de moarte, rabinul cel bărbos, care se prezentase pur şi simplu drept ben Israel, *un fiu al lui Israel*, îi dezvăluise între patru ochi secretul lor. O poveste nemaipomenită, pe care, dacă ar fi relatat-o celorlalţi, nu era sigur că i s-ar fi dat crezare.

După fuga din Israel în primul secol al acestei ere, evreii se răspândiseră pe toate continentele lumii. Mulţi dintre ei s-au refugiat în nordul vastului şi eterogenului continent european, dincolo de teritoriile ocupate de Imperiul Roman.

De la seminţiile ce populau regiunile nordice dintre Europa şi Asia nu te puteai aştepta să arate prea multă bunăvoinţă faţă de aceşti rătăcitori copii ai lui Dumnezeu. În urma prăbuşirii Imperiului Roman, o mulţime de triburi, în mare parte barbare, migrau liber pe întregul continent. Cu toată lipsa de unitate a acelor vremuri, poporul lui Dumnezeu a reuşit să prindă rădăcini alături de celelalte secte, clanuri şi rase. Şi asta pentru că nu exista pe atunci nicio fervoare naţionalistă care să se răzvrătească împotriva lor.

Astfel, evreii au început să populeze, alături de alte popoare, estul Europei. În câteva veacuri, s-au răspândit pe tot teritoriul vastului ţinut rus, unde, până în secolul al IV-lea, li s-au alăturat şi fraţii lor, creştinii.

Şase sute de ani mai târziu, în timpul domniei sale de la

sfârşitul mileniului, Vladimir, al cincilea cneaz al Kievului, a fost vizitat de reprezentanţi ai islamismului, ai iudaismului, ai catolicismului şi ai Bisericii Ortodoxe din Grecia, fiecare încercând să lărgească sfera de influenţă a religiei sale până în aceste regiuni nordice.

Dintre toţi, grecii au fost cei mai convingători. Vladimir şi-a trimis propriii soli la Constantinopol. Când aceştia i-au trimis vorbă, ridicând în slăvi splendoarea catedralei din marele oraş aflat între Marea Neagră şi Mediterană, Vladimir a hotărât să se alăture creştinilor din răsărit şi a purces numaidecât la convertirea supuşilor săi.

A adus preoţi în Kiev, a dat ordin să fie făcute botezuri în masă, a ridicat biserici cu domuri în formă de ceapă, după împopoţonatul stil bizantin, a ctitorit mănăstiri şi a trimis misionari în lungul şi-n latul regatului să propovăduiască religia care fusese deja introdusă în cetatea de scaun. Iată, aşadar, cum a avut loc „creştinarea” Rusiei prin decret împărătesc.

Deşi iudaismul a ratat ocazia de a deveni religia oficială a Rusiei, mulţi evrei au continuat să migreze, de-a lungul veacurilor, în acele ţinuturi ocupate de slavi aflate între văile Rinului din Europa centrală şi munţii Ural, care despărţeau Europa de Asia. Chiar dacă regiunea se deosebea ca de la cer la pământ de Israelul lor natal – care între timp căzuse în mâinile păgânilor arabi şi musulmani – evreilor părea să le meargă bine aici. Treptat, nord-estul Europei a devenit una dintre cele mai mari redute ale lumii iudaice. Aici – cu excepţia inchiziţiilor organizate periodic împotriva lor – copiii din seminţia lui Avraam au putut să trăiască într-o pace relativă, în timp ce numărul lor continua să crească.

Totuşi, acesta nu era nici pe departe un ţinut paşnic. Barbarii însetaţi de putere se războiau pentru controlul regiunii şi ţăranii din partea locului erau siliţi să plătească pentru lăcomia stăpânilor cu propriul sânge.

În plus, ţinutul era asaltat din toate direcţiile de un val

continuu de invadatori. Cei mai sălbatici dintre ei – care repurtau şi cele mai numeroase victorii – veneau dinspre Orient.

La jumătatea secolului al XIII-lea, uriaşele hoarde mongole conduse de urmaşi ai lui Ginghis Han au atacat Rusia dinspre China şi Mongolia, cu o cruzime nemaiîntâlnită şi în doar câteva decenii au pus stăpânire pe întreaga Rusie.

Totuşi, Hoarda de Aur, cum li se zicea suzeranilor mongoli, a lăsat instituţiile religioase din Rusia practic neatinse. Şi astfel, în acele timpuri de mari lipsuri şi cruntă restrişte pentru ţărănimea rusă, rabinii iudaici şi călugării creştini au devenit mai conştienţi ca niciodată de înrudirea lor întru credinţă. Chiar dacă nu tocmai fraţi, veri întru credinţă tot se puteau numi şi, în vremuri de grea încercare, verii se ajută între ei.

Aşa stăteau lucrurile atunci când, în miez de noapte, bărbosul rabi ben Israel sări pe cal şi părăsi în galop Moscova. Prea bătrân şi slăbit, această călătorie vijelioasă avea să-l coste viaţa.

Auzise multe despre mănăstirea creştină a Sfintei Treimi cunoscută drept *Troiţa*. Ca evreu, nu putea crede în doctrina creştină a Sfintei Treimi, dar asta nu ştirbea cu nimic admiraţia pe care i-o purta lui Serghei, fondatorul mănăstirii. Acesta îşi părăsise căminul de tânăr şi se retrăsese în codru, unde trăise ca pustnic, în rugăciune, post şi lepădare de sine. Treptat, bisericuţa pe care a ridicat-o în pădure a început să atragă tot mai mulţi credincioşi şi stareţul de la o mănăstire din apropiere l-a uns călugăr. Cu timpul, bisericuţa din pădure, aflată cale de vreo şaizeci şi cinci de kilometri de Moscova, a fost extinsă, devenind Mănăstirea Troiţa, şi faima tăcutului călugăr a crescut văzând cu ochii.

Rabinul din Moscova descoperise o afinitate spirituală faţă de învăţăturile călugărului creştin. Şi poporul său fusese asuprit şi asta nu timp de câteva secole, ci vreme de

trei milenii. Când a auzit de predica în care Serghei îi compara pe mongoli cu egiptenii ce îi prigoniseră în vechime pe propriii săi strămoşi, ben Israel s-a convins că şi-a găsit un frate spiritual. De atunci, nutrea dorinţa fierbinte de a face o vizită la Troiţa, de a se întâlni cu

Serghei faţă în faţă şi de a-i vorbi despre elementele comune ale religiilor lor.

Din păcate, acea zi s-a lăsat mult aşteptată.

În 1382, când îi ajunse la ureche că oştirea mongolă se apropie de Moscova, rabinul avu o presimţire sumbră. Temându-se nu doar pentru poporul său, ci şi pentru soarta odoarelor strămoşeşti ce îi fuseseră încredinţate, hotărî să se refugieze la mănăstire. Acolo, indiferent ce s-ar fi întâmplat cu el, era sigur că sfintele relicve vor fi în paza lui Dumnezeu. Căci era convins că Dumnezeul părinţilor lui trebuie să fie aproape de călugărul Serghei.

Călătoria vijelioasă prin noapte, pe drumuri necunoscute, era o încercare prea grea pentru plăpânda lui constituţie. Totuşi, era o misiune pe care nu putea să o încredinţeze nimănui altcuiva.

La vreo zece kilometri de Troiţa, când sări peste un şanţ, calul, epuizat la rândul său, se împiedică şi se prăbuşi, zvârlindu-l pe bietul rabi din şa. Gemând de durere, rabinul ridică ochii şi privi spre calul care zăcea muribund lângă el. Flancurile i se înălţau şi coborau ritmic, dar sărmanul animal nu mai avea puterea nici să ridice capul, darămite să se ridice în picioare.

Rabinul înţelese că va trebui să-şi continue drumul pe jos. Se târî până la cal, îl mângâie pe grumaz şi pe bot, îi şopti câteva cuvinte de părere de rău, îl rugă pe Dumnezeu să îi curme durerile cât mai repede şi mai blând cu putinţă, apoi se ridică şi porni mai departe.

Era deja ora zece dimineaţa când se prăbuşi pe treptele mănăstirii, sub privirile consternate ale călugărilor care îl urmăriseră din prag. Aceştia trimiseră imediat după Serghei.

Stareţul veni degrabă şi îngenunche lângă bătrânul întins la pământ. Schiţând un zâmbet chinuit, rabinul întinse mâna tremurândă spre călugărul pe care voise să-l cunoască de atâta amar de vreme şi, după ce îşi îngână numele, îi solicită acestuia o convorbire între patru ochi.

Călugării îl culcară într-una dintre odăile goale şi făcură tot posibilul pentru a-i alina suferinţa. Îi aduseră apă şi nişte supă caldă şi, în mai puţin de o oră, oaspetele lor adormi buştean.

Mai târziu, pe parcursul după-amiezii, Serghei reveni singur la căpătâiul suferindului. Acesta, chiar dacă nu îşi recăpătase puterile, îşi revenise îndeajuns pentru a putea purta o conversaţie. Îi explică stareţului motivul pentru care venise şi importanţa păstrării secretului, după care îi împărtăşi câte ceva din istoria celor două diamante din săculeţul de piele groasă pe care îl scoase din haină şi i-l întinse lui Serghei, care îl asculta uluit.

— În momentul de faţă, eşti singurul căruia pot să i le încredinţez, murmură rabinul, după ce îşi încheie remarcabila istorisire. Dar după ce trece primejdia, ele trebuie să fie înapoiate poporului meu...

— Îţi făgăduiesc că aşa va fi, frate, îl asigură Serghei de Radonej. După cum moaştele lui Iosif au fost păstrate în timpul robiei strămoşilor noştri – a poporului tău şi a poporului meu – în Egipt spre a fi duse înapoi în Ţara Făgăduită la sfârşitul exilului, îţi făgăduiesc că aceste pietre preţioase vor fi păstrate, la rându-le, până când şi *acest* exil al seminţiei lui Avraam va fi luat sfârşit. Ne vom ruga ca Dumnezeu să le ţie în paza Lui şi ca mâna Domnului să conducă mâinile oamenilor ce le vor adăposti până în ziua în care ele se vor odihni din nou pe muntele Sion, în cetatea sfântă a Ierusalimului.

— Îţi mulţumesc, frate, spuse abia şoptit ben Israel. Sper că nu ţi-e cu supărare că-ţi zic aşa...

— Îmi creşte inima să te-aud rostind acest cuvânt, răspunse călugărul. Iar acum te las să dormi. Când călugării

mei ţi-or aduce de-ale gurii, încearcă de mănâncă. Trebuie să te punem pe picioare ca să poţi duce mai departe lucrarea Domnului.

Bătrânul evreu schiţă un zâmbet ostenit şi încuviinţă din cap.

În adâncul sufletului, ştia că lucrarea lui era încheiată. Nu aşa îşi închipuise întâlnirea cu călugărul creştin pe care îl admira de atâţia ani. Avea atâtea întrebări să-i pună, atâtea aspecte comune ale credinţelor lor de discutat!

Şi totuşi, era împăcat. Ştia că va putea muri fericit.

Peste două zile, ben Israel se alătură în ceruri strămoşilor săi Avraam, Isaac şi Iacov şi numeroşilor urmaşi ai acestora.

Serghei puse nepreţuitele odoare în cripta mănăstirii, în care mai erau păstrate doar o mână de obiecte de cult. În ziua morţii rabinului, îi chemă la el pe doi dintre călugări şi le ceru să facă o cutiuţă din lut întărită cu suporturi metalice şi încrustată cu pietre preţioase, pe care să se picteze motive din folclorul iudaic rusesc. În acestea aveau să fie păstrate cele două diamante până în ziua în care vor putea fi înapoiate celor pe care ben Israel îi numise „poporul său”. Serghei avu, de asemenea, grijă să scrie despre eveniment în jurnalul său, lăsând aici instrucţiuni clare cu privire la relicvele iudaice în cazul în care s-ar stinge din viaţă înainte ca acestea să fie redate celor cărora le aparţineau de drept.

La o săptămână după moartea rabinului, mongolii au atacat Moscova cu forţe înzecite. Oraşul a fost prădat, toate clădirile au fost arse până în temelii şi douăzeci şi patru de mii dintre locuitorii săi, masacraţi.

5
Păstrarea tezaurului

Aprox. 1500

Tezaurul a continuat să existe, ascuns din nou de ochii lumii.

Ochii lui Dumnezeu însă văd totul. Şi, cum ei nu dorm niciodată, se întoarseră spre un tânăr pe nume Wizański şi îi sădiră în suflet fervoarea cu care Domnul ceresc îndeplinea în continuare străvechea rugă a lui Zedechia.

La un secol după moartea lui Serghei, mongolii se retrăseseră şi, pe uriaşul teritoriu ocupat odinioară de ei, începuseră să se formeze noi naţiuni şi, odată cu ele, disensiuni tot mai puternice cauzate de diferenţele formale dintre viaţa monahală practicată în Europa răsăriteană şi cea din proaspăt întemeiata Rusie. Mulţi călugări trăiau bunăoară în sihăstrie, renunţând la toate bunurile materiale, rupând orice legătură cu viaţa lumească şi dedicându-se pe de-a-ntregul meditaţiei şi rugăciunii.

O facţiune din cadrul Bisericii Ortodoxe adoptă însă un alt punct de vedere, şi anume: poate că pustnicilor le şade bine cu sărăcia, dar se cuvine şi e chiar de dorit ca mănăstirile să adune în mod colectiv cât mai multe avuţii cu putinţă şi chiar să achiziţioneze domenii de dimensiuni redutabile. Principalul susţinător al acestei idei a fost Iosif de *Volokolamsk*, un călugăr provenit din rândurile nobilimii ruse.

Adepţii săi, iosefiţii, ortodocşi prin doctrină, trăiau după principii stricte de disciplină, se opuneau oricărei forme de erezie şi insistau ca toate rânduielile bisericeşti să fie respectate cu sfinţenie. Departe însă de a fi mistici, ei nu petreceau decât foarte puţin timp în rugăciune şi meditaţie, considerând că religia lor este una de natură „practică”. Acest pragmatism a dus la ridicarea unor clădiri masive în incinta mănăstirii lor, în care mobilierul, veşmintele, sfintele

vase, altarele, ferestrele, scaunele, mesele şi odăile de lucru erau întotdeauna frumoase, ba uneori de-a dreptul somptuoase.

De-a lungul anilor, a început să umble vorba cum că, undeva în incinta mănăstirii, ar fi ascunsă o cantitate uriaşă de obiecte din aur şi argint, puse deoparte pentru vremurile de foamete prorocite de unul dintre călugări.

În secolul al XVI-lea, a venit la mănăstire un tânăr nobil din regiunea învecinată polono-lituaniană. De origine evreiască, acesta avea un crez aparte – un amestec ciudat, dar eficace de iudaism şi creştinism. La început, călugării ortodocşi l-au tratat cu răceală. Totuşi, tânărul a deprins principiile cenobitice stricte după care trăiau aceştia şi s-a consacrat unui studiu intens al doctrinei lor. Deşi nu a fost niciodată acceptat pe deplin în cadrul ordinului monahal, tânărul Wizański, care se considera a fi un evreu „complet”, a petrecut cincisprezece ani la mănăstire, timp în care şi-a aprofundat credinţa, absorbind misticismul ortodoxiei cu o mai mare devoţiune decât tradiţia romano-catolică din Polonia sa natală. Pasionat de trecut, a studiat cu nesaţ toate documentele care i-au căzut în mână, interesat de orice trimitere la unitatea de după primul secol dintre liderii iudaici şi cei creştini. După îndelungata şedere în Rusia, inima sa însetată de cunoaştere l-a făcut să revină în Polonia pentru a relua studiul strămoşeştii sale religii iudaice.

Marea foamete nu a lovit niciodată ţinutul aşa cum fusese prorocit şi, deşi se zvonea în continuare că ar exista o comoară ascunsă, nu s-a găsit niciun indiciu care să ateste adevărul acestor zvonuri.

Totuşi, era cunoscut faptul că, de-a lungul anilor, mănăstirea din Volokolamsk moştenise avuţii însemnate de la alte câteva mănăstiri. Printre acestea, se zvonea c-ar fi şi cufărul personal al răposatului Serghei de la Troiţa, care se spunea c-ar fi cuprins cărţile duhovniceşti ale cuviosului, un jurnal, sutana lui, câteva obiecte de mare preţ şi moaştele

călugărului.

Fireşte că toate aceste zvonuri conţineau un sâmbure de adevăr, dar acesta era denaturat, umflat şi mistificat de pelicula groasă de neadevăr care îl acoperea. Adăugate fastului cunoscut şi vizibil de la Volokolamsk, aceste zvonuri au atras estimări exagerate cu privire la avuţiile iosefiţilor şi dispreţul ordinelor monahale de natură mai contemplativă faţă de materialismul necuviincios –, considerau ei – al iosefiţilor.

Când, abia peste un secol, un călugăr iosefit îşi luă inima în dinţi şi deschise în sfârşit vechiul cufăr de la Troiţa, acesta declară că toate zvonurile fuseseră false: nu găsise în cufăr nimic care să aibă vreo valoare materială.

Şi nici jurnalul lui Serghei.

6
O nouă patrie

1948

Holocaustul a luat sfârşit – victorie!

Faraonul nazist a murit, roţile aducătoare de moarte ale carului său de luptă au fost oprite.

Să înceapă noul exod!

Sculaţi-vă, *copii ai Domnului de pretutindeni*. *Iahve v-a auzit strigătele şi are să vă ducă înapoi în Ţara Făgăduinţei*!

Abia în 1948 şi-au redobândit fiii triburilor lui Iacov patria – mult râvnitul *Israell* Acelaşi pământ care îi fusese dăruit lui Avraam, spre care pribegise Moise, pentru care luptase David şi căruia îi ridicaseră cântări regii şi profeţii din vechime.

Pe cât de mult se lăsase aşteptată împlinirea primei părţi a profeţiei cu privire la sământa lui Avraam, pe atât de prompt se împlinise cea de-a doua: *Dar pe neamul căruia îi va fi roabă*, *îl voi judeca Eu*: *şi pe urmă va ieşi de-acolo cu mari bogăţii*.

Şi, într-adevăr, cei ce îi persecutaseră pe urmaşii lui Avraam fuseseră toţi pedepsiţi. De Egiptul faraonilor se alesese praful; doar câteva santinele tăcute din piatră mai aminteau în deşertul Nilului de fala imperiului de odinioară. Babilonul şi Persia se pierduseră în negura timpurilor fără să lase în urmă măcar un monument. Măreţul Imperiu Roman se prăbuşise din interior şi până şi limba sa, care guvernase în vechime o lume întreagă, era de pe-acum moartă.

Însă evreii, pe care toţi îi dispreţuiseră, au dăinuit.

Iar acum, ultimul lor prigonitor, tiranicul *Reich* german, zăcea de asemenea, în ruine.

Cu toate acestea însă, din evreii de pe întregul mapamond, au fost foarte puţini cei ce au mers să se stabilească în noua patrie. Bărbaţii şi femeile ce au purces

spre Palestina din toate colţurile lumii în cadrul celui de-al doilea exod nu au format nici pe departe un grup la fel de numeros şi de unit precum cel condus de Moise prin Marea Roşie cu aproape patru mii de ani în urmă.

În pofida masacrului săvârşit de nazişti, nu încape îndoială că Dumnezeu înmulţise, într-adevăr, sămânţa lui Avraam ca stelele cerului. Pentru mulţi dintre cei rămaşi în viaţă, emigrarea în Israel nu s-a dovedit a fi deloc un lucru uşor. Pentru unii, piedicile erau de natură financiară. Marea majoritate, trăind de-o viaţă pe alte meleaguri, se considerau cetăţeni ai naţiunilor care îi adoptaseră şi nu simţeau nevoia unei schimbări.

În unele părţi ale lumii, se găseau şi evrei care ar fi vrut să plece în patrie, dar pentru care trecerea graniţelor ce îi îngrădeau se dovedi a fi mai dificilă decât crezuseră. După căderea fascismului, noi ziduri se ridicaseră împotriva copiilor lui Dumnezeu. *Comuniştii* erau hotărâţi să cureţe genealogia mondială atât de sămânţa lui Avraam, cât şi de *creştini*, cei cu care a fost unită aceasta prin miracolul descris în capitolul 2 din Efeseni.

Persecuţiile au continuat, aşadar, împotriva *tuturor* celor ce îl slăveau pe Iahve, *EU SUNT*, Dumnezeul evreilor din vechime, în epoca postbelică, evreii au continuat să fie masacraţi în tăcere, acesta fiind unul dintre secretele cel mai bine ascunse ale istoriei moderne. Holocaustul care a luat sfârşit în 1945 făcuse loc pogromului săvârşit în Est, departe de ochii lumii.

Unii au ales să-şi înfrunte soarta, alţii au încercat să-şi ascundă originile, unii, să se refugieze fie în Occident, fie în noua lor patrie, iar câţiva au depus eforturi eroice pentru a-şi salva confraţii şi pentru a da de ştire lumii întregi că problema evreiască nu era nici pe departe încheiată.

Deşi decimaţi, urmaşii lui Avraam au trecut de cel de-al Doilea Război Mondial cu forţă de caracter, mândrie naţională şi o putere spirituală ce le-au adus stima întregii lumi – o lume care îi dispreţuise şi îi ignorase secole la rând.

Supravieţuind holocaustului nazist, obţinuseră teritoriul la care râvnise neamul evreiesc de peste cincizeci de generaţii: patria strămoşească.

Totuşi, rămâneau un popor care nu îşi cunoşteau încă Mântuitorul şi, ca atare, nu îşi împliniseră pe deplin menirea ca fii ai lui Dumnezeu. Da, dobândiseră din nou pământul străbunilor, dar drumul către inima lui Dumnezeu – cel mai de preţ dar pe care Domnul aştepta să îl ofere copiilor Săi de şase mii de ani – le rămânea încă necunoscut.

Dumnezeu mai avea de aşteptat.

Copiii lui Avraam realizaseră multe lucruri... dar încă nu îşi împliniseră menirea cea mai înaltă.

7
Un secret cutremurător

1953

Bărbatul se aplecă înainte şi îşi miji ochii, studiind imaginea neclară ce începea să se contureze încet în cuva de developat.

Agită uşor fotografia în doză, încercând parcă să grăbească procesul, dar – după cum era de aşteptat – developarea filmului continuă cu lentoarea-i obişnuită.

În urma procesării peliculelor primite de la Kremlin, o activitate de rutină, Stoidovici obţinea de cele mai multe ori fotografii banale înfăţişând uzine, ogoare, ferme, instalaţii militare şi doar rareori câte o fotografie ceva mai interesantă, solicitată pentru *Pravda* sau Tass.

Dar aşa ceva nu mai văzuse niciodată!

Apucă înfrigurat colţul hârtiei cu cleştele cu fălci din burete şi o ridică în dreptul luminii roşii a becului. Strânse din nou pleoapele, încercând să vadă mai bine, dar în secunda imediat următoare ochii i se bulbucară de groază.

Nu, nu-l înşelase vederea! Dezgustat de grotescul scenei, făcu un pas înapoi, aruncă fotografia înapoi în cuvă şi dădu să iasă.

Totuşi, instinctul de fotograf îl opri. Ştia că dacă le lasă prea mult în cuvă, fotografiile se vor înnegri, devenind de nedesluşit.

Se întoarse şi, după ce verifică din nou negativul, îl scoase cu cleştele din soluţie şi îl aşeză cu faţa în jos în tava cu acid acetic din dreapta sa. Apoi se aşeză din nou pe scaun şi oftă din toţi rărunchii, ca şi cum developarea fotografiei de 20 x 25 cm l-ar fi stors cu totul de puteri.

Şi, de fapt, chiar aşa se întâmplase.

Deprinsese arta fotografică în timpul războiului, când o aplicase în misiuni de recunoaştere. Învăţase atât de bine această meserie, încât, de atunci, îi fusese adevărată brăţară de aur, asigurându-i un statut profesional de

invidiat în cadrul regimului comunist, de care nu mulţi ca el aveau parte. Totuşi, era periculos să lucrezi pentru guvernul revoluţionar. În Rusia, totul implica o doză de pericol. Stalin ordonase nu doar uciderea a milioane de ţărani, ci şi a o mie o sută de delegaţi la un Congres al partidului – cu toţii, susţinători ai săi! Din cei 139 de membri ai Comitetului Central, 98 fuseseră împuşcaţi.

Nu, nimic nu era „sigur” în Rusia. Totuşi, colaborarea cu guvernul îi aducea din când în când beneficii ceva mai substanţiale. Îndeajuns cât să n-ajungă la sapă de lemn.

Era unul dintre milioanele de oameni care fuseseră nevoiţi să-şi schimbe numele. Totuşi, nimic nu putea să schimbe sângele ce îi curgea prin vine. Chiar dacă el avusese norocul de a se naşte cu trăsături de rus, nimic nu putea să-i înlăture din suflet durerea persecuţiilor pe care le sufereau confraţii săi mai puţin norocoşi.

Unul dintre aceştia fusese tânărul său asistent. Nici trăsăturile, nici înclinaţiile lui politice nu lăsau loc de echivoc. Stoidovici încercase să le ascundă pe ale lui şi noul nume adoptat completase în mod eficient camuflarea. Totuşi, contrar impresiei pe care o lăsase superiorilor săi de la Kremlin, naiv nu era.

Nu fusese nici atunci când îl angajase pe tânărul său asistent, deşi ştia că acesta ar putea să-l pună şi pe el în pericol. Şi, într-adevăr, fusese o nesăbuinţă să îl angajeze. După arestarea tânărului, îl interogaseră şi *pe el*... în repetate rânduri. Totuşi, în cele din urmă, agenţii KGB-ului se arătaseră mulţumiţi de răspunsurile lui şi de un an încoace îl lăsaseră în pace.

După acea păţanie, fotograful avusese grijă ca noul său asistent să fie rus getbeget şi loial cauzei comuniste.

Totuşi, îi lipsea satisfacţia colaborării, fie ea cât de firavă, cu un om care are curajul de a face ceva pentru neamul său... chiar şi cu riscul puşcăriei.

Mai rămase o clipă căzut pe gânduri, apoi, luând brusc o hotărâre, se ridică de pe scaun şi făcu câţiva paşi prin

camera obscură. Negativul se afla încă în aparatul de mărit. Fără îndoială că îl vor lua cu ei când vor veni după fotografii.

Va face o copie a clişeului – o copie de dimensiuni mici, care să poată fi ascunsă cu uşurinţă.

De fapt, va face copii după tot ceea ce se găsea pe rolfilm. Cine ştie? S-ar putea să-i fie de folos la un moment dat.

Cu gândul la ceea ce era pe cale să facă, începu să asude de frică. Reajustă grăbit aparatul de mărit pentru bucata mai mică de hârtie, făcu un calcul rapid în minte luând în considerare Intensitatea luminii, apoi selectă ca timp de expunere o secundă şi jumătate. Scoase cu degetele tremurânde negativul şi se uită, pe rând, la toate imaginile răsturnate.

Da, va face copii şi după acestea.

După ce repetă procedeul de încă două ori, pentru a nu fi descoperit, Stoidovici reajustă braţul greoi al aparatului de mărit înapoi la dimensiunea de 20 x 25 cm.

Scoase bucăţelele pătrate de hârtie fotografică expusă şi îşi roti grăbit ochii prin încăpere, căutând un loc în care să le ascundă.

Nu le va developa... deocamdată.

Nimeni nu trebuia să ştie de existenţa acestor fotografii. Chiar dacă vor fi găsite, nimeni nu va da importanţă unor bucăţi de hârtie fotografică nefolosită.

La momentul potrivit – când va avea nevoie de ele pentru a-şi ajuta neamul – le va developa. Victimelor din cumplita scenă pe care o văzuse adineauri nu le vor mai fi de niciun folos.

Dar eforturile lui poate că îi va salva pe copiii lor.

Până atunci însă, nimeni nu trebuia să afle de existenţa acestor fotografii.

8
Comoara unui popor

1948-1961

Dumnezeu îl alesese pentru rolul de apărător al sfintelor odoare ce fuseseră sustrase cu multă vreme în urmă din Marele Templu al Ierusalimului pe inocentul, dar nu mai puţin sârguinciosul şi ingeniosul Heziah Wissen, soţ, tată şi rabi credincios. Heziah nu avea cum să ştie prin câte mâini venerabile trecuse până la el nepreţuita comoară... şi nici câte mâini haine căutau să pună stăpânire pe ea.

În perioada postbelică şi, cu precădere, în Europa de Est, au luat fiinţă diverse reţele secrete, menite să stabilească un flux de persoane şi de informaţii din URSS către RFG, nou întemeiata naţiune democratică din Germania de Vest şi, pentru că nu mulţi evrei voiau să zăbovească pe acest pământ pătat de sânge, mai departe, până în Statele Unite sau chiar Israel.

Denumirea fiecărei reţele denota obiectivul acesteia. Unele erau de natură politică, altele, umanitare, câteva, de orientare sionistă. Una dintre ele se numea Gruparea de Luptă împotriva Inumanităţii... alteia i se spunea, simplu, *Trandafirul*.

Totuşi, informaţiile şi persoanele nu erau singurele care circulau pe aceste artere ascunse ale nevăzutelor căi dătătoare de viaţă ce brăzdau Europa din nord până în sud şi din est până în vest.

Sârguincioşii urmaşi ai lui Iacov nu stătuseră degeaba de-a lungul secolelor. Acum, ce-i drept, avuţia lor nu mai era măsurată în turme de capre şi de oi, în cirezi de vite sau după numărul de neveste, sclavi ori boi pe care le are un bărbat, aşa cum se făcea pe vremea lui Moise. În acest al doilea exod, în locul aurului şi al argintului luat de la egipteni în vechime, evreii duceau cu ei bogăţii adunate cu sudoarea propriilor frunţi. Chiar şi aşa, la aceste bogăţii

râvneau, precum cei de altă dată, faraonii moderni şi acoliţii lor.

De-a lungul timpului, avuţiile poporului lui Israel au sporit şi asta cu precădere în materie de obiecte de cult. Obiectele din aur şi argint erau numeroase şi existau în continuare câteva relicve extrem de vechi care – în mod miraculos, spuneau cei mai zeloşi dintre ei – fuseseră păstrate până acum, pentru a-şi găsi din nou calea spre pământul de unde începuse totul. La jumătatea distanţei dintre Eufrat şi Nil, se afla sfântul oraş al Ierusalimului, unde într-o zi – nu foarte îndepărtată, sperau ei – se va înălţa în soarele deşertului un nou mare templu în care poporul lui Iahve să-L poată slăvi iar pe Dumnezeul lui Solomon. Acolo, în acel lăcaş nou al Duhului Sfânt, îşi aveau de drept locul relicvele şi odoarele strămoşeşti.

Aducerea acestora din cele patru colţuri ale lumii însă nu s-a dovedit a fi întotdeauna uşoară. Despotul teuton îi prădase pe evrei nu doar de vieţi omeneşti, ci şi de comorile pământeşti. Iar cele ce îi scăpaseră printre degete lui Hitler – căci echipa de intervenţie *Einsatzstab-Rosenberg* nu reuşise să pună mâna pe chiar toate relicvele evreieşti de preţ – erau în continuare râvnite de diverşi indivizi din noul regim tiranic din Rusia.

La începutul anilor 1700, legendarele pietre Urim şi Tumim au ajuns, Dumnezeu ştie cum, în Varşovia, unde, peste două secole, misiunea de a le păzi de lăcomia infamă a naziştilor a revenit credinciosului rabin polonez Heziah Wissen.

În timpul războiului, acest fapt a ajuns cumva la cunoştinţa unui mercenar al Gestapoului fără scrupule. Cum anume, rămânea un mister. Singurul care ar fi putut răspunde la întrebare era bietul ţăran evreu cu care vorbise nazistul. Acesta, însă, ucis de agent în timpul interogării, dusese secretul cu el în mormânt.

După moartea ţăranului, înţelegând că este urmărit cu înverşunare, rabinul Wissen reuşise să se refugieze din

Varşovia, departe de ochii naziştilor, cu frumoasa cutie pictată de mână ce conţinea cele două pietre, două dreideluri antice şi câteva monede vechi din aur şi argint. În mod paradoxal, rabinul a găsit un adăpost temporar atât pentru el, cât şi pentru odoare, chiar pe teritoriul celui de-al Treilea *Reich*, în casa unui nobil german pe nume Dortmann, a cărui soţie era evreică.

După război, în timp ce Dortmann era întemniţat în Germania de Est, rabinul a petrecut o vreme în nou întemeiatul stat al Israelului, după care s-a întors în Rusia pentru a-şi ajuta semenii rămaşi captivi acolo. De relicve şi de pietrele preţioase nu se mai ştia nimic.

Peste câţiva ani, rabinul Wissen înţelese că viaţa îi era din nou în pericol. După atâta amar de vreme, se îndoia c-ar exista vreo legătură între cel ce îl urmărise în timpul războiului şi cel ce se afla acum pe urmele lui. Totuşi, un lucru era clar: venise timpul ca el şi familia lui să părăsească Rusia şi să se stabilească permanent în Palestina.

Deocamdată nu ştia, dar în scurtă vreme *Reţeaua Trandafirului*, pe care o conducea împreună cu fiica lui Dortmann, avea să intre în posesia unei dovezi fără echivoc ce avea să arate clar întregii lumi cumplita soartă a semenilor săi. De cum va vedea fotografiile, va înţelege că înainte de toate trebuie să le transmită în Occident. De propria sa emigrare se va ocupa după aceea. Cauza neamului său era mai importantă decât propria viaţă.

De-ar fi ştiut că mesagerul care le va furniza documentele era chiar tânărul pe care îl căutase pe tot parcursul şederii sale în Rusia de la război încoace!

Dar pe vremea aceea, mulţi îşi ascundeau adevărata identitate. Multe nume cu sonoritate ebraică fuseseră schimbate. Şi uite aşa, drumul bătrânului rabin şi cel al tânărului sionist aproape că se încrucişară, dar cei doi nu se întâlniră.

Toate îşi au vremea lor... dar vremea întâlnirii lor încă nu

venise.

9
Un fiu al lui Iacov

Mai 1961

Moscova era învăluită într-o ceaţă deasă.

În tăcerea nopţii, puţinele zgomote ce răzbeau de departe erau înăbuşite de norul gros de negură ce se lăsase peste adormita capitală rusă.

O siluetă înfăşurată într-un palton negru aruncă pe furiş o privire în dreapta şi-n stânga, apoi iuţi pasul, traversă intersecţia şi o luă pe impunătorul pod Kamenny ce se întindea peste apele negre ale râului Moscova.

Privi de câteva ori peste umăr să vadă dacă nu cumva e urmărit, iar înainte de jumătatea podului se opri. Dacă ar fi surprins pe stradă la această oră târzie, fără îndoială că ar fi percheziţionat. Tocmai de aceea aleseseră podul ca loc de întâlnire. În caz de pericol, cum ar fi fost apariţia inopinată a unor agenţi KGB, de aici ar fi fost simplu să se descotorosească de pachetul incriminator: acesta şi-ar fi găsit un mormânt veşnic în apele râului.

Fiul lui Iacov, un străin într-o ţară ostilă evreilor, îi mulţumea lui Dumnezeu că îşi învăţase meseria îndeajuns de bine pentru a fi reangajat de către bătrânul evreu rus care îl luase sub aripa sa după război. Încă nici acum nu-i venea a crede că îi căzuseră pe mâini asemenea dovezi şi nici riscul pe care şi-l asumase şeful lui păstrându-le pentru o astfel de ocazie. Această nouă putere ce se ridicase în nord reprezenta o ameninţare la fel de mare pentru cei ce rămâneau sub guvernarea ei malefică precum marile imperii de cotropitori din vechime.

Fuseseră deja ucişi prea mulţi oameni. Iar acum avea dovada acestui lucru în buzunarul paltonului.

Un fluierat uşor despică vălul de ceaţă. Era semnalul cum că nu e niciun pericol de cealaltă parte a podului. Aşteptă exact zece secunde, apoi răspunse persoanei de

contact printr-un fluierat. Acum amândoi ştiau că sunt singuri pe pod şi că transferul poate fi efectuat în siguranţă.

Porni înainte cu pas şovăielnic, ca şi cum ceaţa l-ar fi împiedicat să se mişte mai repede. Cei pe care îi socotea prieteni îi spuneau că este o nesăbuinţă să continue această activitate clandestină. Că este prea periculos. Că a făcut deja puşcărie. Să ducă alţii mai departe ce a început el. Era timpul să părăsească Rusia. Fără îndoială că în Israel va reuşi să dea de familia logodnicei sale – *asta dacă îşi mai amintesc de mine după atâta amar de vreme*, adăugă el în gând.

Aveau, totuşi, dreptate. Vremurile se schimbaseră şi parcă nici el nu mai punea pasiunea de odinioară în munca pe care o desfăşura. Dar se implicase în reţea încă din timpul războiului, nu putea da bir cu fugiţii tocmai acum, când se ivise prilejul de a demasca minciuna comunistă. *Poate că ar fi trebuit să merg împreună cu ei în Elveţia*, cugetă el, întrebându-se pentru a mia oară dacă nu făcuse cumva alegerea greşită, hotărând să rămână în cadrul Rezistenţei poloneze. În urma acelei decizii ajunsese ulterior în Rusia, unde, lucrând într-un atelier guvernamental în timpul zilei şi în cadrul unei mişcări sioniste în timpul nopţii, fusese arestat şi aruncat după gratii în 1951, moment ce a marcat începutul a opt ani lungi de exil.

Totuşi, acum, la 36 de ani, era din nou liber – atât cât putea fi un evreu în acea închisoare comunistă numită Republica Sovietică. Deşi liber, simţea că îl acaparează o apatie de care nu se putea dezbăra oricât de mult ar fi încercat.

Îi era, oare, scris să rămână în Rusia pentru totdeauna? Va deveni, oare, şi el la fel ca toţi cei de aici – nepăsător şi rece?

Auzise de o reţea aliată numită *Trandafirul*. Deşi nu era de orientare sionistă, aceasta avea legături în Germania de Vest şi era considerată una dintre cele mai eficace grupări

de gen în ceea ce priveşte transmiterea informaţiilor dincolo de graniţele comuniste. Tocmai de aceea alesese să încredinţeze pachetul unei persoane care avea legături cu cei din cadrul *Trandafirului*, oricine ar fi fost aceştia. În acest caz, era mai urgent ca informaţia să ajungă la guvernele occidentale decât la Ierusalim.

Oare *Reţeaua Trandafirului* nu l-ar putea ajuta şi pe el să treacă graniţa? Dar nu putea să se gândească acum la asta. Deocamdată pachetul pe care îl ţinea ascuns în haină era pe primul loc.

Cufundat în gânduri, se apropie de arcada din mijlocul podului.

— *Ascultă*, *Israele*... şopti el în ebraică spre silueta ce se apropia prin ceaţă.

Folosirea limbii ebraice, care fusese scoasă în afara legii cu ceva timp în urmă, constituia cea mai bună parolă, căci cel în stare să răspundă nu putea fi decât prieten.

— *Domnul Dumnezeul nostru*... despică noaptea răspunsul şoptit în aceeaşi limbă proscrisă.

—... *este singurul Domn*, încheie el.

— Ai pachetul? întrebă celălalt în ruseşte.

— Da.

Scoase plicul din palton şi îl întinse persoanei de contact.

— Trebuie să ajungă neîntârziat peste graniţă.

— Unul de-ai noştri îl va scoate din ţară.

— Toţi cei ce vor pune mâna pe el vor fi în pericol.

— De ce, ai fost urmărit?

— Nu.

— Atunci?

— KGB-ul va prinde în curând de veste. Nu ştiu cum, dar aşa se întâmplă întotdeauna. Nu aveţi decât câteva zile la dispoziţie înainte ca agenţii să pornească pe urmele voastre.

— Am auzit că bărbatul căruia îi va fi încredinţat pachetul va părăsi Rusia în curând. Nici măcar KGB-ul nu va

fi în stare să-l urmărească până la destinaţia finală.

— Se duce în patrie?

— S-ar putea, răspunse evaziv bărbatul.

— Din păcate, prietene, e posibil să nu fie în siguranţă nici măcar acolo. Duşmanul are mână lungă.

— Bărbatul de care-ţi vorbesc e un om al lui Dumnezeu. Va fi păzit de rele.

— Cum se numeşte? Caut şi eu pe cineva...

— Chiar dacă i-aş cunoaşte numele adevărat, îl întrerupse celălalt, ştii bine că n-aş putea să ţi-l divulg. Adevărul fie spus, nici eu nu-l cunosc personal. Pentru siguranţa operaţiunii, pachetul pe care mi l-ai dat va trece prin multe alte mâini înainte de a ajunge la el, adăugă bărbatul, vârând pachetul sub pulpana paltonului şi sperând că nu va fi nevoit să îl arunce în râu înainte de a-l înmâna următoarei persoane de contact. Şalom.

— Şalom şi ţie, spuse cel care livrase pachetul, dezamăgit că nu reuşise să penetreze vălul de mister ce înconjura reţeaua în care îşi punea atâtea speranţe.

Cei doi se despărţiră, fiecare pornind înapoi în direcţia din care venise.

Ce n-aş da să-i găsesc! gândi el în timp ce traversa podul. Chiar dacă în prezent rabinul s-ar fi aflat în Israel, era sigur că acesta fusese în Rusia cândva în ultimii doi ani. Nu de alta, dar auzise în repetate rânduri vorbindu-se despre activitatea unui bărbat a cărui descriere i se potrivea perfect rabinului. De doi ani încoace, de când fusese eliberat din cumplitul penitenciar din Leningrad, făcuse tot ce-i stătuse în putere pentru a-i da de urmă.

Din păcate însă, toate eforturile lui au fost în zadar. Bărbatul cu care se întâlnise pe pod avea dreptate. Fiecare mişcare a reţelei era învăluită în mister şi toţi membrii ei activau sub nume false.

M-a aşteptat, *oare*? *Oare mă mai vrea după toţi aceşti ani*?

Văpaia iubirii din inima lui nu se stinsese nici acum,

după atâta amar de vreme.

Iosif ben Eleazar era un om de onoare, care-şi respecta cuvântul dat. Iar fiicei rabinului Wissen îi dăduse nu doar cuvântul, ci şi inima lui.

10
O fiică a lui Israel

Octombrie 1961

Femeia, prin ale cărei vene curgea sângele străvechilor triburi ale lui Israel, mergea încet pe Friedhofstrasse, aruncând din când în când câte o privire peste stradă, la hidosul zid din ciment şi sârmă ghimpată – şi la iarba verde a cimitirului ce se întindea dincolo de el – care tăia în două cândva glorioasa capitală germană. Deşi trecuseră suficient de mulţi ani de când trăia în Berlin pentru a nu se mai simţi străină de loc, nu era sigură că poporul evreu se va mai simţi vreodată acasă în orişice ţară şi asta cu atât mai puţin în Germania.

Mulţi dintre cunoscuţii ei emigraseră în Israel. Ea însăşi ajutase sute de persoane să ajungă acolo şi, recent, chiar şi pe mama, tatăl şi pe sora ei. Doar ce primise ieri o scrisoare de la Gisela.

Deocamdată, nici măcar în Israel nu se simţeau cu adevărat „acasă”. Pentru ea, pentru familia ei, pentru Iosif, logodnicul de care fusese despărţită încă de pe vremea războiului, patria era Polonia.

Din cauza cruzimii tatălui ei Laban, Rahela din Cartea Sfântă trebuise să-şi aştepte logodnicul vreme de şapte ani.

Eu îl aştept pe-al meu de şaptesprezece, îşi spuse ea, zâmbind trist. De fapt, nici nu ştia dacă mai poate să se considere logodită. De pe-acum, orice evreică aflată în situaţia ei s-ar considera văduvă şi asta nu din pricina cruzimii unui tată, ci a celei pe care nemţii o numeau patrie-mamă.

Familia ei trăise în Polonia vreme de mai multe generaţii. Câte generaţii vor mai trebui să treacă până vor ajunge să se considere israelieni... şi *doar* israelieni?

Mama şi sora ei o imploraseră să îi însoţească. Doar tatăl ei, care avea la rându-i o misiune de îndeplinit, păruse

să o înţeleagă. Îi înţelesese angajamentul faţă de cauza *Trandafirului*, cauză pe care o slujea împreună cu cea al cărui tată îl adăpostise în timpul războiului.

La timpul potrivit, *am să vă urmez*, îi asigurase Ursula. Dar asta nu înainte de a şti că Sabina şi tatăl ei sunt în siguranţă şi că pot continua lucrarea şi fără ea, indiferent de ceea ce le rezerva viitorul.

Se poate să mai aibă nevoie de ajutorul meu, adăugase ea. Hidosul zid ce se înălţa în cealaltă parte a străzii schimbase totul. Nu putea să părăsească Berlinul de Vest înainte de a face tot ce-i stătea în puteri pentru a-i ajuta.

Culmea ironiei era că zidul fusese ridicat de-a curmezişul cimitirului, aflat acum în mare parte în sectorul estic, separându-l de strada din Berlinul de Vest care îi purta numele. Dureros era că zidul nu tăiase în două doar locurile de veci, ci şi străzi, clădiri şi suflete, despărţind familii, pe comercianţi de muşteriii lor şi, nu de puţine ori, viaţa de moarte.

Privind printr-o porţiune din zid acoperită doar cu sârmă ghimpată, ochii îi căzură pe un contingent al *Volkspolizei* ce patrula graniţa în sectorul est-german, de-a lungul cimitirului. Patrulele *Vopo* deveniseră de pe-acum o privelişte obişnuită, dar la fel de neplăcută pentru ea ca traiul în Berlinul lui Hitler. Dincolo de patrulă, în cimitirul de pe strada Fischer, la mai puţin de o sută de metri de ea, dar despărţiţi parcă de un ocean, câteva persoane puneau flori pe morminte şi alte câteva curăţau locurile de veci. Oare nu jeleau moartea unuia dintre acei curajoşi ucişi în timp ce încercau să treacă acest zid păcătos ce se ridicase între ei cu două luni în urmă?

Cât timp va mai fi aici zidul acesta? se întrebă Ursula.

Câtă vreme va mai dura diviziunea asta aducătoare de moarte? Zidul şerpuia tăcut şi nemilos, sugestiv, chiar de-a lungul locului în care îşi găseau somnul veşnic cei ce încercau să îl treacă, în drumul spre libertate.

Cât de groaznic trebuie să fie traiul acolo, cugetă Ursula,

privind dincolo de cimitir, la clădirile din centrul Berlinului de Est, *dacă până şi bătrânii sunt dispuşi să îşi rişte vieţile şi să lase totul în urmă pentru a-şi putea trăi puţinii ani care le mai rămân în libertate*?

Cum de a putut o femeie tânără şi plină de vitalitate ca Sabina să îndure atâta vreme un astfel de trai? După atâţia ani în care graniţa către libertate fusese deschisă, acum vieţile lor erau despărţite de... un zid.

Prietena ei era prizonieră în mormântul comunist, de unde era aproape imposibil să scapi.

11
Der Mauer

Gândurile Ursulei zburară la numeroasele tentative temerare de fugă peste, pe sub şi prin *der Mauer* care începuseră încă din acea zi din august, în urmă cu două luni, când se înălţase bariera ce împărţise Berlinul în două. Ea chiar participase la câteva dintre ele. În primele zile de după ridicarea zidului, înainte ca măsurile de securitate să fie întărite, oricine putea să-i ajute pe fugari – asta, dacă îndrăznea, desigur.

În primele săptămâni, trecerea Zidului Lacrimilor – cum a ajuns să i se spună în scurtă vreme – era dificilă, dar nu imposibilă. Sute de fugari au reuşit să ajungă cu bine de cealaltă parte. În prima etapă de construcţie – când structura era încă rudimentară – numeroase grupuleţe au putut să se strecoare în Vest, fie peste zidul nu foarte înalt, fie pe sub sârma ghimpată. Mai multe automobile şi camioane conduse cu viteză maximă au reuşit să spargă baricadele pe atunci neterminate şi prost zidite. Înainte de evacuarea populaţiei de pe Bemauerstrasse şi Harzerstrasse, unde clădirile şi blocurile de apartamente dădeau chiar în zid, mulţi s-au salvat, escaladând pur şi simplu zidurile propriilor locuinţe.

Din păcate însă, zidul se înălţa pe zi ce trecea, patrulele de grăniceri deveneau tot mai numeroase şi Berlinul de Est începea să aducă tot mai mult a închisoare. O închisoare din care, pentru a evada, puţinii curajoşi ce îndrăzneau să încerce aveau nevoie de tot mai multă ingeniozitate.

O est-germancă de nouăsprezece ani, de pildă, a fost trecută peste graniţă într-un geamantan.

Fritz Berger, un învăţător din Germania de Est, s-a îmbrăcat în uniforma improvizată din articolele militare adunate de pe la prieteni şi s-a dat drept ofiţer american» în seara când s-a prezentat astfel costumat la Checkpoint

Charlie de pe Friedrichstrasse, grănicerul est-german l-a salutat milităreşte – pocnind din călcâie – şi i-a făcut semn să treacă. Dacă s-ar fi uitat mai bine, acesta ar fi observat că aşa-zisul ofiţer american purta componente din uniforma militară cehoslovacă, o cămaşă nemţească din al Doilea Război Mondial, bretele ruseşti şi nasturii de la o veche uniformă folosită în armata SUA, primiţi de la o femeie care fusese îndrăgostită în tinereţe de un soldat american.

Într-un gest disperat, o familie cu un copil mic a sărit de la etajul cinci al unei clădiri de pe Bernauerstrasse într-o plasă de pompieri din sectorul vestic. Deşi asfixiaţi şi orbiţi de bombele cu gaze lacrimogene aruncate asupra lor de poliţia est-germană, mulţimea de vest-germani şi-au încleştat cu îndârjire mâinile pe plasă, salvând astfel de la moarte tânăra familie.

În ziua în care s-au ridicat primele baricade din sârmă ghimpată, un tânăr soldat est-german, îmbrăcat în uniformă şi înarmat cu o puşcă mitralieră de fabricaţie rusească a luat-o la fugă şi a sărit peste barieră. Temerarul său salt spre libertate a fost imortalizat de un aparat foto şi a ajuns pe primele pagini ale ziarelor din întreaga lume. Când a aterizat de cealaltă parte, tânărul şi-a aruncat arma şi a început să strige: „Sunt liber! Sunt liber!”

Au început, de asemenea, să fie săpate o mulţime de tuneluri, deşi aceasta era cea mai periculoasă cale de evadare. Solul nisipos din zona Berlinului nu era nici pe departe îndeajuns de compact pentru construcţia de tuneluri. Multe dintre acestea s-au surpat.

În pofida riscurilor extrem de ridicate şi a faptului că toate clădirile de lângă graniţă se aflau sub supraveghere strictă, numărul celor ce au reuşit să se salveze pe această cale – uneori săpând tuneluri cu linguri şi lopăţele şi având grijă să ascundă fiecare pumn de pământ – a fost surprinzător de mare. Un taximetrist din Frohnau a săpat neîntrerupt timp de două săptămâni şi apoi a condus spre libertate un grup de douăzeci şi cinci de persoane, printre

care se numărau un copil de opt ani şi o bătrână de optzeci. La trei ore după fuga lor, tunelul a fost descoperit de către *Volkspolizei* şi astupat pentru totdeauna.

Pentru o vreme, una dintre cele mai uşoare şi mai sigure rute din Berlinul de Est către cel de Vest a fost prin canalele de scurgere. Oamenii înaintau târâş-grăpiş sau înotând dintr-o parte în alta a oraşului. În prima lună de după 13 august cel mai popular a fost Ragenwasser-Kanal, un canal de colectare a apei pluviale ce se întindea sub Esplanadestrasse, direct între cele două jumătăţi ale Berlinului. Un număr foarte mare de refugiaţi şi-au găsit scăparea pe această şosea umedă din subteran, dar după doar cincisprezece zile ruta a fost descoperită şi gurile de canal au fost astupate cu capace fixate cu buloane.

Pasajul închis a fost în curând înlocuit de cel din Glockengasse, prin care şi-au găsit drumul către libertate nu mai puţin de 150 de persoane. Din păcate, după trei săptămâni şi această rută a fost descoperită şi canalul a avut aceeaşi soartă ca primul.

În doar două luni de zile, mai toate aceste căi de evadare – pe dedesubt, pe deasupra sau printr-o gaură din zid – au fost închise.

Nu toate poveştile au avut însă un final fericit. Fiecărei evadări eroice îi corespundea o tragedie sfâşietoare.

Geografia aleatorie a războiului rece a destrămat cu cruzime vieţile nenumărator familii.

Un tânăr cuplu din Berlinul de Vest a hotărât să se cunune în plină stradă, chiar lângă zid, pentru ca mama miresei, care rămăsese captivă în Berlinul de Est, să poată urmări ceremonia prin binoclu dintr-o clădire aflată de cealaltă parte a zidului.

Deseori, proaspeţii părinţi din Berlinul de Vest îşi duceau nou-născuţii la unul dintre punctele de frontieră şi îi ridicau cât puteau de sus deasupra capului în speranţa că bunicii de dincolo de zid vor avea norocul să-şi vadă – chiar dacă doar de la depărtare – nepoţii.

Mulţi au avut aceeaşi soartă precum bătrânul stabilit de-o viaţă în Berlinul de Est care lucra în schimbul de noapte la o ceasornicărie din Berlinul de Vest. Fiind de serviciu în noaptea din 13 august, acestuia nu i s-a mai permis să se întoarcă acasă şi a fost separat pentru totdeauna de familia sa. Bătrânul venea în fiecare zi la zid, se urca până în vârful unei scări de zidărie şi făcea cu mâna familiei sale care trăia în cealaltă parte. Ei nu puteau veni la el, iar el nu se putea întoarce la ei, în propriul său cămin.

Separarea a dus nu doar la dezolare, ci şi la numeroase morţi tragice. Nemţii ajunseseră să îşi ucidă confraţii, să verse sângele propriilor compatrioţi pe caldarâmul, trotuarele şi străzile acestui oraş dezbinat.

Rămas captiv în sectorul estic al capitalei în fatidica zi de 13 august, Dieter Wohifahrt, un tânăr austriac ce urma cursurile Universităţii Tehnice din Berlinul de Vest, s-a furişat până la gardul de sârmă ghimpată din suburbia Staaken şi a început să taie sârma cu cleştele. Înainte ca acesta să se poată strecura dincolo, grănicerii est-germani l-au reperat şi au deschis focul asupra lui. Spre groaza grănicerilor vest-germani care urmăreau neputincioşi scena, tânărul s-a prăbuşit la pământ, într-o baltă de sânge. Soldaţii est-germani au aşteptat până ce studentul şi-a dat ultima suflare, apoi i-au târât trupul neînsufleţit spre locul de veci din Berlinul de Est.

Mulţi au fost împuşcaţi în timp ce încercau să traverseze înot râul Spree. Autorităţile est-germane încetaseră, parcă, să-i mai considere compatrioţi pe berlinezii din Vest.

Nu doar cei tineri sfidau moartea de dragul libertăţii.

Ursula însăşi asistase din mulţime la o astfel de tentativă disperată, când o bătrână de şaptezeci şi şapte de ani din Berlinul de Est a ieşit pe fereastra apartamentului ei de la etajul doi, încercând să coboare zidul exterior al clădirii situate chiar la graniţă, încercând să o oprească, trei agenţi *Vopo* au apucat-o de umeri şi au vrut s-o tragă înapoi. Un tânăr vest-german care asista la scenă a sărit

atunci pe pervazul unei ferestre, a prins picioarele femeii şi, după o confruntare ce a durat minute în şir, a reuşit s-o smulgă pe bătrână din mâinile est-germanilor şi s-o ajute să coboare pe teritoriul Berlinului de Vest. Dintre toate lucrurile sale, bătrâna n-a reuşit să ia cu ea decât o pisică, pe care o strângea în braţe cu disperare.

Din nefericire, Ida Siekmann nu a fost la fel de norocoasă.

Când comuniştii au început să zidească uşile şi ferestrele de la parterul imobilului de pe Bernauerstrasse şi să evacueze forţat locatarii de la etajele superioare, în disperare de cauză, femeia în vârstă de cincizeci şi nouă de ani şi-a strâns pernele, salteaua de puf şi toate păturile pe care le avea în casă, le-a aruncat pe fereastră şi, sperând că acestea îi vor amortiza căderea, s-a aruncat şi ea. Din păcate însă, nu a aterizat pe ele, ci direct pe caldarâm, unde şi-a dat, gemând, ultima suflare.

Câte o coroană de flori lăsată pe trotuar, pe Bernauerstrasse nr. 48, mai amintea în răstimpuri de acest suflet ce, la fel ca atâtea altele, trecuse în nefiinţă în disperata încercare de a se salva din întunericul comunist.

Amintirea o făcu să se înfioare.

Numărul agenţilor *Vopo* părea să crească pe zi ce trecea, la fel ca eficienţa lor de a zădărnici orice tentativă de trecere peste, pe sub sau prin hidoasa barieră cenuşie ce tăia oraşul în două. În doar două luni, trecerea din Est în Vest devenise aproape imposibilă şi pedepsirea celor ce îi ajutau pe fugari, extrem de aspră. Cei prinşi în Est erau aruncaţi după gratii. *Am să fac în continuare tot ce pot pentru a-i ajuta pe fugarii de aici*, *din Berlinul de Vest*, îşi spuse Ursula.

Dar camarazii ei aflaţi de cealaltă parte a zidului nu-şi asumau, oare, un risc prea mare? Vieţile le erau acum în mare pericol.

12
Frământări

Noiembrie 1961

Andrassy Galanov păşea pe coridorul pustiu al Kremlinului cu o siguranţă de sine rar întâlnită la un aspirant KGB de doar douăzeci şi unu de ani.

Şchiopătatul cu care rămăsese în urma accidentului de acum trei luni era aproape insesizabil. Deşi primise ordin să se întoarcă în ţară de îndată ce va putea călători, drept urmare a inconsecvenţei, care reprezenta doar una dintre caracteristicile supărătoare ale unchiului său, în primele două săptămâni nu fusese convocat la nicio şedinţă importantă. Totuşi, amânarea fusese în folosul lui, căci odihna îi grăbise însănătoşirea. Nu-şi va trăda slăbiciunea trupească şi va încerca să îşi mascheze cât mai bine şchiopătatul.

Adevărul însă este că, sub masca siguranţei virile pe care încerca s-o afecteze avea sufletul cât un purice la gândul întrevederii pe care urma s-o aibă.

De bună seamă că nu-şi va trăda neliniştea.

Ruşii erau învăţaţi de mici că, dacă vor să se ridice din obscuritatea maselor şi să acceadă la o poziţie de vârf în regimul revoluţionar, nu trebuie să îşi arate niciodată frica. Acest crez stătea la baza tuturor lucrurilor dacă voiai să răzbeşti în cadrul KGB-ului. Căci în această organizaţie nu se evidenţiau cu adevărat decât indivizii lipsiţi de scrupule şi de inimă precum era unchiul lui. Şi în felul acesta spera tânărul că se va distinge şi el cu timpul de restul generaţiei sale.

Galanov îşi dorise să fie agent de când se ştia.

Născut în Germania într-o familie de ruşi, din prima sa copilărie nu-şi amintea clar decât sentimentul de teamă – teama de compatrioţii ruşi, teama că nu vor mai putea părăsi niciodată Germania şi apoi, după ce s-au întors în

Rusia, teama pe care o simţea când îi auzea pe părinţii lui vorbind despre pericolul american şi despre nevoia de a apăra patria-mamă de invadatori.

În adolescenţă, principalul subiect dezbătut acasă, la şcoală şi în ziare era agresiunea imperialistă a Statelor Unite care încercau să obţină controlul militar asupra Uniunii Sovietice prin intermediul statelor învecinate cu aceasta. Pentru a rezolva crizele iscate de americani, bravii soldaţi ruşi erau trimişi în aceste teritorii pentru a le apăra siguranţa naţională şi, nu de puţine ori acolo unde pericolul american era cel mai pronunţat, să ajute aceste biete naţiuni ocupându-le. Nu de alta, dar doar aşa puteau fi salvate de prăpădul care ar fi cauzat de bombele şi de infamele trupe americane.

În copilărie i se povestise cum soldaţii americani şi britanici încercaseră să prade şi să violeze femeile din Europa de Est şi cum doar intervenţia lui Stalin a salvat naţiunile cu pricina. Citise personal ştirile despre criza din Egipt, despre implicarea americanilor în revoltele din Polonia şi Ungaria din 1956 şi despre frământările politice din Asia şi din America de Sud. Ai fi zis că nu există ţară în care americanii să nu vrea să preia puterea.

Mulţi tineri ruşi de vârsta lui ardeau de dorinţă să meargă la război împotriva imperialiştilor. El, pe de altă parte, gustase dintotdeauna intriga şi misterul. Şi de aceea hotărâse de tânăr să ajute patria-mamă înrolându-se nu în armată, ci în KGB, asemenea unchiului său. Acum, însă, la venerabila vârstă de douăzeci şi unu de ani, dobândise suficientă experienţă cât să facă trecerea de la a vrea să îşi ajute ţara la a vrea să se ajute doar pe sine.

Deşi recenta sa detaşare în Germania nu durase decât puţin peste un an, în acest scurt răstimp învăţase o mulţime de lucruri observând mecanica influenţei sovietice în RDG, Republica Democrată Germană, „floarea” statelor-satelit ale URSS. Avusese oportunitatea să colaboreze strâns cu poliţia secretă est-germană, iar, graţie legăturii cu

şeful de secţie Gustav Schmundt, ajunsese să se familiarizeze cu subtilităţile spiritului german. Dacă Schmundt era ori ba un neamţ tipic, n-avea de unde să ştie. Dar un lucru era sigur: experienţa în cadrul *Stasi* fusese inestimabilă, chiar dacă pentru asta trebuise să suporte obsesia unui neamţ de vârstă mijlocie pentru o frumuseţe fantomatică pe care n-o mai văzuse din tinereţe.

Gândul îl făcu să zâmbească.

Schmundt era un neghiob. Din păcate, însă, era un neghiob Influent.

Faţa i se întunecă. Puterea de influenţă a lui Schmundt aproape că îi costase viaţa pe amândoi! Data viitoare va avea grijă să ţină în frâu patimile neamţului... asta, desigur, dacă avea să existe o dată viitoare.

Totul depindea de planurile pe care le avea pentru el unchiul său.

Ar fi greşit să spunem că îi era *frică* de Korskaiev.

Andrassy Galanov poseda acea trăsătură de caracter – rar întâlnită la oamenii obişnuiţi, dar absolut necesară pentru cei ce aspirau să se remarce în activitatea de spionaj – numită nervi de oţel. Frica nu avea ce căuta în calculele sale şi, deşi îşi amintea frica pe care o simţise în copilărie, sentimentele personale asociate acesteia nu îl afectaseră niciodată în mare măsură. În plus, copilăria devenise deja o amintire îndepărtată şi de pe-acum dăduse uitării orice sentiment asociat fricii.

Unchiu-său nu-i inspira teamă, ci nevoia de a fi *prudent*.

Ştia de ce putere de influenţă se bucura acesta şi ce se alegea de cei ce nu-l luau în serios. Se va arăta respectuos şi, la nevoie, chiar slugarnic. Şi, mai presus de orice, va depune toate străduaniile pentru a obţine rezultate satisfăcătoare. Unchiu-său nu mai era tânăr şi în curând avea să vină, în mod inevitabil, şi ziua în care va fi înlocuit. În speranţa că el va fi cel ce-i va lua locul, era indicat să-şi umfle dosarul cu cât mai multe reuşite.

În ciuda şchiopătatului aproape imperceptibil, Galanov

mergea cu spatele drept, capul sus şi pasul ferm, milităresc, ţinuta lui făcând o impresie cu totul deosebită. Era clar că şederea în Germania îl influenţase mai mult decât ar fi crezut. Mersul său hotărât contrasta puternic cu letargia birocratică atât de caracteristică sediului central al puterii comuniste.

Era ora 7: 15. De la ora aceasta, coridoarele şi birourile din Bonn sau Berlin ar fi fremătat de activitate. Kremlinul însă era încă adormit... asta cu excepţia biroului unchiului său.

Oare Korskaiev dormea vreodată?

În circumstanţe mai favorabile poate că întoarcerea la Moscova i-ar fi făcut plăcere. Nu mai fusese acasă de mai bine de un an şi, dacă nu începeau ninsorile, sfârşitul toamnei constituia o perioadă de-a dreptul încântătoare în capitala sovietică.

Din păcate însă, aceasta nu fusese o călătorie de plăcere, ci una de nevoie, făcută la insistenţele unchiului său, care voia să i se raporteze amănunţit episodul evadării deţinutului german.

Or Korskaiev nu era un om pe care să-l poată refuza. Şi asta nu pentru că-i era rudă, ci pentru că-i era superior pe scara ierarhică.

Când i se comunicase că va fi detaşat la Berlin, primul gând al lui Andrassy fusese că soarta îşi bate joc de el. Totuşi, soarta păru să îi surâdă în cele din urmă. Nu bine puse piciorul în Berlin, că oraşul deveni unul dintre cele mai disputate locuri de pe mapamond – o veritabilă seră pentru un tânăr agent ce aspira la o ascensiune rapidă în cadrul KGB-ului, asta chiar dacă trebuia să se supună ordinelor unui măscărici precum Schmundt.

Acum, că revenise în Moscova, avea sentimentul că fusese îndepărtat de miezul acţiunii. Unchiu-său îl asigurase că vrea doar să discute faţă în faţă despre cele întâmplate, dar Galanov ştia că, dacă raportul lui nu-i va fi pe plac, putea să-şi ia adio şi de la Berlin şi de la gândul că va mai

putea urca vreodată pe scara ierarhică a KGB-ului.

Cel mai mult îl măcina faptul – de care era pe deplin conştient – că nu făcuse cine ştie ce progrese privitor la scopul pentru care fusese trimis, de fapt, la Berlin.

Pistele urmate de Schmundt nu duseseră nicăieri, iar el fusese la un pas de rezolvarea cazului, când imbecilul acela se apucase să azvârle cu grenade, aruncând totul în aer!

Proasta dispoziţie a unchiului său era exacerbată de faptul că bătrânul evreu reuşise din nou să-i scape printre degete. Acum, urmând o pistă ce părea promiţătoare, trimisese câţiva agenţi în zona Mediteranei, dar Galanov ştia că, sub optimismul afişat ocazional, unchiu-său tuna şi fulgera şi că, mai devreme sau mai târziu, o parte dintre săgeţile otrăvite ale acestuia vor fi aţintite asupra lui.

Nici nu voia să se gândească la o asemenea posibilitate!

13
Planuri dejucate

Bărbatul care ocupa gândurile lui Galanov stătea în picioare în biroul său, meditând în tăcere la întâlnirea pe care o stabilise pentru această dimineaţă cu fiul surorii sale mai mici.

În faţa ochilor negri şi afundaţi în orbite, ce priveau absent afară prin norul de fum de ţigară ce plutea în jurul capului său, se perindau de fapt năluci ce n-ar fi trebuit să ocupe mintea niciunui muritor.

Trecuseră şaisprezece ani de când părăsise ţara în care îşi detaşase cu puţin timp în urmă nepotul.

Şaisprezece ani în care îi mersese binişor. Matricea puterii mondiale suferise o transformare majoră, de care el profitase din plin, ajungând pe cele mai înalte culmi ale profesiei pe care şi-o alesese – asta dacă se poate numi „profesie” activitatea infamă pe care o desfăşura. Se bucura de putere şi de o poziţie sus-pusă într-un regim în care niciuna dintre ele nu putea fi luată drept sigură şi avea mai mulţi bani decât 90% dintre tovarăşii săi comunişti. Unde mai pui că toată lumea se temea de el, ceea ce, pentru un om cu un astfel de caracter, era poate cel mai satisfăcător lucru.

Cu toate astea, îl rodea constant o nemulţumire adâncă. Exista în viaţa lui un episod din care nu el ieşise învingător, ci un individ pe care îl considera inferior. Iritarea pe care i-o producea acest gând în adâncul fiinţei, undeva prin preajma sufletului – domeniul setei de răzbunare din constituţia umană din care îşi trăgea puterea malefică un om capabil de atâta ură – era un foc nestins, un vierme ce îi rodea orgoliul bărbătesc şi refuza să moară.

Mai trase un ultim fum din ţigară, apoi se întoarse la masă şi strivi mucul în scrumieră cu o furie îndreptată parcă împotriva adversarului ce îi apăruse nepoftit în minte.

Rămase nemişcat preţ de o clipă, contemplând scrumul, apoi reveni în dreptul ferestrei.

În aceşti şaisprezece ani, înşelase, escrocase, minţise şi ucisese sute de oameni, dar niciunul din aceste „triumfuri” nu reuşiseră să şteargă acel unic eşec al trecutului.

Ura se afla la baza întregii sale fiinţe, o rădăcină ce găsise un sol mănos – aşa cum se întâmplă cu oamenii de toate vârstele şi condiţiile sociale – în circumstanţele copilăriei sale. Înfigându-se adânc în acest sol, rădăcinile caracterului său au dus la alegeri motivate de cel mai puternic, subtil şi letal dintre toţi demonii – Sinele – şi au hrănit-o totodată pe verişoara la fel de malefică a acestuia, Reaua Intenţie, astfel încât toate încercările rădăcinilor înnăscute ale *adevăratului* caracter de a creşte au fost sufocate de la bun început.

În solul fertil şi nutritiv al circumstanţelor se pot forma tot soiul de caractere omeneşti. Orgoliul, lăcomia, înverşunarea şi setea de răzbunare o duc la fel de bine în adâncurile lui precum altruismul, puterea de a ierta, compasiunea şi bunătatea. Embrionul sufletului uman dezvoltă fel de fel de rădăcini delicate. Voinţa, care dictează caracterul, este cea care hotărăşte *care* dintre acestea vor primi îngrijire, încurajare şi hrană – pentru a creşte mari şi a forma ramificaţii de aceeaşi natură în toate direcţiile – şi *care* vor fi retezate înainte de a fi putut să se prindă în pământ.

Învăţase să urască de la o vârstă fragedă, atât pe pământul natal, cât şi în Germania, ţara de exil a familiei sale. Rădăcinile răului au găsit un sol mănos în copilăria sa nefericită. A învăţat să îi urască pe nemţi. A învăţat să îi urască pe aristocraţi. A învăţat să îi urască pe evrei. Mai presus de toţi însă, a învăţat să îi urască pe creştini.

E îndoielnic să fi încercat vreodată acel sentiment căruia oamenii îi spun „iubire”. Avusese grijă să reteze rădăcina iubirii încă din copilărie. Răposaţilor săi părinţi le purta o amintire prea vagă pentru a-i acorda atenţie şi, prin

urmare, nu se mai gândise la ei de decenii întregi.

Singura crestătură din această platoşă auto-protectoare a urii se deschidea spre sora lui mai mică, pe care o ajutase să părăsească Germania după război. Faptul că împărţiseră aceeaşi soartă îl determinase să o trateze cu o bunăvoinţă moderată. Îi obţinuse, prin urmare, un post cumnatului său, care promovase alături de el în cadrul noului regim, şi acum fiul lor aspira la rându-i la un viitor în cadrul KGB-ului – o aspiraţie de care nu pregetase să se folosească, luându-l pe băiat sub aripa sa, cum s-ar zice, şi detaşându-l în Germania pe post de spion în biroul unui anumit şef de secţie din cadrul *Stasi*.

Acest gând îi readuse în minte actuala iritare şi motivul întâlnirii pe care urma s-o aibă cu nepotul său.

Fuseseră la un pas de a-i înhăţa pe conspiratorii evrei din zona Moscovei – şi oamenii săi din Germania, pe cei din clica bătrânului deţinut – când brusc, planurile le fuseseră dejucate din nou – de nimeni altcineva decât de blestematul de rabi şi de neghiobul de baron.

Pe ăsta din urmă ar fi trebuit să-l omoare demult, dar idiotul de Schmundt, îndrăgostit ca un căţelandru de fiica baronului, îl convinsese să-i cruţe viaţa! Sperase că Dortmann sau fiică-sa îl vor duce la rabin şi la odoarele lui sfinte, dar în răstimp de doar două luni, Wissen reuşise să fugă din Rusia, baronul evadase din penitenciar şi acum toate pistele lui erau moarte.

Îi lăsase pe imbecili să câştige încă o rundă din această lungă şi mortală partidă de şah!

Se întoarse cu spatele la fereastră şi începu să se învârtă nervos prin birou.

Nu era nici pe departe un birou opulent. După standardele occidentale, nimic din ceea ce exista în Moscova, nici chiar biroul premierului, nu putea fi considerat fastuos. Totuşi, conform standardelor austere după care era măsurată ierarhia celor mai loiali slujitori ai Revoluţiei, Vaslav Korskaiev se număra printre cei mai

norocoşi: biroul său de dimensiuni medii avea o fereastră şi asta nu era de ici, de colo.

Noul imperiu nu se numea cel de-al Patrulea *Reich*. Nu, terminologia idioţilor de nazişti murise odată cu liderii lor în buncărele din Berlin în timp ce el o ştergea în mod cât se poate de oportun înapoi în patria-mamă. Chiar şi aşa, de-a lungul anilor, noua putere a ajuns să guverneze un teritoriu mult mai vast decât cel dominat de străvechiul Imperiu Roman, iar el, să ocupe un birou în Kremlin, chiar în inima Moscovei, oraşul spre care erau îndreptaţi – cu groază! – ochii întregii lumi.

Totuşi, chiar dacă a avut de partea sa toată puterea colosului sovietic, fusese incapabil să-şi atingă obiectivul la care râvnise în toţi aceşti ani.

Cu un aer absent, se întoarse la fereastra închisă, scoase din buzunar încă o ţigară, o aprinse şi privi cu ochi goi lumina cenuşie a dimineţii.

Faţa subţire pe care cădea lumina nu era una plăcută la vedere. Ochii prea apropiaţi şi adânciţi în orbite s-ar fi potrivit mai bine unui bărbat mai scund. Obrajii lăsaţi erau de un pământiu bolnăvicios. Haina neagră din piele pe care o ţinea pe umeri încă de când sosise, cu o oră în urmă, se potrivea perfect cu părul negru uns cu pomadă şi pieptănat într-o parte să mascheze începutul de chelie din creştetul capului. Deşi te-ai fi aşteptat ca în părul extrem de rar să se regăsească griul tenului, în pofida celor cincizeci şi cinci de ani ai săi, Korskaiev nu avea niciun fir cărunt. La un moment dat, părul tot mai rar de pe creştetul capului refuzase pur şi simplu să mai crească, lăsând vederii o piele întinsă parcă până la refuz ce contrasta puternic cu gâtul şi faţa ridate şi ciupite de vărsat de vânt.

Trase adânc, făcând să se înroşească vârful ţigării, apoi exală încet pe nări.

Norul de fum îl făcu să strângă uşor din pleoape. Văzându-l, ai fi crezut că ocheşte cu atenţie ceva din scuar. Dar nici vorbă de aşa ceva. Gândurile i se învârteau în mod

exclusiv asupra întrevederii programate şi a modului în care era indicat să abordeze problema.

Nu se făcea să se declare învins sau să dea dovadă de slăbiciune în faţa unui subaltern. La Kremlin, până şi cel mai mic semn de slăbiciune constituia sângele al cărui miros îi scotea din vizuină pe şacalii oportunismului. Or, hăituit de lupi, n-ai cum să rezişti multă vreme. Asistase la prea multe hăituieli de acest fel şi era hotărât să nu ajungă vreodată în postura celui hăituit.

Îşi va alege cu grijă cuvintele atunci când îi va prezenta situaţia nepotului său.

Exact în momentul acela, cineva bătu la uşa din spatele lui, întrerupându-i gândurile. Tresări uşor, dar revenindu-şi numaidecât din reverie, se răsuci şi spuse pe un ton autoritar:

— Intră!

14
Stratageme

Uşa se deschise şi Galanov păşi înăuntru.

— Ei, şi ia spune-mi, tinere, te simţi mai bine? făcu superiorul său, strângându-i mâna cu răceală.

La auzul apelativului folosit dinadins, Galanov tresări pe dinăuntru, dar reuşi totuşi să nu-şi trădeze iritarea.

— Da, unchiule Korskaiev.

Cu excepţia apelativului folosit de el, cei doi nu schimbară niciun fel de efuziuni care să te facă să crezi că ar fi fost înrudiţi chiar şi de departe.

— Abia se mai cunoaşte că şchiopătezi.

Galanov încuviinţă din cap, aparent încântat de comentariu. De fapt, era dezolat că unchiul său observase. Se străduise atât de mult să-şi ascundă şchiopătatul! Era unu-zero pentru Korskaiev în acest meci al replicilor subtile.

— În curând n-are să se mai cunoască deloc, spuse Galanov cu prefăcut entuziasm.

— Mă bucur să aud asta, ripostă unchiul său, pentru că avem multe de făcut. Dar ia loc, te rog, ia loc!

Tânărul se conformă şi Korskaiev se aşeză la rândul său pe scaunul din spatele masivului birou metalic.

— Vreau să aflu în amănunt tot ce s-a întâmplat în august şi care este actualul stadiu al anchetei.

Tânărul îşi începu raportul. Korskaiev îl ascultă cu atenţie, întrerupându-l adesea cu fel şi fel de întrebări. După patruzeci-cincizeci de minute, se lăsă tăcerea. Galanov aşteptă. Unchiu-său părea adâncit în gânduri.

— Aşadar, eşti convins că neamţul şi fiică-sa sunt încă în viaţă... şi nu există niciun indiciu cu privire la ce s-a ales de ei după evadare, spuse acesta într-un târziu.

— *Eu* sunt convins că fugarii sunt încă în viaţă. În curând cred că şi destoinicul Herr von Schmundt îşi va da seama de asta, dacă nu cumva a făcut-o deja.

— Cum de eşti atât de sigur?

— În timp ce Schmundt a fost spitalizat, secretara lui – o femeie care nu se remarcă prin nimic în afară de faptul că este îndrăgostită de el – nu a stat degeaba. Investigând diverse piste, a făcut o descoperire de a cărei importanţă sunt convins că nici măcar nu este conştientă. Da, cei doi sunt în viaţă. Din păcate, însă, aşa cum am mai spus, nu se ştie unde se află în momentul de faţă.

— Crezi că am putea să le dăm de urmă?

— Nu este exclus, cu timpul.

— Nici înainte de incident n-ai fost în stare s-o găseşti pe femeie! pufni Korskaiev, vădit nemulţumit de eşecul nepotului său.

Galanov se făcu că n-a înţeles aluzia.

— Este imposibil ca fugarii să nu fi lăsat o pistă în urma lor. Organizarea evadării trebuie să fi implicat mai multe persoane. Or, acum că baronul este în libertate, situaţia a devenit mai complexă. Sunt convins că mai devreme sau mai târziu vor face un pas greşit.

— Bătrânul evreu n-a luat cumva legătura cu ei?

— Nu avem niciun indiciu în acest sens.

— E, oare, posibil ca dispariţia lui din Rusia şi evadarea baronului din închisoare să nu fie o simplă coincidenţă?

— Totul e posibil, dar deocamdată *Stasi* nu a intrat în posesia niciunei informaţii cu privire la rabin. Oricum, credeam că *dumneata* te ocupi de *rabin*, adăugă candid Andrassy.

Implicaţiile pe care le aveau vorbele tânărului nu erau defel pe placul unchiului său. De pe-acum ar fi trebuit să ştie că îşi instruise bine nepotul în subtilităţile acestui joc de replici şi că în

Schimbul acestui lucru trebuia să se aştepte la viclenie şi nicidecum la recunoştinţă.

Totuşi, Galanov se angajase într-un joc periculos, împotriva unui adversar mult mai puternic decât el. Chiar dacă într-o bună Zi s-ar putea să-i ia locul, acea zi nu era

nicidecum în viitorul apropiat. În prezent, dacă voia să avanseze, trebuia să-i cânte în Strună lui Korskaiev.

— Poate că am să te trimit înapoi să vezi ce poţi să rezolvi acolo, spuse Korskaiev pe un ton sec după un moment de gândire. Deşi rezultatele slabe pe care le-ai obţinut anul trecut nu justifică nici pe departe siguranţa cu care vorbeşti.

— Schmundt... îşi drese vocea Galanov, trădându-şi pentru prima dată nervozitatea, Schmundt m-a tras înapoi. A durat ceva vreme până... ăă... până i-am câştigat încrederea.

— Înţeleg, făcu Korskaiev dând din cap.

— Dacă aş avea mână liberă...

— Ce-ai face? îl întrerupse Korskaiev pe un ton tăios. Ce-ai face dac-ai fi pe cont propriu, fără birou, fără subalterni, fără dosare... într-o ţară străină unde toţi te privesc cu neîncredere? ia spune-mi, tinere, ce *ai face?*

— Eu nu voiam decât să...

— Ştiu exact ce voiai! încercai să-ţi justifici incompetenţa dând vina pe Schmundt. Ştiu prea bine că individul e un imbecil. Dar până şi imbecilii îşi au rostul lor, iar cum-necum, cel de care vorbim a ajuns la putere în RDG. Nimeni nu poate reuşi de unul singur, tinere, ţine minte lucrul ăsta. În profesia noastră, trebuie să ştii cum să te foloseşti de oameni. Ai dat greş tocmai pentru că ai fost prea plin de sine şi ai crezut că nu ai nevoie de neamţ. Ei bine, află de la mine că, dacă ne aflăm în Berlin, avem nevoie de nemţi. Dacă ne aflăm în Varşovia, avem nevoie de polonezi. Ai înţeles?

— Da, să trăiţi, răspunse Galanov cu toată pocăinţa de care era în stare.

— Dacă hotărăsc să te trimit înapoi – deşi, la drept vorbind, judecând după rezultatele aproape inexistente pe care le-ai obţinut până acum, mai că-mi vine să-ţi iau cazul cu totul – te sfătuiesc să înveţi să-l *foloseşti* pe Schmundt, nu să îl desconsideri.

Galanov nu spuse nimic, aşteptând continuarea. Comisese tocmai greşeala pe care se jurase s-o evite cu orice preţ: stârnise mânia unchiului său. Nu că vorbele acestuia nu l-ar fi făcut şi pe el să clocotească de furie. De bună seamă, însă, că avea să-şi păstreze gândurile şi sentimentele pentru sine.

— Înainte de toate, însă, continuă Korskaiev pe un ton ceva mai domolit, trebuie să punem mâna pe rabin. Ancheta condusă de mine s-a soldat cu un oarecare succes. În momentul de faţă, doi dintre agenţii mei se află pe urmele lui în Israel. Am motive să sper că-l vom înhăţa. Dar mă îngrijorează cei ce rămân în urma lui. Conform indiciilor, pare să fie un soi de reţea. Ei bine, vreau ca organizaţia asta să fie depistată şi anihilată.

— Şi fotografiile? întrebă Galanov.

Korskaiev simţi că îi trece un fier roşu prin inimă.

— Mai mult ca sigur că rabinul le-a luat cu el în Israel, răspunse el cu prefăcută nepăsare. Le vom recupera când vom pune mâna pe el. Pentru orice eventualitate – ceea ce-mi aminteşte de o altă sarcină pe care o am pentru tine – am făcut nişte cercetări şi am motive să cred că există membri în familia rabinului care nu s-au dus cu el în Israel. Dacă reuşim să punem mâna pe cineva din familia lui, fără îndoială că rabinul se va arăta mai cooperant şi vom putea recupera fotografiile fără probleme.

— Încă tot nu înţeleg cum de vi s-a încredinţat acest caz, interveni Galanov. Anul trecut, când ai luat legătura cu mine, am înţeles că fotografiile au fost furate.

— Ai înţeles greşit. De fapt, când s-a aflat de dispariţia fotografiilor, toată lumea a presupus acelaşi lucru.

— Cum s-a aflat de dispariţia lor?

— Un informator – nu unul dintre ai noştri – a contactat un funcţionar de stat cu legături în cadrul Politburo [Organ politic suprem în fosta URSS, n.tr.], spunând că i-a ajuns la ureche o informaţie ce ar putea să prezinte interes. În schimbul unei sume frumoase, omul a descris scenele

fotografiate cu o exactitate remarcabilă, deşi s-a jurat că nu le-a văzut niciodată cu ochii lui. În urma pontului a fost începută o anchetă, dar fotografiile au fost găsite în acelaşi dosar în care fuseseră puse cu opt ani în urmă. Informatorul nu ştia nimic mai mult – nici de unde proveneau fotografiile, nici unde se află acestea în prezent. Nu-i ajunseseră la ureche decât nişte zvonuri vagi. Ageamiii l-au plătit şi apoi l-au lăsat să plece. Cazul a fost încredinţat departamentului meu abia mai târziu.

— Şi cum ai procedat?

— Mi-am pus toţi oamenii în alertă. Ştiam că se făcuseră copii după fotografii. De pe-acum, însă, informatorul dispăruse fără urmă şi, deşi n-am lăsat piatră neîntoarsă, în curând am înţeles că era prea târziu: fotografiile fuseseră deja scoase din ţară. După toate probabilităţile, a fost lucrătura sioniştilor. Ei erau singurii care puteau să tragă vreun folos de pe urma acelor fotografii. Te-am contactat la Berlin şi apoi l-am anunţat pe superiorul tău.

— Şi ce anume vrei să fac eu?

— Vreau să te infiltrezi în reţeaua evreiască de care ţi-am vorbit şi să afli tot ce poţi despre rabinul Wissen şi despre familia lui. Vei avea de bună seamă acces la toate dosarele şi am pretenţia să te familiarizezi cu toate aspectele cazului. Spre deosebire de mine şi de agenţii mei, pe tine n-au cum să te cunoască. Chiar dacă fotografiile nu se mai află aici, trebuie să aflăm de unde au provenit ele. Sunt convins că mulţi membri ai reţelei se află încă în Rusia. Vei avea, deci, ocazia să-mi dovedeşti că nu mi-am pus degeaba nădejdea în tine.

— Înţeleg.

— La un moment dat, poate că va trebui să te întorci în Germania, căci probabil că rabinul şi Dortmann şi poate chiar şi familiile lor au păstrat legătura. Totuşi, trebuie să aflu mai multe înainte de a lua o astfel de decizie.

— N-am să te dezamăgesc, unchiule Korskaiev.

— Ştiu. În orice caz, sunt convins că, indiferent ce pistă

vom urma, ea ne va duce într-un sfârşit la cutia rabinului şi la fotografii. Dacă-mi faci rost fie de cutie, fie de fotografii, am să te numesc şef de operaţiuni în orice sector doreşti.

— Eşti mai mult decât generos, unchiule.

— Dacă îmi aduci şi cutia, şi fotografiile, nepoate, voi avea grijă ca într-o bună zi atât biroul acesta cu fereastră, cât şi puterea aferentă lui să îţi revină ţie.

15
O amintire cu gust amar

Când se închise uşa în urma lui Galanov, şeful KGB rămase din nou singur cu gândurile sale. Convorbirea îi lăsase un gust amar.

Se duse iar la fereastră, în speranţa că priveliştea de afară îi va putea distrage atenţia de la orgoliul rănit şi iritarea care pusese stăpânire pe el.

Ştia ce urmăreşte nepotul său. De-a lungul anilor, devenise maestru în manipularea motivaţiilor tinerilor agenţi aspiranţi din cadrul KGB-ului în propriul interes.

Manipularea era unul dintre cele mai importante instrumente de care dispunea un om aflat în poziţia lui. El o practicase şi avea S-o practice în continuare cu măiestrie pentru a putea atinge singurul scop rămas nerealizat în cariera lui.

Gândurile îi zburară la acea dimineaţă din timpul războiului când, pe un drum pustiu de ţară, îi văzuse pentru ultima dată pe cei doi.

Tăiase drumul fugarilor şi era pe cale să îi aresteze pe toţi, când vorbele rostite de Dortmann i-au înceţoşat brusc mintea şi privirea. Atât bărbatul în negru din spatele baronului – acum ştia că acela fusese rabinul – cât şi ceilalţi fugari s-au făcut nevăzuţi. Le-a strigat să se oprească, dar vorbele i-au murit în aer, fără a fi ascultate nici de fugari, nici de propriii subalterni. Nu s-a simţit în viaţa lui atât de neputincios.

Când, după câteva momente – n-a ştiut niciodată cât timp trecuse de fapt – şi-a revenit din acea transă stranie, nu l-a mai văzut decât pe baron, care stătea în continuare nemişcat în mijlocul drumului, privindu-l în ochi. Nu a fost în stare să îi susţină privirea, înţelegând în momentul acela – deşi nu ar fi recunoscut asta în faţa nimănui – că adversarul său era un om mai puternic decât el.

Apoi s-a întâmplat ceva de necrezut.

Baronul, care nici măcar nu încercase să fugă, a pornit încet înainte, direct spre ţeava pistolului pe care îl ţinea îndreptat spre el duşmanul său, privind sfidător moartea în ochi.

Cât de bine îşi amintea cuvintele lui! De atunci, ele îi rămăseseră marcate în memorie cu fierul roşu. Imbecilul vorbise de parcă *el* ar fi fost în măsură să dea ordine Gestapoului:

— Nu puteţi să îi opriţi. Le-am dat ordin să înainteze. Pe mine mă vreţi.

Şi apoi – îşi amintea clar, deşi, după atâţia ani aproape c-ar fi preferat ca episodul să i se fi şters cu totul din memorie – idiotul pur şi simplu se predase.

Îşi amintea că se întorsese spre Schmundt şi îi dăduse ordin să deschidă focul. Apoi, răsucindu-se pe călcâie întâlnise din nou privirea pătrunzătoare a baronului, pe care nu o putea evita şi căreia nu putea nici să-i reziste.

— În numele Dumnezeului suprem, îţi ordon să taci. Poţi să mă arestezi pe mine, dar pe oamenii aceştia îi vei lăsa să meargă în pace.

Cine se credea neghiobul ăla să-i dea *lui* ordine?!

Acelea erau cuvintele cele mai usturătoare, pe care încercase din răsputeri să le dea uitării: „Îţi ordon... îţi ordon să taci...”

Baronul rostise cuvintele pe un ton calm, dar autoritar. Amintirea acelui *ordin* îl făcu să clocotească de furie.

Ei bine, chiar dacă restul fugarilor au scăpat, baronul a plătit pentru prostia lui cu şaisprezece ani petrecuţi după gratii. Dar gândul acesta nu reuşi nici pe departe să-i domolească furia, căci neamţul evadase din închisoare fără să-şi fi divulgat niciun secret. Oare de unde găsise neghiobul ăla atâta putere şi atâta curaj?

Ei, dar lasă că va pune el gheara şi pe baron, şi pe rabin!

Să nu mă cheme pe mine...

Din ziua în care ieşise în întâmpinarea soldaţilor ruşi, prezentându-se drept un compatriot de-al lor, se jurase să nu-şi mai pronunţe numele german. Totuşi, acum îşi va încălca jurământul pentru a-şi face unul şi mai important.

Să nu mă cheme pe mine Emil Korsch... dacă n-am să pun eu mâna pe ei.

Îl făcuseră de râsul lumii şi pentru asta vor plăti cu viaţa!

16
Trei comunişti, trei obiective

Noiembrie 1961-martie 1962

Contrar speranţelor lui Galanov, şederea sa în patrie se prelungi pe durata a două luni, timp în care acesta se dedică sârguincios noii sale misiuni.

La instrucţiunile unchiului său, tânărul agent reuşi să se infiltreze în reţeaua de evrei răspunzătoare, conform surselor KGB, de copierea fotografiilor compromiţătoare.

Totuşi, în ciuda eforturilor sale, Galanov nu izbuti să afle mare lucru în afară de ceea ce Korskaiev ştia deja – că fotografiile ajunseseră în mâinile evreilor (unde fuseseră făcute şi itinerarul urmat de acestea rămânea un mister) şi fuseseră, într-adevăr, scoase din ţară, şi că pare-se imediat după aceea rabinul Wissen părăsise şi el Uniunea Sovietică împreună cu întreaga sa familie.

Deşi rezultatele investigaţiilor sale erau insuficiente pentru a face lumină în cazul fotografiilor sau al relicvelor sacre legendare, Galanov reuşise totuşi să stabilească o legătură cu două organizaţii evreieşti secrete în care plasase un agent de rang inferior ce urma să informeze KGB-ul cu privire la orice mişcare suspectă.

Prin urmare, la începutul lunii ianuarie, Korskaiev îşi trimise nepotul înapoi în Germania, cu ordinul de a rămâne o vreme incognito pentru a supraveghea mişcările superiorului său german înainte de a-şi relua atribuţiile oficiale în cadrul *Stasi*. Korskaiev era convins că rabinul trebuie să fi luat legătura cu baronul de care era atât de interesat Schmundt. Or, în acest caz, ar cere KGB-ului să investigheze chestiunea pe cont propriu, fără a depinde de Schmundt ca intermediar.

Fireşte că aveau să se folosească în continuare de neamţ, dar acesta nu trebuia să le devină indispensabil.

Korskaiev s-ar fi folosit de oricine pentru a-şi atinge

propriile scopuri, dar ura să depindă de cineva.

Rabinul luase în trecut legătura cu baronul. De ce n-ar face-o şi în prezent? Se prea poate, adăugase Korskaiev, ca rabinul să fi aflat prin intermediul reţelei evreieşti de planul de evadare şi să fi părăsit Rusia tocmai în scopul de a-l contacta pe baron. Precis că exista o legătură între grupările clandestine în care erau implicaţi cei doi. Şi poate chiar şi între cele două evenimente – fuga rabinului din Rusia şi evadarea lui Dortmann din închisoare.

Din moment ce agenţii săi nu dăduseră de ele în Israel, nu era exclus ca fotografiile să se afle încă în posesia baronului sau a fiicei sale.

— Ştiu că lui Schmundt îi arde buza după fata neamţului, spusese Korskaiev, dar pe mine nu mă interesează decât cutia şi fotografiile. De când s-a descoperit că există un set de copii, Kremlinul este în fierbere, nepoate – şi asta la cel mai înalt nivel. Recuperarea fotografiilor ar însemna avansare sigură pentru amândoi. Încearcă să dai de urma rabinului, a baronului sau a fetei lui. Oricare dintre ei te va duce la fotografii.

În noul său rol, Galanov află de recenta anchetă personală începută de Schmundt şi hotărî să-l urmărească.

Înainte de sfârşitul lunii ianuarie, tânărul agent deduse că şeful de secţie este pe urmele femeii visurilor sale absurde şi ale tatălui acesteia.

Totuşi, toţi cei cu care stătea de vorbă susţineau că ofiţerul german se interesase doar de un american.

N-are a face, îşi spuse Galanov. Dacă era vorba de McCallum, americanul căruia îi studiase dosarul la ordinul lui Schmundt, pista avea să-l ducă în mod inevitabil în direcţia dorită. Nu era sigur ce rol juca americanul în toată povestea asta, dar dacă Schmundt era pe urmele lui, trebuia să fie ceva legat de femeie şi asta avea să-l ajute, fără îndoială, să dea implicit, fie de evreu, fie de baronul german, spre satisfacţia unchiului său.

Iată, deci, cum căutările celor trei comunişti – Schmundt voia să pună mâna pe Sabina, obiectul pasiunii sale de-o viaţă; Galanov, pe fotografii, căci ele reprezentau calea sa de promovare în elita KGB-ului, iar Korskaiev, pe relicvele de o valoare inestimabilă din cutia rabinului – au ajuns să conveargă pe urmele celor doi Dortmanni şi ale lui Matthew McCallum, care nădăjduia să îi poată salva, fără ca aceştia să ştie cu câtă înverşunare sunt urmăriţi şi cât de aproape este, de fapt, pericolul.

17
Gafa

Galanov îl urmări pe fostul său superior *Stasi* din Germania de Est până în Polonia, unde îi pierdu urma. Totuşi, la scurtă vreme, îl reperă din nou în Varşovia şi de acolo îl filă până în Cehoslovacia şi apoi înapoi în nord prin Praga.

La jumătatea lunii martie, ajunse în Leipzig, unde, spre marea lui nemulţumire, făcu neghiobia de a se apropia prea mult de american.

Bărbatul se răsucise brusc şi îl privise drept în faţă. Dezolat că fusese depistat, Galanov făcuse stânga împrejur şi pornise grăbit în direcţie opusă, agravându-şi greşeala. Era convins că, dacă ar fi asistat la incident, unchiu-său l-ar fi convocat imediat înapoi la Moscova şi l-ar fi pus să facă muncă de birou pentru tot restul carierei sale deloc strălucite din cadrul KGB-ului!

Din fericire, însă, nici unchiu-său şi nici Schmundt *nu* asistaseră la ruşinosul moment. Pe neamţ nu îl mai văzuse de trei zile.

Niciunul dintre ei nu va afla vreodată de incident. *Nimeni* nu va şti vreodată de gafa lui. Asta cu excepţia americanului, desigur, dar dacă îşi va face bine treaba de acum încolo, acesta avea să fie ultimul lor contact vizual.

Pentru a-şi drege gafa, se retrăsese imediat, lăsându-i americanului un avans considerabil. Făcând asta, însă, nu reuşi să realizeze decât ceea ce încercase din răsputeri să evite. În nici patruzeci şi opt de ore, realiză că pierduse complet nu doar urma americanului, ci şi pe a lui Schmundt.

Poate că nu sunt încă pregătit să devin agent KGB, îşi spuse el posomorât în camera de hotel. Chiar dacă această concluzie deprimantă ar fi fost adevărată, nu ar admite-o în ruptul capului faţă de unchiul său. Chiar dacă încă nu era

pregătit, va avea grijă *să devină*. Mai devreme sau mai târziu *va rezolva* cazul.

Întregul episod din Leipzig constituia o pată neagră pe care era hotărât să o dea uitării... şi să n-o mai repete vreodată.

A doua zi, rederulă în minte toate cele întâmplate în încercarea de a ghici următoarea mişcare a şefului de secţie şi a americanului urmărit de acesta.

De la o vreme încoace, se îndreptau spre nord.

Or, în nord nu erau decât nişte sate de fermieri, oraşele Dessau şi Wittenberg... Magdeburg spre vest, lângă graniţă... dar nu, nu aveau de ce să meargă la Magdeburg.

Destinaţia, conchise el în cele din urmă, nu putea fi decât una singură.

Se va întoarce la Berlin.

Mai devreme sau mai târziu, aceea va fi şi destinaţia lor. Dacă va ajunge primul, nu va trebui decât să le aştepte sosirea.

În plus, ştia în Berlin o persoană care fusese plină de bunăvoinţă faţă de el în ultima vreme şi de la care va afla cu siguranţă unde se află şeful ei.

Da, venise vremea să reînnoade legătura cu Lola Reinhardt.

18
Din nou împreună

Martie 1962

Între timp, într-o căsuţă modestă de pe o străduţă retrasă din oraşul Magdeburg din Germania de Est, cei urmăriţi cu atâta patimă, dar fără succes, atât de *Stasi*, cât şi de KGB, îşi sărbătoreau revederea.

După un mic dejun presărat cu amintiri ce se prelungi vreme de câteva ceasuri, Matthew McCallum, fost consilier prezidenţial şi ataşat al Departamentului de Stat al SUA, se ridică de la masă şi se întinse îndelung.

— A fost o masă minunată! exclamă el, pornind spre sufrageria alăturată împreună cu gazdele sale – încântătoarea Sabina von Dortmann, pe care o cunoscuse în adolescenţă, înainte de război, şi baronul Heinrich von Dortmann, tatăl acesteia, pe care cei doi îl salvaseră recent din închisoare.

— Păi trebuie să te punem la îngrăşat, că ai ajuns piele şi os! comentă râzând Sabina.

— Ţi-am spus că proviziile mele din ultimele luni n-au fost tocmai îmbelşugate.

— Ziceai c-ai fost urmărit, interveni baronul.

— Sunt sigur de asta. Acum o săptămână l-am surprins în Leipzig pe unul dintre ei, un tinerel. Nu ştiu cine este, dar sunt convins că mă urmărea.

— L-ai mai văzut de atunci? întrebă Sabina.

— Nu. Acum trei zile, însă, l-am văzut pe Schmundt, fostul vostru vecin.

Sabina şi tatăl ei se priviră îngrijoraţi.

— Dar să nu ne gândim acum la asta, spuse Matthew. Important e că suntem din nou împreună şi că ei nu ştiu unde ne aflăm. Deocamdată noi ţinem hăţurile.

Se aşezară şi Matthew se bătu satisfăcut peste abdomenul supt.

— N-am mai mâncat atât de bine de când am trecut de Checkpoint Charlie! exclamă el. Acum a venit timpul să ne gândim la următoarea etapă a operaţiunii.

— La următoarea etapă? făcu baronul.

— A cărei operaţiuni? interveni şi Sabina.

— A operaţiunii de salvare, desigur! răspunse Matthew.

— La ce salvare te referi?

— Îţi amintesc că mi-am prezentat demisia în faţa lui John Kennedy, am pătruns fraudulos pe teritoriul Germaniei de Est şi am bătut jumătate din lumea comunistă deghizat în fel şi chip. Şi toate astea nu doar pentru a vă *găsi*, ci şi pentru a vă salva. Vreau să vă iau cu mine în Vest.

Sabina şi tatăl ei se uitară nedumeriţi unul la altul.

— Atâta vreme cât baronul rămâne pe teritoriul RDG, va fi considerat fugar şi veţi fi amândoi în pericol. *Trebuie* să ajungem într-un loc unde să putem trăi împreună în libertate.

— Bine, dar graniţele sunt închise! exclamă baronul von Dortmann. Cum am putea să le trecem?

— În mod fraudulos.

— Să trec graniţa în mod fraudulos?! Uiţi că-s om bătrân, Matthew?

— Nu atât de bătrân cum păreaţi ultima dată când v-am văzut, domnule baron. Acum sunteţi sănătos şi plin de vigoare. Vom găsi noi o cale de a părăsi RDG-ul.

— Nu există niciuna care să nu fie periculoasă.

— Important e să existe.

— Mulţi dintre cei care au încercat au fost ucişi. După ridicarea acelui zid blestemat anul trecut, totul s-a schimbat.

— Noi vom reuşi să scăpăm teferi… cumva.

— Bine, dar şi tu eşti, *la fel ca noi*, prizonier în spatele Cortinei de Fier, murmură Sabina.

Matthew încuviinţă din cap, surâzând uşor.

— Sunt pe cont propriu, fără un sfanţ în buzunar. În afară de Trabantul prăpădit, cu rezervorul plin doar pe

jumătate, pe care l-am lăsat parcat la capătul străzii, şi de două paşapoarte false, nu mi-a mai rămas nimic.

— Nu sună deloc încurajator, oftă Sabina.

— Ce pot să spun? Suntem pe cont propriu... Dacă vrem să părăsim ţara, n-o putem face... decât cu ajutorul *Reţelei Trandafirului*.

Matthew căzu pe gânduri preţ de o clipă, apoi exclamă:

— Ce vorbesc?! Lucrurile nu stau deloc aşa, dar sunt sigur că Voi ştiţi asta chiar mai bine decât mine.

Se opri, căutându-şi cuvintele. Cei doi aşteptară răbdători, realizând că vorbele pe care le va rosti veneau din adâncurile fiinţei lui.

— În ultimele două luni am descoperit ceva, spuse Matthew într-un sfârşit, pe un ton ce oglindea rezervoarele tot mai mari de credinţă din făptura lui. Un lucru de o importanţă colosală pe care nu cred că l-aş fi putut descoperi pe altă cale.

— Ce anume? întrebă Sabina cu vădit interes.

Matthew rămase din nou cufundat în gânduri.

— Am descoperit că paza şi călăuzirea divină nu sunt doar nişte noţiuni abstracte, ci un adevăr... cât se poate de concret.

— Amin! şoptiră cu emoţie în glas tatăl şi fiica.

Propriile lor vieţi stăteau mărturie acestui adevăr. O ştiau amândoi prea bine.

Se lăsă din nou tăcerea preţ de câteva clipe, apoi Matthew continuă.

— De-a lungul vieţii învăţăm atât de multe principii... Principii de credinţă... principii *bune*... principii *adevărate*. Nu zic că acestea n-ar fi valoroase pentru noi de la bun început... dar ele rămân abstracte...

Se opri, apăsându-şi gânditor buzele cu arătătorul, după care începu să împungă cu acelaşi deget aerul din faţa sa, ca pentru a sublinia cuvintele pe care urma să le rostească.

— Asta *până când*... până când vine momentul să aplici unul dintre aceste principii în plan concret şi să îl înţelegi

aşa cum nu ai mai făcut-o niciodată... la un nivel mult mai profund... când eşti pus cu spatele la zid, credinţa ţi-e pusă la grea încercare şi totul pare să depindă de acel principiu în care ai susţinut mereu că ai crede. Atunci – când vine acel moment – afli cât de mult crezi, *de fapt*, în adevărul lui şi dacă te încrezi îndeajuns de tare în acel adevăr cât să-i încredinţezi viaţa ta şi întregul tău viitor.

Dădu încet din cap, rederulând în minte cele petrecute în trecutul apropiat.

— Am descoperit, într-un mod mai personal, mai clar şi mai concret ca niciodată, că putem într-adevăr să ne încredem în paza divină. M-am rugat la Dumnezeu să ne apere pe tustrei. M-am rugat zi şi noapte, fiindcă ştiam că de asta depind vieţile noastre. L-am rugat pe Dumnezeu să-mi călăuzească paşii, să-mi netezească cărările. Ştiam de ani de zile capitolul 3 din Pildele lui Solomon. Versetele 5 şi 6 din acest capitol s-au numărat printre primele pasaje pe care le-am memorat după ce mi-am încredinţat sufletul Domnului. Ei bine, brusc m-am trezit târât de la o situaţie la alta fără să ştiu nici încotro s-o iau, nici ce să cred, nici ce să fac. Sosise momentul adevărului – când întregul sistem de credinţă al unui om este pus la încercare în vâltoarea lucrurilor. Credeam cu adevărat în ceea ce se spunea în cele două versete, în acel moment de real impas când nu ştiam, la propriu, încotro s-o iau?

Oftă din rărunchi, apoi continuă.

— După ce m-am încredinţat Lui cu toată fiinţa mea, Dumnezeu mi-a călăuzit, într-adevăr, paşii. La propriu. Deşi m-am lovit de nenumărate ziduri, El mi-a netezit cărările! Căci Dumnezeu îţi netezeşte cu adevărat cărările dacă faci cum ţi se cere în prima parte a acelei făgăduinţe minunate – dacă te încrezi în El din toată inima ta, nu te bizui pe înţelepciunea ta şi îl recunoşti în toate căile tale. Ce-i drept, nu sunt nişte condiţii foarte uşoare!

Baronul zâmbi.

— Ah, băiete, ai descoperit însăşi chintesenţa vieţii

trăite în comuniune cu Tatăl. Într-adevăr, nu e uşor să îţi laşi deoparte propria judecată şi toate celelalte lucruri în care noi, prin însăşi natura noastră umană, tindem să ne încredem mai mult decât în El. Eu, deşi îmi doresc asta de mai bine de o jumătate de secol, câteodată am impresia că o dau în bară.

— Oare acesta să fie motivul pentru care Dumnezeu ne trece prin încercări? întrebă gânditoare Sabina. Pentru a ne sili să nu ne încredem în propriile forţe, ci în ocrotirea şi îndrumarea Lui?

— Hm, ideea cum că Dumnezeu ne-ar trece prin încercări nu este tocmai pe placul meu, răspunse baronul. Câteodată se întâmplă, într-adevăr, să trecem prin suferinţe, dar nu sunt sigur că asta este neapărat intenţia Lui. Dar, într-adevăr, cred că El ne spune să privim cu mare bucurie când trecem prin felurite încercări tocmai fiindcă în astfel de momente de răscruce descoperim adevărul la un nivel mult mai profund decât am putea în cadrul rutinei zilnice a unei vieţi lipsite de griji. Tu ce crezi, fiule? întrebă el, întorcându-se spre Matthew.

— Sunt de aceeaşi părere, domnule baron. Deşi nu sunt sigur că ar fi create de El, este clar că Dumnezeu foloseşte încercările vieţii pentru a ne întări credinţa.

— Aşa cum a făcut-o cu mine în anii de puşcărie şi cu tine, în aceste ultime luni.

— Şi tocmai pentru că El a folosit aceste încercări pentru a ne întări credinţa, trebuie să-i mulţumim pentru ele. Solul circumstanţelor, cum îmi place mie să-i spun, poate da rod mult mai bogat atunci când este hrănit cu bălegar decât atunci când conţine doar nisip lipsit de viaţă.

— Bine spus.

— Revenind la ceea ce am învăţat din încercări, acum pot să spun cu certitudine că drumul pe care o vom lua de-acum încolo nu depinde de înţelepciunea noastră... şi nici măcar de *Reţeaua Trandafirului*, ci de călăuzirea lui Dumnezeu. El ne va ocroti, El ne va arăta ce să facem, El ne

va îndruma paşii. După aceste ultime şase luni, sunt mai convins ca niciodată de acest adevăr.

— Mă bucur să aud asta, Matthew, spuse Sabina.

— Recunosc că gândul următoarei etape mă sperie şi pe mine puţin – sunt şi eu om. Dar ştiu că ne putem încrede în Dumnezeu.

19
Din toată inima!

La un moment dat, Matthew dădu o fugă până la maşină şi se întoarse cu vechile jurnale ale baronului pe care le salvase din tainiţa fostei moşii Dortmann, cunoscută cândva drept *Lebenshaus*, ce fusese confiscată între timp de guvernul comunist din RDG.

În timp ce răsfoia manuscrisele în care îşi aşternuse gândurile cele mai intime ale tinereţii, ochii baronului se umplură de lacrimi. Nu se aşteptase să le mai revadă vreodată. Ele îi aminteau, în mod inevitabil, de scumpa sa soţie, Marion, mama Sabinei, care murise în Elveţia în ultimul an de război.

Cu sufletele pline de linişte şi de recunoştinţă, cei trei petrecură o vreme depănând amintiri şi cufundându-se în rugăciune.

Brusc, baronul se lumină la faţă. Aşeză volumele pe masă şi le aruncă o privire plină de exuberanţă şi de vitalitate.

— Apropo de asta, băiete, Sabina mi-a spus că voi doi aveţi planuri de căsătorie!

— Aşa e, domnule baron, răspunse Matthew uşor fâstâcit, doar că...

— Aşa...

— Regret că n-am făcut lucrurile ca la carte... S-ar fi cuvenit să vorbesc întâi cu *dumneavoastră*, să vă întreb dacă vă învoiţi să-mi acordaţi mâna Sabinei... Dar, din păcate, atunci n-a fost cu putinţă, aşa că...

— Nimic nu este pierdut, ripostă baronul, făcându-i cu ochiul Sabinei. Poţi să o faci acum.

Luat pe nepregătite, Matthew aruncă dezorientat o privire către Sabina şi apoi către baron, care îşi îndreptase spatele şi acum aştepta cu un aer solemn.

— Atunci am să încerc, spuse el în cele din urmă, dar vă

avertizez că e prima dată când fac aşa ceva, aşa că vă rog să mă iertaţi dac-am să mă bâlbâi puţin...

— Bâlbâie-te liniştit!

— În regulă, spuse Matthew, înghiţindu-şi nodul din gât. Mi-aţi spus adesea că mă priviţi ca pe un fiu. Acum vă rog să-mi îngăduiţi să vă devin ginere şi, deci, fiu prin alianţă. Domnule baron Heinrich von Dortmann, îmi acordaţi onoarea de a o cere de soţie pe încântătoarea dumneavoastră fiică, Sabina?

— Din toată inima! exclamă încântat tatăl Sabinei, ridicându-se în picioare şi scuturându-i viguros mâna.

— Vă mulţumesc, domnule baron.

— Ce mai aştepţi, fiule? Sabina aşteaptă cu lacrimi în ochi. N-o mai ţine în suspans!

Matthew zâmbi încurcat, apoi se întoarse, făcu câţiva paşi până la Sabina, care aştepta cu obrajii umezi de lacrimi, zâmbind cu toată faţa, şi îi luă mâinile într-ale sale.

— Sabina, spuse el pe un ton solemn, ştii că te iubesc din toată inima! Acum, că avem binecuvântarea tatălui tău, te întreb încă o dată: vrei să fii soţia mea?

— Din toată inima, şopti Sabina, zâmbind printre lacrimi.

Matthew o cuprinse în braţe şi se îmbrăţişară îndelung.

— Ceea ce vreau eu să ştiu, se auzi vocea voioasă a baronului, întrerupându-le momentul romantic, este când va avea loc nunta asta. În fond, o fată am şi eu şi vreau s-o conduc la altar cât încă mai pot umbla!

Matthew şi Sabina izbucniră amândoi în râs.

— La nuntă trebuie să fie prezent şi tatăl *meu*, răspunse Matthew. Or tata este în Bavaria.

— Sper că n-ai de gând să-l aduci şi pe el aici!

— Nu, domnule baron. Din toate punctele de vedere, cred, după cum v-am mai spus, că este imperativ ca reuniunea să aibă loc... în Vest. Într-un fel sau altul, trebuie să ajungem în Occident.

20
Gânduri supărătoare

Porţile sufletului omenesc sunt păzite de legiuni nevăzute. Dacă aceşti paznici tăcuţi sunt prieteni sau duşmani ai sufletului cu pricina, rămâne ca fiecare să stabilească pentru sine.

Cert e că, de la o vreme, aceste legiuni nevăzute declanşaseră o campanie de o amploare nemaiîntâlnită în sufletele câtorva persoane ce aveau legătură cu un anumit birou al poliţiei secrete est-germane. Iar în faţa acestui atac impetuos, fiecare dintre cei atacaţi reacţionă în felul său.

Ultimele două zile nu fuseseră deloc plăcute pentru şeful de secţie Gustav von Schmundt.

Acesta aruncă albumul pe comodă, îşi scoase pistolul şi amortizorul din buzunarul hainei şi se aşeză pe patul de hotel, făcând arcurile saltelei să scârţâie. Fără să arunce măcar o privire prin mizerabila cameră de hotel, lăsă să-i scape un oftat de lehamite şi rămase cu ochii aţintiţi în gol.

Nu plănuise să se întoarcă la hotel înainte de a-i interoga pe toţi cei trecuţi pe listă. Era o chestiune importantă, care nu suporta amânare. La un moment dat, simţise totuşi nevoia de a face o pauză. Toată ziua simţise o sfârşeală inexplicabilă. Trebuia să se odihnească şi să-şi adune gândurile. Se va întinde câteva minute. Apoi va relua căutările.

Ridică pistolul de pe genunchi, îi scoase amortizorul, apoi duse ţeava la nări şi adulmecă mirosul de praf de puşcă rămas după ce trăsese cu arma în ajun. Nu era o acţiune obişnuită sau planificată, ci pur şi simplu gestul reflex al instinctului animalic care punea încet, dar sigur, stăpânire pe natura acestui individ tot mai puţin vrednic să fie numit om. Adulmecase praful de puşcă exact aşa cum un câine adulmecă fecalele unui tovarăş canin, mânat de un instinct primitiv teluric, ce n-avea nicio legătură cu

sferele înalte ale spiritului, la care ar trebui să năzuiască orice om.

În mod reflex, fusese atras de mirosul morţii.

Mirosul vag nu îi provocă nici bucuria triumfului şi nici remuşcare, ci doar îi reîmprospătă puţin amintirea celor petrecute în urmă cu douăzeci şi patru de ore.

Crima de acum şapte luni stârnise în el ură şi furie. Aceasta, pe de altă parte, îi învăluise sufletul într-o tăcere mormântală şi, drept urmare, nişte uşi lăuntrice îndelung închise încercaseră întreaga zi să se urnească în balamalele lor ruginite.

Încremenit în aceeaşi poziţie, cu faţa la fel de inexpresivă, rederulă în minte filmul incidentului.

— Ştiu că în după-masa asta ai vorbit cu un bărbat la poştă! îi răcnise funcţionarului ce tremura de frică, după ce dăduse buzna peste el în casă. Ce voia?

— S-a interesat de nişte timbre florale rare, *mein Herr*.

— Şi dumneata ce i-ai spus?

— Că nu avem timbre pentru colecţionari.

— Mai departe!

— L-am sfătuit să ia legătura cu un specialist.

— De ce a cerut să vorbească tocmai cu dumneata?

— Nu ştiu, *mein Herr*. O fi auzit că sunt şi eu filatelist.

— Minţi, nenorocitule! A venit la poştă în căutare de informaţii... nu de timbre!

Percheziţionase sufrageria şi de acolo trecuse în dormitor.

— Vă rog, *mein Herrl* îl imploră bărbatul.

Drept răspuns, Gustav îl pocni în cap cu mânerul pistolului şi începu să scotocească prin secreterul biroului. Într-unul dintre rafturi, dădu peste un album cu timbre, pe care îl răsfoi grăbit.

— Ce-i cu numele astea de pe ultima pagină?

Bărbatul nu spuse nimic.

— Ţie chiar nu ţi-e dragă viaţa?? Vreau să ştiu cine sunt persoanele astea! zbieră Gustav, lovindu-l cu cizma în

coaste.

— Sunt... sunt furnizorii mei...

— Ce furnizori?

—... de timbre, îngăimă bietul om, gemând de durere.

Gustav aruncă o privire peste listă.

— Tu chiar mă iei de prost?! răcni el. Nu văd să fie trecut niciun magazin aici! Majoritatea nu-s decât nişte cătune amărâte!

— Sunt colecţionari... colecţionari privaţi „murmură Fritsch, n-aveţi de ce să-i deranjaţi...

Deşi atunci Gustav zâmbise diabolic, acum amintirea acelor clipe nu îi mai aducea nicidecum zâmbetul pe buze.

— Hm... deci zici că n-am de ce să-i deranjez pe aceşti cetăţeni destoinici, spusese el în batjocură. Rămâne de văzut, stimate Herr Fritsch, rămâne de văzut! Am convingerea că unul dintre cei de pe listă are să-mi poată spune totul despre prietenul nostru comun. Iar acum, dacă vrei să mai apuci dimineaţa, spune-mi la care dintre aceşti *furnizori* l-ai trimis pe american!

Nu urmase decât tăcere.

Amintirea îl făcu să simtă un gust amar. Se ridică şi porni încet spre singura fereastră din mica încăpere, parcă în speranţa că mişcarea îl va ajuta să uite.

Privi absent pe fereastră. Afară – doar întuneric.

Nu voia să-şi aducă aminte de ceea ce urmase. Ce rost avea să-şi amintească privirea neajutorată a bărbatului, apăsarea trăgaciului, culoarea sângelui...

Într-adevăr, pentru moment, uciderea acestui om i se păruse mai uşoară decât a imbecilului de Schlaukopf care încercase să îl tragă în piept. Dar să ucizi nu e lucru plăcut în niciun fel de împrejurare. Şi această ultimă crimă, deşi aparent mai uşoară la momentul săvârşirii ei, continua să îl bântuie... în adâncurile fiinţei.

Deşi vocea nedesluşită a ultimelor rămăşiţe ale conştiinţei abia se auzea, trebuia să admită că-i va fi greu să-şi şteargă din memorie chipul acelui om – un om care în

urmă cu doar două zile era încă plin de viaţă şi acum zăcea neînsufleţit... din cauza lui.

Sufletul încă nu i se veştejise într-atât, încât acest gând să nu-i oprească o clipă în loc aparatul respirator psihologic. Nimic nu putea să-i şteargă întru totul caracterul uman – nici chiar el, deşi asta încercase să facă de o viaţă.

Gândurile îi zburară la Sabina şi înapoi în timp, la copilărie.

— Sabina... Sabina, unde eşti?

Alerga prin grădina baronului von Dortmann, de-a dreptul imensă în ochii lui de copil, care, la cei şapte ani ai săi, încă nu izbutea să o parcurgă de la un capăt la altul fără să se rătăcească. Vecina lui în vârstă de cinci ani o zbughise înainte şi se ascunsese de el.

— Sabina! o implorase el speriat.

Începea să se întunece şi nu ştia pe care dintre nenumăratele cărări s-o ia.

Brusc, fetiţa sărise chicotind voioasă dintr-un tufiş aflat la mai puţin de un metru de el.

— De ce mă necăjeşti mereu? o întrebase el bosumflat, afişând primele semne ale nemulţumirii tot mai mari pe care avea să i-o creeze de-a lungul anilor relaţia dintre ei.

— N-am vrut să te necăjesc, Gustav. Dar aşa e jocul de-a v-aţi ascunselea: eu mă ascund şi tu trebuie să mă cauţi.

Parcă îi vedea şi acum zâmbetul vesel şi inocent. Nu, nu voise să-l necăjească. Sabina era doar o fetiţă veselă şi jucăuşă.

Şi aşa a rămas mereu, o fetiţă neştiutoare – chiar şi după ce s-au maturizat. Sabina n-a înţeles niciodată seriozitatea sentimentelor lui, n-a înţeles niciodată că el voia să-i fie mult mai mult decât un vechi tovarăş de joacă.

Şi nu înţelegea *nici acum*.

Încă se ascundea de el. Şi el era nevoit şi acum să o caute pe piste ocolite ce nu duceau nicăieri. Nimic nu se schimbase în toţi aceşti ani.

Ba nu, de fapt *totul se* schimbase. El devenise un om cu

greutate şi acesta nu mai era un joc de-a v-aţi ascunselea... ci unul pe viaţă şi pe moarte.

Scurta retrăire nostalgică a trecutului făcu apele din adâncurile fiinţei sale să bolborosească şi să ridice la suprafaţă o întrebare la care nu se mai gândise niciodată. Atât de străină de forma pe care o luase caracterul său, încât îi era greu s-o şi cuprindă cu mintea.

Întrebarea, pe cât de simplă, pe atât de complicată, suna aşa: *Ce-ar crede Sabina despre mine dacă m-ar vedea acum*?

Visa de ani de zile s-o reîntâlnească, să se însoare cu ea, să-şi trăiască tot restul vieţii alături de ea, amăgindu-se că era în măsură s-o facă fericită.

Brusc, realiză cu oroare că nu era exclus ca, la văzul lui, Sabina să-şi întoarcă, dezgustată, privirea. La acest gând, ce se împletea în mod grotesc cu imaginea funcţionarului ce zăcea mort pe podeaua apartamentului său, cu capul într-o baltă de sânge, simţi că se sufocă.

Se întoarse repede cu faţa spre cameră şi căută cu privirea o cale de scăpare. Negăsind niciuna – ochii îi căzură doar pe pat şi pe comodă – făcu de două-trei ori înconjurul camerei, apoi reveni în dreptul ferestrei ce dădea spre întunericul mut.

Aceste gânduri erau prea neobişnuite, prea străine pentru a zăbovi mult asupra lor. Trebuia să opună rezistenţă acestei armate ostile ce-i invadase mintea... şi asta cât mai repede!

Sabina nu a înţeles, îşi repetă el.

El realizase, desigur, cu mult timp în urmă – nu fără o oarecare durere pe care se străduise s-o ignore – că ea nu-l iubeşte, că nu l-a iubit şi că făcea tot ce îi stătea în putere pentru a nu mai da ochii cu el vreodată. Totuşi, reuşise să se convingă că Sabina se înşela şi că avea să-şi schimbe părerea când va vedea câte poate să facă pentru ea.

Gustav devenise expert în străvechea artă a autoamăgirii în ceea ce priveşte propria persoană. Deşi

începea să intuiască vag faptul că Sabinei s-ar putea să nu-i placă omul în care se transformase, era incapabil să-şi analizeze propria persoană după criterii ce aveau de-a face cu etica şi onoarea. Neînţelegând că Sabina îi era superioară din punct de vedere moral şi că tocmai acesta era motivul aversiunii pe care o avea faţă de el, Gustav se amăgea cu gândul că Sabina nu era nici mai bună, nici mai rea decât el, ci pur şi simplu diferită.

Nu avea tăria de a privi în adâncul său şi de a analiza motivul pentru care ea s-ar putea să nu-l placă. Sabina pur şi simplu nu înţelege cum trebuie să fie un bărbat adevărat în lumea reală, îşi spuse el, încercând să alunge celelalte gânduri.

Brusc, într-un moment de luciditate şi trezie spirituală cum nu mai trăise până atunci, începu să i se contureze încet în minte gândul că poate *el* fusese cel ce se înşelase în tot acest timp.

Apoi conştiinţa îi puse o întrebare şi mai profundă: *Ce fel de om am devenit*? *O femeie ca Sabina ar putea*, *oare*, *să iubească un bărbat ca mine*?

Răspunsul era prea dureros pentru a se mai gândi la el.

Legiunile atacau în forţă. Oare paznicii sufletului îi vor fi aliaţi ori inamici?

Uşile interioare încercau să se deschidă. Câteva picături din uleiul trimis de sus pentru lubrifierea lor pătrunseseră deja înăuntru şi aveau să dea rezultate, dar încă nu erau destule pentru a înlătura rugina ce înţepenea balamalele.

Se întoarse iar cu spatele la fereastră, de astă dată dezgustat.

Nu! Nu se va gândi la asta!

Începu să se plimbe ca un leu în cuşcă prin camera strâmtă.

N-am cum să schimb ceea ce sunt. *Sunt produsul unor vremuri grele*. *Am făcut ce-a trebuit să fac pentru a supravieţui*. *Cui îi pasă ce fel de om sunt*? *Am o funcţie importantă*, *prestigiu şi putere de influenţă – ce altceva mai*

contează în ziua de azi?

Şi oricum, *e prea târziu să mai pot schimba ceva*, încercă el să se consoleze. Avea patruzeci şi doi de ani şi făcea parte dintr-un regim în care oportunităţile lipseau cu desăvârşire şi orice schimbare era privită cu suspiciune – asta în cazul în care nu era interzisă cu totul.

Schimbarea nu era o cale deschisă unuia ca el. Şi, în fond, de ce-ar trebui să se schimbe? Cine se credea mironosiţa de Sabina?! Că doar nu îi era superioară!

Încet-încet, raţiunea autoamăgitoare care îl făcea întotdeauna să se vadă într-o lumină mai bună prelua din nou conducerea.

Pentru a-i câştiga inima – asta după ce Sabina *va fi* a lui – nu va trebui decât să îşi pună o mască a bunătăţii, aşa cum îţi pui un palton. Să o convingă că nu este, de fapt, aşa cum pare.

Bineînţeles că înainte de toate trebuia să pună mâna pe ea şi asta s-ar putea să implice niscaiva brutalitate pe ici, pe colo. Dar, după aceea, era convins că vicleşugul va funcţiona. *Asta nu mă face neapărat imoral*, îşi continuă el pledoaria interioară. În fond, toată lumea poartă paltoane prin care încearcă să-i inducă în eroare pe cei din jurul lor. El va trebui să-l aleagă pe al său cu grijă şi să se asigure că este croit după gusturile Sabinei.

Se mai învârti de câteva ori prin cameră, apoi se opri în dreptul comodei pe care lăsase albumul cu timbre. Funcţionarul de la poştă îi păstrase secretul cu preţul propriei vieţi.

În copilărie, maică-sa încercase să-i cultive pasiunea pentru filatelie, dar văzând că Gustav era atras mai degrabă de arme, în cele din urmă renunţase.

Nu e nimic remarcabil aici, îşi spuse Gustav, răsfoind plictisit albumul. *Pentru un filatelist serios*, *asta nici măcar nu poate fi considerată o colecţie*. Îşi trecu – pentru a zecea oară în ziua aceea – privirea peste numele de pe ultima pagină.

Asta era, fără doar şi poate, o listă cu persoane de contact – filatelişti... sau membri ai unei reţele secrete.

Localizase deja şase dintre adrese, pe care le tăiase cu o linie. Nu îi mai rămâneau decât patru. Una dintre persoanele acestea trebuia să ştie ceva despre Sabina şi tatăl ei. Fritsch nu şi-ar fi dat viaţa pe degeaba.

Fără a lăsa albumul din mână, vârî pistolul şi amortizorul înapoi în buzunar, deschise uşa şi ieşi. Se va odihni mai târziu. Trebuia să interogheze fiecare persoană trecută pe listă. Deşi cugetările îi reduseseră întrucâtva patima vânătorii, trebuia să ducă treaba la bun sfârşit.

Oftă cu zăduf şi coborî cu paşi grei în holul hotelului.

Problema nu era dacă Sabina îl va plăcea când îl va vedea. Şi nici dacă el va reuşi să-şi croiască un palton al bunătăţii care să fie pe placul ei.

Nu, problema era că baronul evadase din închisoare. Că Sabina încălcase legea şi acum atât ea, cât şi tatăl ei erau consideraţi fugari şi trădători. Datoria lui era să îi găsească şi să îi aresteze, indiferent de miza personală din acest joc.

Dacă n-ar proceda aşa, s-ar putea trezi aruncat după gratii în locul baronului. Aşa funcţiona sistemul.

N-avea încotro.

Trebuia să-i găsească.

Luase o hotărâre... şi nimic nu putea s-o schimbe. La treaba cu paltonul va trebui să se gândească mai târziu.

21
Despre trandafiri

Matthew, Sabina şi baronul von Dortmann petrecură restul zilei discutând, râzând, rugându-se şi făcând planuri, dar mai ales depănând amintiri şi încercând să recupereze lunile de când fuseseră despărţiţi într-un mod atât de cumplit. Între baron şi Matthew se forma rapid o relaţie matură tată-fiu.

După ce serviră cina, Matthew scoase două scaune pe mica verandă din spatele casei şi o invită pe Sabina să i se alăture. Seara era răcoroasă şi, deşi se îmbrăcaseră gros, aerul rece de martie le ciupea obrajii.

Se aşezară şi lăsară liniştea înserării să li se pogoare în suflete. Fusese o zi de neuitat.

— Am ceva pentru tine, spuse Matthew într-un târziu.

— Nimic n-ar putea să mă încânte mai mult decât cadoul pe care mi l-ai făcut în dimineaţa asta, spuse Sabina pe un ton plin de mulţumire.

— Chiar nimic?

— Este primul trandafir roşu pe care l-am primit vreodată. Sau, mai bine zis, primul pe care l-am *acceptat*.

Râseră amândoi încetişor.

— Am să-l păstrez toată viaţa, la loc de cinste. Mai ai cutia pe care am cumpărat-o în Berlin?

— E în stare perfectă, la tatăl meu, răspunse Matthew. Dar, adăugă el cu vocea tărăgănată, mai am un cadou pentru tine. Eşti sigură că nimic n-ar putea să te încânte mai mult decât trandafirul pe care ţi l-am dăruit în dimineaţa asta?

— Absolut sigură.

— Nici măcar ceva ce-a fost ascuns la *Lebenshaus*?

— Nu ştiu la ce te referi.

— Nici măcar... asta? întrebă Matthew, scoţând din haină cutia de porţelan ornată cu trandafiri pictaţi.

Când o văzu, Sabina simţi că i se taie răsuflarea.

— Când am coborât la subsol, nu m-am dus doar în tainiţă, spuse Matthew. Aveam şi o altă treabă importantă de rezolvat.

Sabina luă cu gingăşie cutiuţa din mâinile lui, fără să îi ridice capacul.

— Am spus că o vom deschide doar când ne vom reîntâlni, îţi aminteşti? o tachină Matthew.

— D-da, îmi amintesc, răspunse Sabina, înroşindu-se uşor şi încercând să-şi ascundă zâmbetul.

— Am spus că ne vom bucura de trandafirii puşi înăuntru doar când vom fi din nou... *împreună*, adăugă el cu un aer nevinovat.

Tăcere.

— Te rog să nu te superi pe mine, Sabina, se scuză Matthew, chipurile, chinuit de remuşcări, dar... când m-am trezit singur în beci... neştiind dacă am să te mai revăd vreodată... îmi pare nespus de rău, Sabina, dar nu am putut rezista tentaţiei.

Sabina îi aruncă o privire întrebătoare.

— Ai...

— Da... am deschis cutia. Sper că poţi să mă ierţi.

La început, neînţelegând pe deplin ce se ascunde în spatele tonului său umil şi, chipurile, plin de regrete, Sabina nu reacţionă în niciun fel.

— Înseamnă că... *ştii*?

Cuvintele sunară mai mult a afirmaţie decât a întrebare.

— Ce să ştiu? răspunse Matthew, afectând o mină de profundă mirare.

Văzând zâmbetul care îi răsări aproape imediat în colţurile buzelor, Sabina înţelese în sfârşit că o lua peste picior.

— O, Matthew, nu m-am putut abţine! exclamă ea. Nu ştiam dacă am să te mai revăd vreodată... Nu ştiam nici măcar dacă am să mă reîntorc vreodată la *Lebenshaus!* De-ai şti cât de mult mi-am dorit să o iau cu mine în noaptea

aceea... Când papa a coborât la subsol să blocheze toate intrările, m-am dus să arunc o ultimă privire cutiuţei noastre. Am hotărât să n-o iau cu mine, sperând că va fi în siguranţă acolo. Dar *a trebuit* să mă uit înăuntru – nu puteam pleca fără să ştiu! O, Matthew, sper să mă poţi ierta!

Matthew pufni în râs.

— Bineînţeles că te iert! Tu mă ierţi pe mine?

Sabina aprobă din cap.

— Se pare că ne-am încălcat amândoi promisiunea, spuse el.

— Dar am făcut-o din iubire.

— Atunci... poate că ni se iartă.

Se lăsă din nou tăcerea.

Fără să spună un cuvânt, Matthew îşi puse palma pe mâna Sabinei. Scoaseră capacul alb al cutiei şi se uitară înăuntru, pentru prima dată împreună, la cei doi boboci de trandafiri şi la bileţelul scris de Matthew.

— Doi trandafiri albi, şopti el.

— Doi trandafiri albi, repetă Sabina, oftând.

Matthew îşi apropie faţa de a ei pentru a-i vedea ochii în lumina difuză ce răzbătea din casă.

— Prieteni... *pe vecie*, şopti el.

— *Pe vecie*, repetă Sabina, privind adânc în ochii lui.

Buzele li se întâlniră într-un sărut tandru, din care se desprinseră târziu, oftând de plăcere, şi se lăsară pe spătarele scaunelor. Sabina îşi strecură degetele în mâna lui.

Rămaseră ţinându-se de mână, fără să scoată o vorbă, vreo douăzeci de minute – ar fi stat bucuroşi aşa şi doi ani! – până când se făcu întuneric de-a binelea. Amândoi aveau inimile prea pline pentru cuvinte.

— Îţi mulţumesc din suflet c-ai venit să ne cauţi, spuse într-un târziu Sabina, abia şoptit.

— Ce altceva puteam să fac? Doamna inimii mele era prizoniera balaurului comunist! Trebuia s-o salvez! exclamă

el, apoi adăugă pe un ton serios, dar nu şi lipsit de umor: Acum nu trebuie decât să găsesc o cale de *ieşire* din bârlogul balaurului!

După vreo două-trei minute, Sabina îşi ridică privirea spre el.

— Pot să-ţi pun o întrebare?

— Desigur, răspunse prompt Matthew. Despre ce anume?

— Despre trandafiri.

— Întrebările mele preferate!

— Când anume ai descoperit în ce constă, de fapt, secretul trandafirului?

— Nu ştiu precis, răspunse Matthew. Se poate să mă fi gândit vag la asta anul trecut, în iunie-iulie, când îţi dăruiam zilnic câte un trandafir...

Tăcu gânditor preţ de o clipă, apoi adăugă:

— Se poate să fi fost chiar în dimineaţa aceasta, când veneam încoace cu trandafirul roşu în mână, gândindu-mă la ce îţi voi spune în momentul în care te voi vedea.

— Papa obişnuia să spună că secretul este dezvăluit doar celor ce ajung să înţeleagă semnificaţiile profunde ale trandafirului roşu. Şi iată că noi, prin binecuvântarea Tatălui ceresc, am avut privilegiul să descoperim secretul trandafirului împreună, întâi ca prieteni, cum ai scris tu în bileţel, iar acum...

Şovăi o clipă, apoi adăugă:

— Ştii ce vreau să spun – după atâţia ani de zile, suntem în sfârşit pregătiţi să înţelegem pe deplin secretul trandafirului. Domnul a fost bun şi darnic cu noi!

Luă mâna lui Matthew şi o strânse în palmele ei.

— Te iubesc atât de mult, Matthew!

— Şi eu te iubesc, Sabina. Şi îi mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a îngăduit să descopăr secretul trandafirului... alături de tine.

22
Veşti rele

Rămaseră tăcuţi şi gânditori minute în şir, problemele stringente ale prezentului silindu-i să se desprindă treptat din starea de reverie.

— Mâine va trebui să punem la cale un plan concret, spuse Matthew în cele din urmă. Gustav, sau cine-o fi cel ce m-a urmărit, poate să apară dintr-o clipă într-alta. Acum, că am permisiunea tatălui tău de a mă căsători cu tine, nu voi lăsa să ne mai despartă vreodată ceva.

Înainte ca logodnica lui să apuce să răspundă, se auzi ţârâitul telefonului.

Sabina se ridică şi se întoarse în casă. Când reveni, deşi Matthew nu auzise nimic din scurta convorbire telefonică, expresia de pe chipul ei îi dădu numaidecât de înţeles că veştile nu erau nicidecum bune.

— S-a întâmplat ceva? o întrebă el.

— Unul dintre prietenii noştri, spuse ea cu glasul stins, m-a anunţat că s-ar putea să fim în pericol.

— Cum aşa?

— Azi-noapte a fost ucis încă unul de-ai noştri... împuşcat în cap... în propria locuinţă.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Nimeni nu ştie motivul. Nu se ştie decât că i s-a răscolit tot apartamentul şi i s-a furat colecţia de timbre.

— Colecţia de timbre? repetă Matthew, tărăgănând gânditor cuvintele.

— O listă în care persoanele de contact din cadrul reţelei erau trecute drept vânzători de timbre.

— Tu şi tatăl tău sunteţi trecuţi pe listă?

— Nu, noi ne-am mutat de curând aici. Dar câteva dintre persoanele de pe listă ştiu unde ne aflăm. Aseară şi pe tot parcursul zilei de azi a avut loc o serie de interogatorii. Toţi sunt speriaţi.

— Bărbatul împuşcat ieri nu lucra cumva la poştă? întrebă Matthew.

— Ba da!

— Şi se numea Fritsch?

— Da... de unde ştii?

Realizând cu oroare că el fusese cel ce l-a condus pe ucigaş în oraş, Matthew îi povesti despre întâlnirea sa cu funcţionarul de la poştă.

— Nu cred că avem de ales, conchise el. Pericolul e prea aproape.

Sabina încuviinţă oftând din cap.

— Să mergem să vorbim cu tatăl tău, adăugă Matthew, ridicându-se şi urmând-o pe Sabina înapoi în casă. Trebuie să plecăm de aici cât mai repede... Chiar în seara asta.

23
Razia

Strada Graulinger era chiar mai pustie decât la sosirea lui Matthew, în urmă cu optsprezece ore, când soarele stătea să răsară peste caldarâm şi, mai ales, în viaţa lui.

Acum, la ora unu noaptea, oraşul era învăluit în beznă şi tăcere.

Niciun ştrengar şi nici măcar o mâţă vagabondă nu tăie calea celui care, după ce-şi parcase maşina pe o alee alăturată, se furişa acum, atent să nu fie auzit, pe trotuarul ce mărginea blocul înalt vizavi cu care, la o fereastră întunecată, era glastra cu flori spre care ridicase privirea Matthew. Bărbatul nici nu o băgă în seamă.

El nu trandafiri căuta.

Reuşise în sfârşit să facă rost de informaţia care era sigur că avea să-l ducă la prada sa.

De astă dată, nu trebuise să ucidă pentru a o obţine. Cu toate astea, şeful de secţie Gustav von Schmundt – care, pe parcursul serii precedente fusese bântuit de nişte gânduri supărătoare ce nu-l caracterizau defel, provenite din unghere lăuntrice de care nu avea habar – simţea un nod în gât ori de câte ori se gândea la interogatoriul pe care îl făcuse cu doar o oră în urmă.

Acum se furişa cu paşi repezi spre destinaţie, cu inima bubuindu-i la gândul că avea să revadă în sfârşit chipul Sabinei. În pofida concluziei pragmatice la care ajunsese în urmă cu cinci-şase ore, nu putea nega faptul că, în adâncul inimii, încă mai ardea de dorinţă s-o ia în braţe, să-i sărute buzele, să-şi treacă degetele peste lungile ei plete bălaie...

Instinctiv, iuţi pasul, încercând totodată să îşi scoată din cap aceste gânduri.

Va avea destul timp pentru asta mai târziu.

Întâi trebuia să îi prindă în cursă şi să se asigure că vor rămâne la cheremul lui. Pentru moment, fireşte că baronul

va trebui să fie repus după gratii. O va lăsa pe Sabina să-l implore în genunchi, iar apoi se va folosi de influenţa sa pentru a obţine eliberarea bătrânului. În fond, nu se cădea ca socrul unui important ofiţer *Stasi* să fie închis sub acuzaţia de trădare de ţară.

Pe McCallum însă – dacă îl va prinde împreună cu cei doi – îl va lăsa să putrezească în închisoare! Sau poate că îl va azvârli în mâinile KGB-ului, pe post de os de ros, să facă ce-or vrea cu el.

Treptat, gândurile i se îndreptară spre rezultatele probabile ale multiplelor arestări pe care urma să le facă. *Voi deveni un adevărat erou*, îşi spuse el încântat.

McCallum era un important diplomat american. Ştirea arestării lui pe teritoriul RDG şi a implicării lui într-o evadare şi într-o reţea clandestină va face să vuiască toate ziarele din Occident şi îl va pune pe preşedintele american într-o lumină proastă, indiferent dacă acesta avusese sau nu cunoştinţă de acţiunile lui McCallum.

Iar el, Gustav von Schmundt, agentul care a rezolvat singur cazul, va împărţi prima pagină cu americanul! Or o asemenea faptă eroică îi va aduce, fără doar şi poate, o promovare. Ba chiar o călătorie până la Moscova pentru a fi medaliat de însuşi premierul Hruşciov.

Să vedem cine va mai îndrăzni atunci să-l privească de sus! Sabina va veni la el în genunchi şi îl va implora s-o ia de nevastă.

Implicaţiile informaţiei obţinute şi viitorul pe care îl întrezărea în casa spre care se îndrepta reuşiseră să-i risipească mare parte dintre dilemele morale cu care se luptase în ajun.

Ce fusese în capul lui? Cum de se lăsase prins în mreaja acelor gânduri negre? În curând va culege rodul şi laurii strădaniilor sale. Ce prost fusese să pună sub semnul întrebării drumul pe care îl alesese în viaţă!

În curând avea să devină unul dintre cei mai importanţi şi mai celebri oameni din RDG – iată unde îl călăuzise

drumul ales în viaţă!

În dreptul intersecţiei se opri şi aruncă o privire spre clădirea din dreapta sa, pe care desluşi cu greu numărul 40.

Adresa pe care o căuta era chiar vizavi... La numărul 42.

În casă se vedea o lumină difuză. Doar n-or fi încă treji la ora asta?

Traversă repede strada fără a-şi dezlipi o clipă ochii de la ferestrele căsuţei.

Măi să fie! Pe canapea... lângă veioza aprinsă... – nu-l înşelau oare ochii? – stătea, cu spatele la el... o făptură cu plete blonde lungi şi mătăsoase? Inima începu să-i bată nebuneşte, cuprinsă de o emoţie frenetică, incontrolabilă.

Făcând un uriaş efort de voinţă pentru a-şi păstra cumpătul, intră tiptil pe poarta deschisă şi se îndreptă spre verandă.

Avea palmele transpirate. Băgă mâna în buzunar şi îşi încleştă degetele pe pistolul rece. Spera că nu va fi nevoit să-l folosească, dar trebuia să fie pregătit pentru orice.

Să bată la uşă sau să dea pur şi simplu buzna înăuntru?

Oricare dintre cele două variante avea avantajele şi... dezavantajele sale.

Dacă-i lua prin surprindere, vor intra în panică şi ar putea să trezească întregul cartier cu ţipetele lor. Nu voia asta. Dacă baronul şi, eventual, McCallum dormeau în alte camere, zgomotul produs de spargerea uşii i-ar trezi prea repede şi le-ar acorda câteva secunde preţioase pentru a fugi pe fereastră.

Nu, hotărî el, va bate la uşă. Sabina va veni să deschidă şi el îşi va vârî imediat piciorul în prag. Dacă va încerca să-i blocheze calea, va lua măsurile cuvenite. Dacă va da să ţipe, o va înşfăca şi-i va pune mâna peste gură. În orice caz, întâi se va ocupa de ea, şi apoi va trece la dormitoare, surprinzându-i pe cei doi bărbaţi în timp ce dorm.

Atent să nu facă zgomot, urcă în vârfurile picioarelor cele trei trepte din lemn de la intrare şi aruncă o privire spre cele două scaune de pe verandă.

De aici nu avea cum să vadă silueta din sufragerie. Dar dinăuntru nu se auzise nicio mişcare. Cu siguranţă că Sabina încă nu se ridicase de pe canapea.

Se opri, trase adânc aer în piept, apoi ridică mâna şi bătu uşor la uşă de trei-patru ori. Nu voia să întrerupă reveria nocturnă a Sabinei izbind uşa cu pumnii în maniera frustă a KGB-ului.

Aşteptă câteva secunde. Din casă nu răzbea niciun zgomot.

Ciocăni din nou, de astă dată ceva mai hotărât.

Niciun răspuns.

I se puse un nod în gât. Coborî treptele, se năpusti înapoi în stradă şi privi prin fereastra luminată.

Sabina stătea în continuare aşezată pe canapea, cu spatele la el. Răsuflă uşurat.

Pesemne că a adormit.

Alergă înapoi şi bătu puternic în uşă. În pofida ciocănitului insistent, nu primi răspuns nici de astă dată.

Apăsă pe clanţă. Uşa era încuiată.

Alarmat şi furios, bătu iarăşi, de astă dată cu pumnul. După nicio secundă izbi uşa cu piciorul, făcând ţăndări încuietoarea, şi se năpusti înăuntru. Cu o disperare crescândă, alergă în sufragerie, făcând podeaua să se cutremure sub greutatea paşilor săi.

Brusc, se opri şi se făcu alb ca varul.

Pe canapea erau aşezate câteva perne mari înfăşurate strâns cu un cearşaf, peste care fusese trasă o bluză de damă. Deasupra acestora, pe o perniţă rezemată de spătarul canapelei fusese aranjată o perucă blondă. Întregul aranjament fusese gândit de aşa manieră încât, privit de afară, să lase impresia unei femei ce şedea citind sau moţăind lângă veioză.

Din locul în care se afla acum, grămada de perne aducea a om de zăpadă fără chip!

Turbat de mânie din cauza umilinţei suferite, trase patru focuri răsunătoare în momâia ce, în urmă cu doar câteva

minute, constituise obiectul pasiunii sale.

Cu degetele încleştate pe pistolul fumegând, îşi roti înnebunit ochii prin cameră, apoi năvăli în dormitor şi, peste câteva secunde, se îndreptă furibund spre bucătărie.

Deşi era evident că părăsiseră deja casa, continuă percheziţii cu o fervoare de om nebun.

Uraganul vehemenţei sale nu se domoli decât peste câteva minute, timp în care răvăşi întreaga casă, răscoli sertarele din fiecare încăpere, ridică paturile, întoarse dulapurile pe dos şi aruncă pe jos toate ustensilele de bucătărie fără să se sinchisească de luminile şi zgomotele ce începeau să răzbească din locuinţele vecinilor treziţi de tărăboi.

Revenindu-şi într-un târziu în fire, se prăbuşi, gâfâind, transpirat şi livid, pe un scaun din mijlocul sufrageriei şi încercă să îşi adune gândurile.

Simţea prezenţa Sabinei în camera călduţă încă la fel de clar cum o simţise cu mulţi ani în urmă, în noaptea când Gestapoul descinsese la *Lebenshaus*.

Nu puteau să fi plecat de mai mult de o oră... maxim două.

Pesemne că ştiuseră de venirea lui; altminteri de ce şi-ar fi dat osteneala să facă momâia din perne pentru a lăsa impresia că Sabina e acasă? Din moment ce au avut atâta grijă să-şi ascundă mişcările, mai mult ca sigur că nu ieşiseră prin uşa din faţă căci ar fi fost văzuţi de vecini, fapt pe care încercaseră de bună seamă să-l evite.

Gustav se ridică din nou, traversă bucătăria, deschise uşa din spate şi se uită afară.

Niciun licăr de lumină.

Ieşind în întuneric, se împiedică pe ultima treaptă şi, înjurând, aterizâ cu ambele picioare pe iarba firavă din curticica din spate. Păşi înainte pe dibuite, cu mâna întinsă, şi după doar şase-opt metri ajunse la gardul din spate. Portiţa era încă deschisă.

Pesemne că pe aici şi-au luat tălpăşiţa, conchise el,

după care se întoarse în casă.

De cum intră, simţi în nări un miros familiar abia perceptibil.

Să fi folosit acelaşi parfum după toţi aceşti ani?! în dormitor ar fi putut să jure că...

Nu putea să se lase chinuit de asemenea dorinţe!

Comisese deja de prea multe ori această greşeală. Fusese o prostie să creadă că ea l-ar putea iubi vreodată!

Setea de răzbunare puse stăpânire pe el. Asta era picătura ce umplea paharul!

Gata cu prostiile, gata cu visurile amoroase! Va pune mâna pe Sabina, pe trădătorul de taică-său şi pe amorezul ei american şi-i va arunca pe toţi trei după gratii fără să se uite înapoi!

Încercă să-şi adune gândurile. Exista posibilitatea ca ei să se întoarcă?

Nu. Casa era goală. Îşi luaseră cu ei toate hainele, toate lucrurile personale.

Era clar că plecaseră în grabă... cu intenţia de a. Nu se mai întoarce niciodată.

Va pune casa sub supraveghere, pentru orice eventualitate, dar se îndoia că operaţiunea va da vreun rezultat.

Va fi nevoit să ia de la capăt acest joc supărător de-a şoarecele şi pisica. Dar de astă dată nu va mai fi atât de naiv.

Va avea grijă ca aceasta să fie ultima dată când îi dădeau peste nas lui Gustav von Schmundt.

Traversă încăperea şi păşi hotărât peste aşchiile uşii pe care o dărâmase cu piciorul.

Sosise vremea să le mai facă o vizită câtorva dintre prietenii „filatelişti” ai răposatului Herr Fritsch!

Partea a II-a
Lola Reinhardt
Martie-mai 1962

24
O hotărîre irevocabilă

Lola Reinhardt, secretara şi asistenta personală a şefului de secţie Gustav von Schmundt, îşi petrecuse iarna năpădită de nelinişti şi tristeţe.

Oastea care luase cu asalt sufletul şefului său îşi trimisese concomitent câteva trupe şi în direcţia ei. Ambii auzeau aceleaşi rugăminţi şoptite de a-şi deschide uşile interioare. Deşi Vocea care le vorbea era una şi aceeaşi, şoaptele ce încercau să-şi croiască drum în sufletele lor sunau diferit în urechile fiecăruia.

Ridicarea zidului Berlinului, la niciun kilometru de biroul în care se afla acum, avusese un efect cu totul neaşteptat asupra ei.

După ce stătu minute în şir în faţa sertarului deschis, se întoarse cu spatele la fişierul metalic şi, apropiindu-se cu un aer absent de fereastră, privi spre zid. Nu înţelegea în ruptul capului de ce simţea nevoia de a privi într-acolo de mai multe ori pe zi. Era o privelişte hidoasă. Şi, totuşi, fascinantă... spre care îţi întorceai involuntar privirea, întrebându-te ce reprezintă.

Un zgomot îi întrerupse şirul gândurilor.

Lola se răsuci instantaneu cu faţa spre uşă.

— Herr Galanov! exclamă ea uluită.

Tânărul agent KGB îi zâmbi cu căldură şi îi întinse mâna.

— *Guten Tag*, Fräulein Reinhardt.

— Cât mă bucur să te revăd!

— Şi eu mă bucur să te revăd, Lola, răspunse tânărul, aşezându-se pe unul dintre cele două scaune. Cum mai

eşti?

Era o întrebare simplă, de complezenţă, dar în aceste vremuri, până şi lucrurile cele mai banale o atingeau pe Lola la un nivel profund şi o puneau pe gânduri mai mult ca niciodată.

De-a lungul vieţii n-o dăduseră afară din casă nici idealismul şi nici fericirea.

Şi nici nu stătuse să mediteze prea mult la propria-i soartă. În afară de speranţele pe care îşi îngăduise să le nutrească în secret faţă de superiorul ei, Lola nu avea mari aşteptări de la viaţă şi făcea faţă monotoniei previzibile a existenţei în Germania de Est mai bine decât majoritatea compatrioţilor săi.

Cu toate astea, după ridicarea zidului la care se uită cu câteva minute în urmă, se simţise brusc prinsă în cursă, fără de ieşire – o reacţie ciudată din partea unei persoane ca ea, care nu tânjise niciodată după acel lucru iluzoriu numit libertate şi nici nu pierduse multă vreme gândindu-se la el.

Libertatea pe care o râvnea Lola Reinhardt nu era politică sau socială, ci de o cu totul altă natură.

Revelaţia nu o avusese imediat, ci abia după câteva luni de zile.

În vâltoarea emoţională ce a urmat prăbuşirii elicopterului, cumplitul accident în care fuseseră implicaţi şeful ei şi tânărul aghiotant al acestuia, aproape că nici nu băgase în seamă primele ştiri cu privire la blocada dintre cele două sectoare ale oraşului.

Apoi, pe parcursul lunilor septembrie, octombrie şi noiembrie, fusese întru totul absorbită de ancheta pe care îndrăznise să o înceapă pe cont propriu pentru a da de urma persoanelor – şi cu precădere, a femeii – implicate în reţeaua clandestină pe care Herr von Schmundt o urmărea cu fervoare de atâta amar de vreme. Se dedicase acelei activităţi cu toată fiinţa ei, cu o ardoare nemaiîntâlnită.

Îşi aminti de vizitele făcute în acea perioadă şi de

investigaţiile pe care le ordonase în numele şefului de secţie. Chiar şi pe ea o surprinsese să vadă cât de autoritară poate să fie şi cu câtă obedienţă i se răspunde.

Vizitase personal atât penitenciarul, cât şi morga din Potsdam; fusese la Teltow; adunase informaţii despre toţi actorii principali din mica dramă personală a şefului ei, de la baron şi fiica lui, până la american. Studiase de-a fir a păr fiecare dosar care avea legătură cu cazul.

Şi, într-un sfârşit, eforturile ei dăduseră roadele cuvenite!

Informaţiile obţinute îi confirmaseră toate aşteptările, până şi loialitatea schimbătoare a angajatului de la morgă. Reuşise în sfârşit să descurce iţele. Pachetul pe care îl primise conţinea rezolvarea cazului de care era obsedat şeful ei.

Dacă i-ar fi dat soluţia pe tavă, s-ar fi ales cu niscaiva laude şi o gratitudine de scurtă durată... dar nu şi cu devotamentul lui Gustav von Schmundt.

Hotărârea irevocabilă pe care o luase în cele din urmă începuse imediat să îi schimbe viaţa.

Nimeni nu avea să ştie ce descoperise Lola. Pachetul incriminator îşi găsise odihna veşnică pe fundul mâlos al râului Spree.

25
O chemare lăuntrică

— Lola...? se auzi din nou vocea lui Galanov, întrerupându-i şirul insistent al gândurilor

— Vai... îmi cer scuze, îngăimă femeia, încercând din răsputeri să revină cu gândurile în prezent. Mi-a zburat mintea la ceva... Sunt... sunt bine, Andrassy, mulţumesc de întrebare.

— Mă bucur să aud asta.

— Dar sunt atât de surprinsă... Nu ştiam că te-ai întors la Berlin.

— Abia ce-am sosit.

— Arăţi foarte bine. Pari să te fi vindecat complet.

— Sunt într-o formă de zile mari.

— Îţi vei relua activitatea în cadrul departamentului?

— În curând, răspunse Galanov în doi peri. Înainte de asta însă, mai am de rezolvat nişte treburi. Spune-mi, te rog, şeful e la birou?

— Nu, Herr Schmundt nu este aici.

— Doar n-o fi şi acum în spital? întrebă cu prefăcută îngrijorare Galanov, deşi ştia prea bine răspunsul.

— O, nu, a fost externat de mult!

— S-a refăcut, deci, complet?

— Da.

— Ai idee când se întoarce?

Subiectul Gustav von Schmundt se afla la baza schimbătorului orizont mintal şi emoţional al Lolei.

Metamorfoza începuse din momentul în care secretara hotărâse să nu îi comunice şefului său informaţiile despre cele două persoane pe care acesta le căuta cu atâta înverşunare şi părăsise podul, îndreptându-se spre apartamentul ei mohorât.

Angajarea voinţei umane în orişice direcţie pune în mişcare roţile lente ale creşterii ca fiinţă.

Ceea ce făcuse Lola nu era, în sine, un lucru remarcabil. Totuşi, ea luase o hotărâre ce avea să-i afecteze viitorul şi o pusese în aplicare – or consecinţele unui asemenea act voluntar de voinţă erau de netăgăduit.

Lola coborâse de pe bancheta din spate a trăsurii numite „cauză şi efect” unde călătorise ani în şir – acceptându-şi soarta fără a încerca vreodată să schimbe ceva – şi luase frâiele, începând să dicteze direcţia şi viteza.

Din acea zi, Lola Reinhardt începuse să privească viaţa cu alţi ochi.

Nu că existenţa i s-ar fi părut, dintr-odată, mai luminoasă. Acum că scopul în care investise atâta energie dispăruse, zilele ei erau la fel de monotone ca odinioară.

Totuşi, din acel moment, gândul-sământă care răsărise în fiinţa ei continua să crească – ideea că îşi poate asuma un rol activ, conducător, iniţiator, *voluntar* în propria viaţă... că poate deveni un altfel de om decât fusese până acum... că schimbarea stătea în puterile ei...

În sufletul Lolei, începuseră să se înfiripe două sentimente aparent opuse: unul o chema spre moarte, celălalt, spre viaţă. În ziua în care luase acea hotărâre începuse, pentru prima dată, să conştientizeze Zidul şi să se întrebe care ar putea să fie implicaţiile acestuia... în ceea ce o priveşte.

Începuse să simtă o senzaţie vagă de sufocare undeva în adâncurile fiinţei. Iniţial o pusese pe seama zidului şi a sentimentului de neputinţă ce se lăsa ca o ceaţă deasă peste spiritul odată liber al germanilor din RDG. Totuşi, în cazul ei, fără ca ea să-şi dea încă seama, lucrurile nu se rezumau doar la asta.

Lola n-avea cum să ştie că acea senzaţie inexplicabilă ce-i dădea ghes era primul semn fragil şi îndepărtat al conştiinţei ce începea să se trezească. Nemulţumirea pe care o simţea nu era cauzată de faptul că se afla pe teritoriul RDG sau că Herr von Schmundt nu o iubea. Era mai degrabă o nemulţumire a sufletului. Un suflet în care

începea să reînvie setea pentru o viaţă care să conteze.

Însoţită permanent de această frământare lăuntrică, pe măsură ce iarna lui 1942 se apropia de sfârşit, Lola începea să observe lucruri pe lângă care trecuse ani în şir fără să le vadă – narcise, lalele şi brânduşe ce îşi ridicau sfioase căpşoarele deasupra pământului rece şi jilav... păsările ce umpleau din nou văzduhul cu trilurile lor. Cerul era, parcă, mai albastru, apusul mai portocaliu, răsăritul mai roşiatic şi toate mai încântătoare şi mai... pline de mister.

Deşi niciuna dintre aceste minunăţii nu reuşea să aducă zâmbetul pe chipul posomorât al Lolei, toate îi atingeau sufletul, stropind şi luminând mlădiţa verde de viaţă ce creştea în el... hrănind zâmbetul ce avea să vină.

Gândurile începură să-i zboare la singurele ei rude în viaţă, o mătuşă şi o verişoară ce trăiau în Hamburg. Nu fuseseră niciodată apropiate. Nu le mai văzuse de la război încoace şi aproape că nici nu se mai gândise la ele de atunci.

Dar cum viaţa cheamă la viaţă şi legăturile de sânge stau la temelia matricei create de viaţă, Lolei i se făcu brusc un dor cumplit de ele.

Dar vai, era prea târziu!

De ce nu se gândise la asta cu un an în urmă? Acum era imposibil să le facă o vizită.

La acest gând, simţi din nou o uşoară senzaţie de sufocare spirituală. Înţelese că în această ţară nu va cunoaşte niciodată adevărata viaţă, libertatea, râsul, bucuria după care-i tânjea inima... dar pe care nu ştia cum să le obţină.

26
O prietenie de *convenienţă*

— Trebuie... trebuie să mărturisesc că nu ştiu unde se află în prezent Herr von Schmundt, răspunse Lola după o lungă pauză meditativă. Abia dacă l-am văzut de câteva ori de la începutul anului încoace. Şi, de fiecare dată, doar fugitiv.

— Să înţeleg că e... foarte ocupat? întrebă Galanov.

— E pe teren... urmăreşte pe cineva. De două săptămâni nici n-a mai dat pe la birou.

— Urmăreşte pe cineva? repetă rusul. Au apărut... piste noi?

— E pe urmele deţinutului care a evadat anul trecut, în august.

— A, înţeleg...

Ştiind de la unchiu-său şi din manualele KGB-ului că de multe ori un gest subtil face cât o mie de cuvinte, Andrassy Galanov era atent la fiecare privire, tresărire, ezitare şi inflexiune a vocii şi nu lăsa niciodată să-i scape vreun amănunt pe care putea să-l folosească în propriul interes.

Astăzi, deşi n-o mai văzuse de luni de zile, sesiză imediat o schimbare la secretara şefului de secţie. Nu reuşi să identifice imediat în ce anume consta aceasta, dar chibzuind îndelung chiar în timp ce discutau, în cele din urmă se dumiri.

În pofida pauzelor lungi şi a privirii distrate, recunoscu pe chipul femeii o nouă scânteie de viaţă. Oare ce să însemne asta? O fi îndrăgostită? în absenţa lui Schmundt, să-i fi trecut pasiunea pentru el? în ciuda vârstei sale fragede, Galanov era un bun cunoscător al caracterului uman. O fi cunoscut pe altcineva? Indiferent de cauză, era pregătit să exploateze oportunitatea.

Singuratica Lola, pe de altă parte, era atât de dornică de orişice fel de contact uman, încât fusese de ajuns să-l vadă

pe tânărul Galanov pentru a se lumina la faţă.

— Voi fi cooptat şi eu în anchetă? o întrebă Galanov după o scurtă pauză.

— Nu ştiu sigur, răspunse Lola. Poate că da... asta dacă şeful n-a reuşit între timp să dea de deţinut.

— Când crezi că se întoarce?

— Îmi pare rău, răspunse Lola, schiţând un zâmbet trist, dar nici de asta n-am idee. Se pare că nu pot să-ţi fiu de niciun ajutor. Totuşi, eu sper că se va întoarce curând. De obicei trece săptămânal pe la birou şi sună de câteva ori pe săptămână să vadă cum merg lucrurile. Sunt convinsă că se va bucura să audă că te-ai întors.

— Fără îndoială, răspunse Galanov zâmbind pe sub mustaţă.

Cu excepţia cazurilor în care Schmundt avea nevoie de el pentru a-şi atinge scopurile personale, ştia că acesta îl privea mai degrabă ca pe un ghimpe în coastă.

— Te pot servi cu un ceai sau, poate, o cafea, Herr Galanov? îl întrebă Lola, însufleţită de compania lui.

— Ăă... eşti foarte amabilă, Lola. Da, aş servi cu plăcere o ceaşcă de ceai.

Lola pregăti ceaiul şi îl savurară sporovăind bine dispuşi despre tot felul de nimicuri. După o jumătate de oră, secretara părea mai destinsă ca niciodată.

— Te-ai simţit bine acasă, Andrassy?

Tânărul încuviinţă din cap.

— Deşi, la drept vorbind, am fost mai tot timpul prins cu lucrul. Un... ăă... superiorul meu mi-a încredinţat un caz... Lola, adăugă el pe un ton nonşalant, n-ai auzit cumva de un rabin care să fi luat legătura cu deţinutul pe care îl caută Herr von Schmundt?

— Hm... nu, n-am auzit de niciun rabin.

Galanov o măsură cu privirea. Nu, femeia nu minţea.

— Individul e căutat de guvernul nostru, adăugă el. E posibil să existe o legătură între cei doi.

— Şi te-ai întors în RDG să-l cauţi pe acest rabin? întrebă

Lola.

— Ar fi, desigur, grozav dacă aş reuşi să obţin nişte informaţii despre el, dar însărcinarea cu care am fost trimis înapoi se rezumă la a-mi relua activitatea ca aghiotant al şefului de secţie Schmundt.

— Ce infracţiune a săvârşit rabinul?

— A furat nişte documente secrete ce ar putea pune în pericol securitatea statului.

— Şi acum rabinul se află pe teritoriul RDG?

— Nu ştim exact unde se află în momentul de faţă. Totuşi, e posibil să încerce, asta dacă n-a făcut-o deja, să predea documentele deţinutului german pe care îl urmăreşte Herr von Schmundt.

Fu rândul Lolei să cadă pe gânduri. Femeia rederulă repede în minte filmul propriei investigaţii, încercând să-şi amintească dacă pe parcursul acelor luni intrase cumva în posesia vreunei informaţii care să sugereze o astfel de legătură.

Galanov observă şi de astă dată ezitarea secretarei şi se întrebă la ce s-o fi gândind aceasta. Un lucru era sigur: Fräulein Reinhardt devenise brusc o persoană interesantă, pe care era hotărât să o cunoască mai bine.

27
Noua *ascunzătoare*

Casa în care se adăposteau de aproape o săptămână baronul şi fiica sa se afla la sud de Berlin, în apropiere de Grossbeeren, un sat pe care Sabina îl vizitase de numeroase ori în trecut.

Aflând îngrozitoarea veste a morţii lui Fritsch, înţeleseseră că Gustav trebuie să fie pe aproape şi, la insistenţele lui Matthew, plecaseră din Magdeburg în cea mai mare grabă, fără a contacta vreun membru al reţelei – pentru a nu compromite şi mai mult activitatea organizaţiei în regiune.

Pentru siguranţa lor şi a tuturor celorlalţi, trebuiau să dispară fără urmă.

Îşi îndesaseră aşadar cele câteva lucruşoare în Trabantul răblăgit al lui Matthew, improvizaseră o replică din perne a Sabinei pe canapeaua din sufragerie pentru a crea iluzia că se află cineva în casă, apoi se furişaseră pe aleea din spatele casei şi, înghesuindu-se între pături, cutii şi valize, porniseră, cât de silenţios le permitea motorul obosit al maşinii, spre nord.

Lăsând oraşul în urmă, îşi continuaseră drumul în noapte, rugându-se pentru îndrumare. Carburantul nu era suficient pentru o noapte întreagă. Nu că ar fi avut vreo destinaţie precisă care să necesite o călătorie atât de lungă. Şi-apoi, ultimul lucru pe care şi-l doreau era să fie opriţi de vreo patrulă *Vopo* sau *Stasi*. Interiorul maşinii ar fi stârnit numaidecât suspiciuni şi toţi trei ar fi fost cel mai probabil reţinuţi de poliţie, dacă nu chiar arestaţi pe loc.

Prin urmare, după ce ieşiră din oraş, Matthew conduse mai puţin de o oră, virând pe atâtea drumuri lăturalnice, încât la un moment dat nici el nu mai ştia bine unde se află, apoi trase maşina pe un drumeag mărginit de copaci, stinse farurile şi opri motorul.

Aici îşi petrecură restul nopţii, discutând, rugându-se şi încercând, pe cât posibil, să doarmă, înveliţi în păturile pe care le luaseră cu ei.

A doua zi se treziră în zori, anchilozaţi şi obosiţi, dar bine dispuşi, tânjind după mirosul – şi mai ales gustul! – de cafea proaspătă, dar şi mai mult după un sălaş în care să se poată adăposti o vreme, până când vor decide ce e de făcut.

Cei mai statornici şi mai credincioşi colaboratori ai Sabinei trăiau în zona satului Grossbeeren. Întrucât nu-i mai contactaseră de luni de zile pe aceşti membri ai reţelei, n-ar fi trebuit să existe un pericol imediat în zonă. Deciseră aşadar să se ducă acolo, să ia legătura cu Willy sau cu Erich Brumfeldt şi să întrebe dacă nu există prin împrejurimi vreun loc în care ar putea adăposti Trabantul şi... pe ei înşişi.

Atât tatăl, cât şi fiul se bucurară să-i revadă şi îi implorară să le facă onoarea de a se refugia în modestul lor cămin.

Din respect pentru Clara însă, Sabina refuză. După accident, revenise de două ori în sat şi aflase în amănunt tot ceea ce se petrecuse în acea fatidică zi de august. Ştia de bătaia cruntă pe care o primise Clara şi de cei ce plătiseră cu viaţa pentru libertatea baronului şi nu avea de gând să mai aducă vreodată asemenea nenorociri asupra camarazilor săi.

— N-am putea să ne adăpostim în altă parte? întrebă Sabina. Refuz să o pun iarăşi în pericol pe soţia ta.

— Dar, Karin... insistă Erich, spunându-i pe numele pe care îl folosise aceasta anterior.

— Îmi pare rău, Erich, îl întrerupse Sabina, dar asta e hotărârea mea finală. Ştiu, poate chiar mai bine decât tine, că v-am pune şi pe voi în pericol. Suntem urmăriţi şi acum. Or, numele tău mă tem că este deja cunoscut. Aş prefera să ne adăpostim, dacă se poate, la unul dintre membrii mai noi – unul care să nu aibă obligaţii familiale – care să fie,

desigur, conştient de posibilele consecinţe ale acestui lucru.

În cele din urmă, găsiră găzduire la un mecanic de utilaje agricole pe nume Josef Dahimann. Acest uriaş blajin, văduv şi fără copii, trăia încă în casa părintească unde crescuse împreună cu fraţii şi surorile sale, dintre care, le explicase Erich, plecaseră toţi în afară de sora mezină. După moartea părinţilor, Josef şi sora lui trăiseră ani de zile în acea casă, cu teama permanentă că guvernul comunist ar putea să le-o confişte. Sora lui se căsătorise anul trecut în august, dar prin forţa împrejurărilor rămăsese cu Josef. Până acum, le mai explicase Brumfeldt, Dahiman se implicase în câteva dintre activităţile clandestine ale grupării.

— Vă mulţumim, Herr Dahimann, c-aţi fost dispus să ne primiţi în căminul dumneavoastră, spuse baronul von Dortmann când, după ce intrară în casă şi Erich făcu prezentările, cei trei dădură mâna cu noua lor gazdă.

— Aş face orice să ajut poporul lui Dumnezeu, răspunse uriaşul. Nevastă-mea era pe jumătate evreică. Naziştii au ţinut-o închisă vreme de doi ani într-un lagăr de concentrare. Deşi a scăpat cu viaţă, a rămas atât de slăbită, sărăcuţa, că s-a prăpădit la nici cinci ani după sfârşitul războiului.

— Sincere condoleanţe, spuse cu profundă compasiune baronul, care cunoştea mai bine decât toţi ceilalţi durerea unei astfel de pierderi.

— Ce facem cu maşina? interveni Matthew. Sunt convins că numărul de înmatriculare e deja cunoscut.

— O vom ascunde în magazia de unelte.

— Descoperirea Trabantului te-ar putea pune în pericol.

— Nu mă tem pentru viaţa mea, prietene. Dar, dacă asta te va linişti, putem să-i schimbăm numărul.

— Poftim?

— Am mai multe plăcuţe care s-ar potrivi de minune şi nu ar stârni suspiciuni.

— Nu v-am spus eu că e isteţ? râse Brumfeldt. Veţi fi pe

mâini bune aici.

— Soră-mea are să vă pregătească o băutură caldă, spuse gazda, întorcându-se spre Sabina şi tatăl acesteia. Între timp, noi o să golim maşina şi-o s-o mutăm repede în magazie.

În momentul acela, din bucătărie îşi făcu apariţia o tânără.

— Ea e sora mea, Angela, o prezentă Dahimann.

Urmă încă un rând de prezentări, apoi Matthew, Erich şi Josef se duseră să scoată bagajele şi să ascundă Trabantul, iar Angela îi conduse pe Sabina şi pe baron în bucătărie. După ce îi invită să ia loc, tânăra verifică ibricul în care fierbea cafeaua, apoi luă ceainicul cu apă clocotită de pe sobă şi pregăti ceaiul.

— Parcă Erich spunea că fratele tău trăieşte singur, îi spuse Sabina. Te afli aici... în vizită?

— Nu, răspunse tânăra. Am trăit aici toată viaţa.

— Atunci probabil că am înţeles greşit. Credeam că sora lui s-a măritat anul trecut. Dar probabil că este vorba de o altă soră...

— Nu, despre mine e vorba, răspunse Angela cu un zâmbet trist. Nunta mea a avut loc în 3 august.

— Bine, dar atunci... cum de...

Uimirea din vocea ei era evidentă, dar brusc Sabina se simţi jenată de indiscreţia sa.

— Îmi cer scuze. N-am niciun drept să-ţi pun întrebări atât de personale. Tu ai fost bună să ne primeşti în căminul vostru şi iată cum îţi răsplătesc eu bunătatea...

— Nu mă deranjează întrebările tale. Am să vă povestesc ce s-a întâmplat în timp ce savurăm o băutură caldă. Ceai sau cafea?

— Cafeaua aceea miroase de-a dreptul minunat! exclamă baronul.

— Eu aş prefera o cană cu ceai, răspunse Sabina.

Peste câteva momente, Angela aşează o farfurie cu prăjiturele între cănile aburinde şi luă loc lângă ei la masă.

— Soţul meu este inginer, începu ea într-un târziu. Prin prisma ocupaţiei, călătoreşte mult. Imediat după ce ne-am întors din săptămâna de miere, în 11 august, avea planificată o scurtă călătorie de afaceri.

Se opri şi clipi din ochi, vădit emoţionată.

— Unde... s-a dus? întrebă Sabina.

— La Hamburg, răspunse Angela. Era prevăzut să rămână acolo doar patru zile, dar...

— Nu s-a mai întors?

Angela clătină din cap.

— Au ridicat zidul... şi... de atunci nu l-am mai văzut...

Ochii i se umplură de lacrimi şi îşi întoarse privirea.

Sabina întinse braţul peste masă şi îşi puse, ocrotitor, mâna peste a ei. Angela părea să fie cu vreo zece ani mai tânără decât ea.

— Îmi pare foarte rău. Nu ştiam...

Angela începu să plângă încetişor. Sabina nu îşi îndepărtă mâna şi, din respect pentru tânăra femeie, ea şi tatăl său păstrară îndelung tăcerea.

— Nu s-a întors după tine? întrebă Sabina într-un târziu.

Angela clătină abătută din cap.

— Îmi pare nespus de rău, credeam că...

— O, te rog să nu mă înţelegi greşit! exclamă Angela. Soţul meu n-a încetat să mă iubească şi într-o bună zi, s-ar *putea* întoarce.

Văzând deruta de pe chipul Sabinei, se grăbi să adauge:

— Aveam de gând să ne mutăm în Vest. De fapt, acesta este unul dintre motivele pentru care s-a dus la Hamburg. A mers să caute un loc de muncă pentru a ne putea muta în RFG. Planificasem să ne mutăm în Germania de Vest împreună cu nişte prieteni, un cuplu care făcuse nunta cu o lună înainte de noi. Acum, însă, bărbaţii noştri sunt de cealaltă parte a zidului, iar noi, femeile, am rămas prizoniere aici, în Germania de Est.

— Bine... dar tot nu înţeleg de ce nu se întoarce soţul tău.

— Dacă s-ar întoarce acum, ar trebui să renunţăm pentru *totdeauna* la visul de a trăi liberi în Vest.

— Chiar şi aşa, nu v-ar fi mai bine împreună?

— Poate că ne-ar fi... oftă Angela, dar viaţa fără libertate nu e viaţă. Soţul meu rămâne în Vest tocmai în speranţa că, într-o bună zi, am să pot ajunge şi eu cumva acolo.

— Ai încercat?

— O, da – am depus nenumărate cereri de emigrare.

— Şi?

— Toate mi-au fost refuzate.

— Ai mai primit veşti de la el?

— Doar mesaje transmise prin diferite persoane.

— Şi el ce zice?

— Să am răbdare... că mai devreme sau mai târziu va găsi el o cale de a mă scoate din RDG.

— Soţul tău este tot în Hamburg?

— Nu, acum el şi prietenul lui sunt în Berlinul de Vest. O, nici nu-ţi poţi închipui cât de greu îmi este când mă gândesc că, deşi se află atât de aproape, nu pot ajunge la el!

Fu rândul Sabinei să zâmbească melancolic amintirii. La fel ca mulţi dintre compatrioţii lor, trecuse şi ea prin angoasa Angelei. Prin profunda angoasă a separării.

— Şi ai idee cum are de gând să procedeze?

— Nu. Dar de la ridicarea zidului, fratele meu Josef e tare furios – furios că guvernul nostru acceptă să fie o simplă marionetă în mâinile comuniştilor. E un om tare blajin şi nu-şi arată mânia, dar de atunci şi-a jurat să-i ajute, atât cât îi stă în putere, pe toţi cei ce vor să fugă din ţară.

— Sper că va putea să te ajute şi pe tine.

— Mă simt din ce în ce mai descurajată...

— Nu-ţi pierde credinţa... de multe ori iubirea face minuni, spuse Sabina.

Poate că va avea ocazia să îi povestească Angelei despre greutăţile pe care le înfruntase Matthew din iubire pentru ea. Din moment ce logodnicul ei fusese în stare să

treacă peste atâtea obstacole, de ce n-ar crede că într-o bună zi vor putea fi, într-adevăr, cu toţii liberi de cealaltă parte a zidului?

În momentul acela, Matthew, Erich şi gazda lor intrară în bucătărie prin uşa din spate, întrerupându-i gândurile.

— V-am adus înăuntru toate bagajele şi am pus maşina la adăpost, îi anunţă gazda pe Sabina şi pe baron, după care, întorcându-se spre Matthew, adăugă: Acum e rândul nostru să bem ceva fierbinte.

28
Discutarea opţiunilor

În timp ce îşi beau cafeaua şi ceaiul, conversaţia căpătă rapid un caracter mai pragmatic.

— Ce planuri aveţi pe mai departe? întrebă Dahimann, uitându-se întâi la Matthew şi apoi la ceilalţi doi oaspeţi ai săi.

— Deocamdată niciunul, râse Matthew. Tot ce ştim e că vrem să ajungem în Germania de Vest!

— Lucrul ăsta devine tot mai greu pe zi ce trece, spuse Erich pe un ton grav. Spre deosebire de primele luni, numărul celor ce reuşesc să treacă de zid scade văzând cu ochii, pe când al celor ucişi la graniţă creşte.

— Cum de s-a putut ajunge la aşa ceva? întrebă Angela, cutremurându-se.

— Noi am permis ca lucrurile s-o ia pe această pantă în urmă cu două decenii – atunci a început totul, spuse încet şi grav baronul, oferind unul dintre comentariile sale extrem de rare cu privire la starea actuală a naţiunii.

— Mai avem vreun membru activ dincolo? întrebă Sabina, întorcându-se spre Erich, camaradul care operase ani de zile sub ordinele ei în cadrul *Reţelei Trandafirului*. În ultimele luni, papa şi cu mine am fost nevoiţi să ne schimbăm atât de des ascunzătorile, încât nici nu mai ştiu care este situaţia cu oamenii noştri.

— Cu mulţi dintre ei am pierdut legătura, răspunse Brumfeldt. Lumea se teme, Karin – ptiu, scuză-mă, încă nici acum nu m-am obişnuit să-ţi zic Sabina, deşi zău că este un nume tare frumos.

— Mulţumesc, răspunse Sabina, zâmbindu-i la rândul său.

— Revenind la ceea ce spuneam, situaţia s-a schimbat drastic. Zidul, uciderea fugarilor, climatul de frică instaurat de comunişti i-au făcut pe mulţi dintre foştii noştri

colaboratori să se retragă. Reţeaua nu mai e ce-a fost odată.

— Să înţeleg că n-ai niciun om de legătură direct dincolo... nicio pistă?

Erich clătină din cap.

— Toate s-au schimbat. În primele două luni am ajutat două grupuri să treacă dincolo, dar de atunci m-am implicat doar indirect, fără a mai lua legătura cu ai noştri.

— Şi cum se procedează în prezent pentru a trece graniţa? îi întrebă Matthew pe cei doi bărbaţi, ridicând din sprâncene.

— Nu există un tipar anume, răspunse Erich. Fiecare se descurcă cum poate. Mai nou, reţelele secrete precum *Trandafirul* nu au nimic de-a face cu majoritatea tentativelor de trecere a frontierei. Cine e isteţ reuşeşte să găsească o cale pe cont propriu.

Se lăsă tăcerea. Începea să se însereze. Sabinei îi scăpă un căscat.

— O, nici n-am realizat cât sunt de obosită!

— Abia de-am închis un ochi azi-noapte! spuse Matthew.

— În noaptea asta veţi putea dormi cât vă pofteşte inima, zise Josef. Câtă vreme aveţi nevoie de un acoperiş deasupra capului, casa noastră vă stă la dispoziţie. După cum vedeţi, de camere, slavă Domnului, nu ducem lipsă.

— Nu vrem să vă expunem pericolului mai mult decât este necesar, spuse Sabina.

— Staţi cât doriţi. Vă aflaţi între prieteni.

— Cred că mâine eu ar trebui să fac un drum până la Berlin, spuse Matthew.

— Singur? întrebă îngrijorată Sabina, uitând cu totul de oboseală.

— Aşa e cel mai bine. Am buletin german. Cu banii pe care sper să-i pot împrumuta de la voi, adăugă Matthew, râzând, am să trag la un hotel ieftin şi-am să încerc să dau de Paddy Red, un agent CIA cu care am colaborat în trecut. Poate că el e în măsură să-mi dea un pont util.

— Am să-ţi dau maşina mea, spuse Josef.

— Dar Trabantul meu ce are?

— E dat în urmărire. Şi-apoi, adăugă râzând gazda, cine-a spus că maşina pe care o vei conduce nu e *tot* Trabant? În fond, există vreo altă marcă de automobile în RDG? Singura diferenţă va fi că acesta e Trabantul *meu*.

— Mai ţii legătura cu vărul tău Hermann? întrebă Sabina, întorcându-se spre Erich.

— Ne vedem din când în când, dar de la evadarea domnului baron trebuie să fim cu mare băgare de seamă. Nu de alta, dar e posibil să fim filaţi.

— Deunăzi m-am întâlnit cu prietena mea, interveni în discuţie Angela. Ştii, cea de care-ţi povesteam adineauri, adăugă ea, întorcându-se spre Sabina, al cărei soţ este împreună cu al meu de cealaltă parte a zidului. În fine, continuă ea, adresându-se din nou tuturor, prietena mea mi-a vorbit de un bărbat pe nume Hermann despre care se zvoneşte c-ar fi ajutat o mulţime de oameni să treacă graniţa – sunt convinsă că e vorba de una şi aceeaşi persoană – şi mi-a spus c-ar trebui să luăm cumva legătura cu el. Credea că acest Hermann ar putea să ne ajute.

— Trebuie să recunosc că Hermann este mai temerar decât mine, râse Erich. Şi eu am auzit zvonurile care circulă despre el, dar, din respect pentru nevastă-mea, m-am ţinut departe de necazuri.

— Am să vin cu tine la Berlin, îi zise Sabina lui Matthew, şi-am să iau legătura cu Hermann. Dacă nici el nu ne poate ajuta, nu văd cine ar putea.

— E prea riscant, răspunse Matthew, clătinând din cap. Dacă Gustav e pe urmele noastre, vreau ca tu şi tatăl tău să fiţi la adăpost.

— Bine, Matthew, dar...

— Merg doar eu, o întrerupse Matthew pe un ton ferm. Nu trebuie decât să-mi spui cum să iau legătura cu Hermann.

— Hermann e un om ursuz şi suspicios, nu-i aşa, Erich?

— Un urs în toată legea! hohoti Erich.

— Atunci va trebui să m-ajuţi tu să fiu mai convingător, ripostă Matthew, inflexibil. Dacă nu reuşesc, am să mă întorc după tine şi vom încerca din nou împreună. Dar de astă dată am să mă duc la Berlin singur... după ce trag un pui bun de somn!

29
Un plan temerar

Matthew lipsi vreme de şase zile.

Sabinei îi trecuse de mult supărarea, aceasta începând să fie înlocuită de o angoasă din cele mai profunde, când în după-amiaza celei de-a şasea zile, Trabantul lui Josef Dahimann trase în spatele casei.

Sabina ieşi din casă într-un suflet şi se năpusti în braţele lui Matthew, aproape răsturnându-l.

— Să mergem înăuntru, spuse el râzând. Avem multe de discutat... şi asta cât mai repede.

Sabina, toată numai un zâmbet, îl luă de braţ şi intrară în casă.

— Începusem să-mi fac griji, spuse ea.

— Ţi-am spus că n-ai de ce.

— După toate câte s-au întâmplat, orice despărţire îmi dă fiori.

— Nu-mi spune c-ai dat deja uitării promisiunea trandafirului roz!

— Vai, Matthew, de ce mă tachinezi? Abia ce te regăsisem şi după două zile ai plecat din nou de lângă mine. Îţi dai seama ce era în sufletul meu...

— Fireşte că-mi dau seama. Şi mie mi-a fost dor de tine.

— Nu vreau să te pierd din nou!

— Nu mă vei pierde niciodată. Îţi promit – încă o dată.

— Te-ai întâlnit cu Hermann?

— Da.

— Şi?

— Toate la timpul lor. Întâi să ne-adunăm cu toţii. Domnule baron! exclamă Matthew intrând în camera de zi unde dădu nas în nas cu tatăl Sabinei, care venea să vadă care este motivul zarvei.

Cei doi bărbaţi îşi strânseră mâinile şi se îmbrăţişară de parcă nu s-ar mai fi văzut de un an.

— Ne bucurăm nespus să te avem din nou lângă noi, băiete. Nu a trecut zi să nu ne rugăm pentru tine.

Între timp, Josef şi Angela îşi făcuseră şi ei apariţia – bărbatul din atelier, iar tânăra, din bucătărie. După încă un rând de salutări călduroase, se aşezară cu toţii în jurul mesei, nerăbdători să audă veştile aduse de Matthew.

— Am reuşit să mă întâlnesc cu vechiul meu colaborator american, începu acesta. Nu mă întrebaţi cum! L-am căutat vreme de trei zile. În fine, bine c-am reuşit să dau de el. Din păcate, nu prea are cum să ne ajute. În ultima vreme a fost nevoit să se dea la fund şi a pierdut aproape orice contact cu cei de peste graniţă. Abia acum se pregăteşte să reintre în „joc”, cum îi spune el. Zice că zidul a schimbat întreaga configuraţie a vieţii de spion şi că trăieşte într-un pericol constant. În orice caz, deşi momentan nu ne poate fi de ajutor, acum măcar ştiu cum pot să iau legătura cu el. Oricum, mi-a repetat ceea ce mi-a spus şi Erich – că în prezent toţi cei ce încearcă să treacă graniţa o fac pe cont propriu. Unii reuşesc, alţii nu. Totul e să ai un plan bun şi să fii cu câţiva paşi înaintea autorităţilor comuniste.

Se auziră câteva oftaturi.

— Ceea ce ne spui nu sună foarte încurajator, zise baronul.

— Şi ce-a spus Hermann? insistă Sabina.

Matthew chicoti.

— Ai avut dreptate, spuse el. E un om tare ciufut. M-a privit cu neîncredere chiar şi după ce i-am spus că îl cunosc pe vărul lui şi i-am recitat poezia despre trandafiri, petale, iubire, frunze şi miresme!

Descrierea parolei într-o asemenea manieră îi făcu pe Sabina şi pe baron să izbucnească în râs.

— În cele din urmă însă, s-a mai înmuiat, continuă Matthew. Şi-a făcut multe griji pentru voi doi, adăugă el, privind înspre Sabina şi baron. A fost vădit uşurat când i-am spus că sunteţi teferi. Iar, când am adăugat că s-ar putea să vă întâlnească în curând, pur şi simplu s-a luminat la

faţă!

— Dragul de el! şopti Sabina, vădit emoţionată.

— Şi el ce-a spus, există vreo speranţă? interveni Josef.

Matthew încuviinţă din cap.

— Să zicem că da, răspunse el, după care lăsă să-i scape un oftat prelung.

— Nu sună foarte convingător, observă Sabina.

— Hermann se implică – se implică mai mult decât am fi bănuit. Vrea să ajute pe cât mai mulţi să treacă în Berlinul de Vest. Are deja numeroase reuşite în palmares. Nu de puţine ori a condus grupuri de fugari prin canalele subterane şi apoi s-a întors singur în Berlinul de Est!

— De necrezut! exclamă uimit baronul von Dortmann.

— Cum de s-a întors, când putea să rămână, bine mersi în Vest şi să se bucure de libertate? întrebă, la fel de uluită, Angela.

— Nu vă lăsaţi înşelaţi de aparenţe. Sub asprimea pe care o afişează prietenul nostru Hermann, se ascunde o inimă pătimaşă. Iar în prezent patima lui este să le dea peste nas comuniştilor în toate felurile posibile.

— Şi el cum ne sfătuieşte să procedăm? întrebă Sabina.

— În ultimele trei luni, paza la graniţă a fost întărită şi Hermann n-a mai luat parte la nicio operaţiune de salvare. După ridicarea zidului, au fost amplasate turnuri de pază în tot oraşul. E imposibil să faci o mişcare fără a fi reperat. Lucrurile nu mai stau nici pe departe ca anul trecut, când lumea trecea în Berlinul de Vest prin subteran. Ultima fugă de acest fel a avut loc în octombrie. Între timp, autorităţile au descoperit şi au sigilat toate canalele de scurgere. În prezent, Hermann spune că este din cale afară de dificil şi de periculos să treci graniţa. Pe de o parte, aşadar, pronosticul nu e deloc favorabil.

— Şi pe de altă parte?

— Pe de altă parte... Hermann spune că *s-ar putea* să existe, totuşi, o cale.

Toată lumea se aplecă înainte, ciulind urechile.

— Hermann cunoaşte pe cineva, continuă Matthew. Un bătrân care a lucrat la Biroul de urbanism înainte de război. Una dintre atribuţiile lui era să revizuiască noile proiecte înainte de demararea lucrărilor de construcţie. Numărându-se şi el printre cei ce vor să se refugieze în Vest, omul a luat cumva legătura cu Hermann. Pornind de la informaţiile dobândite de bătrân din proiectele la care a lucrat în anii 1930, cei doi au pus la cale un plan temerar şi, implicit, riscant. Cum nimeni nu a mai încercat până acum o asemenea abordare, n-au cum să ştie dacă va funcţiona ori ba. Dar, în momentul de faţă, aceasta este singura noastră şansă.

Se opri şi îşi roti privirea prin încăpere. Se lăsase o tăcere mormântală şi toţi aşteptau continuarea cu sufletele la gură.

— Spune mai departe! îi dădu ghes Josef.

Matthew trase adânc aer în piept şi continuă.

— Este o variaţie a rutei prin subteran. La început, multă lume s-a refugiat prin canalele de scurgere, dar în cele din urmă comuniştii s-au prins de mişcare şi au acoperit toate gurile de canal cu capace bulonate. Căile de acces în subteran au fost deci închise în sectorul estic. Asta, însă, nu înseamnă că, făcu o pauză, pentru sporirea efectului, apoi adăugă: Asta nu înseamnă că aceste canale n-ar fi *tot* acolo şi că n-ar duce în Berlinul de Vest, unde cu siguranţă că gurile de canal nu sunt sigilate. Cu alte cuvinte... ruta subterană există în continuare. Totul e să găseşti o cale de acces.

— Şi Hermann cunoaşte vreo cale de acces în Berlinul de Est? întrebă Sabina.

— S-ar putea sau, mai bine zis, bătrânul s-ar putea să cunoască una.

Făcu din nou o pauză înainte de a se lansa în descrierea detaliilor.

— Pe la jumătatea anilor 1930, în Berlinul de Est a fost ridicat un bloc înalt de apartamente şi birouri, care

întâmplarea face ca în prezent să fie situat la nici 500 de metri de zid. Subsolul clădirii a fost executat pe două niveluri: la primul nivel, s-a construit o parcare subterană, iar, dedesubt, un spaţiu de depozitare şi întreţinere. Bătrânul îşi aminteşte că asta a cauzat probleme în timpul construcţiei deoarece, fiind chiar deasupra stratului freatic, în lunile de iarnă nivelul inferior se întâmpla să fie din când în când inundat. Pentru a rezolva problema, au instalat în pivniţă o pompă mare de epuizment şi un colector uriaş de apă freatică. Când colectorul se umplea, apa era pompată direct în cel mai apropiat canal de scurgere, care se întinde chiar sub strada adiacentă clădirii. Pe scurt, iată care este ideea: dacă nu-l înşală memoria pe bătrân, conducta dintre colectorul blocului şi canal are diametrul de 60 de centimetri şi lungimea de vreo 30 – 40 de metri. Dacă reuşim să ne târâm prin conductă, nu ne mai rămâne decât să parcurgem 500 de metri prin canalul de scurgere pe sub Esplanade-strasse şi să căutăm prima gură de canal din Berlinul de Vest!

Pe chipurile ascultătorilor săi nu se citea nici entuziasm şi nici încredere. Din câte reuşiseră să înţeleagă din explicaţiile lui detaliate, planul suna mai mult decât dificil.

— Pot apărea multe situaţii neprevăzute, spuse Josef într-un sfârşit.

Matthew încuviinţă din cap.

— Exact asta a spus şi Hermann.

— Care sunt riscurile, mai exact? întrebă baronul von Dortmann, manifestându-şi latura pragmatică.

— În primul rând, nu va fi deloc uşor să ajungem la subsol. La etajele inferioare îşi au sediul câteva birouri guvernamentale. E de-ajuns ca un funcţionar suspicios să dea un telefon şi s-a zis cu noi. Bătrânul nu îşi aminteşte bine cum se ajunge la sala pompei, deci iată încă o necunoscută. În al treilea rând, chiar dacă am găsi sala de întreţinere şi am putea scoate capacul colectorului, va trebui să ne scufundăm în apa din rezervor şi să încercăm

să ne târâm prin acea conductă îngustă. Dacă vom sta prea mult timp sub apă sau dacă pompa va fi pornită cât timp suntem înăuntru, ne vom îneca.

— Asta dacă jetul de apă nu vă împinge cumva în canalul de scurgere, sugeră Josef.

— În cazul în care s-ar întâmpla asta, şocul ne-ar zdruncina zdravăn şi, fiind proiectaţi cu forţă din gura conductei, care este probabil situată la înălţime, nu este exclus să ne rănim la cădere. Apropo de asta – bătrânul a spus că s-ar putea ca, pentru a preveni returul apei în clădire, la capătul conductei să fie montată o supapă, o uşă care se deschide doar atunci când este activată pompa. Dacă nu putem deschide acel ventil, am rămâne blocaţi înăuntru şi ne-ar ucide jetul de apă.

Lăsă să-i scape un oftat prelung, apoi adăugă:

— Ce mai, e foarte riscant.

— Hermann ce zice? întrebă Sabina.

— Acelaşi lucru – că e riscant.

— Crede c-am avea şanse de reuşită?

— Spune c-a pus în aplicare planuri chiar mai nebuneşti ca acesta şi toate i-au reuşit. Dar e de ajuns o greşeală şi murim cu toţii. Dacă am fi nevoiţi, de pildă, să revenim în subsolul clădirii, am fi uzi leoarcă şi murdari din cap până-n picioare. O invitaţie ambulantă pentru primul poliţist pe care-l întâlnim, or acum vezi câte un poliţist la fiecare colţ de stradă.

— Celălalt ce zice?

— Hermann spune că bătrânul vede problema cu un optimism rezervat. Planul e aproape finalizat. Nu mai trebuie decât să-i aducă unele retuşuri finale. Astăzi urma să intre în clădire deghizat drept lăcătuş mecanic şi să încerce să ajungă la sala pompei pentru a afla cât mai multe detalii tehnice.

Sabina aruncă spre tatăl său o privire întrebătoare, în care se citea îngrijorarea şi o uşoară teamă.

— Dacă vrem să mergem, continuă Matthew, Hermann

ne va ajuta, dar va trebui să fim gata să acţionăm la primul semn. De îndată ce îi va da de ştire lui Brumfeldt va trebui să pornim spre Berlin... în mod evident, doar cu hainele de pe noi.

Ascultătorii schimbară din nou priviri întrebătoare şi grave.

— Înainte de a lua o asemenea decizie, va trebui să ne adâncim în rugăciune, spuse într-un târziu baronul.

— Eu vreau să merg, spuse Angela. M-am rugat de luni de zile pentru o asemenea şansă... Da, eu vreau să merg.

30
O primire rece

Când, privind peste umăr, îşi zări şeful intrând în sediul *Stasi* la doar câţiva paşi în urma ei, singura reacţie a Lolei Reinhardt fu un sentiment ciudat de... detaşare.

Acum un an, la revederea lui după o absenţă atât de îndelungată, inima ar fi început să-i fremete şi nu s-ar mai fi putut concentra asupra lucrului întreaga zi.

Acum însă, după ce-l văzu în spatele ei, Lola urcă mai departe spre birou ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Întoarcerea lui nu-i provoca nici bucurie şi nici tristeţe. În timp ce urca scările, începu să se întrebe cum de reacţionase atât de diferit de astă dată, dar chiar şi confruntată cu această întrebare rămase înfăşurată în aceeaşi indiferenţă letargică.

Gustav o ajunse din urmă la intrarea în birou.

— Avem multe de făcut, Fräulein Reinhardt! exclamă el, ca şi cum n-ar fi trecut nici zece minute de când ar fi discutat cu ea ultima dată.

Femeia aprobă absentă din cap şi intră în birou.

— Nu pari încântată să mă vezi, Lola, comentă Gustav, ridicând o sprânceană.

Se opri să îşi scoată haina şi înainte de a intra în biroul său, îşi măsură intrigat secretara. Îi fură de ajuns câteva secunde să sesizeze schimbarea care survenise la credincioasa lui asistentă, dar din nenumărate motive, se simţea cu totul incapabil să îi înţeleagă sursa.

— Eu... ăă... bineînţeles că sunt încântată să vă revăd, bâigui, stânjenită, Lola. Îmi pare rău că v-am lăsat altă impresie.

— Pari preocupată, Lola, insistă Gustav, adoptând, fără să bage de seamă, tonul întrebător şi sceptic de agent obişnuit cu interogatoriile.

— Vi se pare, domnule şef de secţie.

— „Domnule *şef de secţie*”? Nu mi-ai mai spus aşa de ani de zile, Lola.

De fapt, aşa i se adresa Lola de obicei. Brusc, însă, titulatura suna parcă prea rigid şi formal urechilor lui Gustav, adăugându-se atmosferei tensionate pe care începuse acesta să o simtă la birou.

— Vă rog să mă iertaţi... Herr von Schmundt.

— Lucrăm împreună de prea mulţi ani ca să ne mai formalizăm în felul acesta, spuse şeful ei cu un zâmbet larg. Pot să-mi spui Gustav.

— Am... am să încerc, Herr von Schmundt.

— Ei, bravo – ai şi uitat deja! Dar nu importă, Lola. După cum ţi-am zis, azi avem multe de făcut.

Spunând acestea, intră în birou, îşi aruncă paltonul pe un scaun şi, înainte să se aşeze, aruncă o privire peste hârtiile de pe masă.

— S-a întors Herr Galanov, îl informă Lola din prag.

Gustav ridică privirea şi dădu încântat din cap.

— O, asta... chiar că e... o veste bună, spuse el tărăgănat. Când a sosit?

— Acum două-trei zile, Herr von Schmundt. A întrebat de dumneavoastră, dar eu...

— Tu n-aveai cum să ştii unde sunt. Înţeleg. Vine azi la birou?

— A venit în fiecare dimineaţă, Herr von Schmundt.

— În acest caz, cât timp aşteptăm să apară, apucă-te să aduni toate dosarele din ultimii ani legate de reţeaua clandestină pe care o supraveghem.

Lola încuviinţă din cap, apoi se întoarse în secretariat să se apuce de lucru. De-ar fi ştiut Schmundt că dosarul cel mai complet se afla în creierul celei lângă care muncise ani în şir fără să o vadă cu adevărat! Adunând diverse fişiere atât din biroul ei, cât şi din biroul lui Gustav, Lola rederulă în minte filmul propriei sale investigaţii. Nu că rezultatele obţinute de ea ar mai fi contat acum. Herr von Schmundt descoperise că femeia trăieşte şi fără ajutorul ei. Chiar şi

aşa, clipa aceea în care se oprise pe podul de pe râul Spree constituise un adevărat moment de cotitură pentru ea.

Sesiză schimbarea ce-i survenise în suflet la nicio oră după sosirea şefului ei. La început, indiferenţa pe care o simţea faţă de el o alarmase. Ca toate firile timide ce îşi trăiesc întreaga viaţă învelite într-un cocon, interpretase schimbarea ca pe un semn cum c-ar fi ceva în neregulă cu propria persoană. Încă nu realiza că schimbarea era cauzată de Rânduiala universului ce, descâlcind iţele deşartei ţesături lumeşti căreia oamenii îi spun „perspectivă proprie”, îi rearanja sentimentele şi reacţiile după lucrătura strânsă şi precisă a pânzei cereşti.

Firele ce alcătuiau ţesătura reacţiilor se strângeau şi se îndreptau în sufletul ei şi, dintr-odată, Lola începu să îl vadă cu alţi ochi pe cel pe care în urmă cu doar câteva săptămâni aproape că-l divinizase.

Acum Gustav i se părea meschin, agasant şi nici pe departe atât de chipeş pe cât şi-l imaginase vreme de ani de zile. Tonul cu care se adresa celor din jur era fie arţăgos, fie plin de aroganţă. Mersul ţanţoş, ca de păun, îl făcea să pară mai degrabă caraghios.

Dintotdeauna îl considerase un bărbat puternic. Acum se întreba de ce. Schmundt deţinea, într-adevăr, un post de conducere. Şi, totuşi, acum el i se părea dintr-odată mărunt, mic ca om, din puncte de vedere care începuseră să devină brusc importante pentru Lola.

Între timp, Gustav scotocea la rândul lui printre dosare. Gândurile însă, i se învârteau tot în jurul secretarei sale, dintr-o perspectivă cu totul nouă. Privirea ei îi stârnise un oarecare disconfort psihic. Nu îi plăceau schimbările pe care nu le putea controla.

Brusc, înţelese.

Se răsuci şi se uită prin geamul uşii la secretară. Deşi birourile alăturate începeau să bâzâie şi ele de activitate, acum că sosiseră şi ceilalţi angajaţi ai secţiei, femeia îşi vedea mai departe de lucru, cu un aer distrat, de parcă nici

n-ar fi observat agitaţia din jur.

Asta trebuie să fie! îşi spuse el.

Lola e îndrăgostită de tânărul Galanov!

Gândul îl făcu să zâmbească şi fu cât pe ce să-i scape un hohot de râs. Era de-a dreptul ridicol!

Femeia era cu cel puţin cincisprezece ani mai bătrână decât Galanov şi urâtă ca noaptea! Să te prăpădeşti de râs, nu alta! Ce-o fi în capul proastei ăsteia? Doar nu şi-o fi închipuind că un tânăr arătos ca Galanov, şi rus pe deasupra, s-ar putea uita la o pocită ca ea?

Totuşi, amuzamentul pe care i-l producea absurditatea situaţiei se transformă rapid în iritare. Nu ştia exact de ce, dar îl enerva la culme faptul că femeia – de care el, unul, desigur că nu se simţise atras câtuşi de puţin în toţi aceşti ani – îl găsea pe altul mai atractiv decât pe el. Dacă era să se îndrăgostească neghioaba, de ce nu avea bunul simţ să se îndrăgostească de el? Faptul că, într-o asemenea eventualitate, ar fi tratat-o fără pic de afecţiune – cum se şi întâmplase, de fapt, dar el fusese prea absorbit de propria persoană pentru a băga de seamă – conta prea puţin în raţionamentul lui.

În momentul acela, Galanov intră în secretariat, întrerupându-i firul încâlcit al gândurilor.

31

Vânătoarea continuă

— Guten *Tag*, *Herr von Schmundt*! îl salută impetuos Galanov cu un zâmbet larg pe faţă, după care se întoarse spre secretară şi adăugă la fel de zâmbitor: Bună dimineaţa, Lola.

Femeia îşi înclină capul şi îi zâmbi la rândul ei.

— Bine ai revenit, spuse Gustav, dând mâna cu tânărul rus şi încercând, fără prea mari rezultate, să pară la fel de jovial. Sunt luni întregi de când nu ne-am mai văzut.

— Văd că timpul şi-a făcut treaba. Arătaţi foarte bine, spuse pe un ton mieros Galanov.

— Şi dumneata la fel, răspunse Gustav. Nici nu s-ar zice c-ai fost accidentat.

— M-am refăcut complet! Dumneavoastră cum vă simţiţi?

— Mai bine ca niciodată! minţi Gustav.

Adevărul este că, de la accident încoace, nu mai era cel de odinioară, asta deşi aparenţele ar fi păcălit pe oricine.

Observase salutul călduros dintre Galanov şi secretară şi asta îl enervase şi mai tare. Nu-i plăcea să fie a cincea roată la căruţă – şi cu atât mai puţin în propriul său birou!

Iritarea lui crescândă era îndreptată acum împotriva lui Galanov. Oare cum reuşise să-şi câştige băieţică ăsta afecţiunea Lolei în doar câteva zile?

De parcă asta n-ar fi fost de ajuns, tânărul rus părea enervant de îndrăzneţ şi de sigur pe el. Părea să se fi maturizat trei-patru ani în cele câteva luni de când nu-l mai văzuse. Gustav detesta noua atitudine a rusului şi înfăţişarea lui virilă. Mai că-i venea să-l expedieze înapoi la Moscova!

Şirul gândurilor îi fu întrerupt de tânărul agent KGB.

— Abia aştept să revin sub ordinele dumneavoastră, minţi la rândul său Galanov.

Ambii bărbaţi ştiau prea bine că în regimul comunist nu poţi avansa decât dacă ţii seama de două reguli: (1) nu

arăta niciodată slăbiciune sau emoţie; şi (2) nu lăsa să-ţi scape nicio oportunitate de a-i manipula pe alţii în propriul interes. Or Galanov, în ciuda vârstei sale fragede, devenea cu repeziciune un adevărat maestru în arta manipulării. De astă dată, era hotărât să joace rolul lacheului credincios cu şi mai mult servilism decât înainte, în speranţa că va reuşi să intre şi mai vârtos în graţiile lui Schmundt şi că astfel va atinge în cele din urmă scopul pentru care îl trimisese aici unchiu-său. Nu de alta, dar unchiu-său deţinea cheia viitorului său, nu neamţul ăsta imbecil.

— Ei bine... ăă... ai picat la ţanc, răspunse Gustav nu fără oarecare ezitare.

În momentul de faţă, nu i-ar fi stricat, într-adevăr, o mână de ajutor şi Galanov se arătase destul de ingenios în trecut. Îl va expedia înapoi în Rusia după ce va pune gheara pe Sabina, pe baron şi pe McCallum.

— Zău? făcu Galanov, scoţându-şi haina şi aşezându-se pe scaun.

Bineînţeles că el ştia, de fapt, foarte bine la ce se referă Schmundt. Doar îl urmărise vreme de mai bine de două luni!

— Americanul a luat legătura cu cei doi fugari, răspunse Gustav. Ultima dată au fost văzuţi în Magdeburg şi totul pare să indice că se îndreaptă încoace. De fapt, nu este exclus să se afle deja în Berlin.

Gustav nu mai adăugă faptul că nimeni – şi cu atât mai puţin el – nu îl văzuse efectiv la faţă pe vreunul dintre ei şi nici că în Magdeburg le pierduse cu totul urma. Preferă să păstreze pentru el şi faptul că, în lipsa unei piste, nu-i rămăsese decât să se întoarcă în capitală şi să-şi regrupeze eforturile. Spera că fugarii se îndreaptă spre Berlin şi, în mod excepţional, intuiţia nu-l înşela în această privinţă.

— Trebuie să revedem imediat toate dosarele legate de activităţile clandestine din zona Berlinului. Dortmann şi cu fiică-sa îmi tot scapă printre degete de câteva luni încoace, dar acum, că McCallum e cu ei, sunt mai mult ca sigur că

se îndreaptă către graniţă.

— Şi cum credeţi că vor încerca să treacă graniţa?

— Asta nu ştiu. Dar îi vom interoga pe toţi cei suspectaţi că ar avea legătură cu reţelele secrete. Nu vom lăsa nicio piatră neîntoarsă. Vom face presiuni asupra tuturor grupărilor religioase până vom obţine informaţiile de care avem nevoie. Mai devreme sau mai târziu, tot le vom veni noi de hac.

Cuprins de febra vânătorii, aproape că dăduse uitării iritarea pe care o simţise adineauri faţă de cei doi.

— Fräulein Reinhardt, spuse el scorţos, întorcându-se spre secretară, pe lângă dosarele pe care ţi le-am cerut mai devreme, am nevoie de toate informaţiile disponibile despre organizaţiile care pot avea vreo legătură cu fugarii: grupări creştine, reţele evreieşti, reţeaua aia cu nume de floare, mişcarea condusă de Hildebrand, tot ce găseşti. A, şi vezi dacă nu găseşti cumva vreun dosar legat de timbre – în care timbrele să constituie un indiciu sau o parolă. În Magdeburg, am dat peste o reţea de trădători ce se dădeau drept filatelişti, dar n-am avut timp să aprofundez investigaţiile. Adu-mi fişierele în birou. Le vom reexamina în detaliu pe toate. Sunt sigur că numele persoanei pe care o vor contacta cei trei se află într-unul dintre aceste dosare.

Se întoarse spre tânărul agent rus şi adăugă:

— Galanov, dumneata te vei întoarce în regiunea în care am avut... *hm*... unde am avut accidentul acela nenorocit. Sunt sigur că zona aceea e înţesată de conspiratori. Cum se numeşte satul? întrebă el, întorcându-se spre Lola.

— Grossbeeren, răspunse prompt femeia, regretând însă aproape imediat că vorbise atât de repede.

Ar fi putut să se dea de gol, să le dea de înţeles celor doi că ştie mult mai multe despre aşa-zişii conspiratori decât oricare dintre ei. Căci, într-adevăr, Lola cunoştea fiecare nume ce ar fi putut avea vreo legătură cu planul familiei Dortmann. Totuşi, o voce interioară îi spunea să tacă. Oamenii aceia erau compatrioţii ei şi nu era sigură că este

pregătită să îi dea pe mâna agenţilor comunişti, despre care se ştia că nu se dau în lături de la nimic pentru a obţine informaţiile dorite.

Din fericire, Gustav, absorbit de propriile gânduri, nici că băgă în seamă repeziciunea cu care îi răspunsese secretara.

— A, da – Grossbeeren. În după-masa asta vom studia toate dosarele şi mâine dimineaţă, Galanov, vreau să te duci la faţa locului şi să faci o vizită personală la fiecare adresă din evidenţele noastre. Bagă frica în ei. Ameninţă-i cu puşcăria. Intră tare în ţăranii ăia. *Unul* dintre ei trebuie să ştie ceva! De cum te-ai instalat, dă-mi telefon ca să ştiu cum să iau legătura cu tine în caz că apare ceva aici. Fă-ţi simţită prezenţa. Dă sfoară-n ţară că lucrezi la *Stasi* şi că eşti dispus să plăteşti pentru informaţii. Mai devreme sau mai târziu, tot se va afla vreun coate-goale dispus să ciripească. Mulţi dintre sărăntocii ăştia şi-ar vinde şi propria mamă pentru câteva mărci. Între timp, eu am să continui investigaţiile aici. Am să verific toate adresele din Berlin. Pe vremuri aveam un informator infiltrat printre ei. Omul s-ar putea să fie încă în măsură să ne ajute. Mai nou umblă vorba despre un individ care ajută fugarii. Poliţia e deja cu ochii pe el. Am să văd dacă n-au intrat cumva în posesia vreunei informaţii legate de cei din dosarele noastre. E o ocazie cât se poate de potrivită ca *Vopo* şi *Stasi* să îşi unească forţele. Mai ştii? Poate că ne vom alege şi cu niscaiva beneficii politice dacă reuşim să rezolvăm cazul ăsta, adăugă el cu un zâmbet.

După un şir lung de înfrângeri demoralizatoare, viitorul părea, în sfârşit, mai luminos.

— Aşadar... ne-am înţeles? întrebă el, uitându-se la subalternii săi.

Amândoi încuviinţară din cap.

— Atunci, la treabă! Parcurgeţi cu atenţie fiecare dosar şi nu lăsaţi să vă scape niciun amănunt util. Dacă e necesar, folosiţi biroul meu. Eu îi voi face o vizită şefului de

poliţie să văd ce informaţii deţine despre individul de care am vorbit.

Spunând acestea, îşi luă haina, se răsuci pe călcâie şi părăsi biroul.

32
Vecina

Străzile metropolei germane stârniră în Sabina un amalgam de sentimente contradictorii.

Pe parcursul anilor petrecuţi în Berlin, călcase de nenumărate ori pe aceste străzi... mergând spre locul ei de muncă din sectorul vestic şi înapoi... Iar vara trecută, în compania lui Matthew, aceleaşi străzi căpătaseră o strălucire de poveste.

Cât de fericită am fost în clipele acelea „se gândi ea. Şi asta doar datorită lui Matthew. „Cum poate cineva să aducă atâta fericire?” îl întrebase – şi se întrebase – ea de nenumărate ori.

Acum totul era schimbat.

Nu mai fusese aici din august. Deşi nici atunci nu se putea numi cu adevărat liberă, se bucura măcar de o oarecare libertate. Era liberă să treacă zi de zi linia invizibilă ce separa Estul de Vest. Acum linia aceea era marcată de un zid al diviziunii şi al morţii. Şi de această parte a zidului, orice libertate fusese suprimată.

Pe măsură ce înainta, străzile şi clădirile din jur deveneau tot mai familiare. Acesta fusese cartierul ei, deşi nu se grăbise niciodată să-l accepte ca atare. Atunci când se mutase aici, cartierul îi păruse rece şi lipsit de viaţă. Acum i se părea aproape îmbietor.

Privind în faţă, văzu casa în care locuise ani de zile.

Ce mohorâtă părea acum! *Probabil că a rămas neschimbată*, îşi spuse ea. În pofida aspectului anost, fosta ei casă din Berlin părea o adevărată vilă comparativ cu sălaşele sărăcăcioase în care fuseseră nevoiţi să se adăpostească în ultimele luni.

Trecuse o săptămână de la întoarcerea lui Matthew din Berlin.

Noaptea trecută, Hermann îl sunase pe Erich şi îi

comunicase instrucţiunile. Fuga era planificată pe azi.

Avea întâlnire cu Hermann la acelaşi colţ de stradă unde se întâlniseră de nenumărate ori în trecut pentru a-şi transmite pe furiş informaţii despre refugiaţii pe care încercau să îi ajute.

Acum ea, tatăl ei şi Matthew erau cei ce aveau nevoie de ajutor.

Se apropie încet de casă, se opri preţ de o clipă să o cuprindă cu privirea – fără să ştie că, din fostul ei apartament, cineva o observa din spatele draperiilor trase – apoi urcă pe verandă şi bătu uşor la uşa apartamentului vecin.

Trecură vreo două minute, apoi auzi zgomot de paşi dinăuntru. Uşa se deschise uşor şi în crăpătură se iţi un cap cu părul alb ca zăpada.

Dând cu ochii de Sabina, femeia lăsă să-i scape, înfundat, un ţipăt de bucurie.

— Fräulein Duftblatt!

— Gerta! Mă bucur nespus să te revăd, zise Sabina cu un zâmbet cald.

— Bine, dar... vai, dar te rog să intri! strigă bătrâna, nevenindu-i parcă să-şi creadă ochilor, cu lacrimile şiroind pe obraz. Nici n-am visat... nici n-am visat c-am să te mai...

Nu putu să-şi ducă vorba până la capăt.

Sabina o urmă înăuntru. Bătrâna închise uşa şi apoi, recăpătându-şi calmul şi, odată cu el, proverbiala prudenţă est-germană, adăugă:

— Trebuie să vorbim în şoaptă, draga mea. Pereţii au urechi.

— Of, Gerta, cum o mai duci? Ai din ce să trăieşti?

— Mă descurc, domnişoară. Dar nu mai am pe nimeni... în afară de o verişoară... în celălalt sector.

Sabina dădu abătută din cap.

— Nu pot să stau mult, Gerta. Am o întâlnire importantă peste câteva minute. Dar înainte de asta am vrut să te revăd, ca să nu-ţi mai faci griji pentru mine... şi să-mi iau

rămas-bun.

— *Rămas bun*? întrebă îngrijorată bătrâna.

— Da, Gerta. Nu cred că am să mă mai întorc în Berlin. Totuşi, nu puteam să plec fără să te mai văd o dată.

Gerta zâmbi.

— Ai avut mereu o inimă bună. Şi... prietenul dumitale? A reuşit să te găsească?

— Da, Gerta, surâse Sabina. Prietenul meu este bine.

Se lăsă tăcerea. Timpul fusese mult prea scurt pentru tot ce aveau să-şi spună, dar Sabina ştia că nu poate să mai zăbovească.

Se îmbrăţişară îndelung, plângând amândouă, apoi Sabina făcu un pas în spate. Bătrâna îi căută privirea şi, uitându-se adânc în ochii ei, înţelese.

— Fräulein Duftblatt, te rog... te implor... ia-mă cu tine!

— Of, Gerta...

— Te rog... Pot să vin chiar acum, doar cu hainele de pe mine. Aici nu mai am pentru ce să trăiesc.

— Of, Gerta... iartă-mă, spuse Sabina, simţind că i se rupe inima, dar eu nu sunt în măsură să decid... sunt implicaţi şi alţii... va fi foarte periculos.

Porni spre ieşire, îndurerată că trezise în inima sărmanei bătrâne speranţa iluzorie a libertăţii.

Deschise uşa, apoi se întoarse din nou spre femeie, cu ochii înotând în lacrimi.

— Întreabă-i... întreabă-i dacă nu pot să vin şi eu, o imploră încă o dată bătrâna. Luaţi-mă cu voi...

— Am să-i întreb, Gerta, îi promise Sabina. Am să-i întreb.

Cele două femei se îmbrăţişară din nou plângând, apoi Sabina se întoarse şi coborî în fugă cele câteva trepte ale verandei. Aici despărţirile dureroase făceau parte din ţesătura vieţii. Nu-i de mirare că oamenii ar fi făcut orice doar să plece de aici.

Singuratica Gerta Arnim închise întristată uşa, se aşeză în fotoliu şi începu să-şi plângă încetişor amarul vieţii. Între

timp, de cealaltă parte a pereţilor – despre care bătrâna avusese dreptate să spună că au urechi – femeia care locuia în fostul apartament al Sabinei pusese deja mâna pe telefon şi acum aştepta să i se facă legătura cu numărul solicitat.

Peste câteva minute, îşi turui emoţionată mesajul în receptor.

— Nu... nu sunt sigură că e ea, *Herr Aufsichtsbeamte*...

La celălalt capăt al firului, răsună o înjurătură grosolană şi-apoi o întrebare.

— Da... exact aşa a spus: „Luaţi-mă cu voi!”

Urmă încă o întrebare.

— Da... descrierea i se potriveşte aproape perfect...

O nouă întrebare.

— Da, e foarte frumoasă, *Herr Aufsichtsbeamte*. Nu, nu ştiu unde s-a dus... Nu, nu era cu maşina... A luat-o pe jos, de-a lungul străzii... Nu, n-am văzut în ce direcţie.

De această dată în ureche nu îi răsună o întrebare, ci un ordin.

— Să o găsesc?

Interlocutorul mai răcni ceva în receptor şi apoi puse brusc capăt convorbirii, fără alte politeţuri.

Tremurând de nervozitate, informatoarea îşi luă paltonul şi ieşi în stradă. N-o trăgea inima să execute ordinul primit, dar nici n-avea curajul să se împotrivească.

Măcar de-ar fi bărbatu-meu acasă, îşi spuse ea ofticată. *El se pricepe mai bine la lucrurile astea*.

33
Hermann

Zece minute mai târziu, Sabina recunoscu în spatele ei paşii grei ai vechiului ei colaborator. Peste câteva secunde, mergeau deja unul lângă celălalt. Hermann îşi ţinea privirea aţintită înainte, ca şi cum nici n-ar fi observat-o.

— Pe unde-ai umblat, Karin? o luă el în primire fără nicio altă introducere. Ai întârziat.

Sabina fu cât pe ce să se oprească din mers şi să-l strângă în braţe, dar – cu mare greutate, ce-i drept – reuşi să se abţină.

— O, Hermann... e atât de plăcut să-ţi aud din nou glasul!

— Lasă asta. De ce-ai întârziat? S-a întâmplat ceva?

— Nu, Hermann, totul este în ordine. M-am oprit pentru o clipă la fosta mea adresă.

— De ce?

— Să revăd casa... s-o revăd pe Gerta.

— N-ar fi trebuit să faci asta, Karin.

Sabina nu-şi putu ascunde un zâmbet. Hermann era îngrozitor de rece şi de formal, dar pe ea n-o înşelau aceste aparenţe. Ştia că în pieptul acela lat ca de urs bate o inimă caldă. Altfel de ce şi-ar fi asumat Hermann asemenea riscuri pentru nişte oameni pe care nici măcar nu-i cunoştea? Or el, sub masca de om ursuz şi insensibil, asta făcea de ani de zile.

— Gerta nu va sufla o vorbă, adăugă ea.

— Eu nu de bătrână îmi fac griji, ci de ceilalţi. Am impresia că au plantat un informator în casa aia.

— Nu există niciun...

— Toate s-au schimbat, Karin. Nimic nu mai e cum a fost acum doi ani. Unde sunt ceilalţi?

— La locul convenit.

— Câţi sunteţi?

— Patru – noi trei şi sora lui Josef Dahimann.

— Dahimann nu vine?

— Nu, el vrea să rămână aici. O fi plămădit şi el din acelaşi aluat ca tine, Hermann – sau poate că vrei să ne însoţeşti până la capăt?

Întrebarea îl făcu pe asprul Hermann Lamprecht să încetinească involuntar pasul. Când uriaşul îşi întoarse, în sfârşit, privirea spre ea, Sabina înţelese imediat lupta care se dădea în el. Hermann tăcu preţ de câteva clipe, parcă reconsiderând o hotărâre pe care o crezuse definitivă.

— Nu, Karin, oftă el în cele din urmă. Nu pot să vin cu voi. Eu trebuie să rămân aici.

Făcu o pauză şi apoi, fapt rar întâlnit, schiţă stângaci... un zâmbet. Un zâmbet ce, întrucât muşchii feţei sale nu prea erau obişnuiţi cu astfel de mişcări, izbuti să semene mai degrabă a grimasă.

— N-aş putea să vă însoţesc astăzi nici dac-aş vrea, adăugă el. Nu de alta, dar n-ar fi chip să încap prin conductă!

Îşi continuară drumul cufundaţi în gânduri, fără să bage în seamă paşii grăbiţi ce se auzeau în spatele lor. Femeia îi reperase de la distanţă şi încerca acum să-i ajungă din urmă pentru a se asigura că urmăreşte persoana potrivită.

— Nu înţeleg de ce ai insistat să vin eu, spuse la un moment dat Sabina. Matthew este cel ce s-ar fi cuvenit să...

— Astea au fost ordinele bătrânului – el este creierul operaţiunii. Or bătrânul refuză să discute cu un american. Zice că tot ce ni se întâmplă acum e vina americanilor, că ei ne-au dat pe mâna comuniştilor. Ar recunoaşte într-o clipită accentul prietenului tău. Planul e finalizat, dar insistă să îl încredinţeze unui compatriot. Nu are nimic împotrivă ca americanul să facă parte din grup, dar ţine morţiş ca, înainte de toate, să discute cu tine faţă în faţă. În caz contrar, mi-a pus în vedere că nu-mi va spune cum se ajunge la sala pompei şi cum se dezactivează supapa de la celălalt capăt al conductei.

— El nu vine cu noi? întrebă Sabina.

Hermann clătină din cap.

— Nu. Deocamdată vrea doar să vadă dacă planul este viabil.

Între timp, la vreo doi-trei kilometri depărtare, un camion militar verde înainta metodic pe străzile Berlinului de Est spre o anumită clădire situată la aproximativ jumătate de kilometru de zid. După revizia generală executată de meşterul mecanic din satul Grossbeeren, motorul autovehiculului mergea ca uns. De fapt, camionul nu aparţinea nicidecum armatei. Actualul proprietar îl achiziţionase pe doi bani şi îl dusese la atelierul lui Dahimann pentru a vedea dacă poate fi reparat. Iscusitul mecanic îl repusese în funcţiune în doi timpi şi trei mişcări şi, înainte de a-l anunţa pe proprietar, hotărâse să facă o cursă de probă până în oraş.

Despre încărcătura preţioasă pe care o avea cu această ocazie bineînţeles că nu intenţiona să sufle o vorbă nici proprietarului... şi nimănui altcuiva.

După zece minute, camionul se strecură silenţios prin intrarea strâmtă ce se ridica la doar trei centimetri deasupra cabinei şoferului şi coborî rampa ce ducea în garajul de sub clădire.

Din fericire, nu era nimeni prin preajmă. Răsuflând uşurat, Dahimann gară cu spatele într-unul dintre colţurile îndepărtate ale parcării subterane. Acum că autovehiculul era parcat, nimeni nu va mai îndrăzni să pună întrebări. Nu de alta, dar nu era deloc convenabil să te pui cu armata.

Acum nu mai trebuiau decât să aştepte.

34
Gata de atac

Gustav von Schmundt stătea îngândurat la biroul său, cugetând la convorbirea telefonică pe care tocmai o încheiase.

Era exact minunea la care sperase!

La gândul că Sabina este atât de aproape – după descrierea femeii, doar *ea* putea să fie! – începu din nou să trepideze. Mai că-i venea să sară în maşină şi să gonească spre fosta ei adresă – pe care, spre dezamăgirea lui, o descoperise prea târziu. Ar ajunge acolo în nici zece minute. Cutreierând străzile, poate c-ar da de ea, chiar dacă femeia căreia îi dăduse ordin s-o urmărească ar da greş.

Dar nu, de astă dată nu va mai îngădui ca emoţiile să-i întunece judecata.

Acum trebuia să se lase condus de raţiune.

Or raţiunea îi spunea că McCallum şi baronul nu sunt cu ea. Femeia a spus că venise singură. Ar fi inutil s-o aresteze, căci Sabina nu i-ar divulga nici în ruptul capului unde se află ceilalţi doi. În această privinţă, semăna leit cu taică-său, Gustav era convins de asta. Ar prefera să-şi petreacă tot restul vieţii în puşcărie decât să-i trădeze. Blestemate fie noţiunile lor prosteşti de sacrificiu şi umilire de sine!

Nu, dacă voia o reuşită totală, va trebui să aştepte până vor fi împreună cu toţii.

În plus, era prea târziu ca să mai poată da de ea.

Îi reveniră în minte cuvintele pe care le auzise, trăgând cu urechea, turnătoarea: „Luaţi-mă cu voi! Luaţi-mă cu voi!”

Precis că plănuiau să fugă peste graniţă, exact cum bănuise. Şi probabil că fuga era stabilită pe ziua de azi!

Nu-i rămânea decât să aştepte lângă telefon şi să spere

că femeia reuşise să dea de urma Sabinei. Mai devreme sau mai târziu, Sabina se va întoarce la camarazii ei şi atunci îi va înhăţa pe toţi. Între timp, trebuia să se asigure că dispune de un efectiv suficient. Dacă femeia nu reuşea să dea de Sabina într-o oră, va trimite o sută de poliţişti să cerceteze zona de-a fir a păr. Dar, înainte de toate, va avea grijă ca orice tentativă de trecere a graniţei, oriunde ar avea ea loc, să fie zădărnicită. Îşi va alerta toţi oamenii să fie pregătiţi să intervină în orice moment.

După ce se asigură că linia telefonică din biroul său nu este ocupată, se repezi în secretariat şi îl sună pe şeful poliţiei din Berlin, alertându-l că în curând s-ar putea să aibă loc o tentativă de trecere a zidului.

— Printre ei se află un deţinut evadat şi un spion american. Am nevoie de cel puţin cincizeci de oameni gata să intervină la primul meu ordin – tună el în receptor. Şi dublează numărul poliţiştilor la fiecare post de pază de lângă zid! Instruieşte-ţi oamenii să fie gata de atac la primul semn. În scurt timp voi afla mai multe.

Lola se cutremura la auzul fiecărui cuvânt. De ce se simţea brusc ca una dintre aceste persoane hăituite? De ce, dintr-odată, simţea că trebuie să le fie loială acestor necunoscuţi? Deşi, prin munca ei, îşi ajuta şeful să dea de urma celor trei fugari, în adâncul inimii nu putea decât să spere că aceştia vor reuşi cumva să scape şi de astă dată.

Ce se întâmplă cu mine? se întrebă ea. Încercă să-şi facă de lucru cu cele câteva dosare pe care le mai avea de studiat, dar gândurile îi rămaseră departe, la drama ce ştia că urmează să aibă loc undeva în oraş. Aproape că şi-ar fi dorit să fie şi ea acolo cu ei, să plece cu ei, oricine şi oriunde ar fi fost cei trei fugari. O, *Doamne*, îşi spuse ea, realizând brusc implicaţiile fabuloase ale unui asemenea gând, *oare cum e să trăieşti în Occident*, *într-o ţară liberă şi plină de oportunităţi*?

În timp ce Lola visa cu ochii deschişi, Gustav se întorsese în biroul lui şi aştepta acum, cu nervii în piuneze,

să sune telefonul.

Şi telefonul sună, într-adevăr, dar abia peste douăzeci-treizeci de minute.

Gustav sări de pe scaun şi înşfăcă receptorul.

— Frau Dietzel la telefon, se identifică interlocutoarea.

— Da, ştiu, o repezi Gustav. Aţi reuşit să daţi de ea?

— Da, *Herr Aufsichtsbeamte*.

— Şi aţi urmărit-o?

— Da. S-a întâlnit cu un bărbat.

— Cu unul singur?

— Da.

— Cum arăta bărbatul?

— Nu i-am văzut decât spatele. Era un zdrahon de om, foarte înalt şi spătos.

— Vârsta?

— 45 – 50 de ani.

Gustav căzu o clipă pe gânduri. Nu putea fi McCallum şi nici baronul. Portretul făcut de femeie aducea mai degrabă cu descrierea bărbatului care ajuta fugari.

— Unde s-au dus?

— Au mers pe jos cale de două străzi şi apoi li s-a alăturat un bărbat în vârstă.

Hm, *s-ar putea să fi fost Dortmann*, îşi zise Gustav.

— Şi ce-au făcut?

— Şi-au continuat drumul împreună. Bătrânul gesticula mult şi le spunea ceva.

— Ce le spunea?

— Eram prea departe ca să-l pot auzi. Părea să le dea nişte instrucţiuni.

— Ce fel de instrucţiuni?!

— Nu ştiu, *Herr Aufsichtsbeamte*.

— Şi apoi?

— Bătrânul a plecat.

— Şi ceilalţi doi?

— Au intrat la subsolul blocului Stadtplatz. Iar eu am venit

— Unde vă aflaţi acum, Frau Dietzel?

— Vizavi cu blocul.

— Vedeţi de acolo intrarea la subsolul blocului?

— Da, *mein Herr*.

— Şi, de când vă aflaţi acolo, nu i-aţi mai văzut ieşind?

— Nu.

— Mai aveţi ceva să-mi spuneţi?

— La despărţire, bătrânul i-a dat ceva zdrahonului.

— Ce anume? Vorbeşte odată, femeie!

— Nu sunt sigură, *mein Herr*, dar părea să fie o pereche de cizme de pescuit – din acelea care ajung până sus, la şold.

— Şi zdrahonul ce-a făcut cu ele?

— Le-a dus cu el... la subsol.

Gustav trânti receptorul. Cum să procedeze acum?

Putea să izoleze clădirea şi să cerceteze fiecare încăpere în parte. Dar asta nu constituia neapărat o garanţie a succesului. Era posibil ca McCallum şi Dortmann să nu fie acolo. *Atâta pagubă*, îşi zise el rânjind. Va pune în sfârşit mâna pe Sabina. Şi asta era o răsplată cât se poate de satisfăcătoare.

Brusc, îl trecu un fior.

Sări de pe scaun şi se repezi la peretele pe care era agăţată harta detaliată a Berlinului. Îi luă doar o secundă să găsească blocul de care vorbise femeia. Îşi roti degetul în jurul clădirii şi apoi spre *der Mauer*.

Brusc, înţelese. Imobilul se situa, practic, chiar deasupra canalului de scurgere!

Fără îndoială că vor încerca să ajungă la *Ragemvasser-Kanal* de sub Esplanadestrasse!

Creierul începu să-i zbârnâie. Se răsuci pe călcâie.

Bine, dar toate gurile de canal fuseseră sigilate! N-aveau cum să pătrundă în reţeaua de canalizare.

Asta dacă nu cumva...

Subsolul... cizmele – Asta dacă subsolul clădirii Stadtplatz nu dădea cumva direct în canalul subteran!

Asta era!

Cum să procedeze? Era prea târziu să ia cu asalt clădirea.

Îi va intercepta chiar în canal!

— Reinhardt... Reinhardt! Sună la serviciul Lucrări Publice!

Nici nu-şi termină bine vorba, că înşfacă receptorul şi îl sună din nou pe şeful *Vopo*.

— Trimite-ţi toţi oamenii disponibili la postul de pază de pe Esplanadestrasse!

Închise telefonul şi se repezi în secretariat. Comisarul de la Lucrări Publice aştepta pe fir. Gustav înşfacă receptorul din mâna Lolei şi îi ceru interlocutorului său, pe un ton la fel de categoric, să-şi trimită oamenii la faţa locului pentru a îndepărta capacele de canal.

— Nu, mâine va fi prea târziu, imbecilule! zbieră el în receptor. Cinci minute, atât au la dispoziţie oamenii tăi ca să ajungă acolo! Asta trebuie să fie prioritate maximă, ai înţeles?

Trânti receptorul şi ieşi valvârtej din birou, lăsând-o pe Lola în pragul unei căderi nervoase. Dacă biata femeie ar fi ştiut cum să se roage, acesta ar fi fost momentul să facă uz de această funcţie primordială a constituţiei omeneşti. Şi nu s-ar fi rugat pentru reuşita şefului ei, ci pentru salvarea celor pe care îi urmărea acesta.

Chiar dacă Lola nu ştia să se roage, Tatăl ceresc auzi strigătul inimii ei. Îl auzise de mult şi acum lua măsuri.

În timp ce gonea pe scări, gândurile lui Gustav zburară la elicopterul de pe acoperiş. Dar nu, nu-i plăcea să-l folosească în oraş. Erau prea multe clădiri, cabluri electrice şi turnuri.

Oricum, nu era departe. Va ajunge la fel de repede cu maşina.

Unde mai pui că puţin lipsise să nu dea colţul ultima oară când se aflase într-un aparat de zbor şi de atunci dezvoltase o reală fobie faţă de elicoptere.

35
Un tunel umed spre libertate

Sabina şi Hermann intrară în parcarea subterană.

Zărindu-i, Josef Dahimann sări din cabina camionului şi le ieşi în întâmpinare.

— E cineva prin preajmă? întrebă Hermann, rotindu-şi privirea prin garaj.

Josef clătină din cap.

— Voi doi aşteptaţi aici împreună cu ceilalţi, spuse Hermann, întinzându-i cizmele lui Dahimann. Eu am să cobor să văd dacă e liberă calea. Bătrânul zice că nu e nimeni în sala pompei, dar eu vreau totuşi să verific. Nu vreau să ne aruncăm cu toţii orbeşte în gura lupului.

Spunând acestea, se strecură în spatele camionului şi se făcu nevăzut prin uşa din colţul subsolului.

Sabina şi Josef se pitiră şi aşteptară.

După trei minute, Hermann îşi făcu din nou apariţia, îşi luă cizmele şi le făcu semn să-l urmeze.

Josef desprinse un cablu şi ridică prelata. Matthew şi Angela săriră de pe platforma camionului şi apoi îl ajutară şi pe baron să coboare.

— Urmaţi-mă, le spuse Hermann fugarilor. Dahimann, dumneata ia camionul şi du-te.

— Nu plec de aici până nu ştiu că sunt în siguranţă, ripostă Josef.

Hermann se opri şi se întoarse spre el.

— Noi doi n-avem cum să ştim ce-are să se întâmple după ce vor intra în canal. Odată ce vor ajunge în canal, vor fi pe cont propriu.

— Dar, dacă lucrurile nu merg conform planului...

— Atunci, stimate prietene, spuse pe un ton sumbru Hermann, nu vei face decât să înrăutăţeşti lucrurile rămânând aici, căci ai să fii pus după gratii împreună cu ei. Urcă la volan, îţi zic, şi du-te.

— Nu mă mişc de aici până nu ştiu că sunt în siguranţă.

— Fă cum vrei, răspunse Hermann. Dar din acest moment, eşti pe cont propriu.

Spunând acestea, îi întoarse spatele şi o luă în jos pe trepte, în fruntea celor trei fugari – care, în urma acestui schimb de cuvinte, erau parcă şi mai speriaţi ca înainte. Josef urcă în cabina camionului şi se întinse pe banchetă pentru a nu fi reperat în caz că şi-ar face careva apariţia în garaj.

La nivelul inferior al clădirii, după cum se aşteptaseră, nu întâlniră pe nimeni care să-i ia la întrebări şi, după trei minute, se aflau deja în sala colectorului de apă.

— Încuie uşa, îi spuse Hermann lui Matthew, începând să îşi tragă pe picioare cizmele pescăreşti.

După un minut – căci atât dură anevoiosul proces al încălţării cizmelor – Hermann deşurubă capacul de fier al colectorului, îl trase, cu un efort colosal, la o parte şi îl lăsă să cadă cu o bufnitură pe pardoseala de ciment.

— Ei bine, prieteni, spuse el, aplecându-se şi cercetând hăul negru ce se căsca înăuntru, iată tunelul vostru către libertate. Fii bun şi dă-mi lanterna aceea.

Matthew îşi roti privirea prin încăpere şi, dibuind lanterna, se aplecă după ea şi i-o întinse.

Hermann îndreptă lanterna spre interiorul colectorului şi cei cinci îşi aplecară capetele în semicerc spre lumina ce se reflecta pe suprafaţa apei.

— Rezervorul pare să fie plin doar pe jumătate, spuse Hermann. Asta înseamnă că veţi avea timp din belşug să ajungeţi la canal. Am să cobor să arunc o privire înăuntru. Ţine-mi lanterna.

Îi întinse lanterna lui Matthew şi, în secunda imediat următoare, se făcu nevăzut în colector.

— Luminează pompa.

Matthew se conformă numaidecât.

— Cât de adâncă e apa? întrebă Sabina, aplecându-se peste gura colectorului.

— Mie îmi ajunge până la şold, se auzi ecoul vocii lui Hermann. Voi s-ar putea să vă udaţi puţin. Dar atâta bai să fie. Important e să ajungeţi dincolo. Eu însă nu pot ieşi de aici cu bocancii şi pantalonii şiroind de apă. Cei de la *Vopo* m-ar sălta într-o clipită.

Se lăsă tăcerea vreme de vreo două minute.

— În regulă, răsună într-un târziu vocea lui Hermann. Cred că m-am dumirit. Voi porni pompa cât să se deschidă uşa din celălalt capăt, apoi am s-o opresc ca să puteţi trece cu toţii prin conductă. McCallum, e timpul să-i dăm bătaie.

Matthew îi dădu Sabinei lanterna şi se scufundă în apa rece din colector.

— Urmăriţi-i fiecare mişcare, se adresă Hermann celorlalţi. Va trebui să procedaţi exact ca el. Nu trebuie să atingeţi cu picioarele fundul rezervorului. Coborâţi în apă doar cât să vă strecuraţi în conducta asta de sus.

Matthew se făcu nevăzut în conductă.

— McCallum, strigă Hermann în urma lui, dă-mi de ştire când ajungi la uşă. Ai să te faci ciuciulete, dar nu te pierde cu firea. După ce vei deschide uşa şi vei coborî în canal, am să-i trimit şi pe ceilalţi.

După vreo patru-cinci secunde de aşteptare tensionată, se auzi, ca de la un kilometru distanţă, un strigăt înăbuşit.

— Ţine-ţi respiraţia, McCallum! strigă Hermann în gura conductei, după care ridică maneta pompei.

Pompa porni cu un icnet înfricoşător şi apa de dedesubt ţâşni şuvoi în conductă, aproape înecându-i atât pe Hermann, cât şi pe Matthew. Hermann aşteptă doar o secundă, apoi coborî la loc maneta şi pompa se opri.

Apa reveni cu forţă, izbindu-se de pereţii colectorului, apoi începu să se stabilizeze.

Din conductă nu se auzea niciun sunet.

— Am reuşit! se auzi într-un sfârşit vocea lui Matthew, din celălalt capăt. Sunt în canal... Ne aşteaptă Berlinul de Vest!

— În regulă, care-i următorul? întrebă Hermann. Haideţi,

n-avem timp de pierdut.

— Papa...? şopti Sabina.

Baronul privi în ochii fiicei sale. Amândoi traseră adânc aer în piept şi baronul coborî în colector.

— Conducta e îngustă şi întunecoasă, îl avertiză Hermann. Dar nu e foarte lungă... şi, la celălalt capăt, e McCallum. El are să vă ajute. Următorul.

Sabina se uită la Angela şi îi făcu semn cu capul.

— Ia-o înainte, Angela – soţul tău te aşteaptă.

Angela zâmbi şi coborî în apa rece a colectorului.

Sabina o urmă. Înăuntru, îi aruncă o ultimă privire vechiului său camarad.

— Îţi mulţumesc, Hermann. N-am să te uit niciodată.

Se aplecă, îl sărută uşor pe obraz şi apoi dădu să se strecoare în conductă, în spatele Angelei.

— Ia asta cu tine, Karin, spuse Hermann, întinzându-i lanterna. N-aş vrea să te rătăceşti în drum spre Berlinul de Vest.

În momentul acela, Sabina ştiu că Hermann zâmbeşte şi asta îi încălzi sufletul.

— Odată ce ajungeţi în canal, nu va trebui decât să urmaţi cursul apei şi să ieşiţi prin prima gură de canal acoperită cu un grătar.

— Îţi mulţumesc, Hermann, şopti Sabina, după care se întoarse şi se făcu nevăzută în conducta întunecoasă.

36
Şeful de secţie şi secretara

Un camion parcă în faţa postului de pază de pe strada Esplanade şi de sub prelata lui ţâşniră douăzeci şi cinci de poliţişti *Vopo* în uniforme verzi.

Gustav îşi făcu apariţia după doar câteva momente. Apăsă sălbatic pedala de frână şi maşina se opri scrâşnind din roţi. Gustav coborî vijelios din automobil şi se grăbi să preia frâiele situaţiei. Între timp, sosise încă un camion şi, de pe-acum, întreaga zonă era înţesată de poliţişti – unii se duceau să întărească paza la zid, alţii, să patruleze pe Esplanadestrasse, şi toţi aveau ordin să tragă, dacă era necesar, în oricare dintre fugari – cu excepţia femeii.

Între timp, inginerii de la Lucrări Publice se duseseră deja să scoată capacele celor trei guri de canalizare din zonă. Gustav trimise câte şase oameni la două dintre ele şi, luând cu sine alţi şase, se îndreptă spre cea situată cel mai aproape de Stadtplatz. Peste trei minute, cobora deja în subteran.

De cum puse piciorul în apa murdară a canalului de scurgere ce se întindea sub oraş, îşi scoase lanterna... şi pistolul.

După ieşirea vijelioasă a şefului ei, Lola Reinhardt se întoarse cu paşi împleticiţi la biroul său, se aşeză şi rămase cu ochii aţintiţi în gol.

Nu înţelegea ce se petrece cu ea. Cu doar câteva luni în urmă, crezuse că îl iubeşte pe Schmundt. Şi totuşi, acum simţea mai multă empatie faţă de nişte necunoscuţi.

Ce fel de om devenise şeful de secţie Schmundt? Cum putea să simtă o asemenea ură şi sete de răzbunare faţă de nişte persoane de care – dacă ceea ce descoperise ea era adevărat – fusese cândva apropiat?

Ce fel de ţară devenise aceasta? O ţară decăzută, în a cărei capitală compatrioţii ei se ucideau unii pe alţii la

ordinele unor ruşi nelegiuiţi. Chiar de-ar fi fost vreodată o rasă superioară, aşa cum susţineau unii, acum, dând dovadă de o astfel de bestialitate, elita RDG-ului îşi arăta, fără doar şi poate, inferioritatea.

Germania de Est devenise o ţară înfiorătoare, guvernată de arme, sete de răzbunare şi străini. Nu exista niciun fel de libertate aici!

Cum de nu-şi dăduse până acum seama de asta? Cum de rămăsese oarbă în faţa atâtor fărădelegi?

În momentul acela, Lola Reinhardt luă o hotărâre. Ce raţionament o condusese la această concluzie şi când i se formase ea în minte, nu ştia exact. Dar peste cinci minute se ridică de pe scaun ferm hotărâtă ca, de îndată ce se va prezenta ocazia... să părăsească această ţară.

Nu ştia cum şi nici când se va întâmpla asta, dar de-acum înainte avea să-şi ţină ochii deschişi.

Brusc, gândurile i se îndreptară din nou, atrase parcă de un magnet spiritual profund, la fugari şi la pericolul care îi ameninţa, fără ştirea lor.

Cuvintele îi scăpară de pe buze pe negândite: *Păzeşte-i, Doamne... Călăuzeşte-le paşii spre libertate*!

37
Capcana subterană

Matthew stătea tremurând în întuneric, ud din cap până-n picioare, ascultând şoaptele ce răzbeau din conducta îngustă prin care înaintau târâş tovarăşii săi.

Apa care ţâşnise din colector îl udase până la piele. Totuşi, fusese un rău necesar căci scurta activare a pompei deschisese ventilul de la capătul conductei. De cum simţise că uşiţa se mişcă, o deschisese larg şi îşi făcuse vânt în canalul în care era deşertat în mod regulat conţinutul pompei. Acum stătea în picioare în dreptul conductei, ţinând uşa deschisă cu o mână. În curând, văzu capul baronului ieşindu-se din conductă.

— Scoateţi braţele în afară, domnule baron... aşa... şi acum apucaţi-mă de umeri... bravo... acum luaţi-mă de mână şi săriţi – e cam un metru şi ceva până jos... Perfect, aţi reuşit.

— Nu chiar aşa mă gândeam că-mi voi petrece bătrâneţile, râse baronul.

— Văd că vă arde de glume! râse şi Matthew, cuprins de euforia faptului că, după atâtea încercări, îi mai despărţeau doar cinci sute de metri de libertate. Am să vă rog să ţineţi dumneavoastră de uşă. Eu am să le ajut pe fete să coboare. Ridicaţi mâinile deasupra capului... aşa. Să-mi spuneţi dacă vă e prea greu s-o ţineţi – acum că pompa este oprită, uşa trage să se închidă. Iat-o pe Angela!

Matthew o ajută pe tânăra femeie să coboare. Aceasta fiind mai uşoară şi mai sprintenă decât baronul, lucrurile merseră mai uşor de astă dată. În momentul următor, în orificiul conductei apăru chipul luminos al Sabinei şi, în câteva secunde, toţi fugarii se aflau în canalul principal.

— Trebuie să înţepenim cu ceva uşa ca nu cumva să se închidă la loc, spuse Matthew.

— De ce? întrebă Sabina. Doar n-o să ne mai întoarcem

pe aici!

— Pentru orice eventualitate. Nu vreau să renunţăm la singura noastră cale de salvare. Odată închis ermetic, ventilul nu se va mai deschide până la următoarea activare a pompei. Or, atunci n-am avea nicio şansă în faţa tonelor de apă ce vor fi pompate cu forţă din colector.

Matthew aruncă grăbit o privire în jur, apoi îşi smulse dintr-o mişcare cămaşa.

— Era, oricum, udă leoarcă...

O făcu ghem şi o vârî adânc în axul balamalei, apoi dădu drumul uşiţei rotunde.

— Se pare că va ţine... Să mergem, ne aşteaptă Berlinul de Vest!

Cu Matthew în frunte şi Sabina luminând calea cu lanterna, porniră în direcţia în care curgea apa adâncă de 10-15 centimetri din Ragenwasser-Kanal – unul dintre numeroasele canale ale oraşului prin care se refugiaseră sute de persoane în primele luni de după ridicarea zidului.

Deşi pe alocuri canalul era înalt de peste 180 de centimetri, înălţimea medie nu depăşea un metru şi jumătate. Prin urmare, fugarii erau obligaţi să meargă aplecaţi şi să aibă tot timpul grijă să nu dea cu capul de tavan. Înaintând prin apa aproape îngheţată, nu trecu mult până când gleznele şi degetele de la picioare le amorţiră complet. Canalul era murdar şi întunecos, iar ei erau acoperiţi cu mâzgă şi noroi din cap până-n picioare. Se consolau cu faptul că măcar mirosul era cât de cât suportabil. Bine că nu era un canal de ape uzate!

Dintr-odată, Matthew se opri şi le făcu semn să tacă.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Sabina.

— Sst... linişte! şopti Matthew pe un ton ferm. Rămâneţi aici... Sabina, stinge lanterna.

Făcu, cu grijă, câţiva paşi înainte.

În faţă, canalul cotea spre dreapta. Încercând să tragă cu ochiul într-acolo fără a fi văzut, Matthew înaintă tiptil în beznă, pe bâjbâite, pipăind cu mâna peretele din dreapta

sa.

Brusc, se opri şi simţi că-i sare inima din piept.

În faţa lui, la următoarea cotitură a tunelului, se vedea lumină. Inconfundabila lumină a unei lanterne sau a unui felinar de mână.

Se auzeau voci.

Matthew făcu stânga-mprejur şi o luă la fugă înapoi.

În lipsa unei lanterne, peste două minute aproape că se izbi de Sabina.

— Matthew, ce s-a...?

— Nu suntem singuri! şopti el.

— Bine, dar cine să...?

— N-avem timp de explicaţii acum... Trebuie să facem cale întoarsă... imediat! Porniţi! Şi aveţi grijă să nu faceţi zgomot!

Ceilalţi trei îi dădură ascultare şi se puseră imediat în mişcare, retrăgându-se înfricoşaţi. Matthew luă lanterna de la Sabina, trecu înaintea ei şi conduse micul grup înapoi la conducta din care abia ieşiseră cu câteva minute în urmă.

Matthew scrută înnebunit pereţii şi într-un sfârşit lumina lanternei căzu pe uşa conductei.

— Nu ştiu cine sunt oamenii aceştia, dar după voce nu păreau foarte prietenoşi.

— Poate că sunt şi ei fugari ca noi, sugeră Angela.

— Puţin probabil... Oricum, nu putem risca să fim descoperiţi. Ne întoarcem toţi în conductă! Sabina, tu încearcă să ţii uşa deschisă – scoate-mi cămaşa din axul balamalei... aşa – iar eu am să-l ajut pe tatăl tău să urce.

Spunând acestea, Matthew stinse lanterna, o băgă în buzunarul din spate şi îşi făcu mâinile căuş. Baronul se sprijini cu piciorul pe treapta improvizată şi, împins de la spate, reuşi în cele din urmă să se caţere şi să se întindă pe burtă în conductă.

Îi urmă Angela.

Acum e acum, îşi spuse Matthew. Dacă uşa s-ar închide din greşeală, el ar rămâne captiv în canal, fără cale de

scăpare;

Iar ceilalţi, captivi în conductă, ceea ce-ar fi fost de-a dreptul groaznic dacă persoanele pe care le auzise chiar ar fi inofensive.

Ventilul odată închis ermetic, n-aveau cum să-l mai deschidă. Trebuia să-l ţină deschis cu orice preţ!

Ţinând uşa cu o mână, o ajută pe Sabina să se caţere în conductă. Nu fu deloc uşor, dar în cele din urmă izbutiră.

Acum era rândul lui să urce. Doar că el n-avea niciun ajutor, niciun punct de sprijin... şi trebuia să aibă grijă ca uşiţa să rămână deschisă!

— Sabina... Sabina, mă auzi? întrebă el în şoaptă.

— Da, veni răspunsul înăbuşit din conductă.

— Încearcă să ţii uşa cu piciorul... ca să pot urca şi eu.

Sabina se conformă şi, făcându-şi avânt, Matthew reuşi cu chiu, cu vai să se caţere pe peretele alunecos – o sarcină cu atât mai dificilă, cu cât mâinile şi încălţările îi erau deopotrivă de ude.

— Dă-te puţin mai încolo, îi spuse el Sabinei. Am să proptesc eu uşa.

Din spate, vocile se auzeau din ce în ce mai tare.

Mai multe perechi de cizme înaintau prin apa canalului în pas alergător.

Cu coada ochiului, zări o lumină... Auzi răcnete şi strigăte.

Apucând disperat gleznele Sabinei, se trase în sus cu toată puterea şi, lungit pe burtă, înaintă târâş-grăpiş în interiorul conductei.

În pofida pericolului iminent, Matthew nu se pierdu totuşi cu firea. Era în continuare cât se poate de conştient că, dacă lasă uşa să se închidă în urma lor, îşi puteau lua adio de la singura lor cale de scăpare spre Vest.

Precis că atât Hermann, cât şi Josef părăsiseră deja clădirea. Nu exista o a doua şansă. Vor aştepta să treacă pericolul şi apoi vor face o nouă încercare.

Apăsând cu piciorul, lăsă uşiţa să se închidă aproape

complet, păstrând doar o deschizătură de unu-doi centimetri, care spera să treacă neobservată.

Îşi ţineau toţi patru răsuflarea.

Din canalul în care se aflaseră cu doar câteva secunde mai devreme răzbiră zgomote de paşi. Cinci-şase persoane trecură în goană pe lângă conductă. Glasurile păreau să se îndepărteze.

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă, apoi se auziră alţi paşi. De astă dată era o singură persoană.

Strigăte... cei ce trecuseră adineauri pe aici se întorceau...

Înghesuiţi ca nişte sardine în conducta îngustă dintre colector şi canal, cei patru fugari erau captivi între două lumi şi incapabili să facă vreo mişcare într-o parte sau în cealaltă. Dacă ar încerca să se refugieze înapoi în clădire sau pe străzile Berlinului de Est, înfăţişarea i-ar da de gol şi ar fi săltaţi numaidecât de *Vopo.* De libertate, iarăşi, îi despărţea o uşă automată care, dacă s-ar închide ermetic, le-ar tăia în mod ireversibil calea către Berlinul de Vest. Dar nici de deschis, n-o puteau deschide căci asta ar fi însemnat să cadă pe mâna celor ce – acum Matthew era ferm convins – fuseseră trimişi în canal pentru a-i intercepta.

Brusc, îi veni în minte un gând şi mai îngrozitor.

Când se scufundase Hermann, colectorul era pe jumătate plin!

Dacă se umple rezervorul de apă şi porneşte pompa, vor muri cu toţii înecaţi! Totuşi, parcă Hermann spusese că va dezactiva pompa după ce se deschide uşa...

Chiar şi aşa, nu-şi puteau asuma niciun risc. Trebuiau să pornească într-o direcţie sau alta şi asta, cât de curând!

Glasurile de dincolo de uşă îi întrerupseră din nou şuvoiul de gânduri.

Nu... era imposibil... Şi totuşi, cunoştea vocea aceea!

O simţi pe Sabina cutremurându-se. Recunoscuse şi ea vocea!

Gustav von Schmundt se afla la doar doi metri de ascunzişul lor!

Matthew nu mai avu timp să stea pe gânduri. Descoperiseră ventilul conductei şi acum lumina lanternelor răzbătea prin crăpătură!

— Predaţi-vă... predaţi-vă cu toţii! răcni Gustav.

Vocea i se auzea clar prin deschizătura uşii.

— Ştim că sunteţi acolo! Dacă nu vă predaţi de bunăvoie, vom fi siliţi să tragem!

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă.

— Sabina... se auzi iar glasul lui Gustav, Sabina... dacă mă auzi – predaţi-vă şi-ţi promit că ţie nu ţi se va întâmpla nimic... Sabina, sunt eu, Gustav... ai încredere în mine.

Matthew simţi cum logodnica sa tremură, îngrozită, din tot corpul. Gustav aşteptă vreo două secunde, apoi răcni:

— Deschideţi uşa!

Cineva îşi înfipse degetele în deschizătura din partea inferioară a uşii, încercând să o deschidă.

Berlinul de Vest va trebui să mai aştepte! îşi spuse Matthew. Vieţile lor erau mai preţioase decât libertatea!

Îndoindu-şi genunchii, Matthew trase adânc aer în piept şi, cu toată forţa de care era în stare, izbi uşa cu picioarele. Degetele care o ţineau se desprinseră şi uşa se deschise larg.

Lumina lanternelor şi a felinarelor inundară conducta şi Gustav privi uluit înăuntru.

Totul dură însă, doar o fracţiune de secundă, apoi Matthew îşi retrase picioarele şi uşa se închise cu un zăngănit asurzitor.

Matthew îşi scoase cu chiu, cu vai lanterna şi i-o întinse Sabinei.

— Dă-o tatălui tău şi spune-i să pornească înapoi spre colector!

Sabina îi dădu lanterna Angelei, odată cu instrucţiunile.

— Grăbiţi-vă! strigă Matthew. Acum Gustav ştie unde suntem!

38
Scăpaţi ca prin urechile acului

Cine s-ar fi gândit c-am s-o reîntâlnesc pe Sabina taman într-un... canal, îşi spuse Gustav, bâjbâind prin întuneric în spatele celor şase soldaţi.

În orice alte circumstanţe, n-ar fi coborât în ruptul capului într-un loc atât de mizerabil.

Dar aceasta era o tentativă de fugă pe care avea s-o împiedice personal! îi urmărea de prea multă vreme pentru a rata tocmai punctul culminant al vânătorii. Prada îi căzuse în cursă... şi nu mai avea scăpare!

Îl trecu un fior, mai mult de plăcere decât din pricina apei reci prin care călca. Ar fi trebuit să-şi pună cizmele, dar cine a avut timp să se gândească la asta?

Brusc, patrula *Vopo* se opri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Gustav.

— Mi s-a părut că aud ceva, *mein Herr*, răspunse şeful patrulei.

— Ce anume? se zborşi, impacientat, Gustav.

— Zgomot de paşi prin apă...

— Atunci ce mai aşteptaţi, idioţilor? Luaţi-o imediat după ei şi opriţi-i!

Patrula făcu stânga-mprejur şi porni în pas alergător în direcţia din care se auziseră paşii. Gustav îi urmă, străduindu-se să ţină pasul cu ei.

Oamenii cotiră la stânga şi, după nici cincizeci de metri, se opriră din nou.

— Acum ce mai e?! întrebă gâfâind Gustav când îi ajunse din urmă.

— De-aici încolo, tunelul este drept, *mein Herr*, răspunse şeful patrulei. L-am cercetat cu lanternele, dar n-am găsit nimic. Şi nu se mai aude niciun zgomot.

— N-aveau cum să iasă din canal! Trebuie să fie încă pe-aici pe undeva. Continuaţi căutările!

Patrula o luă iarăşi din loc.

Cercetând peretele drept al tunelului, lumina lanternei lui Gustav căzu brusc pe ceva ce aducea cu o cămaşă făcută ghem.

— Opriţi-vă! strigă el, aplecându-se şi ridicând cămaşa.

Brusc se simţi copleşit de aceeaşi senzaţie ciudată pe care o încercase anul trecut la acel bal ridicol organizat de consulatul francez.

Examinând pereţii tunelului cu lanterna, observă în partea de sus o uşiţă. Ventilul unei conducte.

Apropiind lanterna, observă crăpătura din partea de jos a uşii. Nici măcar nu era închisă!

Dintr-odată, mirosul Sabinei îi umplu toţi porii. Erau cu toţii în conductă!

Luminând deschizătura uşii, distinse clar conturul unui pantof!

— Predaţi-vă... predaţi-vă cu toţii! răcni el. Ştim că sunteţi acolo! Dacă nu vă predaţi de bunăvoie, vom fi siliţi să tragem!

Niciun răspuns.

— Sabina... Sabina... dacă mă auzi – predaţi-vă şi-ţi promit că ţie nu ţi se va întâmpla nimic... Sabina, sunt eu, Gustav... ai încredere în mine.

Mai aşteptă o clipă, apoi făcu un pas în spate şi-i făcuse semn unuia dintre soldaţi.

— Deschideţi uşa!

Bărbatul făcu un pas în faţă, apucă marginea inferioară a uşii şi începu să tragă.

În secunda următoare, uşa îl izbi în plin, făcându-l să urle de durere. Bărbatul se retrase clătinându-se şi se prăbuşi. Prin uşa deschisă, Gustav reuşi să vadă silueta întinsă în conductă. Dar totul dură doar o fracţiune de secundă, apoi uşa se închise cu un zgomot teribil, făcând să răsune canalul.

Gustav întinse imediat mâna s-o deschidă, dar o privire fu de ajuns pentru a înţelege că ventilul era închis ermetic.

Se răsuci şi se năpusti în direcţia din care veniseră, lăsându-l în plata Domnului pe cel ce zăcea pe spate în apa mizerabilă a canalului şi răcnindu-le celorlalţi să-l urmeze.

Trădătorilor nu le mai rămânea acum decât o singură cale de scăpare şi el ştia exact unde se afla aceasta!

În două minute, Gustav ieşi din subteran prin aceeaşi gură de canal prin care intrase şi dădu, înfierbântat, ordin să fie închise toate căile de acces în clădirea Stadtplatz, după care, fără să-i pese că era ud leoarcă şi murdar din cap până-n picioare, sări în maşină şi porni în trombă spre imobil.

Singura cale de acces la conductă trebuie să fie prin subsolul clădirii, chibzui el pe drum. Dar cum au ajuns la subsol – să fi avut vreo persoană de contact în interior?

Ei bine, în câteva minute toate ieşirile vor fi blocate!

Ia stai aşa... clădirea are o parcare subterană, îşi aminti el. Se va duce direct în sala pompei. Fugarii n-aveau cum să fi ajuns departe!

Virând brusc, Gustav acceleră spre rampa ce dădea în garajul de sub clădire, aruncând o privire fugitivă celor două-trei autovehicule ce ieşeau. La capătul îndepărtat al parcării, unde se aflau scara şi liftul, apăsă brusc pe frână şi maşina se opri cu roţile scrâşnind.

Gustav coborî vijelios şi o luă la goană pe scări. Într-o secundă, ajunse pe lungul coridor de la nivelul inferior. Din direcţia opusă, venea un muncitor în uniformă albastră.

— Unde-i sala pompei? răcni Gustav, năpustindu-se spre el.

Bărbatul se întoarse şi arătă cu degetul spre capătul coridorului.

— Ultima uşă.

Gustav ajunse la uşă în doi timpi şi trei mişcări şi o deschise vijelios.

Dintr-o privire, înţelese că sosise prea târziu. Dar doar cu câteva secunde. Lacătul colectorului era pe podea. Într-un colţ erau aruncate o pereche de cizme de pescuit.

Pardoseala era plină de apă şi de noroi.

Se răsuci şi-şi aruncă privirea roată prin încăpere.

Urmele de noroi duceau spre o uşă situată de cealaltă parte a coridorului pe care tocmai îl străbătuse.

Deschise uşa.

Încă o scară ce ducea spre garajul de mai sus!

Urcă treptele valvârtej. Avea să fie mai uşor decât crezuse! Urmele de noroi îl vor duce direct la fugari, oriunde s-ar afla aceştia. Era chiar în urma lor – nu vor avea timp să-şi schimbe hainele indiferent câţi complici ar avea!

Se repezi în parcare. Fuseseră chiar aici – o dovedeau băltoacele şi petele de noroi.

Îşi roti privirea prin garaj.

Dar băltoacele se *terminau* aici!

Adulmecă aerul. Se simţea încă miros de motorină.

Era clar că fugiseră cu un autovehicul. Cel mai probabil cu un camion, după miros! Autovehiculul îi aşteptase chiar aici, unde se terminau băltoacele.

Se repezi şontâc-şontâc spre locul în care îşi parcase maşina.

La sosire văzuse trei autovehicule – un autoturism, un camion şi o furgonetă. Judecând după mirosul de motorină, ultimele două variante erau cele mai plauzibile.

Lăsând urme de pneuri pe pardoseala garajului, viră pe stradă, în direcţia în care o luaseră cele două autovehicule, apăsă acceleratorul până la podea şi, cu sirena şi girofarul pornite şi degetul apăsat pe claxon, se angajă într-o urmărire sălbatică.

Încearcă să-ţi aminteşti cum arătau, îşi spuse el, storcându-şi creierii. Camionul era verde... fără îndoială un vehicul militar. Furgoneta era... albă... o furgonetă de marfă... pe care era trecută denumirea unei firme...

Brusc, îşi aminti. Era o furgonetă cu produse de panificaţie!

Mai multe imagini i se învălmăşiră în minte – un elicopter... grenade, explozii... şi atunci urmăriseră

furgoneta unei brutării... parcă vedea şi-acum în faţa ochilor sigla *Bäkerei Meier!*

Izbucni într-un hohot de râs.

Nu-mi spune c-au încercat acelaşi şiretlic de două ori! *Ha*, *ha*! *Chiar că-s proşti făcuţi grămadă*! *Şi mă iau şi pe mine de prost*!

Camionul militar înainta greoi în faţa lui.

— Dă-te la o parte, imbecilule – nu auzi sirena?! îi strigă Gustav şoferului, depăşindu-l.

Autovehiculul pe care îl urmărea avea un avans de câteva sute de metri. Zărind furgoneta, Gustav acceleră. Ajungând în scurt timp în dreptul ei, apăsă pe claxon şi-i făcu semn şoferului să tragă pe marginea drumului, după care opri şi el brusc, făcând maşina să scrâşnească din roţi, chiar în faţa furgonetei.

Acum n-aveau cum să-i mai scape!

Puţin lipsise ca sărmanul brutar, luat total prin surprindere, să nu intre cu furgoneta în automobilul *Stasi*.

Orb la traficul din jurul lor, şeful de secţie coborî din maşină cu ochii bulbucaţi şi-o privire de om nebun, cu pistolul în mână şi trepidând de nerăbdare.

Partea a III-a
Ursula Wissen
Aprilie-iunie 1962

39
Ceaţă

O ceaţă fină plutea peste apele lacului Havel, întinzându-şi mrejele pe o distanţă de câteva sute de metri împrejurul lui.

Era duminică, o după-amiază rece de aprilie. În ciuda frigului, făcuse o plimbare lungă. Simţise nevoia să iasă din casă, să se îndepărteze de forfota din centrul Berlinului, să-şi pună gândurile în ordine.

Iarna se prelungise, parcă, mai mult decât de obicei. Inima ei tânjea deja după primăvară, după anotimpul florilor. Până şi bulbii iernatici pe care îi plantase în glastra de la fereastră refuzau să răsară sub soarele palid, deşi ar fi trebuit să-şi arate căpşoarele de mai bine de două săptămâni.

Cândva, înflorirea primelor narcise îi umplea sufletul de bucurie şi de voie bună. Primele semne ale primăverii o făceau să calce cu pas mai uşor şi să aducă mulţumiri cerului pentru frumuseţea vieţii.

Acum totul era altfel.

Frigul acestei ierni o pătrunsese adânc şi nu doar în oasele corpului fizic, ci şi în inimă. Îi acoperise cu un strat de gheaţă atât optimismul, cât şi puterea de a spera – cele două trăsături de caracter ce o ajutaseră să răzbească prin vicisitudinile ultimilor cincisprezece ani.

E din cauza iernii, îşi spunea ea. E un anotimp mohorât, care deprimă pe toată lumea. Dar, în curând, iarna va lua sfârşit. Soarele va ieşi dintre nori şi va încălzi pământul. Şi veselia şi speranţa ei vor reînvia şi ele, la fel ca acele flori

ale primăverii care anul acesta păreau să necesite puţin mai multă muncă de convingere pentru a ieşi din hibernare.

Dar problema ei nu se rezuma la atât. O ştia prea bine. Şi venirea primăverii n-avea să schimbe nimic.

Pentru prima dată în viaţă, Ursula Wissen se simţea singură. Dureros de singură.

Pe parcursul ultimelor luni, se înarmase cu fel de fel de argumente în încercarea de a combate acest adevăr. Ceea ce fac este important, îşi spunea ea. Făcea lucrarea lui Dumnezeu şi Duhul Domnului îi sălăşluia în suflet. Viitorul era în mâinile Celui de Sus. Se încredinţase lui Dumnezeu cu toată fiinţa ei.

Prin urmare, îşi zicea ea, *n-ar trebui* să se simtă singură. Viaţa ei era exact aşa cum trebuia să fie. Cu Dumnezeu alături, n-avea niciun drept să se simtă singură.

În ciuda tuturor acestor argumente însă, Ursula nu mai putea tăgădui adevărul: se simţea singură, mai singură ca niciodată.

Poate că sosise vremea să-şi reconsidere câteva angajamente – angajamente ce stăteau la baza actualei sale singurătăţi. Deşi le onorase, le onora şi avea să le onoreze şi în viitor, Ursula începea să realizeze că venise timpul să le încredinţeze lui Dumnezeu *în totalitate* şi nu cu jumătăţi de măsură, cum făcuse până acum.

Oftă din adâncul sufletului şi scrută din nou ceaţa ce învăluia lacul.

O *ceaţă similară*, *dar nevăzută*, *învăluie ţara aceasta şi pe locuitorii ei*, cugetă Ursula.

Înainte, când se întâlnea în mod regulat cu Sabina, prietena ei cea mai bună, discutaseră în repetate rânduri despre ceaţa ce se lăsase peste naţiunile din estul Europei. Pe măsură ce norul comunist devenea tot mai sufocant, speranţa oamenilor slăbea încet, dar sigur. Peste cei siliţi să trăiască în izolare, începuse să se pogoare o ceaţă cenuşie, mohorâtă. O ceaţă ce începea s-o afecteze şi pe vechea ei prietenă, cândva atât de veselă şi de plină de viaţă. Acesta

fusese unul dintre motivele pentru care o implorase pe Sabina să se mute, aşa cum făcuse şi ea, în Berlinul de Vest.

Totuşi, Sabina avusese motivele ei pentru a rămâne în Est, după cum Ursula avusese motivele ei pentru a rămâne necăsătorită în toţi aceşti ani.

Amândouă rămăseseră loiale în pofida trecerii anilor – ani ce multora le-ar fi sugerat că venise vremea să dea uitării trecutul, dar care lor nu făceau decât să le întărească convingerea că trebuie să se roage mai departe, cu şi mai multă devoţiune decât până acum.

Îi era dor de Sabina.

Faptul că nu-i mai văzuse de atâta timp faţa surâzătoare contribuise în mod semnificativ la apariţia sentimentului de singurătate. În ultimii doi-trei ani, pe măsură ce criza Berlinului devenea tot mai tensionată, întâlnirile lor deveniseră tot mai rare. Totuşi, faptul că ştiau că se pot vedea chiar şi aşa, din când în când, făcuse ca prietenia lor să rămână la fel de strânsă ca odinioară.

Dar acum se ridica un zid între ele şi le era imposibil să se mai întâlnească. Deşi Sabina reuşise să îi transmită un mesaj înainte de Crăciun, Ursula nu ştia unde se află prietena ei şi nu avea cum s-o contacteze. N-o mai văzuse pe Sabina din acea fatidică zi de august şi despărţirea începea să-i sfâşie inima.

De-ar fi ştiut că în urmă cu doar câteva zile Sabina fusese cât pe ce să i se alăture în Berlinul de Vest! De fapt, având în vedere actuala ei stare de spirit, era poate mai bine că nu aflase de fuga eşuată ce avusese loc de cealaltă parte a zidului, sub strada Esplanade.

Se opri şi, din impuls, ridică o pietricică şi o azvârli în apă. Ascultă pleoscăitul şi privi vălurelele ce se formară pe luciul apei. Piatra reuşise să tulbure apa, dar ceaţa care atârna peste lac, imperturbabilă, rămăsese nemişcată şi rece.

ceaţă şi de această parte a zidului, filosofă Ursula în

gând, pornind mai departe, *doar că*, *în mod paradoxal singurii care nu o văd sunt tocmai cei ce trăiesc aici* cu toţii se lăsaseră – legaţi la ochi, considera ea – prinşi în goana nebună după oportunităţile şi bogăţia a ceea ce ei numeau libertate.

Viaţa de aici nu semăna deloc cu cea din Polonia, ţara unde îşi petrecuse copilăria şi adolescenţa. *Probabil că*, *după război*, *lucrurile s-au schimbat pretutindeni*, adăugă ea în gând.

În pofida ritmului dinamic ce caracteriza acum traiul în Berlinul de Vest, Ursula vedea în ochii localnicilor o altfel de ceaţă. Erau, într-adevăr, plini de energie şi de vitalitate, dar la nivel profund nu se bucurau de mai multă libertate decât cei rămaşi în temniţa de dincolo de zid.

A fi cu adevărat liber nu se rezumă la libertatea de mişcare. Or, numărul zidurilor ridicate în milioanele de suflete din sectorul vestic, ce le împiedicau pe acestea să dobândească adevărata libertate, era la fel de mare precum cel al indivizilor rămaşi captivi în celălalt sector, în spatele unui zid făcut din cărămidă, ciment şi piatră.

Mortarul ce lega cărămizile acestor ziduri sufleteşti era Sinele. Dacă te laşi stăpânit de acest demon, el îţi va îngrădi libertatea, în orice punct al globului te-ai afla. Dacă vrei să te bucuri cu adevărat de libertate, va trebui să sfărâmi lanţurile cu care te ţine legat Sinele.

Oare viaţa celor din Vest chiar este mai uşoară decât a celor din Est? se întrebă Ursula. Nu vedea des libertate în ochii celor de aici.

Iar cei în a căror privire se citea libertatea ar fi fost liberi oriunde. Fiindcă aveau spiritul liber. Şi nu treceau prin viaţă legaţi la ochi.

Întotdeauna Ursula observa prima dată la un om ochii.

La Sabina şi la părinţii ei, tot ochii îi atrăseseră prima dată privirea. Şi, deşi era foarte tânără la vremea aceea, văzuse în ei ceva... cu totul diferit.

Gândurile îi zburară la perioada petrecută în Elveţia. La

ziua în care ştiuseră cu toţii că Marion von Dortmann avea să moară. Nu avea să uite niciodată ochii *aceia*, limpezi până-n ultima clipă.

Ochii lui Marion, la fel ca ai Sabinei, nu priviseră niciodată viaţa prin ceaţă!

În săptămânile ce au urmat morţii mamei sale, Sabina vărsase şuvoi de lacrimi, dar nimic nu reuşise să-i înceţoşeze perspectiva asupra lucrurilor.

Ştia că şi tatăl ei observase imediat cât de deosebiţi erau aceşti oameni. Rabinul pomenea adesea de baronul von Dortmann. Şi asta fiindcă nu uitase niciodată ceea ce citise în ochii acestui bărbat remarcabil.

Ursula nu înţelesese prea bine pe atunci – nici la *Lebenshaus*, şi nici în Elveţia.

Acum înţelegea.

Privirea aceea nu pornea din ochi, ci din inimă. Pe măsură ce acel ungher ascuns al fiinţei se transforma, lumina tot mai puternică izvorâtă din el răzbătea tot mai clar prin cele două ferestre ale sufletului – un suflet în care sălăşluieşte Dumnezeu.

După război, fusese o reală lovitură pentru familia sa când le spusese că nu se va întoarce cu ei la Varşovia. Că găsise în Sabina o adevărată soră şi hotărâse să meargă cu ea în Germania.

Îşi amintea şi acum cu drag ziua în care îngenunchease, având-o doar pe Sabina ca martoră, şi îl recunoscuse pe Iisus ca Domnul şi Mântuitorul ei. După aceea, legătura dintre ele a devenit, din mai multe puncte de vedere, mai strânsă decât o legătură de sânge. Ursula a crescut în noua ei credinţă şi s-au maturizat împreună.

În cele din urmă, familia ei s-a stabilit în Rusia. Primind de veste că acolo evreii erau la fel de prigoniţi ca în Germania nazistă, Ursula a început să se teamă pentru siguranţa familiei sale. Nu trecea clipă să nu se roage pentru ei. Gândul la ei îi dădea puterea să-şi facă datoria în cadrul reţelei, ajutându-şi semenii oricând şi oricum se

putea.

Desfăşurând această activitate necesară şi semnificativă, atât ea, cât şi Sabina simţeau că viaţa lor are un rost.

Totuşi, existau momente în care Ursula aproape că-şi dorea să fi rămas în sectorul estic. Ce rost avea această aşa-zisă libertate, dacă, pentru a o obţine, trebuia să se despartă de toţi cei dragi?

Familia sa, care îi apăruse pe neaşteptate în prag vara trecută, pusese capăt acelor îndoieli. Între timp, ei ajunseseră cu bine în Israel şi ştia că poate să li se alăture oricând.

Totuşi, nu putea să părăsească Berlinul ştiind că Sabina, cu care pierduse complet legătura, se afla poate în pericol undeva... dincolo de zid.

40
Un legământ sfânt

În timp ce se plimba agale pe malul lacului, începu să adie un vânticel slab, împrăştiind ceaţa de la suprafaţa apei.

Eu şi Sabina mai avem ceva în comun, cugetă Ursula. Deşi se apropiau de vârsta de 40 de ani, amândouă erau încă necăsătorite.

Sau, cel puţin, aşa le considerau ceilalţi. Dar, în clipele lor de intimitate, cele două femei vorbeau adesea despre bărbaţii cărora îşi dăruiseră inimile.

Pe măsură ce treceau anii, realizând cât de mici erau şansele de a-l reîntâlni, Sabina aducea tot mai rar vorba despre alesul inimii ei. Dar Ursula ştia că prietena ei nu-l uitase niciodată pe Matthew. Deşi de scurtă durată, relaţia dintre ei fusese atât de profundă, încât Sabina părea să se mulţumească chiar şi doar cu amintirea ei. Până una-alta, activitatea în cadrul reţelei îi consuma mare parte din timp şi din energie.

În cazul Ursulei, lucrurile stăteau altfel. Ea fusese logodită. Ineluşul de aur pe care îl purta pe deget îi amintea constant de lucrul acesta. Îşi coborî din nou privirea spre inel.

Chiar dacă se creştinase, cultura şi educaţia iudaică rămâneau o parte importantă a vieţii ei şi aveau să constituie mereu parte integrantă a tot ceea ce era ea ca fiinţă. Or, la evrei, logodna era un lucru serios, ce avea aceeaşi greutate precum cununia pe care o preceda. Când te logodeai, o făceai pentru totdeauna.

Când plecaseră din Polonia, Iosif spusese că îi va urma. Bine, dar unde? în Elveţia? în nou întemeiatul Israel? Sau poate în Rusia, ţara în care se refugiaseră atâţia evrei după război, în speranţa că acolo vor fi în siguranţă?

Cum să ştie el unde s-o caute? Ideea că Ursula s-ar fi

putut stabili în Berlin probabil că nici măcar nu-i trecuse prin minte.

Asta dacă Iosif mai era încă în viaţă.

Ştia urmările holocaustului la fel de bine ca orice evreu rămas în viaţă. Puţini evrei supravieţuiseră în această parte a lumii şi cu atât mai puţin în Polonia.

Cum de mai spera să-l revadă vreodată?

Şi chiar dacă, printr-un miracol, s-ar întâmpla totuşi să se reîntâlnească, era sigură că Iosif nu s-ar învoi în ruptul capului să se însoare cu una ca ea.

Unii dintre prietenii ei creştini îi spuneau că logodna nu o obligă la nimic, că acum ea este o fiinţă nouă în Cristos şi că vechile legăminte nu mai au nicio valoare. Şi oricum, probabil că Iosif murise de mult, ziceau ei. Şi chiar dac-ar trăi şi, printr-o minune, drumurile li s-ar încrucişa din nou, el cu siguranţă n-ar fi deloc încântat să afle că logodnica sa se creştinase. Ba poate că se va simţi de-a dreptul ofensat sau furios.

Într-un fel, aveau dreptate. Momentul mărturisirii ar fi, fără doar şi poate, unul tensionat. Şi-apoi, trebuia să admită că, deşi ajunsese să-l iubească în adâncul inimii, Iosif era aproape un străin pentru ea. Mariajul lor fusese aranjat de către cei doi capi de familie. Nu îl cunoscuse bine pe logodnicul ei nici atunci, darămite acum, după trecerea atâtor ani.

Totuşi, din moment ce Iosif cel din vechime riscase atât de multe rămânând alături de logodnica lui în ciuda scandalului public stârnit de divina zămislire, precis că şi Iosif al ei o va respecta şi îi va sta alături îndeajuns cât să apuce a-i explica motivele convertirii ei.

Iosif fusese un băiat pe cât de hotărât şi de focos, pe atât de deschis la minte şi însetat de cunoaştere, care-i asculta cu interes pe cei ce îi încurajau pe evrei să îşi lărgească orizonturile. Atunci de ce n-ar asculta cu aceeaşi lipsă de discriminare şi motivele care o determinaseră pe ea să-şi lărgească orizonturile spirituale?

Ea, una, avea să-şi onoreze jurământul, chiar dacă exista posibilitatea ca logodnicul ei „s-o lase pe ascuns”, cum îşi pusese în gând şi Iosif cel din vechime când a aflat că Maria era însărcinată de la Duhul Sfânt. Oare faptul că ea îşi „lepădase” religia în care fusese crescută nu constituia un motiv de divorţ la fel de serios?

Gândurile îi zburară iar la prietenii ei creştini şi la călăuzirea şi sfaturile primite de la aceştia. Ce rost are să-ţi ţii în continuare jurământul, o întrebau ei, din moment ce el fără îndoială că va refuza să se însoare cu o creştină?

Încercau cu stăruinţă s-o convingă să renunţe la angajamentul luat. De ce, nu înţelesese niciodată. De ce tratau cu atâta indiferenţă orice jurământ – şi mai ales legământul căsătoriei, cel mai adânc şi mai sfânt dintre toate legămintele pământeşti?

Noua ei credinţă avea multe aspecte ce se opuneau radical principiilor după care fusese crescută. Dintre toate, cel mai greu îi venea să se împace cu sfaturile pe care i le dădeau prietenii ei creştini şi chiar şi pastorul de la biserica pe care o frecventa cu privire la logodna ei. În loc să o încurajeze să respecte cele mai profunde principii ale Scripturii şi să facă şi ei aşijderea, toţi păreau mai preocupaţi să găsească fel de fel de subterfugii în textul biblic.

Sabina era singura ei prietenă şi soră creştină care o înţelegea. Poate pentru că era şi ea pe jumătate evreică. Sau poate pentru că tatăl ei o învăţase importanţa onorării unui jurământ.

În orice caz, Ursula făcuse o promisiune solemnă şi sfântă, un legământ ce nu putea fi încălcat. Şi până când propriul ei tată sau Tatăl ceresc o va dezlega, ea era hotărâtă să… aştepte.

41
Un mesaj parfumat

Pregătindu-se de culcare, soarele palid întoarse spatele pământului ce avea să fie în curând învăluit în beznă.

Tremurând de frig, Ursula îşi strânse haina în jurul gâtului şi al umerilor. Va lăsa concluziile pe altă dată. Chiar dacă încă nu găsise răspunsurile pe care le căuta, se simţea puţin mai bine după plimbarea din după-masa aceasta.

Mai avea de mers vreo patru-cinci kilometri până acasă. Locuia în centru, aproape de spitalul la care lucra. Vântul rece, care între timp se înteţise considerabil, o lovea drept în faţă. Deşi adesea o trântă bună cu elementele naturii revigorează şi stimulează sufletul, de astă dată vântul îngheţat avu exact efectul contrar asupra inimii triste a Ursulei Wissen, readucând cu el exact acea singurătate rece şi dezolantă care o determinase să iasă din casă. Se simţea izolată de lume, înconjurată de zidul nevăzut al însingurării sale.

Ce bine-ar fi să am pe cineva care să mă aştepte acasă, îşi spuse ea abătută. *Pe cineva cu care să împart zilele friguroase... cu care să-mi împart viaţa*.

Deşi trecuse mult timp de atunci, purta în suflet amintirea acelor vremuri.

Totuşi, trebuia să admită că îi venea din ce în ce mai greu – şi mai ales într-o zi mohorâtă ca aceasta – să găsească sprijin moral în amintiri. Pe an ce trecea, amintirile cu Iosif deveneau tot mai estompate. Nici ele, nici munca ei şi nici speranţa nu puteau ţine la distanţă sentimentul de singurătate.

Poate că prietenii ei creştini aveau dreptate. În fond, cât avea să mai spere la o căsătorie imposibilă? Până şi tatăl ei făcuse nişte aluzii destul de clare în această privinţă vara trecută, dându-i de înţeles că mai devreme sau mai târziu va trebui să accepte inevitabilul – că nu-l va mai revedea

niciodată pe Iosif şi că logodna ar trebui anulată. Rabinul îl căutase în lung şi-n lat pe logodnicul ei, dar fără niciun rezultat. Se pare că Iosif şi părinţii lui s-au numărat printre milioanele de evrei ucişi în lagărele naziste, conchisese el cu tristeţe în glas.

Raţiunea îi spunea că este mai cuminte să privească lucrurile aşa. Iar, în zile precum aceasta, singurătatea pe care o simţea în adâncul sufletului îi spunea că este o femeie trecută de prima tinereţe care, dacă nu se mărită în curând, probabil că nu va mai avea multe şanse.

Avea treizeci şi cinci de ani. Avusese până acum câţiva admiratori, dar pe fiecare îl respinsese ferm, arătându-i inelul de pe deget, explicându-i pe scurt situaţia şi apoi închizând definitiv uşa oricăror avansuri.

Acum, femeia din ea se întreba dacă nu venise cumva vremea să lase deschisă acea uşă.

Se va lăsa călăuzită de Dumnezeu. *Oricât de singură m-aş simţi*, se gândi ea, iuţind inconştient pasul, *n-am să încalc un legământ sfânt*.

N-am să-l încalc decât dacă... decât dacă Dumnezeu îmi va arăta că a venit vremea s-o fac. *Că e voia Lui să renunţ la speranţele pe care le-am nutrit atâta vreme*. *Pentru* el *aş face-o*. *Numai pentru El*.

După o oră, Ursula ajunse la blocul în care locuia, la fel de derutată precum plecase.

Urcă scara întunecoasă, fără să întâlnească pe nimeni, până la etajul trei, descuie uşa şi intră în apartament. Înăuntru era la fel de frig ca afară. Pentru că nu lăsase lumina aprinsă, locuinţa era învăluită în umbrele tot mai dense ale înserării.

Atmosfera mohorâtă din casă, în loc să-i înlăture apăsarea pe care o simţea în suflet, i-o spori.

Închise uşa, rămase o clipă nemişcată şi apoi se îndreptă spre balconaşul ce dădea spre stradă.

Când se uită la glastra de la fereastră, i se tăie respiraţia.

Uitase să verifice în dimineaţa aceea!

Se aplecă înainte murmurând încântată.

Din glastră o saluta – ca şi cum ar fi ştiut că e necăjită şi ar fi răsărit special pentru a-i spune: „Vezi, viaţa are micile ei plăceri chiar şi într-o zi friguroasă ca aceasta! Sunt prietena ta şi am venit să te înveselesc. Zâmbeşte!” – o superbă zambilă din a cărei tulpină groasă ţâşniseră, parcă peste noapte, o puzderie de floricele roz.

Ursula deschise uşa balconului, păşi afară şi se apropie de glastră cu inima tresăltând de bucurie. Parcă nici nu-i venea a crede! Se aplecă şi inspiră adânc minunatul parfum al florii şi misteriosul mesaj purtat de acesta.

Când îşi îndreptă spatele, un surâs liniştit îi apăru pe buze şi ochii i se umplură de lacrimi.

Floarea o mişcase până în străfundurile fiinţei.

Plângea... fără să ştie de ce.

42
Amintirea unui zâmbet

Luă un cuţitaş din bucătărie, se întoarse în balcon şi reteză cu grijă tulpina cărnoasă a zambilei. Strângând la piept nepreţuita floare şi plângând încetişor, se întoarse în apartamentul întunecos şi, fără să aprindă lumina, se aşeză pe canapeaua din mica ei cameră de zi.

Parfumul zambilei începu să umple încăperea şi, în liniştea înserării, gândurile Ursulei zburară la ziua în care tatăl ei îi anunţase logodna cu Iosif.

Ea avea doisprezece ani, el, paisprezece. Tatăl ei alesese să facă anunţul de Paştele evreiesc. Era zi de sărbătoare, ocazie cu care cele două familii se reuniseră alături de toţi prietenii şi neamurile lor.

Primăvara se lăsase aşteptată şi atunci, dar mare parte din bulbi răsăriseră deja şi începeau să înflorească şi multe plante perene. Mamei sale îi plăcuse dintotdeauna să ţină în casă ghivece cu flori, iar de acel Paşte se întrecuse pe sine, creând o adevărată simfonie de culori de primăvară. Oriunde te uitai, vedeai narcise galbene şi o puzderie de zambile albe, roz şi violete cu tulpini vânjoase şi floricele delicate.

Întreaga casă mirosea a zambile.

Amintirea o făcu să zâmbească şi-şi duse instinctiv la nări micul miracol pe care îl găsise azi în glastră.

Apoi li se anunţase logodna.

Vai, cât de stânjenită se simţise!

Toţi îi zâmbeau şi o felicitau, iar ea surâdea sfioasă, stingherită că se află în centrul atenţiei.

La un moment dat, îl căutase, timidă, cu privirea pe Iosif.

Observând că băiatul se uita direct la ea, se îmbujorase până în vârful urechilor şi plecase ochii. Totuşi, după doar o secundă, îi ridicase din nou.

El îi răspunsese cu un zâmbet care, deşi la fel de timid şi de copilăresc ca al ei, îi spunea că o înţelege foarte bine... că şi el se simţea stingherit. Şi, cu toate că Iosif avea pe atunci doar paisprezece ani, zâmbetul acela apăruse ochilor ei inocenţi drept calm şi matur, ca şi cum el i-ar fi spus că totul e bine şi că momentul stânjenitor va trece în curând.

Apoi Ursula îşi întorsese din nou capul şi privirile nu li se mai întâlniseră pentru tot restul zilei. Dar asta nu înseamnă că ea nu îl mai privise de câteva ori pe furiş. Pe faţa lui Iosif se citea cumpătare şi inteligenţă. Deşi avea doar paisprezece ani, datorită gândirii sale profunde, băiatul se bucura deja de admiraţia tuturor bărbaţilor de la sinagogă, care îl considerau destinat pentru fapte măreţe în slujba lui Dumnezeu. Pe vremea aceea, Iosif încă nu se alăturase mişcării radicale. Asta avea să se întâmple mai târziu. Nu, în ziua logodnei lor, Iosif era încă un tânăr cu suflet inocent.

Acest tânăr este viitorul meu... soţ! realizase brusc Ursula. *Sunt o femeie logodită*! *Iosif şi cu mine ne vom trăi viaţa împreună*. *Ne vom împărtăşi unul altuia toate gândurile*. *Vom avea copii*. *Îl vom sluji împreună pe Dumnezeu*. *Vom îmbătrâni împreună*.

În momentul acela, privind înspre Iosif, care discuta însufleţit cu un grup de bărbaţi – pe teme teologice, fără îndoială, îşi spusese ea zâmbind – Ursula Wissen a simţit cum iubirea se înfiripă în inima ei pentru prima dată în viaţă.

Şi, pe parcursul anilor care au urmat, înainte de a fi despărţiţi de război, a ajuns să îl iubească pe logodnicul ei din ce în ce mai mult... Nu era o iubire năvalnică, ci una profundă. Iubirea unei femei care, privindu-şi bărbatul iubit atunci când acesta are faţa întoarsă, îi citeşte nu în ochi, ci în inimă.

La doisprezece ani, nu acordase mare atenţie zambilelor. Ca marea majoritate, Ursula a început să iubească florile abia mai târziu, după ce a ajuns să cunoască durerea şi adâncul mister al iubirii. Abia atunci a

început să simtă sufletul ei atingerea lor tămăduitoare.

Acum, ori de câte ori simţea în nări parfum de zambile, gândurile îi zburau la acele clipe fericite... la zâmbetul stânjenit şi copilăresc al lui Iosif. Şi, de fiecare dată, la amintirea acelui zâmbet, o copleşea... tristeţea.

Era un parfum misterios şi melancolic, cu iz de poveste, amestecat cu durerea voluptuoasă a unei iubiri neîmplinite, a zâmbetelor copilăreşti de altă dată... şi a speranţelor spulberate.

43
Ruga unui suflet solitar

Întunericul înghiţise între timp întregul apartament.

Fără să bage, parcă, de seamă, Ursula rămăsese nemişcată pe canapea, cu zambila în mână. Deşi aproape că uitase de floare, amintirile evocate de parfumul acesteia erau departe de a se fi risipit.

Zâmbetul ce îi persista pe buze era acum trist, udat de lacrimile pe care nu şi le putea zăgăzui.

Amintirile nu făcuseră decât să-i adâncească şi mai tare nesiguranţa şi sentimentul de singurătate.

Ce îi rezerva viitorul? Era a zecea oară când îşi punea azi această întrebare.

Sabina şi Matthew s-au regăsit unul pe altul său, mai bine zis, Tatăl ceresc le călăuzise paşii unul spre altul. Şi chiar dacă revederea lor a fost de scurtă durată, ei măcar au avut posibilitatea să se reîntâlnească şi... să-şi declare iubirea.

Oare Dumnezeu îi va călăuzi şi ei paşii spre Iosif?

Îşi dorea să aibă şi ea parte de iubire. *Gândesc aşa pentru că mă simt singură*, îşi spuse ea. *Sau poate că Dumnezeu vrea*, *în sfârşit*, *să dau uitării trecutul şi*... *să merg mai departe*?

Chibzuind astfel, începu să se liniştească şi, într-un târziu, înţelese ce are de făcut.

De când autorităţile est-germane blocaseră mai toate căile de acces spre Vest, numărul tentativelor de fugă peste graniţă scăzuse considerabil. Deşi *Trandafirul* nu lua decât foarte rar parte la astfel de operaţiuni, câţiva dintre membrii reţelei, printre care se număra şi ea, îşi continuau activitatea, oferind sprijin refugiaţilor pe teritoriul RFG. *Am să continui să-i ajut pe refugiaţi toată vara*, îşi spuse ea hotărâtă, în speranţa că s-ar putea să mai primească un mesaj de la Sabina. La o adică, era dispusă să facă orice

sacrificiu pentru a o revedea.

Poate că Sabina îşi regăsise în sfârşit tatăl şi fuseseră nevoiţi să se ascundă. Probabil de aceea nu mai dăduse niciun semn de viaţă. Erau captivi în Germania de Est... poate pentru totdeauna.

Nu putea rămâne aici – singură şi nefericită – o veşnicie, sperând în van să-i reîntâlnească pe Iosif şi pe Sabina. Se impunea o schimbare.

Cumpăni preţ de câteva clipe, apoi luă o hotărâre.

Va mai aştepta câteva luni, în speranţa că Sabina şi baronul vor reuşi să contacteze cumva *Trandafirul*, reţeaua pe care chiar ei o fondaseră în timpul războiului.

Dacă nu va primi nicio veste din partea lor, în cele din urmă va trebui să părăsească Berlinul. Se va duce în Israel şi va sta o vreme cu familia ei. Şi îl va ruga pe Dumnezeu să îi călăuzească paşii spre viaţa pe care i-o hărăzise.

Brusc, îi veni o idee.

Voi încerca să iau legătura cu Matthew.

Deşi nu-l întâlnise niciodată, îi unea iubirea pe care i-o purtau amândoi Sabinei. *Bine*, *dar cum să iau legătura cu el*? îşi aminti că, înainte de Crăciun, Sabina îi transmisese să ducă trandafirul la consulatul american. *Cei de la consulat precis că vor şti cum să îl contacteze*.

Da, se va întâlni cu Matthew şi îi va da adresa la care va putea s-o găsească în caz că Sabina reuşeşte cumva să se refugieze în Vest.

Involuntar, duse iar zambila la nări şi parfumul mistic al florii îi umplu din nou ochii de lacrimi.

Şi cu Iosif cum rămâne...?

Da, putea părăsi Berlinul, se putea muta în Israel, putea începe o nouă viaţă... dar nimic din toate acestea nu ştergea semnificaţia ineluşului de aur pe care încă îl mai purta pe deget. Nimic din toate astea nu schimba faptul că ea era o femeie logodită.

O, *Doamne*, se rugă ea abia şoptit, *arată-mi ce vrei să fac*. *Tu îmi cunoşti străfundurile sufletului*. *Ştii că mă simt*

singură – singură în mijlocul creştinilor şi singură ca femeie. Ştii că, în toţi aceşti ani, am onorat şi am rămas credincioasă legământului dintre tata şi Iosif Tu, Tată, ştii că...

I se puse un nod în gât şi începu să plângă încetişor.

Tu, Tată, ştii că îl iubesc! îşi continuă ea ruga printre suspine.

Se opri din nou, aşteptând să se liniştească.

Totuşi, Tată, îşi reluă ea în cele din urmă rugăciunea, trăgând adânc aer în piept, *au trecut douăzeci de ani de când nu l-am mai văzut pe Iosif. Am sufletul solitar, Doamne... – iartă-mi slăbiciunea... dar adevărul e că mă simt singură şi sleită de puteri. Arată-mi ce vrei să fac, unde vrei să mă duc. Arată-mi dacă vrei să scot de pe deget acest inel. Am să fac, Doamne, acest sacrificiu, dar doar dacă îmi arăţi, fără echivoc, că asta este voia Ta. Arată-mi, Te rog, care Ţi-e voia în ceea ce mă priveşte, Doamne. Acest sentiment de singurătate e atât de covârşitor, încât uneori mi-e greu să-mi amintesc chiar şi de prezenţa Ta. Nu ştiu care Ţi-e voia. Ajută-mă, Doamne... ajută-mă.*

44
Repliere

Atmosfera din casa Dahimann nu era dintre cele mai vesele.

Trecuseră trei zile de la tentativa eşuată a fugarilor. Trei zile consacrate în mare parte recuperării fizice şi măsurilor de precauţie ce se impuneau în situaţia dată.

După euforia simţită când, părăsind sala pompei, îl găsiseră pe Josef aşteptând în parcare şi reuşiseră să iasă cu bine din oraş, cei patru fugari trebuiseră să se confrunte în curând cu realitatea. Eşuaseră. Şi poate că aveau să treacă săptămâni sau chiar luni întregi până să apară o nouă portiţă spre Vest.

Pe cât de încrezători porniseră în dimineaţa aceea şi pe cât de uşuraţi fuseseră mai apoi – când, trăgând cu ochiul prin colţurile prelatei, îl văzuseră pe Gustav arestându-l cu un aer triumfător pe nevinovatul brutar – pe atât de demoralizaţi au fost după ce s-au întors înapoi în sat şi au făcut analiza zilei.

În urma efortului depus, baronul aproape că nu se mai dăduse jos din pat. Târându-se dezbrăcat până la brâu înapoi prin conductă, Matthew suferise zgârieturi adânci pe braţe, piept, coate şi abdomen şi, deşi rănile nu erau grave, se resimţise vreme de două zile. În plus, din cauza umezelii din canal, în mod deloc surprinzător, atât el, cât şi Angela erau răciţi cobză.

Josef nu îşi făcea griji în privinţa zgârieturilor şi a vânătăilor, ci a camionului. Deşi numărul de înmatriculare nu putea fi identificat – nu de alta, dar el fabricase plăcuţa special pentru acest drum la Berlin – nu era exclus ca agentul *Stasi*, pe lângă care trecuseră la ieşire, să fi observat vehiculul. Văzând că maşina agentului intră în parcarea subterană, răsuflase uşurat. Însă după trei minute, când auzise sirena în spatele lor, fusese sigur că au dat de

bucluc.

Reţinerea furgonetei le oferise un răgaz bine-venit, dar de scurtă durată. Din moment ce el văzuse maşina *Stasi*, era convins că şi agentul observase camionul şi că în scurtă vreme va pune iţele cap la cap. Camionul va fi dat în urmărire şi, mai devreme sau mai târziu, va fi găsit. Şi unde mai pui că nici măcar nu era al lui.

Să-l înapoieze în starea actuală proprietarului – care habar nu avea de cele întâmplate – ar fi fost nebunie curată. Prin urmare, Josef se oferi să revopsească vehiculul şi să repare motorul pentru un preţ de nimic – o ofertă pe care proprietarul pur şi simplu nu putuse s-o refuze – şi de două zile încoace lucra la acest proiect. Încă nu terminase, dar camionul era deja de nerecunoscut.

Vestea că un tânăr agent KGB, colaborator cu *Stasi*, dă târcoale satului nu făcu decât să sporească neliniştea lui Dahimann. Individul venise săptămâna trecută şi, după câteva discuţii amiabile cu localnicii, se făcuse nevăzut. Acum însă revenise, parcă mai insistent şi mai insinuant decât odinioară. Era clar că forţele *Stasi* investigau minuţios cazul tentativei de fugă şi aveau motive să creadă că totul pornise din Grossbeeren.

Fiindu-i lesne să înţeleagă ce îi făcea să creadă asta, Sabina fu prima care îşi alertă camarazii.

Gustav, care fusese implicat în operaţiunea din august şi de atunci era pe urmele ei şi ale tatălui ei, ajunsese periculos de aproape.

Era clar că prezenţa Sabinei, a baronului şi a lui Matthew în sat îi punea în pericol pe localnici. Cei trei înţeleseră, aşadar, că nu mai puteau zăbovi mult în Grossbeeren.

Cum vor putea să ajungă în Vest, nu ştiau. Dar nu puteau să-şi pună prietenii în pericol rămânând aici.

Sfidând pericolul, Erich Brumfeldt şi fiul său, Willy, veniseră să le facă o vizită şi discutau acum cu gazdele şi cei trei oaspeţi ai lor.

— Te rog să mă ierţi, Kar... Sabina, spuse Erich, dar în

prezent n-am niciun alt plan, nicio persoană de legătură...

— Nu tu eşti de vină că Gustav a aflat de planul nostru, oftă Sabina.

— E atât de greu să treci graniţa în zilele astea, că nici nu ştiu ce altă cale să-ţi sugerez...

— Cum de a ştiut exact unde să ne găsească?! exclamă Angela, repetând întrebarea pe care şi-o puneau cu toţii de două zile încoace.

Dintre toţi, pe ea o afectase cel mai tare eşecul. De bine, de rău, Sabina şi Mathew se aveau măcar unul pe celălalt.

— S-ar putea să nu aflăm niciodată, spuse Matthew. Individul acesta a dat dovadă de o perseverenţă remarcabilă şi cum, nu ştiu, dar a reuşit întotdeauna să ne anticipeze paşii. Sau cel puţin pe *ai mei*.

— Oricum, nu mai putem rămâne mult timp aici, zise Sabina.

— Puteţi sta cât doriţi. Sunteţi mai mult decât bine-veniţi, spuse Josef.

— Ştim asta, spuse baronul cu blândeţe. Şi-ţi vom rămâne veşnic recunoscători pentru bunătatea ta, dar fiica mea are dreptate. Nu putem să vă punem în pericol.

— Probabil că *Stasi* suspectează pe cineva din Grossbeeren, adăugă Matthew. Altfel, ce motive ar avea să supravegheze atât de îndeaproape zona? M-am gândit mult la asta în ultimele două zile şi nu cred că-mi plac concluziile la care am ajuns.

Lăsă să-i scape un oftat prelung, apoi continuă.

— Iată ce cred eu. Ştim că pe parcursul lunilor în care v-am căutat, spuse el, uitându-se la Sabina şi la baron, am fost urmărit de două persoane – Gustav şi un bărbat mai tânăr. Or Gustav poate fi numit oricum, dar prost nu e. Trebuie să-şi fi dat seama că singurul motiv pentru care încercam să mă infiltrez în diverse grupări şi reţele secrete era să dau de voi. Nu mă îndoiesc că *Stasi* are dosarele multor persoane implicate în mişcările creştine şi

evreieşti...

Făcu o scurtă pauză, apoi continuă.

— Şi-apoi, să nu uităm de evadarea baronului. Şi atunci ne-au dat cumva de urmă şi urmărirea a avut loc chiar aici, între Grossbeeren şi graniţă. Gustav precis c-a ştiut că avem ajutoare şi că acestea erau de aici, din Grossbeeren. Prin urmare, vechilor sale dosare i s-a adăugat şi un dosar al sătenilor din Grossbeeren. Probabil că numele voastre figurează deja în el. Apoi, vreme de două luni, l-am purtat prin toată Germania de Est, pe la toate persoanele de contact pe care le aveam, până hăt în Magdeburg, unde, din cauza neatenţiei mele, a fost ucis un om. De pe-acum, mai mult ca sigur că Gustav a strâns dosare întregi cu numele persoanelor... la care l-am dus chiar eu!

— Nu te poţi învinovăţi pentru asta, Matthew, spuse Erich. Activitatea noastră a fost întotdeauna plină de pericole. Ştiam asta de la bun început.

— Dar înţelegi unde bat? continuă Matthew. Chiar şi înaintea tentativei de acum două zile, Gustav avea o mulţime de informaţii despre contactele noastre. Dacă-şi pune mintea la bătaie, în doar câteva zile va fi iar pe urmele noastre. Şi mă tem că toate astea se întâmplă doar din cauza mea. Totuşi, nu-mi explic cum de-a ştiut că vom încerca să fugim prin canalul de scurgere... Un lucru însă e clar: niciunul dintre noi nu e în siguranţă cât timp rămânem aici – Gustav ştie prea multe.

În momentul acela cineva bătu la uşă.

Toţi amuţiră, privindu-se îngrijoraţi.

— Angela... aştepţi vreun musafir?

— Nu, Josef, răspunse sora lui, clătinând din cap.

— Treceţi repede în dormitorul de alături, spuse Dahimann. Nu faceţi zgomot! Angela, tu ia-o încet spre uşă şi vezi cine e. Erich, tu rămâi la masă, adăugă el. Altfel nu s-ar explica biscuiţii şi cafeaua.

Toată lumea se execută silenţios şi Angela deschise uşa.

— Bună ziua, Fräulein, spuse tânărul, arătându-şi

legitimaţia. Sunt de la KGB. Caut un bărbat pe nume Brumfeldt.

— Eu... ăă, se bâlbâi Angela, îngrozită.

— Soţia dumnealui mi-a spus că a venit să vă facă o vizită, spuse Galanov, ridicând vocea.

— Eu sunt Erich Brumfeldt, spuse cel căutat, apropiindu-se de uşă.

— A, Herr Brumfeldt, mi s-a spus că s-ar putea să fiţi una dintre persoanele care manifestă interes faţă de americani.

— Nu, americanii nu mă interesează în mod deosebit, răspunse calm Erich, perfect conştient că agentul îi analizează atât atitudinea, cât şi tonul vocii.

— N-aţi văzut niciun american prin zonă în ultima vreme?

— Am şi uitat de când n-am mai auzit vorbindu-se englezeşte prin părţile astea! exclamă Erich, afectând un râs ce se voia detaşat.

— Hm, făcu Galanov, sfredelindu-l cu privirea, să înţeleg că aceasta e o vizită de *curtoazie*?

— Josef şi cu mine suntem vechi prieteni, răspunse Erich pe un ton amabil, dar fără să facă niciun efort inutil de a părea prietenos.

— Hm... e ciudat să-ţi primeşti musafirii cu draperiile trase în toată casa.

— Sora mea e în doliu, *mein Herr*, răspunse stăpânul casei, care îşi făcuse între timp apariţia în dreptul uşii. Preferă să fie întuneric în casă.

— E îndoliată care vasăzică. Şi pe cine a pierdut, mă rog? întrebă Galanov, întorcându-se spre Angela, care se făcuse albă ca varul.

— Pe soţul ei, răspunse Josef.

— Să înţeleg că soţul ei a murit?

— Nu. Soţul ei e în Vest şi ea n-are cum să ajungă la el.

— Aha! Deci *el* simpatizează cu americanii!

— Bărbatul ei e german. N-are nici în clin, nici în mânecă

cu americanii. Doar că s-a întâmplat să fie acolo când aţi ridicat zidul ăla blestemat care i-a despărţit pentru totdeauna, spuse Dahimann cu o mânie firească atât de bine dozată, încât Galanov hotărî să îi dea crezare.

— E urât doliul, nu-i aşa?

— Urât e ceea ce faceţi voi, despărţind familiile cu zidul ăla al vostru, ripostă cu îndrăzneală Josef, preluând ofensiva. Noi suntem germani – germani loiali ţării noastre. N-avem nicio legătură nici cu americanii, nici cu... ruşii.

Aparent satisfăcut de răspuns, Galanov înclină capul şi se răsuci pe călcâie. Era tânăr şi lipsit de experienţă. Îl păcăliseră de data asta şi, chiar dacă răsuflară uşuraţi când închiseră uşa după el, toţi cei din casă ştiau că a doua oară n-ar mai fi atât de norocoşi. Laţul se strângea tot mai tare în jurul fugarilor.

Matthew avea dreptate – indiferent cum şi în ce chip făcuse rost de informaţii, Gustav ştia prea multe despre activităţile reţelei din zona satului. Nu mai puteau rămâne în Grossbeeren.

După ce li se reproduse, cuvânt cu cuvânt, conversaţia avută cu agentul, realizând prea bine implicaţiile convorbirii, Matthew şi Sabina se întunecară la faţă.

— Trebuie să plecăm, conchise Sabina. Trebuie să plecăm imediat.

— Bine, dar unde? întrebă Dahimann.

— Nu ne putem întoarce la Magdeburg, spuse Matthew. Reţeaua e compromisă şi acolo. Dar Sabina are dreptate – ar fi mult prea riscant pentru voi să mai rămânem aici. Îl am deja pe conştiinţă pe sărmanul Fritsch. Nu mai vreau să moară nimeni din cauza mea.

— Eu sunt dispus să-mi asum riscul, zise Josef.

— Îţi mulţumim, Josef, răspunse Matthew, dar eu, unul nu sunt dispus. Trebuie să plecăm. Acum sunt mai convins ca niciodată că Gustav ştie mai multe decât am fi crezut.

— Oriunde v-aţi duce, interveni Erich în discuţie, va trebui să găsim un mod de a ţine legătura. Telefoanele sunt

cât de cât sigure. E drept că doar sporadic, dar încă mai ţinem legătura cu camarazii noştri de dincolo. Dacă apare ceva, o nouă modalitate de trecere a frontierei, va trebui să ştim unde vă putem contacta.

— Iar dacă aflăm noi ceva, spuse Sabina, întorcându-se spre Angela, îţi vom da de ştire. Dacă există vreo şansă să scăpăm de aici, e mai bine să plecăm împreună.

— Şi unde veţi merge acum? întrebă Angela.

— Cred că ştiu! exclamă Matthew, luminându-se la faţă. Cunosc pe cineva care s-ar putea să ne ajute şi chiar să ne adăpostească pentru o vreme. Cel de care vorbesc nu are nicio legătură cu Grossbeeren şi dispune de numeroase contacte.

— Unde? întrebă Dahimann.

— Cred că e mai bine ca destinaţia noastră să rămână un secret chiar şi pentru voi, răspunse Matthew. Dar Erich şi... Willy aici de faţă, adăugă el, zâmbindu-i băiatului, vor şti cum să ia legătura cu noi.

45
La consulat

La patru luni de la prima ei vizită, Ursula Wissen intră cu pas şovăielnic în consulatul Statelor Unite şi se îndreptă spre recepţie. N-o recunoscu pe femeia ce stătea în spatele biroului, dar îşi amintea cât se poate de bine interogatoriul la care fusese supusă în decembrie, când lăsase aici misteriosul cadou de Crăciun.

— Vă pot ajuta cu ceva, domnişoară? o întrebă secretara, ridicând ochii spre ea.

— Trebuie să iau legătura cu un coleg de-al dumneavoastră, se bâlbâi Ursula într-o engleză stricată.

Înţelegând că nu vorbeşte fluent limba engleză, secretara purtă restul conversaţiei în nemţeşte.

— Unde lucrează respectivul domn?

— Aici, în Berlin, răspunse Ursula.

— În ce departament?

— Îmi cer scuze, dar nu ştiu.

— Cum se numeşte?

— Matthew McCallum.

— O, da, îl cunosc pe domnul McCallum! Lucrează în cadrul Departamentului de Stat.

Ursula îi zâmbi recunoscătoare.

— Nu pot să vă dau adresa lui, dar... dacă aşteptaţi un minut, am să încerc să iau legătura cu el.

— Vă mulţumesc.

Secretara se ridică de pe scaun şi se făcu nevăzută pe coridorul din spate, lăsând-o pe Ursula singură în recepţie. Liniştea de acum contrasta puternic cu forfota pe care o întâlnise aici în decembrie, la apogeul crizei.

După două-trei minute, secretara se întoarse.

— Îmi pare rău, dar se pare că m-am înşelat. Tocmai am aflat că domnul McCallum nu mai lucrează în cadrul Departamentului de Stat şi nici al guvernului american.

— Bine... dar trebuie să existe, totuşi, o cale de a lua legătura cu el, insistă Ursula. Aveţi cumva adresa lui?

— Nu, adevărul e că n-am niciun fel de date de contact. Tot ce ştiu e că, înainte de accident, stătea la Hotelul Imperial...

— Înainte de accident? Ce accident?

— O, credeam că ştiţi. În august, domnul McCallum a suferit un accident grav în apropiere de graniţă. A fost trimis la recuperare în Bavaria şi apoi se pare că şi-a dat demisia. Nici nu ştiam.

Ursula căzu pe gânduri, derutată şi consternată de turnura evenimentelor.

— Şi chiar nu există nicio cale de a lua legătura cu el? întrebă ea după un minut.

— Niciuna, răspunse femeia. Îmi pare rău, dar nimeni nu ştie unde se află în momentul de faţă domnul McCallum. Totuşi, tatăl dumnealui, domnul Thaddeus McCallum, încă mai lucrează în cadrul Departamentului de Stat.

— Aveţi adresa lui?

— Da, dar e confidenţială. Totuşi, dacă-mi lăsaţi numele şi adresa dumneavoastră, am să încerc să i le transmit cu mesajul că încercaţi să luaţi legătura cu fiul său.

— Dacă vă las o scrisoare, aţi putea să o transmiteţi domnului McCallum?

— Da... da, desigur.

Ursula se întoarse şi porni încet spre ieşire, mai descurajată decât venise. I se năruiau, rând pe rând, toate punţile spre trecut.

Acum, că nu reuşise să dea nici măcar de Matthew, pur şi simplu nu mai avea de ce să rămână în Berlin!

46
Fraţi de credinţă

Matthew, Sabina, baronul şi Erich traversau un lot de teren cultivat, dar încă golaş din cătunul Kehrigkburg, situat la sud-est de Berlin. Dintre toţi, singurul care mai fusese la ferma lui Udo Bietmann era Matthew.

Brumfeldt ştia de Bietmann, dar cei doi nu se întâlniseră niciodată faţă în faţă, iar Matthew voia ca, pentru siguranţa tuturor, între Grossbeeren şi Kehrigkburg să existe şi de acum încolo cât mai puţine legături cu putinţă.

Matthew îşi făcea griji şi în privinţa Trabantului. Fiind convins că Gustav ştie de existenţa lui, hotărâse să lase micul autoturism în atelierul lui Dahimann pentru a fi revopsit şi reparat. În cazul în care nu vor avea din nou nevoie de maşină, îi va comunica lui Paddy Red adresa de unde poate să o ridice. A doua zi după vizita lui Galanov, se treziseră cu toţii înainte de ivirea zorilor şi, pentru ca vecinii să nu intre la bănuieli, văzând un autoturism *străin* prin zonă, Erich îi dusese cu maşina lui până la destinaţie, oprind la un kilometru de casă.

— Eşti sigur că ne va primi? îl întrebase baronul pe Matthew în seara precedentă.

— La fel de sigur cum sunt de faptul că, pe vremea când trăiaţi la *Lebenshaus*, şi dumneavoastră, domnule baron, aţi fi oferit bucuros adăpost oricărui om aflat la ananghie, răspunsese Matthew. Ei bine, acest tânăr este făcut din acelaşi aluat. A fost de-ajuns o privire ca să înţeleg că Udo n-ar pregeta o clipă să sară în ajutorul semenilor săi, chiar şi cu preţul propriei vieţi. Este un om care cunoaşte puterea sacrificiului. Deci, da, sunt sigur că ne va primi.

Matthew deschise uşa hambarului în care se aştepta să îl găsească pe tânăr şi privi înăuntru. Hambarul era gol.

— Aşteptaţi aici... Mă duc să îl caut în casă, spuse el, făcându-se nevăzut.

După cinci minute, se întoarse însoţit de un tânăr ce nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi şapte de ani, cu faţa toată numai un zâmbet.

Matthew începu prezentările cu Erich.

— Este o onoare să te cunosc, Herr Erich Brumfeldt, spuse Bietmann zâmbind şi scuturând viguros mâna bărbatului mai vârstnic. Am auzit multe despre dumneata.

— Iar ceea ce am auzit eu despre dumneata m-a făcut să aştept cu aceeaşi nerăbdare ziua asta, răspunse Erich.

— De-am avea mai mult timp la dispoziţie!

— Într-o bună zi vom avea timp pentru toate.

— Amin! exclamă Bietmann. Dar acum înţeleg că avem o problemă mai urgentă. Mă bucur că sunteţi aici. Eu şi soţia mea vom face tot ce ne stă în puteri pentru a vă ajuta. Dar vă rog să poftiţi în casă! Vreau să vă fac cunoştinţă cu Christa şi cu Girdel, fetiţa cu care am fost binecuvântaţi în urmă cu patru luni.

Privind scena de la distanţă, baronul von Dortmann se simţea uns la suflet să vadă respectul cu care se tratau cei doi slujitori ai lui Dumnezeu. Cuvintele frumoase pe care şi le adresaseră îi confirmau ceea ce ştia deja despre Erich şi dovedeau ceea ce avea să afle, încă înainte ca ziua să ajungă la sfârşit, despre celălalt: că pe cei doi îi unea acelaşi spirit, de care mulţi vorbesc, dar de care puţini dau dovadă – spiritul celor ce pun voia Domnului mai presus de orice, chiar şi de propriile dorinţe. Când eşti înconjurat de astfel de oameni şi eşti, la rându-ţi, unul dintre ei, bucuria observării acestui flux spiritual comun este la fel de mare precum participarea directă. Iată de ce baronul era cât se poate de mulţumit să tacă şi să asculte.

Bietmann îi conduse în casă prin uşa din spate. Mirosul cafelei care fierbea deja pe sobă umplea întreaga bucătărie.

Discuţia care urmă, deşi nu în totalitate desprinsă de problemele actuale, fu atât de înălţătoare, încât după o oră, când se ridică să plece, Erich ştia că găsise în Udo un frate

pe viaţă.

Îşi luă rămas-bun de la Matthew, Sabina şi baronul von Dortmann şi, după ce le făgădui să îi anunţe negreşit dacă apare vreo nouă portiţă spre Vest, porni peste câmpuri spre păduricea în care îşi parcase maşina.

După plecarea credinciosului lor camarad, cei trei fugari începură să dezbată cu gazda lor aspectele concrete ale situaţiei în care se aflau.

Seara reluară discuţia. Udo nu-i suflase o vorbă despre bătaia cruntă pe care o primise imediat după despărţirea de el, dar reuşind să deducă şi singur adevărul din răspunsurile ezitante pe care le dăduse acesta la întrebările lui, Matthew se cutremurase la gândul că, în acea ultimă etapă a căutărilor, Gustav fusese cu doar un pas în urma lui. Şi unde mai pui că acum avea pe conştiinţă şi bătaia pe care o primise Bietmann! Nu, nu puteau rămâne nici aici multă vreme.

— Veţi fi în siguranţă aici, îl asigură tânărul fermier. Domnul ne va păzi pe toţi. Dacă şederea voastră se prelungeşte, ştiu în apropiere un loc unde vă puteţi adăposti pe termen nelimitat, fără să atrageţi atenţia. Şi, adăugă el zâmbind, veţi avea privilegiul să vă câştigaţi pâinea prin sudoarea frunţii.

— Aşa mai merge! exclamă Matthew.

— Sună, într-adevăr, bine, fu de acord Sabina. E înfiorător să nu ai nimic de făcut.

— N-aveţi grijă, acolo nu veţi sta o clipă degeaba. Şi cred că prietenilor mei le va face plăcere să vă aibă printre ei.

— Despre cine e vorba? se interesă baronul.

— Nişte prieteni dintr-o adunare locală de credincioşi, să zicem aşa. Cred că vă veţi împrieteni repede.

— Adunare? făcu, vădit intrigat, baronul. Te referi, cumva, la o biserică?

— Mulţi dintre noi frecventează, într-adevăr, biserica, dar nu, adunarea noastră constă dintr-un grup de oameni

care se întâlnesc pentru a se ruga şi a studia Biblia într-un mod mai profund decât ar fi posibil într-un cadru formal precum cel oferit de o slujbă religioasă.

— Să ştii că m-ai făcut curios. Am fost rupt de lumea exterioară atâta amar de vreme, încât nici nu mai ştiu cum o duc oamenii lui Dumnezeu în acest nou stat comunist.

— Aici, în RDG, guvernul este mult mai tolerant decât în alte ţări comuniste, răspunse Bietmann. Totuşi, unul dintre principiile de bază ale comunismului este că niciun *angajament* nu trebuie tratat cu *prea* multă seriozitate. Loialitatea faţă de stat trebuie să fie pe primul loc. Dedicarea faţă de orice altă cauză este considerată subversivă. Prin urmare, statul n-are nimic împotrivă ca lumea să meargă la biserică, să scrie poezii, să citească sau să îşi discute opiniile. Dar Doamne fereşte să pui prea mult suflet în oricare dintre aceste activităţi, că atunci eşti etichetat numaidecât drept element subversiv. Or tocmai asta e problema cu adunarea noastră: noi chiar punem suflet în credinţa *noastră*.

— Mă bucur să aud asta, răspunse baronul. O credinţă în care nu se pune suflet nu se poate numi credinţă. Înţeleg, aşadar, că vă întruniţi des.

— Da. Ne rugăm şi studiem împreună Cuvântul. Şi pentru că o facem cu fervoare, trebuie să fim prudenţi. Deşi nu se prea ştie, chiar şi aici, în RDG, au fost arestaţi câţiva creştini pentru simplul motiv că puneau prea mult suflet în credinţa lor.

— Am fi onoraţi să-i cunoaştem pe fraţii tăi creştini, spuse Matthew.

— Dacă mai rămâneţi o vreme pe la noi, precis că veţi avea ocazia, răspunse Bietmann. Ei, dar s-a făcut târziu. A sosit vremea să vă lăsăm să vă retrageţi la culcare. Cred că soţia mea v-a pregătit deja paturile. Vom vedea mâine ce e de făcut mai departe.

— Bine, dar nu putem abuza de ospitalitatea voastră, protestă Sabina. Suntem căutaţi de *Stasi*. Prezenţa noastră

vă pune în pericol.

Bietmann zâmbi. Zâmbetul său, menit să îi liniştească pe oaspeţi, era unul profund şi izvorât din experienţă.

— Nu vă faceţi griji în privinţa asta, spuse el. Viaţa de creştin implică riscuri, oriunde te-ai afla. Vă asigur că există părţi ale lumii în care riscurile sunt chiar mai mari decât aici. Dar, odată ce îmbrăţişezi credinţa creştină cu toată fiinţa ta, porneşti pe un drum plin de pericole, iar eu unul sunt dispus să-mi asum orice risc atâta timp cât pot pune suflet în convingerile mele. Şi oricum, nu sunteţi primii pribegi cărora le oferim sălaş. Casa noastră a fost mereu deschisă celor ca voi. Eu şi fraţii mei facem tot ce ne stă în putere să-i ajutăm pe cei aflaţi la nevoie.

— Bine, dar nu te temi pentru familia ta? întrebă Matthew.

— Bineînţeles că-mi fac griji pentru soţia şi pentru fetiţa mea, răspunse Bietmann. Dar Christa mă înţelege şi este la fel de dedicată ca mine lucrării pe care ne-a dat-o Domnul, adăugă el, întorcându-şi privirea spre soţia sa, care stătea liniştită pe scaun, ţinând-o în braţe pe fetiţa lor de doar patru luni.

Îşi zâmbiră. Era un zâmbet care spunea că sunt o singură fiinţă şi că împart aceleaşi năzuinţe.

— Nu e uşor să fii măritată cu un om al lui Dumnezeu, spuse Christa. Or Udo este trup şi suflet omul lui Dumnezeu. Şi totuşi, nu mi-aş da viaţa cu el, cât ar fi ea de grea şi de periculoasă, pe nicio altă viaţă. La fel ca soţul meu, vreau ca viaţa mea să conteze în împărăţia cerurilor şi pentru asta sunt dispusă să-mi asum orice risc. Drumul alături de Dumnezeu nu e întotdeauna uşor.

Bietmann avea dreptate, se făcuse târziu. Cu toate astea, după ce Sabina şi Christa se retraseră la culcare, cei trei bărbaţi continuară să discute cu înflăcărare vreme de încă trei ore. A fost o seară pe care niciunul dintre ei n-avea s-o uite vreodată.

47
O plimbare pe munte

Thaddeus McCallum se aplecă, luă un pumn de zăpadă, făcu un bulgăre şi îl azvârli cu forţă în ramurile înalte.

Aşteptă câteva secunde, observând efectul loviturii – pulberea de nea ce cădea din vârful pinului – apoi îşi luă toiagul şi merse mai departe, încercând să-şi alunge gândurile negre ce îl scoseseră din casă în urmă cu o jumătate de oră.

În mod obişnuit, frigul şi zăpada îi făceau plăcere. Dar nu şi acum. Trebuia să admită că nu se simţise niciodată mai singur şi mai demoralizat ca în iarna aceasta. Îi era imposibil să se concentreze asupra muncii, deşi sarcinile pe care le primea de la Departamentul de Stat presupuneau un efort infim.

Din când în când, reuşea cu chiu, cu vai să se abandoneze scrisului timp de câteva ore. Dar nici scrierea memoriilor nu îl mai delecta ca pe vremuri, constituind cel mult un mod de a trişa depresia. De fiecare dată însă, gândurile i se întorceau, invariabil, la Matthew şi recădea în acel abis negru al anxietăţii şi al dezolării.

Nu se mai recunoştea. Fusese mereu un om echilibrat. Mereu considerase că nu va mai cunoaşte niciodată o durere mai adâncă decât cea pe care o simţise când îşi pierduse soţia. După moartea ei, nu existase nicio altă situaţie de criză care să îl afecteze emoţional. Asta pentru că nu existase nicio situaţie care să se compare, prin gravitatea ei, cu acea pierdere. Până acum.

Nu trecuseră decât patru luni de când Matthew luase, brusc şi plin de avânt, calea necunoscutului. Fuseseră ei despărţiţi şi pentru perioade mai lungi. Totuşi, deşi nu-i stătea deloc în fire, Thaddeus presimţea că viaţa lui va lua în curând o întorsătură neaşteptată şi se întreba, cutremurându-se, din ce ar putea consta aceasta.

Era perfect conştient că, dacă ar fi capturat pe teritoriul RDG – căci ştia, fără urmă de dubiu, că acolo se afla Matthew – fiul său ar fi acuzat de spionaj. Mai nou, ruşii deveniseră de-a dreptul paranoici, vedeau spioni la fiecare colţ de stradă. Nici nu voia să se gândească la o astfel de posibilitate! În urmă cu câteva luni, Gary Powers, pilotul avionului american U-2, fusese eliberat din URSS în schimbul unui spion rus. Bine, dar dacă, în cazul lui Matthew, nu s-ar găsi niciun spion sovietic de dat la schimb?! în fond, Matthew nu era nici pe departe atât de important ca Powers pentru guvernul american!

Nu-i plăcea deloc să se gândească la asta... Şi totuşi, doar la asta îi stătea gândul. Se temea pentru viaţa fiului său.

Gata cu gândurile negre! îşi spusese el de dimineaţă, hotărând brusc să facă o plimbare.

Sări în picioare, dădu pe gât cafeaua rămasă pe fundul ceştii, îşi puse grăbit paltonul şi pălăria, luă unul dintre toiegele făcute de el şi ieşi. De treizeci de minute încoace, se plimba, inspirând aerul tare de munte şi recurgând la tot felul de trucuri – cum ar fi aruncatul de bulgări în copaci! – în încercarea de a mai prinde inimă.

Deşi venise primăvara, în aceste regiuni mărginite în sud de Alpii Bavariei şi, dincolo de ele, în Elveţia, frigul avea să mai persiste încă vreo două luni. Astăzi, soarele strălucea puternic, reflectându-se în omătul rămas în urma ninsorii de săptămâna trecută. În jurul lui, maiestuoasele piscuri ale masivilor Krottenkopf, Alpspitze şi Kreuzspitze erau acoperite cu o mantie groasă de zăpadă. Dintre toţi munţii, fără îndoială că Zugspitze avea cele mai întinse porţiuni înzăpezite, dar cum se întâmpla adesea, coama acestuia era ascunsă de nori. Pesemne că proprietarii pârtiilor din împrejurimi trebuie să fi fost bucuroşi, căci sezonul de schi părea departe de a se sfârşi.

Thaddeus trase adânc aer în piept, apoi îşi continuă drumul spre satul Obenammersfeld. Alesese ruta cea mai

lungă.

Din cabană, observase că pe povârnişul ce cobora lin în partea dreaptă, începuseră să iţească timid pe ici, pe colo, în locurile unde se topise zăpada, câteva petice de verdeaţă. Peste o lună sau două povârnişul avea să devină loc de păşunat, dar deocamdată iarba era mult prea sărăcăcioasă pentru dobitoace. Pe povârnişul din stânga, ce se înălţau mai jos de piscurile abrupte ale muntelui, se întindea o pădure deasă de pini.

Spre aceasta îl purtaseră paşii pe bătrânul diplomat, de-a lungul unei cărări ce fusese săpată de mai multe ori prin troiene pe parcursul ultimelor zile. Copacii erau încă încărcaţi de zăpadă. Când şi când, sătul de apăsarea iernii, câte un ram îşi lepăda cu un fâşâit povara de pulbere albă.

Ceea ce însemna că, dacă nu voiai să fii surprins de o mică avalanşă de acest tip, trebuia să fii cu băgare de seamă la fiecare pas. Unde mai pui că, dacă ramura ostenită se afla undeva sus, aproape de vârful copacului, neaua scuturată de pe ea declanşa, în coborâre, reacţii similare de lehamite în suratele ei de mai jos şi atunci te puteai trezi cu o avalanşă în toată regula.

Era mai frig decât se aşteptase. Deşi îşi pusese din nou mănuşile, mâinile îi erau încă reci de la bulgărele de zăpadă. Iuţi pasul.

Deşi ruta ocolită pe care o alesese ascundea multe pericole şi copacii îşi scuturau poverile albe în jurul lui, Thaddeus scăpase până acum cu doar câteva firişoare de omăt presărate pe umeri.

Era chiar puţin dezamăgit, având în vedere efortul pe care îl depusese să declanşeze o mică avalanşă de unul singur. Totuşi, ştia că nu poate să piardă intenţionat – atunci care ar mai fi fost plăcerea jocului? Nu, trebuia să se străduiască să-şi învingă tăcuţii adversari cu ramuri încărcate de omăt. Şi totuşi, acesta era un joc în care îţi doreai mai degrabă să fii tu cel învins. Să fii asaltat brusc şi neintenţionat cu o salvă de omăt şi să râzi ca un copil,

uitând pentru o clipă de toate greutăţile vieţii.

La capătul întinsei rute semicirculare, Thaddeus începu coborâşul şi, după doar câteva minute, se plimba deja printre clădirile pitoreşti din cătun.

Cătunul la marginea căruia se afla cabana lui – format dintr-o duzină de gospodării, o mică pensiune în care puteau fi ospătaţi nu mai mult de douăzeci de inşi şi o brutărie – se întindea pe un platou de 400 de metri pătraţi, situat la sud, deasupra localităţii Oberammergau. Iarba şi florile sălbatice creşteau din abundenţă în această oază înconjurată de pădurea de pini prin care venise Thaddeus. Pe povârnişurile cu pantă lină din apropiere sătenii cultivau una, alta şi îşi păşteau vitele. Câţiva localnici făceau zilnic naveta la vale – asta atâta timp cât nu erau troienite drumurile. Toţi ceilalţi erau oameni în vârstă, ieşiţi la pensie. Când se mutaseră aici, deşi erau străini de loc, Matthew şi Thaddeus fuseseră primiţi cu braţele deschise de restrânsă comunitate de bavarezi – ceea ce se datora, în mare parte, faptului că erau amândoi extrem de agreabili, vorbeau fluent limba germană şi cunoşteau destul de bine chiar şi dialectul bavarez.

Într-adevăr, pentru cei doi McCallum, care îndrăgeau în mod deosebit această regiune a Germaniei şi pe cei ce trăiau aici, nici că s-ar fi găsit un loc mai potrivit. Înainte de război, Thaddeus ocupase ani de zile funcţia de asistent al ambasadorului Statelor Unite la Berlin şi, dintre toate locurile în care fusese detaşat de-a lungul carierei sale diplomatice, Germania rămânea ţara lui preferată. Nici chiar nenorocirea cauzată de regimul nazist nu putuse să-i ştirbească dragostea pentru acest pământ şi viguroşii săi locuitori.

Aici, în Bavaria, ritmul vieţii era mult mai domol decât în restul RFG-ului şi, cu toate că la nici cincisprezece kilometri de jur-împrejur zona era împânzită de staţiuni montane, agitaţia oraşului nu răzbătea până în liniştitul Obenammersfeld.

Cabana în care locuia bătrânul diplomat fusese închiriată pentru el şi fiul său de către Departamentul de Stat de la o văduvă. După moartea soţului ei, fost om de afaceri, femeia nu dorise să rămână singură în casa mult prea mare, departe de rudele şi prietenii ei, şi se mutase în München, la vreo şaptezeci şi cinci de kilometri la nord de cătun.

În timpul lunilor petrecute aici împreună cu Matthew, Thaddeus se gândise să cumpere casa. În acest scop, ar fi fost dispus chiar să se retragă din corpul diplomatic şi să-şi schimbe cetăţenia. Nici că-şi putea imagina un refugiu mai potrivit pentru scrierea memoriilor sale. În plus, de Statele Unite nu-i mai lega mare lucru. Cabana era spaţioasă şi terenul aferent, întins, astfel încât îi despărţeau cam o sută de metri de cea mai apropiată gospodărie. Casa, construită pe trei niveluri, ar fi putut găzdui cel puţin cinci persoane. Prin urmare, Matthew şi Thaddeus dispuneau fiecare de câte un dormitor, un birou şi o baie.

Între timp însă, totul se schimbase şi acum Thaddeus era silit să-şi regândească întregul viitor. Nu-i dădea pace presimţirea că în curând viaţa lui va lua o întorsătură drastică.

Dacă s-ar trezi, Doamne fereşte, cu o vizită oficială sau cu o scrisoare de la ambasadă prin care i se va aduce la cunoştinţă că Matthew a murit, n-ar mai putea rămâne aici nicio săptămână.

De la balconul din spate, Thaddeus putea admira povârnişul lin ce se întindea mai jos – presărat cu heleşteie, porţiuni cultivate şi păşuni – şi, dacă ridica privirea, atunci când se împrăştiau preţ de o zi sau măcar câteva ceasuri norii aparent omniprezenţi prin părţile acestea, cele mai semeţe piscuri muntoase din Germania. Deşi în lunile, mult prea scurte, pe care le petrecuse împreună cu Matthew, casa fusese mai tot timpul plină de oaspeţi, de la 1 ianuarie încoace – mai mult din cauza stării sale sufleteşti decât a vremii rele – Thaddeus preferase singurătatea.

Curţile şi jardinierele căsuţelor pitoreşti pe lângă care trecea acum erau toate pline de flori de primăvară. *Sunt sigur că nimeni nu iubeşte florile mai mult decât elveţienii şi bavarezii*, comentă el în gând.

Salutându-i pe cei câţiva săteni întâlniţi pe drum, Thaddeus se duse întâi la *Postamt* să-şi ridice corespondenţa şi apoi la brutărie, unde cumpără o punguţă cu foietaje şi alte bunătăţi, o mică plăcere vinovată pe care şi-o îngăduia zilnic, stătu puţin la taclale cu proprietarul şi soţia acestuia – cei doi fuseseră printre primii prieteni pe care şi-i făcuse în sat şi asta mai degrabă în virtutea profesiei lor decât a unor interese comune – după care porni spre casă pe ruta cea mai scurtă.

Poate că în după-masa asta am să încerc din nou să scriu ceva, îşi spuse el în timp ce traversa pajiştea, savurând una dintre delicatesele cumpărate de la brutărie.

48
O scrisoare neaşteptată

Intră în casă, îşi aruncă toiagul în colţ şi trânti vraful de scrisori pe masă.

În timp ce îşi dezbrăca paltonul, aruncă o privire indiferentă spre pachetele şi plicurile împrăştiate pe masă. O scrisoare îi atrase imediat atenţia. Era de la consulatul american din Berlin. Simţi că-i sare inima din loc. De pe buze îi scăpă un singur cuvânt: – Matthew!

Uitând să-şi mai scoată pălăria de pe cap, înşfăcă plicul şi, cu degetele tremurânde, îi rupse marginea. Singurul pachet trimis de consulat la această adresă fusese acel cadou ciudat pe care îl primise Matthew de Crăciun.

Pipăi cu degetele interiorul plicului şi scoase un alt plic sigilat, însoţit de următorul bileţel:

„Domnule Thaddeus McCallum, scrisoarea alăturată a fost lăsată la sediul consulatului cu rugămintea de a vă fi expediată”.

Bileţelul era semnat de secretara responsabilă cu corespondenţa între departamente.

Cu inima încă bubuind, Thaddeus luă plicul albastru, îl desfăcu – acum, că teama de adineauri fusese înlocuită de curiozitate, mişcările îi erau mai sigure – şi, fără să se urnească de lângă masă, începu să citească. Scrisoarea, scrisă în limba engleză, suna în felul următor:

Stimate domn,

Nu mă cunoaşteţi. Sunt o veche prietenă de-a Sabinei von Dortmann. Sabina mi-a vorbit despre fiul dumneavoastră, dar eu nu am avut ocazia să îl cunosc personal. Aş vrea să discut cu el despre Sabina. Ea se află în RDG şi am pierdut legătura.

În curând s-ar putea să părăsesc Berlinul şi aş vrea ca Matthew să ştie unde să mă caute în caz că află veşti

despre Sabina.

Aţi putea, vă rog, să-mi daţi adresa lui sau să-i spuneţi să mă contacteze?

Îmi cer scuze, nu vorbesc foarte bine limba engleză. O prietenă m-a ajutat la redactarea scrisorii. Sper că m-am făcut înţeleasă.

Cu stimă.

Ursula Wissen

Mai jos era trecută o adresă.

Thaddeus se îndepărtă încet de masă, îşi azvârli nepăsător pălăria cât colo şi se prăbuşi în fotoliu. Chiar dacă nu auzise niciodată de această Ursula Wissen, cuvintele pe care tocmai le citise erau ca un mesaj din necunoscut, ce se adresa străfundurilor propriei sale necunoaşteri. Simplul fapt că mai exista pe faţa pământului o fiinţă care îi împărtăşea şi i-ar putea înţelege suferinţa – pentru că ştia din proprie experienţă cât de greu e să pierzi legătura cu cineva drag – îi liniştea sufletul.

Reciti, printre lacrimi, scrisoarea de încă două ori, apoi se ridică şi se duse în biroul său de la capătul holului.

Scrisoarea pe care o primi săptămâna următoare Ursula, scrisă într-o germană aproape perfectă, suna aşa:

Stimată domnişoară Wissen,

Ţi-am primit cu bucurie în suflet scrisoarea şi te asigur că te-ai făcut perfect înţeleasă. Cu durere însă trebuie să-ţi spun că nu pot să dau curs rugăminţii tale şi asta pentru simplul motiv că nu ştiu nici eu unde se află fiul meu.

Nu l-am mai văzut pe Matthew şi n-am mai primit nicio veste de la el de la jumătatea lunii ianuarie.

Sunt absolut sigur că a trecut dincolo de Cortina de Fier, cel mai probabil în RDG. Cu câteva zile înainte de Crăciun a primit un cadou foarte ciudat – un trandafir, pe care l-a interpretat a fi un mesaj secret din partea domnişoarei Dortmann. La scurtă vreme după aceea a pornit în căutarea

ei şi de atunci nu mai ştiu nimic de el.

Sunt extrem de îngrijorat, dar mă rog necontenit şi încerc să nu-mi pierd speranţa.

Cu mulţi ani în urmă, înainte de război, am avut şi eu plăcerea de a-i cunoaşte pe Sabina şi pe minunatul ei tată. Atât eu, cât şi Matthew i-am îndrăgit enorm şi am văzut în baronul von Dortmann un adevărat exemplu de credinţă.

Ştiu că, pentru dumneata, sunt doar un necunoscut. De pe-acum sunt, deşi nu-mi place s-o admit, un om bătrân şi am, fără îndoială, mai mult timp liber decât dumneata. Dar când ţi-am citit scrisoarea am simţit că am găsit, te rog să-mi ierţi îndrăzneala, un prieten, o fiinţă care înţelege suferinţa prin care trec.

Şi, de aceea, mi-ar face o deosebită plăcere să te cunosc. Dacă eşti prietenă cu Sabina von Dortmann, eşti implicit prietena lui Matthew şi a mea.

Aş fi onorat să te primesc în vizită. Dacă este necesar, sunt mai mult decât bucuros să-ţi pun la dispoziţie un şofer. Face parte dintre beneficiile statutului de diplomat, chiar dacă acum funcţia pe care o deţin nu mai este una importantă.

E o pensiune minunată în sat, la doar o aruncătură de băţ de casa mea. Ar fi o deosebită plăcere să am din nou ocazia de a juca rolul de gazdă.

Îţi mulţumesc încă o dată pentru scrisoare şi sper că vom avea în curând ocazia să ne întâlnim şi să discutăm faţă în faţă.

Cu deosebită consideraţiune.

Thaddeus McCallum

Ursula începu să verse lacrimi de bucurie înainte de a ajunge la jumătatea scrisorii.

Orice contact uman profund are puterea de a sfărâma brusc înfiorătorul şi apăsătorul sentiment de izolare care se strânge tot mai tare în jurul sufletului atunci când trece prea multă vreme fără ca acesta să comunice cu un suflet

înrudit.

Deci Matthew pornise în căutarea Sabinei!

O, desigur că se va duce în Bavaria!

Va fi o plăcere să îl cunoască pe tatăl lui Matthew. Mai ales acum, că ştia că Thaddeus o cunoştea, la rândul lui, pe Sabina!

Întâlnindu-se cu el se va reîntâlni, oarecum, cu vechea ei prietenă?

49
O comunitate de prieteni

Udo Bietmann vorbise cât se poate de serios.

La trei zile după sosirea celor trei fugari în Kehrigkburg, acesta îi dusese cu maşina – atent să nu fie văzuţi de săteni – la câţiva kilometri de sat, într-o comunitate restrânsă de menoniţi, alcătuită din patru familii.

Familiile, formate din douăzeci-treizeci de inşi, se gospodăreau în mod autonom, le explicase Bietmann pe drum. Datorită productivităţii superioare a menoniţilor, guvernul RDG îi lăsase să păstreze titlul de proprietate asupra pământului, cu condiţia de a primi o cotă-parte din producţie. Delegaţii guvernamentale veneau periodic, chipurile să inspecteze terenul. De fapt, voiau să afle cum de metodele simple folosite de aceşti fermieri modeşti dădeau rezultate mult mai bune decât cele ale marilor cooperative agricole comuniste ce împânziseră de pe-acum întreaga Germanie de Est.

Aici munceau cot la cot trei generaţii, strâns unite atât prin legături de sânge, cât şi prin credinţă.

La sosirea celor patru, utilajele agricole erau deja pe câmp şi mai multe tractoare arau pământul mănos pentru însămânţarea de primăvară. Patru case, două hambare mari şi alte câteva dependinţe se ridicau în mijloc, înconjurate din toate părţile de terenul pe care îl pregăteau acum fermierii.

Întrucât Bietmann îl prevenise din timp pe Arndt Moeller, liderul comunităţii, sosirea lor era aşteptată.

De orientare pacifistă, menoniţii în general şi în speţă cei din Kehrigkburg nu se implicau în politică. Nu erau nici împotriva comunismului, nici pro democraţie, nici viceversa. Îşi trăiau viaţa – mai practic decât mulţi dintre cei care aderau, în principiu, la aceeaşi teorie – călăuziţi de convingerea că, din moment ce împărăţia Domnului nu este

pe pământ, nici ei n-ar trebui să-şi caute alianţe sau priorităţi în această lume. Prin urmare, nu erau implicaţi în niciuna dintre activităţile clandestine în care Udo Bietmann juca un rol proeminent. Tânărul nu le cerea decât foarte rar ajutorul şi doar în situaţii precum aceasta, când fraternitatea creştină prima asupra loialităţilor politice.

Sabina, Matthew şi baronul von Dortmann au fost primiţi cu braţele deschise de către comunitate şi au primit fiecare câte o cameră în trei din cele patru case. Masa o luau tustrei împreună cu familia Moeller.

În timpul zilei, baronul făcea plimbări lungi pe câmpuri, vorbind cu vârstnicii comunităţii şi urmărind fascinat lucrările agricole. Matthew lucra cot la cot cu bărbaţii – la început îi ajutase să pregătească terenul pentru însămânţare şi, peste două săptămâni, să semene culturile ce aveau să crească înalte şi aurii până la vremea secerişului. Sabina îşi petrecea timpul cu femeile, ajutându-le în casă, la pregătirea mâncării, şi din când în când, la muncile gospodăreşti.

Pentru tustrei era revigorant să aibă din nou ceva de făcut şi să lucreze pământul pe care îl iubeau atât de tare cu toţii.

În dimineaţa celei de-a treia zile, când Matthew intră în casă, Sabina stătea cu spatele la el, pe un scăunel din lemn, faţă în faţă cu Frau Moeller şi două fete mai tinere. Între ele era aşezată o oală mare. Cu mânecile suflecate şi braţele ude până la cot, Sabina curăţa cu sârg cartof după cartof, lăsând cojile să cadă în cratiţa pe care o ţinea între picioare şi aruncând fiecare cartof curăţat în oala cu apă din mijloc.

Gândurile lui Matthew zburară brusc la alte vremuri, când activităţile unei familii erau mai legate de pământ şi de rodul lui decât în prezent. Scena din faţa ochilor îi amintea de *Lebenshaus* şi de epoca liniştită de dinainte de război.

Şi ce viteză de lucru aveau cele trei femei din faţa

Sabinei! în timp ce degetele li se mişcau cu o repeziciune uimitoare, mânuind cu iscusinţă cuţitele astfel încât să nu taie mai mult decât era necesar din miezul alb al cartofilor, acestea sporovăiau vesele într-un ritm la fel de rapid precum cel cu care aruncau cartof după cartof în oala cu apă din mijloc.

Matthew nu putu să privească scena mai mult de o clipă, căci imediat toate cele patru capete se întoarseră spre el.

— Matthew! exclamă Sabina. Credeam că ai să fii prins cu munca câmpului toată dimineaţa!

— M-am întors să alimentez tractorul, răspunse Matthew. Tatăl tău e cumva prin preajmă? Mă gândeam că poate i-ar face plăcere să vină cu mine.

— Tata a plecat dis-de-dimineaţă cu Herr Moeller, imediat după ce şi-au băut cafeaua.

— Văd că-ţi place să cureţi cartofi, spuse Matthew zâmbind, salutându-le şi pe celelalte femei.

— Nici nu ştii ce bine e să mă simt din nou utilă, să nu trebuiască să privesc permanent peste umăr... N-am mai avut parte de aceste plăceri simple ale vieţii la ţară de când trăiam la *Lebenshaus*.

— Ieri, tatăl tău a spus acelaşi lucru.

— Cine creşte la ţară simte toată viaţa chemarea pământului.

— Apropo de chemarea pământului... îmi pare rău, dar trebuie să mă întorc la arat.

— Spor la treabă!

— Mulţumesc la fel. Dacă-l vezi pe tatăl tău, spune-i să mă caute, adăugă Matthew, după care ieşi, lăsându-le pe cele patru femei să-şi reia treaba şi conversaţia.

50
Matei 5:44

Matthew, Sabina şi baronul stăteau împreună în camera de zi.

În seara aceasta, fuseseră cu toţii tăcuţi. Apăsarea nedefinită care pusese stăpânire pe ei se transformase treptat în rugăciune. Brusc, gândurile începuseră să li se învârtă, parcă la unison, cu o neaşteptată compasiune în jurul lui Gustav von Schmundt – fost prieten şi vecin şi actual duşman de moarte.

Trecuse mai bine de o săptămână de când se aflau la ferma Moeller. Căldura verii se făcea tot mai simţită. Cu ajutorul lui Matthew, fermierii terminaseră aratul cu câteva zile înainte de termenul prevăzut şi începuseră deja însămânţarea. Niciunul dintre ei nu se mai simţise de luni de zile atât de fericit ca acum, când putea în sfârşit să-şi câştige pâinea cu sudoarea frunţii. În plus, compania fraţilor menoniţi era stimulatoare atât mental, cât şi spiritual. Regimul echilibrat alcătuit din muncă fizică şi schimburi de idei le asigura o hrană îmbelşugată de care atât trupurile, cât şi sufletele lor duseseră până acum lipsă.

În după-masa aceasta, discutând cu câţiva dintre noii lor prieteni, conversaţia atinsese un subiect pe care îl evitaseră până acum: fuga lor eşuată prin canalul de scurgere. Acum că trecuse îndeajuns de mult timp de la tentativă, se simţeau în sfârşit în stare să vorbească şi chiar să râdă pe tema asta.

— Când l-am auzit pe Gustav strigându-mi numele, spuse Sabina râzând, zău c-am îngheţat de groază!

— Doamne, mi-era atât de frică ca nu cumva să vâre ţeava pistolului prin deschizătura uşii! exclamă Matthew. Dac-ar fi deschis focul, gloanţele ar fi ricoşat de pereţii conductei până ne-ar fi ciuruit pe toţi!

Pe măsură ce se însera, cu gândul la adversarul lor, cei

trei deveniseră tot mai tăcuţi. Le răsuna încă tuturor în minte vocea lui Gustav şi Matthew nu-şi putea şterge din memorie faţa lui Schmundt apărând o fracţiune de secundă în cadrul uşii înainte ca aceasta să se închidă ermetic, lăsându-i în bezna conductei.

Gustav fusese cât pe ce să pună mâna pe ei!

Acum, că rederulau în minte filmul incidentului, erau copleşiţi din nou de aceleaşi sentimente contradictorii ce îi năpădiseră în acele clipe de coşmar.

Vocea, chipul, motivele care îl mânau pe Gustav să îi urmărească obsesiv, toate acestea le inspirau groază din simplul motiv că se temeau, la propriu, pentru vieţile lor. Cel pe care Sabina şi baronul îl cunoşteau de-o viaţă se transformase într-un criminal... un criminal care era duşmanul lor de moarte.

Şi totuşi... la auzul vocii lui Gustav le scăpărase în suflet şi un alt sentiment. Compasiunea.

Cum poate compasiunea să coexiste cu groaza? Cum poţi să-l iubeşti pe cel ce vrea să te captureze, să te arunce în închisoare şi, poate, chiar să te ucidă?

Era o dilemă spirituală de proporţii colosale, ce începuse să-i apese tot mai mult pe parcursul serii.

Sabina fu prima care dădu glas întrebărilor derutante ce o măcinau.

— Papa, pur şi simplu nu ştiu ce ar trebui să simt pentru sărmanul Gustav.

— Ce altceva decât compasiune, fata tatii? răspunse baronul. Trebuie să avem compasiune faţă de toţi copiii lui Dumnezeu.

— Nu e uşor să ai compasiune faţă de cel ce îţi vrea răul, ripostă Sabina.

— Pare-mi-se că nicăieri în Noul Testament nu se spune că viaţa de creştin ar fi *uşoară*, răspunse tatăl ei, surâzând, cu o sclipire nouă în priviri.

— Şi totuşi, Iisus a spus că sarcina Lui este uşoară, replică Sabina.

— Asta aşa e! râse baronul.

— Sabina, nu cred că îţi înţeleg foarte bine întrebarea, interveni Matthew în discuţie.

— Dilema mea este că nu ştiu dacă ar trebui să-l privesc pe Gustav ca pe un duşman sau ca pe un prieten – răspunse, gânditoare, Sabina. Ştiu că facem tot ce ne stă în putinţă să ne ascundem de Gustav şi, totuşi, oricât de teamă mi-ar fi de el, nu pot să nu-l... compătimesc... Nu ştiu... e foarte derutant...

— Pentru mine, un lucru e cât se poate de clar: individul este duşmanul nostru, spuse Matthew, care îl cunoştea prea puţin pe Gustav pentru a fi înclinat să îl compătimească prea tare.

— Şi totuşi, băiete, spuse baronul, redevenind serios, pe un ton mai degrabă introspectiv decât sfătos, ştii că duşmanii ocupă un loc important în viaţa fiecărui creştin. Domnul ne spune să îi iubim pe vrăjmaşii noştri, să ne rugăm pentru ei şi să le facem bine.

— Aceasta nu e deloc o sarcină uşoară, zise Matthew.

— E o sarcină extrem de grea, încuviinţă baronul pe un ton grav.

— Bine, papa, dar cum am *putea* să-i facem bine lui Gustav, când el ne face rău *nouă*?

— Nu am un răspuns la această întrebare, fata tatii. Tot ce ştiu este că duşmanii joacă un rol important în evoluţia spirituală a fiecărui creştin. Amintiţi-vă ce a spus Iisus în Predica de pe munte: „Dacă iubiţi numai pe cei ce vă iubesc, ce răsplată mai aşteptaţi? Nu fac aşa şi vameşii?”

Matthew şi Sabina încuviinţară amândoi din cap.

— Poate că importanţa acestei încercări în viaţa unui creştin este dată tocmai de dificultatea ei. Doar cei cu tărie de caracter, cei ce au atins maturitatea spirituală găsesc în ei puterea de a-i iubi pe asupritorii lor.

— Ceea ce ne readuce la întrebarea Sabinei, interveni Matthew. Cum poţi să faci bine unui om de care încerci să te fereşti?

Baronul nu răspunse imediat. Gândurile îi zburară la cei şaptesprezece ani petrecuţi în închisoare din cauza duşmanilor săi personali – ale căror motive de a-l ţine după gratii nu le cunoştea nici în ziua de azi.

Văzând că bătrânul se adânceşte în gânduri, Matthew şi Sabina îi respectară tăcerea. Ştiau amândoi că baronul era cel mai îndreptăţit să vorbească despre porunca spirituală, profundă şi chiar derutantă, de a-ţi iubi vrăjmaşii, de a face bine celor ce te urăsc şi de a te ruga pentru cei ce te asupresc şi te prigonesc. Aşa că aşteptară ca bătrânul să-şi adune gândurile, dornici să înveţe din vorbele lui.

Trecură câteva minute. Când baronul luă din nou cuvântul, ambii ascultători înţeleseră din tonul lui că se gândise ani întregi la această dilemă, rugându-se pentru un răspuns.

— Domnul zice să dăm ascultare acestei porunci, spuse el într-un târziu, ca să fim fii ai Tatălui nostru care este în ceruri. Or, *această* afirmaţie mi se pare chiar mai şocantă decât porunca în sine.

— De ce? întrebă Sabina.

— Păi, ia gândiţi-vă puţin! La câte lucruri n-ar fi putut să ne îndemne Iisus! La rugăciune, la credinţă, la cinste, la lepădare de sine, la post, la cunoaştere spirituală, la studiul Scripturii, la explicarea principiilor spirituale profunde pe înţelesul tuturor şi la câte altele. În schimb, El, Fiul lui Dumnezeu, ne spune aşa: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc *ca să fiţi fii ai Tatălui vostru care este în ceruri*". Or, acesta este un pasaj de-a dreptul extraordinar, care schimbă cu totul perspectiva pe care o au majoritatea creştinilor asupra spiritualităţii!

— Chiar credeţi că e o perspectivă cu totul nouă? întrebă Matthew.

— Nu. Au mai existat şi alţii care au propovăduit principiul de a face bine celui ce-ţi face rău. Dar Iisus a ridicat această învăţătură la cu totul alt nivel, spunând clar

că ea este adevărata temelie a maturităţii spirituale. Iisus le zice discipolilor Săi că una dintre condiţiile concrete pentru a deveni cu adevărat fii ai lui Dumnezeu este să dobândească tăria de a-şi iubi vrăjmaşii. Or, această poruncă sună atât de paradoxal şi de supărător urechilor muritorilor, încât marea majoritate nici măcar nu încearcă să-i dea ascultare.

Tăcu, gânditor, preţ de o clipă, apoi adăugă:

— În fond, tocmai asta L-a deosebit pe Iisus de ceilalţi aşa-zişi învăţători: faptul că El a refuzat categoric să se apere de duşmanii Lui sau să-i vorbească de rău. Ba dimpotrivă, i-a iubit şi i-a iertat... chiar şi când L-au răstignit pe cruce.

— Bine, papa, dar noi ne ascundem de Gustav, spuse Sabina. Asta nu înseamnă că ne apărăm de el?

— Of, Sabina, pui mereu nişte întrebări atât de dificile!

Izbucniră tustrei în râs.

— Nici eu nu înţeleg pe deplin semnificaţia acestei porunci rostite în Predica de pe Munte, adăugă baronul, redevenind serios. Mintea mea omenească este incapabilă să pătrundă în adâncimile ei. În anii de detenţie, m-am rugat pentru temnicerii mei şi am încercat din răsputeri să-i iubesc. Singura formă pe care o putea lua această iubire era pasivă. Nu eram în măsură să le fac vreun bine, cum scrie în Scriptură. Aşa că m-am mulţumit să mă rog pentru ei şi pentru puterea de a-i ierta. Prin forţa împrejurărilor, îmi era extrem de greu să îi privesc cu compasiune. În sufletul meu se dădea un război constant.

— Şi acele împrejurări au făcut să vă fie mai uşor sau, dimpotrivă, mai greu să daţi ascultare poruncii lui Iisus? întrebă Matthew cu un interes nedisimulat.

Baronul oftă, apoi zâmbi.

— Încă din tinereţe, am avut o singură dorinţă arzătoare: să fiu cu adevărat fiul lui Dumnezeu. După primul an de detenţie, începând să meditez mai profund asupra acestui pasaj, am înţeles că Tatăl mă plasase în *cel*

mai bun loc cu putinţă pentru a mă forma ca fiu al' Său. Mi se luase tot ce aveam. Într-un fel, tot ce îmi mai rămăsese erau duşmanii şi asupritorii mei. În astfel de circumstanţe, fie îţi pierzi minţile, fie cazi în genunchi şi te rogi să-ţi fie întărit caracterul, şi te rogi să pătrundă caracterul unui fiu de Dumnezeu în adâncul fiinţei tale. Cum aceasta era singura mea dorinţă, cu timpul, am ajuns să fiu profund recunoscător pentru soarta mea. În situaţia de faţă, pe de altă parte, suntem nevoiţi să ne ascundem de cei ce vor să ne facă rău. Gustav *este* adversarul nostru şi credem că e voia lui Dumnezeu să ne ferim de el. Nu ştiu, aşadar, cum să-l iubim sau să-i facem bine. Poate doar prin atitudinea noastră, învăţând să-l iertăm, chiar dacă nu vrem să cădem în mâinile lui. Mda, este o reală dilemă. Totuşi, există ceva ce ne stă în putere să facem pentru oricine, fie el prieten sau duşman, prezent sau absent. Putem să ne rugăm. Acesta este singurul mod în care putem da ascultare poruncii în situaţia actuală: rugându-ne pentru Gustav.

Se lăsă o tăcere plină de evlavie. În lumina gravităţii evenimentelor prin care trecuseră de curând, porunca Domnului de a-şi iubi duşmanul şi de a lăsa la o parte ostilitatea pe care o simţeau faţă de el părea aproape imposibil de îndeplinit. O ştiau cu toţii.

Totuşi, după o clipă, baronul se lăsă încet în genunchi. Sabina şi Matthew îi urmară imediat exemplul.

Se rugară cu toţii în tăcere, apoi baronul începu să se roage cu voce tare:

— *Tată*, *atât cât ne stă în putinţă şi atât cât ne duc minţile noastre îngrădite*, *ne unim sufletele şi ne rugăm pentru Gustav*, *cel ce din prieten ne-a devenit duşman*.

— *Amin*, şopti Sabina.

— *Nici nu ştim cum să formulăm rugăciunea*, *Doamne*, continuă baronul, *dar Te rugăm să ne cureţi inimile de orice urmă de duşmănie sau vrajbă faţă de Gustav*. *Iubeşte-l şi facă-se voia Ta în privinţa lui*, *oricare ar fi ea*. *Şi*, *de asemenea*, *Doamne*, *Te rugăm să ne ai în pază şi de acum*

încolo, să-i legi la ochi pe duşmanii noştri şi să nu-i laşi să ne dea de urmă.

— Şi eu îl încredinţez pe Gustav în mâinile Tale, Doamne, se rugă Matthew. *Mă rog să nu ne poată face niciun rău şi totodată Te rog să adânceşti în inimile noastre iubirea faţă de el, iubirea pe care Fiul Tău, Iisus, ne-a poruncit să o purtăm tuturor duşmanilor noştri. Vrem să fim cu adevărat copiii Tăi şi să-ţi urmăm fiecare poruncă. Când suntem prea slabi, ajută-ne.*

— Amin, Tată, murmură baronul, *amin*!

Partea a IV-a
Iosif Aviz-Rabin
Iulie-august 1962

51
Iosif ben Eleazar

*Se*ara începea să se topească în noapte. Leon Ţankov – cum era cunoscut în timpul zilei – traversă grăbit magistrala. Se întorcea acasă după o zi grea de muncă petrecută undeva în subsolul Kremlinului.

Nu câştiga mult, dar această slujbă – pentru care era recunoscător – avea şi alte beneficii. De-a lungul anilor de exil, când libertatea era o noţiune pe care aproape că o dăduse uitării, visase la astfel de momente. Visase la fostul lui loc de muncă, visase să se plimbe din nou pe străzile tăcute ale Moscovei.

Totuşi, acum, după eliberare, când viaţa îşi reluase cursul normal după care tânjise atât, constata că aceasta nu era nici pe departe o viaţă de vis, ci una anostă şi agasantă, de care începea să i se facă lehamite. Tânjise după libertate, dar asta, chiar dacă nu se mai afla după gratii, numai libertate nu se putea numi. Viaţa în Uniunea Sovietică era lipsită de orice fel de libertate, fie că te aflai în Siberia, fie la Kremlin.

Libertatea, *dacă există aşa ceva pe acest pământ*, *trebuie să fie cu totul altceva*, gândi el.

Nu mai era la fel de semeţ ca odinioară şi parcă şi mândria de neam ce îi alimentase focul visurilor din tinereţe era mai potolită.

Regimul comunist reuşise să distrugă vitalitatea multor suflete tinere. Dar oare i-o distrusese în întregime şi pe a lui? Deşi abia simţită, nu putea decât să spere că ea continua să mocnească undeva, în străfundurile fiinţei sale.

Închisoarea îţi răpeşte nu doar ani din viaţă, ci şi cheful de a trăi. Ştia că arată bătrân pentru cei doar treizeci şi şapte de ani ai săi. Dar ce mai conta asta... acum?

Ceea ce-l vlăguia acum nu era detenţia, ci traiul pe care îl avea după eliberarea din închisoare. Era atât de sleit de puteri, încât simţea cum îi piere treptat chiar şi cea mai adâncă năzuinţă a vieţii – visul de a lupta pentru neamul lui împotriva acestui regim odios care distrusese aproape tot ceea ce iubea în viaţă.

Iubire... ce straniu suna cuvântul într-un loc ca acesta. Cum să crească iubirea sub un nor ce nici măcar nu recunoştea existenţa unui Bine suprem?

Ce iubea el?

În tinereţe, iubise ideea unei patrii pentru toţi evreii. La doar cincisprezece ani se alăturase mişcării sioniste ce începea să se infiltreze în secret în Polonia.

Iniţial tatăl lui, Eleazar Aviz-Rabin, fusese de-a dreptul oripilat de gestul său, dar cu timpul se obişnuise cu ideea. Adept al învăţăturilor venerabilului Ba’al Şem Tov, acesta considera că poporul lui Dumnezeu trebuie să îl slăvească pe Cel de Sus în sufletele lor, nu făcând politică.

După eliberarea din închisoare, şi fiul său – cunoscut doar lui însuşi sub numele de Iosif Aviz-Rabin – începuse să se simtă tot mai atras de comunitatea hasidică de evrei de aici, din Moscova. Aceştia, la fel ca tatăl său, găseau satisfacţie în elementele mai mistice ale credinţei lor. Iosif avea sufletul împărţit – o parte din el înclina spre sionism, căruia i se dedicase cu toată fiinţa şi pentru care suferise atât de mult, iar cealaltă parte, spre hasidism, curentul religios pe care tatăl său îl urmase cu sfinţenie până la sfârşitul vieţii.

Era cumva posibil ca evreii hasidici să fi descoperit ceva ce până acum el nu fusese pregătit să vadă? Religia familiei lui avea, oare, ceva de oferit inimii sale obosite şi îndurerate?

Ştia prea bine că, în Rusia acestor vremuri, tot ceea ce

putea să ofere religia era alinare – pentru minte şi suflet – şi nicidecum ajutor material. În regimul comunist, nimeni nu prea poseda mare lucru în afară de propriile gânduri – şi pe acestea era indicat ca fiecare să le păstreze pentru sine.

Avea şi el câteva secrete ascunse adânc în inimă, care în ultima vreme îi vorbeau din ce în ce mai tare.

Poate că sionismul îşi atinsese scopul, întemeind un stat evreiesc în Israel, dar pe el, personal, nu prea avea cum să-l ajute. În aceste nopţi singuratice, când se îndrepta spre casă pe străzile pustii ale Moscovei, tot ce îşi dorea era... un chip pe care să-l iubească.

Visa tot timpul, deşi nu era liber nici măcar să viseze.

Un vânt rece de vară mătura străzile. Se zgribuli şi îşi strânse haina în jurul umerilor, apoi porni mai departe, incapabil să-şi alunge din minte amintirea trecutului.

Libertate...

Fusese la doar un pas de libertate, dar o lăsase să i se strecoare printre degete, renunţând, odată cu ea, la orice speranţă de fericire.

Retrăise de nenumărate ori ziua aceea în gând... şi în inimă.

Ziua despărţirii... ultima dată când văzuse chipul ei drag. De atunci, chipul acela trăia în lăcaşul liniştit pe care i-l construise adânc în ungherele sufletului său.

Probabil că n-am s-o mai revăd niciodată, îşi spuse el abătut.

52
Despărţiri

Eleazar Aviz-Rabin îşi dorise ca fiul său să se însoare cu fiica rabinului încă de pe vremea când băiatul avea zece – doisprezece ani. Deşi nu aflase niciodată când anume puseseră la cale căsătoria cei doi capi de familie, Iosif ştiuse că Ursula îi va fi soţie încă înainte să-i dea primele tuleie în barbă.

În vâltoarea schimbărilor aduse de secolul al XX-lea şi de nazişti în Varşovia sa natală, mulţi evrei renunţaseră la datina strămoşească a logodnei.

Rabinul Wissen şi Eleazar, tatăl lui Iosif, un evreu hasidic din tribul lui Iuda, ţineau însă cu sfinţenie la păstrarea acestui obicei străvechi. Pe atunci, Iosif era deja destul de răsărit ca să fie intrigat de ideea căsătoriei, iar în ziua în care a fost anunţată logodna, nu putuse decât să admită că tatăl său făcuse o alegere potrivită.

Cele două familii – ca toate familiile din cadrul sinagogii, de altfel – se ştiau de ani de zile. Totuşi, rabinul Wissen era un om important, unul dintre cei mai renumiţi rabini din Polonia, şi Iosif nici măcar nu îndrăznise să spere că s-ar putea însura cu una dintre fiicele lui. De aceea, când tatăl său îi adusese la cunoştinţă înţelegerea încheiată cu rabinul, aproape că nu-i venise să-şi creadă urechilor. Din momentul acela, începuse să o privească pe Ursula cu alţi ochi.

Doi ani mai târziu, când evreii din toată Polonia s-au adunat în Varşovia pentru a sărbători Purimul, o văzuse dansând cu alte fete de vârsta ei în cadrul slujbei de la sinagogă. Deşi avea doar doisprezece ani pe atunci, Ursula părea să se fi schimbat peste noapte într-o tânără femeie... şi frumuşică foc, pe deasupra!

Logodna a avut loc la scurtă vreme după aceea, pecetluită fiind prin ineluşul de aur ce-a fost tras pe degetul

Ursulei. Cele două familii au început să îşi petreacă sărbătorile împreună, cei doi tineri având astfel ocazia să se vadă din ce în ce mai des. Deşi era o fată timidă, cu timpul, Ursula a început să fie tot mai destinsă în prezenţa lui şi discuţiile lor au devenit din ce în ce mai profunde. Pe măsură ce o cunoştea mai bine, Iosif se simţea tot mai îndatorat înţelepciunii de care dăduse dovadă tatăl său când făcuse această alegere. Ursula era inteligentă şi aborda fără probleme subiectele care îl interesau pe el.

Deşi pe atunci încă nu era conştient de asta, Iosif începea să se îndrăgostească de ea.

Din păcate însă, în curând a început să se facă simţit pericolul nazist.

Auziseră de persecuţiile care aveau loc în Germania, dar nimeni nu se aşteptase la schimbările drastice ce apăruseră neîntârziat după invadarea Poloniei. Au fost nevoiţi să amâne orice plan de căsătorie. Capii de familie au convenit să aştepte fie până după război, fie până reuşesc să se refugieze în Rusia sau în Elveţia.

Coşmarul s-a pogorât cu repeziciune peste comunitatea evreiască din Polonia. Hărţuiţi necontenit, mulţi şi-au schimbat numele. Mulţi au fost arestaţi. Câteva organizaţii precum JDC [The American Jewish Joint Distribution Committee, o organizaţie internaţională ce acordă sprijin şi asistenţă evreilor din întreaga lume, n.tr.] îi ajutau pe evrei să emigreze, dar sarcina lor devenea tot mai anevoioasă pe an ce trecea.

Acestea au fost împrejurările care l-au determinat pe Iosif să se alăture sioniştilor. Ambiţia lor politică de a întemeia un stat evreiesc pe teritoriul Palestinei îi stimula idealismul şi setea de dreptate. Fervoarea lor îi stimula înflăcărarea tinerească. Faptul că erau dispuşi să lupte şi chiar să moară pentru o cauză stimula ostilitatea latentă în toţi tinerii evrei faţă de nemţii care le prigoneau semenii.

La început, încercase să îşi ascundă interesul faţă de mişcare, dar, cu timpul, acest lucru se dovedise de-a

dreptul imposibil.

Un adolescent inteligent, cu mintea, dar şi limba ascuţită, Iosif se angajă în discuţii aprinse cu tatăl său, despicând în patru cauza sionistă. După o primă reacţie negativă, Aviz-Rabin, un hasidic deschis la minte, se văzu în cele din urmă constrâns să aprobe în mare parte vederile sioniştilor şi discuţiile cu fiul său începură să-i facă, în secret, o plăcere deosebită. Totuşi, mai exista o problemă: cum va reacţiona rabinul Wissen când va afla că viitorul său ginere este sionist?

Totuşi, cei doi tineri erau logodiţi şi nici măcar un potenţial conflict precum acesta nu-l putea determina pe un om de cuvânt ca rabinul Wissen să le rupă logodna. Rabinul, care ajunsese să ţină la băiat şi să-i respecte capacităţile intelectuale la fel de mult ca fiica sa, nu putea decât să se roage ca această fierbinţeală a tinereţii să fie în curând înlocuită de înţelepciunea maturităţii. Unde mai pui că, la fel ca tatăl băiatului, rabinul Wissen spera la rândul său s-apuce să vadă o nouă patrie întemeiată în Palestina şi, deci, în secret, se ruga şi el ca sioniştii să aibă câştig de cauză.

Sărbătorile religioase nu mai erau publice. De acum, toţi sărbătoreau în cadru restrâns, în familie. Majoritatea sinagogilor au fost închise şi multe dintre ele, dărâmate. Chiar dacă, în primii ani ai războiului, întâlnirile dintre Iosif şi Ursula au fost sporadice, atunci când se întâlneau, fiecare citea în ochii celuilalt o iubire tot mai mare.

Deşi la început se arătase încrezător că va putea rămâne în Polonia alături de ai săi, cu timpul, rabinul Wissen a început să aducă tot mai des vorba de o posibilă emigrare în Elveţia. Se temea atât pentru familia lui, spunea el, cât mai ales pentru podoabele sfinte ce se aflau în posesia sa şi care nu trebuiau să cadă, *cu niciun preţ*, în mâinile naziştilor. Exista posibilitatea să se refugieze în Elveţia prin Germania, zicea el, cu ajutorul unei reţele care adăpostea fugari.

În cele din urmă, inevitabilul s-a produs. Rabinul a venit la ei în miez de noapte pentru a-i anunţa că îşi ia familia şi părăseşte – imediat – Varşovia.

Din nefericire, Aviz-Rabin căzuse la pat şi ştia că nu ar rezista unei astfel de călătorii. La cererea lui, rabinul îi imploră pe Iosif şi pe mama acestuia să îi însoţească. Insistă şi Eleazar, dar familia lui nu se îndură să-l părăsească. Iosif îi spuse rabinului că îi va urma mai târziu în Elveţia. Cu sufletul împărţit între a se refugia împreună cu familia logodnicei sale, iubirea pentru tatăl lui şi loialitatea faţă de camarazii săi sionişti, în cele din urmă alesese ultima variantă. O decizie pe care o pusese la îndoială în toţi aceşti ani.

La scurtă vreme după aceea, naziştii descoperiră identitatea familiei sale şi a celor ce se adăposteau sub acelaşi acoperiş. Ţipete în noapte... răcnete furioase... bubuituri în uşă... podeaua cutremurându-se sub cizmele agenţilor Gestapo... N-avea să uite niciodată acea razie.

— Fugi, Iosif... fugi! îi strigase mama sa, arătând spre fereastra micului lor apartament.

Iosif şovăi preţ de o clipă, privind buimac spre părinţii săi. În ochi i se citea frică, nesiguranţă, derută. Brusc, toată bărbăţia de care dădea dovadă în discuţiile cu prietenii săi parcă se evaporase şi se simţea din nou copil. Un copil speriat.

— Du-te, fiule... ascult-o pe mama ta, se auzi din pat glasul stins al tatălui său.

Nu avea timp de gândire. Pentru prima dată în viaţă trebuia să acţioneze din impuls. Să se supună fără a cerceta.

Nu mai zăbovi decât câteva secunde, cu ochii încremeniţi pe părinţii săi. Ambii îl implorau din priviri să se salveze. Să fugă în munţi – precum cei puţini la număr care au reuşit să scape de tăişul sabiei în anul 70, când armata lui Titus a invadat Ierusalimul.

Din coridor se auzeau paşi grei, îndreptându-se spre uşa

lor. Venindu-şi în fire, Iosif se repezi şi-şi sărută părinţii, fără să bage în seamă că pe obraji îi şiroiau lacrimile fierbinţi ale despărţirii.

— Dumnezeu să fie cu tine, fiule, au fost ultimele cuvinte pe care le auzi înainte de a se năpusti afară pe scara de incendiu.

Peste câteva secunde, era deja jos, pe alee... şi alerga... alerga mâncând pământul... fără să ştie încotro aleargă. La ora 3 dimineaţa, când îndrăzni în sfârşit să se întoarcă acasă – nici nu mai ştia pe unde se adăpostise vreme de cinci ore – clădirea era ca un mausoleu. Toţi evreii fuseseră ridicaţi de către Gestapo.

Iosif vărsă lacrimile care-i mai rămăseseră, apoi se adăposti la nişte prieteni sionişti a căror identitate încă nu fusese descoperită şi făcu tot ce-i stătu în putere să dea de urma părinţilor săi.

În cele din urmă, când află că în noaptea aceea toţi prizonierii fuseseră duşi la penitenciarul din Treblińska, înţelese că nu mai era nimic de făcut. Părinţii lui nu mai aveau scăpare – asta dacă nu muriseră deja.

Iată cum, la doar optsprezece ani, Iosif Aviz-Rabin rămase orfan. Singur pe lume. Ratase prilejul de a se salva de holocaust împreună cu familia logodnicei lui... şi acum era prea târziu.

De nouăsprezece ani, pierduse orice contact cu familia rabinului Wissen. Şi asta îi sfâşia, în tăcere, inima.

53
Trezire spirituală

Iosif intră în apartamentul înghesuit şi friguros căruia îi spunea, eufemistic, cămin, se aşeză pe un fotoliu cu tapiseria roasă – cea mai comodă dintre puţinele piese ce mobilau modesta locuinţă, mai confortabilă chiar şi decât patul – şi rămase cu privirea aţintită în gol.

Gândurile ce îl împresuraseră pe drum îl afectaseră puternic, făcându-l chiar mai posomorât şi mai melancolic decât de obicei. Nu avea vlagă nici măcar să caute ceva de mâncare.

Nu fusese dintotdeauna aşa. Dimpotrivă, de-a lungul anilor, mintea analitică, entuziasmul intelectual, optimismul debordant, precum şi vigoarea personalităţii şi a atitudinii îl ajutaseră să treacă peste multe hopuri. În anii de închisoare, de pildă, reuşise să învingă depresia, acceptându-şi soarta cu o detaşare raţională.

Avea o personalitate cerebrală, care se conducea după criteriile raţiunii, nu după sentimente.

Sau poate că lucrurile nu mai stăteau chiar aşa?

Bine, dar ce altceva mai voia de la viaţă? Majoritatea disidenţilor şi a deţinuţilor nu fuseseră nici pe departe atât de norocoşi. Mulţi îşi pierduseră vieţile în Siberia... sau pur şi simplu dispăruseră fără urmă.

Chiar şi aşa, după eliberarea din închisoare, în loc de euforia la care se aşteptase, începuse să se pogoare peste el un nor al opresiunii din ce în ce mai sufocant. Ce înseamnă, până la urmă, *libertate*, cuvântul ăsta care nu-i mai dădea pace?

Nicicând nu se simţise mai puţin liber ca în aceşti ultimi doi ani. Aproape toţi prietenii lui plecaseră. Acum, că îşi atinsese majoritatea scopurilor, mişcarea sionistă din Rusia îşi pierduse vigoarea de altă dată, iar cei ce nu fuseseră aruncaţi după gratii reuşiseră între timp să se refugieze în

Israel.

Totuşi, un evreu mai avea şi acum pentru ce să lupte. El, bunăoară, îl ajutase bucuros pe şeful său să transmită acele fotografii peste hotare. Îi păsa de semenii lui şi avea să facă întotdeauna orice-i va sta în putinţă pentru a-i ajuta.

Totuşi, parcă nici el nu mai avea zelul de odinioară.

În 1944, se refugiase în Rusia împreună cu alţi şase tineri polonezi. Luând legătura cu comunităţile evreieşti din Rusia şi învăţând rusa la perfecţie, au reuşit în cele din urmă să se integreze în noua lor ţară. Iosif a devenit Leon Ţankov, un rus de origine poloneză cu acte în regulă.

Din păcate, după sfârşitul războiului, Stalin a continuat persecuţiile din punctul în care se oprise Hitler şi, dintre toate etniile din Rusia, acestea s-au îndreptat exclusiv asupra evreilor. Doar evreii erau obligaţi să aibă etnia trecută în buletin. S-a interzis folosirea limbii ebraice. Au fost închise sinagogile. În primul val al pogromului stalinist, au fost ucişi, în secret, treizeci-patruzeci de mii de intelectuali evrei – poeţi, oameni de ştiinţă, profesori universitari, scriitori, rabini.

Abia trecut de douăzeci de ani şi lucrând sub noua sa identitate în atelierul lui Stoidovici, Iosif a devenit unul dintre principalii activişti evrei din Moscova ce luptau împotriva acestor atrocităţi. Cu ajutorul reţelelor secrete, a ajutat numeroşi evrei să se refugieze din ţară şi s-a folosit de fiecare contact pe care îl avea în încercarea de a da de urma rabinului Wissen. Din păcate însă, toate eforturile lui în această direcţie au fost zadarnice.

În cele din urmă, activitatea sa clandestină a fost descoperită şi a fost nevoit să plătească pentru ea cu opt ani din viaţă. Fusese un preţ mic, considera el; încă era în viaţă. Milioane dintre semenii săi evrei nu fuseseră la fel de norocoşi. Din 1953, după moartea lui Stalin, persecuţiile se domoliseră, chiar dacă nu fuseseră sistate complet.

Acum, deşi Iosif era, chipurile, „liber”, trecerea timpului îşi pusese adânc amprenta asupra lui. Anii de exil îl

storseseră de acea vitalitate esenţială a fiinţei care, odată pierdută, nu mai poate fi recuperată niciodată.

O văzuse în ochii fiecărui rus trecut de treizeci de ani, dar o pusese pe seama eredităţii şi, implicit, crezuse că el îi este imun. Totuşi, acum simţea cum se pogoară şi asupra lui acea apatie letargică ce apare, inevitabil, în urma... renunţării la viaţă.

Regimul comunist avea mai multe căi de a ucide.

Ucidea minţile sale cele mai sclipitoare, exilându-şi în Siberia cei mai mari poeţi, filosofi şi gânditori religioşi. Pe evrei îi ucidea la fel cum o făcuse odinioară Hitler – în masă. Iar pe cetăţenii cei mai supuşi îi ucidea anesteziindu-le orice speranţă de mai bine.

Pe aceste meleaguri, „viaţa” nu era decât amorţeală, rutina monotonă a unui destin ce a fost hotărât pentru tine de către alţii şi pe care îl urmezi în virtutea inerţiei. Până la vârsta de treizeci de ani, vigoarea tinereţii îţi era stoarsă până la ultima picătură. Pe trotuarele Moscovei, toate privirile erau goale, lipsite de speranţă, de sentiment, de viaţă. Erau priviri de morţi vii.

Groaznic era faptul că începea şi el să se simtă copleşit de aceeaşi amorţeală şi să privească în jur cu aceiaşi ochi goi.

Şi totuşi, mai rămăsese în el un dram din voinţa de odinioară, nu îndeajuns cât să opună rezistenţă, dar suficient cât să observe ce i se întâmplă şi să-şi spună: *Dacă nu fac ceva*, *în curând am să devin şi eu un neom ca toţi cei din jurul meu*.

Presimţea că se apropie un moment hotărâtor. Nu neapărat o criză existenţială, căci pentru a o prevedea mintea ar fi trebuit să-i fie mult mai trează decât îi era în momentul de faţă, ci mai degrabă un drum ce se va deschide înaintea lui, pe care, dacă nu-l urmează acum, s-ar putea să nu mai aibă niciodată ocazia de-a o face.

Făcând apel la ultima fărâmă de voinţă ce-i rămăsese încă trează, încercă din răsputeri să se concentreze şi să-şi

scuture amorţeala spirituală.

Nu se mai recunoştea.

Ce se întâmplă cu mine? *Trebuie să ies din rutina asta*. *Trebuie să fac ceva*!

Şi, într-adevăr, străfundurile fiinţei începeau deja să se trezească, deschizând parcă drumul către schimbare.

Da... era sigur că în curând va avea loc o schimbare.

Jumătatea emoţională a naturii sale, care ani de zile păşise tăcută şi supusă alături de latura intelectuală, mai activă, începea în sfârşit să se facă auzită, din adâncurile până acum neştiute ale făpturii.

Venise vremea ca aceste izvoare interioare de sentimente să ţâşnească la suprafaţă, însoţind şi completând intelectul. În tot acest timp, chiar înainte ca el să îi simtă apele lovindu-se cu forţă de pereţii lăuntrici ai fiinţei, ele săpaseră în interiorul lui un rezervor pe care, acum că ştia de existenţa lui, Iosif era nerăbdător să îl umple.

Se simţea singur şi nicio analiză raţională nu-i putea înlătura acest sentiment. Nu era prima dată în viaţă când simţea o astfel de reacţie emoţională, dar era prima dată când îi acorda atenţie.

Nu mai era suficient să se lase condus de raţiune. Nu mai era suficient să lupte pentru o cauză. Nimic din toate acestea nu avea puterea să-i îndepărteze urâciunea din suflet.

Din adâncuri nevăzute, ţâşni la suprafaţă o nouă dorinţă. Dorinţa de altceva, dorinţa de mai mult... Dorinţa de a putea spune: „Simt, sunt fericit, trăiesc... şi viaţa e frumoasă”.

În mod normal, ar fi recurs la analiză raţională pentru a răzbi prin desişul unei astfel de dileme. Acum însă, avea mintea prea amorţită pentru a se putea concentra.

De fapt, glasul ce îi dădea ghes, îndemnându-l să-şi conştientizeze nefericirea nu era cel al sentimentelor sale răscolite. Acestea erau doar mesageri, trimişi să-l

trezească, să-l smulgă din mrejele somnului spiritual în care se afundase. Cel ce vorbea sufletului său din aceste nou-descoperite rezervoare emoţionale era însuşi Dumnezeu. „Vino, fiule, te-am aşteptat”, spunea glasul divin. „A sosit vremea să te întorci spre Mine”.

Vocea sfântă ce răsuna în inima lui Iosif Aviz-Rabin i-o readucea blajin în minte pe logodnica lui, îndemnându-l să-şi lepede singurătatea şi să pornească înainte, spre o *viaţă* la care deocamdată nici nu îndrăznea să viseze.

54
Hotărârea unui suflet solitar

Când Iosif se trezi – adormise îmbrăcat în fotoliu – micul apartament era învăluit în beznă. Aţipise cu gândul la Ursula şi ea îi ocupase şi frânturile de vise ce urmară.

Scrută întunericul. Îi era foame, dar nu schiţă niciun gest să se ridice. În timp ce stătea tăcut în fotoliu, simţi ceva ciudat, ceva cu care nu era obişnuit. Crezând că e o muscă, îşi trecu mâna peste faţă s-o alunge.

Palma i se umezi. Şi-o trecu iar peste faţă. Şi faţa îi era udă de lacrimi. Rămase stupefiat. Nu mai plânsese de ani de zile. Nici măcar în exil nu vărsase o lacrimă.

Vocea îi glăsuia şi acum în suflet. Rezervorul lăuntric, gol şi din ce în ce mai mare, îşi făcea simţită prezenţa.

Voinţa lui Iosif Aviz-Rabin era angajată în bătălia vieţii sale – între a se lăsa copleşită de amorţeala spirituală a traiului în Rusia... sau a se face simţită şi a lupta.

Iubire... *libertate*... *singurătate* – începură să i se învârtă în minte toate noţiunile la care cugetase peste zi.

Ce rost are să opui rezistenţă? întreba o altă voce. Cedează somnului. Oricum, n-ai cum să i te opui.

Poftim? riposta o nouă voce dinlăuntrul său. Ai fost mereu un luptător. Nici nu te gândi să capitulezi!

Ursula... *Oare ea se mai gândeşte la mine*? *Oare mă mai iubeşte*? *Ce rost are să lupt pentru viaţă dacă n-am nicio şansă s-o regăsesc*?

Decât s-o caute zadarnic prin toată lumea sau să descopere că murise în vreun lagăr de concentrare... sau că se măritase cu altul, poate că era mai bine să nu tulbure apele, s-o lase să trăiască liniştită acolo, în adâncul inimii lui.

Lacrimile fierbinţi ce-i şiroiau pe obraz îi aminteau de ea. Le şterse din nou – de ce nu se putea opri din plâns?! îi aminteau de primăvară, de parfum de zambile, de iarbă

verde şi de seri calde cu mireasmă de fericire.

Ce-i venise să se gândească la astfel de lucruri! Nu existau seri fericite în Rusia comunistă. Nu pentru el.

Bine, dar atunci de ce tânjea după ele? De ce tânjea după acele parfumuri... după o viaţă fericită?

Nu, trebuia să afle ce s-a întâmplat cu Ursula. Nu putea să se lase învins. El nu era rus, ci polonez, un evreu polonez mândru de trecutul neamului său, în ale cărui vene curgea sângele strămoşilor.

Trebuie să mai existe zambile undeva în lumea asta mare!

Dorului din inimă i se adăugă o voce interioară ce-i chema voinţa la arme, spunându-i că sosise, în sfârşit, vremea să îşi urmeze logodnica şi să părăsească această ţară. Dacă nu acţiona în curând, va adormi pentru totdeauna.

Sosise vremea să-şi ia viaţa în mâini, să înceteze a trăi în virtutea inerţiei. Oricum, aici nu mai avea pentru ce să trăiască.

Va căuta un loc unde încă mai există flori!

Sosise timpul să părăsească Rusia... sau să moară încercând.

Ajutase pe mulţi să treacă graniţa spre Vest cu ajutorul persoanelor sale de legătură din reţelele clandestine. Acum va apela la ele în nume propriu.

Voi începe pregătirile chiar de mâine! hotărî el, ridicându-se în picioare.

Acum, că voinţa i se retrezise la viaţă, ridicând brusc vălul care îi acoperise atâta timp ochii, vedea totul limpede.

Se pregăti pentru culcare şi se scufundă într-un somn liniştit, cu conştiinţa mai împăcată ca niciodată.

A doua zi se trezi înfometat, dar totodată revigorat.

Se îmbrăcă şi luă micul dejun cu o poftă cum nu mai avusese de aproape un an de zile.

Câtă vreme se lăsase pradă, fără să-şi dea măcar seama, acestei toropeli spirituale!

Până aici! hotărî el ferm. Sosise vremea să acţioneze.

55
Cei trei comuniști

Deşi nu trecuseră decât câteva luni de la întoarcerea sa în Germania, Andrassy Galanov începea deja să se sature de actuala lui misiune. Era plictisit şi totodată un pic... îngrijorat. Berlinul putea însemna sfârşitul visurilor lui de avansare dacă avea să-şi mai irosească mult timp talentul umblând, la ordinele superiorului său german, după potcoave de cai morţi.

În ultima lună, bătuse la mai multe uşi şi pusese mai multe întrebări decât în cadrul misiunii pe care i-o încredinţase unchiul său la Moscova. Şi pentru ce?

Nu descoperise nimic care să facă legătura între cei pe care îi hăituiau şi fotografiile furate sau măcar cu rabinul pe care îl căuta unchiu-său cu atâta înverşunare. Dacă nu descoperea ceva în curând, va avea de-a face cu mânia lui Korskaiev şi acesta nu era defel un lucru favorabil carierei lui. Puţin îi păsa de cei pe care-i urmărea Schmundt. Totuşi, dacă exista vreo legătură între aceştia şi obiectivele sale, trebuia să o descopere.

Îi interogase pe toţi creştinii din zona în care avusese loc accidentul vara trecută. Întâlnise câţiva indivizi dubioşi, dar pe nimeni despre care ar fi avut motive să creadă că ar adăposti fugari sau că ar fi avut de-a face cu tentativa de fugă ce avusese loc în centrul oraşului în urmă cu şase săptămâni. Filase timp de mai multe zile atât reşedinţa lui Brumfeldt, cât şi pe a lui Dahimann fără să sesizeze însă nicio mişcare suspectă.

Raportul său îl înfuriase pe Schmundt. Galanov începea să se sature nu doar de misiune, ci şi de toanele neamţului.

Secretara urmărea desfăşurarea anchetei mult mai îndeaproape decât el. Lola, care era ocupată toată ziua cu sortarea şi clasificarea rapoartelor pentru şeful ei, părea să pună în această investigaţie mai mult suflet decât ar fi fost

de aşteptat din partea unei simple secretare.

Deunăzi, când Galanov discutase cu ea, femeia îi lăsase clar impresia că ar şti mai multe despre posibilele mişcări ale fugarilor decât Schmundt sau Schulte, celălalt ofiţer care lucra la caz.

Oare ce se întâmplă? se întrebase Galanov, intrigat, după discuţia cu Lola. *În fond*, *puţin îmi pasă*, conchisese el în cele din urmă. Atât Schmundt, cât şi secretara îi erau indiferenţi, deşi, la drept vorbind, Lola îi inspira un pic de milă. Era o femeie singuratică şi nefericită, iar Schmundt nici măcar n-o băga în seamă. *Poate că i-ar fi mai bine departe de el*, îşi spuse Galanov. *Dar*, *în fond*, *ce-mi pasă mie de sentimentele ei*? *Lola nu înseamnă nimic pentru mine*.

Deşi se străduia să păstreze aparenţele, adevărul e că, după umilinţa suferită la Stadtplatz, Gustav von Schmundt rămăsese cu mândria şi cu demnitatea ştirbite.

Fusese atât de aproape şi, totuşi, victoria îi scăpase şi de astă dată printre degete!

De ciudă, pe brutar îl ţinea şi acum închis într-o celulă a penitenciarului din Berlin. Da, ştia că în cele din urmă va trebui să-l elibereze, dar asta putea să mai aştepte.

Cum am putut să fiu atât de imbecil! Camionul acela militar îi trecuse chiar pe sub nas, cu fugarii ascunşi sub prelată! Când a realizat ce greşeală îngrozitoare făcuse, era prea târziu. Camionul dispăruse fără urmă.

Totuşi, nu stătuse pe degeaba. Îi pusese pe Galanov şi pe Schulte, asistentul său loial, dar cam greu de cap, să verifice numărul de înmatriculare al autovehiculului şi alte zece piste. Redeschisese toate dosarele din ultimii doi ani. Secretara lui lucra câte zece ore pe zi, sortând fişele şi dând telefoane, în timp ce el încerca să reconstituie mişcările făcute de McCallum înainte de a ajunge în Magdeburg.

Începea să pună lucrurile cap la cap şi era sigur că mai devreme sau mai târziu, va reuşi să vină de hac acestui

puzzle uriaş. Îi mai lipsea o piesă. În ziua în care o va găsi, va pune gheara pe ei! Se va uita, triumfător, în ochii Sabinei şi va zâmbi de plăcere, văzând groaza ce se va instala pe chipul ei. Apoi, încet-încet, va lăsa ca zâmbetul să devină unul cald şi binevoitor şi ea va înţelege că fusese o prostie să fugă de el, de singurul om în măsură să o salveze. Atunci Sabina va cădea în genunchi şi-i va implora ajutorul şi mila.

La acest gând, buzele crispate i se destinseră într-un zâmbet. După amara înfrângere suferită de curând, singura consolare consta în faptul că ştia că fugarii se aflau în continuare pe teritoriul RDG. Ei, las că-i va înhăţa el, cu reţeaua lor cu tot!

După ce McCallum, Sabina şi tatăl ei scăpaseră ca prin urechile acului, chiar sub nasul lui, ruşinoasa înfrângere îi închisese ermetic uşile conştiinţei, care îi incomodaseră înainte gândurile cu întrebări supărătoare despre evoluţia sa ca om. Acum, eliberat de orişice mustrare de conştiinţă, nu mai simţea decât furie că se lăsase păcălit de furgoneta brutarului şi o sete de răzbunare mai aprigă ca niciodată.

Nimic nu poate înăbuşi căinţa atât de necesară evoluţiei spirituale mai repede decât umilirea. Când este învins, un om imatur jură să îşi răzbune orgoliul rănit.

Dornic de răzbunare, Gustav dăduse uitării toate gândurile neplăcute care îl năpădiseră în camera de hotel – şi anume, că devenise un bărbat fără scrupule, pe care Sabina n-ar putea nicicând să-l admire. Când se întâmpla să-şi amintească de ziua aceea, râdea dezgustat de morbiditatea care pusese stăpânire pe el. La momentul oportun, va şti el ce personaj să îmbrace pentru a schimba părerea pe care o are Sabina despre el – asta doar după ce Sabina îi va implora în genunchi mila, se înţelege.

Până atunci însă, n-avea niciun rost să-şi bată capul cu asta... Un lucru era sigur: răzbunarea va fi *dulce*.

Între timp, în estul Europei, Emil Korsch, care căuta în continuare indicii în cazul fotografiilor dispărute, era pe cale

să facă o descoperire importantă.

Până acum, toate investigaţiile KGB-ului fuseseră zadarnice: nu reuşiseră să afle nimic.

Totuşi, fotografiile nu puteau să dispară fără să lase în urmă măcar o pistă. Cineva trebuia să ştie ceva! Korsch hotărî că venise vremea să desfacă băierile pungii. Nu mult, fireşte. Va fi de ajuns niscaiva mărunţiş. Dacă răsuflase ceva în lumea interlopă, se va găsi poate vreo lichea care, adulmecând miros de bani, să fie dispusă să ciripească.

Îl convocă imediat în birou pe unul dintre cei mai buni agenţi ai săi.

— Kapp, vreau să răspândeşti un zvon prin mahalalele oraşului.

— Am înţeles, să trăiţi! Ce zvon?

— Cum că KGB-ul plăteşte gras orice pont cu privire la evrei.

— Comitetul de partid este de acord cu această...?

— Nu te îngriji tu de Comitet! îl repezi Korsch. Va trebui să fii cu băgare de seamă. Nu trebuie să se facă nicidecum legătura cu acest departament. Ai înţeles?

— Da, să trăiţi!

— Vreau ca lichelele din Moscova să fie niţel mai motivate să ciripească.

— Înţeleg, tovarăşe Korskaiev.

— După aceea, anunţă-i şi pe informatorii noştri obişnuiţi de existenţa unei recompense.

Agentul încuviinţă din cap.

— Dar ai grijă să nu le dai banii prea uşor, să nu se ducă vestea că ne-am înmuiat.

Kapp se răsuci pe călcâie şi părăsi biroul. În timp ce aştepta rezultatele acestei ultime manevre, Korsch continuă să investigheze fiecare dosar suspect ce îi cădea în mână.

În scurtă vreme, aveau să găsească pista corectă, era sigur de asta.

Căutările celor trei comunişti rămâneau, deci,

convergente. Fără ca vreunul dintre ei să o ştie, în curând sfera investigaţiilor lor avea să se lărgească, incluzând un anumit evreu din Rusia... al cărui destin aştepta în Vest.

56
În Alpii Bavariei

Thaddeus McCallum şi Ursula Wissen discutau aşezaţi la masa din bucătăria cabanei, aşteptând să fiarbă apa pentru ceai.

Şuieratul ceainicului suna vesel în urechile amândurora, umplându-le sufletele cu o căldură pe care niciunul dintre ei nu o mai simţise de luni de zile. Deşi nu trecuse nicio oră de când făcuseră cunoştinţă, cei doi aveau deja impresia că se cunosc de-o viaţă.

Thaddeus o aşteptase pe Ursula în Oberammergau şi, de acolo, parcurseseră restul distanţei până la cabană cu o căruţă pe care diplomatul o împrumutase, cu cal cu tot, de la un vecin.

Pe drum, cei doi au discutat şi au râs cât nu o făcuseră vreme de luni întregi. În astfel de momente, aveau ei să declare mai târziu, compania unei persoane care înţelege prin ce treci este mai importantă ca niciodată.

În ciuda diferenţei de vârstă – fostul ambasador avea şaizeci şi trei de ani, pe când tânăra poloneză, doar treizeci şi cinci – cei doi se împrieteniră repede.

Thaddeus dădu să se ridice, dar Ursula îl opri.

— Te rog să mă laşi pe mine, Thaddeus, spuse ea, ducându-se să ia ceainicul de pe sobă.

— Ce gazdă e aceea care se lasă servită de către oaspete? râse Thaddeus.

— O gazdă perfectă, ripostă mucalită Ursula. M-aş simţi onorată să te servesc. Să nu uităm că „cei din urmă vor fi cei dintâi, şi cei dintâi vor fi cei din urmă”.

— Ei bine, m-ai lăsat fără replică şi contraargumente! râse diplomatul.

— A trecut atâta timp de când n-am mai pregătit ceaiul pentru un bărbat, adăugă gânditoare Ursula. Nici nu-ţi închipui...

Copleşită brusc de lacrimi, întoarse privirea.

Thaddeus se ridică şi, cu o blândeţe părintească, îi puse mâna pe umăr. Nu-i fusese dat să aibă o fiică, dar avusese o soţie pe care o iubise din toată inima. Or iubirea pentru ea şi faptul că era, la rându-i, un om sensibil, atent şi altruist îl ajutau să înţeleagă foarte bine sensibilitatea unui suflet de femeie. Înţelegea şi i se rupea inima de milă.

— Nici nu ştii cât de singură m-am simţit în aceste luni, continuă Ursula, suspinând. Iar acum... şuieratul ceainicului... mirosul ceaiului... toate astea pur şi simplu m-au copleşit.

Thaddeus McCallum era un bun cunoscător al sufletului uman pentru că îşi cunoştea propriile slăbiciuni. Îşi iubea semenii şi îi punea mai presus de sine. Şi, astfel, fiind că ochii nu îi erau acoperiţi de vălul Sinelui, vedea până în adâncul sufletului omenesc.

— Te înţeleg, draga mea, spuse el plin de compasiune. Şi eu îmi doresc la fel de fierbinte să îi pot servi pe cei dragi.

— Tata iubeşte ceaiul, spuse Ursula, trăgând adânc aer în piept. Mama, sora mea şi cu mine aveam întotdeauna grijă să i-l pregătim exact aşa cum îi place.

Se opri şi, întorcându-şi faţa spre Thaddeus, zâmbi printre lacrimi.

— Îmi cer scuze, m-au copleşit atâtea gânduri... E trist să-ţi bei ceaiul singur.

— Ei bine, tocmai de aceea suntem aici – să ne ţinem companie unul altuia. Mă voi simţi onorat şi binecuvântat să fiu servit de tine.

Ursula îi zâmbi din nou şi începu să pregătească ceaiul. Puse frunzele de ceai englezesc într-o sită de sârmă, turnă peste ele apă clocotită şi le lăsă în infuzie trei minute, timp în care aşeză pe masă zahărul, laptele şi câteva felii de lămâie.

— Eşti un om deosebit, Thaddeus, spuse ea în cele din urmă, luând din nou loc lângă bătrân. Dacă Matthew îţi

seamănă câtuşi de puţin, Sabina este o femeie extrem de norocoasă.

Thaddeus zâmbi, apoi o întrebă:

— De cât timp n-ai mai văzut-o pe Sabina?

Ursula îi răspunse şi apoi îi povesti despre evoluţia prieteniei dintre ele. Îşi împărtăşiră poveştile legate de *Lebenshaus*. Până să apuce a goli ceainicul, ştiau deja totul unul despre celălalt. Thaddeus, bunăoară, ştia şi de Iosif.

— Mă bucur nespus că te-ai gândit să-mi scrii, spuse el într-un târziu.

— Iar eu îţi mulţumesc pentru invitaţie, răspunse Ursula. Nici nu-ţi închipui ce bine e să-mi pot descărca sufletul în faţa cuiva.

— O, ba ştiu prea bine cum e!

— De fapt, da, bănuiesc că ai dreptate, răspunse ea zâmbind.

Îşi petrecură tot restul zilei discutând şi, astfel, timpul păru să zboare incredibil de repede. Înainte de amiază, făcură o plimbare prin pădure şi apoi Thaddeus o duse pe invitata sa cu căruţa până în satul Uelstenberg, pentru a-i arăta bisericuţa pitorească, veche de mai multe secole, ce se înălţa sus pe munte.

După cina pe care o pregătiră şi o serviră împreună în a doua parte a după-mesei, se instalară satisfăcuţi pe balcon, cu câte o cană cu ceai în mână. Era o seară călduţă. Talangele vacilor răsfirate pe povârnişul de dedesubt răsunau când şi când ca nişte xilofoane lovite la întâmplare, intonând o minunată simfonie alpină. Cei doi discutară o vreme, apoi se lăsă tăcerea. Fiecare se simţea atât de relaxat în compania celuilalt, încât nu se simţea nicidecum stânjenit de tăcere şi nici nu încerca să o umple fără rost. Nu era o tăcere goală, ci una plină, bogată în hrană spirituală, pe care o savurau amândoi fără să se simtă stingheriţi.

Doar doi prieteni se pot bucura împreună de tăcere fără a simţi nevoia de a o umple cu ceva. Iar, de pe-acum,

Ursula şi Thaddeus erau prieteni şi sufletele lor rămâneau în armonie chiar dacă buzele nu li se mişcau.

Într-un târziu, Ursula fu cea care rupse tăcerea.

— Pot să-ţi pun o întrebare?

Din tonul ei se vădea că este o întrebare care o frământă de multă vreme.

— Chiar te rog, draga mea.

Ursula rămase o vreme tăcută. Înţelegând că tânăra încearcă să-şi adune gândurile, Thaddeus nu o presă.

— Se spune, începu ea într-un târziu, că trebuie să fii întotdeauna mulţumit şi recunoscător pentru starea în care te găseşti. Ce se întâmplă însă dacă îţi doreşti ca lucrurile să stea altfel în viaţa ta – ba mai mult, ai chiar impresia că aceasta este şi voia lui Dumnezeu în ceea ce te priveşte?

Fu rândul lui Thaddeus să chibzuiască îndelung înainte de a da un răspuns.

— Înţelegi ce vreau să zic?

Thaddeus zâmbi.

— Cred că da. Cum pot eu să mă supun poruncii de a mă bucura întotdeauna şi de a mulţumi lui Dumnezeu pentru toate lucrurile, când eu, de fapt, mă rog fierbinte ca Matthew să se întoarcă – pentru că simt că aceasta trebuie să fie şi voia Tatălui în ceea ce-l priveşte? La o astfel de dilemă te referi?

— Da!

— Dacă sunt recunoscător şi bucuros pentru ceea ce mi se întâmplă, de ce m-aş ruga ca lucrurile să stea *altfel*?

— Exact!

— Iar dacă mă rog pentru schimbarea situaţiei şi pentru *înlăturarea* unei greutăţi cu care mă confrunt, asta nu înseamnă, implicit, că sunt nemulţumit de actuala stare a lucrurilor?

— Mi-ai înţeles perfect dilema! exclamă Ursula. Aş minţi să spun că *sunt* mulţumită cu viaţa mea solitară. Încerc să mă împac cu soarta. Încerc să îi mulţumesc lui Dumnezeu. Dar adevărul, Thaddeus, este că, în adâncul sufletului,

vreau cu ardoare, mă *rog* ca viaţa mea să fie altfel. A-l mulţumi lui Dumnezeu şi *a fi* recunoscător sunt două lucruri complet diferite. Iar, în ultima vreme, zău că n-am avut de ce să mă bucur...

— Nici eu, spuse Thaddeus zâmbind. Ba dimpotrivă. Nu m-am mai simţit de mult atât de trist şi de descurajat ca în aceste ultime luni.

— Şi atunci *cum* să dăm ascultare acestei porunci? Cum să ştiu ce vrea Domnul să fac în privinţa lui Iosif? Pe de o parte, trebuie să îi aduc mulţumiri pentru despărţirea noastră, şi o fac, dar inima mea este nefericită din cauza acestei despărţiri şi tot ce îmi doresc este să îl regăsesc pe Iosif. Nu ştiu, e foarte derutant...

Căzură amândoi pe gânduri câteva momente.

— Poate că răspunsul l-ai dat chiar tu adineauri, spuse într-un sfârşit Thaddeus. Poate că trebuie să facem deosebire între a *fi* recunoscător şi a *mulţumi*, între a simţi o bucurie nemărginită şi a hotărî să spui: „*Aleg* să mă bucur”. În împrejurări dureroase, poate că nu e mereu posibil să fim bucuroşi şi recunoscători, dar asta nu înseamnă că nu putem alege să spunem: „Chiar dacă este o încercare grea, îi mulţumim Domnului pentru ea”.

Ursula tăcu, gânditoare, preţ de o clipă.

— Probabil că ai dreptate. Inimii nu-i poţi dicta. Uneori este imposibil să-ţi controlezi sentimentele şi emoţiile.

— Şi, totuşi, dacă ni se porunceşte să ne bucurăm şi să mulţumim lui Dumnezeu, înseamnă că e ceva ce trebuie să *facem*, nu să *simţim*. Sentimentelor nu li s-ar da o astfel de poruncă, dacă ar fi incapabile să i se supună.

— Nu cred că înţeleg...

— Dacă, aşa cum spui tu, sentimentele şi emoţiile sunt incontrolabile, înseamnă că această poruncă nu este adresată lor, ci voinţei, minţii. Recunoştinţa trebuie să fie o *alegere* raţională, indiferent dacă ne simţim sau nu recunoscători.

— Cu alte cuvinte, chiar dacă mă simt singură şi

nefericită... pot spune: „Aleg să fiu recunoscătoare”.

— Eu aşa cred. Totul ţine de voinţă, altă posibilitate nu văd. În aceeaşi ordine de idei, chiar dacă poate suna contradictoriu, putem spune: „Aleg să mă bucur” chiar dacă ceea ce simţim nu se poate numi *bucurie*. E singurul mod în care ne putem supune acestei porunci. Trebuie să recunosc că nici eu nu reuşesc întotdeauna să-mi stăpânesc simţămintele. Poate că unii pot exercita o autoritate absolută asupra propriilor emoţii, dar eu unul nu m-am numărat niciodată printre ei. Pare-mi-se că singura latură a fiinţei mele asupra căreia deţin controlul absolut este *voinţa*.

Prin urmare, acolo trebuie să fie cetatea de scaun a supunerii mele. Aşa că nu pot să fac ceea ce mi se porunceşte decât prin puterea voinţei.

— Bine, să zicem că alegem să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru împrejurările *actuale* din viaţa noastră. Totuşi, noi ne rugăm totodată ca Dumnezeu să ni-i readucă pe Matthew, Sabina şi Iosif. Asta cum se justifică? Nimeni nu s-ar ruga pentru o *schimbare* dacă ar fi complet mulţumit de felul în care stau lucrurile.

— Mda... asta pare să constituie, într-adevăr, o contradicţie, răspunse Thaddeus zâmbind.

— Deseori ne rugăm tocmai pentru a cere o schimbare, continuă Ursula. Or, dac-am fi cu adevărat recunoscători pentru starea în care ne aflăm, de ce L-am ruga pe Dumnezeu să o schimbe?

— Hm, întrebările tale devin tot mai dificile! exclamă Thaddeus. Totuşi, să ne amintim de rugăciunea înălţată de Iisus în grădina Ghetsimani. Iisus L-a rugat pe Tatăl Său să depărteze de la El paharul suferinţelor, pentru care fără îndoială că nu era recunoscător în momentul acela. Iisus nu *voia* să fie răstignit şi chiar L-a rugat pe Tatăl Lui să-L cruţe, dacă este cu putinţă. Cu toate acestea, şi-a încheiat ruga cu cuvintele: „*Facă-se nu voia Mea*, *ci a Ta*”. Poate că tocmai aici se găseşte răspunsul pe care îl căutăm. Noi, ca simpli

muritori, ne dorim şi ne rugăm pentru lucruri despre care n-avem cum să ştim dacă sunt sau nu voia lui Dumnezeu în ceea ce ne priveşte. Astfel, chiar şi atunci când ne rugăm pentru o schimbare, nu trebuie să uităm niciodată să spunem: „Facă-se voia *Ta*, Doamne” şi „Aleg să-ţi mulţumesc şi să fiu recunoscător, oricare Ţi-ar fi voia în ceea ce mă priveşte, şi să mă bucur indiferent de felul în care vei răspunde rugilor mele”.

— Şi, totuşi, uneori nu e uşor să păstrezi o astfel de atitudine, oftă Ursula.

— Nu e deloc uşor. Nici pentru Iisus n-a fost. Totuşi, El avea avantajul de a şti mai bine decât oricare dintre noi că ale Domnului căi sunt *întotdeauna* cele mai bune. Or acesta este un adevăr foarte greu de acceptat pentru încăpăţânata şi neîncrezătoarea fire umană.

Urmă o tăcere îndelungată.

Pe măsură ce se lăsa asfinţitul peste Alpii Bavariei, răcoarea coborâtă din vârfurile munţilor învăluia încet cabana şi satul.

— Eşti bun să te rogi împreună cu mine, Thaddeus? întrebă într-un târziu Ursula. Simt din nou nevoia să-i încredinţez Domnului gândurile care mă apasă.

— Cu cea mai mare plăcere, draga mea, răspunse Thaddeus cu o sinceritate nedisimulată.

Rămaseră tăcuţi preţ de o clipă, apoi închiseră ochii.

— *Doamne*, începu să se roage Ursula, *îţi mulţumesc pentru viaţa pe care o duc*, *chiar dacă uneori mă simt singură şi descurajată*. *Ajută-mă*, *Doamne*, *să fiu mai recunoscătoare şi să-mi amintesc să-ţi aduc mulţumiri pentru toate lucrurile*. *Îţi mulţumesc chiar acum*.

— *Şi eu*, *Tată*, *aleg să-ţi mulţumesc*, se rugă Thaddeus. *Îţi mulţumesc pentru despărţirea de Matthew*, *dar Te rog totodată să mi-l aduci înapoi teafăr şi nevătămat*, *împreună cu Sabina şi tatăl ei*.

— *Amin*, spuse Ursula. *Apără-i*, *Doamne*, *şi păzeşte-i de rele oriunde s-ar afla*.

— Şi oriunde s-ar afla în acest moment logodnicul Ursulei, adăugă Thaddeus, *dacă mai este în viaţă*, *ne rugăm să îl ai în paza Ta şi să-l readuci în viaţa acestei tinere*. *Dacă Iosif nu mai trăieşte sau voia Ta este alta*, *arată-i Ursulei ce vrei să facă*. *Dă-i de înţeles fără de echivoc dacă a venit timpul să îşi dea uitării logodnicul şi să meargă mai departe pe calea pe care o voieşti Tu*.

În timp ce îl asculta, Ursula începu să plângă încetişor. De când nu mai auzise pe cineva rugându-se pentru ea! Faptul că un frate de credinţă se ruga atât de fierbinte pentru ea o mişca până la lacrimi şi îi dădea tărie.

— Sădeşte-ne, *Doamne*, *recunoştinţă în inimă şi-n minte*, continuă Thaddeus, *ca să-ţi putem mulţumi chiar şi atunci când trecem prin momente de cumpănă*. *Şi*, *mai presus de toate*, *facă-se voia Ta*. *Facă-se voia Ta şi noi îţi vom mulţumi*, *oricare ar fi ea*.

Se mai rugară în gând încă două minute, apoi, pentru că între timp se făcuse frig de-a binelea, se ridicară şi intrară în casă.

— Rugăciunea ta mi-a amintit foarte mult de felul în care se ruga baronul von Dortmann, spuse Ursula, zâmbind.

— Vai, draga mea, cum poţi să spui aşa ceva? exclamă Thaddeus. În materie de spiritualitate, eu sunt mic copil în comparaţie cu baronul.

— Permite-mi să te contrazic. E clar că Domnul lucrează de mult timp în sufletul tău.

— Cuvintele tale mă flatează şi... îmi umplu sufletul de umilinţă. Cred că, deşi perioada petrecută împreună cu el a fost scurtă, baronul a fost, într-adevăr, mentorul meu spiritual. Şi, chiar dacă un elev nu-şi poate depăşi maestrul, mai devreme sau mai târziu bănuiesc că ajunge să-i semene. Dar s-a făcut târziu, draga mea prietenă. Mă tem că a venit vremea să te duc înapoi la pensiune.

— Îţi mulţumesc pentru această zi minunată, Thaddeus! exclamă Ursula, îmbrăţişându-l cu căldură. Nici nu mai ştiu de când n-am mai simţit atâta pace sufletească!

— Şi eu pot spune acelaşi lucru! Şi unde mai pui că avem la dispoziţie şi ziua de mâine. Am să vin să te iau de la pensiune dis-de-dimineaţă şi ne vom întoarce aici să-ţi pregătesc un mic dejun à la McCallum!

— Vai, abia aştept! Atunci să nu mai pierdem niciun minut. Vreau să pun cât mai repede capul pe pernă ca să grăbesc venirea dimineţii.

— Ce zici de o plimbare sub clar de lună până jos, în sat? întrebă Thaddeus.

— Sună minunat!

Thaddeus o ajută să-şi pună haina şi părăsiră, la braţ, cabana. Din momentul acela, pentru tot restul vieţii, bătrânul diplomat avea s-o considere pe fiica mai mare a rabinului Wissen drept fiica sa adoptivă.

57
Cei doi ingineri

Conversaţia îl luase total pe nepregătite pe Friedrich Detmold. El se ocupa cu clădiri, nu cu conspiraţii. Era constructor, nu spion.

Şi nu ajunsese la apogeul carierei ca să rişte totul pentru un plan nebunesc, menit să salveze o mână de persoane pe care nici măcar nu le cunoştea.

La început, crezând că cei doi ingineri veniseră în căutarea unui loc de muncă, i-a trimis să-şi depună cererile de angajare la serviciul Personal, după cum era procedura obişnuită.

Cei doi însă i-au răspuns că nu caută un loc de muncă – sau, cel puţin, nu momentan. Veniseră să-i ceară ajutorul într-o chestiune importantă.

— Din câte ştiu, firma dumneavoastră deţine o mică magazie, spusese tânărul ce se prezentase drept Peters, descriind apoi în detaliu micul depozit. Ei bine, am venit să vă cerem permisiunea de a folosi această clădire.

— Nu e de închiriat şi nici de vânzare, ripostă Detmold.

— Noi nu vrem nici s-o închiriem, nici s-o cumpărăm, ci doar s-o folosim pe o durată limitată.

— În prezent, firma mea are nevoie de spaţiu pentru depozitarea materialelor de construcţie. Am început un proiect la niciun kilometru de magazie. Aşa că, îmi pare rău, dar...

— Nici măcar nu vreţi să aflaţi motivul pentru care v-am făcut această cerere? îl întrerupse celălalt, un individ pe nume Kohl.

Deşi era un important şi prosper om de afaceri care nu ajunsese la acest statut lăsându-se fraierit de alţii, Friedrich Detmold era, totuşi, un om rezonabil, dispus să ofere fiecăruia un tratament echitabil. Aşa că se lăsă pe spătarul scaunului şi aşteptă explicaţia, spunându-şi că, dacă

aceasta nu va fi mai plauzibilă decât ceea ce auzise până acum, îi va da pur şi simplu afară.

Un sfert de oră mai târziu, orgoliosul antreprenor german era vizibil mişcat. Oricărui bărbat care a iubit vreodată o femeie i s-ar fi strâns sufletul la auzul unei astfel de povestiri.

Cum putea să nu-i ajute pe cei doi nefericiţi când i-ar fi fost atât de uşor s-o facă?

— Am să mă gândesc la cererea voastră, le spusese el la sfârşitul întrevederii, scuturându-le mâinile. Reveniţi mâine.

Petrecând tot restul zilei adâncit în gânduri, Detmold îşi descoperi în suflet o mânie îndelung reprimată împotriva ruşilor pentru ceea ce făcuseră aceştia cu jumătate din cândva mândra naţiune germană. Tatăl său luptase în război şi îşi pierduse viaţa încercând să apere hotarul de invazia rusă dinspre Est.

Şi pentru ce-şi dăduse viaţa tatăl lui?

Ruşii ocupaseră, oricum, Polonia şi jumătatea estică a Germaniei şi acum controlau jumătate din mapamond! Nu, ruşii nu-i plăcuseră niciodată – nu-i plăceau nici acum şi, dacă putea să ajute chiar şi o singură persoană să scape de tirania comunistă... o va face!

Îi va ajuta pe Kohl şi pe Peters să-şi pună planul în aplicare!

Va fi modul lui de a riposta, de a răzbuna moartea tatălui său, de a juca un rol concret în protestele îndreptate împotriva hidosului zid ridicat de ruşi, o bătaie de joc la adresa libertăţii.

A doua zi, când auziră răspunsul lui, cei doi ingineri mai că nu săriră în sus de bucurie. Căutaseră luni întregi un loc potrivit pentru aplicarea planului lor şi speraseră că Detmold se va învoi să le dea spaţiul în folosinţă. Dar la o reacţie atât de entuziastă din partea antreprenorului care în ziua precedentă aproape că-i dăduse afară pe uşă, ei bine, la asta chiar că nu se aşteptaseră.

— Puteţi să folosiţi magazia şi... cu permisiunea voastră,

desigur, aş vrea să vă ajut cu tot ce pot. Am să vă pun la dispoziţie oameni, echipamente... tot ce vă trebuie.

Neaşteptându-se la o ofertă atât de generoasă, Kohl şi Peters rămaseră pur şi simplu muţi de uimire.

— Mai rămâne, totuşi, o necunoscută, zise într-un sfârşit Peters.

— Şi anume? întrebă Detmold.

— Cum vom putea coordona lucrurile în cealaltă parte? Noi le scriem, fireşte, dar toate scrisorile sunt deschise şi citite.

— Cred că vă pot ajuta şi în privinţa asta, spuse antreprenorul, după care le expuse ideea lui.

— Chiar puteţi face asta? întrebă Kohl, uluit.

— Nu va fi simplu, dar se poate face. Am multe contacte... autorităţile nu vor suspecta nimic. Fireşte că va dura o vreme, dar am să încep chiar azi pregătirile.

Cei trei stabiliră să se întâlnească din nou în seara următoare, la reşedinţa lui Detmold, pentru a discuta detaliile planului.

58
O vizită ciudată

Înştiinţarea era cu atât mai misterioasă cu cât nu părea să conţină pic de mister.

Întâlnirea fusese autorizată de mai multe agenţii guvernamentale, inclusiv de *Stasi*, şi respecta toate prevederile legale cu privire la colaborările de afaceri dintre RFG ŞI RDG. Individul avea aprobare să intre pe teritoriul Germaniei de Est pentru o zi şi apoi să se întoarcă în sectorul de vest. Totul era legal, transparent şi se întâmpla cu blagoslovirea comuniştilor.

Singura întrebare rămasă fără răspuns era... *de ce*?

De ce ar vrea patronul uneia dintre cele mai mari firme de construcţii din Berlinul de Vest să se consulte cu el, Josef Dahimann, un simplu şi modest mecanic din Germania de Est?

Pur şi simplu nu avea sens.

Totuşi, nu era cuminte să pui prea multe întrebări într-un loc ca acesta. Fusese chemat la Consiliul Local. Întrucât autorităţile aprobaseră cererea omului de afaceri, i se adusese la cunoştinţă că acesta îi va face o vizită acasă – însoţit de un reprezentant guvernamental est-german, desigur – peste cinci zile.

Sărmanul Josef se pârpăli timp de cinci zile, frământat de un singur gând: că acesta era doar un şiretlic pus la cale de autorităţi. Poate că descoperiseră ceva în legătură cu tentativa de fugă – poate camionul? Veneau, oare, să-l aresteze? Descoperiseră întreaga reţea secretă?

În a cincea zi, se trezi cu aceleaşi nelinişti în suflet şi niciun răspuns.

Se îngrijorase însă pe degeaba, sărmanul de el. La prânz, maşina opri în faţa casei. După ce se prezentă, delegatul RDG

Îi făcu cunoştinţă lui Friedrich Detmold, magnatul din

RFG, cu umilul mecanic auto.

— Herr Dahimann, spuse antreprenorul, strângându-i mâna, sunt sigur că vă întrebaţi ce mă aduce la dumneavoastră.

Josef încuviinţă din cap cu jumătate de inimă, încă aşteptându-se să vadă apărând de după colţ o patrulă *Stasi* sau *Vopo* venită să-l aresteze.

— Probabil ştiţi deja că deţin o firmă de construcţii, continuă Detmold. Ei bine, motivul pentru care am venit să mă consult cu dumneavoastră este un utilaj ce necesită reparaţii.

— Vă rog... poftiţi înăuntru, bâigui Josef. Bineînţeles că v-aş ajuta bucuros, adăugă el, invitându-şi oaspeţii să ia loc. Dar tot nu înţeleg, cum... cum de aţi auzit de mine? Eu mă ocup cu precădere de autoturisme şi camioane.

— Şi utilaje agricole, dacă nu mă înşel.

— Da... adică, ăă... e adevărat, dar...

— Ei bine, Herr Dahimann, îl întrerupse antreprenorul, aflaţi că am auzit de dumneavoastră. Cei ce mi-au vorbit despre domnia ta spun că eşti singurul specialist în măsură să-mi repare utilajul de pe şantier. Acesta este, de fapt, motivul care m-a adus aici: dacă nu este reparată maşinăria cu pricina, nu pot să-mi închei proiectul.

— Încă tot nu înţeleg, se bâlbâi, perplex, Josef. Dar... desigur, am să fac tot ce pot ca să vă ajut.

— Excelent! exclamă entuziast Detmold, după care îşi învârti privirea prin încăpere şi, arătând spre însoţitorul său oficial, adăugă: Poate că tovarăşul nostru ar servi nişte ceai sau nişte cafea în timp ce noi discutăm aspectele tehnice?

— Desigur. Angela! strigă Dahimann.

Sora sa îşi făcu imediat apariţia. Nebănuind că ea însăşi constituie cauza acestei elaborate regii, tânăra era la fel de derutată ca fratele ei. Josef o prezentă celor doi bărbaţi, apoi adăugă:

— Angela, fii drăguţă şi pregăteşte nişte cafea şi ceai pentru domni.

Tânăra încuviinţă din cap şi, cu un zâmbet forţat, ce trăda mai degrabă nervozitate decât ospitalitate, se retrase în bucătărie.

Detmold scoase din buzunar două foi albe, pe care începu să deseneze şi să treacă tot felul de note din care Josef nu înţelegea o iotă, turuind în limbaj tehnic.

Angela aduse cafeaua şi ceaiul. În timp ce ea le umplea cănile, constructorul continua să scrie. La un moment dat, surprinzând privirea tinerei, Detmold arătă nonşalant cu creionul spre foaie. Coborându-şi privirile, atât Angela, cât şi fratele ei citiră următoarele cuvinte: „Invită-l în bucătărie”.

Angela îi aruncă o privire întrebătoare.

Detmold arătă, aproape imperceptibil, cu capul spre cel de-al treilea bărbat din încăpere, care tocmai sorbea din cana ce-i fusese umplută adineauri.

— Vă mulţumesc, vă mulţumesc foarte mult, domnişoară! spuse constructorul, afectând din nou un ton plin de entuziasm. Unde rămăseserăm? adăugă el, întorcându-se spre Dahimann şi turuind mai departe în jargon tehnic.

— *Bitte*, *mein Herr*, se adresă Angela delegatului est-german, sunteţi amabil să mă ajutaţi să aduc nişte prăjituri din bucătărie?

— Ăă... desigur, desigur, domnişoară, răspunse bărbatul.

Cererea femeii îl luase prin surprindere, dar îi şi stârnise pofta de ceva dulce, aşa că o urmă plin de solicitudine până în bucătărie.

În momentul în care însoţitorul oficial se făcu nevăzut, Detmold îşi coborî vocea şi spuse abia şoptit:

— Fii foarte atent, Dahimann, n-avem mult timp la dispoziţie, îl ajut pe cumnatul tău, Franz. Utilajul pe care ţi-l descriu serveşte la săparea unui tunel – înţelegi ce zic?

În timp ce vorbea, creionul zbura pe foaie şi, în doar câteva secunde, liniile aleatorii pe care le mâzgălise înainte luară forma unei hărţi detaliate.

Dahimann încuviinţă încet din cap, cu ochii cât cepele.

Detmold completă desenul cu o grabă furioasă, adăugând toate detaliile necesare. În mai puţin de un minut, pe lângă harta pe care o trasase anterior, reuşi să treacă pe hârtie ora exactă a fiecărei etape, străzile şi procedurile pe care trebuiau să le urmeze sora lui Dahimann şi prietena acesteia. Într-un colţ al paginii era mai mult mâzgălită decât desenată o tulpină cu frunze şi flori minuscule.

Auzind că Angela şi însoţitorul ei sunt pe cale să-şi termine treaba în bucătărie, Detmold împături de mai multe ori foaia de hârtie, o puse în palma lui Dahimann şi apoi continuă să deseneze pe foaia din spatele ei, schiţând ceva ce voia să semene a buldozer.

— Am aprobare să te contactez în caz de nevoie. Dacă apare vreo schimbare de plan, îţi voi trimite un mesaj cu textul „Utilajul nu funcţionează corespunzător”. Dacă nu primeşti niciun mesaj, totul rămâne cum am stabilit.

— Mai sunt şi alţii, şopti Josef.

— Trebuie să mai aştepte, răspunse în şoaptă Detmold. Întâi să vedem dacă ne reuşeşte manevra. Oricum, să fie pregătiţi să acţioneze la primul semn.

59
Pregătiri-URSS

Voia să-i spună lui Stoidovici.

Bătrânul fotograf fusese bun cu el. Şi îi unea un secret de care nimeni în afară de ei doi nu avea habar.

Totuşi, pentru moment era mai sigur pentru bătrânul evreu să nu ştie nimic despre planurile lui. Astfel, în ziua în care nu se va mai prezenta la locul de muncă, şeful lui va fi la fel de derutat ca toţi ceilalţi şi, dacă va fi luat la întrebări, va putea răspunde cu sinceritate că nu ştie nimic în legătură cu dispariţia asistentului său.

Chiar dacă nu putea să-i dezvăluie întregul adevăr, poate că va găsi totuşi un mod de a-şi exprima afecţiunea faţă de el.

Paskov, tânărul ucenic, s-ar putea să-i creeze neplăceri.

Era încă prea tânăr pentru a fi molipsit de letargia acestor meleaguri. Iosif văzuse fervoarea din ochii lui. Cunoştea prea bine acel gen de fervoare, dar nu era deloc sigur că în acest caz ea era insuflată de o cauză dreaptă. Tânărul nu fusese nici pe departe încântat că Stoidovici îl reangajase pe Leon Ţankov, fostul său asistent, după eliberarea din închisoare, şi cu atât mai puţin atunci când îl încadrase pe o treaptă ierarhică superioară lui. Iosif ştia asta.

Nu-l mai văzuse pe colegul lui de câteva zile şi absenţa acestuia nu-i mirosea a bine.

Stabilise pe azi întâlnirea cu persoana de contact. Deşi mai colaboraseră anterior pentru a-i ajuta pe alţii să fugă din ţară, Iosif nu ştia mare lucru despre el. Nu avusese niciodată nevoie să ştie mai multe. Nu dorise să ştie mai multe.

Acum însă, situaţia era total diferită. De astă dată, *el* era cel ce trebuia ajutat.

— Te... deranjează dacă folosim o filieră creştină? îl

întrebă bărbatul după ce făcuseră aranjamentele preliminare.

— Nu, de ce m-ar deranja?

— Ştiu că ai înclinaţii sioniste. Aşa mi-ai spus cândva. Or unii sionişti au vederi radicale, să zic aşa, în materie de credinţă.

— Voi accepta orice mână care mi se întinde, râse Iosif.

— Mă bucur să aud asta.

— Şi-apoi, nu mai am nici pe departe vederi atât de radicale ca odinioară. Vine o vreme când trebuie să-ţi reevaluezi crezurile.

Celălalt zâmbi.

— Vei întâlni mulţi oameni de-a lungul călătoriei şi nu toţi vor fi evrei.

— De ce m-ai întrebat de creştini?

— Avem de ales între mai multe rute şi ascunzători. Eu unul înclin spre un grup restrâns de creştini din Polonia. Cred că, în cazul tău, ei ar fi cei mai indicaţi. Am să le trimit imediat vorbă să văd dacă sunt dispuşi să te ajute.

— *Dacă*?

— Au nişte idei destul de ciudate. Eu n-am vorbit niciodată cu ei, dar am un cunoscut care ştie cum să ia legătura cu gruparea. Din spusele lui reiese că oamenii ăştia nu acceptă să ajute pe oricine. Ei, dar eu am încredere că n-or să fie probleme. Oricum, gruparea constituie cea mai de încredere sursă pe care o avem între Moscova şi Varşovia.

— Şi apoi?

— Nu ştiu ce se va întâmpla după ce vei ajunge acolo. Ei sunt cei ce aranjează lucrurile dincolo de graniţa polonă.

— Nu aveţi persoane de contact până în Germania? întrebă Iosif.

— O, ba da! Reţeaua are persoane de legătură până în Berlin. Dar e indicat să diversificăm rutele. Acum, de când s-a ridicat zidul, pericolul e mult mai mare.

— Încă nici acum nu ştiu numele organizaţiei voastre.

Faci parte din JDC... sau din *Reţeaua Trandafirului*?

Bărbatul zâmbi.

— Din niciuna dintre ele, din păcate.

Iosif aşteptă, nedumerit, continuarea.

— Nu lucrez pentru nicio organizaţie, veni într-un târziu răspunsul.

— Bine, dar credeam...

— Sunt doar o persoană care face tot ce-i stă în putere pentru a-i ajuta pe copiii lui Dumnezeu. Tot ce pot să spun e că, dacă ai şansa să intri în legătură cu membrii *Trandafirului*, vei fi pe mâini bune.

— Colaborezi cu ei?

— Doar de la distanţă.

— Şi zici că e posibil să întâlnesc membri de-ai reţelei?

— Da. JDC, *Reţeaua Trandafirului* şi toate celelalte organizaţii de acest fel se intersectează pe alocuri. Unele ascunzători independente, bunăoară, deservesc mai multe grupări secrete.

— Ştii, e ciudat că, deşi ne-am întâlnit de atâtea ori, încă nu ştiu cum te numeşti.

Bărbatul zâmbi din nou.

— Trebuie să fim prudenţi, domnule Ţankov. Tocmai din această cauză nu-ţi cunosc nici eu adevărata identitate.

— Ei bine, am să-ţi spun cine sunt, răspunse Iosif. Trebuie să spun cuiva înainte să plec... *vreau* să spun cuiva şi intuiţia îmi spune că pot avea încredere în tine. Adevăratul meu nume este Iosif Aviz-Rabin. Sunt evreu din tribul lui Iuda. Şi, cu ajutorul tău, sper să pot ajunge în patria alor mei.

— Dea Domnul să reuşeşti, răspunse celălalt. Şi, fiind că şi eu simt că în tine am găsit un frate, am să-ţi destăinuiesc şi eu adevărata mea identitate şi, cu voia lui Dumnezeu, poate c-ai să te rogi pentru mine aşa cum am să mă rog şi eu pentru tine. Adevăratul meu nume este Dmitri Rostovcev. Sunt creştin, din frăţia lui Iisus Hristos.

Întinse mâna şi i-o strânse cu căldură pe a lui Iosif.

— Am să te mai întâlnesc?

— Doar în ziua plecării. Îţi ajung patru zile pentru pregătiri?

— Da.

— Maşină ai?

Iosif clătină din cap.

— Atunci îţi vom pune noi una la dispoziţie. Avem o maşină pe care o folosim, la nevoie, pentru trecerea graniţei. E cam rablagită, dar îşi face treaba. Persoanele noastre de contact o vor ridica din Varşovia. Până atunci am să fac rost şi de restul actelor. Vei trece graniţa singur.

— Şi ce se întâmplă dacă gruparea poloneză de care mi-ai vorbit nu vrea să mă ajute?

— Atunci voi face alte aranjamente. În orice caz, tu pregăteşte-te de plecare. Ne întâlnim aici peste patru zile. Şi nu-ţi face griji, sunt convins că gruparea creştină te va primi cu braţele deschise.

— Cum de poţi fi atât de sigur?

— Fiindcă le voi trimite vorbă că am convingerea că Dumnezeu vrea ca voi să vă întâlniţi.

— Cum de eşti atât de sigur de asta?

— Pur şi simplu asta simt.

— Eşti plin de mistere, Dmitri Rostovcev.

— Nu eşti primul care-mi spune asta, râse Dmitri.

— Nu cred că înţeleg.

— Şi asta mi se spune adesea!

— În orice caz, îţi mulţumesc pentru ajutor. Peste patru zile voi fi aici.

— Domnul să te aibă în pază, Iosif.

60
Pregătiri-RDG

Josef şi Angela studiaseră uluiţi misterioasa fiţuică pe care le-o lăsase antreprenorul vest-german. Parcă era prea frumos să fie adevărat.

Se puteau încrede în acest Detmold?

Dacă era, de fapt, o cursă întinsă de *Stasi* pentru a demonstra implicarea lor în cealaltă tentativă de fugă peste hotare?

În pofida acestor îndoieli, Angela hotărâse în sinea ei că, dacă îşi dorea să fie liberă, va trebui să-şi asume riscul.

La sugestia lui Josef, s-au dus să se consulte cu Erich. Şi Brumfeldt avea unele reţineri. Pe de altă parte, dacă Detmold n-ar fi discutat cu soţii celor două femei, de unde ar fi putut să ştie atâtea despre ei?

Cea mai convingătoare dovadă o constituia ramura desenată în colţul de jos al foii, lângă care constructorul scrisese: „Franz te roagă să-ţi aminteşti plimbarea din *Heide*".

— Cine altcineva să ştie de ziua aceea în afară de mine şi de soţul meu? În mod hotărât, mesajul nu poate să vină decât din partea lui Franz.

— Eşti sigură de asta? o întrebă fratele ei. Nu uita că îţi rişti libertatea.

Angela căzu pe gânduri preţ de o clipă, apoi încuviinţă hotărât din cap.

— Ce rost are libertatea, dacă trebuie să trăiesc departe de el? Cât de liberă sunt, dacă nu pot fi alături de soţul meu? Da, sunt dispusă să îmi asum acest risc.

Tăcu, privind foaia de hârtie, apoi adăugă zâmbind:

— Da, sunt convinsă că mesajul vine din partea lui.

Desenul o duse cu gândul la acea zi petrecută împreună cu Franz. Era ca şi cum soţul ei i-ar fi întins, de dincolo de zid, o ramură din acele tufe ţepoase printre care se

plimbaseră atunci. Da, el era în spatele acestui mesaj – cum de s-a putut îndoi chiar şi o clipă?

Erich şi Josef, pe de altă parte, îşi concentrau atenţia asupra instrucţiunilor şi detaliilor tehnice ale schiţei. Era, fără doar şi poate, cel mai ingenios plan de care auziseră vreodată!

Temerar... riscant... dar absolut ingenios!

— Totul ţine de sincronizare, comentă Erich. Chiar şi o întârziere de un minut ar putea da lucrurile peste cap. Hm, adăugă el gânditor, vărul meu din Berlin s-ar putea să vă dea o mână de ajutor.

Faţa i se destinse într-un zâmbet.

— Ar fi extrem de încântat să participe la o asemenea aventură. După eşecul de data trecută, sunt convins că abia aşteaptă să-şi ia revanşa faţă de *Vopo*!

Erich tocmai pusese degetul pe rană. Cel mai mare risc al operaţiunii consta în faptul că totul urma să se întâmple chiar sub nasul grănicerilor!

— E o idee atât de nebunească, spuse Dahimann după ce studiară pe îndelete toate detaliile planului, încât s-ar putea să funcţioneze.

— E periculos să păstrăm foaia asta, zise Erich. Haideţi să discutăm în detaliu fiecare pas pe care îl vor face Angela şi prietena ei, să memorăm instrucţiunile cuvânt cu cuvânt şi apoi... să dăm foc hârtiei. Aşa e cel mai bine. Să nu uităm de vizita tovarăşului de la KGB. Sunt convins că încă mai suntem supravegheaţi.

Ceilalţi doi îi dădură dreptate şi, înainte ca ziua să ajungă la sfârşit, arseră hârtia.

Lăsând în urmă toate îndoielile, Angela merse într-un suflet la soţia lui Geoff să-i dea vestea cea bună, după care se duse la Kehrigkburg să discute cu noua ei prietenă, Sabina. Dacă planul funcţiona, atunci trebuia să cunoască şi ea instrucţiunile.

Auzind de-a fir a păr întreaga poveste, Sabina se bucură din tot sufletul pentru prietena ei. Ştia prea bine ce dureros

e să fii despărţită de bărbatul pe care îl iubeşti.

— Vreau să ştiu ce s-a întâmplat când tu şi Franz v-aţi plimbat prin *Heide*.

— Aceea a fost ziua în care m-a cerut de soţie, răspunse Angela, zâmbind amintindu-şi.

— O, ce romantic! Era înflorită iarba neagră din *Heide*?

— Întreaga pădure! Oriunde te uitai, vedeai doar flori roz şi liliachii. A fost o zi atât de frumoasă! Ne-am plimbat ore în şir.

— Înseamnă că a fost o zi deosebită. Aşa ai ştiut că mesajul nu poate fi decât din partea lui Franz.

— Da, nimeni altcineva n-ar avea cum să ştie de ziua aceea. Dar... a mai fost ceva.

— Ce anume? întrebă Sabina.

— E ca şi cum soţul meu ar fi prevăzut toate astea... în ziua aceea, Franz mi-a spus că, având în vedere că în RDG nu se ştie niciodată ce aduce ziua de mâine... ei bine, mi-a spus că, dacă se va întâmpla vreodată să fim despărţiţi...

Oftă adânc şi se cufundă în gânduri. Sabina nu o presă.

— În ziua aceea, reluă Angela cu glasul gâtuit de emoţie, soţul meu mi-a spus că, dacă se va întâmpla vreodată ceva care să ne despartă... ne vom trimite unul altuia câte un fir de iarbă neagră ca simbol al iubirii noastre. Atunci am crezut că sunt doar vorbe de bărbat îndrăgostit... dar acum, când suntem, *într-adevăr*, despărţiţi... uite că apare un străin, care-mi scrie în colţul unei hârtii: „Aminteşte-ţi plimbarea din pădurea cu iarbă neagră”. Or mesajul acesta nu poate veni decât din partea lui Franz!

Sabina zâmbi. Avea şi ea amintiri similare, doar că acestea nu erau legate de iarbă neagră, ci de trandafiri.

În curând veni vremea ca Angela să se întoarcă în Grossbeeren.

— Te rog să iei legătura cu prietena mea, îi spuse Sabina la despărţire.

— Va fi primul lucru pe care îl voi face, îi promise

Angela.

61
Turnătorul

Trădarea, una dintre cele mai răspândite, profitabile şi ascunse forme de micro-antreprenoriat din lume, constituia o industrie deosebit de înfloritoare în statele-satelit ale Uniunii Sovietice. Aici, chiar dacă noţiunea capitalistă de piaţă liberă era inexistentă, regimul comunist avea grijă să cultive propria sa marcă de mici întreprinzători socialişti: turnătorii.

Singura condiţie a reuşitei în această afacere al cărei capital consta în informaţii era să fii un individ lipsit de scrupule, dispus să divulge autorităţilor secretele oricărei persoane ce s-ar afla în vizorul acestora. Şi nu strica să ai spirit de observaţie. Să dibuieşti orice detaliu suspect.

Zám Paskov, un ucenic fotograf în vârstă de douăzeci şi şapte de ani, ştia bine ce fel de informaţii se plătesc gras şi era ochi şi urechi la tot ce se petrecea în jurul lui. Aceasta era modalitatea prin care îşi rotunjea veniturile încă de la frageda vârstă de şaisprezece ani. Ţinea legătura cu vreo şase agenţi KGB de rang inferior şi alţi doi-trei agenţi guvernamentali. Dacă le-ar fi spus că are un pont, majoritatea dintre ei ar fi întrerupt orice activitate ca să-şi facă timp pentru o întâlnire cu el. Deşi, de regulă, ponturile lui nu îi aduceau prea multe ruble, preţul informaţiilor creştea sistematic pe măsură ce tânărul devenea tot mai versat în arta trădării.

Era un joc periculos. Ştia asta. În această parte a lumii, nu exista decât un singur gard. Cei ce se aflau de o parte a gardului aveau să rămână mereu nişte anonimi, fără un sfanţ în buzunar. El nu asta îşi dorea de la viaţă. El voia să fie de cealaltă parte a gardului, de partea oportunităţilor, împreună cu toate celelalte târâturi şi lichele de teapa lui. Or aici trebuia să fii permanent cu ochii-n patru. Nu de alta, dar te puteai trezi vândut cu aceeaşi uşurinţă cu care îi

vindeai şi tu pe alţii.

Săptămâna trecută, când începuse să circule zvonul cum că agenţia guvernamentală de spionaj era parcă şi mai dornică de informaţii decât de obicei, îşi adusese aminte de ceva ce se întâmplase la serviciu. Şi, cu cât chibzuia mai mult, cu atât devenea mai clar faptul că acesta s-ar putea să fie exact tipul de informaţie de care era interesat KGB-ul.

Acesta s-ar putea să fie biletul spre următorul nivel, îşi spuse satisfăcut Paskov, îndreptându-se grăbit spre locul de întâlnire stabilit în ajun.

Totuşi, trebuia să îşi măsoare cu grijă fiecare pas. În fond, cu excepţia faptului că trebuia să lucreze în subordinea nătărăului de Ţankov, avea un post bunicel. Dacă îi va turna pe amândoi – mai ştii? – poate că se va trezi şi el pe drumuri. Va cere KGB-ului să-i garanteze un loc de muncă şi o plată grasă, care să compenseze eventualele neplăceri.

Pe de altă parte, cu cei doi scoşi din peisaj, s-ar putea să aibă o şansă de avansare, ba chiar să preia conducerea atelierului.

Astfel de gânduri ocupau creierul mic şi egoist al lui Paskov când acesta ajunse la locul stabilit, lângă intrarea în parcul Gorkogo. Nu trebui să aştepte mult. La scurtă vreme, se apropie de el un bărbat.

— Spuneai că ai ceva pentru mine, Paskov, îl luă el în primire fără niciun fel de ocolişuri.

N-avea niciun rost să coboare vocea, aşa cum ar fi fost necesar dacă o astfel de conversaţie ar fi avut loc în Washington, Londra sau chiar Berlin. Aceasta era Moscova şi bărbatul era agent KGB. Nu îi era frică de un terchea-berchea ca Paskov.

— Deţin o informaţie importantă, Kapp. O informaţie foarte valoroasă.

— Stai liniştit, ai să-ţi primeşti banii.

— Ceea ce ştiu face mulţi bani. Mai că mă bătea gândul să iau direct legătura cu tovarăşul Korskaiev.

— Ha, ha, ştii c-ai haz? hohoti celălalt. N-ai tu cum să ajungi la tovarăşul Korskaiev! Şi, dac-ai ajunge, ai fi arestat pe loc.

— Nu şi după ce ar auzi ce am de spus.

— Nu-l cunoşti.

— Informaţia asta te va costa scump.

— Nu îndrăzni să te tocmeşti cu mine, că-ţi tai gâtul, mârâi printre dinţi agentul.

— Cât ai de gând să-mi plăteşti? întrebă tânărul turnător, făcând, fără să vrea, un pas în spate – nu era cuminte să te pui cu un om atât de periculos.

— 10 ruble.

— 10?! Informaţia asta face *de 10 ori* pe-atât.

— Aşa zici *tu*. Hai, treacă de la mine: îţi dau 20 de ruble.

— 50, presă Paskov. Dacă te trag în piept, n-ai decât să-mi tai beregata. Dacă se dovedeşte c-am spus adevărul, îmi dai restul de 50 de ruble.

Agentul îl ochi neîncrezător, cu un surâs abia schiţat în colţul buzelor. Căţelandrul ăsta chiar avea tupeu. Şi gândea ca un adevărat agent KGB. Înclina să-i accepte oferta. Îi surâdeau ambele variante prezentate de turnător.

— 30 de ruble, spuse el în cele din urmă.

— Informaţia asta s-ar putea să aibă legătură cu fotografiile pe care le caută KGB-ul, zise Paskov, subliniind cuvintele. Mă refer la fotografiile *dispărute*... acelea cu evrei.

— De unde ştii tu de fotografiile alea? îl repezi Kapp.

— Am şi eu sursele mele, răspunse cu un aer misterios Paskov.

De fapt, n-avea nicio sursă. Un alt client pe care-l aproviziona ocazional cu mici ponturi, cunoscându-i profesia, îi spusese că este interesat de orice informaţie privitoare la nişte fotografi: despre care se zvonea c-ar fi fost furate de reţelele evreieşti. El doar pusese iţele cap la cap şi mersese la cacealma, în speranţa că există o legătură cât de infimă. Judecând după reacţia lui Kapp

înţelese că nu se înşelase şi că alesese înţelept aducându-i lu' informaţia. Celălalt n-ar fi plătit mai mult de 15 ruble pentru ea indiferent despre ce ar fi fost vorba.

— Dacă e adevărat ceea ce spui, răspunse agentul, îţi dau pe loc avansul de 50 de ruble. Dar nu uita cealaltă parte a înţelegerii.

— Cum s-o uit? Dacă am dreptate, îmi dai şi restul de 50 de ruble.

— Nu face pe deşteptul cu mine, Paskov, ripostă celălalt. Nu uita ce păţeşti dacă mă tragi în piept!

— Ne-am înţeles, atunci?

— Da.

— Să văd cele 50 de ruble.

Kapp scoase din buzunar o mână de bancnote. Paskov nu mai văzuse în viaţa lui atât bănet la un loc. Se înfrână cu mare greutate să nu facă ochii cât cepele.

Cu o mână lacomă, tremurătoare, luă teancul de bani şi îl vârî în haină, apoi scoase o fiţuică şi i-o întinse agentului.

— Ce-i asta? se răsti Kapp.

— Ceva ce-am găsit în gunoi la locul meu de muncă.

Agentul cercetă nedumerit peticul de hârtie, apoi îşi aţinti privirea asupra informatorului.

— Paskov, tu chiar îţi baţi joc de mine?! Astea nu-s decât nişte mâzgălituri.

— E scrisul şefului meu, spuse Paskov plin de importanţă, ca şi cum asta ar fi lămurit totul.

— Aşa, şi?

— Nu recunoşti emblema aceea parţială din partea dreaptă?

Bărbatul cercetă din nou, cu ochii mijiţi, fiţuica.

— Pare să fie o stea.

— E steaua lui David, spuse Paskov.

— Hm... interesant, recunoscu agentul. Mda, ai făcut treabă bună, Paskov. Deci crezi că şeful tău e evreu? adăugă el pe un ton blajin.

— Foarte probabil.

— Şi ce dacă e evreu?! răcni agentul, înşfăcându-l de guler pe tânărul cel pirpiriu. N-ai auzit că acum premierul Hruşciov îi agreează pe evrei? Acum evreii nu mai sunt arestaţi, ci din contră, eliberaţi din închisoare! Mă iei de prost, nenorocitule? Informaţia asta nu face nici cât o ceapă degerată! Şi ce dacă-i evreu – cui îi pasă?! Dă-mi banii înapoi în momentul ăsta, că de nu, zău că-ţi tai gâtul!

— Te rog... aşteaptă, bâigui Paskov sufocându-se, asta nu e tot.

Kapp îl eliberă din strânsoare, ţintuindu-l în continuare cu o privire furioasă.

— Fi-fireşte că ştiu... că asta nu – nu reprezintă nimic în sine, se bâlbâi ucenicul fotograf. Dar... dar acum câteva zile am... am auzit ceva... l-am auzit vorbind cu celălalt angajat al atelierului... vorbeau în şoaptă... nu ştiau că sunt ascultaţi.

— Care-i numele celuilalt?

— Ţankov.

— Aşa, spune mai departe, îl îndemnă intrigat agentul.

Relaxându-se, tânărul trase de câteva ori aer în piept şi apoi continuă.

— Lipsisem o săptămână de la serviciu. Când m-am întors, bătrânul m-a trimis în camera obscură. Îmbătrâneşte... şi cred că a uitat că sunt acolo. Ţankov – angajatul de care ţi-am spus, un evreu de cea mai urâtă speţă, recent eliberat din închisoare – plecase să rezolve ceva înainte să vin eu. Când s-a întors, neştiind că sunt şi eu acolo, a început să vorbească în şoaptă cu şeful, îi spunea că îl iubeşte ca pe un tată şi că n-o să uite niciodată ce-a făcut pentru el.

— Hm, curios. Ce l-a determinat să spună aşa ceva?

— Nu ştiu, dar tot ceea ce-a spus suna a vorbe de despărţire. Ceea ce era dubios, pentru că eu unul nu auzisem de niciun transfer. Mi-am lipit urechea de uşa camerei obscure ca să aud mai bine. Bătrânul l-a întrebat – l-am auzit clar – „Şi fotografiile?” N-am auzit răspunsul lui

Ţankov, fiindcă stătea cu spatele la uşă. Apoi Stoidovici l-a întrebat: „Le-ai încredinţat pe mâini sigure? Ai mai primit veşti de la ei?”

Paskov tăcu preţ de o clipă, apoi adăugă:

— Asta a fost tot. Cred că Ţankov şi-a dat seama că sunt acolo şi n-a mai spus nimic. Şi-au văzut amândoi de treabă şi eu m-am strecurat înapoi la locul meu şi mi-am reluat lucrul. Asta se întâmpla alaltăieri.

— Şi tu de ce m-ai sunat abia aseară?! se răsti la el Kapp.

— Am... am încercat să iau legătura cu dumneata, minţi Paskov, dar nu erai de găsit.

De fapt, îşi petrecuse ziua cu pricina încercând să decidă care dintre contactele sale s-ar învoi să îi plătească 100 de ruble *fără* să-i taie beregata.

Mânia lui Kapp se evaporase. Ceea ce auzise s-ar putea să fie exact informaţia pentru care îi alerga Korskaiev de aproape un an. Iar dacă el va fi cel ce i-o va aduce la cunoştinţă...

Gândurile îi fură întrerupte de vocea lui Paskov.

— Ei, spune şi dumneata: nu face informaţia asta 100 de ruble?

Kapp oftă şi îi aruncă o privire în care se amestecau dispreţul, uimirea şi respectul.

— Stai liniştit, Paskov. Dacă asta ne va duce la fotografii, îţi vei primi şi restul banilor.

62
Tată şi fiică

Dimineaţa, când se dădu jos din pat şi privi afară pe fereastră, Sabina îl văzu pe tatăl ei plimbându-se pe câmp.

Deşi în trecut baronul fusese mereu o persoană matinală, Sabina ştia că acesta nu se mai trezise atât de devreme din ziua în care fuseseră primiţi în comunitatea de menoniţi.

O singură privire a fost de ajuns ca să-şi dea seama că tatăl ei este adâncit în gânduri... şi în rugăciune. Chiar dacă îmbătrânise, acest om pe care îl iubea din tot sufletul rămânea, în esenţă, neschimbat. Şi, când îl apăsa ceva, ea remarca imediat. Când vorbea cu Tatăl despre Sinaiul lui lăuntric, chipul baronului strălucea – exact aşa cum îşi imagina Sabina că trebuie să fi strălucit faţa lui Moise când a coborât de pe sfântul munte.

Baronul stătu retras toată dimineaţa şi la masa de prânz aproape că nu scoase un cuvânt, vădit preocupat de alte gânduri.

Sabina ştia că trebuie să discute cu el şi că la această discuţie intimă între tată şi fiică nu putea participa nimeni altcineva, nici măcar Matthew. Prin urmare, în după-amiaza aceea, când tatăl ei porni încet spre păşunea înverzită din spatele unuia dintre hambare, Sabina o rugă pe Frau Moeller să o scuze şi ieşi să îl caute.

— E o după-amiază plăcută, spuse ea, apropiindu-se încet de baron.

— Ah, fata tatii! exclamă încântat bătrânul, întorcându-se cu faţa spre ea. E atât de minunat să simţi din nou iarba şi ţărâna sub picioare!

— Aşa este, papa.

A

Îşi continuară drumul împreună. La un moment dat, baronul începu să chicotească.

— Ce este, papa?

— Mi-am adus aminte de o plimbare pe care am făcut-o împreună cu mulţi, mulţi ani în urmă.

— Am făcut multe plimbări.

— Ştiu, dar cea de care-mi amintesc eu a fost una aparte – o plimbare în timpul căreia am discutat despre ţărână.

— N-am uitat niciodată ziua aceea, zise Sabina, zâmbind amintindu-şi.

— Ţii minte ce-am spus atunci?

— Ai spus că ţărâna, pe care noi o considerăm un lucru banal şi murdar, ascunde, de fapt, viaţă şi mistere. Că ea dă viaţă fiecărui vlăstar lăsat de Dumnezeu pe pământ.

Baronul râse din toată inima, ca în vremurile de demult.

— Ce memorie ai! E, într-adevăr, posibil să mă fi exprimat aşa.

— Nu e posibil, ci *sigur*. Am redat aproape *mot à mot* ceea ce ai spus atunci. Îmi amintesc plimbarea aceea ca şi cum ar fi fost ieri. Mi-ai vorbit despre trandafiri, pământ, gălbenuşul de ou şi adevăr.

— Mă bucur că îţi mai aduci aminte. De fapt, mă simt de-a dreptul onorat.

— Eu ţi-am respectat *întotdeauna* cuvintele, papa. Tocmai de aceea le-am ţinut minte. Tot ceea ce ştiu despre viaţă, adevăr şi Tatăl nostru ceresc am învăţat de la tine. De la tine am primit cele mai nepreţuite daruri pe care le poate dărui cineva.

— La ce daruri te referi, Sabina? o întrebă baronul, redevenind serios.

— La învăţăturile tale despre viaţă... şi adevăr. Despre adevărul *lui Dumnezeu*. Despre natura lui Dumnezeu şi felul în care lucrează El în copiii Lui. Sunt sigură că ştii la ce mă refer, papa.

— Ştiu, fata tatii, dar felul în care dăm glas acestor lucruri diferă de la un om la altul, iar eu voiam să aud felul în care le dai tu rostire.

— De la tine am învăţat să caut adevărul divin profund care se ascunde dincolo de fiecare lucru, împrejurare, floare, asfinţit, moment şi chiar necaz şi mai ales dincolo de fiecare chip omenesc. Să caut în toate amprenta lui Dumnezeu, cum îţi plăcea ţie s-o numeşti.

Se plimbară o vreme în tăcere, fiecare retrăind trecutul în felul său. Ceea ce-i apăsa însă pe amândoi, nu era trecutul, ci viitorul.

— Ce gânduri te frământă azi, papa?

— Ce te face să crezi că m-ar frământa ceva?

— Te cunosc, papa.

Baronul zâmbi.

— Pe an ce trece, semeni tot mai mult cu mama ta. Şi Marion mă citea ca pe o carte deschisă.

Sabina zâmbi, dar nu spuse nimic. Deşi nu voia s-o împovăreze cu grijile lui, baronul ştia că fiica sa nu va renunţa până nu-i va spune adevărul.

— Ce-ai zice dac-aş încerca să răspund chiar eu la întrebare? sugeră Sabina într-un târziu.

— Chiar mă cunoşti atât de bine?

— Te simţi bine aici, spuse Sabina, evitând un răspuns direct, îţi face plăcere să te afli în această comunitate, să urmăreşti lucrările agricole, să te plimbi pe câmp, să-ţi afunzi degetele în ţărână... Ceva îmi spune că nu te trage deloc inima să pleci de aici, papa.

Baronul oftă. Fiica sa îl cunoştea, într-adevăr, extrem de bine!

— Aceasta este patria mea, Sabina. Acest pământ, aceste câmpuri din Germania de Est. Aceasta este prima dată când mă simt cu adevărat acasă de când am părăsit scumpa noastră *Lebenshaus*.

— Şi te bate gândul să rămâi aici, nu-i aşa?

— Ce-mi pasă mie de regimul politic? Ştiu că pentru Matthew democraţia este de o importanţă vitală. Dar eu sunt om bătrân, Sabina. Nu mai am mult de trăit. Atât timp cât îl am pe Tatăl alături, sunt fericit să trăiesc oriunde în

lumea asta.

Tăcu o clipă, apoi adăugă:

— Arndt s-a oferit să-mi ridice o casă aici, în comunitatea lor.

— Eram sigură.

— Arndt spune că aici voi putea duce o viaţă tihnită şi lipsită de pericole. Aş putea chiar să am propria mea grădină de legume.

— Sunt convinsă că ai fi foarte fericit aici.

— Mai nou mă gândesc tot mai mult la conversaţia purtată în timpul războiului cu prietenul meu Bonhoeffer, care se află acum în împărăţia Tatălui. Atunci i-am spus că, în mintea mea, învăţăturile lui Iisus pur şi simplu nu se împacă cu implicarea activă în sfera socială şi politică. Or, în virtutea crezului exprimat atunci, mă întreb: de ce-aş căuta azil politic în Occident? De ce n-aş rămâne aici?

— Înţeleg, papa, dar acum poate că, mai presus de această convingere, ar trebui să pui familia.

— Poate că da. Vezi tu, Sabina, acestea sunt gândurile care mă frământă. Azi am pus în balanţă toţi aceşti factori: conştiinţa, convingerile personale şi... iubirea.

Sabina încuviinţă încet din cap.

— Ar fi îngrozitor din partea mea dacă aş spune că nu vreau să mă refugiez în Occident? o întrebă baronul.

— Fireşte că nu. Dar ar fi dureros pentru mine.

— Ştiu. Tocmai de aceea îmi este atât de greu să iau o decizie.

— Chiar dacă nu te interesează libertatea politică, papa, nu uita că îngrozitorul zid pe care l-au ridicat comuniştii desparte oamenii pentru totdeauna. Cum aş putea să plec şi să te las aici?

— *Tu* nu poţi să rămâi aici, Sabina. Acum locul tău este alături de Matthew.

— Şi alături de tine, papa.

— Un bărbat şi o femeie îşi *părăsesc* părinţii pentru a deveni o singură fiinţă.

— Am aşteptat atât de mult să te regăsesc, papa! Nu pot să te pierd din nou.

— Of, fata tatii, oftă baronul, zău că nu-mi uşurezi deloc treaba! Ultimul lucru pe care mi-l doresc este să te despart de Matthew. Pentru numele lui Dumnezeu, l-ai aşteptat pe băiatul ăsta chiar mai mult decât m-ai aşteptat pe mine! Doar că, vezi tu, mă tem...

Baronul se opri şi îşi întoarse, oftând, privirea. Cuvintele îi scăpaseră fără voia lui. Ştia cum va reacţiona Sabina şi nu voia să-şi pună nici fiica, nici viitorul ginere în poziţia de a face o asemenea alegere.

— De ce te temi, papa? întrebă Sabina, observând reticenţa lui. Trebuie să-mi spui.

Baronul lăsă să-i scape încă un oftat. Sperase să uşureze alegerea tinerilor, nu să îi împovăreze şi mai tare.

— Mă tem, spuse el cu resemnare în glas, că persoana mea v-ar încurca şi chiar v-ar pune în pericol în cazul unei tentative de fugă.

— Of, papa nici nu te gândi la...

— Te rog, Sabina, o întrerupse baronul. Eşti o fată inteligentă şi ştii la fel de bine ca mine că aş fi o povară. Tu şi Matthew sunteţi tineri şi aveţi mai multe şanse să ajungeţi în siguranţă de cealaltă parte.

— Ideea aceasta nici măcar nu ne-a trecut prin minte.

— Asta nu mă miră câtuşi de puţin. Sunteţi doi copii buni, generoşi şi altruişti şi îmi sunteţi amândoi devotaţi. Dar asta nu schimbă cu nimic lucrurile. Ar fi mai sigur pentru voi să plecaţi fără mine. Ştii foarte bine că, la ieşirea din conductă, eu am încetinit întregul grup. Dacă n-aş fi fost acolo, Gustav nici n-ar fi văzut camionul. Nu vreau să vă pun din nou vieţile în pericol.

— Chiar dacă am ajunge cu bine dincolo, crezi c-am fi *fericiţi* fără tine?

— Poate că nu, dar măcar aţi fi liberi.

— Şi tu, papa, tu ai fi liber?

— Mi-aţi lipsi îngrozitor, dar aş fi împăcat... şi asta mai

ales la gândul că poate tocmai faptul că am rămas aici v-a ajutat să vă trăiţi restul vieţii în libertate.

Se lăsă tăcerea.

— Papa, spuse Sabina într-un târziu, fă aşa cum crezi tu că e voia Domnului. Ştii foarte bine că nu ţi-aş cere niciodată să-ţi calci pe conştiinţă. Atât eu, cât şi Matthew te vom iubi şi te vom respecta la fel de mult orice ai hotărî să faci. Totuşi, avem amândoi convingerea că locul tău este alături de noi. Te vrem alături de noi. Cu orice preţ.

Rămaseră o vreme tăcuţi, reflectând la deciziile grele pe care le aveau de luat amândoi.

Într-un târziu, Sabina rupse tăcerea pentru a vorbi despre acea fatidică dimineaţă ce îi rămăsese însemnată în memorie cu fierul roşu. Pe cât de dureroasă era amintirea, acela fusese, de fapt, momentul când înţelesese, mai clar decât niciodată, mesajul hristic.

— Te-ai jertfit deja o dată, papa, spuse ea în şoaptă. Te-ai sacrificat pentru *Mutti*, pentru mine, pentru întregul grup. Ştiu că ai făcut-o din iubire. Şi te stimez pentru asta. Dar... dar nu cred că te pot lăsa să faci acelaşi lucru a doua oară. Poate că acum mi-a venit *mie* rândul.

— Poftim? bâigui baronul. Doar nu... doar nu ai de gând să te sacrifici *tu*... pentru mine... sau în locul meu?

— Nu ştiu, papa, răspunse pe un ton grav Sabina. Toţi va trebui să chibzuim îndelung şi să îl rugăm pe Dumnezeu să ne arate voia Lui.

Aceasta nu fusese nicidecum intenţia baronului von Dortmann. El ar fi fost dispus să se sacrifice pentru binele Sabinei şi al lui Matthew. Dar că ei s-ar putea gândi să îşi sacrifice viitorul, fericirea şi chiar libertatea *pentru el*... ei bine, aşa ceva nici măcar nu-i trecuse prin cap.

— Poate că, de astă dată, va trebui să ne laşi pe noi să ne sacrificăm, continuă Sabina. Tu spui că prezenţa ta ne pune în pericol. În acest caz, poate c-ar trebui să ne laşi pe noi să *înfruntăm* acel pericol *în locul tău*... aşa cum i-ai înfruntat tu pe nazişti în locul tuturor în timpul războiului.

Baronul se opri din mers şi se întoarse spre ea.

— Sunt mândru că eşti fiica mea, Sabina.

— Tot ceea ce vezi în mine, răspunse Sabina, privind adânc în ochii tatălui său, care, deşi bătrâni, nu îşi pierduseră strălucirea, nu este decât reflectarea ta, papa. *Eu* sunt mândră că eşti tatăl meu.

Rămaseră nemişcaţi preţ de o clipă, apoi Sabina îşi rezemă capul de pieptul celui ce îi dăduse viaţă şi se îmbrăţişară îndelung cu o nemărginită tandreţe.

— Te iubesc, fata tatii, şopti într-un târziu baronul. Eşti, într-adevăr, o femeie pe placul Tatălui nostru ceresc.

— Şi eu te iubesc, papa.

Partea a V-a
Dieder Palacki
August 1962

63
Acuzaţi de trădare

Ancheta trenase prea multă vreme. Poate c-ar fi trebuit să-l reţină pe nepotu-său la Moscova până la rezolvarea cazului.

Ei, *dar bine măcar c-am făcut ceva progrese*, îşi spuse Vaslav Korskaiev – cunoscut camarazilor săi de odinioară drept Emil Korsch – înaintând furtunos pe lungul coridor de la subsol. Reuşiseră în sfârşit să descopere o pistă lăsată neglijent în urma fotografiilor. Bănuia de mult că fusese o mişcare greşită să-şi trimită agenţii în Israel. Nu vor găsi nimic acolo. Fotografiile se aflau încă pe continent, acum era sigur de asta. Totuşi, îşi va lăsa oamenii în Palestina; poate vor reuşi să dea de urma rabinului.

Mica stratagemă pe care o pusese la cale împreună cu Kapp dăduse roade! Informaţia făcea toţi banii.

Pesemne că evreii se infiltraseră peste tot, până şi în subsolul Kremlinului.

Acum că descoperiseră în sfârşit sursa scurgerii de informaţii, individul va plăti pentru toate bătăile de cap cauzate KGB-ului şi va blestema ziua în care şi-a trădat ţara.

Dădu buzna în atelierul de la subsol şi, în doar câteva minute, reuşi să distrugă jumătate din camera obscură.

— Vă rog... vă rog, opriţi-vă! îl imploră sărmanul fotograf tremurând din tot corpul. Ce doriţi?

— Vei plăti pentru fapta ta, evreu ramolit! răcni Korskaiev înşfăcându-l brutal de gulerul cămăşii.

— Trebuie să fie o... o greşeală... Numele meu e

Stoidovici.

— Şi-al meu e Iacov! Hai, lasă minciunile, şi spune-mi und le-ai trimis!

— Nu... nu ştiu despre ce vorb...

Dosul palmei lui Korsch îl izbi cu bestialitate peste faţă, făcându-l să se clatine. Cu cealaltă mână, Korsch îl smuci de guler, forţându-l să se redreseze.

— Unde ai trimis fotografiile?!!

— Ce... fotografii? bâigui bătrânul, probabil realizând deja că îi sunase ceasul.

— Copiile fotografiilor care au fost developate aici anul trecut, dragul meu *Stoidovici*, spuse Korsch cu un rânjet sardonic. Fotografii în care o grămadă de evrei de-ai tăi zăceau morţi aşa cum ai să zaci în curând şi tu... *dacă nu-mi răspunzi la întrebări*! adăugă el răcnind, cu faţa desfigurată de ură.

— Nu... nu ştiu la ce fotografii vă referiţi... Eu mă ocup doar de developat...

De astă dată, palma care îl lovi peste faţă îl făcu să se prăbuşească la podea.

Korsch se aplecă peste el, ameninţându-l cu pumnul.

— Ştim de copii, evreu afurisit! Un angajat de-al tău îţi cunoaşte secretul şi a fost mai mult decât dornic să-l vândă pentru o mână de ruble. Informatorul nostru spune că un evreu de-al tău i-a suflat postul.

— Ţankov a fost un asistent talentat, răspunse încet bătrânul, şi... şi când s-a întors la Moscova l-am reangajat.

— Când s-a întors de unde?

— Nu... nu ştiu... A fost plecat undeva.

— La închisoare, acolo a fost nenorocitul! răcni Korsch. Acuzat de subminarea puterii de Stat!

De fapt, era doar o presupunere. Despre asistentul fotografului ştiau doar puţinele date pe care le furnizase turnătorul: cum că era posibil să fie un sionist cu legături la nivel înalt în organizaţiile secrete evreieşti şi câţiva ani de puşcărie în spate.

Bătrânul fotograf, care zăcea şi acum pe podea, nu spuse un cuvânt.

— O, da, prietene, ştim totul despre amicul tău Ţankov sau cum s-o fi numind el de fapt. Apropo, unde se află acum individul?

— Nu... nu l-am mai văzut de câteva zile.

— Fireşte că nu – fiindcă a dispărut! Şi vreau să ştiu unde anume.

Stoidovici nu spuse nici de astă dată nimic.

— Lui i-ai dat fotografiile, nu-i aşa?

Niciun răspuns.

Korsch îl lovi pe bătrân cu cizma în coaste, făcându-l să geamă de durere.

— E unul dintre liderii cuibuşorului vostru de spioni, nu-i aşa?

— Noi... nu suntem spioni, spune cu glasul stins bătrânul.

— Nu importă. Am trimis deja un agent la domiciliul lui Ţankov. Va fi arestat chiar azi.

Spunând acestea, Korsch se răsuci pe călcâie şi părăsi valvârtej atelierul răvăşit, având însă grijă să lase uşa întredeschisă. După ce făcu câţiva metri pe coridor, se întoarse tiptil şi trase cu urechea prin deschizătură.

Îl auzi pe Stoidovici târându-se pe podea. Bătrânul se ridică, cu mare greutate, în picioare şi, peste câteva secunde, aşa cum se aştepta, Korsch îl auzi ridicând receptorul şi cerând cu glas spart operatoarei să-i facă o legătură telefonică. Era tocmai ceea ce spera să mai afle agentul de pe urma acestui interogatoriu: numărul de telefon al lui Ţankov.

Dăduseră, în sfârşit, de liderul reţelei evreieşti. În baza numărului de telefon, vor găsi adresa exactă în mai puţin de jumătate de oră! zâmbind în sinea lui, Korsch părăsi clădirea.

Acum *chiar* că va trimite pe cineva la domiciliul trădătorului.

A, da, şi va trebui să trimită un agent să-l ridice şi pe evreul ăsta ramolit.

64
O convorbire iritantă

În cadrul convorbirii telefonice din dimineaţa următoare, unul dintre interlocutori dădea răspunsuri laconice, iar celălalt nu părea să fie deloc încântat de ceea ce aude.

— Când s-a întâmplat asta? întrebă cel din urmă, după care tăcu, ascultând încordat răspunsul. Ce-ai făcut?!! Kapp, eşti un imbecil!

Kapp răspunse pe un ton piţigăiat, defensiv.

— Aţi percheziţionat apartamentul?

Un răspuns scurt.

— Ai pus pe cineva pe urmele lui? Aşa... în ce direcţie se îndrepta? I-ai alertat pe cei din sector?

O nouă pauză.

— Şi după aceea? răcni el impacientat în receptor.

Răspunsul, deşi îl anticipase, îl făcu să fiarbă iar de mânie.

— I-aţi pierdut urma! Imbecililor! în fond, de ce mă mai mir??

Câteva explicaţii bâlbâite.

— Unde a fost văzut ultima oară? Spre Białystok... Eşti sigur?

Urmă o explicaţie mai lungă, pe care o ascultă zbârcindu-şi a nedumerire sprâncenele negre, după care, cu un calm ce masca perfect furia ce clocotea în el, întrebă:

— Asta e tot?

Răspunsul fu scurt.

Emil Korsch trânti dezgustat receptorul. Începea să îşi piardă răbdarea.

Era ultima dată când le permitea acestor tâmpiţi să îi dea planurile peste cap! De ce nu se ocupase personal de supraveghere?! Faptul că idiotul de Kapp reuşise să obţină o informaţie utilă nu îl făcea neapărat apt să conducă o investigaţie! Ar fi trebuit să fileze personal locuinţa

evreului.

Nepotu-său şi idiotul de Schmundt încă nu reuşiseră să pună mâna pe fugari în Germania, iar acum se părea că şi evreul se îndrepta spre Vest. Iar subordonaţii lui îl lăsaseră să le scape printre degete!

Sări în picioare şi, repezindu-se la fişierul metalic, îl deschise furibund dintr-o smucitură, cât pe ce să dea cu întregul sertar de pământ.

Menţionarea numelui oraşului polonez îi declanşase, involuntar, un flux de amintiri. Mai întâlnise acest nume cu câţiva ani în urmă, într-un dosar legat de protestele care avuseseră loc în Polonia în 1956.

Pentru orice altă persoană, raportul cu pricina, de doar două pagini – o parte infimă din tabloul de ansamblu – ar fi trecut neobservat. Dar mânat de antipatia lui personală faţă de fanatismul spiritual de orice tip, Korsch acordase acelor pagini mai multă atenţie decât le-ar fi acordat majoritatea colegilor săi şi acum îi reveniră brusc în minte cuvintele scrise în partea de sus a primei pagini: *Organizaţii creştine – Posibilă implicare în cadrul protestelor.* Erau liste cu nume, biserici, diferite adrese, marea majoritate de pe teritoriul Poloniei. Atunci toate acestea nu însemnaseră nimic pentru el şi nici nu căutase ceva anume.

Dar acum îşi amintea clar că Białystok era trecut pe una dintre liste. Să existe, oare, vreo legătură? Părea de-a dreptul imposibil şi totuşi, succesul lui în carieră se datorase în mare parte tocmai capacităţii sale de a descoperi indicii ascunse care scăpau privirilor mai puţin pătrunzătoare.

Îşi trecu grăbit degetele peste fişele din sertar până ce o găsi pe cea pe care o căuta. *Protestele din Polonia*, un dosar ştampila „EXCLUSIV PENTRU UZUL KGB”.

Rupse sigiliul fişei şi îi scrută febril conţinutul. Dosarul conţi nea o sumedenie de informaţii, de la rapoarte cu privire la manifestaţiile muncitoreşti până la date despre toţi demnitarii de vârf ai Poloniei.

La jumătatea teancului, se opri. Găsise raportul pe care îl căuta. Smulse cele două pagini şi îşi trecu grăbit ochii peste ele... Da, iată: Białystok/*Krynkil.*

Reciti informaţiile, de astă dată cu atenţie mărită.

Erau lapidare şi nu păreau să ofere nicio pistă concretă. Totuşi, al şaselea simţ îi spunea că tocmai descoperise un indiciu de maximă importanţă, care îl va duce direct la Ţankov.

„Congregaţie restrânsă de creştini polonezi”, citi el, „suspectaţi că ar avea legături cu reţelele evreieşti secrete din URSS... Informatorul (Vezi dosar: Graziński, Ladislas) bănuieşte că ar fi fost implicaţi şi în două tentative de trecere ilegală a graniţei către RFG. Aparent, nu au nicio legătură cu grupări revoluţionare sau naţionaliste ori cu biserici. Implicarea în protestele stradale: necunoscută şi neconfirmată”.

Mai jos erau trecute câteva nume poloneze – *Chmielnicki*, *Kerimov*; *Rydz*, *Laski şi Palacki* – şi numele ofiţerului sovietic care furnizase informaţia – *Leonid Bolotnikov*.

Korsch îl cunoştea pe Bolotnikov, un tânăr ofiţer din cadrul armatei sovietice care avansa rapid pe scara ierarhică. Îi ajunsese la ureche şi că distinsul ofiţer ar fi pus ochii chiar pe postul *lui*.

Ei, dar asta era ultima lui grijă în momentul de faţă.

Sistemul comunist era plin de oportunişti ca Siberia de fulgi de nea. Dar, în regimul ăsta, nu era de ajuns să-ţi doreşti să avansezi, întâi trebuia să dovedeşti că poţi. Că poţi fi mai perfid şi mai abil decât ceilalţi, se înţelege. În jocul acesta, experienţa bătea de regulă tinereţea... asta dacă nu te culcai pe lauri şi lăsai garda jos, desigur. Or, Emil Korsch n-avea de gând să facă aşa ceva.

Iar dacă Bolotnikov ştia mai multe despre creştinii din Polonia, voia să ştie şi el!

Îl va convoca pe nepotu-său înapoi la Moscova să lucreze şi el la caz. Înainte de a se întoarce la Berlin,

Andrassy făcuse nişte descoperiri în direcţia asta. Doar că atunci nu urmaseră niciuna dintre acele piste fiindcă se concentraseră exclusiv asupra filierei evreieşti. Dar poate că evreii colaborau cu creştinii!

Se întoarse la birou, înşfăcă receptorul şi dădu nervos un ordin secretarei.

În timp ce aştepta impacientat să i se facă legătura, îşi consultă ceasul. În Berlin, era încă devreme. Poate că îl va prinde acasă.

Stabilirea legăturii telefonice dură zece minute.

— Andrassy, urcă în primul avion spre Moscova, îi ordonă Korsch nepotului său, fără să piardă timpul cu niciun fel de politeţuri. Vreau să te întorci imediat în ţară.

Galanov spuse ceva, dar unchiu-său îi tăie vorba aproape imediat.

— Ai să mă pui la curent mai târziu – poate c-am să mă duc personal până la Berlin. Oricum, am dat de o pistă nouă şi am nevoie de un om de încredere care să se ocupe de caz aici, în Moscova. Pare-mi-se că descoperiseşi nişte piste legate de reţelele creştine sau mă înşel? Da, exact. Vreau să reiei investigaţiile în direcţia asta. Se pare că între creştini şi agitatorii evrei există o legătură mai strânsă decât bănuiam. Vreau să urmezi pista de care ai pomenit.

Galanov puse o întrebare.

— Da, probabil că pe când vei sosi eu voi fi deja plecat, răspunse Korsch. N-are a face, vom ţine legătura şi oamenii din departament îţi vor sta la dispoziţie la fel ca înainte. Vreau să afli tot ce poţi despre reţeaua creştină din Moscova. Eu nu am timp, trebuie să urmez o altă pistă. Va trebui să ne coordonăm eforturile. La ordinul meu, fii gata oricând să mi te alături, adăugă el, după care puse receptorul în furcă.

Dacă exista vreo pistă în Moscova, Galanov o va descoperi mai repede decât Kapp şi ceilalţi incompetenţi din departamentul său.

Iar acum sosise vremea să-i facă o vizită lui Bolotnikov.

Cu degetele încă încleştate pe cele două foi de hârtie, se răsuci pe călcâie, îşi aruncă haina pe umeri şi ieşi valvârtej din birou.

Intuiţia îi spunea că în acest raport se ascundea cheia inter ceptării trădătorului.

Îl va urmări personal până în Białystok... şi chiar până L Berlin, dacă va fi nevoie!

65
Persoana de contact

Bărbatul ce, timp de doisprezece ani, fusese cunoscut în Rusia şi Polonia sub numele de Leon Ţankov reduse viteza automobilului cu care parcursese aproape jumătate din teritoriul Rusiei – pe ruta Moscova-Smolensk-Minsk-Brest – şi cu care rula acum pe teritoriul ţării sale natale, pe care n-o mai vizitase de ani de zile.

După ce trecuse graniţa, alesese o rută aparent ocolitoare spre nord, iar acum, în fapt de seară, se afla undeva între Białystok şi graniţa cu Republica Sovietică Belarusă.

La început fusese urmărit, era sigur de asta. Cum ajunsese maşina în spatele lui şi cine se afla la volan nu avea să ştie niciodată. Pentru a scăpa de urmăritori, schimbase direcţia şi făcuse cale întoarsă de nenumărate ori, manevre ce durară o oră întreagă, dar de bine, de rău, acum era sigur că nu mai este urmărit.

Viră de pe drumul de pământ şi se apropie de hambarul aparent pustiu, căutând cu privirea copacul cu o creangă ruptă de care îi vorbise Rostovcev.

Da, iată copacul.

Trase maşina în spatele clădirii, să nu poată fi reperată de pe drumeagul de pe care tocmai virase şi, lăsând motorul pornit la ralanti, coborî şi se îndreptă spre intrare. Conform spuselor lui Rostovcev, uşa hambarului nu era încuiată.

O deschise, apoi urcă iar la volan, apăsă pe ambreiaj şi înaintă încet în hambarul întunecos. Aici opri motorul, coborî din maşină şi trase înspre el masiva uşă din lemn a hambarului. Uşa se închise cu zgomot, lăsându-l într-o beznă aproape totală.

Aşteptă câteva clipe să i se obişnuiască ochii cu întunericul, apoi se întoarse pe bâjbâite în locul unde

parcase şi urcă înapoi în maşină.

După vreo patruzeci de minute se auziră paşi în dreptul intrării. Nu auzise apropierea vreunui automobil sau alt vehicul. În clipa următoare, uşa hambarului se deschise larg şi, în lumina slabă a înserării, desluşi o siluetă de bărbat.

— Eşti acolo, Ţankov? întrebă bărbatul în poloneză.

— Aici, răspunse el, coborând din maşină.

— Eu sunt Václav. Să mergem.

Îl urmă până afară. Călăuza încuie uşa, apoi se întoarse spre el.

— Vom merge o bucată de drum pe jos. Trebuie să ne grăbim, în curând se va întuneca.

66
O întâlnire secretă

Între timp, la distanţă de vreo zece kilometri, în subsolul unui grajd părăsit de la periferia oraşului polonez Białystok, avea loc o întâlnire secretă.

Nu era nici prima, nici ultima întrunire de acest fel. Cei ce se adunaseră aici pe parcursul amiezii şi al serii făceau asta de ani de zile. Soseau pe rând, de fiecare dată cu alt mijloc de transport şi pe altă rută pentru a nu trezi nici cea mai vagă bănuială vecinilor sau chiar trecătorilor.

De îndată ce gruparea accepta să se implice într-un caz, membrii acesteia se anunţau în secret între ei şi începeau pregătirile pentru primirea oaspeţilor, încercând în primă fază să le asigure acestora lucrurile de maximă necesitate – hrană, haine, adăpost, bani, un mijloc de transport şi alte lucruri necesare.

Gruparea era formată din oameni puţini, dar dedicaţi trup şi suflet. Nu aveau în spate nicio organizaţie care să îi susţină financiar sau material. Erau oameni simpli, majoritatea fermieri şi toţi săraci. Realizările lor, ajutorul pe care puteau să îl acorde celor ce le erau trimişi şi impactul pe care îl avuseseră asupra nenumăratelor vieţi se datorau credinţei lor profunde şi erau susţinute exclusiv prin... rugăciune.

Fiecare individ le era *trimis* cu un scop anume – scop pe care era datoria lor solemnă să îl descopere şi să îl ducă la împlinire. De acest adevăr fundamental nu se îndoia niciunul dintre ei. Aceasta era misiunea pentru care îi adunase laolaltă Domnul Dumnezeul lor. Şi credincioşi acestei chemări, ei nu pregetau să îşi pună, pe cât de neînfricaţi, pe atât de modeşti, vieţile şi libertatea în joc ori de câte ori li se cerea s-o facă.

Şi, într-adevăr, atât vieţile, cât şi libertatea, le erau permanent în pericol.

Aici, guvernul nu îi privea cu ochi buni pe cei cu convingeri spirituale radicale. Mare parte dintre ei locuiau la nicio sută de kilometri de graniţa cu URSS, un memento constant al întunericului ateist ce înghiţise nu doar scumpa lor patrie, ci întreaga Europă de Est.

Gruparea se formase în urmă cu aproximativ paisprezece ani. De atunci, principala lor modalitate, pe cât de simplă, pe atât de periculoasă, de a oferi ajutor constase în adăpostirea şi transferul refugiaţilor politici şi religioşi ce încercau să scape de oprimarea comunistă. Treptat, vestea ajutorului creştinesc pe care îl ofereau celor aflaţi la ananghie se răspândise în rândul mai multor organizaţii secrete din Rusia, Polonia şi Germania. Deşi era independentă de orice altă organizaţie, gruparea avea contacte în afara graniţei şi, prin prisma aşezării geografice, membrilor acesteia li se solicita adesea să acţioneze drept „intermediari" între Rusia şi Occident.

Asta nu însemna, totuşi, că acceptau orice solicitare. Erau prudenţi şi nu voiau să pericliteze caracterul secret al grupării, ştiind că asta ar fi în detrimentul planului lui Dumnezeu. Or ei erau vieri în grădina *Lui* veşnică, nu într-o vie al cărei singur scop e producerea vinului pământesc. N-aveau de gând să lase duşmanul să semene neghină pe câmpurile pe care le lăsase Tatăl în îngrijirea lor.

Prin urmare, nu s-au lăsat implicaţi în planurile anumitor disidenţi politici ce se bucurau de mare notorietate, atrăgându-şi nu de puţine ori antipatia sau chiar mânia celor refuzaţi.

Deşi puţine organizaţii secrete înţelegeau motivul rigidităţii lor, acesta era cât se poate de simplu: refuzau să se implice în cauzele politice impuse de alţii pentru a nu primejdui cauzele spirituale, singurele cauze cărora erau gata oricând să li se dedice trup şi suflet.

„Chemarea" îi unea pe toţi, de la cei mai vârstnici – care fuse seră prezenţi de la bun început – până la cei mai tineri – care din necesitate, odată cu trecerea anilor, preluaseră

treptat o parte din responsabilităţile de conducere – în experienţa profundă a rugăciunii şi a umblării zilnice cu Dumnezeu.

Erau evanghelişti cu toţii, de la primul până la ultimul, evanghelişti ce, mai presus de a propovădui Evanghelia, o slujeau. Ei nu se considerau luptători ai Cuvântului, ci doar slujitorii Lui. Slujitori în inimă şi-n fapte. În smerenia lor, nici nu ştiau aceşti robi ai Domnului cât de profunde erau efectele rugilor înălţate de ei.

Chiar dacă aici, pe pământ, mulţi dintre ei nu erau cunoscuţi pe o rază mai mare de zece kilometri de locurile lor de naştere, în împărăţia cerurilor erau deja cu toţii recunoscuţi drept războinici de seamă. Rugăciunile lor luau cu asalt jugul ce le apăsa scumpa patrie, zguduindu-l din temelii. Într-o bună zi, acel jug avea să fie răsturnat, făcând loc libertăţii – din păcate însă, cei mai vârstnici dintre ei n-aveau să mai apuce acea zi.

De fiecare dată când aşteptau un oaspete trimis de Cel de Sus, se adunau să facă pregătiri şi să-şi plece capetele în rugăciune.

Niciodată nu exista un plan prestabilit. De la bun început fuseseră conştienţi de faptul că datoria lor primordială era să-şi deschidă inimile ca Duhul lui Dumnezeu să se roage prin ei pentru împlinirea voii Sale, nu a lor.

Prin urmare, de fiecare dată când îngenuncheau să se roage, o făceau mai mult pentru a asculta decât pentru a cere. Erau oameni simpli, fără şcoală, spuneau cu toţii. Cum ar putea *ei* să cunoască voia divină? Ei nu puteau decât să îşi deschidă inimile, minţile şi gurile în faţa Domnului, să îl lase să *îşi* spună voia *prin* ei, şi-apoi să îndeplinească acea voie.

Erau convinşi că fiecare om le este trimis de Dumnezeu cu scopul bine definit de a primi ceva ce avea de dat, de spus sau de făcut unul dintre ei. Faptul că ajutau oamenii să călătorească prin regiune şi să se ascundă de autorităţi nu constituia principala lor misiune, ci doar o modalitate de

a *dărui viaţă* şi de a *propovădui adevărul* despre împărăţia lui Dumnezeu.

Iată de ce rugăciunile lor erau formulate după cum urmează:

Doamne, arată-ne necesităţile de care vrei să ne îngrijim. Arată-ne nevoile fizice imediate la care trebuie să fim atenţi.

Dar arată-ne şi nevoile mai profunde ale inimii pe care vrei să fim gata să le îndestulăm cu o faptă sau o vorbă potrivită.

Dă-ne puterea de a fi simpli slujitori. De a spăla picioarele oaspetelui nostru în toate felurile posibile. De a-l sluji ca pe un înger ce ne-a fost trimis fără ştirea noastră.

Pregăteşte, Doamne, sufletul viitorului nostru oaspete pentru a primi cuvântul pentru care l-ai trimis aici. Păzeşte-l la plecare şi la venire. Păzeşte-l şi udă sămânţa sădită în el în timpul şederii sale printre noi şi fă-o să dea roade la timpul şi în modul voit de Tine.

Eliberează –, Doamne; pe cel pentru care ne rugăm. Dă-i libertatea ce crezi că i se cuvine.

Şi eliberează, Doamne, şi această ţară. În momentul şi după metoda alese de Tine, îndepărtează jugul opresiv ce apasă această naţiune. Ne rugăm să cadă oştirea ce îţi ia numele în deşert, înlătură marama ce acoperă toate popoarele, aşa cum se arată în Isaia 25: 7, pentru ca adevărul Tău să fie aflat de toţi.

Păzeşte-i pe aleşii Tăi. Apără-i de rele în aceste vremuri de restrişte.

Fă-ţi cunoscut adevărul, Doamne. Fie ca într-o biată zi adevărul Tău să izbândească iar în ţara aceasta.

ah

Aşa se rugau şi acum pentru pelerinul evreu ce îşi urma ghidul tăcut peste câmp şi prin pădure în lumina difuză a amurgului, fără a bănui că este obiectul unor rugi atât de fierbinţi.

Fără a bănui că, după această noapte, viaţa lui avea să

se schimbe pentru totdeauna.

67
Ladislas Graziński

Deşi propriul său arbore genealogic ascundea un veritabil amalgam rasial, Emil Korsch îi detesta pe polonezi aproape la fel de tare ca pe creştini, nemţi şi evrei.

Ura faţă de tot ce era *diferit de el* constituia parte integrantă a echilibrului său interior. Conştiinţa lui ocolea de departe gândul că prin vene s-ar putea să-i curgă sânge polonez sau chiar evreiesc, şi asta cu atât mai mult cu cât exista o mare probabilitate ca lucrurile să stea, într-adevăr, aşa. Există o înclinaţie umană diabolică de a opune unui adevăr greu de acceptat cu privire la propria persoană o rezistenţă direct proporţională cu profunzimea respectivului defect de caracter. Diabolică este originea acestei orbiri. Ochii omului, atât de esenţiali evoluţiei spirituale, sunt din cale afară de prost echipaţi pentru a-şi identifica în mod corect propriile calităţi şi defecte. Iar acest principiu acţiona în forţă în fiinţa lui Emil Korsch în ceea ce privea puritatea sa rasială.

Luă o gură de bere din halba din faţa lui, apoi îşi roti privirea prin crâşma întunecoasă. Ladislas Graziński întârzia. *Nenorocitul ăsta îşi forţează norocul*, îşi spuse nemulţumit Korsch.

Gândurile îi reveniră la conversaţia avută cu Bolotnikov în urmă cu două zile. Ofiţerul era un bărbat puternic, chipeş şi impunător. Nu era de mirare că se făcuse deja remarcat de elita militară din Kremlin. Omul avea, fără doar şi poate, ambiţii mari. Hotărârea ce i se citea pe chip îl pusese imediat în gardă pe Korsch. Trebuia să fie cu băgare de seamă ca nu cumva această hotărâre să acţioneze chiar în detrimentul său!

— Caut informaţii cu privire la anumiţi creştini din Polonia, îi spusese el.

— Şi de ce aţi venit la mine? întrebă Bolotnikov, la fel de

circumspect ca interlocutorul său.

În Uniunea Sovietică, nu te puteai încrede în multă lume şi cu atât mai puţin în KGB.

— V-am găsit numele într-un raport depus după protestele din Polonia, răspunse Korsch.

— Nu ştiu foarte multe despre această chestiune.

— De ce aţi făcut investigaţii?

— Îi detest pe creştini.

— De ce?

— Am motivele mele, răspunse evaziv tânărul ofiţer.

Korsch primi informaţia cu o mină impasibilă, fără a-şi trăda satisfacţia. Iată un punct comun pe care s-ar putea să îl exploateze la momentul potrivit.

— Să înţeleg că v-a fost încredinţată misiunea?

— M-am oferit voluntar.

— Aţi efectuat şi alte cercetări?

— Nu, n-am mai fost în Polonia din ’56. Am dosarele câtorva organizaţii creştine, atâta tot.

— Despre evrei ce ştiţi?

— Nu foarte multe.

— Totuşi, există legături între organizaţiile secrete creştine şi cele evreieşti.

— Ştiu, dar ăsta nu e principalul meu domeniu de activitate. Eu sunt, înainte de toate, cadru militar.

— Despre Graziński ce-mi puteţi spune? întrebă Korsch.

Faţa lui Bolotnikov rămase impasibilă.

— Nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta.

— Ladislas Graziński este numele informatorului din raportul dumneavoastră.

Pe faţa tânărului apăru, pentru prima oară pe parcursul conversaţiei lor, un zâmbet abia schiţat.

— A, da, acum îmi amintesc... Un turnător polonez de doi bani.

— Ce-mi puteţi spune despre el?

— Nu prea multe, doar că pentru bani şi-ar denunţa şi propriul frate. Cunoaşteţi genul.

Korsch aprobă din cap. Existau indivizi de acest tip în toate oraşele din Europa şi arhiva KGB-ului gemea de dosarele lor. Nu de alta, dar întreaga activitate a KGB-ului depindea de informaţiile furnizate de astfel de lichele.

— Tocmai acesta a fost unul dintre motivele pentru care m-am îndoit de spusele lui, adăugă Bolotnikov.

— De ce, ce-a spus?

— Avea tot felul de poveşti despre elementele subversive din zonă...

— Creştini?

— Şi nu numai.

— Şi credeţi că v-a minţit?

— Ştiam că există câţiva creştini agitatori, dar nu am găsit nicio dovadă a implicării lor directe în manifestaţii.

— Da, aţi specificat asta şi în raport. Totuşi, vremurile s-au schimbat şi acum am motive să cred că sunt implicaţi într-o activitate la fel de periculoasă pentru siguranţa Statului. Aţi putea să mă puneţi în legătură cu acest Graziński?

Bolotnikov îi povestise mai multe despre turnătorul polonez şi acum Korsch aştepta impacientat sosirea acestuia, sorbind din berea ce se încălzea pe minut ce trecea.

Peste un minut, uşa cârciumii se deschise şi intră un bărbat pirpiriu şi plin de nerv. Korsch îl recunoscu imediat după descrierea făcută de Bolotnikov.

Individul îşi roti agitat privirea prin cârciumă.

— Graziński, îi suflă Korsch. Pe mine mă cauţi.

Polonezul se apropie şi Korsch îi făcu semn să ia loc pe scaunul din faţa lui. Graziński se aşează şi Korsch îi arătă legitimaţia. Chiar dacă ar fi fost intimidat de KGB, omuleţul îşi ascundea cu măiestrie teama.

— Am nevoie de nişte informaţii.

— KGB-ul plăteşte bine pentru ceea ce vrei să afli?

— KGB-ul *obţine* întotdeauna ceea ce vrea, mârâi Korsch printre dinţi, aţintindu-l cu o privire ameninţătoare.

— Serviciile mele nu sunt gratis, ripostă polonezul, tare pe poziţie.

Neastâmpărul ca de nevăstuică ascundea, de fapt, un calm imperturbabil şi un curaj la care Korsch nu s-ar fi aşteptat.

— Linişteşte-te, amice, dacă informaţiile pe care mi le dai se dovedesc a fi folositoare, ai să-ţi primeşti banii cuveniţi. Mă interesează tot ce ştii despre anumiţi indivizi, care le sunt activităţile în prezent şi unde pot să îi găsesc.

— Numele?

Korsch scoase un bileţel şi i-l întinse.

Graziński îşi trecu privirea peste listă, apoi înclină uşor din cap.

— Da, am auzit de câţiva dintre ei. Dintre toţi, Palacki se bucură de cea mai mare notorietate în anumite cercuri din Polonia.

— În ce fel de cercuri?

— Grupări bisericeşti neautorizate... poate chiar organizaţii creştine secrete.

— Şi ceilalţi de pe listă?

— Nu cunosc fiecare nume. Palacki le-a dat cel mai mult de furcă autorităţilor, dar cred că şi ceilalţi sunt implicaţi în activităţi clandestine.

— Poţi să mă pui în legătură cu ei?

Sprâncenele negre de deasupra ochilor înguşti şi apropiaţi se ridicară întrebător şi rapace.

— Aş putea să-ţi spun de unde să începi căutările.

— Nu cunosc nici ţara, nici regiunea. Pe lângă informaţii, an nevoie şi de un ghid.

Graziński încuviinţă din cap, ca şi cum cererea nu l-ar *fi* lua deloc prin surprindere.

— În seara asta.

— Parcă spuneai ceva... de plată? întrebă polonezul pe un ton ce amintea de o nevăstuică la fel de mult ca expresia feţei.

— Vei primi ceea ce meriţi, veni răspunsul criptic al

agentului

68
Cuvinte străvechi în întuneric

Deşi încăperea în care fu condus era întunecoasă, Iosif simţi numaidecât prezenţă umană în jurul său. Bărbatul care îi servise drept călăuză în ultimele ore se opri, se întoarse spre el şi îi făcu semn să se aşeze pe podea.

Iosif se conformă şi auzi cum se închide uşa în spatele său.

Liniştea din întuneric era palpabilă. Tăcuta Prezenţă umplea aerul ca un curent electric.

I se făcu frică. Era frica de Dumnezeu pe care o au oamenii atunci când simt brusc aproape ceea ce ei interpretează greşit ca fiind Mânia Sa. Se tem deoarece nu înţeleg că Dumnezeul cel Atotputernic este, de fapt, Iubire şi că, în faţa acestei Iubiri nemărginite, trebuie să ne închinăm nu cu groază, ci cu evlavie.

La început, frica lui Iosif se manifestă sub forma sentimentului îngrozitor că fusese trădat şi că încăperea era plină de agenţi KGB. Această frică nu dură însă decât o secundă, fiind imediat risipită de sunetele ce străpunseră întunericul, şoapte rostite la unison, melodic, ca o cântare.

Cel ce stă sub ocrotirea Celui Preaînalt şi se odihneşte la umbra Celui Atotputernic...

Cuvintele intonate de vocile grave, bărbăteşti, deşi rostite în şoaptă, aveau maiestuozitatea şi forţa unui cor de îngeri – ce altceva ar fi putut să fie? îi aminteau de acea zi din copilărie când îi auzise pe rabini intonând încet *Shema Yisrael*.

...*zice despre Domnul*: „*El este locul meu de scăpare şi cetăţuia mea*, *Dumnezeul meu în care mă încred*!” – se rugau mai departe glasurile – *Da*, *El te scapă de laţul vânătorului*, *de ciumă şi de pustiirile ei*. *El te va acoperi cu penele Lui şi te vei ascunde sub aripile Lui*.

Căci scut şi pavăză este credincioşia Lui! *Nu trebuie să*

te temi nici de groaza din timpul nopţii nici de săgeata care zboară ziua...

Trecură câteva clipe până ce Iosif realiză că asculta cuvintele Psalmului 91, pe care îl cunoştea cât se poate de bine.

Încercă să recite psalmul împreună cu corul, dar trecuseră ani de zile de când memorase versetele şi descoperi că între timp uitase jumătate din ele. Ca să îngreuneze şi mai mult lucrurile, traducerea folosită, deşi era în limba lui maternă, se deosebea puţin faţă de cea pe care o ştia el.

O *mie să cadă alături de tine*, *şi zece mii la dreapta ta*, *dar de tine nu se va apropia*... *Căci El va porunci îngerilor Săi să te păzească în toate căile tale*...

Până să încheie recitarea psalmului, frica lui Iosif se risipise cu totul, lăsând în locul ei un adânc sentiment de evlavie şi... uimire.

69
O adunare neobişnuită

După încheierea psalmului, se lăsă din nou tăcerea preţ de o clipă, apoi se auzi o voce în întuneric.

— Bine ai venit, frate Ţankov. Te afli printre prieteni.

Se auzi scăpărând un chibrit şi flacăra unei lumânări risipi întunericul.

Iosif privi în jur.

Era aşezat într-un cerc format din şase-opt bărbaţi între douăzeci şi şaizeci şi cinci de ani şi un băiat ce părea să aibă vreo zece – doisprezece ani. La fel ca el, toţi erau aşezaţi direct pe podea. În jur nu se vedea nicio piesă de mobilier. Încăperea de trei pe patru metri, deşi mică, ar fi putut găzdui de două ori mai multe persoane decât cele prezente acum. În mijlocul restrânsului grup, lumânarea fusese aşezată, într-un suport simplu din lut, direct pe pământ.

— Bine ai venit! repetă cel ce vorbise iniţial.

Era un tânăr pe la treizeci de ani, aşezat chiar vizavi cu el. Acesta se ridică uşor şi îi întinse mâna. Iosif făcu aşijderea şi cei doi îşi strânseră mâinile.

— Mă bucur că ai rostit împreună cu noi psalmul lui David pentru ocrotire. Ţi-am recunoscut vocea.

— Mă tem că am uitat mare parte din cuvinte, mărturisi Iosif.

— Mulţi dintre oaspeţii noştri nici măcar nu cunosc rugăciunea. Cu acest psalm îi primim pe toţi cei pe care îi trimite Domnul la noi. Ne luăm în serios datoria de a ne ocroti oaspeţii şi până acum n-am dat greş niciodată.

— Vă mulţumesc foarte mult pentru ajutor, spuse Iosif, privind în jur, dar... cine sunteţi voi? La plecare nu mi s-a indicat decât locul de întâlnire cu călăuza. Nici nu mă aşteptam să se organizeze o asemenea... nici nu ştiu cum să-i spun... o asemenea *adunare* pentru primirea mea.

Tânărul ce şedea vizavi cu el, aparent purtătorul de cuvânt al grupului, zâmbi.

— Nu eşti primul care pune această întrebare.

Îşi privi camarazii. Mulţi dintre ei zâmbeau şi încuviinţau din cap.

— Să începem prin a ne prezenta, continuă conducătorul grupului. Numele meu este Dieder Palacki. Mă număr printre cei mai tineri membri ai acestei adunări şi sunt totodată pastorul unui grup restrâns de credincioşi evanghelici din zona Białystokului. Majoritatea dintre ei nu au nicio legătură cu grupul în care te afli în momentul de faţă. Aici, sunt doar unul dintr-o mână de fraţi care s-au angajat să ajute persoane ca tine.

— Sunteţi... credincioşi? întrebă Iosif şovăielnic.

— A, da, iartă-mă. Suntem credincioşi *creştini*. Din câte înţeleg, tu eşti evreu, nu-i aşa?

Iosif încuviinţă din cap.

— Te rog să mă ierţi, n-am intenţionat să folosesc termenul de „credincios” în mod discriminatoriu. Şi tu ne eşti frate, chiar dacă sistemele noastre de credinţă diferă pe alocuri.

— Rar îi este dat unui evreu să audă aşa ceva din gura unui creştin, răspunse Iosif, cu un amestec de scepticism şi uimire. Şi cu atât mai puţin să fie numit *frate* de către un creştin.

Palacki zâmbi din nou.

— Ai, fără îndoială, dreptate. Cu toate astea, am folosit dina dins cuvântul. Ai să vezi că mica noastră frăţie se deosebeşte în gândire de mulţi alţi creştini. Dar pentru toate astea vom avea timp mai târziu. Acum permite-mi să ţi-i prezint pe fraţii mei.

Pe măsură ce tânărul pastor făcea prezentările, fiecare bărbat înclina din cap şi, cu o strângere de mână, îi adresa lui Iosif câteva cuvinte de bun venit.

— În stânga mea stă Michal Malik, începu Palacki.

— În numele Domnului, fii bine-venit, spuse Malik.

— Lângă Michal şade tatăl meu, André Palacki...

Cei doi bărbaţi se salutară înclinând zâmbitori din cap.

—... Kochow Rydz...

— Bine ai venit, frate Ţankov, spuse Rydz, un bărbat de cel mult douăzeci şi trei-douăzeci şi patru de ani, în mod evident cel mai tânăr din grup.

—... Karl Laski...

Un nou salut.

—... Jakob Kerimov...

— Fii bine-venit printre noi.

—... Václav Mikołajczyk, pe care îl cunoşti deja căci te-a călăuzit până aici... László Gomułka... şi Georg Chmielnicki şi fiul său Waclau.

— Vă mulţumesc, spuse Iosif recunoscător, vă mulţumesc tuturor. Totuşi, încă sunt la fel de nedumerit ca la început. Tot ce ştiu despre voi este că păreţi dornici să mă ajutaţi şi că m-aţi primit cu multă căldură.

— Exact aceasta a fost intenţia noastră, răspunse Palacki.

— Vă mulţumesc din suflet. De când am plecat din Moscova, m-am simţit foarte singur şi... deşi abia am făcut cunoştinţă... e un sentiment plăcut să mă aflu printre prieteni.

— Iar acum că ţi-am spus cine suntem, zise Palacki, permite-mi să-ţi pun şi eu o întrebare: ţi-e foame? Ai trebuinţă de ceva anume?

— Nu mi-a stat gândul la mâncare, dar, acum că aduseşi vorba, într-adevăr, parcă mi-e cam foame, râse Iosif, începând să se destindă. Totuşi, cred că, înainte de toate, am nevoie de somn.

Palacki îi făcu semn cu capul lui Kerimov. Acesta se ridică şi, după ce Palacki stinse lumânarea, ieşi din încăpere. Aşteptară în tăcere vreo două minute până ce reveni. Când Kerimov închise uşa în urma sa, fu aprinsă din nou lumânarea. Kerimov îşi reluă locul şi puse în mijlocul cercului un taler de lemn pe care se aflau o pâine neagră

mare, o sticlă de vin şi mai multe pahare.

— Este, într-adevăr, târziu, zise Palacki. În curând te vom duce la adăpost şi vei putea să te bucuri de un somn lung şi odihnitor.

Înainte de toate însă, te invităm să serveşti împreună cu noi din modestele noastre bucate. Nu este cine ştie ce, după cum vezi, dar pâinea şi vinul au neobişnuitul dar de a hrăni atât trupul, *cât şi* spiritul. Pâinea de secară făcută de Jakob îţi va da putere, iar vinul său îţi va încălzi stomacul şi îţi va înlesni somnul.

— Vă mulţumesc... vă mulţumesc mult, răspunse Iosif plin de entuziasm.

Mirosul de vin şi de pâine proaspătă îi înteţise brusc senzaţia de foame. Se aplecă, rupse o bucată mare de pâine şi-apoi îşi turnă în pahar nişte vin roşu.

I se alăturară şi ceilalţi, rugându-se şi meditând în sinea lor asupra semnificaţiei acestei cine. Se rugau şi pentru oaspetele lor, fără ca vreunul dintre ei să îşi rostească gândurile cu voce tare. Nu voiau nici să grăbească, nici să forţeze căile Domnului. Se rugaseră deja ca pământul spiritual al acestui om să fie arat pentru însămânţare. Acum nu trebuiau decât să aştepte ca Dumnezeu să sădească în el seminţele pe care le socotea de cuviinţă.

Se rugau pentru iluminare lăuntrică şi nimeni nu o zorea prin cuvinte.

Domnul va întrema acest trup pe care îl îngenunchease pentru ei, în modul şi la timpul cuvenit.

70
Pe urmele fugarilor

În timp ce membrii frăţiei înălţau rugăciuni către Dumnezeu, în partea opusă a oraşului avea loc o întâlnire al cărei scop nu era deloc pe placul Tatălui.

— Eşti sigur că acesta e locul?

— Aici se întâlnesc creştinii, răspunse Graziński. Am văzut cu ochii mei.

— A trecut mai bine de-o oră şi încă n-a apărut nimeni, mârâi Korsch.

— Sunt vicleni. Trebuie s-avem răbdare.

— Dacă m-ai pus să umblu după potcoave de cai morţi, te asigur că asta va fi ultima ta colaborare cu KGB-ul... şi cu oricine altcineva!

— Mai au şi alte locuri de întâlnire.

— Şi de ce n-ai zis aşa de la bun început?

— Pentru că ipoteza asta părea cea mai plauzibilă.

— Prostii! E clar că suflă vântul pe-aici.

— Nu te ambala. Dacă nu-şi fac apariţia, am să te duc la altă adresă. Îi cunosc aproape pe toţi liderii lor. La o adică, vom verifica toate adresele pe care ţi le-am dat.

— M-am săturat să mai pierd vremea pe-aici. Du-mă imediat la următoarea adresă!

Scoase lista din buzunar, îndreptă spre ea lanterna şi îşi miji ochii în încercarea de a descifra numele şi adresele furnizate de Graziński.

— Dacă întâlnirea are loc în seara asta, poate că va trebui să luăm, la rând, toate adresele. Nu putem pierde câte o oră în fiecare loc! Nu mai am timp de pierdut în oraşul ăsta!

Între timp, în biroul său din Berlinul de Est, Gustav von Schmundt cerceta la rândul său o listă de nume şi o hartă, rederulând în gând itinerarul făcut cu câteva luni în urmă, când îl filase pe McCallum.

Era târziu, dar la ce să se ducă acasă? Va veni şi vremea când îl va aştepta cineva acasă, dar nu înainte de a rezolva cazul acesta.

Reconstituise fiecare kilometru efectuat începând cu ziua în care îl dibuise pe american la moşia Dortmann şi trasase întregul traseu pe harta din faţa lui.

Oriunde s-ar ascunde, trebuia să existe o legătură cu reţeaua de creştini din Grossbeeren. De asta era sigur. Magdeburg rămânea o posibilitate, dar se îndoia că fugarii s-ar fi întors acolo. În ultimele trei săptămâni, atât el, cât şi Schulte descinseseră în repetate rânduri la colaboratorii răposatului funcţionar de la poştă, dar fără niciun rezultat. Galanov, pe de altă parte, ţinuse sub observaţie satul Grossbeeren. Blestemaţi fie ruşii că îl convocau înapoi la Moscova chiar acum, când avea mai mare nevoie de el! Compatriotul său Schulte, deşi era cu cinci ani mai în vârstă decât rusul, nu era nici pe departe atât de abil.

Îşi coborî din nou privirea spre hartă.

Îi reveneau persistent în minte trei dintre localităţile prin care îl urmărise pe McCallum în lunile anterioare. Intuiţia îi spunea că fugarii s-ar putea adăposti chiar şi în momentul de faţă în una dintre ele.

Prima localitate era chiar Niedersdorf. Deşi regiunea nu se afla lângă graniţă, era foarte posibil ca baronul von Dortmann să nu-şi fi putut învinge dorinţa de a-şi revedea vechiul cămin. Şi la fel de posibil era ca aici fugarii să găsească şi acum, după atâta amar de vreme, prieteni vechi dispuşi să îi adăpostească.

Încercui localitatea cu cerneala roşie a stiloului pe care îl ţinea în mână.

În al doilea rând, nu-şi putea scoate din minte acea noapte înfiorătoare petrecută în cătunul Kehrigkburg, la sud de Berlin. Fermierul şi vacile lui îl enervaseră grozav, dar atât el, cât şi laşul său prieten plătiseră cu vârf şi îndesat pentru îndrăzneala lor. Din moment ce atunci cei doi ştiuseră de Magdeburg, nu era exclus ca şi acum să ştie

mai multe.

Făcu un cerc roşu şi în jurul cătunului.

Ultima localitate de pe lista lui, oraşul Halle, se afla mai la sud, în apropiere de Leipzig. Dacă fugarii s-ar adăposti acolo, ar fi mai greu de depistat, căci Halle era un oraş mare. Pe de altă parte însă, în afară de Magdeburg, Halle era cea mai apropiată de graniţa cu Germania de Vest dintre toate localităţile prin care trecuse McCallum şi, deşi îi pierduse o vreme urma, ştia că americanul zăbovise acolo mai mult decât în alte locuri. Gustav era aproape convins că în Halle s-ar putea să existe o reţea creştină secretă similară cu cea pe care o descoperise în Magdeburg.

Încercui cu roşu şi numele oraşului.

Tot ce putea face era să pună cele trei localităţi sub atentă supraveghere – o supraveghere ce, în lipsa unei piste concrete, se anunţa a fi de durată. În Halle va trimite o echipă întreagă de agenţi *Stasi*. Nu de alta, dar aveau de verificat o listă lungă de nume.

Pe Schulte îl va trimite la Kehrigkburg să fileze casele celor doi fermieri, înarmat cu un binoclu şi multă cafea.

El se va duce la Niedersdorf şi va ţine totodată legătura cu informatorii săi din Berlin. De-a lungul timpului, reuşise să-şi infiltreze oamenii în câteva reţele secrete. Dacă se înşela în privinţa celor trei localităţi sau se întâmpla ca fugarii să revină în capitală, zvonul unui nou plan de fugă peste graniţă ar fi ajuns negreşit la urechile unuia dintre informatorii săi. Trebuia, negreşit, să păstreze contactul cu ei.

Va vorbi cu fiecare în parte, îşi va trimite agenţii în recunoaştere în cele trei localităţi şi apoi va porni spre satul său natal.

Satisfăcut, Gustav stinse lumina şi părăsi biroul.

71
O cină presărată cu întrebări

În timp ce serveau împreună modesta cină, Palacki îi împărtăşi lui Iosif mai multe despre natura adunării în care se afla.

— Nu suntem o organizaţie propriu-zisă, îi explică tânărul pastor. Noi preferăm să ne numim, simplu, o *frăţie*. Felul în care a luat naştere frăţia este o poveste lungă. Ceea ce ne leagă unii de alţii diferă de la caz la caz.

— Mai sunt şi alţi membri în afară de voi? întrebă fugarul evreu.

— Da, dar noi, cei prezenţi aici, formăm nucleul frăţiei, să zicem aşa.

— Şi cu ce se ocupă frăţia mai exact?

— Îi ajutăm şi îi slujim pe cei aflaţi la nevoie... ne rugăm pentru ţara noastră şi pentru toate ţările apăsate de jugul comunist... răspândim Vestea cea Bună că Dumnezeu ne eliberează sufletele chiar dacă semenii noştri ne îngrădesc libertatea aruncându-ne în lanţuri şi ridicând ziduri între noi.

— Sunt ţeluri foarte înalte pentru un grup atât de restrâns.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, oamenii pot realiza lucruri pe care nu le-ar putea realiza niciodată prin propriile forţe.

— Şi totuşi, care este scopul principal al frăţiei voastre?

— Să facem voia lui Dumnezeu.

— Acesta pare a fi un obiectiv chiar *mai* ambiţios decât cele amintite adineauri.

— Sunt de acord cu tine.

— Aş putea să spun că aceeaşi năzuinţă o au şi prietenii mei sionişti, atât în Rusia, de unde am venit, cât şi în Israel, unde aş dori să ajung.

— Mii de oameni vor să facă voia Domnului. Pe de o parte, poate fi, într-adevăr, un ţel ambiţios. Pe de altă parte însă, atunci când este înţeles aşa cum se cuvine, acesta

constituie cel mai smerit şi mai modest obiectiv pe care îl poate avea un om în viaţă.

— Cum aşa?

— Pentru că el este cu totul lipsit de Sine. Nu are la bază nicio ambiţie deşartă de a obţine ceva *pentru tine însuţi*.

Iosif căzu o clipă pe gânduri, încercând să proceseze adevărul simplu şi totodată profund pe care tocmai îl auzise.

— Bine, dar există mii de oameni care vor să facă voia lui Dumnezeu, spuse el, înfruptându-se din bucata zdravănă de pâine pe care o ţinea în mână. Ce vă face pe voi unici?

— Îmi pare rău, s-a subînţeles cumva din vorbele mele că am fi unici? Asta n-a fost nicidecum intenţia mea. Noi nu ne comparăm cu nimeni altcineva. Tatăl meu şi câţiva dintre veteranii grupului au format frăţia la scurt timp după război, iar noi, cei mai tineri ne-am alăturat ulterior, pe măsură ce devenea tot mai clar faptul că acestei naţiuni i se răpea libertatea religioasă şi că noi, credincioşii, vom fi persecutaţi. Ne-am strâns laolaltă cu simplul scop de a ne ruga şi de a-L întreba pe Dumnezeu „Ce vrei să facem *noi*?” Aşa că, vezi tu, suntem unici doar prin prisma faptului că grupul nostru există *aici şi acum*, în Polonia, în vremurile pe care le trăim. Din acest punct de vedere, *toţi* copiii lui Dumnezeu sunt unici, căci Tatăl ne dă fiecăruia de îndeplinit o *anumită* sarcină, într-un loc şi într-un moment care *diferă* de la un om la altul. În orice caz, rugăciunea „*Doamne*, *ce vrei să facem noi*... *aici*... *şi acum*?” stă la baza frăţiei noastre şi la temelia a tot ceea ce facem.

— Şi credeţi c-aţi găsit răspunsul la această întrebare?

— Credem că îl descoperim constant. Tocmai acesta este motivul pentru care ne adunăm aşa cum am făcut-o acum, de fiecare dată când Dumnezeu ne trimite pe cineva: pentru a-L întreba ce vrea să facem.

— Pentru a-L *întreba*?

— Ne rugăm, domnule Ţankov; trebuie să ne rugăm şi să-L întrebăm pe Tatăl care este voia Lui în ceea ce *te*

priveşte. Chiar înainte de sosirea ta, ne-am rugat o oră întreagă, întrebându-L pe Dumnezeu cum putem să te ajutăm şi să te slujim cel mai bine, de ce ai cea mai mare trebuinţă, ce am putea să-ţi spunem sau să facem pentru tine astfel încât vorbele şi faptele noastre să corespundă cu scopul cel mai profund pe care îl are Domnul în privinţa vieţii *tale*.

Iosif primi informaţia cu o mină gânditoare. Se simţea, brusc, cuprins de umilinţă la gândul că aceşti oameni se adunaseră aici doar pentru el.

Sorbi încet din vin, cugetând asupra implicaţiilor acestui lucru.

— Aceasta avea să fie următoarea mea întrebare, spuse el într-un târziu. Ce legătură are frăţia voastră şi voia Domnului cu mine? Dar se pare că mi-ai răspuns la întrebare chiar înainte să ţi-o adresez. Trebuie să recunosc că, deşi rugăciunea este parte integrantă a iudaismului, încă n-am întâlnit niciodată o formă atât de personală a rugăciunii.

— Da, ai dreptate. Noi credem că rugăciunea trebuie să aibă, mai presus de toate, un caracter personal.

— Cum aţi ajuns la această concluzie? întrebă Iosif.

— Cu ani în urmă ne-am dat seama că, în această parte a lumii, credincioşii vor fi persecutaţi aspru. Ştii prea bine despre ce vorbesc, căci evreii au fost cea mai persecutată rasă de pe pământ. Şi, din păcate, persecuţiile continuă.

— Aşa este.

— Comuniştii sunt porniţi nu doar împotriva evreilor, ci şi a creştinilor, continuă Palacki. Guvernul a început să confişte proprietăţile catolicilor încă din 1946 şi de atunci supraveghează îndeaproape orice mişcare religioasă, care, dacă nu este prosovietică, e clasificată drept subversivă. De-a lungul anilor au fost arestaţi mii de pastori, preoţi şi lideri religioşi. În consecinţă, noi, în calitate de buni creştini, nu am putut sta cu mâinile încrucişate.

— Înţeleg că... asta, spuse Iosif, făcând un gest amplu

cu mâna pentru a indica întreaga adunare, asta a fost reacţia voastră.

— Reacţia noastră a fost de a ne opune în secret, paşnic şi prin rugăciune, sovietizării instituţiilor de cult din Polonia, răspunse Palacki, şi de a ne angaja să-i ajutăm pe copiii lui Dumnezeu în orice fel şi oricând sunt nevoiţi să vină la noi. Primul dintre aceste obiective este atins exclusiv prin rugăciune. Nu ne implicăm politic şi nu susţinem nicio platformă îndreptată împotriva guvernului. Dar ne rugăm pentru Biserică, pentru copiii lui Dumnezeu şi pentru triumful libertăţii. Treptat, activităţii noastre de rugăciune, i s-a adăugat cea de adăpostire a persoanelor aflate la ananghie care vin sau au fost trimise la noi.

— Bine, dar de ce v-aţi adunat cu toţii pentru a întâmpina o singură persoană? Sunt sigur că nu era necesar deranjul. Nu înţeleg de ce ne aflăm aici, în această încăpere goală... vorbind la lumina unei lumânări. De ce v-aţi adunat în număr atât de mare când nu trebuie decât să-mi oferiţi un sălaş în care să înnoptez şi apoi să mă trimiteţi mai departe?

— Pui multe întrebări, spuse Palacki zâmbind.

— Sunt intrigat.

— Poate că, pentru tine, sarcina noastră se rezumă la a-ţi oferi sălaş şi a te trimite, cum spui tu, mai departe. Noi însă încercăm să ne acordăm sufleteşte la motivele divine mai profunde. Poate că motivele pentru care te afli aici sunt mai multe decât crezi.

— Nu... nu sunt sigur că înţeleg.

— Voia Domnului, domnule Ţankov. Noi căutăm să facem voia Lui, nu pe a noastră... şi nici măcar pe a dumitale.

— Bine, dar tot nu înţeleg rostul acestei adunări, insistă Iosif, privind din nou la cei din jur.

— În ceea ce priveşte încăperea goală şi lumânarea...

Palacki se opri brusc, apoi se aplecă înainte şi suflă în lumânare.

— Se aud paşi deasupra, spuse el şoptit.

În mica încăpere se lăsă imediat o tăcere mormântală. Deasupra tavanului se auzea zgomot înăbuşit de paşi. Totul dură doar patru-cinci secunde, apoi paşii se îndepărtară.

— Tată? întrebă în şoaptă Palacki.

— Nu ştiu, fiule. E târziu. N-ar trebui să fie nimeni afară.

Mai aşteptară vreo două minute într-o linişte deplină, până când zgomotele încetară cu totul, apoi Dieder îşi reluă răspunsul în întuneric.

— După cum vezi, ni se reaminteşte constant că suntem pelerini pe meleaguri străine. Pericolul pândeşte la tot pasul. De aceea suntem extrem de precauţi şi ne întâlnim doar noaptea. Sunt ochi iscoditori peste tot. Dumnezeu nu ne poate îndeplini rugămintea de a fi ocrotiţi dacă noi suntem nesăbuiţi şi nu dăm dovadă de prudenţă. Aici, după cum tocmai ai văzut, nimic nu este sigur.

— Înţeleg.

— Şi pe această cale vrem totodată să onorăm amintirea strămoşilor noştri comuni înrobiţi în Egipt. Iată de ce în încăperea aceasta nu există nicio piesă de mobilier... niciun scaun... şi stăm aşezaţi cu toţii pe podea. Este felul nostru de a ne aminti, aşa cum le-a spus Dumnezeu copiilor lui Israel când le-a poruncit să mănânce din verdeţurile amare, că vremea robiei şi a exilului e o vreme de strâmtorare pentru tot poporul lui Dumnezeu. An de an, când evreii se adună să sărbătorească Paştile, copilaşii îi întreabă pe cei mari ce însemnătate au bucatele servite. Răspunsul este mereu acelaşi: „Trebuie să ne aducem aminte de robia din Egipt, din care i-a salvat Dumnezeu pe strămoşii noştri”. Şi noi considerăm că este important să ne *amintim*. Căci libertatea nu e nicicând un lucru sigur. Iată, deci, ce simbolizează odaia goală – dar te asigur că mai târziu te vei odihni într-un pat cât se poate de confortabil. Totuşi, aceste simboluri ne ajută să nu pierdem din vedere miza ridicată a activităţii noastre.

— Şi lumânarea?

— Lumânarea este încă un simbol al predecesorilor noştri din toate timpurile care au fost persecutaţi, al celor ce au trebuit să-şi îndure cumplita soartă la lumina lumânării în catacombele Romei, al celor ce, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, au fost nevoiţi să se ascundă în pivniţe şi în poduri.

Iosif îşi aminti că fusese, la rândul său, nevoit nu o dată să se ascundă în întuneric, la lumina lumânării.

— Şi, mai presus de orice, continuă Palacki, lumânarea ne aminteşte că lumina adevărului divin, care va triumfa în cele din urmă asupra întunericului, este în prezent slabă şi nepreţuită şi trebuie să o veghem îndeaproape şi să ne asigurăm ca ea să nu fie stinsă de întunecime în ţări precum aceasta. Lumânarea ne aminteşte că suntem doar o flăcăruie într-un întuneric adânc şi că tocmai de aceea trebuie să răspândim cât mai multă căldură şi lumină.

— Explicaţiile tale sunt perfect logice, dar nu fac decât să adâncească şi mai mult misterul.

— Nu toţi oaspeţii noştri sunt atât de dornici să înţeleagă lucrurile pe care noi le considerăm prioritare – asta deşi ele îi privesc în mod direct.

— Eu am căutat mereu adevărul.

— Acelaşi lucru îl pot spune mulţi filosofi atei. A căuta adevărul nu reprezintă decât un pas pe calea spre adevărul *suprem*.

— Văd că eşti şi filosof, nu doar teolog, spuse Iosif zâmbind. Se impune să aduc o completare: eu am căutat mereu adevărul Legii lui Dumnezeu şi al Sfintelor Scripturi.

Fu rândul lui Palacki să zâmbească.

— Înţeleg că viaţa spirituală este importantă pentru tine.

— La fel ca voi, răspunse Iosif, şi eu îmi doresc să fac voia lui Dumnezeu.

— Ne bucură să auzim asta. Dacă vrei, într-adevăr, să afli mai multe despre misterul frăţiei noastre, suntem bucuroşi să ţi-l împărtăşim. Dar parcă ziceai că ţi-e somn. E târziu şi nu dorim să te reţinem mai mult decât crezi de

cuviinţă. Ai bătut drum lung astăzi – atât cu maşina, cât şi pe jos. Iar noi trebuie, de bună seamă, să ne continuăm rugăciunea, căci acesta – pentru a răspunde măcar la una dintre întrebările tale – este principalul scop pentru care ne-am adunat azi aici.

— Sunt obosit, ce-i drept, dar şi curios. Deşi în Rusia am colaborat cu numeroase reţele secrete, atât creştine, cât şi evreieşti, până acum n-am mai întâlnit niciodată o grupare ca aceasta... Aşa că, da, aş dori să aflu mai multe despre voi.

Somnul mai poate să aştepte; unele oportunităţi nu se arată şi a doua oară.

— Prea bine.

Palacki se opri, apoi întoarse capul spre tatăl său.

— Tată, ai vrea să-i povesteşti dumneata câte ceva despre începuturile frăţiei?

Bătrânul încuviinţă din cap şi, preţ de câteva clipe, în încăpere se aşternu o tăcere plină de anticipare.

72
Un musafir nedorit

Cea de-a treia adresă de pe lista întocmită de Graziński era reşedinţa unui cuplu de bătrâni, care locuiau împreună cu unicul lor fiu, muncitor într-o fabrică.

— Aici stă familia Palacki, spuse în şoaptă Graziński când maşina opri silenţios în apropierea casei, cu farurile stinse. Tânărul e pastorul de care îţi vorbeam.

— Şi de ce nu m-ai adus aici de la bun început, imbecilule?!

— De obicei nu prea e văzut pe acasă. Întâlnirile congregaţiei lor nu se ţin niciodată aici.

Calmându-se pentru moment, Korsch îşi roti privirea, scrutând întunericul.

— În spatele casei văd iţindu-se un acoperiş, spuse el. Ce clădire e aceea?

— Un grajd. Aici a fost cândva o mare fermă de vaci.

— Şi acum la ce foloseşte clădirea?

— La nimic, din câte ştiu eu.

— Un loc de întâlnire ideal, nu crezi? Pe unde e intrarea?

— Nu ştiu. Încă n-am avut ocazia să explorez locul.

— Poate c-ar fi trebuit să o faci, neghiobule, pufni Korsch. Vreau să cercetez clădirea.

Coborî din maşină, închise cu grijă portiera, atent să nu facă zgomot, apoi se furişă pe lângă casă. O singură fereastră era luminată, dar din interior nu răzbea niciun glas. Graziński i se alătură şi îşi continuară drumul fără să spună un cuvânt.

În spatele casei, la doar câţiva metri de uşa din dos se distingea clar chiar şi în întuneric conturul masiv al grajdului – clădirea al cărei acoperiş nu se zărea decât din stradă. Se apropiară tiptil. Korsch îşi scoase din buzunar lanterna şi o aprinse, apoi încercă uşa grajdului. Era deschisă. Făcu un pas înăuntru şi apoi se opri preţ de o

clipă, adulmecând aerul ca şi cum ar fi căutat să detecteze mirosul prăzii, după care îşi roti lanterna prin încăpere. O singură privire fu de ajuns pentru a înţelege că grajdul era părăsit de ani de zile. Pânzele de păianjen erau pline de praf şi cele câteva utilaje învechite, tăcute şi mâncate de rugină. Liniştii obişnuite pentru acea oră târzie din noapte i se adăuga una şi mai adâncă, emanată parcă de cărămizi şi de grinzile din lemn.

Korsch făcu câţiva paşi în încăperea spaţioasă şi tăcută, se opri, aruncă din nou o privire în jur, apoi se îndreptă spre uşă.

— Nu e nimic în grajdul ăsta paradit.

Se întoarseră pe aleea din faţa casei. Graziński deschise portiera şi urcă în maşină. Korsch rămase în picioare lângă automobil, scrutând strada cufundată în tăcere, casa cu o singură fereastră luminată şi grajdul pustiu din spatele ei.

Îşi scoase agale pachetul de ţigări şi îşi aprinse o ţigară.

Ceva nu e în regulă cu locul ăsta.

Nu ştia ce anume, dar simţea *ceva* în aer. Era clar că n-avea loc nicio întâlnire aici, asta dacă nu cumva întâlnirea era ţinută în casă.

Senzaţia asta ciudată, de sfârşeală, care îl cuprinsese brusc îi amintea de cele două întâlniri pe care le avusese cu baronul von Dortmann.

Trase cu nesaţ din ţigară, adâncit în gânduri.

— Tu rămâi aici, îi spuse el lui Graziński prin geamul lăsat al portierei, după care se întoarse şi porni spre casă.

Peste câteva secunde, Graziński îl auzi ciocănind la uşă.

Înăuntru, doamna Palacki, care moţăia într-un fotoliu, tresări speriată. Străduindu-se să-şi recapete cumpătul, femeia se ridică, trase de câteva ori aer în piept şi apoi se duse să deschidă uşa.

— Bună seara, îi ură ea străinului, încercând să îşi ascundă teama.

— Cum de sunteţi trează la o oră atât de târzie? întrebă bărbatul într-o poloneză stricată.

— Păi... citeam.

— Şi soţului dumitale îi stă în obicei să citească până târziu în noapte?

— Nu, el... se retrage la culcare mai repede decât mine.

În timp ce o interoga, bărbatul cerceta cu privirea interiorul umilei lor reşedinţe, de parcă ar fi căutat ceva.

— Am înţeles că aveţi un fiu.

— Aşa este, răspunse bătrâna, începând să se teamă tot mai mult pentru bărbaţii ascunşi în tainiţa de sub grajd.

— Şi el se duce devreme la culcare?

— Da... Lucrează toată ziua la fabrică. Atât soţul, cât şi fiul meu se culcă mai devreme decât mine.

— Şi totuşi, cum de sunteţi treză la o oră atât de târzie? insistă nedoritul musafir. Aşteptaţi, poate, oaspeţi?

— Nu... nu, citeam pentru că nu puteam să dorm. Abia ce aţipisem în fotoliu când aţi bătut la uşă.

Bărbatul scruta în continuare încăperea.

— Cheamă-i imediat, spuse el în cele din urmă pe un ton autoritar.

— Pe... pe cine să chem?

— Pe bărbatul şi pe fiul dumitale, pe cine altcineva? o repezi el.

— Bine, dar v-am spus că...

— Sunt de la KGB, cucoană! o întrerupse brutal Korsch, pierzându-şi răbdarea. Cheamă-i imediat, îţi zic!

— Amândoi au somnul foarte adânc. Nu... nu-mi va fi uşor să-i trezesc... Şi-apoi... mai trebuie să se şi îmbrace. Va dura o vreme...

— Am timp berechet. Am s-aştept.

Tremurând de groază, dar fără să mai insiste, doamna Palacki reuşi să închidă uşa, lăsându-l pe periculosul bărbat singur pe mica verandă din faţa casei, apoi se repezi la uşa din spate, pe care o deschise şi o închise la loc fără să facă zgomot, după care, ţâşni cât de repede îndrăzni şi, din fericire, fără a fi văzută de cei doi străini din faţa casei, spre peretele adiacent al grajdului. Aici ridică o uşă mare din

lemn situată la nivelul solului, cu balamalele bine unse, şi coborî repede îngustele trepte de pământ ce duceau în străvechea pivniţă. Se opri şi bătu de două ori, uşor, la uşă.

Când uşa se deschise, de dinăuntru o întâmpină doar întunericul şi un miros vag de lumânare stinsă.

— André... Dieder, veniţi... *veniţi repede*! E un bărbat la uşă – un om rău!

73
O situaţie înfricoşătoare

— Noi nu suntem oameni care se strămută uşor, îşi începuse povestirea bătrânul Palacki cu câteva minute în urmă. Suntem legaţi sufleteşte de acest pământ. Familiile noastre trăiesc în Polonia de generaţii întregi. Iubim această ţară, iubim acest popor. Şi atunci cum să nu ni se rupă inimile văzând ce se alege de ţărişoara noastră scumpă, ce i-a făcut Hitler şi ce-i fac acum comuniştii? Şi cel mai grav este ceea ce-a suferit şi suferă în continuare naţiunea noastră care, secătuită de vitalitatea sa spirituală, este secătuită de viaţă.

Iosif îi sorbea fiecare cuvânt. Bătrânul se opri şi îşi petrecu încet privirea peste toţi cei prezenţi.

— Pe câţiva dintre cei de aici îi cunosc de-o viaţă. Aceasta nu e o frăţie provizorie, de convenienţă. Suntem fideli trup şi suflet unul altuia. Legătura care ne uneşte e pe viaţă. Ei, dar m-am abătut de la subiect... Fiul meu m-a rugat să-ţi vorbesc despre începuturile frăţiei noastre.

Tăcu din nou preţ de o clipă, apoi continuă.

— La scurtă vreme după război, câţiva dintre noi, majoritatea fermieri din zona Białystokului, fraţi creştini, am avut o întâlnire. Pe vremea aceea Dieder era încă mititel...

— Aveam deja treisprezece ani, tată, îl corectă Dieder, şi îmi amintesc foarte bine ziua aceea.

— A, da, ai dreptate, spuse bătrânul. Se vede treaba că mă lasă memoria. În orice caz, în ziua aceea au fost prezenţi Karl, spuse el, uitându-se la Laski, care înclină uşor din cap, şi fratele lui Georg, care acum se află, din păcate, în Rusia şi nu poate fi decât arareori alături de noi, şi alţi doi-trei prieteni care între timp s-au petrecut din această lume... Ia să vedem... Tatăl lui Jakob...

— Şi al meu, interveni tânărul Kochow Rydz.

— A, da, desigur, Ernst Rydz, da, cred că aceştia am fost

toţi. Motivul exact pentru care ne-am întrunit în ziua aceea nu şi-l mai aminteşte niciunul dintre noi. Era o zi de duminică. Fuseserăm cu toţii la slujbă şi, înainte de plecare, discutam ca de obicei între noi când Ernst ne-a invitat să ne continuăm discuţia acasă la el. Îţi aminteşti, Kochow?

— Doar vag, răspunse tânărul Rydz. Aveam doar vreo patru sau cinci ani pe atunci. Dar tata vorbea adesea despre ziua aceea.

— Nevestele noastre s-au dus acasă, iar noi, bărbaţii, ne-am adunat la Ernst. Cred că, de cum am trecut pragul casei, am intuit cu toţii că aceea avea să fie mult mai mult decât o simplă întâlnire duminicală între prieteni. Simţeam cu toţii o chemare imperioasă, ca o chemare a destinului. După ce ne-am aşezat, s-a lăsat o tăcere solemnă. Brusc, parcă niciunul dintre noi nu avea puterea să rostească un cuvânt. Ocazia părea prea importantă, prea măreaţă pentru cuvinte. După o vreme...

Soţia sa ciocăni de două ori la uşă, întrerupându-l.

Stinseră din nou lumânarea.

La îndemnul doamnei Palacki, tatăl şi fiul se ridicară imediat şi o urmară în casă.

— Este agent KGB. Pune multe întrebări, şopti bătrâna în timp ce urcau treptele de pământ. I-am spus că dormiţi şi l-am lăsat să aştepte pe veranda din faţa casei. Duceţi-vă în camerele voastre, răvăşiţi-vă paturile, părul, hainele şi apoi veniţi degrabă!

Fără să facă zgomot, se furişară tustrei în casă prin uşa din spate, cei doi bărbaţi făcură cum îi instruise doamna casei şi, după aproximativ un minut, cu paşi împleticiţi, ca şi cum abia s-ar fi trezit dintr-un somn adânc, intrară în camera de zi şi se îndreptară spre uşă.

Doamna Palacki deschise uşa.

— Iată-i, în sfârşit, şi pe cei doi somnoroşi! făcu Korsch, schiţând un rânjet sardonic.

Era deja cătrănit pe ei şi asta nu doar pentru că erau creştini, ci mai ales pentru că păreau să nu fie implicaţi în

adăpostirea fugarului evreu. Din ambele motive, îi făcea plăcere că-i stătea în putere să-i inoportuneze, o plăcere pe care frica evidentă ce se citea în ochii bătrânei poloneze o amplifica în mod simţitor. Pe chipul tânărului, pe de altă parte, nu se citea pic de frică. Acesta nu părea să aibă ochii cârpiţi de somn, iar calmul şi siguranţa de sine pe care le afişa îl scoteau pe Korsch din sărite.

Rusul îşi aţinti privirea spre el.

— Dumneata eşti tânărul pastor Palacki?

— Da, numele meu este Dieder Palacki.

— Ai avut vreo întâlnire cu congregaţia pe parcursul ultimelor două zile?

— Nu.

— Caut un bărbat, un infractor despre care am motive să cred că s-ar putea să vă contacteze.

— N-am auzit de niciun infractor.

— Nu s-a întâmplat nimic ieşit din comun în ultima vreme?

Palacki clătină din cap.

— Azi am fost, ca de obicei, toată ziua la fabrică – la fel ca ieri, la fel ca alaltăieri – şi apoi m-am întors acasă.

— Nu te-ai dus nicăieri în seara aceasta?

— Nu.

— N-ai avut niciun musafir, nicio întâlnire?

Dieder privi cu nedisimulată inocenţă spre părinţii săi şi tustrei clătinară din cap.

— Nu ne-a mai trecut niciun oaspete pragul de mai bine de... Palacki le aruncă din nou o privire întrebătoare părinţilor săi, de mai bine de o săptămână. Sunteţi bine-venit să intraţi şi să verificaţi. Nu avem nimic de ascuns.

— N-am timp de percheziţii! Nu-ţi dai seama că aş putea să te arunc după gratii, imbecilule?

— Sub ce acuzaţie, dacă nu vă supăraţi?

— Ai recunoscut că eşti pastor!

— Restrânsa congregaţie pe care o păstoresc nu încalcă nicio lege.

— Ia mai taci, nesimţitule! Voi, habotnicilor, cu aerul vostru inocent şi superior, vă credeţi mai presus de orice lege!

Korsch îşi miji ochii în lumina slabă şi îl aţinti cu privirea pe tânărul pe care începea deja să-l deteste. Acesta îi susţinu privirea şi timp de o secundă, două, se dădu o subtilă şi tăcută luptă pentru supremaţie între ură şi iubire.

Korsch fu primul care întoarse privirea, cuprins de aceeaşi senzaţie pe care o mai încercase cândva, demult, că se află în faţa unei puteri cu care pur şi simplu nu se poate măsura.

— Am să fiu cu ochii pe tine, Palacki! mârâi el, coborând treptele de-a îndărătelea, după care se răsuci şi porni spre stradă, jurându-şi să găsească un pretext de a-l arunca în puşcărie pe tânărul nemernic.

Cei trei îl petrecură cu privirea, mulţumind lui Dumnezeu că scăpaseră cu bine, dar cutremurându-se totodată de groază la gândul pericolului omniprezent şi al preţului pe care trebuia să-l plăteşti pentru credinţă în această parte a lumii.

Cinci minute mai târziu, veioza din sufragerie fu stinsă. Doamna Palacki rămase în întuneric, urmărind de la fereastră strada din faţa casei.

Când se asigurară că trecuse pericolul, cei doi bărbaţi se furişară înapoi în pivniţa de lângă grajd, unde îi aşteptau camarazii lor.

74
Frăţia din Białystok

După ce Dieder le explică motivul pentru care fuseseră nevoiţi să se retragă, Iosif se arătă dornic să audă continuarea povestirii despre începuturile frăţiei.

— Kochow, spuse Dieder, eşti bun să te întorci în casă şi să stai de veghe, ca mama să se poată duce la culcare? Nu aprinde lumina. Dacă vezi ceva, vino imediat să ne dai de ştire. Mă îndoiesc ca agentul se va mai întoarce în noaptea asta, dar nu trebuie să ne punem oaspetele în pericol. Dacă vezi vreo mişcare, vom pune imediat capăt întâlnirii.

Tânărul îi dădu ascultare şi părăsi taina. Tatăl lui Dieder reluă firul povestirii din punctul în care fuseseră întrerupţi.

— După cum îţi spuneam, ne adunaserăm acasă la Ernst. La scurtă vreme, ne-am trezit cu toţii în genunchi, adânciţi în rugăciune. Ne-am rugat mai bine de o oră. Cuvintele care ne ieşeau pe gură parcă nici nu erau ale noastre. Deşi eram simpli fermieri, oameni fără şcoală, ne-am rugat pentru poporul nostru, pentru neamurile noastre... şi pentru credincioşii de pretutindeni. Ne-am rugat să fim unelte în mâinile lui Dumnezeu pentru vestirea Evangheliei în întreaga lume şi, mai cu seamă, pe aceste meleaguri ale noastre. L-am rugat pe Domnul să îi trimită la noi pe cei ce au nevoie de cuvântul Evangheliei. Ştiam că, deşi n-avem puterea de a răstuna regimul comunist, puteam fi unelte în mâinile lui Dumnezeu pentru a aduce în vieţile oamenilor o libertate şi mai importantă – libertatea spiritului uman.

Se opri, pătruns de emoţia amintirii.

— Îmi amintesc ziua aceea de parcă ar fi fost ieri, interveni tânărul pastor. Chiar dacă pe atunci Kochow şi cu mine eram doar copii, ziua aceea ne-a marcat pentru totdeauna şi pe noi. Niciunul dintre noi n-a dat-o vreodată

uitării.

Cei din cerc încuviinţară din cap, confirmându-i spusele.

— Când am încheiat rugăciunea şi ne-am ridicat în picioare, zise Karl Laski, un bărbat cărunt, cu câţiva ani mai tânăr decât tatăl lui Dieder, am început să discutăm despre schimbările pe care le întrevedeam. Mulţi dintre compatrioţii noştri erau încă cuprinşi de euforia câştigării războiului şi a înfrângerii fascismului. Totuşi, noi presimţeam că, într-un fel, comunismul s-ar putea să aibă un impact chiar mai dezastruos asupra libertăţii de credinţă. Am vorbit despre multe în ziua aceea. Simţeam că suntem chemaţi, că Dumnezeu are un scop anume pentru noi. Simţeam cu toţii această chemare sfântă, de la primul până la ultimul.

Se opri şi oftă adânc.

— Şi ziua aceea, adăugă tatăl pastorului, a marcat începutul frăţiei noastre.

— Aţi pus bazele unei organizaţii secrete? întrebă Iosif, curios.

— Nu. Am continuat pur şi simplu să ne rugăm pentru împlinirea voii lui Dumnezeu şi înţelegerea rolului pe care îl avem în planul Lui.

— Şi povestea ta care este? întrebă Iosif, întorcându-se spre Dieder Palacki. În prezent tu pari să fii purtătorul de cuvânt al grupului.

— Asta a fost dorinţa celorlalţi, spuse Dieder zâmbind. Dar, pentru mine, tata şi Karl vor rămâne mereu conducătorii spirituali ai grupului. Totuşi, eu reprezint, într-adevăr, noua generaţie – generaţia care a crescut sub tirania secerii şi a ciocanului. Încă de mic copil mi-am dorit să devin pastor. Şi iată că în prezent păstoresc în fiecare duminică un grup de douăzeci-treizeci de credincioşi evanghelici din Białystok, asupra căruia autorităţile au închis, slavă Domnului, ochii până acum.

Iosif tăcea gânditor, cugetând la marele zid ce îl despărţea pe el, ca evreu, de creştinii care îi înconjurau.

— Mai devreme, când te-am numit frate, spuse Dieder, citindu-i parcă gândurile, să ştii că am vorbit cât se poate de sincer.

Avem amândoi un singur Tată – pe Iahve, Domnul Dumnezeul cel Atotputernic. Şi chiar dacă avem păreri diferite în privinţa fratelui nostru Iisus – căruia eu îi zic Hristos, tu îi zici rabin – asta nu înseamnă că nu facem amândoi parte din aceeaşi familie – din familia lui Dumnezeu – ci doar că suntem doi fraţi între care există o divergenţă de opinie.

— O divergenţă considerabilă, nu crezi? întrebă Iosif.

— Poate că da, poate că nu. Doar Dumnezeu este în măsură să judece asta. Pe de altă parte – mai ştii? – poate că ai fost trimis aici tocmai pentru a descoperi în Iisus nu doar un simplu învăţător, ci – aşa cum credem noi – pe Mesia.

— Şi eu care credeam că am fost trimis aici ca să mă ajutaţi să ajung la Berlin, răspunse Iosif mucalit, dar fără sarcasm în voce.

— Perfect adevărat, admise Palacki cu un zâmbet. Totuşi, adăugă el, hotărât să îşi ducă ideea până la capăt, nu uita că dincolo de acest scop se ascunde scopul mai profund pe care ţi l-a hărăzit Tatăl nostru ceresc. Iar scopul acesta, chiar dacă tu nu eşti conştient de existenţa lui, este cel mai important dintre toate.

— Eşti *foarte* direct, râse Iosif.

— Recunosc că nu-mi stă în fire să vorbesc cu ocolişuri, răspunse Palacki, râzând la rândul său. Prietenii mei spun că, dacă nu-mi pun frâu la limbă, n-ar fi exclus să am probleme cu alţi creştini sau, chiar mai rău, să mă trezesc după gratii.

— Şi gândul acesta nu te sperie?

— Puşcăria?

Iosif încuviinţă din cap.

— Nu. Este un risc constant, pe care ni l-am asumat cu toţii din momentul în care ne-am alăturat frăţiei. Preţul

trăirii propriei credinţe poate fi costisitor în Europa de Est. Nu mă îndoiesc că şi tu te confrunţi cu acelaşi risc.

Iosif zâmbi trist.

— Aşa este. Am pierdut deja opt ani din viaţă într-o puşcărie sovietică.

Vorbele lui adânciră imediat gândurile pe care le înălţau deja către Cel de Sus membrii frăţiei.

— Este o experienţă prin care nu a trecut până acum niciunul dintre noi şi asta ne face să te stimăm şi mai mult.

— Nu a fost nici pe departe o experienţă plăcută. Nu pretind că aş fi un erou. Puşcăria mi-a răpit, practic, orice speranţă de a-mi revedea vreodată logodnica.

— Îmi pare rău să aud asta. Logodnica ta se află acum în Israel?

— Nu ştiu. Ne-am despărţit în timpul războiului, forţaţi de împrejurări, şi de atunci nu mai ştiu nimic nici despre ea, nici despre familia ei.

— Atunci ne vom ruga şi pentru asta, la fel cum ne vom ruga să fii ocrotit de rele şi... să descoperi adevărul *suprem*.

Se lăsă tăcerea.

— Cred că a venit vremea să ne rugăm, spuse după o clipă bătrânul Palacki.

În linişte, toţi ca unul, întregul grup se aşeză în genunchi.

— Ştiu că este un obicei prin excelenţă creştin, continuă André, adresându-se de astă dată oaspetelui, dar sper că ne vei face onoarea de a ne lăsa să te atingem cu mâinile şi să ne rugăm pentru tine.

— Desigur, răspunse Iosif, nesigur de ceea ce avea să urmeze, dar fără pic de şovăială în glas.

Toţi ceilalţi, bătrâni şi tineri deopotrivă, întinseră braţele şi îşi aşezară mâinile pe umerii, spatele, genunchii şi picioarele lui Iosif.

— *Tată*, începu bătrânul Palacki, *îl încredinţăm pe prietenul şi pe fratele nostru în grija Ta. Ocroteşte-l, veghează asupra lui, călăuzeşte-i fiecare pas. Arată-ne în ce*

fel doreşti să îl slujim şi să avem grijă de el.

— *Amin*, şoptiră vreo două-trei voci.

— *Îţi mulţumim*, *Doamne*, *că ne-ai păzit în seara aceasta de agentul KGB*. *Păzeşte şi de acum înainte această frăţie*.

— *Amin*... *amin*.

— *Îndrumă*, *Tată*, *sufletul oaspetelui nostru spre adevărul pe care îl ai pentru el şi pe care îl caută cu atâta ardoare*, se rugă Dieder.

Toţi ceilalţi din cerc se rugau, unii aproape imperceptibil.

— *Vrem să fim uneltele Tale*, *Doamne*, se rugă Laski. *Arată-ne voia Ta în toate şi dă-ne curaj şi smerenie ca să ne supunem vrerii Tale*.

— *Ne rugăm pentru cei cu care se va întâlni fratele Ţankov pe parcursul călătoriei sale*, se rugă Malik. *Fie ca viaţa lui s-o înrâurească pe a lor*, *Călăuzeşte-i*, *Doamne*, *paşii spre cei pe care vrei să-i întâlnească şi fă ca fiecare întâlnire pe care o va avea de aici şi până la destinaţia finală să fie după voia Ta*.

— *Netezeşte-i cărările*, spuse Mikołajczyk.

— *Ajută-l*, *Doamne*, *să găsească drumul spre Ţara Făgăduinţei pentru semenii săi*, zise Gomułka. *Ajută-l să ajungă cu bine în Germania de Vest*, *în modul ales de Tine*, *chiar dacă el ne este încă necunoscut*.

— *Ajută-l să-şi găsească logodnica, Tată*, adăugă Dieder. *Deşi au trecut atâţia ani de când sunt despărţiţi*, *fă ca drumurile lor să se întâlnească din nou*. *Ne rugăm şi pentru această tânără*, *deşi nu o cunoaştem*. *Fă ca inima ei să bată la fel de tare ca la început pentru noul nostru prieten şi ca*, *atunci când se vor reîntâlni*, *anii de despărţire să dispară ca şi cum nici n-ar fi existat vreodată*.

— *Ne rugăm plini de speranţă pentru căsnicia lor*, spuse Chmielnicki. *Fie ca ea să fie rodnică*, *în slujba Ta – Dumnezeul nostru şi al lor*.

Continuară să se roage astfel, cu cuvinte simple, dar pline de ardoare, încă douăzeci de minute.

Când membrii frăţiei se ridicară, stinseră lumânarea şi

părăsiră, rând pe rând, odaia de taină, adresându-i cuvinte de rămas-bun şi de binecuvântare, sufletul şi mintea lui Iosif erau atât de pline de gânduri şi sentimente noi, încât acesta avea senzaţia că păşeşte ca prin vis.

Cunoştea mulţi evrei practicanţi care se rugau, ba chiar participase şi el în repetate rânduri la rugăciuni de grup, dar aşa ceva nu mai văzuse niciodată. În viaţa lui nu mai asistase la o asemenea revărsare de rugăminţi şi cu atât mai puţin la una al cărui obiect să fie chiar el.

Cu gândul la toate acestea, întins în patul confortabil care îi fusese promis, Iosif rămase treaz până târziu în noapte.

75
Vorbe profetice

Iosif încă dormea când începu să se ridice soarele deasupra Moscovei.

Deşi nu trecuseră nici patruzeci şi opt de ore de când se întorsese în capitala sovietică, Andrassy Galanov îşi reluase deja activitatea şi avea motive întemeiate să creadă că întâlnirea din această dimineaţă va închide cercul pe care îl deschisese în timpul ultimei sale şederi în patrie»

Spre deosebire de sfârşitul anului trecut, când ordinul unchiului său de a reveni în ţară îl iritase, de astă dată acelaşi ordin îl făcuse se răsufle uşurat. Ba i se părea chiar măgulitor. Korskaiev nu ar fi admis în ruptul capului aşa ceva, dar cuvintele pe care le folosise nu lăsau loc de echivoc: „Am nevoie de un om de încredere care să se ocupe de caz aici, în Moscova”.

Era, în mod clar, un vot de încredere, chiar dacă unul neintenţionat. Dacă se va ridica la nivelul aşteptărilor lui Korskaiev, avea viitorul asigurat. I se dăduse, în mod mai mult sau mai puţin voit, şansa de a se afirma. Situaţia era cu atât mai plăcută, cu cât unchiu-său nu era acolo să-i sufle în ceafă şi îl pusese şef peste Kapp şi alţi doi agenţi – tustrei mai în vârstă decât el.

Singura sugestie făcută de unchiu-său fusese să ia legătura cu ofiţerul Bolotnikov, care s-ar putea să aibă nişte informaţii despre creştini. Totuşi, Galanov spera că va putea rezolva cazul fără a trebui să ceară ajutorul cuiva. În absenţa unchiului său, tânărul se trezise brusc într-o funcţie de conducere şi era hotărât să profite din plin de avantajele situaţiei. Cu cât mai multe reuşea să rezolve de unul singur, fără a recurge la niciun ajutor, cu atât mai impresionant va arăta autobiografia lui în dosarele KGB-ului.

Şi tot de puterea pe care i-o dădea actuala poziţie se va folosi pentru a face presiuni asupra bărbatului pe care îl

urmărea în momentul de faţă.

În scurt timp îl ajunse din urmă.

— Permite-mi să mă prezint, tovarăşe Rostovcev, spuse el, apucându-l brutal de braţ şi împingându-l spre o alee lăturalnică. Andrassy Galanov, KGB. Colaborezi, bag de seamă, cu o grupare creştină cercetată de KGB.

— Încântat de cunoştinţă, tovarăşe, răspunse cu blândeţe celălalt, tânăr şi el, cu doar câţiva ani mai vârstnic decât Galanov.

Oarecum surprins de amabilitatea omului, ce i se părea deplasată într-o astfel de împrejurare, Galanov făcu un pas înapoi şi îl eliberă din strânsoare, apoi îl măsură din cap până în picioare cu o privire semeaţă, gen „până aici ţi-a fost!”, şi decretă cu o voce triumfătoare şi autoritară, ce părea să aparţină unei persoane mult mai mature:

— Tu eşti, din câte înţeleg, capul cuibuşorului de conspiratori creştini.

— N-aş zice.

— Las’ c-o zic eu în locul tău! bravă brutal şi copilăreşte Galanov, îmbătat de puterea dată de statutul său şi de superioritatea presupusei sale victorii.

Demonul urii îi stătea deja aşezat pe umăr. Încă nu îi ura pe creştini cu aceeaşi pasiune ca unchiul său, dar era convins că în scurtă vreme, din cauza indivizilor laşi precum cel ce stătea acum în faţa lui, o va face.

— Negi, aşadar, că eşti creştin? adăugă el sarcastic.

— N-aş face *niciodată* asta.

— Ce n-ai face?

— Nu mi-aş nega niciodată credinţa. Sunt creştin până în măduva oaselor.

— Îţi trebuie ceva curaj ca să faci o astfel de afirmaţie în faţa unui agent KGB. Nu ţi-ai nega credinţa nici chiar pentru a-ţi salva viaţa?

— Bineînţeles că nu.

— Hm, făcu gânditor Galanov, eşti mai prost decât te-aş fi crezut, Rostovcev.

Celălalt schiţă un surâs straniu. Remarca agentului nu părea să-l fi ofensat câtuşi de puţin.

— Nu văd ce fel de trădare ar comite creştinii.

— Vă bateţi joc în mod deschis de crezul comunist.

— Eu nu îmi bat joc de nimic, răspunse creştinul pe un ton pe cât de blajin, pe atât de ferm.

— Liderii noştri susţin că nu există niciun dumnezeu. Prin urmare, toţi cei ce îşi declară credinţa în Dumnezeu, sunt vinovaţi de trădare.

— Mama dumitale crede în Dumnezeu, tovarăşe Galanov?

— Asta n-are nicio legătură cu conspiraţiile voastre împotriva Statului!

— Dar demonstrează că niciun guvern nu poate stabili prin lege credinţa unei persoane, spuse Rostovcev cu un zâmbet blajin.

— Hai c-o dai sucită, trădătorule!

— Credinţa tăcută a bătrânilor spune mai multe despre adevăr decât toate manifestele liderilor voştri puse la un loc.

— Asta este încă o afirmaţie de trădător, pentru care aş putea să te arestez. Dar încă tot nu mi-ai răspuns la întrebare şi încep să-mi pierd răbdarea.

— Îmi cer scuze. Care era întrebarea?

— Negi că eşti liderul reţelei creştine?

— Nu sunt liderul nimănui.

— Dar creştin *eşti*?

Rostovcev încuviinţă din cap.

— Şi cine *e*, atunci, liderul vostru?

— Iisus Hristos.

— Îţi baţi joc de mine?! Ştii bine că nu mă refer la personaje mitologice!

— Mă iertaţi, tovarăşe Galanov, dar Iisus nu e nici pe departe un personaj mitologic.

— Lasă predicile, Rostovcev! Vreau să ştiu cine e conducătorul vostru.

— Iar eu v-am răspuns.

— Mă refer la conducătorul de aici... din Moscova, idiotule! Nu face pe prostul cu mine. Ştiu eu foarte bine ce hram porţi! Ce legătură ai cu reţelele evreieşti?

— Niciuna.

— Minţi. Negi că ai avea legături cu evreii?

— Există multe legături între evrei şi creştini.

— Eu mă refer la activităţi ilegale, tâmpitule! ripostă furios Galanov.

Începea să-şi piardă răbdarea.

Rostovcev nu răspunse.

— Am informaţii că tu – da, *tu*, Rostovcev! – ai fi ajutat mai mulţi trădători să fugă din ţară. Negi *şi asta*?

— Nu refuz pe nimeni care vine la mine în căutare de ajutor.

— Tu chiar nu înţelegi că aş putea să te arestez pe loc?

— Ba da. Ştiu că aveţi această putere.

— Şi asta nu te sperie?

— Câtuşi de puţin, spuse creştinul cu un calm nemărginit, lăsându-l pe Galanov pur şi simplu consternat.

Nimic din manualele sau cursurile KGB-ului nu îl pregătise pentru o astfel de reacţie. În lipsa fricii victimei, nu mai avea niciun atu.

Brusc, îşi scoase pistolul şi lipi ţeava armei de gâtul bărbatului.

— Aş putea să te arestez, fanaticule! Ba mai mult, te-aş putea ucide pe loc! Ai recunoscut deschis că eşti un trădător, un inamic al Statului!

— Dar n-o veţi face.

— Nu, dar *aş putea*. Dacă nu ştii de frica închisorii, poate că ţeava asta rece are să-ţi bage minţile în cap!

— Asta mă face să mă rog şi mai fierbinte pentru dumneata, tovarăşe.

— Să te rogi pentru mine?! Cine are nevoie de rugăciunile tale afurisite? Dacă mai deschizi o dată gura, zău c-am să apăs pe trăgaci!

Discuţia asta nu mergea nici pe departe pe făgaşul pe care îl anticipase Galanov! înainte să-şi vină în fire – ţeava de oţel a armei era încă lipită de gâtul lui Rostovcev – îl auzi pe cel din faţa lui rostind abia şoptit: *Doamne Iisuse*, *Te rog să i te arăţi pe deplin acestui om*, *şi să-l iubeşti aşa cum numai Tu poţi*...

— Taci din gură! zbieră Galanov, lovindu-l cu pistolul în cap.

Rugăciunea încetă, dar lovitura nu smulse nici măcar un geamăt de pe buzele bărbatului. Galanov se săturase să fie persiflat în felul acesta.

— Caut un bărbat pe nume Ţankov, spuse el pe un ton aspru. Ştiu că a luat legătura cu tine acum câteva zile. Îţi ordon să-mi spui tot ce ştii despre el.

— Nu cunosc niciun Ţankov.

— Minţi! strigă Galanov.

Făcu un pas înainte, amenințându-l cu pumnul, cu degetele celeilalte mâini încleştate pe pistol.

Deşi nu era decât cu un an, doi mai vârstnic ca el, Rostovcev îl depăşea binişor în înălţime. Galanov vru să dea în el, dar se opri. Cu toate că de pe-acum ar fi trebuit să ştie că bărbatul din faţa lui nu avea să se apere, o misterioasă forţă nevăzută îl ţinea parcă legat de mâini şi de picioare.

— Se bănuieşte c-ar fi părăsit ţara, continuă el. Îţi ordon să-mi spui tot ce ştii despre asta.

— Cu toată sinceritatea, zise creştinul, privind direct în ochii lui Galanov, vă spun că habar nu am unde se află bărbatul pe care îl căutaţi.

Privirea pătrunzătoare a creştinului îl paralizã pe agent. Se simţea exact cum se simţise unchiul său în repetate rânduri – imobilizat de o forţă care provenea din adâncuri ale fiinţei ce lui îi erau total necunoscute.

— Acesta este adevărul, tovarăşe Galanov, spuse Rostovcev, pironindu-l mai departe cu privirea. Iar acum îţi cer, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să nu-l mai

cauţi pe acest bărbat şi să nu mai întrebi de el. Dumnezeu, care te-a făcut, te iubeşte ca un Tată, iar eu am să mă rog toată viaţa pentru mântuirea ta.

Zicând acestea, se întoarse cu spatele şi se îndepărtă, fără ca agentul KGB să schiţeze vreun gest pentru a-l opri.

Când Galanov îşi reveni din transă, era prea târziu: bărbatul se făcuse nevăzut.

La gândul că tocmai fusese îngenuncheat de un alt om – şi creştin pe deasupra! – prin simpla putere a cuvântului, demonul urii, care îi stătuse până acum pe umăr, îi năvăli în inimă cu atâta forţă, încât ar fi fost nevoie de însăşi vocea Domnului, răspunzând direct rugii înălţate de slujitorul Său, pentru a-l îndepărta de acolo.

Data viitoare când se vor întâlni, ambii vor fi evoluat simţitor pe calea aleasă – Dmitri Rostovcev va fi un om care umblă alături de îngeri şi de regi, iar Andrassy Galanov, un Saul modern, ce-i va persecuta pe copiii lui Dumnezeu cu o furie demonică chiar mai adâncă decât a unchiului său.

Da, drumurile celor doi aveau să se încrucişeze din nou într-o bună zi. Destinele lor în împărăţia cerurilor erau întrepătrunse. Iar Creatorul amândurora – Cel ce aude rugile oamenilor şi le împlineşte – avea pentru fiecare un plan bine definit.

Pentru moment însă, Galanov nu mai reuşi să afle nimic cu privire la dispariţia lui Ţankov din capitala sovietică şi, în ciuda tuturor eforturilor depuse ulterior, nu avea să găsească nici măcar o pistă care să-l conducă la evreu sau la creştinul cu privirea neînfricată.

76
Despre adevăr

Când Iosif ieşi, în sfârşit, din modesta cameră de oaspeţi din casa soţilor Palacki – cameră pe care o ocupa, de altfel, fiul lor necăsătorit – soarele era deja sus pe cer. Bătrânul Palacki îl salută cu căldură şi îi explică faptul că Dieder plecase deja la fabrică şi că nu se va întoarce până deseară.

— Şi ceilalţi? întrebă Iosif, aşezându-se la masă.

Mama pastorului îi aşează numaidecât în faţă o farfurie cu brânză şi pâine şi o cană cu cafea proaspătă.

— Azi-noapte fiecare s-a întors la casa lui, răspunse soţul ei. Cu tânărul Kochow te vei întâlni şi azi. El este cel ce te va duce la următoarea destinaţie, chiar în noaptea asta. Speram să ne putem bucura măcar câteva zile de compania ta, dar din păcate, după vizita de aseară, se impune să ne mişcăm cât mai repede.

Iosif încuviinţă din cap.

Petrecu întreaga zi în casă, picotind şi discutând cu cei doi bătrâni. Faptul că se afla din nou în compania compatrioţilor săi erau revigorant în sine, iar conversaţia cu ei îi făcea cu atât mai multă plăcere cu cât avea ceva aparte, o trăsătură nedefinită care îi atingea sufletul.

Pe parcursul zilei, André avu grijă ca oaspetele lor să nu fie văzut. În seara aceea, după ce serviră cina şi traseră draperiile, cei doi bărbaţi ai casei şi oaspetele lor îşi reluară, la lumina veiozei, discuţia din ajun.

— Aseară, înainte de a începe să vă rugaţi, ai spus ceva ce mi-a stârnit curiozitatea, zise Iosif. Mă întrebam dacă n-ai putea cumva să-mi explici mai bine la ce te refereai.

— Cu cea mai mare plăcere, răspunse Dieder.

— Ai vorbit despre diferenţa dintre a căuta adevărul şi a descoperi adevărul *suprem*. Care este, de fapt, acest adevăr „suprem”?

— Chiar că pui întrebări grele, spuse pastorul, zâmbind.

Eşti sigur că vrei să afli răspunsul?

— De ce n-aş fi?

— Mulţi oameni pun întrebări şi caută răspunsuri raţionale, crezând că, dacă apelează la intelect, nimic din ceea ce vor descoperi nu le va afecta adâncurile fiinţei.

— Un defect inerent firii umane, sugeră Iosif.

— Aşa este. Totuşi, ceea ce mă intrigă pe mine este faptul că această greşeală este comisă în egală măsură de cei ce îşi spun „căutători ai adevărului” şi de oamenii simpli, fără nicio înclinaţie filosofică.

— La ce te referi, mai exact?

— Şi unii, şi alţii cred că *adevărul* este un sistem raţional.

— Şi tu nu crezi asta?

— Nicidecum.

— Atunci ce crezi *tu* că este adevărul?

— Un sistem de principii coerente din punct de vedere raţional, după care să *poţi* trăi şi să îţi *trăieşti* viaţa. Dacă adevărul în care susţii că ai crede nu îţi influenţează modul de viaţă, comportamentul şi gândirea, atunci mă îndoiesc că poţi fi numit un *veritabil* căutător al adevărului.

— În ce fel se aplică asta la ceea ce spuneai adineauri?

— Mulţi spun că vor să descopere adevărul. Dar ce se întâmplă atunci când adevărul este profund, incisiv şi te priveşte personal? Mulţi îl găsesc neplăcut, chiar insultător şi îl atacă pe mesager în loc să îşi analizeze sincer propria persoană pentru a descoperi trăsătura de caracter spre care arată acel adevăr. Eu îi numesc pe aceştia *falşi* „căutători ai adevărului”, deoarece ei caută aşa-zisul adevăr raţional, dar nu şi adevărul cu privire la propria persoană.

— Şi ce consideri tu că ar trebui să facă un veritabil căutător al adevărului?

— Ar trebui să caute, mai presus de orice, crăpăturile şi defectele propriului caracter. Doar aşa se poate crea un sistem de principii de viaţă coerente din punct de vedere

raţional. Un căutător al adevărului trebuie să înceapă căutările în adâncul fiinţei sale şi să descopere întâi adevărul în ceea ce priveşte propriile sale defecte. Aceasta trebuie să fie piatra de temelie a oricărui sistem de principii raţionale.

— Mulţi te-ar contrazice.

— De-a lungul anilor am descoperit că, de multe ori, oamenii sunt mai refractari decât ar crede în a accepta un astfel de adevăr personal.

— Să înţeleg că, în calitate de mesager al adevărului, ai avut parte de numeroase reacţii adverse?

— O, da! exclamă Palacki, zâmbind din nou.

— Bine, dar atunci de ce continui să o faci?

— Domnul mi-a dat ochi să văd.

— Şi tu le spui oamenilor ceea ce vezi?

— Doar atunci când am convingerea că asta va avea rezultate benefice pe vecie.

— A lua o astfel de hotărâre pentru altul este o răspundere uriaşă, mai ales având în vedere faptul că eşti atât de tânăr.

— Aşa este. Dar fiecare dintre noi are datoria de a primi cu sinceritate şi credinţă darurile şi chemările lui Dumnezeu, chiar şi când aceste daruri nu sunt ascunse în ambalaje frumoase care să placă destinatarului.

— Nu te temi că propriile tale defecte şi poate chiar mândria îţi înceţoşează vederea? Iisus, pe care tu îl preţuieşti atât de mult, a spus: „Nu judecaţi”.

— Aşa este, şi prin asta a vrut să spună: „Nu *condamnaţi”.* Tot Iisus a afirmat că El *poate* judeca, fiindcă judecata Lui este adevărată.

— Şi crezi că poţi afirma acelaşi lucru despre judecata ta?

— Dacă vine de la Dumnezeu, atunci da. De fapt, eu cred că Dumnezeu vrea ca fiecare dintre noi să se lepede de sine pentru a fi capabil de un asemenea discernământ, astfel încât, la nevoie, acesta să poată fi exercitat în mod

corect. Nu afirm că discernământul meu ar fi mereu clar şi, ca să-ţi răspund la întrebare, bineînţeles că mândria şi defectele propriului meu caracter îşi spun din când în când cuvântul.

— Cred că înţeleg oarecum ceea ce vrei să zici.

— Sunt, continuă Palacki, la fel ca toţi oamenii, un vas spart şi imperfect. Dar până şi într-un ulcior crăpat poţi duce apă, iar apa aceea poate îndeplini voia lui Dumnezeu la fel de bine precum apa unui pârâu cristalin de munte. Să fii însetat, dar să refuzi a bea apa din simplul motiv că ea îţi este adusă într-un ulcior crăpat e, din punctul meu de vedere, culmea prostiei.

— Să înţeleg, deci, că tu continui să distribui apă celor din jurul tău?

Tânărul pastor încuviinţă din cap.

— Ar fi o prostie la fel de mare din partea mea să tac doar pentru că am defecte. Dacă un om ar trebui să fie perfect pentru a spune adevărul, puţin adevăr ar mai ajunge să fie rostit. Eu spun doar ceea ce mi se *arată*. Nu *caut* niciodată aceste adevăruri şi de cele mai multe ori refuz să le dau rostire până când Domnul mă înghionteşte atât de zdravăn, încât nu îmi mai rămâne nicio altă cale.

77
Un dar ieşit din comun

Se scufundară cu toţii într-o tăcere meditativă. La un moment dat, Iosif îşi întoarse privirea spre André Palacki, care ascultase cu atenţie întreaga conversaţie.

— Sunteţi de acord cu ceea ce spune fiul dumneavoastră?

— Întru totul. Am încredere în ceea ce i se arată fiindcă îl cunosc mai bine ca oricine. A crescut sub ochii mei şi ştiu ce duh pulsează în el. Ştiu că, înainte de toate, torţa şi analiza inimii lui pioase este îndreptată asupra propriei sale persoane. Asta stă la baza puterii lui de a pătrunde în esenţa lucrurilor. Fiul meu se *cunoaşte* pe sine. Puţini se cunosc pe ei înşişi aşa cum se cunoaşte Dieder. Şi tocmai asta face ca, în pofida darului său ieşit din comun, el să-şi continue smerit şi respectuos *propria* cale a credinţei.

— Înţeleg.

— Da, am încredere în el, repetă bătrânul Palacki. Cu atât mai mult cu cât ştiu că e de ajuns chiar şi un cuvânt, venit din orişice ungher lăuntric, cu privire la o nevoie a *propriului* său suflet – când era copil, multe din aceste îndemnuri veneau din partea mea – pentru ca el să îngenuncheze imediat şi să îl roage pe Dumnezeu să smulgă din fiinţa lui tot ceea ce nu este pe placul Său. Da, Dieder e fiul meu şi da, este încă tânăr, dar rar mi-a fost dat să văd om mai dornic să crească spiritual şi mai altruist decât el.

— Iar mie rar mi-a fost dat să întâlnesc un tată ce îşi laudă fiul cu atâta ardoare. Chiar şi rabi Iisus spunea: „Nicăieri nu este preţuit un proroc mai puţin decât în patria şi în casa lui”.

— În casa aceasta, lucrurile nu stau deloc aşa. Noi preţuim nespus lucrarea pe care o săvârşeşte Domnul prin fiul nostru.

Iosif primi informaţia fără să facă vreun comentariu, apoi se întoarse din nou spre tânărul pastor.

— Bine, dar tot nu înţeleg cum de ştii ce este mai bine pentru alţii.

— Sunt înconjurat de oameni. Dumnezeu îi trimite la mine pe cei aflaţi în nevoie. Iar eu *iubesc* oamenii. Şi îmi doresc fierbinte să evoluăm cu toţii. Îmi doresc ca toţi să îşi atingă culmile fiinţei, să devină ceea ce şi-a dorit Dumnezeu atunci când i-a creat.

Tăcu preţ de o clipă, apoi adăugă:

— Şi mai există un aspect important. Eu mă rog pentru oameni. Mă rog pentru fiecare persoană cu care mă întâlnesc. Mă rog să fiu de folos în vieţile oamenilor. Sunt un evanghelist convins în ceea ce priveşte lucrarea pe care mi-a dat-o Tatăl, creşterea spirituală, adevărul. În consecinţă, Dumnezeu ne trimite persoane ca tine şi eu mă rog constant, întrebându-L ce vrea să fac, să spun şi cum să fiu în raport cu fiecare dintre ele. Nicio întâlnire nu este întâmplătoare. Pentru mine, fiecare întâlnire, fiecare relaţie reprezintă un prilej creat de Dumnezeu pentru a spune adevărul, ca împărăţia cerurilor să se extindă şi să se adâncească, exercitând o influenţă tot mai mare asupra omenirii. Poate că, într-o bună zi, Tatăl va vrea să îi împărtăşesc adevărurile cu mii de oameni...

Tăcu, apoi adăugă zâmbind amuzat:

— Şi – mai ştii? – poate că toţi se vor simţi ofensaţi de sinceritatea mea brutală. Sau poate că Tatăl va alege să îl slujesc, aşa cum au făcut-o şi alţii, într-o închisoare comunistă. Dar asta nu contează. Eu voi continua să mă rog pentru adevăr şi să fac cunoscut adevărul pe care mi-l încredinţează Cel de Sus, indiferent dacă e plăcut sau dureros.

— În cazul *meu*, ai cumva vreo reţinere în a spune ce gândeşti?

— Nu ştiu – ar trebui?

— Din moment ce ţi-am cerut să-mi explici la ce te referi

când spui „adevăr suprem”, înseamnă că mă simt pregătit să aud răspunsul.

— Şi dacă răspunsul e mai personal şi mai usturător decât crezi? Dacă...

Conversaţia le fu întreruptă de doamna Palacki.

— André, Dieder, un bărbat tot dă târcoale pe strada din faţa casei. Cred că ne filează casa.

— E cu maşina? întrebă soţul ei.

— Nu, pe jos. Merge foarte încet şi e mai mereu cu privirea încoace.

— E bărbatul care a fost aici aseară?

— Nu.

Tatăl şi fiul cugetară preţ de o clipă.

— Cred că ar fi indicat să ne retragem în dormitor, spuse Dieder. Mamă, anunţă-ne, te rog, când se îndepărtează, ca să fim siguri că nu ne vede umbrele.

Femeia se întoarse la punctul său de observaţie, trase cu ochiul dincolo de draperie şi le făcu semn că e liberă calea.

Un minut mai târziu, cei trei bărbaţi erau aşezaţi, nu la fel de confortabil, ce-i drept, în cel mai mare dintre cele două dormitoare ale locuinţei.

— Ca evreu, spuse Iosif, sunt obişnuit să trăiesc într-un pericol constant, dar nu mi-am dat seama că la fel se întâmplă şi cu creştinii.

— Situaţia nu este chiar atât de periculoasă pentru toţi creştinii şi au fost vremuri în care am putut să ne practicăm şi noi credinţa într-o relativă pace. Peisajul politic însă se schimbă de pe o zi pe alta. Totuşi, am impresia că situaţia de faţă are de-a face cu tine şi cu bărbatul care te căuta aseară. E bine că n-ai să zăboveşti mult aici. Să sperăm că îţi va pierde urma. Regret doar faptul că noi am fost probabil cei ce te-au pus în pericol.

— Dacă bărbatul m-a urmărit până aici, eu trebuie să îmi cer iertare că v-am pus în pericol, ripostă Iosif.

— Nu importă. Vom continua să ne rugăm pentru

ocrotire şi Domnul ne va păzi pe toţi de rele.

Se lăsă tăcerea.

— Ai vrea, te rog, să continui ceea ce începuseşi să spui adineauri? întrebă Iosif.

— *Tu* îţi doreşti să continui? îl întrebă Dieder.

— Da.

— Dar dacă văd în tine lucruri pe care nici măcar tu nu le vezi? Lucruri dureroase, poate un cuvânt pe care trebuie să-l auzi – dar nu neapărat unul plăcut?

— N-aş avea niciun drept să îţi solicit explicaţii dacă n-aş fi pregătit să ascult bărbăteşte ceea ce ai de spus, indiferent de consecinţe.

— Vorbeşti ca un om înţelept.

— Te rog să îmi vorbeşti fără ocolişuri. Vreau să văd strălucind lumina pe care crezi că ţi-a arătat-o Tatăl nostru comun. Fii cât de incisiv consideri de cuviinţă. După cei opt ani de detenţie sper că am dobândit curajul şi tăria de caracter necesare pentru a privi adevărul în faţă.

— Bine zis! exclamă înflăcărat Palacki. Atunci ascultă ce am de spus.

Iosif încuviinţă din cap.

78
Uşi ferecate

— Cuvântul *suprem* are un înţeles diferit pentru fiecare om în parte, începu tânărul pastor după un moment de tăcere. Există, în fond, un *adevăr suprem*? Este îndoielnic, în afară, desigur, de faptul că în Dumnezeu este cuprins tot adevărul, dar eu nu la asta mă refer acum.

Tăcu, gânditor, apoi continuă.

— În fiecare dintre noi există nişte uşi, să zic aşa, pe care le închidem, fără să ştim, pentru a împiedica accesul adevărului. Suntem maeştri ai autoamăgirii. Pretindem că suntem deschişi faţă de tot ce este bun şi refractari faţă de tot ce este rău. Mă îndoiesc că a existat vreodată un om care să se privească în oglindă şi să-şi spună: „Sunt obtuz”. Din acest punct de vedere, ne autoamăgim *cu toţii*. Nu eşti de acord?

— Nu m-am gândit niciodată la asta, dar pentru moment să spunem că sunt de acord cu premisa ta.

— Şi probabil că în fiecare dintre noi există mai multe uşi ale orbirii spirituale. Pe vreo două dintre ele le ţinem mai ferecate decât pe toate celelalte. Acestea se găsesc în unghere adânci, subterane şi de cele mai multe ori subconştiente ale fiinţei noastre, tăind legătura cu regiuni ale caracterului nostru pe care nu vrem să le vedem, cu porţiuni de întuneric în care *nu* vrem, sub nicio formă, să pătrundă lumina. Şi tocmai în aceste unghere se ascunde cheia creşterii noastre personale. Tocmai *acestea* sunt uşile prin care, dacă vrem să devenim întregi ca fiinţe, trebuie să lăsăm să treacă lumina şi adevărul. *Cele mai adânci* adevăruri trebuie să se reverse în noi prin *cele mai adânci* rezervoare. Dacă vrem să cunoaştem adevărul cel mai adânc, să ne apropiem de

Dumnezeu ca de un adevărat Tată, atunci trebuie să ne deschidem cele mai adânci şi mai ferecate dintre uşile prin

care ne curg gândurile, atitudinile, sentimentele... pentru ca prin ele să pătrundă în noi adevărul.

Tăcu din nou şi îl privi atent pe oaspetele său, rugându-L în gând pe Dumnezeu să-i arate până unde se poate întinde cu această discuţie.

Între timp, tatăl său se lăsase pe spătarul scaunului şi părea să fi aţipit. De fapt, bătrânul se ruga fierbinte pentru acest evreu plin de zel, se ruga ca seminţele ce îi sunt sădite în suflet în acest moment de receptivitate să dea roade, la momentul hotărât de Dumnezeu, şi să se înmulţească de treizeci, de şaizeci, de o sută de ori.

André n-avea cum să ştie că până şi rugile lui tăcute erau, în împărăţia spiritului, răspunsuri la alte rugi înălţate în urmă cu aproape două decenii de un frate de credinţă pe care nu avea să-l cunoască în această viaţă, dar în a cărui inimă pulsa aceeaşi iubire adâncă faţă de semenii săi evrei.

Căile şi scopurile lui Dumnezeu nu pot fi prevăzute de mintea omenească. Rugăciunile oamenilor nu încolţesc întotdeauna în direcţiile pe care le au în gând aceştia. De la ruga celui mai erudit teolog, până la cea a fetiţei care îngenunchează înainte de culcare şi îl roagă pe Domnul Dumnezeu să îi vegheze somnul, şi la strigătul disperat – „O, *Doamne*... *ajută-mă*!” – ce se înalţă din milioane de paturi în nenumărate nopţi albe – toate rugăciunile intră în inima lui Dumnezeu, sunt auzite şi primesc răspuns în conformitate cu planul divin.

Dar Dumnezeu nu. Se limitează la scopurile pentru care sunt ridicate rugile oamenilor. Scopurile Lui sunt mult mai înalte, în răstimpuri, pentru a-şi atinge aceste scopuri, Dumnezeu schimbă traiectoria săgeţilor-rugăciuni lansate de om, făcându-le să lovească inimi nevăzute şi nebănuite. Rugile ale căror săgeţi străpung spiritul altora, de ale căror nevoi *Dumnezeu* ştie, sunt la fel de puternice şi de miraculoase chiar dacă arcaşul nu le cunoaşte destinaţia finală.

Cuvintele şi gândurile oamenilor sunt aidoma unor văluri

de ceaţă pe care Dumnezeu le adună sub formă de nori uriaşi ai planului Său, pe care apoi îi suflă peste pământ să vadă unde este nevoie de ei. Când o mlădiţă de om se încovoaie prea tare sub vântul pârjolitor al circumstanţelor sau când sămânţa dintr-o grădină sufletească este gata să încolţească, Dumnezeu le trimite în ajutor picături de rouă dătătoare de viaţă, lacrimi pioase de iubire oferite cerurilor în altă parte a lumii şi în alte vremuri de unul dintre copiii Săi credincioşi, fără să ştie că ele vor reveni cândva pe pământ spre a da viaţă.

Şi, graţie acestei multiplicităţi miraculoase a vaporizării şi condensării divine, ploile blânde ale vocii lui Dumnezeu, picurii creaţi de rugile înălţate cândva spre cer de Heinrich von Dortmann pentru oaspetele şi prietenul său evreu, cădeau acum datorită unui frate pe care baronul nu îl va cunoaşte niciodată, în inima celui ce ar fi trebuit să devină de mult ginerele rabinului. Pe atunci, baronul n-avea cum să ştie că rugile lui se vor învârti printre norii divini, aşteptând ziua în care, împreună cu noii vapori de iubire proveniţi din sufletul unui bătrân polonez, Dumnezeu le va lăsa să se reverse încet pe pământ... pentru a hrăni seminţele vieţii veşnice.

79
Cel de-al doilea cerc roşu

Ceva mai devreme în ziua aceea, în timp ce fugarul evreu încă dormea, şi aproape concomitent cu înfruntarea ce avea loc între agentul KGB şi tânărul creştin pe o alee din Moscova, Lola Reinhardt descuie uşa şi intră în biroul său din Berlin pentru a începe o nouă zi de muncă.

Descoperirea pe care o va face în următoarele cinci minute şi consecinţele acestei descoperiri aveau să-i schimbe viaţa pentru totdeauna.

Uşa biroului şefului de secţie era deschisă, dar Schmundtâncă nu sosise. Lola intră distrată în birou pentru a ridica storurile şi a aprinde lumina, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă.

Pe masa de lucru era întinsă o hartă. Lola se apropie încet de birou şi aruncă o privire nepăsătoare peste liniile negre ce traversau în zigzag Germania de Est, Cehoslovacia şi porţiuni din vestul Poloniei şi cele câteva note mâzgălite ici şi colo. Ştia că şeful ei încercase să reconstituie mişcările americanului. Chiar ieri vorbiseră despre asta.

Aceste trei cercuri roşii ce să fie, *oare*? Pare-se că Schmundt le adăugase de curând, căci era prima dată când le vedea.

Se aplecă şi citi cu atenţie denumirile localităţilor... Două sate şi oraşul Halle. Prima localitate, cea mai nordică, ştia că este satul în care se afla fosta moşie Dortmann. Deşi nu fusese niciodată acolo, şi numele celui de-al doilea sat îi suna cunoscut – se întâlnise cu el cu ocazia propriilor sale investigaţii. O cuprinse brusc o presimţire sumbră.

Şeful ei era pe punctul de a-i localiza pe fugari. Era sigură de asta.

Auzind că se deschide uşa de la secretariat, se răsuci cu spatele la masa de lucru şi părăsi repede biroul. Inima îi bătea nebuneşte, de parcă ar fi descoperit cheia unui mare

mister şi s-ar fi temut să nu fie descoperită!

— Bună dimineaţa, Herr von Schmundt, spuse ea, încercând să afecteze un ton vesel pentru a ascunde noianul de gânduri ce i se învălmăşeau în creier.

Gustav îi răspunse cu răceală, apoi o întrebă dacă Schulte era la birou.

Nu, Schulte nu venise încă. Lola simţi că i se înroşesc obrajii. De n-ar observa Schmundt!

— Ar face bine să nu întârzie, mârâi Gustav. Am o misiune importantă pentru el. Apropo, şi eu am să fiu plecat o vreme, Fräulein Reinhardt.

— Unde mergeţi, dacă nu vă supăraţi? întrebă Lola, încercând să pară detaşată şi calmă, după care inspiră adânc.

— În Polonia. S-ar putea să fiu plecat o săptămână sau chiar două. Vom începe misiuni importante în diverse părţi ale ţării, domnişoară. Dacă mi se va lăsa vreun mesaj cât timp sunt plecat, să mă contactezi imediat. Am să-ţi comunic cum poţi să iei legătura cu mine. Suntem pe cale să facem progrese importante, domnişoară. Foarte importante.

— Am înţeles, Herr von Schmundt.

După tonul şeful ei, Lola deduse că fugarii nu fuseseră încă localizaţi.

Dar asta nu îi îndepărtă neliniştea din suflet.

Oare el *ştie tot ceea ce ştiu* eu *despre cel de-al doilea cerc roşu*?

Se gândi toată ziua la implicaţiile descoperirii făcute şi seara, când se întinse în pat, rămase trează până târziu în noapte, întrebându-se ce să facă.

80
Libertatea adevărului suprem

În timp ce Lola încerca să adoarmă, pe alte meleaguri, în casa familiei Palacki, creştinul polonez şi evreul rus îşi continuau discuţia sinceră începută mai devreme.

— Adevărul suprem despre care ţi-am spus că mă voi ruga să îţi fie descoperit, spuse Dieder pe un ton blajin şi sincer, este nici mai mult, nici mai puţin decât împlinirea destinului spre care poporul tău este hărăzit să se îndrepte de la bun început, ca religie şi rasă. Cred că tocmai acesta este scopul cu care Domnul te-a trimis aici, pentru a avea prilejul să răspunzi provocării de a parcurge acea ultimă sută de metri care te mai desparte de familia de care eşti deja atât de apropiat.

— Francheţea ta nu conteneşte să mă uimească. Nu că nu m-ai fi avertizat de la bun început!

Palacki zâmbi.

— Au mai încercat câţiva să mă evanghelizeze prin ceea ce cred că voi numiţi „mărturii”, adăugă Iosif. Experienţa nu a fost niciodată una plăcută.

— Da, ştiu la ce te referi. E o versiune americanizată a evanghelismului ce s-a răspândit, în pofida comunismului, chiar şi în aceste părţi ale lumii.

— De fiecare dată m-am simţit a fi mai degrabă obiectul criticii acestor oameni, decât al iubirii pe care se presupune c-ar propovădui-o.

— Eu unul, răspunse Palacki, nu doresc să *convertesc* pe nimeni. Departe de mine acest gând.

— Şi totuşi, spui că eşti evanghelist.

— Da, sunt evanghelist în sensul că vreau ca oamenii să fie *liberi* – liberi să înţeleagă adevărul, liberi să se cunoască pe ei înşişi, liberi să îl cunoască pe Tatăl lor! Dar asta nu înseamnă că misiunea mea e de a câştiga aşa-zişi prozeliţi. Nicidecum.

— Ce înţelegi tu prin libertate? întrebă Iosif.

— E o întrebare bună... şi importantă.

Dieder chibzui preţ de o clipă.

— Probabil că libertatea este unul dintre cele mai râvnite lucruri din toate timpurile. De când lumea, omul şi-a dorit să fie liber. Şi cu toate astea, în mod ciudat, libertatea pământească nu pare să facă parte dintre priorităţile lui Dumnezeu. El îşi doreşte o altfel de libertate pentru copiii Săi. Dumnezeu vrea, într-adevăr, ca fiecare dintre noi să fie liber, *în inima lui*, indiferent de circumstanţele exterioare.

— Ce înţelegi prin libertatea inimii?

— A fi liber de tirania *Sinelui*. Sinele omenesc este stăpânul cel mai nemilos cu putinţă, un dictator din a cărui mână omul nu va primi niciodată fericire.

— Este greşit, aşadar, să ne dorim libertate pământească?

— Fireşte că nu. Noi ajutăm oamenii să scape de nedreptăţile comunismului ori de câte ori putem. Tu vrei să ajungi în Israel, unde te vei putea bucura de libertate. Totuşi, în ciuda acestor eforturi, nu pierdem niciodată din vedere ce înseamnă cu adevărat a fi liber. Chiar dacă ne-am bucura de libertate politică, dacă nu ne scuturăm lanţurile cu care ne ţine încătuşaţi Sinele, tot nu ne putem numi cu adevărat liberi. Şi, vorbind în nume propriu, deşi nu am libertatea de a călători peste hotare şi de a propovădui Cuvântul lui Dumnezeu atât de liber pe cât mi-aş dori-o, eu sunt, totuşi, un om *liber*. Niciun regim politic lumesc nu mă poate înrobi. Chiar dacă m-ar arunca în închisoare pe viaţă, eu tot liber aş fi. Înţelegi ce vreau să spun?

Iosif aprobă din cap.

— Din punctul meu de vedere, faptul că evreii, poporul lui Dumnezeu, au pribegit mai mereu fără patrie nu a fost o pură întâmplare. Dumnezeu le-a făgăduit libertate şi o patrie a lor, dar, din punct de vedere lumesc, nu şi-a îndeplinit niciuna din aceste făgăduinţe. Asta deoarece libertatea pe care vrea El s-o dăruiască nu este, la bază,

una politică, şi nici ţara Palestinei – acum Israel – unde curg lapte şi miere. Poate că vrea să vă facă şi aceste daruri, dar ele nu reprezintă adevărul suprem. Nu, libertatea pe care vrea să v-o dăruiască este libertatea pe care o doreşte pentru întreaga omenire.

— Şi anume?

— Libertatea de Sine şi, prin ea, libertatea de a ne apropia de Tatăl nostru, al tuturor.

— Iată o idee de-a dreptul revoluţionară pentru un sionist.

— Fără îndoială. Planul lui Dumnezeu nu este unul politic. Un om cu adevărat liber se poate bucura de apropierea de Cel de Sus chiar dacă este în lanţuri, sau fără de patrie, sau, aşa cum e cazul tău, despărţit poate pentru totdeauna de logodnica sa. Un om *liber* se poate bucura de această apropiere indiferent cât de grea, dureroasă sau tristă ar fi soarta sa pe pământ. Apropierea de El este libertatea spre care vrea să ne conducă Dumnezeu. Apropierea de Tatăl nostru ceresc – *aceasta* este ţara făgăduinţei! De aceea s-au refugiat copiii lui Israel din Egipt în frunte cu Moise – pentru a ne face să înţelegem robia din care Dumnezeu vrea să ne eliberăm cu toţii... robia Sinelui, din care a venit să ne scape Mântuitorul, Mesia, cel al cărui precursor simbolic a fost chiar Moise. Mântuitorul a venit, dragul meu prieten, pentru a ne conduce spre ţara făgăduinţei... spre libertate. Spre libertatea lăuntrică, libertatea de a ne apropia de Creatorul nostru!

Iosif chibzui îndelung asupra celor auzite.

— Eu, ca evreu, cum ar trebui să reacţionez la ceea ce spui?

— Este extrem de periculos să abordăm chestiuni legate de spiritualitate dintr-un punct de vedere cultural, social sau politic, zise Palacki, evitând să-i dea un răspuns direct. Toate religiile fac asta într-o măsură mai mică sau mai mare şi, în consecinţă, toate au puncte slabe.

Tăcu, apoi adăugă:

— Sistemul religios evreiesc este deosebit de vulnerabil din acest punct de vedere, fiindcă are un profund caracter cultural, istoric, etnic şi social. Aceste caracteristici îi asigură substanţă şi continuitate, dar împiedică totodată dezvoltarea spiritualităţii personale, care trebuie să stea întotdeauna la baza unei credinţe, înflorirea sionismului de la război încoace a adâncit şi mai mult latura politică a religiei, făcând să se piardă din vedere rădăcinile spirituale individuale. Iar acum... acum am ajuns la răspunsul concret pe care îl am la întrebarea ta. Poate că prezentarea a fost lungă, dar am considerat că un om ca tine trebuie să ştie pe ce se bazează răspunsul meu. Iată, deci, în ce fel se aplică toate acestea în cazul *tău*. Mă tem că aspectele politice ale credinţei tale ţi-au transformat religia într-un *sistem* politic, rasial, etnic, cultural şi istoric, dar nu şi într-un mod de viaţă – o viaţă în care să umbli în strânsă apropiere de Dumnezeu.

Iosif îşi coborî privirea fără să spună nimic. Cuvintele erau usturătoare, dar ştia că sunt rostite cu iubire.

Şi că sunt adevărate.

— Am impresia, continuă Palacki, că eşti unul dintre cei ce pretind că preţuiesc adevărul, dar consideră că adevărul este exterior propriei fiinţe. Nu ai căutat adevărul în privinţa propriului caracter, întrebându-L pe Dumnezeu ce fel de om vrea să fii *tu*. Pentru tine, credinţa este, deşi importantă, mai degrabă o „religie” decât o experienţă personală care să te apropie de Dumnezeu. Or ce alt scop ar putea să aibă o credinţă? Unde nu există experienţa apropierii de Dumnezeu, nu există religie sau, cel puţin, nu una adevărată. O astfel de religie nu este neapărat falsă în ceea ce priveşte preceptele sale, ci în ceea ce priveşte lucrarea sa în inimile oamenilor. Dacă este adevărat ceea ce spun – şi doar tu eşti în măsură să stabileşti dacă lumina vorbelor mele a fost îndreptată în direcţia corespunzătoare – atunci nu vei descoperi niciodată *adevărul suprem* şi nici *libertatea deplină* pe care le cauţi, indiferent dacă reuşeşti

sau nu să ajungi în Occident.

81
Apropierea de Dumnezeu

Cuvintele incisive şi provocatoare ale tânărului pastor fură urmate de o tăcere îndelungată.

Ora era înaintată. Doamna Palacki se retrăsese între timp la culcare. Cămăruţa era luminată doar de becul slab al unei veioze. Bătrânul Palacki stătea în continuare cu ochii închişi, dar cu spiritul mai treaz ca niciodată, rugându-se fierbinte, cu inima plină de bucurie.

Într-un târziu, Iosif fu cel ce rupse tăcerea.

— Bine, dar în ce fel poţi să te apropii de Dumnezeu? Oamenii şi-au pus această întrebare de când e lumea, dar puţini au găsit răspunsul.

— Asta pentru că foarte puţini au căutat răspunsul la Iisus Hristos. Aici greşesc şi fraţii tăi evrei şi nu pentru că adevărul în care cred ei ar fi greşit, ci fiindcă este incomplet. Dumnezeu vi L-a trimis pe Iisus *vouă*, copiilor lui Israel. Pentru a fi un evreu complet, trebuie să te apropii de Dumnezeu ca de Tatăl vestit lumii de către Iisus. În lipsa acestei apropieri, Dumnezeu rămâne judecătorul şi legiuitorul fioros şi atotputernic din Vechiul Testament, fără să devină însă un Tată. Prin urmare, relaţia voastră cu El rămâne incompletă. Ceea ce îl face pe Iisus unic, ceea ce îl face Mântuitorul nostru, este faptul că El a venit să ne arate modul în care putem să ne apropiem de Cel căruia Vechiul Testament îi face doar un portret vag şi îndepărtat.

Se lăsă din nou tăcerea. Cel ce o rupse într-un târziu fu din nou Iosif.

— Nu consideri, aşadar, că evreii cred în ceva ce *nu* este adevărat, cum aş spune eu despre budişti, de pildă?

— Sub nicio formă. Dacă asta ţi-am dat de înţeles, te rog să mă ierţi. Din punctul meu de vedere, credinţa poporului tău nu este falsă, ci doar incompletă.

Palacki chibzui preţ de o clipă, apoi adăugă:

— Dar poate că una dintre uşile ferecate din fiinţa ta ce se cer deschise are scris pe ea chiar numele lui Iisus.

Iosif dădu încet din cap, fără să spună nimic.

— Am început prin a-ţi vorbi despre aceste uşi lăuntrice, continuă Palacki, fiindcă tocmai aceasta este uşa pe care trebuie să o deschidă fiecare evreu, acceptând adevărul că Iisus este Mântuitorul nostru.

— Şi, cu toate că eu *sunt* evreu, spuse Iosif după un scurt moment de tăcere, tu îmi spui „frate”. Nu mulţi creştini ar face asta.

Palacki încuviinţă, zâmbind, din cap.

— În secolul I, spuse el, fariseul Pavel, care, din prigonitorul creştinilor, a devenit apostolul mişcării pe care încercase să o nimicească, scria într-o epistolă adresată efesenilor despre tainica legătură ce exista între iudaism şi creştinism. El a numit-o „taină”, iar eu sunt convins că legătura aceea există şi în ziua de azi.

— Adică?

— Încercând să explice tinerei congregaţii creştine relaţia aparte dintre iudaismul Vechiului Testament şi *iudaismul faptic al Noului Testament*, Pavel vorbeşte de separarea ce exista altă dată între evrei, cei tăiaţi împrejur, şi neamuri, cei netăiaţi împrejur. Iisus, spune el, a venit pe pământ să facă din cei doi un singur om nou – să-i unească pe toţi în legămintele făgăduinţei. Pavel o numeşte „taină” – o taină ce n-a fost făcută cunoscută în celelalte veacuri şi care acum este pusă în lumină înaintea tuturor... dar – şi aici este marele hop de care se poticnesc evreii şi care îi împiedică să înţeleagă pe deplin revelaţia – acest adevăr se arată *prin Iisus*. Pavel spune aşa: „*Neamurile sunt împreună moştenitoare cu noi*, alcătuiesc un *singur* trup cu noi şi *iau parte cu noi la aceeaşi făgăduinţă* în Hristos Iisus”. *Iau parte cu noi la aceeaşi făgăduinţă*! repetă el cu înflăcărare. La ce altă făgăduinţă s-ar putea referi dacă nu la legământul făcut cu Avraam – *legământ îndeplinit acum prin Iisus*. Dacă aici Pavel nu vorbeşte clar despre frăţia

dintre evrei şi creştini, atunci zău că nu ştiu despre ce vorbeşte!

Iosif râse încetişor.

— Ai dreptate.

— Iudaismul şi creştinismul, aşadar, dragul meu prieten – şi frate!, continuă Palacki, nu sunt două religii separate şi distincte. Ele au acelaşi fundament şi cresc din acelaşi pământ. Iudaismul, ca „sistem" religios însă, pur şi simplu nu se foloseşte îndeajuns de aceste premise. Dumnezeu a sădit sămânţa pe vremea lui Avraam şi în cele patru mii de ani care au trecut de atunci aceasta s-a dezvoltat sub forma unui copac falnic şi viguros. Evreii nu trebuie decât să ridice ochii şi să privească *întregul* copac al creaţiei lui Dumnezeu în loc să se mulţumească la nesfârşit cu amintirea fragmentară a unei etape de tranziţie din creşterea copacului. În sens spiritual, toţi creştinii sunt evrei. Suntem cu toţii sămânţa lui Avraam şi moştenitorii făgăduinţei. Evreii, pe de altă parte, trebuie să fie creştini, adică slujitori ai lui Hristos – ai Fiului lui Dumnezeu, Iisus Mântuitorul, evreu la rândul Său, evreul complet trimis de Tatăl ceresc – pentru a deveni evrei cu adevărat *compleţi* şi *împliniţi*. Între un evreu şi un creştin, niciunul nu este inferior sau superior celuilalt. *Creştinii sunt evrei* pentru că au fost altoiţi în copacul familiei lui Dumnezeu şi astfel au devenit – în mod spiritual – părtaşi la făgăduinţa făcută de Dumnezeu lui Avraam; iar *evreii trebuie să fie*, *la rândul lor*, *creştini* pentru a putea să ia parte plenar la împlinirea acestei făgăduinţe. Voia lui Dumnezeu este ca noi să trăim într-o armonie perfectă. Cuvintele lui Pavel arată lucrul acesta cu o precizie minunată – *Neamurile sunt împreună moştenitoare cu noi*... şi *iau parte cu noi la aceeaşi făgăduinţă*! Nu înţelegi? continuă el înflăcărat. Ai o oportunitate pe care eu, un creştin, n-o voi avea niciodată – oportunitatea de a deveni un evreu şi un creştin *complet*, un om al lui Dumnezeu împlinit şi întreg. Deşi sunt cât se poate de mulţumit cu soarta mea, recunosc că te invidiez

pentru această şansă. Te invidiez pentru această oportunitate de a deveni un lider printre semenii tăi, un lider care înţelege cu adevărat cât de profundă este făgăduinţa pe care poporul tău a fost ales s-o vestească lumii.

82
Următoarea etapă a călătoriei

Kochow Rydz, cel mai tânăr membru activ al frăţiei, o luă peste câmp şi ajunse la uşa din spate a reşedinţei Palacki la ora unu şi jumătate noaptea.

Iosif era pregătit. Discuţia cu Palacki durase cam până pe la 23: 30, după care trăsese un pui de somn. Când sosi Kochow, îşi luă rămas-bun de la gazde şi primi sincerele lor urări de bine, apoi se îmbarcă în următoarea etapă a călătoriei sale spre libertate.

Tânărul creştin şi fugarul evreu merseră pe jos cale de optsprezece kilometri în plină noapte. La destinaţie, spre uimirea lui Iosif, îl aştepta acelaşi automobil pe care îl abandonase cu o zi şi jumătate în urmă în hambarul din celălalt capăt al oraşului.

Rezervorul maşinii fusese umplut cu benzină, plăcuţa cu număr sovietic fusese înlocuită cu una poloneză, iar pe jos, într-o pungă, găsi un termos cu cafea fierbinte, două mere şi o pâine proaspătă.

— Bine, dar cum... de unde... îngăimă el uimit.

— Am avut grijă să nu duci lipsă de nimic, răspunse tânărul său însoţitor.

— Bine, dar credeam că frăţia voastră este restrânsă... Credeam că i-am cunoscut pe aproape toţi membrii...

— Frăţia are mulţi prieteni. Dar asta nu importă acum. Pentru a nu fi reperat – în caz că urmăritorii cunosc maşina – va trebui să conduci pe drumuri lăturalnice până în Varşovia. De regulă, folosim alte mijloace de transport, dar, având în vedere că ai copilărit în regiunea asta şi că ai venit cu maşina, de astă dată am hotărât să procedăm în felul acesta. Totuşi, fii cu băgare de seamă. Ai şi o hartă, în caz că te rătăceşti.

— Nu înţeleg ce rost are să fac un asemenea ocol. De ce n-aş lua-o direct către Germania?

— Pentru că în felul acesta, ai lăsa o pistă clară în urma ta, răspunse Kochow. Şi-apoi, unde ai sta, cum ai obţine mărci şi acte germane? Dacă dai de necaz? KGB-ul este pe urmele tale; după cele întâmplate aseară, nu mai încape nicio îndoială în această privinţă.

— Mda... desigur, ai dreptate.

— Şi, mai presus de toate, continuă Kochow, care, deşi foarte tânăr, era clar că luase deja parte la numeroase operaţiuni de acest tip şi ştia despre ce vorbeşte, ce-ai să faci după ce vei ajunge în Berlin? Dacă destinaţia ta finală este Israelul, va trebui să ajungi întâi în Vest. Or, trecerea graniţei spre Occident n-a fost nicicând mai dificilă şi mai periculoasă ca acum. Unde mai pui că e imposibil să reuşeşti de unul singur.

— Bine, dar *cum* voi ajunge în Vest? întrebă Iosif.

Preocupat să scape cu bine din Uniunea Sovietică, se gândise prea puţin la dificultăţile pe care le va avea de înfruntat ulterior. Abia acum începea să realizeze câte necunoscute implica, de fapt, periplul său.

— Nu ştiu, răspunse Rydz. Niciunul din frăţie nu ştie. Aşa cum ţi-a explicat şi Dieder, noi nu acţionăm decât ca intermediari. După ce te punem în legătură cu ceilalţi, nu te mai putem susţine decât prin rugăciune.

— Bine, dar tot nu înţeleg de ce n-aş alege ruta cea mai scurtă. Aş putea lua legătura cu colaboratorii voştri în apropiere de graniţă.

— Ai colaborat cu reţelele secrete din Rusia. Ştii mersul lucrurilor. Nu avem colaboratori la o distanţă atât de mare, ar fi prea riscant pentru toţi cei implicaţi. În astfel de cazuri, nu e cuminte să grăbeşti lucrurile. Deşi de Berlin nu ne despart decât vreo patru-cinci sute de kilometri, tu vei parcurge această distanţă într-o săptămână sau poate chiar mai mult. În caz că apare vreo situaţie neprevăzută, nu e exclus să fii nevoit să petreci chiar şi câteva luni într-o ascunzătoare. Trebuie să procedăm cu maximă prudenţă pentru a nu-i pune în pericol pe ceilalţi.

Iosif zâmbi. Da, ştia bine mersul lucrurilor. În împletitura reţelelor secrete, se cunoşteau între ele doar zalele apropiate şi totul era învăluit în mister. În ciuda străduniilor sale, în Rusia nu reuşise să stabilească niciun contact cu vreun cunoscut de-al rabinului tocmai din cauza mantiei protectoare ce îl înconjura pe acesta.

— Pentru a câştiga încrederea colaboratorilor noştri, va trebui să urmezi calea stabilită de ei, nu cea care îţi convine ţie. Aşa o dictează vremurile. Până să ajungi la Berlin vei avea, poate, de-a face cu trei-patru grupări, unite doar prin dorinţa de a ajuta, dar care ştiu prea puţine unele despre altele.

— Şi chiar nu ştii cine mă va ajuta să ajung în Occident?

— Gruparea noastră a auzit vorbindu-se despre o reţea ce s-ar putea să fie implicată în cazul tău. Se zvoneşte că s-ar pregăti fuga peste hotare a unui om important...

— A unui rabin? îl întrerupse Iosif, cu glasul plin de speranţă.

— Nu. E vorba despre un creştin, un fost deţinut politic, pare-mi-se. În ce măsură este adevărat acest zvon, n-aş putea să spun. Totuşi, bănuim că grupul s-ar putea să te ajute să treci graniţa împreună cu bărbatul de care vorbesc.

— *Grupul*?

— Cine sunt cei ce pun la cale operaţiunea de salvare – exact despre cine e vorba – nu ştim. Tot ce ştim e că s-ar putea să facă parte dintr-o reţea germană care are legături în Vest.

— Şi nu ştii nimic despre reţeaua asta?

— Doar că poartă nume de floare.

— Ce floare? se interesă Iosif, întrebându-se dacă nu e cumva aceeaşi reţea despre care auzise niscaiva zvonuri şi în Moscova.

— Nu ştiu, prietene, răspunse Rydz. Iar acum a venit vremea să ne despărţim. Domnul să fie cu tine.

— Şalom. Salută-i pe fraţii tăi din partea mea şi spune-le că le mulţumesc.

— Ne vom ruga pentru tine, frate!

83
Răzbunare

De fapt, KGB-ul era mai aproape decât bănuia Kochow Rydz atunci când îl prevenise, la despărţire, pe Iosif, în privinţa pericolului.

În timp ce tânărul Rydz se întorcea pe jos în Białystok, Emil Korsch conducea spre casa lui Dieder Palacki. Toate rapoartele primite indicau că, după trecerea graniţei, evreul fugar se îndreptase spre Białystok. Or, între graniţă şi Varşovia, aceasta era singura organizaţie creştină care ar fi putut să îi ofere ajutor şi, atât Bolotnikov, cât şi Graziński îi confirmaseră că tânărul pastor este un lider creştin îndrăzneţ nu doar la vorbă, ci şi la faptă.

Era imposibil ca Palacki să nu aibă cunoştinţă de evreu!

Acest gând îl măcinase întreaga zi, în timp ce urmase, la sugestia turnătorului polonez, tot felul de piste false. Graziński supraveghease reşedinţa familiei Palacki, dar fără niciun rezultat relevant. Totuşi, Korsch nu renunţase la bănuieli şi, într-un final, hotărâse să facă o percheziţie la faţa locului chiar în dimineaţa următoare.

Dacă nu-i va spune ceea ce voia să afle, pastorul va plăti pentru încăpăţânarea lui cu propria libertate!

Bătu cu pumnul în uşă, de astă dată fără dramul de bunăvoinţă pe care îl arătase faţă de mama trădătorului cu două nopţi în urmă.

Abia ce se crăpase de ziuă. Tânărul Palacki trebuia să fie încă acasă.

Trecură vreo două-trei minute înainte să primească răspuns, răstimp în care izbi furios cu pumnul în uşă, cât pe ce s-o dărâme.

— Dă-te la o parte, hoaşcă afurisită!

Împinse cu brutalitate uşa pe care doamna Palacki o ţinea întredeschisă şi se năpusti înăuntru, ameninţând-o cu pistolul.

Sărmana femeie amuţi de groază. Dar lui Korsch puţin îi păsa de ea. La auzul tărăboiului, Dieder îşi făcu repede apariţia din camera de zi şi ieşi în întâmpinarea intrusului.

— Palacki! răcni Korsch, îndreptându-se cu pas apăsat spre el. Îţi ordon să-mi spui tot ce ştii despre infractorul pe care îl caut.

— După cum v-am spus şi data trecută, răspunse Dieder pe un ton calm, nu am cunoştinţă de niciun infractor.

Între timp îşi făcuse apariţia şi tatăl său.

— Vă rog, domnule... Fiul meu nu ştie nimic. Poate că aş putea eu să vă...

Dosul palmei lui Korsch îl reduse imediat la tăcere, făcându-l să se prăbuşească la podea.

— Violenţa nu-şi are rostul, spuse Dieder, făcând un pas în faţă şi străduindu-se din răsputeri să-şi reprime dorinţa de a riposta.

Nu era laş şi şi-ar fi dat şi viaţa pentru tatăl său. Dar piramida de valori după care îl crescuseră părinţii lui era inversă celei ce motiva acţiunile lui Korsch şi ştia că răzbunarea nu este un răspuns... şi că, în cele din urmă, ea nu ar face decât rău tuturor celor implicaţi.

Rămase aşadar nemişcat, înfruntându-şi soarta şi rugându-se în sinea lui ca îngerii să îi păzească părinţii.

Observând văpaia care se aprinse preţ de o secundă în ochii tânărului, Korsch intui sentimentele pe care le stârnise în el. Mai văzuse acea văpaie nu o dată, în ochii credincioşilor ce nu erau îndeajuns de bărbaţi să-şi facă dreptate cu pumnul.

— L-am lovit pe taică-tău şi-ai vrea să ripostezi, nu-i aşa? Ce te opreşte? în fond, tu eşti tânăr şi puternic, iar eu, un om în vârstă. Ai putea să mă pui la pământ cu uşurinţă... poate chiar să mă ucizi, nu crezi?

Palacki rămase cu privirea aţintită în gol, fără să spună un cuvânt.

Ochii li se întâlniră din nou, la fel ca data trecută. La fel ca atunci, Korsch văzu în ochii adversarului său o sclipire

aparte, pe care însă nu reuşi s-o deosebească de scânteierea de mânie de adineauri.

Întinse mâna şi îl împinse brutal pe tânăr, făcându-l să se clatine.

— Ce te opreşte, băieţică? Hai, ce mai aştepţi, salvează-ţi părinţii, îl întărâtă el, îmbrâncindu-l din nou, cu şi mai multă forţă.

Faptul că tânărul refuza să riposteze bărbăteşte, cu pumnii, îl scotea din sărite.

— Ţi-e frică, micuţule? îl zeflemisi el, dându-i un pumn în stomac.

Dieder se încovoie de durere şi Korsch îi dădu o lovitură cu piciorul. Tânărul se prăbuşi pe spate.

— Opriţi-vă! Vă rog, opriţi-vă! strigă îngrozită mama lui, năpustindu-se spre Korsch şi apucându-l de braţ.

Agentul KGB o azvârli cât colo ca pe o păpuşă din cârpe. Bătrâna căzu pe un scaun care se răsturnă peste ea. Bătrânul Palacki se repezi imediat înspre soţia sa.

Dieder se ridică în picioare. Ochii îi aruncau iarăşi văpăi.

De Korsch ar mai fi făcut un pas spre părinţii lui, ar fi căzut pradă mâniei îndreptăţite ce clocotea acum în inima curajoasă a lui Dieder Palacki.

Sesizând schimbarea de atitudine, Korsch îndreptă spre el pistolul – singurul atu pe care îl avea, de fapt, în această confruntare.

— Ştiam eu. Eşti laş până-n măduva oaselor. Păi cum altfel să fii din moment ce eşti polonez şi creştin, pe deasupra? Iar acum ai să vii cu mine, ipocritule! Eşti arestat!

Făcu un pas în faţă, îl înşfăcă pe Dieder de braţ, îl trase înspre el şi îl scoase din casă, lăsând în urmă doar plânsul şi gemetele unei mame şi rugile murmurate de un tată bătrân pentru fiul său mult iubit.

84
Soţi şi soţii

Avea faţa şi hainele murdare de pământ, dar nimic din toate acestea nu putea să ştirbească zâmbetul radios ce apăru pe faţa Angelei Peters când femeia ieşi din întuneric şi văzu deasupra gropii chipul soţului său.

— Franz! exclamă ea cu o bucurie nemărginită, apucându-l de mâini.

După ce bărbatul o ajută să iasă din tunelul pe care îl săpase special pentru ea, Angela i se prăbuşi în braţe.

— *Ştiam* că eşti tu... mesajul... iarba neagră...

Nu putu să-şi ducă vorba până la capăt. În timp ce soţia lui plângea cu suspine, Franz îi săruta buzele şi obrajii, pe care acum râurile de lacrimi prefăceau pământul în noroi.

Kohl şi soţia lui, care ieşiră din tunel la scurt timp după Angela, se strângeau şi ei fericiţi în braţe, sărbătorindu-şi revederea aşa cum nu putuseră să o facă în înghesuitul cavou subteran.

Al treilea membru al echipei de salvare, Friedrich Detmold, privea totul cu satisfacţie şi mândrie. Parcă nu mai simţise de ani de zile atâta mulţumire sufletească. *Poate că*, *în loc de ridicat zgârie-nori*, *ar trebui să m-apuc de săpat tuneluri*! îşi spuse el zâmbind.

Recunoscându-l pe misteriosul antreprenor care o vizitase în casa fratelui său cu câteva săptămâni în urmă, Angela alergă la el şi îl îmbrăţişă.

— Herr Detmold! exclamă ea printre lacrimi. Vă mulţumesc... vă mulţumesc din suflet!

— Văd că aţi desluşit instrucţiunile mele, spuse bărbatul, râzând. Deşi mă tem că talentul meu de desenator lasă de dorit.

— O, da, totul a fost cât se poate de clar!

Între timp, soţul ei scotea funia din groapă.

— Ai pus totul la loc, Geoff? îl întrebă el pe Kohl.

— Da. Prietenul nostru Brecht este în afara oricăror suspiciuni şi vom putea apela la el din nou cu proxima ocazie.

— În acest caz... să le arătăm soţiilor noastre Berlinul de Vest!

— Bine că mi-am amintit! exclamă Angela. Trebuie să sun pe cineva.

— Pe cine?

— O prietenă de suflet m-a rugat să iau legătura cu o persoană la care ţine foarte mult... şi să-i spun că speră să o revadă în curând.

85
O veste mult aşteptată

Ursula presimţise că se apropie o schimbare. De aproape o săptămână încoace simţea nişte imbolduri misterioase în timpul rugăciunilor şi, atât Iosif, cât şi Sabina îi ocupau aproape constant gândurile.

Dar, oricât s-ar fi rugat, nu reuşea să desluşească mesajele Tatălui. În suflet începuse parcă să i se înfiripe speranţa, dar aceasta era împletită cu un sentiment ciudat de renunţare, ca şi cum Dumnezeu ar fi fost pe cale să-i ceară un sacrificiu, să-i ceară să renunţe la ceva... la ceva ce va trebui să lase în mâinile Lui.

De vreo trei-patru ori, pusese mâna pe telefon pentru a-l suna pe Thaddeus, dar de fiecare dată se răzgândise. Ce să-i spună?

De vreo două-trei ori, se aşezase la masă să-i scrie o scrisoare, dar fără niciun rezultat. *Poate că am să-i fac o vizită săptămâna viitoare*, îşi spuse ea.

Îşi termină cina frugală şi se ridică de la măsuţa din bucătărie. Se anunţa a fi o seară plăcută şi soarele nu avea să apună decât peste câteva ore.

Va face o plimbare.

La ieşirea din bloc, porni nepăsătoare într-o direcţie oarecare, fără o ţintă anume.

Peste jumătate de oră, spre surprinderea ei, se trezi în apropierea punctului vamal de pe Friedrichstrasse dintre Berlinul de Est şi cel de Vest. Se opri şi privi întâi la dreapta şi apoi la stânga de-a lungul zidului din beton şi sârmă ghimpată ce se întindea cât cuprindeai cu ochii în ambele direcţii.

Fără să se gândească la ceva anume, rămase o vreme cu privirea aţintită asupra zidului, apoi privi prin punctul de trecere a frontierei spre celălalt sector, un sector ce acum părea nespus de mohorât şi de pustiu.

Unde-o fi Sabina? *Ce să mă fac*?

Rămase nemişcată, prinsă parcă între două lumi, între Est şi Vest, între oprimare şi libertate, între trecutul din care venise şi viitorul spre care se îndrepta.

Dar care era, în fond, viitorul ei?

Unde trebuia să ajungă ea, Ursula Wissen, o fiică a lui Israel ce pribegea încă fără patrie?

Stătea nemişcată în dreptul liniei ce punea în mişcare toate lucrurile, a barierei ce tăia lumea în două jumătăţi – una înrobită şi cealaltă liberă – aşa cum marele zid al adevărului împărţea lumea în două spiritualităţi diferite – una pierdută şi cealaltă mântuită, una ce va ajunge în iad şi una ce va ajunge în rai.

Parcă se afla, la rându-i, în aceeaşi ţară a nimănui precum cel spre care privea, incapabilă să meargă *mai departe* în viaţă... înainte de a primi un semn clar că i se permite să lase în urmă trecutul o dată pentru totdeauna.

Şi totuşi... deşi scormonea cu privirea... nu vedea ce se ascunde dincolo de zidul prezentului...

— Pot să vă ajut cu ceva, domnişoară? se auzi o voce lângă ea.

Ursula tresări speriată şi se întoarse spre cel care-i adresase întrebarea. Era un soldat american. Un grănicer.

— O, nu... Nu, mulţumesc... Mă gândeam doar.

Se întoarse cu spatele la zid şi se îndepărtă, întrebându-se ce o determinase să vină aici şi ce legătură avea asta cu presimţirile care nu-i mai dădeau pace de două-trei zile încoace.

Umbrele asfinţitului începeau să se lase peste oraş, dar ea încă nu avea chef să se întoarcă acasă.

Paşii o purtară încet spre centrul oraşului. În scurt timp, se plimba deja pe Kurfürstenstrasse, înconjurată de oameni, zarva şi forfota specifică Berlinului de Vest, ce nu se domolise nici acum, deşi era trecut de ora nouă şi jumătate. Se simţea străină, nelalocul ei în mijlocul acestui tumult, dar, în mod ciudat, mulţimea zgomotoasă din jurul ei,

formată din străini ca ea, îi dădea totodată un sentiment de apartenenţă cum rar încercase de când trăia în Berlin.

Cât timp s-a plimbat aşa, nu ştia. Năpădită de gânduri şi senzaţii pe care n-ar *fi* putut să le descrie în cuvinte, Ursula pierdu şirul orelor. Ceea ce marca plimbarea ca un fir roşu era sentimentul oarecum derutant că îşi ia rămas-bun de la oraşul în care locuise atâţia ani de zile.

Oare Domnul mă pregăteşte să părăsesc acest loc? era doar una dintre întrebările care o măcinau când se întoarse acasă, în jur de ora unsprezece.

Abia ce ieşi din cadă, copleşită încă de gânduri derutante şi adâncită în rugăciune, când sună telefonul.

Scurta convorbire se încheie prin stabilirea unei întâlniri. Când puse receptorul în furcă, Ursula se simţi cuprinsă de o euforie cum nu mai încercase de luni de zile. Înţelegea, în sfârşit, ce însemnase acea presimţire.

Pentru asta o pregătise Dumnezeu azi – şi în toate zilele anterioare!

Primise, în sfârşit, veşti despre Sabina. Parcă nici nu-i venea a crede!

Chiar dacă nu o contactase Sabina personal, era extraordinar să afle, în sfârşit, ceva despre prietena ei.

Telefonul pe care îl primise din partea Angelei Peters, ca trimis din rai, răspundea rugăciunilor pe care le înălţase întreaga zi.

Angela spusese că Sabina s-ar putea să o urmeze în curând!

Oare ce să însemne cealaltă jumătate a presimţirilor mele? se întrebă Ursula emoţionată, în timp ce stătea întinsă în pat. La ce va trebui să renunţe? Oare... la Iosif?

Dar nu se va gândi acum la asta. Actuala turnură a evenimentelor era prea incitantă şi voia să se bucure de ea din plin.

Acum *chiar* că îl va suna pe Thaddeus – mâine dimineaţă la prima oră!

Abia aştepta să-i dea vestea cea bună.

86
Descoperirea refugiului

De peste trei luni, Matthew, Sabina şi baronul von Dortmann stăteau în expectativă – una dintre cele mai dificile încercări la care poate fi supus spiritul uman.

Totuşi, mediul în care se aflau nici c-ar fi putut fi mai pe placul lor. Contactul cu fermierii creştini ce trăiau în comuniune cu pământul revigorase atât trupul, cât şi mintea baronului von Dortmann. Acesta stătea până noaptea târziu în compania lui Herr Moeller, patriarhul restrânsei comunităţi, dezbătând diverse subiecte teologice, vorbind despre vederile lor comune cu privire la poziţia creştinească de neutralitate sau discutând despre roadele pământului şi ale sufletului.

Pe măsură ce săptămânile se transformaseră în luni, Sabina şi Matthew discutară despre mulţumirea pe care o simte baronul în comunitatea de menoniţi la fel de mult cât s-a rugat acesta pentru o ieşire din impasul în care se aflau tustrei, impas de care se considera direct responsabil.

— Sunt american, a spus Matthew după ce Sabina i-a relatat discuţia avută cu tatăl ei. Gândul că locul acesta se află sub controlul comuniştilor mă scoate din minţi. Nu vreau să rămân aici niciun minut mai mult decât este necesar.

Gândul ca oricare dintre ei să fie separat de ceilalţi era de neconceput.

Încă nu luaseră o decizie finală. Tustrei doreau să facă voia lui Dumnezeu, doar că până acum niciunul nu reuşise să discearnă în ce consta aceasta. Continuau, aşadar, să se roage constant pentru călăuzire.

Între timp, prietenul lor Udo Bietmann trimisese vorbă mai multor grupări secrete din Europa de Est, în speranţa că una dintre ele ar putea să ofere o soluţie salvatoare celor trei fugari, dar până acum nu primise niciun răspuns

îmbucurător: deocamdată nu se punea la cale nicio operaţiune de salvare. Totuşi, strădaniile lui nu rămăseseră fără ecou. Vestea se răspândise prin reţeaua creştină din Polonia, ajungând până în Białystok.

În cele din urmă, ajutorul veni, aşa cum se aşteptaseră de la bun început, din partea celor din Grossbeeren.

În urma vizitei Angelei, nerăbdarea celor trei crescu simţitor, îngreunând şi mai mult ultimele stadii ale aşteptării.

Şase zile mai târziu, neştiind că de o săptămână încoace era urmărit de *Stasi*, Bietmann îşi făcu apariţia la ferma Moeller. După expresia feţei, era clar că nu bătuse atâta drum doar pentru a le face prietenilor săi o vizită de curtoazie.

— M-a sunat Erich Brumfeldt, îi spuse el Sabinei, de îndată ce păşi în casă. Unde sunt Matthew şi tatăl tău? Trebuie să stăm de vorbă.

— Vino, am să te duc la ei, zise ea, conducându-l la hambarul în care se aflau Matthew şi tatăl ei.

Peste câteva minute, ieşiră toţi patru în curte, discutând.

— Sora lui Dahimann a reuşit să treacă graniţa acum câteva zile.

— O, ce veste minunată! exclamă Sabina.

— Fiţi pregătiţi să acţionaţi la primul semn. El ar putea să vină mâine sau poate peste-o săptămână. Erich spunea că Dahimann aşteaptă să-l contacteze un tip de dincolo – un antreprenor, în rest, totul e aranjat.

— Vom fi pregătiţi, îl asigură Matthew.

Erau atât de absorbiţi de discuţie, încât niciunul dintre ei nu observă silueta bărbatului care, după ce îşi parcase maşina la câteva sute de metri de fermă, se apropiase pe furiş pe lângă pinii ce mărgineau proprietatea.

În mâna dreaptă ţinea strâns un binoclu pe care, în momentul în care avu o vedere clară asupra casei, îl ridică la ochi, chiar în momentul în care cel pe care îl urmărea

bătu la uşă.

În clipa în care o zări pe Sabina, ştiu că aşteptarea lui nu fusese în van!

Nici el, nici râvnita sa pradă frumoasă şi nevinovată n-aveau să ştie vreodată cât de mult amintea acest moment de cel ce avusese loc cu mulţi ani în urmă, când *superiorul* urmăritorului pândise acelaşi chip încântător din pădurea moşiei Dortmann. Cât de puţine se schimbaseră de atunci! Gustav o urmărea în continuare, chiar dacă prin ochii altuia, iar îngerii care o ocrotiseră atunci vegheau şi acum asupra fiicei lui Dumnezeu.

Este fără doar şi poate femeia pe care mi-a descris-o şeful, îşi spuse agentul de cum o văzu pe Sabina.

Îi urmări pe cei doi prin binoclu până la hambar şi când, la scurtă vreme după aceea, aceştia ieşiră însoţiţi de alţi doi bărbaţi, aproape că-şi ieşi din piele de extaz. Asta sigur îi va aduce promovarea!

Îi localizase, în sfârşit, pe fugari!

Se întoarse grăbit la maşină şi, în scurt timp, gonea deja înapoi spre Berlin.

87
Minciuna

Lola ştiu că Schulte făcuse o descoperire importantă de îndată ce acesta intră victorios în birou.

— Unde-i şefu'? Trebuie să-i vorbesc imediat.

— Domnul Schmundt este... ăă... este plecat, răspunse Lola în doi peri. Le-ai dat de urmă? adăugă ea pe un ton ce vădea o putere de influenţă mult mai mare decât avea momentan asupra şefului de secţie.

— Da – da, i-am descoperit! răspunse aghiotantul pe un ton triumfător. Trebuie să vorbesc neapărat cu Herr von Schmundt! Putem să îi arestăm chiar azi. Ştiu că asta şi-ar dori şefu'.

Ceea ce s-a întâmplat în următoarele câteva minute nu a fost ceva premeditat, dar nici accidental.

A spune că s-a *întâmplat* pur şi simplu ar fi cu totul eronat. De fapt, Lola înclina de ceva vreme în această direcţie. E drept că nu preconizase exact momentul, dar asta nu schimba cu nimic faptul că lucrurile s-au întâmplat cum s-au întâmplat pentru că aşa *a vrut* ea.

Direcţia în care ne canalizăm gândurile produce rezultate care, la prima privire, ar putea să pară întâmplătoare. De fapt, ele nu sunt nici pe departe o pură „întâmplare". Majoritatea lucrurilor care ni se întâmplă în viaţă au într-un fel sau altul legătură cu gândurile, sentimentele şi atitudinile pe care alegem să le avem. Ceea ce ne determină cu o precizie militară direcţia în viaţă este *voinţa* şi multitudinea de alegeri, mai mult sau mai puţin importante, pe care le facem prin exercitarea ei.

În anii ce vor urma, amintindu-şi de acea scurtă conversaţie cu Schulte, Lola se va întreba în repetate rânduri dacă procedase corect, dacă minciuna fusese un preţ justificabil în schimbul libertăţii ei şi a celorlalţi. Într-adevăr, minţind obţinuse, poate, o libertate fizică,

vremelnică, dar poate fi conştiinţa cu adevărat *liberă*, dacă libertatea se obţine prin înşelăciune?

Era o dilemă la care nu avea să găsească niciodată un răspuns.

În acea zi, Lola nici măcar nu se gândi la asta. Înainte să-şi dea bine seama ce face, minciunile începură să curgă şi, deşi tremura de groază gândindu-se ce ar păţi dacă i s-ar descoperi fapta, încă nu simţea niciun fel de remuşcare.

Acesta a fost momentul în care mişcările progresive şi nevăzute ale voinţei sale au atins punctul culminant. Stavilele decizionale ale fiinţei ei au fost, brusc, spulberate şi, peste câteva minute, când Schulte părăsea biroul, toate punţile care o legau pe Lola de trecut ardeau în flăcări.

Adoptând aerul autoritar care o ajutase atât de mult în urmă cu câteva luni, Lola se adresă tânărului agent – ce se distingea doar prin mediocritate – cu o siguranţă de sine căreia acesta îi cedă imediat. Lolei fără îndoială că nu i-ar fi ieşit figura dacă Galanov ar fi lucrat încă în cadrul departamentului.

— Minunat, Herr Schulte! exclamă ea exuberantă. Am să-i comunic imediat vestea domnului von Schmundt. Şeful m-a rugat să îl contactez de îndată ce apare ceva.

— Bine, dar n-ar trebui să vorbesc eu cu...

— Nicio grijă, Herr Schulte, îi tăie Lola vorba. Am să-i dau imediat de veste că i-aţi găsit pe fugari în... Kehrigkburg?

— Da, în Kehrigkburg.

— La ferma lui Bietmann? întrebă ea, mizând totul pe o carte.

Dacă se înşela cu privire la informaţiile lui Schulte, prin această întrebare putea să-i dea chiar ea în vileag pe fugari.

— În apropiere de fermă. Dar Bietmann este, fără doar şi poate, implicat. Nu ştiam că sunteţi atât de familiarizată cu cazul.

— Cum să nu fiu? ripostă Lola. Am lucrat la acest caz de

la bun început. Aseară, când s-a întors în oraş, minţi ea, Herr von Schmundt mi-a spus că este sigur că fugarii se adăpostesc în Kehrigkburg şi că se va duce personal la faţa locului, iar în cazul în care v-aţi întoarce înainte de a ajunge el acolo, mi-a dat ordin să vă cer toate informaţiile pe care le aveţi şi să vă trimit la Halle pentru a-i ajuta pe colegi.

— La ce să-i ajut? întrebă Schulte, nedumerit.

— La depistarea celorlalţi membri ai reţelei creştine; nu v-a spus Herr von Schmundt? ripostă Lola pe un ton vexat. Iar acum aştept să îmi comunicaţi detaliile, Herr Schulte. Şeful de secţie trebuie să fie informat cât mai repede!

Tânărul agent îi relată pe scurt cele văzute la ferma până la care îl urmărise pe Bietmann.

— În regulă, Herr Schulte... Şi permiteţi-mi să vă felicit! exclamă Lola. Dacă trădătorii vor fi aduşi în faţa justiţiei, vă aşteaptă, fără îndoială, o promovare. Iar acum trebuie să porniţi neîntârziat spre Halle. Echipa de acolo duce lipsă de agenţi. Omsberg vă aşteaptă. Îl veţi găsi la hotelul Lenin.

Oarecum buimăcit, dar convins că nu are de ce să pună sub semnul întrebării ordinele primite de la secretară, Schulte părăsi clădirea.

După ce se asigură că agentul plecase, Lola stinse lumina, aruncă o privire în jur oftând adânc, apoi încuie biroul şi plecă.

Avea de îndeplinit o misiune importantă.

88
Pelerinajul lui Iosif

Fugarul evreu străbătea Polonia, ţara sa natală, îndreptându-se spre libertatea pe care spera să o găsească în Occident.

Însă bătăile insistente pe care le simţea în uşa inimii îl îndemnau să caute şi un alt fel de libertate. Libertatea de care îi vorbise prietenul lui din Białystok, de a cărui soartă nedreaptă el nu avea cum să ştie. Cât de repede venise momentul prorocit de tânărul pastor – momentul în care tăria credinţei lui avea să fie pusă la încercare în cuptoarele sufletului din gropile cu noroi ale Egiptului! Loviturile de bici primite de acest rob de la supraveghetorii lui, care în acest caz nu erau egipteni, ci ruşi, aveau să stabilească dacă poseda sau nu libertatea lăuntrică de care îi vorbise evreului pe care îl numise, cu bună-credinţă, *frate*.

Între timp, Iosif ben Eleazar trecea de la o persoană de contact la alta, prin frăţii şi reţele fără nume – dormea... mânca... mergea ba pe jos, ba călare... fără să ştie încotro se va îndrepta în momentul următor.

Era, pentru prima dată în viaţă, nevoit să se încreadă orbeşte în alţii. El, cel ce îi ajutase cândva pe alţii, era acum pelerinul buimac ce avea nevoie de ajutor, trezit în miez de noapte de glasurile unor străini ce îl îndemnau să se îmbrace degrabă şi să îi urmeze. *El* era pelerinul ce dormea ba în hambare, ba în aşternuturi moi, cu totul dependent de alţii. Iar aceştia îi asigurau toate nevoile câtă vreme făcea ceea ce i se spunea.

Pe măsură ce treceau zilele însă, punea tot mai mult stăpânire pe el sentimentul că paşii săi nu sunt călăuziţi nici de el, nici de cei, mulţi la număr, ce-i ofereau ajutor, ci de o forţă nevăzută ce îl păzea necontenit. Nu simţise nicicând atât de clar *prezenţa* lui Dumnezeu în viaţa lui.

Cuvintele lui Palacki îi reveneau tot mai des în minte,

săvârşindu-şi lucrarea în adâncul fiinţei lui, făcându-l să îl vadă pe Cel de Sus într-o lumină cu totul nouă.

Pentru a fi un evreu complet trebuie să te apropii de Dumnezeu ca de Tatăl vestit lumii de către Iisus.

Altfel relaţia voastră cu El rămâne incompletă... *Mântuitorul nostru*, *Iisus*, *a venit să ne arate calea de a ne apropia de Cel căruia Vechiul Testament îi face doar un portret vag şi îndepărtat*.

Iosif simţea tot mai pregnant apropierea Tatălui, dar nu ştia ce să facă, cum să reacţioneze. În credinţa sa iudaică nu exista nimic care să-i explice ce se întâmpla acum cu el şi să-i arate care ar trebui să fie răspunsul său la aceste chemări venite din partea marelui EU SUNT, taina cândva de nepătruns ce, dintr-odată, parcă nu mai era deloc atât de tainică.

Îl măcina continuu întrebarea ridicată în moara intelectului său de torţa cuvintelor lui Dieder Palacki: Putea el să se considere un *veritabil* căutător al adevărului? Era, oare, pregătit să caute adevărul cu privire la sine, la propriile defecte, la crăpăturile din propriul său sistem de credinţă?

Era îndeajuns de ascuţit la minte pentru a şti la ce duc întrebările de felul acesta. Dar avea el, oare, curajul de a privi adevărul drept în faţă?

Ştia că, în ceea ce îl priveşte, întâlnirea cu frăţia din Białystok se reducea, în esenţă, la o singură întrebare: *Şi dacă*... *creştinii chiar au dreptate*?!

Dacă ar fi căutat doar adevărul *raţional* atunci o astfel de întrebare nu ar fi avut implicaţii foarte semnificative, oricare ar fi fost răspunsul. Dar dacă era un *veritabil* căutător al adevărului – o distincţie la care nici nu se gândise până la discuţia avută cu Palacki – atunci de această întrebare depindea... întregul univers!

Dacă răspunsul lui ar fi afirmativ, ar urma, în mod imperativ şi inevitabil, întrebarea: *Şi în lumina acestui adevăr*, *cum trebuie să îmi trăiesc viaţa*?

Şi uite aşa, în timp ce străbătea lungul său drum spre libertatea lumească, Iosif ben Eleazar, polonez cu sânge de evreu şi un destin de copil al lui Dumnezeu, simţind tot mai clar chemarea Tatălui în sufletul său însetat de adevăr, începea să năzuiască tot mai mult la un alt fel de libertate. Tăria de caracter i-a fost încercată în cazanele îndoielii şi ale nesiguranţei, unde, încetul cu încetul, sub acţiunea focului lăuntric, aceasta căpăta forma hărăzită fiilor lui Dumnezeu încă de la începutul timpurilor.

89
Un ajutor nesperat

Departe în vest, în RDG, alţi copii ai lui Dumnezeu aveau să primească ajutor de unde nici nu se aşteptau.

Lola Reinhardt urmărise mişcările lui Gustav mai îndeaproape decât realizase acesta. Deşi nu îi întâlnise vreodată pe fugari, informaţiile pe care le deţinea şi comentariile lui Schmundt făcuseră să i se înfiripe treptat în minte gândul că ar putea găsi o prietenă în tânăra pe care o căuta şeful ei.

De unde să fi ştiut Lola ce forţe lucrau în fiinţa ei? Dacă i s-ar fi vorbit în acest stadiu iniţial al trezirii sale despre îndemnurile pe care le face Duhul Sfânt al lui Dumnezeu spiritului uman, explicaţiile n-ar fi făcut decât s-o zăpăcească. Totuşi, chiar dacă ea nu o ştia încă, chemarea divină se făcea deja simţită în sufletul acestei fiice pe care Dumnezeu dorea să şi-o apropie într-un mod cu totul aparte.

Când realiză ce se va întâmpla când Gustav va vorbi cu Schulte, Lola ştiu că sosise, în sfârşit, momentul deciziei. Mai devreme sau mai târziu cei doi vor lua legătura. Diversiunea creată de ea nu făcuse decât să amâne puţin inevitabilul. Avea la dispoziţie două-trei... cel mult patru zile.

Ar fi putut să găsească ferma în baza indicaţiilor date de Schulte, dar hotărî în schimb să se ducă direct la Udo Bietmann, de a cărui activitate avea cunoştinţă de ceva vreme.

Primele momente petrecute în pragul casei lui Bietmann au fost pline de stânjeneală – ce-i drept, mai mult pentru Lola decât pentru tânărul fermier. Iubirea creştinească pe care o simţi bărbatul de cum dădu cu ochii de ea nu dispăru din sufletul lui nici măcar după ce Lola îi spuse unde lucrează.

— Herr Bietmann?

— Da, eu sunt Udo Bietmann.

— Nu mă cunoaşteţi... şi vă rog... Nu trebuie să vă temeţi de ceea ce am să vă spun...

Se opri din nou, gâtuită de emoţie. Cât de mult se schimbase de anul trecut, când acţionase cu atâta siguranţă de sine, chipurile în numele departamentului pe care îl reprezenta! Chiar şi autoritatea afişată în discuţia avută în dimineaţa aceasta cu Schulte nu fusese decât o mască. Acum, că acţiona în numele adevărului, toate măştile căzuseră şi smerenia întipărită pe chipul ei de această schimbare drastică se vedea cu ochiul liber.

— Sunt secretara lui Gustav von Schmundt de la *Stasi*, continuă ea. Trebuie să iau legătura urgent cu persoanele pe care le adăpostiţi.

— Nu adăpostesc pe nimeni, răspunse Bietmann, relativ sincer.

— Mă refer la persoanele care sunt adăpostite la ferma din afara satului.

Bietmann o privi intrigat. Era evident că femeia ştia multe.

— Vă rog să aveţi încredere în mine, îl imploră Lola. Am venit din proprie iniţiativă. Herr von Schmundt ar da ordin să fiu arestată dacă ar şti că mă aflu aici. Trebuie să vorbesc cu ei. Sunt convinsă că şeful meu va organiza în curând o razie – mâine sau cel târziu poimâine.

— Ce vă face să credeţi c-aş şti unde...

— Vă rog, îl întrerupse Lola. Nu am venit să îi trădez... ci să îi ajut. Sunt în mare pericol. Dacă nu părăsesc cât de repede locul acesta, Herr Schmundt va pune mâna pe ei.

Bietmann se uită adânc în ochii ei preţ de o clipă, apoi, convins că femeia spune adevărul, îi zâmbi.

— Intră, draga mea. Simt neliniştea în vocea ta. Dar înainte de a te duce la ei, te invit să servim nişte ceai împreună. După ce îmi vei spune mai multe despre pericolul de care pomeneai, voi şti ce e de făcut.

90
Lola şi Sabina

Peste o oră, Udo Bietmann îşi făcu apariţia la ferma Moeller însoţit de o femeie. Tânărul fermier ştia că îşi asumă un risc uriaş, dar avea încredere în călăuzirea Tatălui.

O căută imediat pe Sabina.

— Sabina, ţi-o prezint pe Fräulein Lola Reinhardt. Domnişoară Reinhardt... aceasta este Sabina von Dortmann.

Cele două femei dădură mâna şi îşi zâmbiră. *Chiar că e foarte frumoasă*, îşi spuse Lola. *Nu e de mirare că şeful a fost îndrăgostit de ea*.

— Vă rog să nu vă alarmaţi, domnişoară.

— De ce m-aş alarma? întrebă Sabina voioasă.

— Sunt secretara unui bărbat pe care cred că îl cunoaşteţi.

— Serios?

— Numele şefului meu este... Gustav von Schmundt.

Sabina se făcu albă ca varul şi aruncă o privire îngrozită spre Bietmann, neînţelegând ce se petrece.

— Nu-ţi fie frică, Sabina, o linişti fermierul. Am discutat o oră întreagă cu domnişoara Reinhardt. A venit să vă ajute.

Liniştindu-se cât de cât, Sabina îşi întoarse din nou privirea spre Lola.

— Herr von Schmundt ştie – sau va şti în curând – unde vă aflaţi, continuă Lola într-un suflet. Va trebui să plecaţi de aici cât mai repede. Chiar astăzi.

— Bine, dar... cum de ştiţi atâtea despre noi?

— E o poveste lungă, Fräulein Dortmann, spuse Lola cu un zâmbet trist care străpunse inima Sabinei.

— Bine, dar... unde să...

— Vă veţi întoarce la ferma mea, spuse Bietmann.

— Sub nicio formă, îl întrerupse Lola pe un ton categoric.

Nu se pot întoarce la Kehrigkburg. Numele dumitale este primul pe listă, Herr Bietmann. Şeful meu îţi cunoaşte şi casa, şi chipul. V-aţi mai întâlnit o dată, la ieşirea din sat.

Gândurile lui Bietmann reveniră la incidentul de anul trecut, când încercase să îl încetinească pe agent cu ajutorul vacilor lui Micka.

Prietenul său regreta şi acum slăbiciunea de care dăduse dovadă în ziua aceea. Poate că sosise momentul să îşi răscumpere greşeala, oferind ajutorul pe care nu putuse să îl ofere atunci.

— Va trebui să vă duc înapoi la Dahimann, spuse Bietmann. Veţi aştepta acolo până primim de ştire că putem pune planul în aplicare.

— Şi tu? întrebă Sabina. Vei fi în mare pericol.

— Probabil că voi fi, murmură Bietmann, îngândurat.

Cugetă preţ de o clipă, apoi adăugă:

— Îmi voi duce soţia şi fiica în est, la nişte prieteni. Aşa e cel mai cuminte. Nu pot să le pun şi pe ele în pericol. Comunitatea de menoniţi va fi în siguranţă după plecarea voastră. În prezent se află în graţiile autorităţilor şi mă îndoiesc că Herr von Schmundt ar putea să schimbe asta.

— Plan? repetă Lola. Ce plan?

Îşi mută nedumerită privirea de la unul la celălalt. Realizând brusc la ce plan se referise Bietmann, făcu ochii mari. Ştiuse de la bun început că nu se va mai putea întoarce, dar abia acum realiza ce însemna asta cu adevărat.

— Vă rog, spuse ea cu vocea tremurând de emoţie, vă rog să mă luaţi cu voi!

Fu rândul interlocutorilor săi să se privească miraţi.

— Dar ce va crede şeful dumitale? întrebă Bietmann. Şi cum vei...

— Vă rog, îl întrerupse Lola, prea agitată pentru a asculta restul întrebărilor lui. Am să vin cu voi – chiar acum! N-am de ce să mă întorc acasă. N-am nevoie de nimic. O, luaţi-mă cu voi, te implor! Şi eu vreau să fiu liberă!

În momentul acela îşi făcură apariţia Matthew şi baronul von Dortmann. Văzuseră maşina lui Bietmann şi veneau să vadă care era motivul vizitei lui. Cei trei bărbaţi se salutară şi îşi strânseră mâinile.

Sentimentele pe care secretara *Stasi* şi le reprimase ani de-a rândul rupseră în sfârşit zăgazurile sufletului său de femeie, şi ochii i se umplură de lacrimi. Văzându-i lacrimile, Sabina îşi petrecu blând braţul pe după umărul ei şi cele două femei porniră încet spre casă.

Atingerea umană şi iubirea pe care i-o arăta femeia de lângă ea constituiau exact catalizatorul de care avea nevoie rezervorul lăuntric al Lolei. Înainte de a intra în casă, lacrimile îi şiroiau deja pe obraji.

Bietmann le explică celor doi bărbaţi motivul vizitei sale. Baronul primi informaţia cu o expresie sobră, realizând că siguranţa ascunzătorii fusese compromisă definitiv. Posibilitatea de a rămâne în sânul comunităţii de menoniţi era, aşadar, exclusă.

Totuşi, aveau multe alte decizii de luat... şi mulţi oameni dragi de la care trebuiau să-şi ia rămas-bun.

Între timp, în casă, cele două femei stăteau una lângă alta pe canapea, discutând în şoaptă şi vărsând lacrimi împreună – una, de compasiune, cealaltă, lacrimi de singurătate.

În ora care urmă, Lola îşi descărcă sufletul în faţa noii sale prietene, iar aceasta îi vorbi despre Cel în a cărui inimă mare toate suferinţele universului găsesc tandreţe, compasiune, înţelegere şi iubire.

91
Spre o nouă Viaţă

Deşi Iosif era de pe-acum departe de fraţii din Białystok, spiritul creştinesc al acestora îl însoţise pretutindeni, prezent fiind în toţi cei ce-l ajutau de-a lungul călătoriei. Învăţând să se încreadă în ei, era pregătit de o mână nevăzută pentru pasul mai mare pe care-l va avea de făcut mai târziu în materie de încredere.

Încet-încet, se apropia tot mai mult de ţelul său.

După ce petrecuse o săptămână în todz şi două zile în Legnica, trecuse graniţa în Germania de Est şi fusese adăpostit alte trei zile în Dresda, într-o odaie curată improvizată în magazia din spatele unei carmangerii, unde i se asiguraseră din belşug toate cele necesare, mai puţin un partener de discuţie.

Neavând altceva de făcut, Iosif îşi petrecea mare parte din timp cugetând.

Străbătuse ţara părinţilor, a bunicilor şi a străbunicilor săi şi acum, că se afla în Germania, nu îl mai despărţea de Occident şi de libertate decât o graniţă. Între timp, aflând de cererea lansată de Bietmann, membrii reţelei cu ajutorul căreia călătorea Iosif (despre care acesta nu ştia nici acum mare lucru) trimiseseră vorbă unui bărbat cu talie de colos din Berlinul de Est, cu care colaboraseră de-a lungul anilor, anunţându-l de venirea unui fugar ce dorea să treacă şi el graniţa spre Vest, când şi dacă se va ivi ocazia.

În timp ce Iosif parcurgea ultimele etape ale călătoriei sale, la nord de el, micul automobil al unui fermier din Kehrigkburg pe nume Micka gonea spre satul Grossbeeren cu o încărcătură preţioasă. Acesta primise cererea lui Bietmann cu nespusă înflăcărare şi îşi făcuse apariţia în pragul vecinului său imediat după convorbirea telefonică.

— S-ar putea să fie periculos, îl avertiză Bietmann.

— De astă dată, voi înfrunta orice pericol cu mai mult

curaj decât am făcut-o data trecută, ripostă hotărât Micka.

După ce făcu cunoştinţă cu cei trei fugari şi cu secretara, Micka le povesti tuturor cele întâmplate anul trecut, câte remuşcări avusese în urma incidentului şi cât de mult se rugase să aibă prilejul de a-şi răscumpăra greşeala.

Trista lui poveste o atinse pe Lola până în adâncul sufletului care se lipi de cuvintele lui, alături de cele pe care i le spusese Sabina pe canapeaua familiei Moeller. Deşi răstimpul fusese scurt, în grădina inimii ei se sădiseră deja multe seminţe ce erau acum udate şi încălzite de ploile şi razele iubirii ce se revărsa în mijlocul grupuşorului de fugari din care devenise, brusc, parte integrantă.

Încotro se îndreptau şi ce avea să se aleagă de ea, nu ştia.

Dar, pentru prima dată în viaţă, Lola se simţea ocrotită de o iubire pe care nu o mai întâlnise până acum. Iar acea iubire înghiţea toate grijile ei trecătoare.

Alături de aceşti oameni simţea cu adevărat că *trăieşte*. Şi avea să îi urmeze, oriunde ar duce această nouă viaţă!

92
Furie

Cele două telefoane se succedaseră la interval de douăzeci de minute. De cum încheie cea de-a doua convorbire, Gustav ştiu că aceasta era strâns legată de prima.

Primul apel venise din partea lui Schulte.

— Credeam că v-aţi întors din Niedersdorf, Herr von Schmundt.

— Ce te-a făcut să crezi una ca asta?

— M-am întors la Berlin, dar n-am găsit pe nimeni la birou, aşa că m-am gândit să vă sun pe numărul acesta.

— Ţi-am spus să nu-ţi părăseşti postul! în fine... Revenind la întrebarea mea, ce te-a făcut să crezi că m-aş fi întors?

— Credeam că v-aţi întors să-i arestaţi pe fugari...

— Să-i arestez?!

— Da. Credeam că v-aţi dus la Kehrigkburg, unde v-am spus că i-am reperat.

— Poftim?! explodă Gustav.

— I-am văzut în Kehrigkburg şi m-am întors la Berlin să vă raportez imediat.

— N-ai mai vorbit cu mine de o săptămână şi jumătate, nătăfleţule! Despre ce raport vorbeşti?! Când s-a întâmplat asta?!

În timp ce asculta răspunsul, faţa i se înroşi de mânie.

— Acum trei zile?! zbieră el în receptor. Până aici ţi-a fost, imbecilule!! De ce nu i-ai arestat?!

— M-am gândit că aţi prefera s-o faceţi personal...

— Dar de ce, pe tine te durea mâna s-o faci, cretinule?! Unde ai fost până acum?

— În Halle, *mein Herr*.

— În Halle?! urlă Gustav, clocotind de furie. Şi ce-ai făcut în Halle, idiotule?!

— I-am ajutat pe ceilalţi agenţi.

— La ce i-ai ajutat, neghiobule, din moment ce i-ai localizat deja pe fugari?? Cine ţi-a spus să te duci acolo?

— Fräulein Reinhardt. A spus că e ordinul dumneavoastră şi că vă va transmite imediat mesajul cu privire la fugari.

— Nenorocita! răcni Gustav. Las că veţi plăti scump pentru asta amândoi! Adică îi raportezi *ei*, măi gură-spartă, şi *mie* nu?!

— Am presupus că a luat dânsa legătura cu...

— Aşteaptă-mă acolo, neisprăvitule! Mă întorc imediat la Berlin. Reinhardt unde e?!

— N-am văzut-o. Se pare că încă n-a venit la birou.

— Las că mă ocup de ea mai târziu. Tu rămâi la birou... Ba nu, du-te imediat la Kehrigkburg să vezi dacă mai sunt acolo. Eu pornesc chiar acum spre Berlin. Sună-mă peste două ore la birou să-mi raportezi!

Pe cât de uluit, pe atât de înfuriat de neaşteptata turnură a evenimentelor, Gustav trânti receptorul în furcă, îşi strânse în grabă puţinele lucruri pe care le avea la el şi coborî valvârtej la recepţia hotelului – un hotel de doi bani, singurul din Niedersdorf. Acolo se afla când fu căutat din nou la telefon, de către unul dintre informatorii săi de bază din Berlin. Preluă apelul într-o cabină privată.

Ascultă calm vreo treizeci de secunde.

— Nu se ştie când şi unde se va întâmpla? Sursa informaţiei e demnă de încredere? înţeleg. Mă întorc imediat la Berlin. Ne vedem în după-masa asta. Dacă nu te înşeli şi lucrurile vor avea loc mâine, vom ţine legătura pe parcursul întregii zile.

Întrebarea care urmă fu la fel de succintă ca răspunsul lui Gustav.

— Da, amice. Dacă informaţia furnizată de tine va duce la arestarea lor, îţi vei primi cele două mii de mărci.

Tăcu preţ de o clipă, gândindu-se la cei doi subalterni neisprăviţi ce îi înşelaseră încrederea, după care adăugă,

pentru orice eventualitate:

— Dar ia aminte, prietene, că dacă vrei să mă tragi în piept, te arunc şi *pe tine* în puşcărie împreună cu ei!

Puse telefonul în furcă, mai calm de astă dată.

Furia declanşată de primul apel i se domoli considerabil după această a doua convorbire. Va trebui, desigur, să îi facă vânt idiotului de Schulte şi poate chiar şi neghioabei de secretară. Oare ce-o determinase să spună asemenea baliverne?

Totuşi, pare-se că nu era încă prea târziu.

Peste două ore va fi în Berlin şi va aştepta lângă telefon, gata să acţioneze. După ce va pune mâna pe fugari, va hotărî ce va face cu Schulte şi cu Reinhardt. Cei doi gogomani aproape că reuşiseră să pericliteze ancheta la care muncea de un an de zile!

Cel de-al doilea apel îi confirmase că nătărăul de Schulte nu va mai găsi nimic în Kehrigkburg. Fugarii nu mai erau acolo. Va trebui să îi aresteze când vor încerca să treacă graniţa.

93
Cu stimă, Detmold

Atmosfera din casa lui Dahimann era străbătută ca de un curent electric de sentimentul de anticipare pe care îl încercau oaspeţii acestuia. Teama, firească în asemenea împrejurări, nu făcea decât să le amplifice emoţia şi nerăbdarea.

Până şi baronul von Dortmann, în pofida mulţumirii pe care o simţise la ferma Moeller şi a reticenţei pe care o încercase la gândul că prezenţa lui i-ar putea încurca sau chiar pune în pericol pe ceilalţi, se învârtea înfrigurat de colo colo, dorindu-şi să vină cât mai repede momentul plecării.

El înţelegea mai mult decât toţi ceilalţi semnificaţia a ceea ce lăsau în urmă, căci, în fond, trăise pe aceste meleaguri toată viaţa, vreme de şaizeci şi opt de ani. Totuşi, nu avea regrete. Ochii săi aveau o sclipire tinerească. Acum că hotărârea fusese luată, Heinrich von Dortmann, de regulă un om plin de răbdare, aştepta cu neastâmpăr să treacă râul spre orice ţară a făgăduinţei îi era hărăzită de Dumnezeu.

Pentru asta, realizase că trebuie să fie dispus să renunţe chiar şi la scumpele sale jurnale şi la nepreţuita sa Biblie. Pe lângă hainele de pe el, Cartea Sfântă şi propriile sale scrieri fuseseră singurele lucruri cu care plecase din închisoare. Acum, împreună cu jurnalele recuperate de Matthew din tainiţa de la *Lebenshaus*, acestea constituiau singurele comori lumeşti în stare să îl ispitească pe bătrânul sfânt.

Heinrich von Dortmann nu-şi făcea iluzii în privinţa valorii jurnalelor pentru ceilalţi. Ştia prea bine că şi de ele se va alege praful, la fel cum se întâmplă cu toate lucrurile trecătoare de pe acest pământ. Lui nu îi erau dragi prin prisma valorii lor materiale, ci pentru că *îl* reprezentau. Îşi

pusese tot sufletul în acele rânduri. Aceste scrieri reprezentau căutările lui spirituale şi viaţa sa alături de Tatăl ceresc. Astfel, conţinutul lor avea o valoare eternă.

La două zile după întoarcerea lor în Grossbeeren, când îl găsi pe baron stând îngândurat, cu caietele şi cu vechea Biblie pe genunchi, Matthew îi ghici imediat gândurile. Şi, într-adevăr, tatăl Sabinei se gândea cum să împartă volumele între cei câţiva credincioşi devotaţi pe care îi cunoştea. Regreta că nu le lăsase la Arndt Moeller. Îl va ruga pe Dahimann să le ducă credinciosului său frate menonit.

— Nu vă faceţi griji, domnule baron, spuse Matthew. Vom lua jurnalele cu noi.

Baronul ridică buimăcit privirea. Fusese atât de adâncit în gânduri, încât se temea că nu auzise bine.

— Bine, dar cum...

— Jurnalele *trebuie* să vină cu noi. Sunt de o valoare inestimabilă atât pentru Sabina, cât şi pentru mine. Chiar dacă *dumneavoastră* aţi fi hotărât să rămâneţi în RDG, eu tot aş fi insistat să luăm jurnalele cu noi. Memoriile dumneavoastră reprezintă o importantă moştenire spirituală şi eu am să fac tot ce îmi stă în puteri pentru a păstra acest tezaur.

Bătrânul ridică privirea spre scumpul său ginere, incapabil să scoată un cuvânt. Ochii îi înotau în lacrimi.

Nici Sabina nu avea multe lucruri personale. Dintre acestea, având în vedere că nu puteau lua cu ei decât ceea ce puteau ascunde sub haine, singurele pe care dorea să le păstreze erau câteva obiecte cu valoare sentimentală şi una, două cărţi de căpătâi.

Anul trecut, în luna ianuarie, Matthew pătrunsese pe teritoriul Germaniei de Est fără niciun bun personal. Acum, singurul lucru de care nu se putea despărţi, pe lângă jurnalele baronului, era cutia din porţelan pe care o găsise în subsolul fostei reşedinţe Dortmann. Pe aceasta, atât el, cât şi Sabina erau hotărâţi să o păstreze toată viaţa ca

simbol al iubirii lor.

Fiecare dintre cei patru fugari era conştient de miza acestei ultime etape a aventurii lor şi că, odată intraţi în joc, nu mai exista cale de întoarcere. Uşa care se va închide în urma lor poate că nu se va mai deschide niciodată.

Lola Reinhardt ştia asta mai bine decât toţi ceilalţi.

Neliniştea din sufletul ei nu era cauzată de renunţarea la bunurile personale, ci de felul drastic în care i se schimbase viaţa dintr-un moment într-altul. Se dusese la Kehrigkburg pentru a-i preveni pe noii săi prieteni în legătură cu pericolul reprezentat de Gustav şi, brusc, dintr-o existenţă înconjurată de agenţi *Stasi*, păşise într-o lume de poveste – o poveste al cărei sfârşit nu avea cum să-l prevadă.

Toţi erau foarte amabili, buni, plini de căldură şi păreau să *ţină* cu adevărat la ea. Lacrimile spontane ce îi ţâşneau adesea datorită acestui fapt o însoţiseră constant încă de la sosire.

Totuşi, acum, că trecuseră trei zile, o cuprinse din nou neliniştea. După ce îi va descoperi trădarea, lui Herr von Schmundt nu îi va fi greu să găsească noua ascunzătoare. Şi atunci îi va arunca pe toţi după gratii – şi pe ea împreună cu ceilalţi!

Cineva bătu la uşa de la intrare, întrerupându-i gândurile.

Lola înlemni de frică.

Dahimann îşi făcu imediat apariţia şi le făcu semn celor patru fugari să se retragă repede spre odăile din spatele casei.

Se ridicară cu toţii în linişte şi ieşiră în vârful picioarelor din încăperea întunecoasă. După ce se făcură nevăzuţi, Dahimann se apropie încet de uşă.

Când o deschise, dădu cu ochii de un ofiţer est-german, delegat de acelaşi departament care îl contactase şi data trecută.

— Herr Dahimann?

Josef încuviinţă din cap.

— Aţi primit o scrisoare din Berlin, spuse bărbatul, întinzându-i un plic.

— Din partea cui?

— Nu ştiu, Herr Dahimann. Departamentul nostru a făcut formalităţile de primire şi am fost instruit să vă livrez plicul.

Josef îi mulţumi şi se întoarse în casă.

După ce fu sigur că ofiţerul plecase, îi chemă pe cei patru oaspeţi ai săi pentru a le arăta scrisoarea.

Mesajul, succint, suna în felul următor:

Dahimann.

Utilajul funcţionează perfect. *Îl vom pune în funcţiune pe 6*. *Până la asfinţit vom şti dacă eforturile noastre au fost încununate de succes*.

Îţi mulţumesc încă o dată pentru ajutorul acordat. *Te voi contacta din nou doar dacă va fi necesar*.

Cu stimă.

Detmold

Fiecare privi în jur la tovarăşii săi. Mesajul era clar pentru toţi. Era miercuri, 5 septembrie.

Partea a VI-a
E. Brecht
Septembrie 1962

94
Sfârşitul unui anotimp

5 septembrie, ora 19:30

Cu toate că nu-şi mai încăpea în piele de bucurie, Ursula Wissen era totodată în prada unor emoţii şi nelinişti teribile. Gândurile îi zburară la pericolele înfruntate de familia ei în timpul războiului, când se refugiaseră în Elveţia. În acele momente de coşmar, a căror amintire fusese estompată, slavă Domnului, de trecerea timpului, greul căzuse mai cu seamă pe umerii tatălui ei şi ai baronului von Dortmann.

Acum însă, siguranţa mai multor oameni – a unor oameni dragi, pentru care şi-ar fi dat şi viaţa, dacă ar fi fost nevoie – depindea de... *ea*.

Doar de ea şi de alte două persoane!

Era de ajuns o singură mişcare greşită pentru a pune în pericol întregul plan şi vieţile celor aflaţi de cealaltă parte a zidului!

Era dispusă să îşi dea viaţa pentru ei, dar o îngrozea gândul că o greşeală de-a sa ar putea să-l coste viaţa pe unul dintre *ei*.

Aşa ceva *nu* era dispusă nici să conceapă!

La capătul străzii, se opri preţ de o clipă, apoi făcu stânga, îndreptându-se spre zid. Se plimbase de nenumărate ori pe acest trotuar, dar nici prin gând nu-i trecuse că va participa vreodată la o astfel de operaţiune. Sosise, în sfârşit, momentul. Trebuia s-o facă... fie ce-o fi.

Trebuia să pună capăt anilor de îndoieli.

Stătuse trează aproape toată noaptea, reparcurgând în gând etapele planului şi rugându-se.

Hotărârea o luase mai devreme. Nu era sigură când anume. Poate în urmă cu câteva zile, poate la scurtă vreme după plimbarea pe care o făcuse prin oraş în ziua în care o sunase Angela. În ultimul timp, simţise tot mai clar că a venit vremea să pună capăt zbuciumului lăuntric, să-şi înlăture toate îndoielile.

Ce încerci să-mi spui, *Doamne*? a început ea să se roage în urmă cu două-trei nopţi, cu şi mai multă stăruinţă acum că simţea că rugăciunile pe care le înălţase ani de-a rândul primiseră, în sfârşit, un răspuns.

Răspunsul primit a fost unul simplu: *Ai încredere în Mine*, *copila Mea*... *totul e bine*. *Ai încredere în Mine*.

Noaptea trecută înţelesese, în sfârşit, ce însemnau aceste cuvinte. Venise momentul să renunţe la trecut, cu toate speranţele şi chiar legămintele lui, să îl încredinţeze o dată şi pentru totdeauna Domnului şi să... privească înainte.

Era o hotărâre grea, dureroasă...

Presimţise de câteva luni că acel anotimp din viaţa ei – tot ceea ce iubea dincolo de Cortina de Fier şi ce o definise până acum ca persoană – se apropia de sfârşit.

Până poimâine toate acestea vor fi un capitol încheiat.

Viaţa, credinţa, propria sa fiinţă nu mai aveau de mult nicio legătură cu Polonia copilăriei sale. Ea era de ani de zile cetăţeană germană. Prietenii evrei ai familiei sale fie fuseseră ucişi în lagăre, fie continuaseră eternul pelerinaj al poporului lor pe alte meleaguri.

Propria ei familie reuşise, în sfârşit, să se refugieze din URSS şi trăia acum în siguranţă în Israel.

Singurii care o mai legau de trecut erau Sabina şi baronul. Or, dacă totul mergea bine, mâine aceştia se vor afla în Germania de Vest, împreună cu ea.

N-o mai lega nimic de ceea ce exista dincolo de zid.

Venise vremea să renunţe la speranţa că îl va revedea pe Iosif. Chiar dacă mai era în viaţă, acesta precis că o dăduse uitării şi se căsătorise cu altă femeie. Niciun bărbat

n-ar fi putut să aştepte atâta amar de vreme. *Probabil că el crede că am murit*. *Ce motiv avea să nu se însoare cu altă femeie*?

După ce Sabina şi baronul vor trece cu bine graniţa, îşi va scoate inelul, încredinţându-şi viitorul în mâinile Domnului.

Din acel moment, se va considera liberă de legământul căruia îi rămăsese fidelă atâţia ani de zile.

Era o decizie dureroasă, pentru care ştia că are să verse râuri de lacrimi. Dar cuvintele pe care i le şoptea Tatăl de câteva zile încoace erau fără echivoc: *Ai încredere deplină în Mine*. *Ţi-am rezervat un viitor minunat*. *Dar pentru a păşi în acest viitor va trebui să renunţi la trecut*... *şi să te încrezi în Mine*.

Da, *va avea* încredere în El.

El, Domnul, era mirele ei. Venise vremea să înceteze să-l mai considere pe Iosif ca atare.

Deşi îi va fi greu, îşi va scoate inelul de îndată ce prietenii ei vor fi liberi şi în siguranţă.

95
Pregătiri în sectorul vestic

Ursula ajunse la depozit adâncită în gânduri. Acesta era locul unde îşi dăduse întâlnire cu cei trei bărbaţi cărora li se datora planul temerar programat pentru a doua zi. Aceasta avea să fie ultima „repetiţie generală” înainte de a pune planul în aplicare.

În seara aceasta, aveau să verifice din nou toate detaliile şi, mai ales dacă la 20: 20 cel ce va rămâne cunoscut posterităţii drept E. Brecht se va afla în afara razei vizuale a celor doi grăniceri est-germani.

Cu doar o săptămână în urmă, soţiile celor doi tineri ingineri reuşiseră să treacă în Berlinul de Vest prin tunelul săpat de aceştia pe parcursul ultimei luni. Planul era, aşadar, fezabil. Dar oare va funcţiona şi în cazul unui grup de opt persoane? Oare cei de la *Vopo* nu descoperiseră între timp tunelul?

Câte incertitudini!

Ursula ajunse prima. Bărbaţii aveau să sosească, pe rând, mai târziu. Chiar dacă se aflau în Berlinul de Vest, trebuiau să acţioneze cu prudenţă. Un grup prea mare de persoane ar fi trezit imediat suspiciunea soldaţilor est-germani ce supravegheau zidul din turnurile de pază. Angela îl implorase pe soţul ei s-o coopteze şi pe ea în operaţiunea de salvare.

— Acum Sabina este şi prietena mea.

— Nu pot să te expun unui asemenea risc, răspunsese cu fermitate soţul ei. Am aşteptat prea mult să te am din nou lângă mine... Poţi aştepta în maşină dacă ţii morţiş.

Rămăsese, aşadar, stabilit ca Ursula şi cei trei bărbaţi să vină pe rând, pe rute diferite, şi să intre în depozit pe uşa din spate.

Ursula intră în magazie, aruncă o privire în jur, apoi se aşează pe o ladă.

Nu prea era mare lucru de văzut. În jur nu se găseau decât câteva materiale de construcţie necesare şantierului din apropiere. Când Kohl şi Peters i-au vorbit despre planul lor, Detmold, proprietarul magaziei, s-a învoit să le pună la dispoziţie nu doar spaţiul, ci şi câţiva muncitori şi utilajele necesare lucrării. Acum că soţiile inginerilor ajunseseră cu bine în Berlinul de Vest, tunelul era la dispoziţia oricui şi avea să fie folosit din nou chiar mâine.

Operaţiunea era programată la asfinţit, atât în virtutea luminii slabe, cât şi a faptului că seara numărul celor ce veneau să viziteze mormintele celor dragi era mai mare.

Singurul lucru interesant din depozit era capătul unei frânghii ce dispărea în groapa neagră ce se căsca în podea. *De frânghia asta depinde totul*, îşi spuse Ursula.

Scoase floarea pe care o adusese cu ea într-o punguţă, o duse la nări şi inspiră adânc, cu nesaţ. Câte amintiri fericite şi câtă melancolie se împleteau în acel parfum!

Privi floricelele gingaşe, ce începeau deja să pălească. Nu era nici pe departe sezonul lor. Faptul că reuşise să găsească un fir la o florărie constituia, în sine, un mic miracol.

Dar important era că îl găsise, iar acum această floare parfumată va simboliza, odată cu scoaterea inelului, despărţirea de trecut. Peste douăzeci şi patru de ore, când totul va fi în urma lor, va arunca floarea în tunel, înmormântând odată cu ea şi trecutul. Deşi iubirea sa pentru Iosif nu va muri niciodată, va îngropa toate speranţele ei în mormântul inimii lui Dumnezeu.

Duse din nou floarea la nări şi zâmbi pentru ultima oară amintirilor de demult.

Adâncită în gânduri, Ursula nici nu simţi cum trece timpul. Peste jumătate de oră sosi primul său complice, cu un binoclu ascuns sub haină. Peste alte douăzeci de minute sosi şi al doilea şi, la scurtă vreme după aceea, intră în depozit şi ultimul membru al echipei.

Data viitoare când se vor întâlni, o vor face pentru a

pune planul în aplicare. Nu vor trebui decât să aştepte ca, în cealaltă parte, cimitirul să se umple de vizitatori.

96
Zidul lăuntric

5 septembrie, ora 23:30

Iosif ben Eleazar, pelerin evreu refugiat din Rusia, ajunsese la etapa finală a pelerinajului său lăuntric, întâlnirea cu frăţia din Białystok îl marcase pentru totdeauna. Glasurile din înalturi şi rugile numeroşilor săi prieteni îşi făceau deja lucrarea în sufletul lui.

Nu suportase niciodată inconsecvenţa. Avusese dintotdeauna convingerea că, mai presus de orice, omul trebuie să *acţioneze* conform crezurilor pe care le-a adoptat. Şi atunci de ce punea brusc sub semnul întrebării toate principiile religiei sale şi chiar propria consecvenţă?

Aceste întrebări nu fuseseră ridicate de Palacki sau de o altă persoană, ci de propriul său intelect. Simţul integrităţii îi dicta să-şi reconsidere toate crezurile... şi, mai presus de orice, propria fiinţă.

De-a lungul săptămânilor trecute, străbătând Polonia şi Germania de Est, nu existase zi, nu existase oră în care să nu-i răsune în minte cuvintele lui Palacki.

Eşti unul dintre cei ce pretind că preţuiesc adevărul, *dar consideră că adevărul este exterior propriei fiinţe*. *Nu ai căutat adevărul în privinţa propriului caracter*, *întrebându-L pe Dumnezeu ce fel de om vrea să fii tu*.

Palacki avea dreptate. Nu-i trecuse niciodată prin cap să pună o asemenea întrebare. Ce avea de-a face religia cu caracterul lui?

Abia acum înţelegea că *tot* ceea ce era ca om ţinea de credinţă!

Pentru tine, *credinţa este*, *deşi importantă*, *mai degrabă o „religie" decât o experienţă personală care să te apropie de Dumnezeu*.

Cuvintele îi treceau şi acum ca un fier roşu prin inimă. Palacki pusese din nou degetul pe rană.

Dacă este adevărat ceea ce spun – şi doar tu eşti în măsură să stabileşti dacă lumina vorbelor mele a fost îndreptată în direcţia corespunzătoare – atunci nu vei descoperi niciodată adevărul suprem şi nici libertatea deplină pe care le cauţi indiferent dacă reuşeşti sau nu să ajungi în Occident.

Ar fi putut trăi liniştit toată viaţa conform aşa-zisului său sistem de credinţă, dar, acum că acesta fusese pus sub semnul întrebării, trebuia să afle adevărul şi să *trăiască* în conformitate cu el.

În noaptea premergătoare sosirii sale în Berlinul de Est, Iosif realiză că venise momentul adevărului. Aproape că nu mai conta dacă va reuşi sau nu să treacă graniţa.

De acest moment al adevărului depindea adevărata libertate. Nu cea a trupului, ci cea a sufletului.

Ştia că zidul pe care trebuie să-l treacă este unul lăuntric, cu mult mai înalt, mai gros şi mai impenetrabil decât cel ridicat de mână omenească de-a curmezişul capitalei germane.

Era zidul dintre raţiune şi simţire. Bariera dintre adevărul *susţinut* de intelect şi adevărul *ştiut* de inimă.

Aceasta din urmă se zbuciuma de săptămâni întregi, dornică să îşi proclame independenţa de raţiune. Lacrimile pe care le vărsase nopţi de-a rândul – lacrimi inexplicabile, spontane, fierbinţi, liniştitoare şi totodată amare – îi vorbeau de adevăruri adânci pe care intelectul nu le putea înţelege, adevăruri ce veneau înfăşurate în miresme, amurguri, visuri şi amintiri.

Totuşi, zidul care-i separa sufletul de libertate stătea încă în picioare, aşteptând ca el să ia ciocanul şi să-l dărâme.

Iosif Aviz-Rabin nu fusese niciodată mai conştient de existenţa celor două cărări spre adevăr – cea intelectuală şi cea intuitivă – ce convergeau la baza zidului lăuntric dintre inimă şi minte.

Cum să se caţăre pe acest zid înalt? Unde erau uneltele

necesare escaladării lui? Cum putea uni cele două cărări? Cum putea topi raţiunea şi simţirea într-o singură entitate pe care s-o poată numi, fericit, *eu*?

Era un om chinuit. Dar, de data asta, ceea ce-l chinuia nu era viaţa sub jugul comunist, ci lupta ce i se dădea în inimă şi-n minte între convingerile pe care le avusese până acum, învăţături ce-i fuseseră insuflate de mic copil şi pe care le acceptase întru totul şi... posibilitatea uluitoare ca *Iisus să fie*, *într-adevăr*, *Mesia!*

Gândul acesta îl făcea să viseze din nou la amurguri şi la zambile, să privească mai adânc în ochii celor ce îl ajutau, să se bucure ca un copil de cele mai simple plăceri ale vieţii şi să se gândească mai des la Ursula, cu un dor reaprins, mai adânc ca niciodată.

Schimbarea nu putea fi pusă pe seama unui simplu rabin. Doar Fiul lui Dumnezeu putea să producă o astfel de metamorfoză în sufletul unui om.

Realitatea Mântuitorului îl făcu să plângă... fără să ştie de ce.

97
Capitulare

Era noapte neagră afară.

Deşi era târziu, Iosif nu putea să doarmă. De ore întregi stătea întins în pat, în ascunzătoarea sa din Berlinul de Est... cugetând. I se spusese că a doua zi se va întâlni cu bărbatul care îl va ajuta să treacă graniţa.

Ceva îi spunea că trebuie să pună capăt luptei ce se dădea în fiinţa lui înainte de această întâlnire... chiar în noaptea aceasta.

Hotărârea nu mai suporta amânare.

Dacă mâine avea să-şi piardă viaţa? Şi chiar dacă planul *avea să funcţioneze bine*, voia să îşi înceapă noua viaţă în Vest, liber din toate punctele de vedere, nu doar trupeşte.

Ceea ce îi înteţea şi mai tare zbuciumul sufletesc era faptul că, în mod inevitabil, această schimbare – oriunde ar duce ea, nu încăpea îndoială că era un om *schimbat* – va afecta în mod profund orice relaţie ar putea să existe în viitor între el şi logodnica sa.

Chiar dacă o va găsi pe Ursula, se îndoia că tatăl ei va accepta un ginere cu idei atât de scandaloase precum cele ce îi ocupau acum mintea! Propriul lui tată îşi făcuse griji atunci când se alăturase sioniştilor. *Asta* precis că l-ar face să se răsucească în mormânt! De bine, de rău, sioniştii erau evrei. Dar asta...

Nu-şi putu duce gândul până la capăt.

Şi Ursula? Tatăl ei va obiecta, fireşte, dar oare *ea* ce va zice?

Chiar dacă *nu* s-ar fi măritat cu altul, chiar dacă, printr-o minune, *respectase* legământul de logodnă în toţi aceşti ani şi – la asta nici nu îndrăznea să spere! – încă îl mai iubea, oare ce se va întâmpla în momentul în care va afla că logodnicul ei înclina să creadă că Iisus este, totuşi, Mesia? Oare nu îi va cere imediat tatălui ei să rupă logodna, oricât

de ruşinos ar fi lucrul acesta?

Precis că n-ar accepta în ruptul capului să se mărite cu unul ca el!

Cum să se împartă între un posibil viitor alături de Ursula şi acceptarea a ceea ce simţea – şi ştia! – că este adevărul?

Dacă ar trebui să aleagă, ce ar alege?

Ştia deja răspunsul la această întrebare. Ce fel de om ar fi dacă n-ar fi dispus să se sacrifice pentru crezurile sale? Un bărbat cu adevărat curajos, cinstit şi integru trebuie să fie dispus să-şi dea şi viaţa pentru convingerile lui.

Trebuia să fie dispus să renunţe chiar şi la cel mai mare vis al său – la viitorul alături de Ursula – în numele a ceea ce ştia că este adevărat. Deşi spera să nu se ajungă la asta şi ca Ursula să îi înţeleagă alegerea, era conştient, pentru prima dată în viaţă, de Cel pe care trebuia să îl pună mai presus chiar şi de ea.

Nu o percepea ca pe o victorie, ci mai degrabă ca pe o capitulare.

Dincolo de pragul în dreptul căruia se afla nu vedea niciun câştig, niciun dar, nicio promisiune de fericire.

Tot ce ştia în momentul acesta era că, pentru a trece pragul, trebuia să renunţe la speranţa pe care o nutrise mai bine de jumătate din viaţă.

Se dădu jos din pat şi îngenunche pe podea. Începu să lăcrimeze. Mai nou, aproape că îşi pierduse controlul asupra propriilor lacrimi!

Fusese învăţat să se roage de mic copil. Ştia pe de rost toate formulele, toate cuvintele. Totuşi, în ultima vreme, rugile ce îi izvorau din adâncul fiinţei aveau un caracter mult mai personal, vădind o apropiere de Dumnezeu la care credincioşii evrei nici nu îndrăzneau să spere.

Iată, deci, că în această noapte, într-o cămăruţă ascunsă din Berlin, înlăcrimat şi îndurerat, dar fără reţineri, Iosif îşi lepădă toate îndoielile şi, căzând în genunchi în faţa Celui ce le vede pe toate, îl recunoscu pe Iisus drept Mântuitorul

său şi îşi încredinţă viaţa în mâinile Tatălui şi ale Fiului.

Doamne, Îţi încredinţez toată fiinţa mea. Renunţ la legămintele din trecut şi la orice speranţă în ceea ce priveşte viitorul. Dacă mi-o vei cere, voi renunţa chiar şi la iubirea mea pentru Ursula. Vreau să cunosc adevărul, oricare ar fi el şi indiferent de felul în care mă va afecta. Ia-mă, Te rog, aşa cum sunt. Călăuzeşte-mi paşii. Fă cu mine ceea ce voieşti. Dacă Iisus este Fiul Tău, atunci învaţă-mă să îl urmez aşa cum n-am mai făcut-o niciodată. Până acum am considerat că sunt fiul lui Iacov şi al lui Iuda. Acum Te rog să faci din mine fiul Tău şi să mă înveţi să îţi spun Tată.

Chiar dacă buzele nu i se mai mişcau, Iosif continua să se roage fierbinte.

Spiritul lui luase ciocanul şi începea să sfărâme zidul.

Libertatea nu fusese niciodată mai aproape.

98
O noapte zbuciumată

6 septembrie, ora 3:45

În noaptea aceea, somnul nu îl ocolea doar pe Iosif, ci şi pe Gustav von Schmundt. Zbuciumul nocturn al celui din urmă însă, deşi era cauzat de aceeaşi sursă, va avea cu totul alte rezultate.

Conştiinţa dă ghes fiecărui om, fie că acesta *caută* adevărul, fie că încearcă să *fugă* de el.

Un om ce *caută* adevărul, dar încă nu l-a descoperit întru totul, se va frământa până când se va încredinţa păcii lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere, şi atunci căutările sale vor fi luat sfârşit.

Un om ce *fuge* de adevăr, pe de altă parte, se va frământa neîncetat până ce îşi va înfrunta conştiinţa şi o va lăsa să îşi facă lucrarea de curăţare sau va continua să fugă... până când moartea îl va ajunge din urmă.

După ce luă hotărârea să se încredinţeze cu totul lui Dumnezeu şi se ridică în picioare din postura de rugăciune, Iosif, bunăoară, dormi ca un prunc tot restul nopţii. Mintea îi era liniştită şi trupul, pregătit să se scufunde într-un somn adânc.

Spre deosebire de el, Gustav se zvârcoli în pat toată noaptea şi, în ciuda apropiatei victorii pe care o preconiza, se trezi din cale afară de prost dispus. Îl aştepta o zi importantă, dar din ce urma să constea importanţa ei n-avea de unde să ştie.

De fapt, somnul îi fusese tulburat nu atât de conştiinţă, cât de ceea ce visase.

Visele cu Sabina aproape că-l înnebuniseră.

Se făcea că Sabina îi zâmbeşte, îi face semn să se apropie... dar visul frumos fusese întrerupt brusc de scene violente, ţipete şi răcnete – nu ştia exact ale cui – şi în momentul în care ridică din nou privirea, chipul acela frumos ce, cu doar un moment în urmă, se arătase la

orizont, răspunzând visurilor lui de-o viaţă... dispăruse. Chipul Sabinei dispăruse pentru totdeauna!

Dădu nervos la o parte plapuma udă de sudoare, se duse la baie şi îşi stropi faţa cu apă rece, apoi se lungi iar în pat şi rămase cu ochii aţintiţi în tavan. Avea nevoie de somn!

Ştia prea bine care era cauza viselor.

Probabil că mâine avea s-o întâlnească pe Sabina. Deşi imbecilii de Schulte şi Reinhardt îl încetiniseră considerabil, era la un pas de rezolvarea cazului.

Pontul primit din partea informatorului – cum că s-ar pregăti o tentativă de fugă peste graniţă – părea a fi corect. Un alt informator, care avea o persoană de contact dincolo de zid, aflase – deşi nemernicul nu a vrut să-i spună cum anume – că în sectorul vestic era aşteptată o persoană importantă, un fost deţinut politic.

Nu ştia exact când şi unde va avea loc tentativa, dar avea deja câteva variante. Exista, pe de o parte, posibilitatea ca fugarii să facă o nouă încercare de a trece graniţa prin sistemul de canalizare. Un alt indiciu îndrepta atenţia spre cimitir. Mâine îl va pune pe incompetentul de Schulte să verifice toate criptele din oraş. Nu avea de gând să-i lase pe fugari să ajungă în sectorul de vest ascunşi într-un sicriu!

Între timp, alţi doi informatori băteau străzile oraşului în încercarea de a găsi noi indicii cu privire la locul unde va avea loc operaţiunea. Până acum, toate informaţiile arătau că aceasta era programată pe mâine.

Deşi visele îi răscoliseră din nou sentimentele, acum că era treaz, gândul că o va revedea pe Sabina nu îi mai stârnea aceleaşi emoţii ca înainte.

Acum gândurile lui erau mai întunecate, mai sinistre. Ani de-a rândul se amăgise spunându-şi că, dacă o va întâlni şi îi va explica tot ce poate să facă pentru ea şi pentru tatăl ei, toate lucrurile se vor aranja de la sine.

Pe cine încerca să păcălească? Acum înţelegea, în

sfârşit, că în tot acest timp alergase după... o himeră.

Chiar dacă – printr-un miracol! – Sabina ar consimţi să îi cedeze, rămâneau aspectele legale ale cazului – aspecte asupra cărora, deşi îi urmărea de atâta amar de vreme, preferase să închidă ochii, deoarece l-ar fi solicitat prea tare din punct de vedere moral.

Dar cum să le mai ignore acum?

Lucrurile erau cât se poate de clare: tatăl Sabinei era un deţinut evadat care trebuia să fie adus în faţa justiţiei; Matthew McCallum era un spion american; iar Sabina era complicea amândurora.

Tustrei – inclusiv Sabina! – erau consideraţi fugari de către autorităţile din RDG şi era de datoria *lui* să îi aresteze. Dacă încercau să se opună arestării, ordinele lui, primite de la forurile cele mai înalte, erau fără echivoc: Fugarii trebuie opriţi prin orice mijloace. *Trageţi în ei. Nu cruţaţi pe nimeni*

Nu mai putea să se autoamăgească.

Dacă o va revedea mâine pe Sabina, ştia foarte bine care vor fi împrejurările. Ea va încerca să fugă din ţară. Pe baron şi pe McCallum i-ar împuşca fără să clipească. Puţin îi păsa de *ei*.

Dar ordinele lui o priveau şi pe Sabina.

Acesta era adevărul pe care nu avusese niciodată curajul să-l înfrunte.

O iubea cu adevărat? Ce *putea* să facă acum pentru ea? Sabina făcuse deja o alegere. Era prea târziu. Nu îi stătea în putere să o ajute nici măcar pe ea.

Încercă să îşi imagineze scena reîntâlnirii lor. Ochii li se întâlnesc preţ de o clipă... apoi ea îi întoarce spatele şi o ia nebuneşte la fugă spre graniţă, fără să ţină cont de strigătele lui şi de tot ceea ce putea face el pentru a o proteja, pentru a o salva de la închisoare şi moarte sigură.

Într-o fracţiune de secundă, el, Gustav, trebuie să aleagă între fantasmele trecutului şi *propria persoană*. Dacă o lasă să scape, va fi acuzat că a ajutat un fugar. Va fi acuzat de trădare şi aruncat în puşcărie – *el însuşii* îşi

aminti anxietatea şi frica pe care le simţise cu mulţi ani în urmă, în timp ce el şi Korsch se îndreptau cu maşina spre *Lebenshaus* pentru a-l aresta pe tatăl Sabinei şi apoi, în dimineaţa zilei următoare, când se confruntaseră cu fugarii pe acel drum pustiu de ţară...

Ştia că, de atunci, Korsch îl considera laş pentru că ezitase să se execute atunci când îi ordonase să tragă.

Pe vremea aceea, nu era decât un băieţandru. Se schimbase, oare, atât de mult? Ucisese, e adevărat. Dar chiar şi după atâţia ani putea el, oare, să privească în ochii baronului şi să îl... ucidă?

Putea să privească în ochii Sabinei şi să...?

Se chirci în pat şi îşi scutură capul. Era groaznic chiar şi să se gândească la aşa ceva.

Avea, oare, curajul să-şi îndeplinească datoria de agent *Stasi*?

Va trebui să aleagă.

Avea destulă experienţă pentru a şti că nehotărârea era cel mai costisitor inamic. În focul bătăliei era de ajuns un singur moment de ezitare ca totul să fie pierdut.

Oftă adânc.

— Sabina, Sabina... murmură el cu o voce încărcată de tristeţe şi de spaimă, de ce-ai lăsat ca lucrurile să ajungă până aici? De ce nu m-ai lăsat să te ajut... înainte de a fi prea târziu?

Se întoarse pe cealaltă parte şi închise ochii, într-o încercare disperată de conjurare a somnului.

Toate eforturile sale fură însă în van.

Măcinat de îndoieli, sufletul lui suferind nu putea găsi linişte.

99
Apartamentul 11-D

6 septembrie, ora 4:50 pm

În apartamentul de pe strada Fischer domnea o atmosferă solemnă.

Fiecare dintre cei adunaţi aici ştia că de evenimentele acestei seri îi depindea nu doar viitorul, ci şi viaţa.

Nu erau mulţi la număr, dar – Matthew o ştia mai bine decât oricare dintre ei – operaţiunea va presupune mult efort din partea fiecăruia. La cei şaizeci şi opt de ani ai săi, tatăl Sabinei era cel mai vârstnic dintre toţi. Totuşi, Matthew îşi făcea mai multe griji în privinţa Gertei Arnim, fosta vecină a Sabinei, care, deşi era cu câţiva ani mai tânără decât baronul, părea extrem de fragilă. O văzuse de vreo două ori clătinându-se şi asta chiar aici, în timp ce se plimba prin cameră.

Cel mai mult îl îngrijora copilul. Un băieţel de cinci ani e plin de energie, dar şi greu de ţinut în frâu. Un singur scâncet, un singur sunet scăpat de pe buzele lui inocente la un moment nepotrivit ar putea să însemne moarte pentru toţi ceilalţi. Mama susţinuse energic că micuţul era extrem de cuminte şi îi asigurase că va tăcea chitic şi va face tot ce i se va spune fără a pune întrebări, dar asta nu risipise în întregime temerile lui Matthew.

În privinţa Sabinei nu îşi făcea nicio grijă. Logodnica lui se învârtea ca o albinuţă prin cameră, îngrijindu-se de nevoile tuturor, încurajându-şi tovarăşii agitaţi. Amândoi fuseseră atât de ocupaţi cu ceilalţi, încât abia de schimbaseră două vorbe pe parcursul întregii zile.

Matthew îşi consultă ceasul.

Operaţiunea începea la 8:23 seara – peste trei ore şi treizeci de minute.

Sosiseră pe rând, fiecare intrase în bloc încercând să pară cât mai dezinvolt cu putinţă, urcase până la etajul al

unsprezecelea fie cu liftul, fie pe scări, şi acolo bătuse la uşa apartamentului 11-D, închiriat cu doar o zi în urmă de credinciosul lor camarad Hermann, care în acest scop se deghizase şi făcuse uz de un nume fals. Chiar dacă vreun vecin suspicios va alerta autorităţile, apartamentul avea să fie în scurtă vreme pustiu şi Hermann nu va mai reveni să plătească următoarea chirie.

Mai greu le fusese să introducă în clădire, fără a stârni suspiciuni, costumaţiile de care aveau nevoie pentru mascarada din seara aceasta. Totuşi, pe parcursul ultimelor douăzeci şi patru de ore, reuşiseră să se fofileze în bloc cu toate cele necesare, ascunzând „recuzita” ba în haine, ba în pungi mari pline, chipurile, de cumpărături.

Baronul va părăsi primul clădirea peste două ore şi patruzeci şi cinci de minute. Va urma Gerta, zece minute mai târziu. Cei doi nu vor stârni nicio suspiciune. Nu era un lucru ieşit din comun să vezi persoane în vârstă la cimitir. Fiecare va avea la el câte un bucheţel de flori. Baronul insistase să-şi ascundă sub haină o parte dintre jurnale. Nu voia să-l lase pe Matthew să le care pe toate.

Matthew avea să fie următorul.

La început, Sabina se opusese vehement.

— Este prea periculos, protestase ea. Bărbaţii tineri atrag întotdeauna atenţia. Ar trebui să ieşi ultimul din clădire.

— Vreau să ajung cât mai repede la faţa locului pentru a mă asigura că nu apar probleme neprevăzute, ripostase Matthew. Şi-apoi, nu doar bărbaţii tineri încearcă să fugă peste graniţă.

— Ştiu, dar ei sunt luaţi primii la ochi.

— Uiţi că sunt versat în rolul de moş gârbovit?

În cele din urmă, neavând încotro, Sabina îşi dăduse acordul, deşi fără tragere de inimă.

Lola Reinhardt, mama şi băieţelul ei de cinci ani, Sabina şi nou-venitul care trebuia să li se alăture – Hermann le vorbise de el ieri, dar acesta nu-şi făcuse încă apariţia –

urmau să iasă din clădire la ora 20, îmbrăcaţi în haine de doliu.

Matthew continua să-şi facă griji în privinţa copilului. Orice scăpare le putea fi fatală. Era de ajuns ca un cuvânt adresat de băieţel unuia din grup, adică unei persoane pe care n-ar fi trebuit să o cunoască, să ajungă la urechile unui simpatizant comunist şi cei de la *Vopo* i-ar aresta într-o clipită pe toţi.

La 8:22 fix, Sabina avea să conducă micul cortegiu la mormântul pe a cărui placă funerară scria E. Brecht, 1905-1946. Matthew îşi va face apariţia din direcţia opusă şi, când va primi semnalul, îi va ajuta pe copilaş şi pe mama acestuia să coboare.

Între timp, baronul şi Gerta vor fi ajuns şi ei la faţa locului...

Matthew oftă, se aşează pe podea şi, urmând exemplul celorlalţi, încercă să tragă un pui de somn.

Deşi parcursese planul în minte de o sută de ori, inima îi bătea şi acum nebuneşte, mai-mai să-i iasă din piept.

Îi tremurau genunchii, nu alta!

Unde era bărbatul de care vorbise Hermann?

Nu mai auziseră nimic de el toată ziua. Dacă nu ajungea la timp, nu vor avea încotro: vor trebui să plece fără el. Orice abatere de la plan ar periclita şi mai mult siguranţa tuturor.

Se auzi un ciocănit la uşă.

Părea să fi trecut doar o clipă de când închisese ochii.

Matthew se uită la ceas. De fapt, trecuse o oră întreagă; adormise.

Sări în picioare şi se duse să deschidă.

100
Spre Berlin

6 septembrie, ora 5:00 pm

E straniu cum anii par să se evapore atunci când ne trezim bătând din nou drumurile dintr-o epocă de mult apusă.

Aşa stăteau lucrurile şi cu Emil Korsch, alias Vaslav Korskaiev, în timp ce acesta străbătea metodic Polonia, pe urma dârei de miros detectate de mintea sa diabolică.

Evrei îşi lăsaseră mereu amprenta olfactivă în tot ceea ce atingeau, iar Korsch o recunoştea dintr-o mie. Acum începea să se familiarizeze din ce în ce mai bine şi cu mirosul creştinilor. Se deosebeau de evrei – subtilităţile, modul de exprimare, indiciile, privirile, toate erau diferite – dar el era deja în stare să facă diferenţa.

Cel mai tare îl scotea din sărite concepţia lor absolut ridicolă cum că trebuie nu doar să fii bun cu duşmanii tăi, ci chiar să te rogi pentru ei. Ori de câte ori era tratat cu o doză prea mare de amabilitate, ştia că se află în prezenţa unui imbecil de creştin.

Şi asta îl făcea să îi urască şi mai tare!

Când întrebărilor sale li se răspundea cu iritare, nepăsare sau dispreţ, ştia că oamenii spun adevărul. Masca bunăvoinţei şi a cordialităţii, pe de altă parte, îi stârnea imediat suspiciuni.

Dar va avea el grijă ca proştii să plătească pentru bunătatea lor!

De fapt, îi uşurau munca, fiindcă amabilitatea lor prefăcută nu făcea decât să-i dea de gol!

Pare-se că era vorba de o reţea secretă complexă şi abil concepută, ale cărei fire se întindeau în toată Europa de Est. Totuşi, izolându-i firele, unul câte unul, trăgând ici şi colo de câte un capăt, exercitând o presiune adecvată... aşteptând, fiind numai ochi şi urechi... cu timpul, legăturile

ţesăturii începuseră să se arate.

Experienţa îl învăţase cum să se folosească de puterea KGB-ului cu abilitate şi precizie. Frica era un instrument eficient în extragerea de informaţii şi, în ciuda zâmbetelor afişate pe feţele lor stupide, ştia că, în adâncul sufletului, şi creştinii se tem la fel ca toţi ceilalţi. Ba poate chiar mai tare, fiindcă aveau ceva de ascuns.

Învăţase să fie atent la orice detaliu. O vorbă scăpată de un copil sau de o nevastă speriată, un mesaj transmis în grabă unui vecin când cei ai casei au impresia că ai plecat, saluturile codificate, ponturile oferite contra plată de turnători (căci până şi în cercurile creştine se găsesc bârfitori şi indivizi mai puţin credincioşi dispuşi să îşi vândă confraţii pentru o mână de bani) – toate acestea constituie indicii preţioase. Punând cap la cap informaţiile obţinute pe această cale vicleană după plecarea sa din Białystok, Korsch gonea acum la volanul Mercedesului său spre Berlin pentru a se întâlni cu Schmundt, convins că aveau să pună în sfârşit mâna atât pe evreul Ţankov, care furase fotografiile, cât *şi* – asta dacă Schmundt nu va da greş – pe baronul german care îi va duce la rabin!

Tânărul pastor pe care îl arestase în Białystok fusese extrem de recalcitrant. De când se afla după gratii, deşi fusese bătut în mod repetat, nu divulgase nicio informaţie şi nici nu-şi trădase vreun colaborator.

Alţi membri din aşa-zisa lor congregaţie însă fuseseră convinşi să vorbească, făgăduindu-li-se, chipurile, eliberarea lui Palacki.

Ha, ce imbecili! Bineînţeles că Palacki nu fusese eliberat. Cât avea să-l mai ţină în închisoare, încă nu hotărâse.

În orice caz, informaţia obţinută în Białystok indicase spre Varşovia. Acolo, Korsch dăduse din nou peste indicii şi nume cu care se întâlnise cu douăzeci de ani în urmă, pe vremea când îl căuta pe rabin.

De la Varşovia luase imediat avionul spre Moscova, unde căutase toate dosarele cu privire la activităţile clandestine

ale evreilor şi ale creştinilor din Polonia, avusese o nouă întrevedere cu Bolotnikov şi discutase cu nepotul său despre descoperirile făcute de acesta privitor la Rostovcev. Întorcându-se în Polonia, înarmat cu toate informaţiile deţinute de KGB şi cu propriile sale amintiri legate de locuri şi evenimente din trecut, Korsch reuşise treptat să reconstituie itinerarul lui Ţankov.

Din Varşovia, evreul plecase la Łódź şi de acolo la Legnica, unde Korsch aproape că îl ajunse din urmă.

De fiecare dată însă, părea să ajungă cu câteva zile prea târziu.

Apoi Ţankov trecuse graniţa în RDG. Un grănicer din Görlitz îşi amintea de el.

Neghiobul călătorea încă sub numele de Ţankov! Dar grănicerul îl asigurase că acesta prezentase un paşaport RDG în regulă, ceea ce însemna că, înainte de a trece graniţa, evreul fusese ajutat să facă rost de acte noi.

— Ce destinaţie avea? întrebă Korsch.

— Dresda, *mein Herr*, răspunse grănicerul.

— Călătorea singur?

— *Ja*.

— Automobilul?

— Un Trabant roşu.

— Numărul de înmatriculare?

Grănicerul îşi consultă registrul şi îi dădu informaţia cerută.

Korsch îşi notă numărul de înmatriculare şi vârî fiţuica în buzunar. Se îndoia că-i va folosi la ceva, dar îl va comunica, pentru orice eventualitate, celor de la *Vopo* şi *Stasi*.

În Dresda, pista devenise derutantă.

Era ca şi cum trecutul s-ar fi întors să-l bântuie. Pe presupusul itinerar al lui Ţankov, în linie directă între Poznan şi München, apăreau cuvintele *Rheinsdorf* şi *Fürstenburg*, aceleaşi indicii care îl făcuseră să umble după potcoave de cai morţi prin Elveţia în urmă cu douăzeci de ani!

O *mai fi existând încă reţeaua elveţiană după toţi aceşti ani*? Ştia că mulţi se refugiau prin Cehoslovacia, cu destinaţia Viena sau München.

Să fie asta şi ruta lui Ţankov?

În fond, din moment ce comoara rabinului ajunsese în Elveţia şi Ţankov avea probabil legătură atât cu asta, cât şi cu furtul fotografiilor, nu era exclus să se îndrepte şi el tot într-acolo.

Totuşi, continua să îl macine o nesiguranţă supărătoare, amintirea neplăcută că, în urmă cu douăzeci de ani, pista sudică fusese una falsă.

Ceva îi spunea că, în ciuda aparenţelor, destinaţia fugarului era Berlinul, nu Elveţia.

Am pierdut prea mult timp în Dresda. *De astă dată n-au să mă mai ducă de nas*!

Venise vremea să acţioneze.

Îl sună pe Schmundt.

— Noutăţi?

— Am primit acum două zile un pont cum că o reţea secretă creştină pregăteşte o fugă peste hotare, răspunse Schmundt.

De rateul din Kehrigkburg nu suflă nicio vorbă.

— Unde?

— Aici, în Berlin.

— Crezi că baronul este implicat?

— Cu siguranţă, răspunse Gustav. Contactele mele din Berlinul de Vest mi-au confirmat că operaţiunea este programată pentru azi. Încă n-am reuşit să descoperim exact unde anume va avea loc, dar am trei informatori pe teren şi aştept să primesc informaţii dintr-o clipă într-alta. Stau lipit de telefon. Deocamdată există două ipoteze: fie vor poza într-un cortegiu funerar echipat cu coşciuge goale, fie vor încerca să se refugieze prin sistemul de canalizare.

Asta trebuie să fie! îşi spuse Korsch. Ţankov se îndrepta spre Berlin şi se va alătura aşa-zisului cortegiu funebru! Sicrie goale, ca să vezi! Ce idee genială! Păcat că va trebui

să întrerupă slujba de înmormântare înainte ca sicriele să treacă hotarul!

— Când ajungeţi? întrebă Schmundt. S-ar putea să am nevoie de ajutor pentru a veni de hac întregii reţele.

Korsch se uită la ceas. Era ora cinci.

— La opt sunt acolo.

— Până atunci sper să aflu unde va avea loc tentativa, zise Schmundt. După cum v-am spus, aştept să primesc informaţia exactă dintr-o clipă într-alta. Bănuiesc că vor încerca să treacă graniţa cândva în seara aceasta.

— Pornesc chiar acum.

— Perfect, răspunse Schmundt. Vom aresta împreună întreaga şleahtă.

Korsch puse receptorul în furcă într-o stare de jubilaţie triumfală cum rar îi fusese dat să simtă.

După douăzeci de ani, avea să se răzbune în sfârşit pe baronul von Dortmann!

Fără a se sinchisi să mai treacă pe la recepţia hotelului, alergă la maşină şi porni în trombă spre capitala germană.

101
În formaţie completă

6 septembrie, ora 6:00 pm

Înainte de a se despărţi, bărbatul îi dăduse instrucţiunile finale.

— Pentru a fi primit în casă, va trebui să spui o parolă. În acest stadiu se impun mai multe măsuri de precauţie decât pe tot parcursul călătoriei tale de până acum. Nu vorbeşti prea bine nemţeşte, dar asta e. Iată, deci, cuvintele pe care trebuie să le memorezi.

Acum, în timp ce se îndrepta spre blocul înalt de pe strada alăturată, Iosif încerca să repete în gând cuvintele învăţate, dar mintea îi stătea la altele şi nu putea să se concentreze.

Simţea o nevoie acută de a vorbi cu cineva, dar bărbatul pe nume Hermann, de care tocmai se despărţise, păruse prea ursuz pentru a răspunde întrebărilor ce îl frământau pe el. Totuşi, cuvintele ce alcătuiau parola comunicată de acesta îi dădeau speranţa că persoanele pe care urma să le întâlnească vor fi dispuse să îl asculte şi să îl ajute. Spera din tot sufletul ca zvonurile pe care le auzise despre *Trandafir* să fie adevărate.

Când Matthew deschise uşa, fu de ajuns o singură privire pentru a-şi da seama că bărbatul care aştepta pe coridor era adâncit în gânduri. Iar frământările lui nu păreau să se rezume la operaţiunea din seara aceasta. *Poate că nu e cel pe care-l aşteptam*, îşi spuse Matthew. *Poate că a bătut la uşa apartamentului 11-D din greşeală*.

Primele cuvinte pe care le rosti străinul îi risipiră însă numaidecât orice îndoială.

— *Haben Sie vielleicht Rosen*? întrebă într-o germană precară.

— *Nein*, *das is nicht die Jahrezeit für Blüten*, răspunse prompt Matthew.

— Dar pentru cei... pentru cei ce iubesc... şi frunzele au miros... ăă... sunt parfumate, se bâlbâi bărbatul.

— În regulă. Intră.

— Numele meu este Ţankov.

Matthew înclină din cap, îl trase repede înăuntru şi închise uşa. Erau, în sfârşit, în formaţie completă!

— Şi acum, să luăm cu toţii loc, spuse Matthew după ce făcu repede prezentările de rigoare. După cum vezi, domnule Ţankov, ne lipsesc scaunele, aşa că ne vom aşeza direct pe podea. Acum, că suntem aici toţi opt, vreau să parcurgem încă o dată fiecare detaliu al planului. Domnule Ţankov, adăugă el, întorcându-se spre Iosif, va trebui să discutăm în nemţeşte... înţeleg că dumneata eşti rus?

— Nu, polonez.

— Am înţeles. Văd că vorbeşti destul de bine limba germană. Totuşi, în caz că nu înţelegi ceva, te rog să spui.

Iosif încuviinţă din cap şi Matthew îşi continuă prezentarea.

Iosif îi asculta explicaţiile, încercând să îşi alunge gândurile ce nu aveau legătură cu situaţia actuală. Încă de azi-noapte ştiuse că mai era nevoie de ceva – că trebuie să facă ceva, dar nu ştia ce anume. Dacă nu stătea acum de vorbă cu oamenii aceştia, poate că nu-i va revedea niciodată şi cine ştie când va mai întâlni pe cineva care să...

Dar cum să discute despre lucruri atât de profunde cu nişte oameni pe care nici măcar nu-i cunoştea? Totuşi, dacă aveau legătură cu *Trandafirul*, însemna că erau creştini.

O voce interioară îi spunea că era imperios necesar să ia măsuri chiar acum, în ora premergătoare operaţiunii. Nu ştia de ce, dar nu suporta amânare. Trebuia să îi întrebe pe oamenii aceştia cum ar trebui să procedeze.

Bătrânul îi zâmbea ori de câte ori li se întâlneau privirile. Mai întâlnise o astfel de privire. Îi amintea de frăţia din Białystok.

Matthew repetă din nou toate instrucţiunile.

— Aveţi întrebări?

Nu, nu aveau.

— În regulă, zise el, consultându-şi ceasul, mai avem o oră şi zece minute până la plecare. Să ne folosim de această ultimă oră pentru odihnă şi rugăciune.

Spunând acestea, se duse într-un colţ al camerei şi se aşeză lângă Sabina.

Aproape imediat, nou-venitul, care stătea rezemat cu spatele de peretele de vizavi, se ridică şi se apropie de ei.

— Am... am putea să stăm puţin de vorbă? întrebă acesta, aşezându-se în genunchi lângă Matthew.

— Desigur, domnule Ţankov. Cu ce vă pot ajuta?

— Aş vrea să purtăm o discuţie... privată, dacă se poate. Mai sunt şi alte camere?

— Da... sigur, răspunse Matthew, aruncând o privire întrebătoare spre Sabina. Vreţi să discutaţi doar... cu mine?

— Şi cu ea, dacă ştie de trandafiri.

Matthew zâmbi.

— Îi cunoaşte îndeaproape. Este una de-a noastră.

— Atunci e bine-venită, spuse Iosif. Am o... o întrebare de natură spirituală. Din câte înţeleg, cei ce cunosc trandafirii sunt... sunt în măsură să mă ajute...

— Dacă putem să te ajutăm, o vom face cu cea mai mare plăcere, răspunse Matthew, ridicându-se şi ajutând-o şi pe Sabina să se ridice.

Matthew îl conduse pe Iosif într-o cameră alăturată, iar Sabina se duse la tatăl său, îngenunche lângă el şi îi şopti ceva la ureche.

Baronul se ridică şi, peste două minute, toţi patru erau aşezaţi în cerc pe podea. Matthew, Sabina şi tatăl ei aşteptau cu înfrigurare să afle ce se ascunde în spatele neobişnuitei rugăminţi înaintate de nou-venit.

102
Pace

Iosif le prezentă pe scurt situaţia sa.

Le spuse că este evreu şi că de curând, datorită creştinilor cu care se întâlnise de-a lungul călătoriei, începuse să ia pentru prima dată în considerare potenţiala veridicitate a credinţei creştine.

Călătoria sa fizică şi cea spirituală erau, pesemne, menite să culmineze simultan chiar aici şi acum. Fără să intre în detalii, care erau prea numeroase pentru a putea fi relatate într-un răstimp atât de scurt, simţea nevoia, spuse el, de a îmbrăţişa neîntârziat ceea ce considera a fi adevărul – adică religia creştină.

Presupunea că sunt creştini fiindcă auzise de înclinaţiile spirituale ale celor ce colaborau cu *Trandafirul*. De aceea îndrăznise să le vorbească despre o chestiune atât de personală.

Pe scurt, îşi dorea să devină creştin, dar – să îi scuze neştiinţa – nu era sigur ce trebuie să facă. Se impunea vreun ritual, o slujbă religioasă, o rugăciune anume? auzise, fireşte, de botez, dar era evident că nu poate fi botezat aici şi acum. Totuşi, voia să îndeplinească orice altă cerinţă chiar înainte de operaţiune. De ce nu suporta amânare lucrul acesta? Nu le putea spune, pentru că, sincer, nu ştia nici el. Era, totuşi, convins că fusese călăuzit la ei şi se părea că trebuie să le ceară ajutorul.

— Pe scurt, vreau să întregesc credinţa strămoşilor mei. Vreau să devin un evreu complet, care îşi declară credinţa în Mântuitorul pe care ni L-a trimis Dumnezeu.

În timp ce se spetea să-şi spună povestea în germana lui stricată, Iosif observă că bătrânul închisese ochii. Pacea care se citea pe faţa lui îi amintea ciudat de mult de cea pe care o văzuse pe chipul lui André Palacki în timp ce discuta cu Dieder.

În ceea ce-l priveşte pe baronul von Dortmann, acestuia i s-ar fi umplut inima de bucurie de-ar fi ştiut că *propriile* rugăciuni, pe care le înălţase cu ani în urmă pentru rabinul Wissen, erau, nu în mică măsură, răspunzătoare de apropierea acestui tânăr de scaunul harului. Rugile lui continuaseră să se ridice spre înalturi şi acum în faţa lui se afla – deşi niciunul dintre ei nu o ştia – mesagerul ales de Dumnezeu pentru a duce rabinului vestea bună şi îmbucurătoare a Evangheliei.

— Te vom ajuta bucuroşi, spuse Matthew.

— Ce trebuie să fac? întrebă Iosif cu o inocenţă pe care numai un copil al lui Dumnezeu poate s-o aibă.

— Nu există niciun ritual, nicio slujbă, nicio rugăciune specială pentru a deveni creştin, zise Matthew. Creştinismul este, probabil, religia cea mai săracă în ritualuri.

— Asta înseamnă că... nu pot să *fac* nimic? întrebă Iosif, oarecum descumpănit.

Matthew zâmbi.

— N-am spus asta. Va trebui să faci *totul*.

— Mă tem că nu înţeleg.

— Omul nu devine creştin printr-un simplu ritual de creştinare, spuse Matthew. Ar fi prea uşor. Dumnezeu nu vrea asta. Poţi să iei parte la un ritual creştin fără *a fi* cu adevărat creştin. Tocmai de aceea nu există o ceremonie anume. Pentru a deveni creştin nu trebuie decât... să *fii* creştin. Ştii ce este un creştin, domnule Ţankov?

— O persoană care crede că doctrina creştină este adevărată, răspunse Iosif, cu vădită nesiguranţă în voce. În cazul meu, asta ar depinde în mare măsură de recunoaşterea faptului că Iisus este Mesia, Mântuitorul.

— Este, desigur, util şi chiar necesar să ai aceste convingeri, dar ele nu te fac neapărat creştin.

— Atunci, ce este, *de fapt*, un creştin?

— Un creştin este nici mai mult, nici mai puţin decât *un ucenic al lui Cristos*. Primii creştini au fost Petru şi Andrei, Iacov şi Ioan. A fost de ajuns ca Iisus să le spună „*Urmaţi-*

Mă” şi, fără niciun ritual sau vreo ceremonie specială, ei s-au ridicat şi L-au urmat.

— Tot nu înţeleg la ce te refereai când ai spus că va trebui să fac *totul*.

— A fi creştin nu constituie atât o doctrină religioasă, cât un mod de viaţă. A fi ucenicul lui Iisus înseamnă a trăi după exemplul dat de El – a gândi, a te comporta, a vorbi conform învăţăturilor Sale. Cu alte cuvinte, creştinismul nu este atât o *religie*, cât o *credinţă*, dacă înţelegi ce vreau să spun. A fi creştin nu constă în a crede într-o listă de precepte şi în a lua parte la diferite ceremonii religioase, ci în felul în care *trăieşti*. În a deveni, în adevăratul sens al cuvântului, un ucenic al lui Iisus.

— Ceea ce-mi spui este total diferit de ceea ce învăţăm noi că ar fi iudaismul.

— Te asigur că există şi creştini care nu percep creştinismul în felul acesta, spuse Matthew. Totuşi, credinţa creştină înseamnă tocmai asta: a-L urma pe Hristos în *toate*.

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă.

— Cred că înţeleg, spuse Iosif. Drept să-ţi spun, vorbeşti exact precum creştinii de care am pomenit adineauri. Tocmai aceasta este ideea centrală care îmi ocupă gândurile şi rugăciunile de la o vreme încoace. Vreau să fac exact aşa cum spui. Nu mi-e de ajuns să cred în veridicitatea creştinismului... vreau să devin unul dintre ucenicii lui Iisus.

— Ce veste minunată! exclamă încântat Matthew.

— Ne bucurăm că ne-ai cerut să-ţi fim alături în acest moment special, spuse Sabina.

— Sunt întru totul de acord cu fiica mea, zise baronul, deschizând ochii şi zâmbind cu toată faţa. Cererea dumitale ne onorează, domnule Ţankov.

Iosif râse încetişor.

— Am fost atât de preocupat de aceste gânduri, încât mi-a ieşit cu totul din minte – Ţankov nu este adevăratul

meu nume. Bănuiesc că într-un asemenea moment nu mai are niciun rost să mă ascund. Numele pe care mi l-a dat tatăl meu este Iosif.

— Un nume ce poate fi purtat cu mândrie atât de un evreu, cât *şi* de un creştin! exclamă baronul.

— Vă rog să revenim, insistă Iosif. Nu mai avem mult timp la dispoziţie. Mi-ai explicat ce înseamnă să *fii* creştin, dar ce trebuie să fac pentru a *deveni* creştin?

Matthew se uită la baron, dispus şi dornic să dea cuvântul vocii înţelepciunii.

— Răspunde-i, fiule, îl îndemnă blajin baronul, cu glasul pătruns de emoţie. Te descurci de minune.

Adevărul fie spus, inima bătrânului era atât de plină la auzul cuvintelor iubitoare şi blânde cu care Matthew îl conducea spre Domnul pe noul lor prieten, încât n-ar fi putut să rostească mai multe vorbe fără a izbucni încântări de laudă pentru Cel de Sus.

— În regulă, spuse Matthew. Iată, deci, Iosif, care este părerea mea. Pentru a deveni un ucenic al Domnului nostru Iisus trebuie să faci ceea ce au făcut Petru, Andrei, Iacov şi Ioan – să te ridici, să-ţi laşi mrejele de pescuit, să zic aşa, adică viaţa pe care ai dus-o până acum, şi să mergi după El... oriunde S-ar duce, obişnuindu-te să trăieşti, aşa cum au fost nevoiţi să facă primii Săi ucenici, după învăţătura şi exemplul Lui.

— Asta e tot ce trebuie să fac? Să îl *urmez*?

— Asta face un creştin.

— Hm, făcu Iosif, credeam că lucrurile sunt mult mai complicate.

— Ajută să îţi declari verbal decizia de a-L urma. Or tu chiar asta ai făcut acum, în prezenţa noastră. Şi ajută, de asemenea, să te rogi Tatălui ceresc, să îi vorbeşti de hotărârea ta şi să îi ceri să te ajute acum că încerci să trăieşti ca un ucenic al Fiului Său.

— Mărturisesc că de la o vreme încoace mă rog regulat.

— Bănuiam.

— Aş dori să mă rog şi acum, împreună cu voi, dacă nu vă supăraţi. Vreau să consfinţesc cumva faptul că azi am ales să îmi încredinţez inima, mintea, faptele şi paşii lui Iisus Hristos... Mesia lui Israel.

— Ne-am simţi onoraţi să ne rugăm împreună cu tine, răspunse Matthew pe un ton solemn.

Îşi plecară tustrei capetele şi începură să se roage în tăcere. Baronul von Dortmann vorbi primul.

— O, Tatăl nostru iubitor care eşti în ceruri, Îţi mulţumim că l-ai călăuzit aici pe fratele nostru Iosif şi că putem fi părtaşi la acest moment eliberator din viaţa lui. Binecuvântează-l, Doamne, şi fă ca viaţa lui să devină rodnică întru Tine şi plină de bucuria cunoaşterii Fiului Tău, alături de care va învăţa să umble zi de zi.

Se lăsă tăcerea preţ de câteva clipe, apoi Iosif începu să se roage în limba sa maternă.

— Îţi jur, Doamne, în faţa acestor prieteni şi fraţi de credinţă, că începând de astăzi sunt un ucenic al lui Iisus, pe care îl recunosc acum drept Mântuitorul meu. Îţi cer să mă ajuţi deoarece, aşa cum m-am rugat toată viaţa, îmi doresc să te slujesc din toată inima, din tot sufletul, cu toată puterea trupească şi mintală cu care m-ai înzestrat. Ajută-mă să devin un fiu al lui Avraam complet şi împlinit. Arată-mi ce trebuie să fac. Arată-mi cum să trăiesc creştineşte. Am să urmez paşii lui Iisus Hristos. Tu arată-mi calea. Ajută-mă să învăţ, aşa cum par să o facă toţi prietenii mei creştini şi cum ne îndeamnă Iisus, să îţi spun Tată.

Când baronul, singurul care înţelesese rugăciunea rostită în poloneză, ridică privirea, obrajii săi bătrâni şi zbârciţi străluceau de lacrimi.

— Ajută-l pe noul nostru frate să te cunoască în profunzime, Doamne, se rugă Matthew. *Arată-i-Te. Umple-i inima cu iubirea Ta.*

— Ocroteşte-l, Tată, spuse cu glas domol Sabina. *Păzeşte-l de toate relele. Călăuzeşte-i paşii după voia Ta desăvârşită.*

— *Iar acum*, se rugă Iosif, din nou în poloneză, atât de încet, încât niciunul dintre cei prezenţi nu auzi numele rostit de el, *iată care este prima mea rugăminte de creştin*. *Doamne Dumnezeule*, *într-un fel doar de Tine ştiut*, *călăuzeşte-mi*, *Te rog*, *paşii către Ursula şi ajută-mă să găsesc cuvintele potrivite pentru a-i spune ceea ce am făcut*... *în aşa fel încât ea să înţeleagă*.

Se lăsă din nou tăcerea în mica încăpere.

Aveau să urmeze multe alte rugăciuni, dar pentru moment era de ajuns.

Se apropia momentul ca fugarii să ridice toiagul lui Dumnezeu şi să despartă cu el apele Mării Roşii ce tăia în două cândva mândra capitală germană şi să încredinţeze în mâinile Lui fuga lor subterană spre libertate.

Totuşi, mai rămaseră preţ de câteva minute cu ochii închişi, fiecare percepând în felul său vuietul neauzit cu care se prăvăleau cărămizile, mortarul şi lutul şi jubilând în sinea lui.

Zidul lăuntric se făcuse praf şi pulbere şi, în locul lui, se pogorâse pacea credinţei adevărate.

Sufletul lui Iosif, fiu al lui Eleazar din neamul Aviz-Rabinilor, îşi dobândise, în sfârşit, libertatea.

103
În aşteptare

6 septembrie, ora 6:30 pm

În pofida orelor ce se scurseseră, Gustav avea şi acum sufletul sfâşiat între datorie şi sentimente, între prezent şi trecut.

Deşi se afla la un pas de triumful ce avea să-i încununeze munca de ani de zile, azi se dusese la birou cu inima grea, ca un om condamnat la spânzurătoare. Intuiţia îi spunea că această zi fatidică nu-i va aduce nicio bucurie. Victoria pe care o râvnise atâta amar de vreme îşi pierduse brusc sensul. Astăzi, lui Gustav von Schmundt nu îi era dat să aibă linişte sufletească.

Tăvălugul evenimentelor îi scăpase deja de sub control şi nu-l mai putea opri, chiar dacă ar fi vrut.

Obosit fizic şi psihic din pricina nopţii nedormite şi a gândurilor care îl bântuiseră, iritarea lui crescu şi mai tare când descoperi că secretara sa, devenită brusc îngrijorător de rebelă, nu îşi făcuse nici azi apariţia la birou. N-o mai văzuse de când se întorsese din Niedersdorf. Şi nici acasă nu era de găsit. Or asta nu stătea deloc în firea ei. În zece ani, Lola Reinhardt nu lipsise de la serviciu mai mult de trei-patru zile.

Or, azi, absenţa ei era mai inoportună ca niciodată. Cine avea să răspundă la telefon, cine avea să preia mesajele? Hotărât lucru, Lola îşi alesese momentul cel mai nepotrivit pentru a intra în pământ.

Formă încă o dată numărul ei de acasă. Niciun răspuns. O fi păţit ceva? Sună în birourile alăturate, dar niciun coleg nu ştia ce se întâmplase cu ea. Lola nu pomenise niciun cuvânt că ar vrea să-şi ia concediu.

Gustav era iritat la culme. Nu-i avea la dispoziţie nici pe Reinhardt, nici pe Galanov! Trebuia să se descurce doar cu ajutorul idiotului de Schulte!

Începu să se învârtă agitat prin birou.

La 10:30, se întâlni cu un informator în afara sediului.

— Din câte ştiu, spuse acesta, n-au intervenit schimbări. Tentativa va avea loc azi, probabil deseară. Am întâlnire cu o persoană care spune că are cunoştinţă de două femei ce au dispărut săptămâna trecută. Se vehiculează zvonul cum că ar încerca să fugă pe aceeaşi cale. Dacă aflu mai multe, am să vă contactez imediat la birou.

Gustav investigă fără niciun rezultat două-trei posibile piste, apoi se întâlni cu un alt informator. Nu, toate capacele de canal erau fixate cu buloane. Fugarii trebuie să fi ales o altă rută.

Gustav se întoarse la birou, unde îl aşteptau două mesaje. Unul era din partea lui Schulte. Un furgon mortuar era programat să treacă graniţa în Berlinul de Vest, dar cu un singur sicriu. Se ducea, oricum, să investigheze situaţia. Gustav îl sună pe informatorul care lăsase celălalt mesaj. Nimic nou.

Târziu, în după-amiaza aceea, aţipi în scaun.

Avu un somn agitat din care fu trezit brusc de ţârâitul telefonului. Era Korsch. Da, se aştepta să primească informaţia dintr-un moment într-altul.

— Cât de repede puteţi să ajungeţi aici? în regulă. Da, sunt sigur că îi vom aresta pe toţi în noaptea asta, cel târziu.

Puse receptorul în furcă şi îşi consultă ceasul.

Era ora cinci.

Începea să-şi piardă răbdarea.

Dacă nu va afla ceva înainte de sosirea lui Korsch, va trebui să suporte o nouă partidă de zbierături. Or acum chiar că nu avea chef de aşa ceva.

Câteodată, individul acela pur şi simplu îl scotea din minţi.

Dădu alte două-trei telefoane, apoi se lăsă, gânditor, pe spătarul scaunului. Nu putea pleca să ia masa. Trebuia să rămână aici, lipit de telefon. Va comanda ceva de mâncare.

Plasă comanda telefonic, apoi se lăsă pe spate şi... aşteptă.

Într-un târziu, mâncarea îi fu livrată. Gustav mâncă fără poftă, în singurătate şi tăcere.

104
Libertatea nu-i dincolo de ziduri, ci sus

6 septembrie, ora 7:15 pm

— *Mai* e puţin şi trebuie să plecăm, spuse Matthew, adresându-se grupului adunat în apartamentul 11-D din blocul situat vizavi cu cimitirul de pe Fischerstrasse. Înainte de a porni însă, trebuie să ne încredinţăm paşii Domnului, care este singurul în măsură să ne ocrotească. Cărările ce ne-au purtat până aici diferă de la caz la caz. Doar Dumnezeu cunoaşte aceste cărări şi doar El ne poate călăuzi paşii şi de aici încolo.

Se opri şi se uită la tatăl Sabinei.

— Domnule baron, aţi avea amabilitatea să rostiţi o rugăciune pentru noi, în calitate de decan de vârstă şi mai ales spiritual al acestui grup?

— M-aş simţi onorat, zise blajin baronul. Înainte de asta însă, permiteţi-mi să vă recit un scurt poem scris de autorul meu scoţian preferat. Întrucât în anii de puşcărie nu am avut acces la multe cărţi, mi-am ocupat timpul încercând să reconstitui din memorie câteva dintre scrierile sale. Ori de câte ori îmi aminteam un pasaj, îl treceam imediat în scris. Se spune că mintea omenească nu uită nimic din ceea ce pătrunde în ea. Nu ştiu dacă lucrul acesta e adevărat sau nu, dar mi s-a părut, într-adevăr, remarcabil cât de multe am reuşit să îmi amintesc de-a lungul anilor. Uneori, după ce nu mă mai gândisem la un anumit fragment vreme de peste un an, se întâmpla să-mi aduc brusc aminte un rând sau o frază. Atunci înşfăcam orice instrument de scris se găsea prin preajmă şi aşterneam imediat cuvintele pe hârtie. Poemul de care vă vorbesc este extrem de important pentru mine. În anticiparea acestei zile, am lucrat la el vreme de o lună, încercând să îl adaptez la forma în care ar fi scris-o autorul său dacă s-ar fi aflat acum printre

noi. Vreau să vă recit această poezie pentru a vă reaminti că libertatea pe care ne-o dorim nu se poate obţine escaladând un zid ridicat de mâna omului, ci urcând scara ce duce în împărăţia cerească a Tatălui. Iată, deci, cum sună poemul adaptat de mine:

Călătorule, dincolo de zid ce se ascunde, oare?
Fii bun de te ridică în vârful picioarelor un pic,
Priveşte peste zid şi spune-mi:
Ce vezi în zare?
M-aş uita şi eu, dar zidu'-i mare, eu sunt mic.
De cealaltă parte, copile, se află o vale
Cu *iarbă verde, copaci, încântătoare flori*
Şi un pârâu ce spune:
Păşeşte cu grijă pe cale,
De nu vrei să te-neci în ale mele vâltori!
Şi dincolo de vale?
— Un orăşel văd, bunăoară,
La poalele unui falnic deal împădurit,
Apoi alte dealuri şi văi ce urcă şi coboară
Şi, *semeţ, ici şi colo, un pisc înzăpezit.*
Şi dincolo de ele?
— Albastrul ocean înspumat,
Şi-apoi păduri dese, pajişti minunate,
Maiestuoase fluvii şi lacuri în lung şi-n lat
— Acolo, băiete, e trai în libertate!
Pare să fie un loc încântător,
Acolo-aş vrea să merg!
Vină, dar, zidul să-l trecem repejor,
Spre libertate vreau să alerg!
Aşteaptă, copile, s-auzi tot ce-am de spus.
Cea mai de preţ comoară
E la capătul căii, departe, în apus.
Acolo ai să vezi o scară;
O scară sfântă, bătută-n nestemate,
O scară ce duce sus, în ceruri,

Unde nu există nici chin, nici nedreptate,
Nici tristeţi şi nici uri.
Şi la scară cum se ajunge, oare?
— Nu ştiu, dar fie drumul cât de greu,
Prin ploaie, viscol ori grea ninsoare,
Spre ea să te poarte paşii mereu.
Călătoreşte întins zi şi noapte
Şi, chiar de sclipirea nu i-o poţi vedea,
Tu să mergi hotărât mai departe,
Nu da 'napoi şi nu te clătina.
Căci libertatea nu-i dincolo de ziduri, ci sus.
Spre scară să purcedem, aşadar, cu pasul mărit!
Cel ce voieşte s-ajungă la bătrânul apus
E bine să pornească din vreme, chiar la răsărit.
Ci spune-mi:
E greu urcuşul?
Scara duce drept în sus?
— De vrei s-o urci singur, ia-ţi gândul.
La baza treptelor trebui-va să te-ntinzi supus
Şi să-ţi aştepţi, cuminte, rândul.
E lungă aşteptarea?
— Nu ştiu, vei vedea.
Ploaie, vânt şi chiar îngheţ
Răbda-vei, poate, pân' s-ajungi a urca.
Scump este, copile, al libertăţii preţ.
Pe trup au să-ţi calce drumeţi în număr mare,
Dar tu s-aştepţi, copile, supus,
Căci un evreu cu răni la mâini şi la picioare
Pe braţe te va duce pe scară, în sus.

Se făcu linişte în mica încăpere.

Venise momentul ca fiecare dintre ei să pornească în căutarea scării spre propria libertate.

Vocea baronului rupse din nou tăcerea, aducând liniştea în inima celor prezenţi.

— Tată, ne încredinţăm cu smerenie şi încredere vieţile în mâinile Tale. Te rugăm, în numele Fiului Tău, Isus Hristos, să ne ocroteşti, să îţi trimiţi îngerii în faţa şi în spatele nostru şi să ne călăuzeşti fiecare pas. Te rugăm să îi legi la ochi pe cei ce vor să facă rău copiilor Tăi, şi Te rugăm, de asemenea, să ne faci cunoscută libertatea care poate fi dobândită doar când ne aflăm în prezenţa Ta. Ne punem bucuroşi vieţile în mâinile Tale. Îţi mulţumim, Tată, că ne iubeşti şi că aduci numai lucruri bune în vieţile noastre. Amin.

— *Amin*, murmurară toţi cei adunaţi în jurul lui.

105
Ultima piesă din puzzle

6 septembrie, ora 7:45 pm

La 7:43, telefonul ţârâi din nou. Gustav ridică receptorul şi ascultă cu atenţie. După doar câteva clipe, făcu ochii cât cepele.

— Nu se poate! exclamă el uimit. Nu există niciun punct vamal acolo... Un cortegiu funebru... Sicrie? Şi cum vor...?

Ascultă răspunsul cu mare atenţie şi interes. În timp ce sorbea vorbele interlocutorului, înşfăcă un creion şi îşi notă înfrigurat locul indicat de acesta. Era piesa care completa puzzle-ul!

Trânti receptorul, sări în picioare şi îşi consultă grăbit ceasul.

Korsch se pare că întârzia. Nu putea să îl aştepte.

Asta e, îşi spuse el zâmbind sardonic. *Se pare că „marele" agent KGB va rata momentul arestării*.

Verifică încărcătorul pistolului. Era plin.

Gândindu-se la ceea ce urma să facă, îl trecu, involuntar, un fior.

Dar nu avea timp să stea pe gânduri!

Jurase credinţă regimului comunist şi acum trebuia s-o dovedească.

Aceasta trebuia să fie alegerea lui. În fond, nu exista alternativă.

Ieşi valvârtej din clădire şi alergă la maşină.

106
Printre morminte

6 septembrie, orele 7:45-8:00 pm

La şapte şi jumătate, deşi soarele asfinţise deja, încă era lumină afară.

În spatele norilor răzleţi, luna plină începea deja să urce pe cer. În scurtă vreme, razele ei de un argintiu pal aveau să înlocuiască în întregime dârele roşii şi violete trasate de soarele ce dispărea la apus.

Îngrijirea mormintelor celor dragi constituia o datorie de suflet pe care toţi nemţii o onorau cu sfinţenie, de ambele părţi ale zidului ce îi despărţea. După război, supravieţuitorii germani aveau, cu toţii, mai mulţi morţi în familie decât s-ar cuveni să aibă orişice generaţie.

Din acest punct de vedere, formau cu toţii o singură naţie şi nici chiar războiul rece dintre Est şi Vest nu putea schimba acest lucru: cei trecuţi în nefiinţă – fie pe cale naturală şi liniştită, fie în urma cumplitei conflagraţii atrase asupra Germaniei chiar de foştii săi conducători – nu puteau fi daţi uitării şi locurile lor de veci trebuiau respectate.

Orele liniştite ale asfinţitului erau, de regulă, cele alese de către văduve, surori, taţi şi copii însoţiţi de mamele lor pentru a vizita mormintele celor dragi. Nu de alta, dar lumina caldă a amurgului se potrivea, pare-se, cel mai bine atmosferei liniştite pe care – o ştia orişicine – o preferă cei trecuţi în nefiinţă.

În această seară, cimitirul *Friedhof* de pe Fischerstrasse, chiar mai animat decât de obicei, era plin de grupuleţe de persoane de toate vârstele ce curăţau mormintele de buruieni, măturau, pliveau florile moarte şi plantau noi răsaduri.

O mamă în straie cernite, de mână cu băieţelul ei, păşea în urma unui bărbat cu joben negru şi a altor două femei îndoliate, cu feţele acoperite cu voal negru. Părea a fi un

mic cortegiu funebru.

Cei patru adulţi duceau coroane de flori. Femeile, evident îndurerate, aveau degetele încleştate pe batiste cu care îşi ştergeau în mod repetat ochii şi nasul.

Tăcutul alai funebru trecu fără să fie băgat în seamă de poliţistul est-german ce patrula de-a lungul hotarului vestic al cimitirului care, dintr-o greşeală a diplomaţiei postbelice, fusese tăiat pur şi simplu în două de zidul ridicat de către comunişti. Printr-o întorsătură dintre cele mai bizare ce s-au petrecut vreodată în istoria acestui oraş, hidoasa barieră cenuşie reuşise să separe nu doar sectorul aliat de cel sovietic, ci şi trupul neînsufleţit al unui soţ de cel al soţiei sale. Fiindu-le astfel deranjată odihna veşnică, se zvonea că spectrele celor doi ar fi bântuit zidul, ajutându-i pe toţi cei ce îndrăzneau să îl treacă, până când, printr-un gest mai degrabă diplomatic decât spiritual, autorităţile din RDG au permis dezgroparea osemintelor femeii şi înhumarea acesteia alături de soţul ei, în Berlinul de Vest – eliberând-o astfel, postmortem. Amabilitatea guvernului est-german nu s-a extins însă şi asupra nepoţilor, cărora nu li s-a permis să mai viziteze vreodată mormântul celor doi bunici.

În momentul de faţă însă, numai la asta nu le stătea gândul grănicerilor *Vopo* ce patrulau zona zi şi noapte, douăzeci şi patru de ore pe zi, şapte zile pe săptămână; şi nici micului cortegiu ce părea să însoţească pe ultimul drum trupul unei fiinţe ce avea norocul să se odihnească de acum înainte departe de controversele şi nedreptăţile acestei lumi, undeva în apropiere de zidul vestic al cimitirului, adică de teribilul *Der Mauer* ce împărţea oraşul în două.

La vreo douăzeci-treizeci de metri de ei, în dreptul unui mormânt, stătea, cu capul plecat, un bătrân ce reflecta, vădit emoţionat, la pierderea scumpei sale soţii. De la distanţă, nu era clar dacă acesta chiar citeşte cele scrise pe piatra funerară, dar lacrimile amintirii erau cât se poate de adevărate.

Aleile cimitirului începură, treptat, să se umple. În

dreptul altui mormânt, stătea o bătrână gârbovită, cu părul alb.

Un bărbat adus de spate se învârtea în cerc, oprindu-se când şi când să citească datele de pe câte o piatră funerară. Deşi avea pălăria trasă pe ochi, scruta împrejurimile cu o privire pătrunzătoare. Părea bătrân, dar o examinare mai atentă ar fi dezvăluit faptul că diferenţa de vârstă faţă de majoritatea rezidenţilor permanenţi ai acestui loc era mult mai mare decât păreau să indice vestimentaţia şi mersul acestuia. Bărbatul părea să ascundă ceva sub haină.

Atent să nu fie observat de către grăniceri, acesta îşi arunca, la intervale regulate, privirea spre cei aflaţi în apropiere, notându-i parcă pe toţi cei ce veniseră la cimitir în seara aceea.

107
Friedhof

6 septembrie, ora 8:19 pm

Emil Korsch se afla în Berlin de mai puţin de o oră când realiză brusc că s-ar putea să fi ajuns prea târziu.

Înjurând traficul încărcat şi claxonând nervos, reuşi să ajungă la sediul *Stasi* la 8: 09.

Mercedesul opri scrâşnind din roţi chiar în faţa clădirii. Korsch dădu buzna înăuntru, îşi flutură legitimaţia KGB în faţa pazniculuide la intrare şi, fără să se oprească, urcă valvârtej până la etajul al doilea.

Legitimaţia îi asigură şi aici libera trecere. Korsch îi ordonă pazniculuide la etaj să descuie biroul şefului de secţie.

Omul, tremurând ca varga, se execută fără să crâcnească şi Korsch se năpusti în birou.

În biroul lui Schmundt domnea o tăcere mormântală.

Korsch se învârti febril prin încăpere, apoi ieşi şi îl întrebă ceva pe paznic. Nu, acesta nu-l văzuse pe şeful de secţie.

Korsch se întoarse grăbit în birou, încercând să reconstituie în gând întreaga convorbire purtată cu Schmundt.

Neamţul îi spusese că tentativa va avea loc în seara asta... că se aştepta să afle dintr-un moment într-altul unde anume... că stătea efectiv lipit de telefon...

Lipit de telefon! Cuvintele îi explodară în minte ca o grenadă.

Ţâşni spre biroul lui Schmundt, înşfăcă blocnotesul de lângă telefon şi rupse prima filă. Pe acesta era trecut un singur cuvânt: *cimitir*.

Creierul începu imediat să-i zbârnâie.

Privind grăbit în jur, ochii îi căzură pe harta mare a Berlinului, agăţată pe peretele din faţă. Dintr-un pas fu în

faţa ei şi începu să o scruteze.

În timp ce îşi trecea arătătorul peste sinuoasa traiectorie descrisă de zid prin centrul oraşului, începu să murmure ca pentru sine:

Friedhof... *friedhof*, *hm*... *care ar fi cimitirul cel mai potrivit pentru*...

Aha! exclamă el, ajungând cu degetul în dreptul cimitirului traversat de zid... aflat la distanţă de câţiva kilometri de centrul oraşului.

Acolo va avea loc tentativa!

Ceru să i se pună imediat la dispoziţie elicopterul rezervat, de regulă, şefului de secţie şi, în mai puţin de patru minute, zbura deja în grabă prin umbrele amurgului, răcnind ordine pilotului german.

108
Semnalul

6 septembrie, ora 8:22 pm

Întins pe burtă pe acoperişul magaziei, soţul Angelei îi observa pe grănicerii *Vopo* ce patrulau prin cimitir. Îi urmărea de cinci zile. De pe-acum le ştia pe de rost fiecare mişcare.

Între 8:22 şi 8:23, mormântul unui anumit E. Brecht trebuia să fie cu totul în afara razei lor vizuale.

Se uită la ceas.

Era 8:19. Cei doi grăniceri porniră în direcţie opusă, exact cum o făceau în fiecare noapte.

8:20... 8:21... Patrula se îndepărtase îndeajuns de mult...

Miji ochii pentru a se asigura că soldaţii trecuseră de mormântul de la capătul cimitirului pe care îl folosea ca punct de referinţă.

Acum!

Bătu uşor, dar hotărât în acoperiş. Ursula Wissen şi Friedrich Detmold auziră imediat bătăile. Ursulei îi bătea inima, mai-mai să-i iasă din piept şi era lac de sudoare. Era sunetul pe care îl aşteptase, cu mâinile încleştate pe frânghie.

Venise momentul!

Trase tare de frânghia ce cobora în hăul negru ce se căsca în pardoseala din pământ. Detmold aştepta lângă ea. Ursula mai trase o dată de sfoară pentru a se asigura că piciorul lui Kohl, cel de-al patrulea partener, simte clar semnalul.

Nu aveau timp de pierdut! Fiecare secundă conta.

Cele opt persoane ce, printr-o coincidenţă, se adunaseră toate să depună coroane la mormântul lui E. Brecht, văzură cum, dintr-odată, placa din piatră ce acoperea locul de veci dispare. Din groapă se ridică o mână omenească, făcându-le semn să vină.

Între timp, bătrânul singuratic, doamna cu păr alb şi bărbatul ce se plimba prin cimitir, aruncând în jur priviri curioase şi pătrunzătoare, se alăturaseră celor cinci persoane ce formau cortegiul funebru. Curiosul gârbovit se îndreptă brusc de spate şi îngenunche cu o energie surprinzătoare lângă gaura ce se căsca în pământ.

— Haideţi... coborâţi repede! îi şopti Matthew mamei copilului, ajutându-i pe amândoi să coboare.

Complicele din subteran luă copilul în braţe şi îl îndemnă viguros să se târască în urma lui prin tunel cât poate de repede.

— Mami...? întrebă micuţul, şovăind.

— *Sst*... da, dragul mamei, mergi după nenea! spuse femeia. Mama e chiar în spatele tău.

Între timp, Matthew şi baronul von Dortmann o ajutaseră pe Gerta să coboare şi, acum, aşezată în patru labe, femeia îi urma greoi pe ceilalţi.

— Sabina, şopti Matthew pe un ton imperios de îndată ce lăsă mâna bătrânei doamne.

— *Nu* plec până nu ştiu că toţi sunt în siguranţă, ripostă Sabina cu o hotărâre de neclintit. Papa! îl imploră ea în şoaptă pe bătrânul său tată. *Trebuie să cobori*!

Fiecare atom din făptura bătrânului se opunea îndemnului. El trăia pentru a sluji. Va coborî ultimul. Aşa era corect şi potrivit. Tot ce îşi dorea faţă de semenii lor era să fie cel de pe urmă şi să îi slujească pe toţi. Cum să-şi pună propria siguranţă mai presus de a altuia?

Aceste gânduri îi trecură prin minte într-o fracţiune de secundă. Se uită în ochii Sabinei, în ochii fiicei sale mult iubite, implorând-o parcă din priviri să nu-i ceară una ca asta.

Şovăi doar preţ de o clipă, apoi, o voce care venea din adâncul fiinţei lui îl făcu brusc să înţeleagă că venise momentul să predea privilegiul sacrificiului fiicei sale şi tânărului ei logodnic. Cei doi nu mai erau copii, ci slujitori ai Domnului în toată firea. Era dreptul lor să preia conducerea

şi datoria lui, să se supună.

Cu o lacrimă în colţul ochiului, se întoarse şi coborî în groapă, urmând-o pe Gerta prin întunecosul cilindru ce ducea spre viaţă.

Matthew întinse imediat mâna să o ajute pe Fräulein Reinhardt care îngenunchease deja, gata să îl urmeze pe baron.

109
Încremenit

6 septembrie, ora 8:23 pm

Când, ajuns pe Fischerstrasse, apăsă brusc frâna şi coborî vijelios din maşină, Gustav von Schmundt n-avea cum să ştie că silueta ce se distingea în depărtare era chiar cea pe care încercase zadarnic să pună mâna de mai bine de cincisprezece ani şi nici că unele dintre persoanele ce se plimbaseră abia adineauri printre morminte dispăruseră fără urmă, deşi nimeni nu ieşise între timp pe poarta spre care alerga el acum, răcnind ordine.

Brusc, auzi un zgomot teribil de elice deasupra capului.

Când întoarse privirea, îşi văzu propriul elicopter coborând cu o viteză periculoasă spre sol.

Nu avea timp să se întrebe ce căuta elicopterul aici şi cine îl folosea fără acordul său.

O *fi Galanov*, îşi spuse el. *Bine*, *dar de unde să fi ştiut*? *Ei*, *dar rusul e isteţ*. *Din moment ce a reuşit să deducă ruta fugarilor anul trecut*, *poate c-a făcut-o şi de astă dată*.

Aiurea! *Galanov nici măcar nu se află în Berlin*!

Se năpusti pe poarta cimitirului şi trase în aer două focuri de avertizare.

Observând forfota ce se iscă în depărtare, înţelese că nu îl înşelase intuiţia. Ajunsese chiar în momentul culminant al tentativei de fugă!

— În numele *Stasi*, vă ordon să vă opriţi! strigă el, trăgând alte două focuri în aer. În numele...

Ce căuta Lola aici? Nu ştia că secretara lui să aibă pe cineva înmormântat în acest cimitir... Şi atunci... cum de se afla aici?

— Lola... Lola! strigă el entuziasmat. Reinhardt, opreşte-i – sunt cu toţii trădători!

Spre stupoarea lui, în secunda următoare, credincioasa lui secretară, care îl servise ani de zile fără ca el să o bage

vreodată în seamă, se făcu nevăzută.

Dar Gustav nu avu timp să reflecteze asupra complexităţii metafizice a ceea ce se petrecuse chiar sub ochii lui, căci în momentul imediat următor privirea îi căzu pe un alt chip, un chip frumos la care visase adesea şi care acum, scăldat în razele argintii ale lunii, avea o strălucire aproape supranaturală. Stupefiat, avea impresia că priveşte un spirit ridicat din mormânt.

Aşteptase acest moment, visase la el toată noaptea şi pe parcursul întregii zile şi, totuşi, acum realitatea lui îl făcu să-şi piardă complet controlul asupra propriilor simţuri.

Sărmanul Gustav era năucit.

Se opri brusc din alergat şi, uitând cu totul de urmărire, braţele îi căzură neputincioase pe lângă corp.

Încremenit precum soţia lui Lot, aproape prefăcut într-un stâlp de sare, Gustav nu fu în stare să murmure decât un singur cuvânt:

— Sabina!

110
Un moment de aducere aminte

Adevărurile profunde ale creaţiei sunt ascunse şi în piramidele spirituale cu valori răsturnate.

Lumea consideră că principiile adevăratei vieţi sunt pură nebunie. Totuşi, pentru a fi înălţat, trebuie să te smereşti. Pentru a fi primul, trebuie să îi pui pe alţii înaintea ta. Şi, mai presus de toate: *Pentru a trăi cu adevărat*, *trebuie să mori.*

Matematica lumii nu poate rezolva ecuaţiile de origine divină. Pentru păcatele omenirii, Creatorul acesteia a conceput un remediu ceresc, nevăzut ochilor şi de neînţeles minţii omului.

Remediul a fost o cruce din lemn, rudimentară, hidoasă, străpunsă de cuie şi mânjită de sânge, pe care erau răstigniţi cei mai odioşi criminali. Pe o astfel de cruce detestabilă s-a oferit Atotputernicul Dumnezeu *pe Sine* drept sacrificiu al iubirii, pentru ca, mântuiţi în felul acesta, oamenii pe care i-a creat să-şi întoarcă din nou faţa spre El, Creatorul lor.

Ce minte omenească ar putea explica în mod raţional *motivul* acestui sacrificiu?

Moartea Creatorului dă *viaţă* întregii creaţii.

Cei ce îl iubeau pe sfântul Său Fiu, I-au aşezat trupul într-un mormânt. Acolo s-a dat bătălia cu Moartea. Şi tot acolo Moartea a fost învinsă, nu doar pentru câţiva aleşi, ci învinsă în vecii vecilor pentru ca voia Domnului să fie împlinită şi toţi să îngenuncheze, alegând să se supună Fiului Său.

Lângă mormântul gol, toate lucrurile sunt menite să revină la forma lor pură şi triumfătoare, conform voii lui Dumnezeu. În mormânt trebuie să ne aventurăm cu toţii, pentru a descoperi, fiecare în parte, că în el nu mai există Moarte, ci Viaţă, victorie şi restituirea tuturor lucrurilor!

Mormântul de pe strada Fischer, în care nu se odihnea niciun trup neînsufleţit, era drumul sepulcral spre viaţă, libertate şi fericire pentru câţiva dintre copiii lui Dumnezeu, la fel cum mormântul gol săpat cu nouăsprezece veacuri în urmă în stânca de lângă Ierusalim a dat viaţă şi libertate întregii omeniri.

Jumătate dintre fugari înaintau deja prin tunelul ce ducea spre viaţă pe sub locurile de veci ale morţilor.

— Lola, e rândul tău, spuse Sabina pe un ton imperios. Te-a văzut... grăbeşte-te!

Lola nu se opuse. Acum că aceşti oameni o învăţaseră ce înseamnă să trăieşti cu adevărat, nu avea de gând să se mai întoarcă vreodată la vechea sa viaţă. Fără să şovăie şi fără a întoarce măcar privirea spre fostul său şef care îi striga numele, se strecură în întunericul mormântului, primind astfel botezul morţii şi, odată cu el, speranţa unei noi vieţi în cealaltă parte.

Iosif, deşi detesta să o ia înaintea unei femei, văzând că Matthew îi face semn, se supuse imediat, fără să mai pună întrebări.

Pentru fiecare persoană implicată în acest exod, mormântul avea o semnificaţie diferită.

Pentru baron, acesta reprezenta cauza primordială a vieţii şi însăşi raţiunea de a trăi. Nici că s-ar fi găsit un apogeu mai potrivit pentru o viaţă trăită aşa ca a lui, în încercarea sinceră şi perseverentă de a aplica lecţia mormântului gol în tot ceea ce priveşte propria persoană.

Pentru Lola, mormântul simboliza promisiunea unui nou început.

Pentru Iosif, venise momentul botezului mult dorit ce pecetluia jurământul făcut Mântuitorului – moartea celor vechi, naşterea celor noi. Cel ce fusese până acum era răstignit odată cu Hristos şi îngropat alături de El pentru a renaşte în vecii vecilor!

În timp ce se apropia de gaura neagră ce se căsca în pământ, simţi că se pogoară asupra sa o linişte

nemărginită. Toate simţurile i se înceţoşară şi, când îngenunche, ultimii cincisprezece ani i se rederulară instantaneu în minte, de parcă tot ceea ce făcuse până acum fusese menit să-l pregătească exact pentru acest moment.

Şi, într-adevăr, în scurtă vreme viaţa lui Iosif Aviz-Rabin avea să ia o turnură cum nici cu gândul nu gândea acesta. Rugile lui *fuseseră* auzite, fiecare în parte, şi acum Iosif înainta prin tunelul întunecos fără a şti că, la celălalt capăt, îl aşteaptă chiar unul dintre răspunsuri.

Totuşi, doi dintre fugari erau încă în pericol.

Sabina recunoscuse imediat vocea.

Deşi, la auzul ei, o cuprinsese groaza, nu putuse să nu-şi întoarcă privirea în direcţia celui ce îi fusese cândva prieten de joacă.

Văzând-o, Gustav, de care n-o despărţeau nici patruzeci de metri, se opri ca lovit de trăsnet.

În momentul acela i-ar fi stat în putere să îi omoare atât pe ea, cât şi pe Matthew.

Dar mâna care ţinea pistolul căzu moale pe lângă corp.

La lumina slabă a lunii, Sabina îi văzu buzele mişcându-i-se. Un fior îi străbătu întregul corp. În mod instinctiv, ştiu că Gustav murmurase... numele ei.

Sabina nu avu timp să mediteze asupra momentului, căci în clipa imediat următoare un strigăt străpunse tăcerea înserării, o voce pe care o mai auzise cândva, demult şi care o îngrozi până în adâncul fiinţei.

Ştia că individul căruia îi aparţinea acest glas nu avea să încremenească la vederea chipului ei şi nici nu va ezita să tragă.

Toate acestea se petrecură într-o secundă.

— *Sabina*... *du-te*! îi strigă Matthew pe un ton imperativ, fără să se mai sinchisească să coboare vocea.

În momentul următor, Sabina era deja în tunelul subteran, târându-se în patru labe spre necunoscut.

111
O înfrângere inevitabilă

6 septembrie, ora 8:24 pm

Vorbele răstite de cel ce ţâşni din elicopter cât timp elicele încă se mai învârteau şi se năpusti pe poarta cimitirului de pe strada Fischer nu erau încărcate de drag nici pentru trecut şi nici pentru prezent.

Văzând drama ce se petrecea chiar sub ochii lui – colosala înfrângere a vieţii sale – Emil Korsch înjura de toţi sfinţii, cuprins de o mânie drăcească.

Văzuse încă din elicopter, în timp ce-i zbiera pilotului înfricoşat să aterizeze odată, că bărbaţii pe care îi căuta, singurii din blocul estic în măsură să îl conducă la trofeul după care râvnea de ani de zile, se făceau nevăzuţi într-o groapă, la nici douăzeci de metri de zidul Berlinului!

— Schmundt! răcni el, alergând spre neamţ. Opreşte-i! Împuşcă-i, neghiobule!

În momentul acela, inevitabilul se produse. Cu chipul frumos al Sabinei în faţa ochilor şi imprecaţiile lui Emil Korsch răsunându-i în urechi, Gustav von Schmundt cedă nervos.

Cu o privire goală, ca de mort, se întoarse încet spre cel ce striga.

Korsch, ce încă gonea spre Schmundt, realiză brusc că pistolul aducător de moarte al agentului *Stasi* era îndreptat... spre el!

În cimitirul de pe strada Fischer răsunară din nou mai multe focuri de armă.

Surprins şi oripilat, dar mulţumind totodată cerului că Sabina şi baronul nu asistaseră la această scenă grotescă, Matthew nu mai rămase în genunchi decât o clipă – cumpănind la felul în care, printr-o ironie a sorţii, cel căruia îi datorau libertatea se dovedise în cele din urmă a fi nimeni altul decât Gustav von Schmundt – după care coborî în

groapă, oprindu-se doar o secundă pentru a pune la loc placa mormântului, apoi porni prin tunel în urma Sabinei.

Grănicerii o luară imediat la fugă în direcţia din care se auziseră împuşcăturile. Cum majoritatea vizitatorilor aflaţi în cimitir se risipiseră imediat după tragerea primelor focuri de avertizare, la locul faptei nu găsiră decât un bărbat în uniformă *Stasi* ce stătea ca lovit de trăsnet, cu un pistol fumegând în mâna ce-i atârna inertă pe lângă corp.

La vreo zece metri de el, într-o baltă de sânge, zăcea trupul neînsufleţit al lui Emil Korsch, cu pieptul ciuruit de gloanţe.

Gustav fixa încremenit cadavrul, cu ochii bulbucaţi... şi goi.

Partea a VII-a
Libertate
Septembrie-decembrie 1962

112
Libertate

La auzul împuşcăturilor, Sabina simţi că îi stă inima în loc.

Scoase un ţipăt, apoi se răsuci, pe bâjbâite, gata să facă cale întoarsă. După vreo două secunde, tunelul se cufundă într-o beznă totală.

— Matthew! strigă ea îngrozită.

În momentul următor, simţindu-l pe Matthew lângă ea, se linişti.

— Ce mai aştepţi? Porneşte! o îndemnă el, încă neliniştit, dar totodată amuzat să o găsească aşteptând acolo.

— Of, Matthew, am crezut că...

— Sunt bine, sunt bine... suntem *cu toţii* bine! Dar hai să ieşim odată de aici!

Sabina se răsuci din nou şi porniră târâş-grăpiş prin întuneric spre lumina ce răzbea din celălalt capăt.

Oprirea Sabinei le acordase celorlalţi un oarecare avans.

Kohl, care încă mai avea frânghia legată de picior, ieşi primul din tunel. Detmold tocmai îl ajuta pe băieţel să urce, când Ursula auzi primele împuşcături răsunând de cealaltă parte a zidului.

Îi scăpă, fără să vrea, un ţipăt. Dar nu avea acum timp să se gândească la asta. Trebuia s-o ajute pe mama copilului, care ajunsese şi ea la capătul tunelului.

O, *Doamne*, *Dumnezeule*... *ocroteşte-o pe Sabina*! se rugă Ursula.

Acum de dincolo de zid se auzeau strigăte, răcnete

furioase.

Era clar că se întâmplase ceva îngrozitor!

Iosif se afla în mijlocul tunelului când auzi focurile de armă. Neştiind că Sabina nu se mai află în spatele lui, continuă să se târască spre ieşire în urma Lolei Reinhardt.

Vedea în faţă lumină... să fie, oare, lumina din sectorul vestic?

Dar nu avea nici timp, nici chef să se oprească pentru a analiza chestiunea. Lola se ridică în picioare şi, apucând mâinile ce i se întindeau de deasupra, începu să se caţăre în sus pe peretele gropii.

Când, ajuns la capătul tunelului, Iosif se ridică şi el în picioare... îl întâmpinară glasuri voioase ce sărbătoreau izbânda şi mâini, multe mâini întinse să îl ajute. Prinzându-se de ele, Iosif se căţără nu fără oarecare greutate afară din tunel.

Când ieşi la suprafaţă în magazie – magazia datorită căreia fusese posibilă realizarea unei operaţiuni de salvare atât de temerare chiar sub nasul celor de la *Vopo*, *Stasi* şi KGB – fu întâmpinat cu mare entuziasm de un grup format din opt-zece persoane de toate vârstele, marea majoritate în haine negre şi murdare din cap până-n picioare, la fel ca el.

Iată-i pe băieţel şi pe mama lui... pe bătrânul domn care rostise rugăciunea, tatăl încântătoarei domnişoare... pe doamna cu părul alb – erau cu toţii liberi!

Îşi salută jubilând noii prieteni... strângeri de mână... bătăi pe umăr... îşi învârti ochii roată prin încăpere... Brusc, un fior îi străbătu întregul corp, rece ca gheaţa şi totodată fierbinte ca focul.

Cine e femeia aceasta? *De ce mă priveşte atât de insistent*? Femeia se făcuse albă ca varul. *Unde am mai văzut chipul acesta*?

Era... era un chip pe care îl mai văzuse cândva... cu mult timp în urmă.

Refugiaţii urcau unul după altul. Primii ieşiseră mama şi

copilul. Urmase bătrâna, cu faţa palidă şi mânjită de noroi, care se prăbuşise epuizată pe podea de îndată ce Friedrich o ridicase din tunel.

Ursula îi şopti la ureche câteva cuvinte de încurajare, apoi reveni lângă gura tunelului.

Iată-l şi pe baron! Aproape că nu-l recunoscuse. Slavă Domnului că bătrânul scăpase cu bine!

Of, *Sabina*, *Sabina*... *unde eşti*?

Baronul von Dortmann căzu în genunchi de îndată ce fu ridicat din tunel – fără să vadă sau fără să realizeze că printre salvatorii săi se număra şi o fiică a Domnului pe care, cu mulţi ani în urmă, o adăpostise în propria casă. Ursula întinse mâna în groapă, rostind cuvinte de încurajare şi o femeie de vârstă mijlocie pe care nu o cunoştea i-o prinse recunoscătoare, zâmbind uşurată.

După ce femeia fu ajutată să urce, în mijlocul bucuriei tumultuoase ce răsuna în magazie, Ursula se aplecă din nou deasupra gropii. *Unde e Sabina*?

Întinse din nou mâinile... La capătul tunelului se iţi capul unui bărbat. Ursula îşi duse mâna la piept, se ridică încet în picioare şi se îndepărtă clătinându-se. Avea faţa albă ca varul, scăldată de o sudoare rece.

O, *Doamne, nu are cum să fie*...

Ceilalţi îl ajutară să urce... se auzeau mai multe glasuri, strigăte... toate privirile erau încă aţintite în groapă...

Văzând-o, bărbatul încremeni. De ce o privea atât de şocat? Porneşte spre ea...

Doamne, *să fie*, *oare*, *chiar el*... *Dar e de-a dreptul imposibil*!

Părea atât de schimbat... Trecuseră atâţia ani de atunci! Să fie chiar el?

Bărbatul zâmbi întâi timid, apoi zâmbetul i se întinse pe toată faţa. Ar fi recunoscut acel zâmbet chiar şi după o sută de ani! O, *Doamne*... *cum de*...?

Bărbatul se opri în faţa ei, radiind de fericire, parcă nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

Când îşi recăpătă glasul, Ursula nu putu decât să şoptească:

— Iosif...?

— Ursula!

Gâtuiţi de emoţie, se prăbuşiră unul în braţele celuilalt.

113
Parfumul fericirii

Sabina şi Matthew încă înaintau prin tunelul săpat sub zidul Berlinului spre mult dorita libertate, fără să aibă habar de incredibila revedere ce avea loc deasupra lor, în magazie.

Nu aveau habar de ea nici baronul, nici Lola, nici ceilalţi refugiaţi. Aceştia se adunaseră ciorchine în jurul gropii, aşteptând cu sufletul la gură sosirea celor ce îi conduseseră spre libertate.

Aşteptarea nu dură decât câteva secunde. Totuşi, întrucât cei ce aşteptau auziseră focurile de armă trase de cealaltă parte a zidului, se neliniştiră cu toţii când, privind în groapă după ce Iosif fusese ajutat să iasă din mormântul vieţii, nu văzură decât întuneric.

N-aveau cum să ştie dacă gloanţele celor de la *Stasi* nu îi nimeriseră cumva pe tovarăşii lor. Se adunaseră, aşadar, cu toţii în jurul gropii şi acum aşteptau cu răsuflarea tăiată.

Se auziră zgomote... şi, în clipa următoare, văzură cu toţii pletele blonde ale Sabinei. Sabina ridică privirea, zâmbind radioasă, se ridică în picioare şi apucă două dintre numeroasele mâini ce îi erau întinse.

Într-o secundă îl ridicară şi pe Matthew şi mica magazie răsună de urale şi chiote de bucurie.

Reuşiseră! Ajunseseră cu toţii teferi şi nevătămaţi în Berlinul de Vest!

Baronul îşi strânse îndelung fiica în braţe.

— O, *papa*!

Într-un târziu, bătrânul o eliberă din îmbrăţişare şi întinse mâna spre Matthew.

— Bravo, băiete! Când ne-ai găsit în ascunzătoarea din Magdeburg ai spus că ne vei scoate cumva din Germania de Est şi uite că te-ai ţinut de cuvânt!

— N-aş fi reuşit fără ajutorul oamenilor dumneavoastră,

râse Matthew.

— Nu sunt oamenii *mei*, fiule, ci ai *lui Dumnezeu*.

Sabina îi îmbrăţişa voioasă pe ceilalţi refugiaţi, de parcă ar fi trecut nu cinci minute, ci o lună de când nu se mai văzuseră.

— Gerta...

— Îţi mulţumesc... îţi mulţumesc din suflet, Fräulein Duftblatt, îngăimă bătrâna printre lacrimi.

Sabina o îmbrăţişă cu căldură, apoi se întoarse spre Lola.

— Vai, Lola, cum am putea să-ţi mulţumim vreodată?

— Eu sunt cea care trebuie să vă mulţumească, răspunse Lola cu lacrimi în ochi. Am să vă rămân veşnic recunoscătoare pentru tot ce aţi făcut pentru mine.

Cele două femei se îmbrăţişară îndelung.

— Unde este Iosif? exclamă la un moment dat Sabina, realizând brusc că acesta era singurul membru al temerarei lor echipe pe care încă nu îl văzuse.

Instantaneu, gândul îi zbură la prietena ei. *Unde era Ursula*? Cum de putuse să uite de ea?

Îşi roti grăbită privirea prin magazie, cercetând cu atenţie fiecare chip.

Când îi căzură ochii pe perechea ce stătea îmbrăţişată la câţiva metri de tumultul din jurul tunelului, nu ştiu ce să creadă. Pe toată faţa ei i se citea deruta şi uimirea. Făcu doi paşi în faţă, apoi se opri, consternată.

Felul în care se strângeau în braţe Ursula şi Iosif era mult prea intim pentru a putea fi pus exclusiv pe seama bucuriei reuşitei.

Oare ce să însemne toate astea?

Dădu să înainteze, dar o neaşteptată stingherealã o ţintui locului.

Se întâmpla ceva de o însemnătate colosală, dar oare ce anume?

Observând-o, într-un târziu, cu coada ochiului, Ursula se desprinse din îmbrăţişare şi se apropie de ea cu ochii

înotând în lacrimi, zâmbind cu toată faţa.

Cele două prietene căzură una în braţele celeilalte, plângând de bucurie. În cele din urmă, Ursula fu cea care rupse sfânta tăcere a prieteniei.

— Cum de-ai ştiut, Sabina? întrebă ea abia şoptit.

— Ce să ştiu? Tocmai că *nu* ştiu nimic – ce se petrece, Ursula?

— Cum de l-aţi găsit pe Iosif?

— Nu noi l-am găsit. El a venit la noi. Dar cum de îl cunoşti *tu* pe Iosif? Abia ce-am făcut cunoştinţă...

— Chiar nu înţelegi, Sabina? El e Iosif... Iosif *al meu*!

Asta explica totul! Iosif se apropie de ele, zâmbind fâstâcit. După ce îl îmbrăţişă, Sabina făcu un pas în spate, continuând să clatine uluită din cap.

Matthew şi baronul se apropiară şi ei şi, după ce se făcură prezentările de rigoare, toţi cei prezenţi aflară povestea incredibilei revederi ce fusese posibilă doar printr-o minune dumnezeiască.

— Se pare că miracolele pentru care trebuie să mulţumim Tatălui sunt mai multe decât bănuiam, remarcă baronul.

— Mult mai multe! încuviinţă Iosif.

— Domnul a răspuns rugilor noastre cam în acelaşi fel în care a înmulţit pâinile şi peştii.

Referirea făcută de baron la miracolul săvârşit de Iisus în Galileea îl făcu pe Iosif să-şi amintească brusc de uriaşa schimbare ce survenise în relaţia sa cu Ursula. Se întoarse din nou cu faţa spre ea şi începu să îi vorbească în şoaptă, neauzit de cei din jur. Aceştia, înţelegând nevoia celor doi de a fi singuri, se retraseră discret, lăsându-i să se bucure de câteva clipe de intimitate.

— Văd că încă mai porţi inelul, spuse el zâmbind, luându-i mâna.

— Am respectat legământul nostru, răspunse ea în şoaptă.

— Şi eu, spuse Iosif. Dar, adăugă el, după care se opri,

şovăind, dar avem multe de discutat. Eu... eu nu mai sunt cel de dinainte.

Şi în viaţa mea s-au schimbat multe, răspunse Ursula.

— Nu mai sunt nici măcar cel ce am fost acum o săptămână. Am... am multe să-ţi spun.

— Şi eu la fel.

— Vom avea timp să ne spunem totul!

În momentul acela, pe lada răsturnată din spatele logodnicei sale, ochii lui Iosif descoperiră floarea – floarea ce acum nu mai avea să-şi găsească mormântul în tunel.

— Ce e asta? întrebă el, apropiindu-se de ladă. Mi s-a părut mie că recunosc mirosul! Cum de a ajuns aici această zambilă roz? Nici măcar nu e sezonul zambilelor!

— Eu am adus-o, răspunse Ursula, ridicând cu delicateţe floarea.

— Bine, dar... cum de-ai ştiut? Este floarea mea preferată!

— N-am ştiut.

— Atunci, de ce ai adus-o? întrebă nedumerit Iosif.

— E o poveste lungă, răspunse Ursula, zâmbind. Am să ţi-o spun mai târziu, odată cu toate celelalte lucruri pe care trebuie să le ştii despre mine.

— De ce nu-mi spui chiar acum?

— Tot ce pot să-ţi spun în momentul de faţă, răspunse Ursula, este că parfumul zambilelor mi-a adus mereu aminte de tine.

— Şi mie de tine! Gândurile îmi zburau la tine de fiecare dată când simţeam miros de zambile! Dar tot nu înţeleg cum de-ai ştiut... De fapt, ce vorbesc? N-aveai de unde să ştii că azi am să mă aflu aici. Înseamnă că n-ai adus zambila pentru mine!

— Motivul pentru care am adus-o era, într-adevăr, legat de tine, răspunse Ursula. Dar acel motiv nu mai există. Acum sunt fericită că pot să mă bucur împreună cu tine de parfumul zambilei şi să ţi-o dăruiesc ca dar de bun-venit.

Apropie floarea de nările lui Iosif. Acesta inspiră cu nesaţ

parfumul. Ursula se aplecă şi inspiră şi ea minunata mireasmă.

Din acel moment, zambila avea să conţină *şi mai mult* mister pentru fiecare dintre ei. Deocamdată însă, parfumul bucuriei înghiţea toată melancolia ascunsă în aceeaşi floare.

Mirosul de zambilă devenise din nou parfumul fericirii!

114
Încă o revedere emoţionantă

— E timpul să mergem, oameni buni! strigă Ursula, încercând să acopere zarva din magazie. S-a făcut târziu şi în curând se va lăsa întunericul. Sunt convinsă că sunteţi cu toţii înfometaţi şi obosiţi. Ei bine, în noaptea asta veţi fi trataţi ca oaspeţi de onoare. Vi s-a pregătit un adevărat festin.

— Din câte îmi amintesc, Ursula, interveni mirată Sabina, apartamentul tău nu este chiar atât de încăpător...

Ursula izbucni într-un râs vesel care îi aminti baronului de râsul cristalin pe care îl avea fiica sa în copilărie. Niciunul dintre cei prezenţi nu avea cum să ştie de când nu mai râsese cu atâta voioşie Ursula Wissen.

— Ai perfectă dreptate, Sabina! răspunse ea veselă. Tocmai de aceea nu veţi fi găzduiţi în umila mea locuinţă, ci, graţie binefăcătorului vostru, într-unul dintre cele mai selecte hoteluri din Berlin.

— Binefăcător? Ce binefăcător?... răsunară la unison mai multe voci.

— O persoană misterioasă care vă doreşte binele! răspunse Ursula, râzând din nou – inima îi era atât de plină de bucurie, încât pur şi simplu nu se putea abţine. Şi acum, să mergem! Suntem aşteptaţi!

Cu Iosif alături şi zambila între ei, Ursula îi conduse până la capătul străzii alăturate, unde erau parcate o furgonetă a companiei de construcţii Detmold şi maşinile lui Kohl şi Peters. Lângă cea din urmă aştepta, cu lacrimi în ochi şi trepidând de emoţie, o altă prietenă.

— Angela! exclamă Sabina, luând-o la fugă spre ea.

După ce femeile se îmbrăţişară şi Angela îşi salută cu căldură foştii tovarăşi cu care încercase să fugă din RDG prin canalul de scurgere, pasagerii urcară în cele trei autovehicule şi porniră întins spre hotelul World Towers.

Angela, soţul ei, prietenul lor, Kohl, şi Detmold îi însoţeau pe refugiaţi la petrecere pe post de şoferi.

Atât Matthew, cât şi Ursula trepidau de fericire. Baronul von Dortmann îşi ţinu ochii închişi pe aproape tot parcursul călătoriei. Sabina plângea. Iosif era prea perplex pentru a băga în seamă străzile pe care treceau. Ceilalţi însă, văzând pentru prima dată opulenţa Berlinului de Vest, priveau fremătătoarea metropolă cu ochii mari, muţi de uimire. Auziseră că se deosebeşte considerabil de ceea ce văzuseră ei în Est, dar aşa ceva nici nu le trecuse prin gând.

Biata Lola! Faţa ei ostenită şiroia de lacrimi. Plângea de bucurie, dar parcă şi de teamă. Ce se va alege de ea acum? Dintr-odată, se simţea inferioară şi nelalocul ei în această stranie, sclipitoare şi vivace lume nouă.

N-ar fi trebuit să îşi facă griji. Dumnezeu o ţinea şi pe ea în paza Lui la fel ca pe Sabina von Dortmann, noua şi singura ei prietenă din Vest. Tatăl n-avea să o abandoneze acum, după ce depusese atâtea eforturi să o atragă spre El, pentru a-şi găsi sălaş veşnic în inima Lui.

Mirarea pasagerilor fu şi mai mare când ajunseră la hotel.

De cum opriră maşinile, angajaţi în uniformă le deschiseră portierele şi îi conduseră ceremonios înăuntru.

Somptuozitatea hotelului îi trezi din reverie atât pe Iosif, cât şi pe baronul von Dortmann. În ochii celor din Est, clădirea părea un adevărat palat! Tatăl Sabinei mai văzuse astfel de locuri cu ani în urmă. Dar Iosif, Lola, doamna cu părul alb şi faţa mânjită de pământ, ce înainta cu paşi nesiguri, ţinându-se de braţul baronului, băieţelul şi mama acestuia nu mai văzuseră în viaţa lor asemenea lux.

Ursula rămase, dinadins, în urma celorlalţi.

Zâmbea cu gura până la urechi, aproape că nu-şi mai încăpea în piele. Totuşi, era hotărâtă să nu strice surpriza.

Uşile se deschiseră şi pelerinii păşiră pe covorul moale al spaţiosului hol luminos şi cald al hotelului World Towers. Ajunseseră, în sfârşit, la capătul călătoriei.

Ursula abia ce trecu de impunătoarele uşi duble ale hotelului când auzi exclamaţia pe care o anticipase.

— Tată! strigă Matthew, luând-o la fugă spre Thaddeus.

Tatăl şi fiul se avântară unul în braţele celuilalt şi se îmbrăţişară îndelung, uitând parcă de toţi cei din jur. Spectatorii, prieteni, cât şi necunoscuţi, alţi oaspeţi şi angajaţi ai hotelului, izbucni într-un ropot de aplauze.

Cei doi bărbaţi începură să plângă de bucurie. Plângeau din toată inima, bărbăteşte, fără să le fie ruşine de lacrimile lor; dintre toate lacrimile vărsate de om, acestea se apropiau cel mai mult de ploile ce cad din ochii Tatălui ceresc.

Într-un târziu, Matthew şi Thaddeus se desprinseră din îmbrăţişare, cu obrajii uzi de lacrimi, amândoi clătinând din cap de parcă nu le-ar fi venit să creadă, fiecare privind cu nesaţ în ochii celuilalt, incapabil să exprime în cuvinte ceea ce simţea.

Nu aveau nevoie de cuvinte.

În spatele fiului său, Thaddeus îl observă într-un târziu pe cel pe care se rugase să-l reîntâlnească de mai bine de douăzeci de ani. Chiar dacă baronul era mult mai schimbat decât tatăl lui Matthew, afecţiunea şi respectul pe care şi le purtau reciproc rămăseseră neschimbate.

Cei doi bătrâni se apropiară încet unul de altul şi, privindu-se în ochi, îşi strânseră mâinile viguros, bărbăteşte.

— Thaddeus, murmură baronul.

— Heinrich, nici nu ştiu...

Nu, nici de astă dată nu se găseau cuvinte potrivite. Cei doi bărbaţi se strânseră în braţe fără să se simtă câtuşi de puţin ruşinaţi.

În împărăţia în care domneşte Iubirea, nimic nu este ruşinos.

115
Ce s-a întâmplat cu Gustav von Schmundt

Între timp, de cealaltă parte a zidului, dramatismul situaţiei era de o cu totul altă natură.

În timp ce uriaşele elice ale elicopterului se opreau, încet-încet, din zbârnâit, cei câţiva martori ai scenei – oameni fără nicio vină, ce veniseră doar să viziteze mormintele celor dragi – se retrăgeau îngroziţi, iar ecourile împuşcăturilor mortale se stingeau în aer, acoperite de strigătele îndepărtate ale grănicerilor şi de lătratul câinilor, Gustav von Schmundt privea leşul fostului său camarad şi mentor în ale răului cu o expresie detaşată, de finalitate şi uşurare.

Nu avea nicio remuşcare pentru fapta sa. Împunsătura pe care începea să o simtă iar în inimă – o dăduse uitării doar preţ de câteva clipe, cât trăsese focurile de armă – se datora unei cauze cu totul diferite.

Sabina a fost aici... la doar câteva zeci de metri de mine!

Îi văzuse faţa, privise în ochii ei. Era mai frumoasă decât şi-ar fi putut imagina. Amintirea chipului ei – lângă cel al lui McCallum, pe care aproape că nici nu-l băgase în seamă în momentul acela – nu făcea decât să-i amplifice vechea suferinţă, înfigând cuţitul până la plăsele în spiritul lui egoist, care nu ştia ce este iubirea.

Sabina se uitase la el, apoi îi întorsese spatele... şi se făcuse nevăzută.

Îl *respinsese* şi apoi dispăruse din viaţa lui pentru totdeauna.

În pofida acestor gânduri, Gustav mai avea încă destulă prezenţă de spirit pentru a realiza situaţia precară în care se afla.

Nu era exclus ca rusul ce zăcea mort lângă el să fi cerut

întăriri, ce puteau să apară dintr-un moment în altul. Şi-apoi, ce se va întâmpla când se va afla identitatea agentului KGB?

Nu reuşise să oprească tentativa de trecere frauduloasă a graniţei, ba chiar mai mult de atât, ezitarea lui făcuse să-i scape printre degete un spion american şi un deţinut evadat! Ar fi putut să-i omoare cu uşurinţă atât pe Sabina, cât şi pe McCallum şi poate alţi doi-trei fugari, dacă ar fi sărit imediat în tunel şi ar fi deschis focul. Poate c-ar fi reuşit să-l împuşte chiar şi pe baronul von Dortmann.

Hotărât lucru, se afla într-o situaţie delicată.

Nu era nicidecum momentul să se lase copleşit de amintiri.

Era de ajuns un pas greşit şi se putea trezi după gratii *el însuşi!*

Toate acestea îi trecură prin cap în doar câteva secunde, după care păru să îşi redobândească brusc stăpânirea de sine.

— Şef de secţie Schmundt, *Stasi!* Cercetează imediat tunelul acela! îi ordonă el, arătând spre mormânt, unuia dintre cei trei grăniceri ce se apropiau alergând. Vezi dacă a rămas vreun indiciu cu privire la identitatea fugarilor, apoi dă ordin să fie astupat tunelul. Iar tu, se adresă el pe un ton răstit altui grănicer, verifică actele decedatului. Dacă nu mă înşel, este un agent KGB pe nume Korskaiev. El e trădătorul care a pus la cale fuga în colaborare cu americanii. Din fericire, m-am prins la timp de mişcare şi am reuşit să-l împiedic măcar *pe el* să treacă graniţa. Se pare însă că am ajuns prea târziu pentru a-i opri şi pe amicii lui. Individul a folosit în mod fraudulos un elicopter *Stasi*, adăugă el, întorcându-se spre al treilea grănicer. Înştiinţează-ţi superiorii asupra celor întâmplate. Supravegheaţi cadavrul. Am să dau ordin să fie dus la morgă. Până atunci, nu permiteţi accesul nimănui în cimitir. Eu mă întorc la sediu să văd dacă pot afla mai multe despre conspiraţie.

Zicând acestea, Gustav se răsuci pe călcâie şi alergă la

elicopter. Servi aceeaşi minciună şi pilotului şi, după ce îl luă la trei păzeşte că se lăsase dus de nas de agentul dublu, trecând peste frica pe care i-o inspira instabilul aparat de zbor, îi ordonă să decoleze.

Într-un minut se aflau deja în aer, survolând hidosul zid cenuşiu unde, într-o parte, domnea o atmosferă de sărbătoare, în timp ce pe iarba cimitirului din cealaltă parte leşul celui ce curmase cu cruzime atâtea vieţi omeneşti începea, la rândul său, să se răcească.

În ceea ce-l priveşte pe Emil Korsch, acesta se afla deja foarte, foarte departe, într-o altă lume, în acel loc mistuit de flăcări pe care majoritatea celor ce se gândesc la el îl percep într-un mod greşit – fie dându-i prea multă importanţă, fie prea puţină. Cei ce înţeleg căile Tatălui nu comit astfel de erori.

În dimineaţa zilei următoare, gazeta din Berlinul de Est prezenta pe prima pagină ştirea cum că un agent KGB de rang înalt, despre care se descoperise că opera, de fapt, ca agent dublu, venise în secret de la Moscova pentru a pune la cale o operaţiune amplă de trecere frauduloasă a frontierei către Berlinul de Vest. Şeful de secţie *Stasi* Gustav von Schmundt, un vechi colaborator al lui Korskaiev, care începuse de mult să pună sub semnul întrebării loialitatea acestuia, descoperise ticălosul plan şi reuşise să-l împiedice pe trădător să părăsească ţara. Totuşi, câteva persoane, nu se ştie exact câte, se pare că reuşiseră să se refugieze în Vest. Agentul KGB se opusese arestării şi Herr Schmundt fusese nevoit să îl împuşte.

Şeful de secţie încă nu făcuse niciun comentariu, dar urma să i se ia un interviu, ce avea să fie publicat, cel mai probabil, în ediţia de mâine.

Gustav nu făcuse niciun comentariu pentru simplul motiv că, după ce şi-a scris raportul, a înştiinţat presa şi a contactat toate departamentele de rigoare pentru a aranja ridicarea cadavrului şi astuparea tunelului, acesta s-a întors în apartamentul său şi... s-a îmbătat criţă. La trei dimineaţa,

când, mort de beat, şi-a pierdut, în sfârşit, cunoştinţa, faptul că scăpase de Sabina i se părea a fi cel mai bun lucru ce i s-ar fi putut întâmpla în viaţă. Ba chiar se întreba de ce alergase atâta vreme după o asemenea himeră.

A doua zi s-a trezit pe la ora prânzului şi s-a simţit prea rău pentru a fi în stare să se mai gândească la ceva.

Interviul programat a trebuit, deci, să mai aştepte o zi. A meritat din plin aşteptarea, căci Gustav, într-o formă de zile mari, a prezentat evenimentele cu lux de amănunte, vorbind inclusiv despre când şi cum a descoperit trădarea.

Interviul şi tot ceea ce a urmat incidentului i-au adus şefului de secţie Schmundt o faimă de scurtă durată în RDG şi, după aproximativ şase luni, o promovare importantă pe scara ierarhică a administraţiei comuniste.

Şi, judecând după aparenţe, se părea că ascensiunea lui era departe de a se fi sfârşit.

Andrassy Galanov ştiu din prima clipă că povestea lui Schmundt era cusută cu aţă albă.

Ştia prea multe despre ambii bărbaţi şi despre obiectivele lor pentru a se lăsa înşelat de aparenţe.

După ce chibzui îndelung, tânărul agent ajunse în cele din urmă la concluzia că nu avea nimic de câştigat dacă îl demasca pe Schmundt. În fond, nu avea nicio probă împotriva lui. Ce mai, neamţul se dovedise a fi mai viclean şi mai isteţ decât îl crezuse.

Schmundt reuşise să-i vină de hac unchiului său or, cu un asemenea om, e mai bine să nu te pui.

Galanov a rămas, aşadar, la Moscova, unde şi-a continuat ascensiunea vertiginoasă în cadrul KGB-ului, devenind – chiar dacă nu a ajuns să ocupe exact funcţia răposatului său unchi – un agent de temut.

116
Confort

După salutul călduros dintre cei doi bătrâni, Matthew se apropie din nou de tatăl său.

— Să înţeleg că tu eşti misteriosul nostru binefăcător?

— Nu ştiu, râse Thaddeus. Ce v-a zis această încântătoare domnişoară? adăugă el, întinzând braţul spre Ursula, care între timp li se alăturase.

Cei doi se îmbrăţişară şi îşi zâmbiră cu căldură.

— Voi doi vă cunoaşteţi?! exclamă Sabina, uimită.

— Se pare că astăzi minunile se ţin lanţ, chicoti baronul cu o voioşie copilăroasă.

— Vai, Thaddeus, n-o să-ţi vină să crezi! exclamă Ursula. Printre refugiaţi se numără şi logodnicul meu, Iosif! adăugă ea radiind de fericire, după care le făcu cunoştinţă celor doi bărbaţi.

— Doamne, câte revederi miraculoase! exclamă Thaddeus. Dar acum vă invit pe toţi să mă urmaţi! adăugă el voios, pornind spre scară în fruntea cetei de pelerini.

Sărmanii de ei aveau cu toţii un aspect jalnic.

— Deci nu m-am înşelat, spuse Matthew, mergând alături de el. Tu *eşti* binefăcătorul nostru!

— Oarecum, răspunse Thaddeus, după care, coborând glasul, adăugă: Între noi fie vorba, voi avea niţel ajutor la achitarea notei de plată.

— Din partea cui?

— Hm... Le-am dat de veste celor din Departamentul de Stat că s-ar putea să revii din RDG, însoţit de mai multe persoane. Ei bine, drept răspuns, mi s-a transmis – nu pe căi oficiale, se înţelege... – să vă organizez o primire regească, fără să mă uit la bani şi că „unchiul Sam” [Guvernul Statelor Unite ale Americii, n.tr.] va achita nota finală.

— Preşedintele!

— Ştii vorba noastră, a diplomaţilor, răspunse tatăl său, zâmbind mucalit, „Nu am comentarii de făcut”. Totuşi, în mod neoficial, cred că va fi extrem de bucuros să te revadă.

Thaddeus îi conduse pe refugiaţi până la etajul al doilea, unde îi aşteptau două apartamente şi două camere mai mici. Una dintre camere era rezervată Gertei Arnim, iar cealaltă băieţelului şi mamei acestuia. Sabina, Ursula şi Lola aveau să împartă un apartament, iar celălalt avea să fie ocupat de Matthew, Iosif, Thaddeus şi baronul von Dortmann.

Thaddeus conduse grupul în salonul apartamentului mai spaţios. În mijlocul camerei era întinsă o masă festivă, încărcată cu fel de fel de bunătăţi – diverse sortimente de brânzeturi, mezeluri şi pâine, foietaje, cafea, ceai, vin şi băuturi răcoritoare.

— Ştiu că este târziu, conchise Thaddeus după ce le explică repartizarea pe camere, dar, dacă sunteţi animaţi de aceeaşi euforie pe care o simt eu, mă îndoiesc că veţi putea adormi cu una, cu două. Aşa că, dacă vă este foame, simţiţi-vă liberi să poftiţi chiar acum la masă. Dacă nu, puteţi să faceţi întâi o baie sau un duş şi să vă schimbaţi hainele şi apoi ne vom aduna cu toţii să ne relaxăm aici, în apartamentul nostru.

Îşi plimbă privirea peste chipurile celor prezenţi şi, în cele din urmă, se opri asupra Ursulei.

— Ursula şi cu mine vom îndeplini oficiile de gazde. Ea a pregătit haine curate pentru femei, iar eu, pentru bărbaţi. Le găsiţi în camerele dumneavoastră, unde mai târziu, când are să vă ajungă oboseala, vă veţi putea odihni în aşternuturi curate.

Cuvintele sale fură primite cu exclamaţii de uimire şi de recunoştinţă.

— Înainte să vă retrageţi în camere, trebuie să le mulţumim lui Friedrich Detmold, Geoff Kohl şi Franz Peters – cei trei bărbaţi cărora le datoraţi libertatea!

Încăperea răsună de urale, aplauze şi mulţumiri.

— Îmi pare rău că nu aţi putut trece graniţa odată cu soţiile noastre, se scuză Franz. Ar fi fost prea riscant. Încă nu ştiam dacă planul va funcţiona ori ba.

— Aşa că şi-au folosit nevestele pe post de cobai! comentă voioasă Angela, făcându-i pe toţi să pufnească în râs.

— Suntem bucuroşi că aţi ajuns cu toţii teferi în Berlinul de Vest, adăugă Franz. Înseamnă că osteneala noastră nu a fost în zadar!

— Iar acum vă lăsăm să vă odihniţi şi să recuperaţi timpul pierdut, spuse Angela, pregătindu-se de plecare.

Înainte de despărţire, refugiaţii le mulţumiră din nou celor trei bărbaţi, iar Sabina şi Angela stabiliră să se întâlnească peste câteva zile.

Thaddeus se întoarse spre tânăra mamă.

— Din câte ştiu, soţul dumitale se află în Hanovra.

Femeia încuviinţă din cap.

— Da, dar nu ştie de sosirea mea. N-am avut cum să-l anunţ.

— Aş putea să-i dau un telefon chiar în seara aceasta. Şi mâine vom face pregătirile de călătorie.

Femeia aprobă din cap, cu ochii plini de lacrimi de recunoştinţă, incapabilă să scoată vreun cuvânt.

Thaddeus se întoarse spre Gerta.

— Înţeleg că aveţi o verişoară aici, în Berlin, Frau Arnim.

— Da, mă aşteaptă.

— Pot să trimit pe cineva după ea sau, dacă preferaţi, am putea să vă ducem la ea chiar în noaptea aceasta.

— Aş... aş putea să îi dau întâi un telefon? întrebă Gerta.

— Desigur. Ne vom ocupa de asta imediat, spuse Thaddeus, după care se opri în dreptul Lolei. Fräulein Reinhardt, aş dori să stăm puţin de vorbă, dacă nu vă supăraţi. Înţeleg că nu aveţi pe nimeni în Berlinul de Vest.

Lola încuviinţă încet din cap, o umbră de nelinişte trecându-i peste faţă. Voiau, oare, s-o trimită înapoi

— Am... am o mătuşă în Hamburg... dar ea nu ştie că mă

aflu aici.

Observându-i anxietatea, Thaddeus încercă să îi înlăture imediat grijile.

— Mâine am să vă fac cunoştinţă cu un domn care sunt convins că va fi în măsură să vă găsească un loc de muncă. Vorbiţi limba engleză, nu-i aşa?

— Da.

— Perfect. Nu vă faceţi nicio grijă. Din discuţiile cu el, am înţeles că v-aţi putea angaja la o agenţie guvernamentală fie aici, fie în Bonn. Staţi liniştită. Voi avea grijă ca între timp să nu duceţi lipsă de nimic. Mâine veţi primi nişte bani pentru nevoile personale.

Lola părăsi camera la braţul Sabinei, plângând încetişor, parcă nevenindu-i să creadă. Pentru ea, povestea, deşi abunda în minuni, continua să fie înţesată de melancolie.

Thaddeus închise uşa în urma lor şi se întoarse spre cei trei bărbaţi rămaşi în cameră.

— Doamne, tată, tu chiar că te-ai gândit la toate! exclamă Matthew. Cum de ai aflat atâtea lucruri despre fiecare în parte?

— Cu ajutorul *Reţelei Trandafirului*, râse Thaddeus. Ursula a primit de la camarazii săi câteva informaţii de bază despre majoritatea însoţitorilor tăi, iar eu am apelat la colegii mei din diplomaţie pentru a umple eventualele goluri.

Îşi învârti privirea prin cameră, apoi pufni iar în râs.

— Ce este? îl întrebă Matthew.

— Ceva se pare că ne-a scăpat, totuşi.

— Ce anume?

— Nici eu, nici Ursula nu ştiam de Iosif. Noi aşteptam un rus pe nume Ţankov. Apropo, *cu el* ce s-a întâmplat?

Fu rândul celorlalţi trei să izbucnească în râs.

— E o poveste lungă! spuse Iosif.

— În orice caz, continuă Thaddeus, făcusem ceva aranjamente şi pentru Ţankov. Dar se pare că acum nu va mai avea nevoie de ele!

— Nu se ştie niciodată! râse Iosif.

— Eu unul ştiu un lucru: abia aştept să fac un duş! exclamă Matthew, râzând la rândul său.

117
Recuperarea timpului pierdut

Deşi era trecut de unsprezece când se adunară din nou cu toţii, ora înaintată nu reuşi nicidecum să diminueze atmosfera exuberantă ce domnea în spaţiosul salon al apartamentului ocupat de cei patru bărbaţi.

Băile fierbinţi, hainele curate, mâncarea delicioasă, anticiparea unei nopţi petrecute în aşternuturi curate, într-un pat cald şi primitor şi, mai presus de toate, conştientizarea tot mai clară a faptului că ajunseseră cu bine în Berlinul de *Vest* – acestea şi alte o mie de gânduri ce ocupau mintea celor adunaţi la etajul doi al hotelului World Towers în noaptea de 6 septembrie 1962 ţineau somnul departe şi transformau întrunirea într-o adevărată petrecere.

După ce vărsaseră atâtea lacrimi, venise în sfârşit vremea să sărbătorească.

O noapte nu era nici pe departe de ajuns pentru tot ceea ce aveau să-şi spună.

Matthew şi Thaddeus sau, atunci când Matthew era ocupat cu altceva, Thaddeus şi baronul von Dortmann discutau cu febrilitate în încercarea de a recupera timpul pierdut. După nesaţul cu care îşi sorbeau vorbele unul altuia, ai fi zis că tatăl şi fiul nu fuseseră despărţiţi luni, ci ani întregi. Iar anii care trecuseră de când bătrânul diplomat nu-l mai văzuse pe baron îi făcea pe amândoi să se bucure ca nişte copii de această revedere. Sabina nu-şi mai încăpea în piele de bucurie văzând voioşia copilăroasă a tatălui ei.

Conversaţiile şi voia bună străbăteau aerul ca un curent electric.

Sabina şi Ursula turuiau vesele ca la vârsta adolescenţei – vârstă pe care o avusese Ursula când se întâlniseră pentru prima dată la *Lebenshaus*. De-a lungul prieteniei lor

– nici în Elveţia, nici mai târziu, în Berlin – nu mai cursese niciodată între ele o asemenea fericire nezăgăzuită. Aveau prilejul, care nu multora le este dat, de a-şi reîmprospăta prietenia, de a se cunoaşte una pe alta la un nou nivel. Da, lucraseră şi chiar trăiseră la un moment dat împreună, unite de aceeaşi viziune şi de iubirea pe care o simţeau una pentru cealaltă. Dar în matricea singurătăţii inerente lumii în care trăia fiecare, chiar dacă se avuseseră una pe cealaltă, niciodată nu fuseseră cu adevărat *fericite*. Lipsiseră prea multe din această fericire.

Or, acum, fiecare îl avea lângă ea pe bărbatul iubit şi amândouă erau libere!

Nu toţi cei prezenţi erau însă la fel de exuberanţi. Incredibila experienţă stârnise şi alte sentimente, în anumite cazuri, din rezervoare personale adânci ale fiinţei ce, până acum, nu mai fuseseră solicitate niciodată.

Lola oscila între bucurie şi anxietate. Cum să nu se simtă ca o străină în mijlocul unei asemenea reuniuni fericite? Fiecare avea pe cineva drag alături – membri ai familiei, prieteni, iubiţi; numai ea era singură.

Ce se va alege de ea? Oare rudele ei din Hamburg şi-or mai aminti de ea? Tatăl lui Matthew se arătase, ce-i drept, plin de solicitudine faţă de ea, dar asigurările lui nu reuşiseră nicidecum să îi risipească grija zilei de mâine. Lola trăise până acum într-o societate în care respectarea promisiunilor nu ocupa un loc de frunte pe lista nimănui.

Totuşi, în pofida a ceea ce cred unii, tristeţea nu este un inhibitor, ci dimpotrivă, un stimul bine-venit şi chiar necesar al creşterii personale.

Lola făcea primii paşi în noua sa viaţă, iar rădăcinile acestei vieţi aveau să crească adânc în solul noilor relaţii de felul celor ce se formau chiar acum. Tatăl său ceresc veghea asupra ei chiar şi în aceste clipe. Totuşi, bucuria potolită ce avea să înlocuiască treptat melancolia din sufletul ei nu se va putea măsura niciodată cu fericirea efervescentă a Sabinei. Nu, Dumnezeu îi destinase Lolei o

altă cale. Fericirea pe care i-o hărăzise *ei* avea să izvorască în timp din umblarea alături de *EL.*

Conştienţi de statutul delicat al Lolei, baronul von Dortmann, fiica lui şi Thaddeus McCallum se foloseau de orice prilej pentru a se aşeza lângă ea, a-i vorbi cu blândeţe şi a asculta cu atenţie vorbele ei, dându-i de înţeles că de acum încolo nu va mai fi niciodată singură. În felul acesta, cei trei puneau bazele prieteniilor de care va trebui să depindă Lola pe parcursul următoarelor luni şi o ajutau să treacă de prima dintre numeroasele tranziţii pe care avea să le înfrunte aceasta în viitor.

Lola nu era singura care simţea o oarecare strângere de inimă în această seară.

Deşi atât Iosif, cât şi Ursula tânjiseră să fie din nou împreună şi se rugaseră pentru asta ani de-a rândul, ziua aceasta îi luase oarecum pe nepregătite. În timp ce se retrăgeau spre un colţ al încăperii, amândoi fură cuprinşi de o timiditate inexplicabilă şi totodată delicioasă.

Acum – printr-o adevărată minune! – aceste două *suflete* ce rămăseseră fidele unul altuia vreme de peste douăzeci de ani se confruntau brusc cu îmbucurătoarea şi totodată stânjenitoarea sarcină de a se cunoaşte reciproc *la suprafaţă*. Deşi iubirea şi credinţa unuia faţă de celălalt deveniseră tot mai adânci de-a lungul anilor de despărţire, în ceea ce priveşte limbajul trupului, al mâinilor, al feţei, al privirilor şi toate celelalte căi prin care comunică îndrăgostiţii, ei bine, din acest punct de vedere erau încă doi străini.

Tentativa lor de a conversa a fost, prin urmare, presărată cu fraze neterminate, îmbujorări până-n vârful urechilor, priviri lăsate în pământ, zâmbete sfielnice şi râsete tremurate. *Uită-te la mine*: *bărbat în toată firea şi mă comport ca un şcolar*! se apostrofă în gând Iosif.

În noaptea aceea, când se retraseră la culcare, deşi se simţeau amândoi în al nouălea cer, fiecare era totodată convins că se comportase stupid şi infantil, întrebându-se

dacă nu cumva Iosif o găseşte anostă şi neatrăgătoare, Ursula nu reuşi să adoarmă decât spre dimineaţă. Iosif rămase şi el treaz până târziu în noapte, chinuit de gândul că se purtase de-a dreptul prosteşte.

Totuşi, conversaţia din această seară nu fusese un eşec total. Îi făcuse pe amândoi să înţeleagă că între ei nimic nu mai avea să fie cum a fost. Iosif a vorbit primul, pe scurt, dar fără a diminua câtuşi de puţin importanţa vorbelor sale, despre faptul că acceptase de curând adevărul creştinismului. Începuse pe un ton atât de serios şi de solemn şi cu atâta fermitate, încât Ursula se temuse că era pe cale s-o anunţe că rupe logodna.

Când se dumiri de ceea ce încerca să-i spună Iosif, izbucni imediat într-un plâns înăbuşit, vărsând lacrimi fierbinţi pe care pur şi simplu nu şi le putu zăgăzui mai bine de două minute.

Pentru Iosif, reacţia Ursulei nu putea să însemne decât un lucru: logodnica sa respingea cu totul noua lui credinţă şi, implicit, pe el. În timp ce, cu stângăcie încerca să o liniştească, inima lui sângera la gândul cuvintelor pe care era sigur că le va rosti Ursula când se va opri din plâns.

De aceea, nu mică îi fu mirarea când aceasta îşi ridică ochii înlăcrimaţi spre el şi... îi zâmbi cu o nemărginită bucurie şi uşurare.

— O, Iosif, îi şopti Ursula printre lacrimi, nici... nici nu ştii cât... cât de fericită sunt!

Consternat, neştiind ce să creadă, Iosif o privi cu ochii mari, incapabil să scoată vreun cuvânt. Era din nou mut de uimire.

— Iosif, continuă Ursula, realizând că acesta n-a înţeles-o, şi eu sunt creştină de ani de zile! Mi-era atât de teamă că nu vei înţelege!

Se îmbrăţişară. Nu se mai ţinuseră în braţe de la întâlnirea din magazie. Aveau amândoi lacrimi în ochi.

Apropierea nu dură decât o clipă, apoi se desprinseră, din nou stingheri, din îmbrăţişare. Totuşi, trecură un prag

important, în zilele ce urmară, discuţiile dintre ei deveniră tot mai bogate şi mai fireşti şi astfel, în mai puţin de o săptămână, cei douăzeci de ani de despărţire începeau deja să se piardă în amintire.

118
Kleines Lebenshaus *Süd*

Nici că puteai să-ţi închipui un grup mai eterogen decât cel adunat la sud de München, în munţi, la cabana familiei McCallum.

Trecuseră două săptămâni de la evadare.

Tânăra mamă şi băieţelul ei ajunseseră cu bine în Hanovra, reîntregindu-şi, în sfârşit, mica familie. Gerta locuia la verişoara ei, care o primise cu braţele deschise.

Angela şi Franz Peters se adaptau la viaţa de tineri însurăţei în Berlin. Atât Franz Peters, cât şi Geoff Kohl lucrau ca ingineri la firma lui Friedrich Detmold, ceea ce îi umplea de satisfacţie pe tustrei. Antreprenorul Detmold abia aştepta să se angajeze într-o nouă operaţiune de salvare.

Lola Reinhardt împărţea un apartament cu alte două femei nemăritate cu care era colegă la Biroul de Statistică din Berlin. Era un post provizoriu pe care îl ocupa până avea să-şi găsească unul mai potrivit în Hamburg, Frankfurt sau München. Lola înclina spre prima variantă. Fusese deja în Hamburg, unde reuşise să ia legătura cu mătuşa şi cu verişoara sa şi acestea o primiseră cu o neaşteptată căldură.

În ceea ce-l priveşte pe Iosif, acesta rămăsese în Berlin, unde împărţea o locuinţă cu mai mulţi tineri creştini – trei nemţi, un american şi un scoţian. Trei dintre colocatarii săi erau profesori, iar ceilalţi doi, studenţi la Academia Evanghelică din Berlin. Ursula îi cunoştea bine pe doi dintre ei şi ştia că tovărăşia lor avea să-i priască spiritual logodnicului ei.

Ea şi Iosif se întâlneau în fiecare zi şi, în scurtă vreme, relaţia lor tot mai profundă găsi canalele potrivite şi începu să curgă lin. Din prima săptămână, înţeleseseră amândoi motivul pentru care Dumnezeu îi hărăzise unul altuia şi îi

ajutase să îşi ţină atâta vreme legământul: se iubeau!

După ce depăşiră inevitabila timiditate de la început, simţindu-se fiecare tot mai în largul său în compania celuilalt, discuţiile lor atinseră în cele din urmă subiectul logodnei. Deşi faptul că deveniseră creştini schimba în mare măsură lucrurile – erau conştienţi de asta – îşi doreau amândoi cu ardoare să devină cât mai repede soţ şi soţie. Întrucât nu puteau face planuri de nuntă înainte de a discuta cu tatăl Ursulei, începură aproape imediat pregătirile pentru o călătorie în Israel.

Sabina şi tatăl ei se numărau, la fel ca Lola, printre cei ce nu aveau niciun fel de rădăcini în Vest. Practic, cei doi nu mai avuseseră un domiciliu stabil de treisprezece luni încoace, de când evadase baronul din închisoare.

Încă din prima noapte petrecută la hotel, Thaddeus îl convinsese pe baron că firesc şi potrivit era ca toţi patru să locuiască împreună la cabana din Bavaria. Aveau camere suficiente şi făcuse deja toate aranjamentele pentru ca Sabina şi tatăl ei să nu ducă lipsă de nimic.

— Nu ştiu ce să zic, Thaddeus, replicase baronul în repetate rânduri. N-am vrea să vă deranjăm.

— Să ne deranjaţi?! Cred că glumeşti! Am fi de-a dreptul îndureraţi dacă nu aţi veni cu noi.

În adâncul sufletului, baronul nici că putea fi mai încântat, dar detesta să-şi ia angajamente înainte de a şti care e voia lui Dumnezeu or, pentru a discerne această voie, e nevoie de timp.

— Deşi sunt om bătrân, spusese el, pe an ce trece realizez tot mai clar că nu sunt decât un copil. Nu mă pot pronunţa înainte să cer părerea Tatălui.

La început, Sabina se gândi că, înainte de nuntă, ar putea să stea la Ursula. Totuşi, gândul de a se despărţi de tatăl ei sau de Matthew era de-a dreptul insuportabil, aşa că în cele din urmă hotărî că va merge cu ei în sud.

Thaddeus aduse vorba despre pensiunea din sat.

— Sabina şi cu mine am putea să ne cazăm la pensiune!

exclamă baronul.

— Ei, zău aşa! ripostă Thaddeus. Nu văd de ce *dumneata* n-ai putea veni să stai cu noi la cabană, adăugă el, fără să realizeze pe de-a-ntregul implicaţiile afirmaţiei sale.

— Pot să stau şi singură la pensiune, papa, interveni Sabina. Thaddeus are dreptate.

Fu rândul lui Matthew să obiecteze.

În cele din urmă, hotărârâră ca Matthew să se cazeze pentru o vreme în sat, în timp ce Thaddeus, Sabina şi baronul vor locui la cabană.

— Unde mai pui c-am să fiu mai aproape de brutărie! conchise vesel Matthew.

Acum, la câteva zile după întoarcerea celor patru în Bavaria, prietenii lor veniseră în Obenammersfeld pentru a petrece sfârşitul de săptămână alături de ei, departe de Berlin, pentru a discuta în voie, într-un cadru mai liniştit, şi pentru a se ruga cu toţii pentru viitorul fiecăruia în parte.

Iosif şi Ursula veniseră cu maşina din Berlin şi o aduseseră cu ei şi pe Lola. Iosif avea să stea la pensiune împreună cu Matthew, iar cele două femei, la cabană.

Acum erau aşezaţi toţi şapte în jurul mesei şi Iosif vorbea despre frăţia din Białystok şi despre uriaşa înrâurire pe care o avuseseră asupra lui cuvintele lui Dieder.

— Scurta şedere în Białystok pare să fi avut asupra ta acelaşi impact pe care l-a avut asupra mea şi a tatii prima vizită făcută baronului şi Sabinei la *Lebenshaus*, spuse Matthew. Nu-i aşa, tată?

— Exact, replică Thaddeus. Rar întâlneşti un creştin care îşi trăieşte viaţa, chiar şi în aspectele ei cele mai practice, după principiile credinţei sale şi care este mereu pregătit, de fiecare dată cu o nemărginită smerenie, să deschidă ochii celor ce vin la el, uneori chiar făcând uz de cuvinte care dor. Matt şi cu mine îţi suntem îndatoraţi, Heinrich, adăugă el, întorcându-se spre baron, că ai avut curajul de a ne provoca să ne gândim la Dumnezeu într-un mod mai

personal. Cuvintele pe care le-ai rostit acum douăzeci de ani ne-au schimbat vieţile. Şi se pare că vorbele fratelui nostru Palacki au avut acelaşi efect asupra ta, Iosif.

— Am să-i rămân veşnic îndatorat, asta e sigur. Nu pot decât să sper că într-o bună zi voi avea prilejul să-l întâlnesc din nou, să-i strâng mâna şi să-i mulţumesc personal.

— Sunt sigur că Dumnezeu va putea aranja cu uşurinţă o asemenea întâlnire, zise Matthew. Ar fi o nimica toată în comparaţie cu miracolul pe care l-a săvârşit adunându-ne *pe toţi* laolaltă!

Toată lumea izbucni în râs.

— Din spusele tale, adăugă Matthew, Palacki pare genul de om cu care mi-ar face şi mie plăcere să mă întâlnesc.

— Poate că, într-o bună zi, Dumnezeu ne va aduna laolaltă pe tustrei, răspunse Iosif.

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă.

— Şi, ia spuneţi, care sunt planurile voastre de viitor? întrebă baronul, uitându-se la Ursula şi la Iosif.

— Avem de gând să ne căsătorim, dar încă nu ştim exact când o vom putea face, răspunse Iosif.

— Vrem să mergem întâi la Ierusalim ca să vorbim cu tata, adăugă Ursula. Vom încerca să facem rost cât mai repede de bilete de avion.

— Familia ta ştie? întrebă Sabina.

— O, da! Am vorbit cu ei la telefon – tare mă tem că voi avea de plătit o factură telefonică uriaşă luna asta! Oricum, ai mei nu-şi mai încap în piele de bucurie!

— Le-ai spus de... Iosif? întrebă Matthew. Adică de *noul* Iosif?

— Încă nu, răspunse Iosif. Despre asta vrem să discutăm când vom fi faţă în faţă.

— Şi voi? întrebă Ursula, întorcându-se spre prietena ei.

— Încă nici noi nu am hotărât data nunţii, răspunse Sabina. Ne gândim să ne căsătorim cândva, luna viitoare.

— Atât de repede? făcu uimit Iosif.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine! exclamă Matthew. Ne-am aşteptat unul pe celălalt vreme de... ia să vedem... dacă noi am plecat în 1939, înseamnă că... ne-am aşteptat vreme de douăzeci şi trei de ani! Deci da, am de gând să mă însor cu această frumoasă doamnă cât mai repede cu putinţă!

Râseră cu toţii. Dintr-odată, Ursula se lumină la faţă.

— Sabina, spuse ea entuziasmată, n-ar fi minunat să ne căsătorim amândouă în aceeaşi zi... împreună?

— Ar fi de-a dreptul fantastic, dar... ce-ar spune familia ta? Sunt sigură că ai vrea să-ţi fie alături într-o astfel de zi.

— Aşa este. La asta nu m-am gândit.

— Important este ca amândouă să vă măritaţi cât mai repede, interveni în discuţie Thaddeus. Heinrich şi cu mine ardem de nerăbdare şi sunt convins că la fel simte şi tatăl tău, Ursula! Eu unul votez pentru organizarea unei nunţi duble şi asta cât mai repede cu putinţă!

— Sunt perfect de acord! încuviinţă entuziast baronul.

Din respect pentru Lola, discuţia o luă în curând pe alte făgaşe.

— Povesteşte-ne despre noua ta slujbă, Lola, spuse într-un târziu baronul.

— Nu pot spune că desfăşor o muncă din cale afară de interesantă, răspunse femeia, zâmbind. Statistica nu e un domeniu tocmai incitant nici măcar aici, în minunata Germanie de Vest. Şi oricum, mai am multe de învăţat.

Baronul zâmbi, încântat să sesizeze pentru prima dată un dram de umor în vorbele ei. Floarea cea pipernicită începea să se deschidă, în sfârşit, sub razele soarelui.

— Dar mă simt recunoscătoare şi binecuvântată, continuă Lola. Toţi sunt extrem de atenţi cu mine – atât colegii de la serviciu, cât şi colegele de apartament. Încep să descopăr o multitudine de lucruri ce fac ca viaţa de aici să fie diferită de cea din Est. Şi, chiar dacă sunt sigură că va mai dura o vreme până să ajung să mă simt cu adevărat în largul meu aici, sunt foarte mulţumită de viaţa mea

actuală.

— Şi cum eşti din punct de vedere spiritual? o întrebă Thaddeus pe un ton cald, prietenesc.

Nu era, în mod evident, prima dată când cei doi dezbăteau acest subiect.

Lola surâse şi căzu o clipă pe gânduri. Expresia de pe faţa ei – surâsul păcii interioare – nu putea decât să încălzească inimile celor adunaţi în jurul său, fraţi şi surori de credinţă, ce se rugaseră cu toţii pentru sufletul ei.

— Este exact aşa cum spuneai tu, Thaddeus, răspunse ea în cele din urmă. Descopăr că adaptarea la acest mod nou de a vedea lucrurile, la ideea că Dumnezeu este un Tată care îmi stă mereu alături şi care mă iubeşte, este chiar mai complexă decât adaptarea la traiul în RFG... Am atâtea lucruri de învăţat...

— Toţi avem, draga mea, răspunse cu blândeţe Thaddeus. Cu toţii avem.

Urmă o tăcere îndelungată pe care tot Thaddeus o curmă în cele din urmă.

— Totuşi, nu înţeleg un lucru. Din moment ce fuga voastră prin tunel avea toate şansele de reuşită, cum de nu vi s-au alăturat şi ceilalţi – familia lui Brumfeldt, fratele Angelei sau Hermann din Berlin?

Preţ de câteva clipe, nimeni nu păru înclinat să încerce a da un răspuns.

— Clara, soţia lui Brumfeldt, o femeie destoinică, dar fricoasă, nu şi-ar fi asumat în ruptul capului un asemenea risc, răspunse într-un târziu Sabina. Oricum, Erich este un om mulţumit de viaţa lui. Este unul dintre acei oameni rari, precum Udo Bietmann şi Dieder Palacki, care sunt liberi oriunde s-ar afla.

— Şi ceilalţi doi?

— Sinceră să fiu, m-aş fi aşteptat ca Josef să ni se alăture. Dar să nu uităm că lucrarea sa de cealaltă parte a zidului încă nu s-a încheiat. Oamenii lui Dumnezeu au în continuare nevoie de ajutor. Şi-apoi, acolo este patria lor. Şi

totuşi, Sabina tăcu, surâzând, preţ de o clipă, şi totuşi nu m-ar surprinde deloc să-l văd într-o bună zi pe Josef Dahimann de această parte a barierei.

— Şi Hermann? întrebă Matthew.

Sabina pufni în râs.

— Dragul de el! Doar Dumnezeu ştie ce e în capul lui!

Tăcu o clipă, apoi adăugă:

— Şi totuşi, n-ar fi de mirare ca într-o bună zi să-l vedem şi pe el de această parte a zidului!

119
Fotografiile

În seara aceea, în timp ce şedeau cu toţii pe balcon, bucurându-se de căldura şi liniştea asfinţitului, conversaţia atinse subiectul fotografiilor ce constituiseră nevăzutul fir roşu al poveştii fiecăruia. În afară de Thaddeus şi de baronul von Dortmann, toţi ceilalţi avuseseră de-a face, fiecare într-un alt mod şi într-un alt moment, cu aceste fotografii şi acum, pentru a-i edifica în privinţa lor pe cei doi bărbaţi mai vârstnici, încercau să reconstituie itinerarul lor.

— De unde provin aceste fotografii misterioase? întrebă Thaddeus.

— Am lucrat ca asistent la un fotograf din Moscova, răspunse Iosif. Un evreu care, la fel ca mine, îşi asumase o identitate falsă. Cum a ajuns să fie angajat la Kremlin, nu ştiu. Bănuiesc că a învăţat arta fotografică în timpul războiului şi ulterior şi-a făcut din asta o profesie. În fine, şefului meu i se aduceau din când în când la developat diverse filme secrete ce aparţineau armatei sau guvernului. Camera obscură în care lucram se afla chiar la subsolul Kremlinului. Vă daţi seama? Doi evrei, dintre care unul sionist, developând fotografiile Kremlinului!

— De-a dreptul incredibil! exclamă baronul, râzând cu poftă.

— În cele din urmă, autorităţile au descoperit afilierea mea la mişcarea sionistă şi am fost arestat, continuă Iosif.

Le povesti apoi ce făcuse Stoidovici cât timp el se aflase după gratii şi că bătrânul îi vorbise pentru prima dată despre fotografii doar în urmă cu un an şi jumătate.

— Nu mi-a spus ce anume l-a determinat să facă acele copii. Poate gândul că într-o bună zi va putea să le folosească pentru a-şi ajuta fraţii evrei, nu ştiu. A expus pelicula, dar vreme de ani de zile, pentru a nu fi descoperite, nu a developat fotografiile. Totuşi, după

eliberarea mea din închisoare, când m-a reangajat, mi-a vorbit despre ele şi, când i-am spus că pot să îl ajut, le-a developat şi mi le-a încredinţat.

— Bine, dar cum de au ajuns fotografiile acelea în mâinile tatii? întrebă Ursula. Tata mi-a vorbit de ele vara trecută, când a fost în Berlin. Dac-ar fi ştiut că tu ai fost cel ce i le-a încredinţat reţelei!

Realizând cât de aproape se aflase de rabin, Iosif zâmbi cu amărăciune.

— Nici nu vă puteţi închipui cât mister învăluie fiecare persoană de legătură în URSS şi cât de frică le este tuturor – şi mai cu seamă evreilor şi creştinilor! Regimul comunist a exterminat, la propriu, sute de mii, dacă nu chiar milioane de evrei. Există turnători pretutindeni. O mişcare greşită, un cuvânt scăpat din neatenţie şi, pentru o mână de ruble, cineva va informa KGB-ul. De aceea există suspiciuni chiar şi în comunităţile evreieşti şi creştine şi marea majoritate a membrilor sunt extrem de reţinuţi în vorbe. Există multe organizaţii secrete, dar legăturile dintre ele sunt nedefinite şi fiecare mişcare este făcută cu mare precauţie. Întrucât auzisem de *Reţeaua Trandafirului* şi de faptul că membrii ei erau în măsură să transmită fotografiile peste hotare, am luat legătura cu un colaborator de-al lor. Ne-am întâlnit într-o noapte ceţoasă în mijlocul podului Kamenny şi i-am dat fotografiile.

— Şi aşa au ajuns fotografiile la rabinul Wissen, spuse Sabina. Apoi noi doi ne-am întâlnit în Varşovia. Rabinul era deghizat şi vizibil îngrijorat. Mi-a spus să duc fotografiile în Berlinul de Vest şi să i le dau Ursulei. Ea avea să se încredinţeze apoi ca acestea să ajungă la cunoştinţa publicului larg prin cele mai bune canale de informare.

— Dar tu nu mi le-ai dat! interveni Ursula, râzând. Sabina a fost extrem de secretoasă, le explică ea celorlalţi. Nici măcar eu nu ştiam ce pune la cale!

Sabina râse cu poftă.

— Vezi ce efect aveai asupra mea, Matthew? După ce

te-am regăsit, n-am ştiut cum să procedez în privinţa fotografiilor. Apoi, la scurtă vreme, lucrurile s-au precipitat: a urmat evadarea tatii din închisoare şi-apoi acel accident cumplit...

— Bine, dar a văzut vreunul dintre voi aceste fotografii? interveni baronul. Ştie careva de ce sunt atât de importante şi de incriminatoare pentru comunişti?

Iosif încuviinţă din cap.

— Da, eu le-am văzut. Sunt macabre, ce-i drept, dar eu unul trebuie să admit că nu înţeleg în ce măsură ar afecta ele guvernul actual şi de ce sunt aşa de porniţi comuniştii să le recupereze.

— Presupun că între timp fotografiile au fost distruse, spuse Thaddeus. Le-ai lăsat în fosta ta locuinţă din Berlin? adăugă el, adresându-se Sabinei.

— Nici vorbă! înainte de a-l salva pe papa, i le-am dat lui Matthew.

— Ia staţi aşa! exclamă Matthew. Sabina are dreptate: mi-a dat mie fotografiile! Şi ele ar trebui să fie chiar...

Fără să-şi ducă vorba la capăt, sări de pe scaun şi, lăsându-i pe toţi cu gurile căscate, se duse săgeată la subsol, unde zăceau încă nedesfăcute câteva dintre cutiile ce îi fusese livrate de la Hotelul Imperial din Berlin cu un an în urmă.

Lipsi vreo zece minute, răstimp în care ceilalţi reluară discuţia. Când reveni, avea un mers de om greu apăsat şi faţa întunecată. Găsise, printre lucrurile sale, înfiorătoarele fotografii şi era evident că se uitase la ele.

Se aşeză pe scaun, oftând din rărunchi.

— Când mi-a dat plicul, Sabina nu mi-a spus decât să îl pun într-un loc sigur. Iar eu m-am conformat fără să-mi treacă măcar prin cap să mă uit în plic. Este prima dată când văd aceste fotografii, spuse el, întinzându-le baronului.

Acesta recunoscu de la prima vedere două dintre chipuri. Se făcu şi el alb ca varul şi îi întinse fotografiile lui

Thaddeus. După ce acestea făcură încet ocolul mesei, se lăsă o tăcere grea. Toţi erau consternaţi, oripilaţi. Pe câţiva, scena fără echivoc aproape că îi făcuse să verse.

Prima fotografie înfăţişa un morman de trupuri goale ce se ridica până la nivelul capetelor celor trei bărbaţi care stăteau în picioare lângă cadavre. Unele dintre victime erau atât de emaciate, încât ai fi zis că nu mai mâncaseră de luni de zile. În mod evident, trupurile neînsufleţite fuseseră lepădate acolo pentru a fi aruncate în groapa comună ce se căsca în spatele micului buldozer de alături. În depărtare se distingea un indicator: Moscova 57 km. În partea de jos a negativului fusese scris un singur cuvânt, în ruseşte. Cei trei bărbaţi înarmaţi ce stăteau în picioare lângă leşuri râneau sinistru, sardonic.

Cea de-a doua fotografie îi înfăţişa de aproape pe cei trei călăi zâmbind satisfăcuţi, mândri de mârşava lor faptă. Unul dintre eichiar dacă avea ceva mai mult păr pe cap şi o siluetă mai puţin masivă decât în prezent – era, fără îndoială, Nichita Hruşciov. Pe cel de lângă el nu îl recunoştea nimeni. Al treilea – recunoscut vag atât de Sabina, cât şi de Ursula, care îl văzuseră de cel mult două ori, dar al cărui râjet diabolic fu recunoscut instantaneu de către baronul von Dortmann – era Emil Korsch.

— Ce înseamnă cuvântul acela trecut în partea de jos a fotografiei? întrebă Matthew.

— *Evrei*, răspunse abia şoptit Iosif.

Tăcerea care se lăsă în cabană dură minute în şir.

Ce mai era de spus? Trei dintre cei prezenţi erau de aceeaşi etnie cu victimele, iar ceilalţi, în calitate de copii ai lui Dumnezeu, le împărtăşeau suferinţa. Şi unii, şi alţii se numărau printre prigoniţii acestui secol.

— Acum e clar de ce se zbat sovieticii să le recupereze, oftă într-un târziu Matthew. Dacă ar ajunge pe prima pagină a ziarelor, aceste fotografii ar arăta clar că propaganda pro toleranţă desfăşurată de Hruşciov nu este decât o mare minciună.

— Ce ai de gând să faci cu ele, Matthew? întrebă Sabina.

— Încă nu ştiu, spuse Matthew, oftând din nou. Va trebui fie să le predau Departamentului de Stat, fie să le duc personal preşedintelui. Sunt obligat să o fac. În fond, ele mi-au parvenit în timp ce mă aflam aici în calitate de reprezentant al guvernului american. Şi-apoi, am o răspundere faţă de cei ce şi-au pus vieţile în pericol pentru ca soarta evreilor din Rusia să fie adusă la cunoştinţa întregii lumi.

— Ceilalţi doi ştiţi cine sunt? întrebă Thaddeus.

— Unul dintre ei e Emil Korsch, murmură baronul, cutremurându-se din tot corpul.

— L-am văzut o dată, acum câţiva ani, la secţia *Stasi* din Berlinul de Est, comentă Lola. Dar s-a prezentat sub un alt nume.

— Drumurile noastre s-au încrucişat de două ori, cu mulţi, mulţi ani în urmă, zise baronul, oftând din rărunchi. Niciuna dintre ele n-a fost o experienţă plăcută.

— Ştie vreunul dintre voi ce s-a ales de el? întrebă Thaddeus.

— Sunt absolut sigură că i-am auzit vocea în cimitir, în noaptea în care am fugit, spuse Sabina.

Matthew îşi aduse aminte de grotesca scenă la care asistase în cimitir şi de ştirile ce apăruseră ulterior în ziare despre uciderea unui agent KGB. Pe atunci numele acestuia nu îi spusese nimic. Acum se întreba dacă n-o fi fost cumva chiar Korsch. Preferă, totuşi, să îşi păstreze gândurile pentru el.

Mult râvnitele fotografii aproape că ajunseseră, aşadar, la destinaţia lor finală. Misterul cutiei rabinului, pe de altă parte, încă dăinuia şi, pentru Emil Korsch, el avea să rămână pe veci neelucidat.

Elucidarea tainei străvechilor odoare evreieşti le era rezervată altora, la momentul hotărât de Dumnezeu.

120
Legăminte sfinte

Un soare cald şi luminos de toamnă strălucea peste păşunea înverzită ce se întindea lângă bisericuţa seculară din pitorescul sat bavarez Uelstenberg.

Acum, în apropierea iernii, piscurile alpine ce se înălţau semeţe în spatele fermecătoarelor căsuţe, hambare şi prăvălii din cătun, înzăpezite pe tot parcursul anului, erau deja acoperite cu mai multe mantii de omăt proaspăt. Chiar dacă zilele deveneau tot mai scurte, razele soarelui erau încă destul de calde pentru ca evenimentul festiv din această amiază să poată fi organizat în aer liber.

Matthew şi Sabina hotărâseră să se cunune în curtea vechii biserici din sat, un lăcaş pe cât de mic, pe atât de maiestuos, situat la doar câţiva kilometri de cabana McCallum. De cum a văzut bisericuţa, cu ocazia primei plimbări călare făcute cu Matthew prin regiune, Sabina a decretat că acesta era locul în care voia să se căsătorească.

— Păi de ce crezi că te-am adus aici? a spus Matthew surâzând. Şi eu mă gândeam la acelaşi lucru.

Invitaţii, puţini la număr, constând dintr-o mână de prieteni şi localnici, începeau să ia loc pe cele câteva rânduri de scaune aşezate în semicerc, cu faţa spre munţi. Înaintea lor se deschidea o panoramă a cărei frumuseţe îţi tăia pur şi simplu respiraţia – sporită de sunetele şi mirosurile ce se regăsesc exclusiv în aerul pur din înaltul muntelui. O panoramă pe măsura fericitului eveniment.

În dreapta se ridica biserica, în spatele căreia se odihneau în pace rămăşiţele pământeşti ale sătenilor ce se ridicaseră la ceruri. Pietrele funerare ce stăteau mărturie acestor vieţi trăite în credinţă, precum şi venerabila vechime a bisericuţei durate din piatră şi lemn confereau o ambianţă plină de solemnitate şi de pace, în timp ce clopotele ce băteau în turlă vesteau taina sfântă a cununiei,

o taină adânc înrădăcinată în adevărul spiritual şi în tradiţiile străvechi ale omenirii.

La stânga se înălţau munţii. Conturul lor se distingea clar pe superba întindere albastră a cerului de amiază, pe care, în lipsa vântului, câţiva nori răzleţi pluteau alene, oglindind parcă piscurile înzăpezite. În iulie, căldura ar fi fost aproape insuportabilă. Acum însă, la sfârşitul lunii octombrie, temperatura era ideală.

Trilurile ultimelor păsări migratoare rămase prin aceste locuri se împleteau, în cor, cu ţârâitul şi bâzâitul insectelor. Registrul acut al tălăngilor atârnate la gâtul vacilor de rasă alpină ce păşteau răsfirate în depărtare se contopea, într-o disonanţă deloc supărătoare, cu sunetele grave ale clopotelor ce răsunau în turla bisericii.

Nările celor prezenţi erau invadate de o mireasmă subtilă, pe care localnicii n-ar fi putut s-o recunoască nici dacă s-ar fi străduit, iar asta din simplul motiv că era singurul tip de aer pe care îl respiraseră vreodată. Era mirosul tare al înalturilor, aerul proaspăt şi curat de munte. De fapt, nu era doar un miros, ci chiar un sentiment de curăţenie, de apropiere de cer, de puritate. Aşa trebuie să fi fost suflarea de viaţă pe care i-a suflat-o Dumnezeu în nări omului în Grădina Edenului, oxigenul din Fântâna Vieţii.

Totuşi, cea mai pregnantă senzaţie pe care o aveau în această zi toţi cei adunaţi în curtea bisericii din Uelstenberg, fără ca mulţi dintre ei să fie în stare a o exprima în cuvinte, o senzaţie la fel de greu de definit şi de diafană precum mirosul purităţii, consta în percepţia intuitivă a faptului că restrânsa ceremonie nupţială era prezidată de însuşi Dumnezeu, Creatorul munţilor şi al miresmelor, al păsărilor, al muzicii, al iubirii şi al ninsorii la un loc.

Chipurile celor patru care simţeau asta cel mai clar – mirele, mireasa şi taţii lor – radiau de pace, o pace care nu-şi putea avea sursa decât în această Prezenţă divină ce umplea totul în jurul lor *şi îi umplea şi pe ei înşişi*.

Într-un astfel de cadru, sub piscurile înzăpezite şi încununate de nori ondulaţi, în mijlocul acestui aer de puritate şi al Prezenţei sfinte, nicio culoare n-ar fi fost mai potrivită decât albul şi aceasta era, fără doar şi poate, culoarea zilei. Oriîncotro îţi întorceai ochii, pe piedestaluri şi în coşuri, nu vedeai decât flori albe – în mare parte trandafiri, aduşi din oraş special pentru această ocazie.

Matthew şi tatăl lui stăteau în picioare în faţa restrânsei adunări împreună cu parohul bisericuţei, cu care se împrieteniseră amândoi la scurtă vreme după ce se mutaseră în Bavaria. În dreapta pastorului, stătea o femeie înaltă şi slabă căreia viaţa nu îi dăduse multe motive să zâmbească, dar care acum, onorată că fusese invitată să participe la acest eveniment special alături de noua ei prietenă, pur şi simplu radia de fericire. Şi adevărul este că, în ultima vreme, Lola Reinhardt zâmbea mai mult ca niciodată şi, astfel, frumuseţea latentă din fiecare fiică a lui Dumnezeu începea să iasă la suprafaţă.

În rândul din faţă, şedeau două invitate de onoare ale Sabinei – mătuşa din Elveţia şi verişoara Brigitte, care trăia în Berlin. Sabina era încântată că aceasta din urmă bătuse atâta drum pentru a fi alături de ea şi spera că poate, în urma acestei vizite, relaţia dintre ele va deveni mai strânsă şi mai profundă.

Organistul, aşezat în lateral la mica orgă portabilă ce fusese scoasă cu acest prilej din biserică, începu să interpreteze, cu deosebită măiestrie, largoul simfoniei „Din Lumea Nouă” de Dvořák. Acordurile orgii se înălţau lin în aer, aproape pierzându-se în vastitatea cerului şi a munţilor, cu o maiestuozitate ce dădea o notă solemnă atmosferei de sărbătoare.

Din spatele bisericii îşi făcură apariţia Sabina şi tatăl ei, baronul Heinrich von Dortmann. Sabina era îmbrăcată într-o rochie simplă, lungă până la glezne, prinsă în talie cu o panglică de un albastru deschis ce îi scotea perfect în evidenţă albastrul intens al ochilor. Lipsurile cu care se

confruntase ani de zile aproape că o făcuseră prea cumpătată. Deşi Matthew nu ar fi pregetat să cheltuie chiar şi o avere pe o rochie de mireasă, iar mătuşa ei, pe de altă parte, ar fi fost prea bucuroasă să plătească orişicât pentru o rochie făcută la comandă, alegerea finală a Sabinei a căzut asupra unei rochii nepretenţioase – superbă tocmai prin simplitatea sa. Pe cap purta o coroniţă din floricele albe şi frunze împletite cu ajutorul unei panglici de aceeaşi culoare cu cea din talie, iar în mână ducea un buchet alb-verzui de floarea miresei şi frunze de ferigă, cu un trandafir alb în mijloc.

Privindu-i cum se apropie încet – parcă prea încet! – Matthew simţi că îi creşte inima în piept.

Nici nu îndrăznise să spere că această zi va veni vreodată! îşi vedea visul cu ochii! în cele nici cincizeci de zile care trecuseră de la trecerea graniţei, Germania de Est, lunile pe care le petrecuse acolo şi toate evenimentele premergătoare fugii lor începuseră să se piardă repede în amintire, de parcă nici n-ar fi existat vreodată.

Am impresia că am trăit deja trei sau patru vieţi, îşi spuse el în timp ce îşi privea mireasa apropiindu-se la braţul tatălui ei, *şi că*, *totuşi*, *partea cea mai frumoasă*... *abia acum urmează*!

În aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, pe meleaguri străvechi şi îndepărtate, în sudul Mediteranei, avea loc o altă ceremonie şi asta nu întâmplător, ci prin voia lui Dumnezeu şi la o oră fixată de comun acord de către copiii Lui.

Nici că se putea găsi un cadru mai diferit decât celălalt.

Regiunea, deşi deluroasă, părea plată în comparaţie cu Alpii. Pământul ce se întindea dincolo de zidurile oraşului antic era brun şi arid sub razele necruţătoare ale soarelui, iar aerul, de-a dreptul încins. Singura asemănare era vasta boltă a cerului la fel de senin ce se arcuia deasupra ambelor evenimente şi, mai ales, în sentimentul, fără echivoc, că Duhul lui Dumnezeu s-a pogorât peste cei adunaţi să sărbătorească sfânta Sa lucrare în vieţile mirilor

ce, deşi trecuţi cu siguranţă de prima tinereţe, mai aveau înainte, în economia veşniciei, mulţi ani de care să se bucure împreună.

Evreii au avut dintotdeauna un real talent în ceea ce priveşte organizarea ceremoniilor. Ceremonia aceasta însă era una cu totul aparte şi avea să lase o amprentă permanentă în mintea multora dintre invitaţi.

Judecând după aparenţe, ai fi zis că e o nuntă evreiască tradiţională ca toate celelalte nunţi ce se organizau miercurea în Ierusalim. Deşi majoritatea invitaţilor fuseseră preveniţi cu privire la caracterul unic al acestei zile, câţiva dintre ei încă mai trăiau cu impresia că aceasta nu se va deosebi cu nimic de celelalte nunţi în aer liber la care mai participaseră. Dar aveau să se dumirească în curând că lucrurile nu stăteau nicidecum aşa. Pentru oficierea cununiei, nu fusese aleasă o sinagogă evreiască şi nicio biserică creştină, ci un loc neutru, astfel încât ceremonia să încorporeze şi să unifice religia strămoşească şi noua credinţă a mirilor.

Baldachinul de nuntă ce simboliza camera nupţială, numit *huppah*, fusese pregătit de dimineaţă şi se înălţa acum în faţa invitaţilor ce începeau să se adune. Deşi mireasa era probabil trecută de vârsta la care se căsătoresc, în genere, tinerele evreice, cei douăzeci şi trei de ani de credinţă statornică făceau ca, în această zi, ea să pară mai frumoasă şi mai încântătoare decât oricare altă femeie.

Mirele, deşi nu avea, aşa cum o cerea datina, casa părintească în oraş şi nici alai de prieteni care să-l însoţească la însurătoare, aşteptase şi el douăzeci şi trei de ani şi acum ardea de nerăbdare să-şi întâmpine aleasa.

În jur, totul mirosea a zambile. Fuseseră procuraţi bulbi de la mai toate florăriile şi pepinierele din oraş şi, acum, misterul răspândit de parfumul florilor plutea ca o ceaţă suavă în aerul cald.

În timp ce rudele, prietenii şi mai ales mama şi Gisela,

sora miresei, admirau frumuseţea discretă a Ursulei sub soarele Ierusalimului, departe în nord, cea mai bună prietenă a Ursulei era pe cale să devină soţie.

— Dragii mei, începu în limba germană pastorul din Uelstenberg, ne-am adunat azi aici pentru a fi alături de...

În timp ce pastorul vorbea, Sabina şi Matthew se priveau unul pe altul cu ochii scânteind de lacrimi şi un zâmbet luminos şi profund ce nu avea nevoie de cuvinte... pentru că spunea totul. După ce pastorul îşi încheie cuvântarea de deschidere, baronul îşi rosti binecuvântarea părintească şi dădu, în mod simbolic, mâna fiicei sale celui pe care îl iubea de ani de zile ca pe propriul său fiu.

Pastorul se întoarse spre Matthew.

— Matthew, o iei în căsătorie pe...

Gândurile lui Matthew zburară la ziua care îi schimbase viaţa pentru totdeauna. La momentul când o văzuse pe Sabina von Dortmann, pe atunci în vârstă de doar şaisprezece ani, apărând veselă la braţul tatălui ei. La momentul prezentărilor... la momentul în care privise adânc în ochii ei... la conversaţia care a urmat... Apoi la vizita pe care i-o făcuse la *Lebenshaus*, la explorarea casei, la întrecerea călare în urma căreia se alesese cu piciorul rupt, la seara în care dansase cu ea la balul organizat la vila Schmundt, la furtună, la trandafirii galbeni, la cutiuţa din porţelan, la beciul în care o ascunseseră... în doar câteva secunde, revăzu cu ochii minţii toate clipele trăite alături de Sabina.

Făceau, într-adevăr, cât patru vieţi. Prima o constituiau clipele petrecute în tinereţe la *Lebenshaus*. A doua, scurtul răgaz de fericire de vara trecută. A treia, lunile petrecute în Germania de Est. Şi aceasta era a patra!

Între timp, pastorul trecuse deja la Sabina.

— Sabina, îl iei în căsătorie pe...

Sabina simţea că trăieşte în continuare o poveste. O poveste ce i se datora în totalitate celui de care îşi unea acum destinul. Câte gesturi romantice nu făcuse Matthew

pentru ea! îşi aminti zâmbind de plimbarea călare prin pădure, de misteriosul coş de picnic – în care găsise minunata poezie scrisă de Matthew! – de trăsură, de bal, de mesajul transmis de micul ştrengar, de trandafirul roşu.

Acum poezia scrisă de Matthew avea, parcă, o semnificaţie şi mai profundă. În timp ce pastorul îşi ţinea cuvântarea, repetă în gând versurile poemului:

Se spune că iubirea e ca un trandafir ce-n inimă creşte curat şi frumos.

Dar iubirea-i totodată şi-un spin ce inima-mi străpunge nemilos.

Fericitele clipe petrecute cu tine au adus bucurie şi petalele trandafirului din mine s-au deschis.

Dar lungii ani de despărţire au adus durere – ca nişte spini, *mult prea devreme sfâşiat-au al meu vis*.

Mă-ntreb, *dar*, *de ce oare cea dintâi iubire aduce cu sine atâtea lacrimi*, *atâta suferinţă şi atât zbucium*?

Poate fiindcă spinii trandafirului înţeapă cu atât mai tare cu cât este mai adâncă splendoarea din al florii dulce parfum.

O, *Matthew*... *câtă fericire ai adus în viaţa mea*! Vara trecută rostise de nenumărate ori aceste cuvinte şi acum ele se citeau din nou în ochii ei plini de lacrimi şi de iubire.

Toate clipele petrecute alături de Matthew – şi mai cu seamă aceasta! – fuseseră de poveste.

După ce Sabina îşi rosti jurămintele, veni rândul lui Matthew.

— Eu, Matthew, te iau pe tine, Sabina, să îmi fii soţie, să te am alături şi să te ocrotesc de azi înainte, la bine şi la rău, în sărăcie şi în bogăţie, în suferinţă şi sănătate, să te iubesc şi să te preţuiesc până ce moartea ne va despărţi. Acesta este jurământul meu de credinţă.

În timp ce fiul său îşi rostea jurămintele faţă de viitoarea sa soţie, gândurile lui Thaddeus McCallum se întoarseră în timp, la acea noapte petrecută în mijlocul Atlanticului, când el şi Matthew reflectaseră la spusele baronului von

Dortmann şi la numeroasele aspecte de ordin spiritual asupra cărora acesta le deschisese brusc ochii.

Acea noapte marcase, din mai multe puncte de vedere, începutul relaţiei lor mature şi al călătoriei lor comune în căutarea adevărului. În anii ce se scurseseră de atunci, cei doi fuseseră uniţi de o prietenie cum rar se întâlneşte între un tată şi un fiu, iar această prietenie îmbogăţise simţitor vieţile amândurora.

Cine să fi ştiut pe atunci că această călătorie ne va aduce pe toţi patru aici, *spre a ne uni familiile întru credinţă şi iubire*? cugetă Thaddeus.

— Eu, Sabina, te iau pe tine, Matthew, să îmi fii soţ, să te am alături şi să te ocrotesc de azi înainte, la bine şi la rău, în sărăcie şi în bogăţie, în suferinţă şi sănătate, să te iubesc şi să te preţuiesc până ce moartea ne va despărţi. Acesta este jurământul meu de credinţă.

În timp ce fiica sa rostea sfintele jurăminte, gândurile lui Heinrich von Dortmann zburară la scumpa sa soţie şi la ziua în care, tineri fiind şi îndrăgostiţi unul de altul, Marion şi cu el îşi juraseră credinţă veşnică.

Pe an ce trece, *Sabina seamănă tot mai mult cu mama ei*, îşi spuse baronul surâzând. Această asemănare nu îi umplea inima de durere, ci dimpotrivă, de o nemărginită bucurie.

Îi era dor de Marion, dar nu îi jelea moartea. Avea inima prea mare pentru a jeli despărţirea pe care Tatăl le dăduse privilegiul de a o împărtăşi drept parte a iubirii lor.

Chiar dacă anii petrecuţi alături de ea fuseseră mai puţini decât ar fi sperat, aceştia fuseseră împliniţi şi... nepreţuiţi. Heinrich von Dortmann nu era genul de om care să-şi lase inima năpădită de regrete. Îşi luase rămas-bun de la soţia sa cu mulţi ani în urmă, pe acel drum de ţară de lângă Furstendorf. Ce-i drept, în răstimpuri amintirea disperării pe care o citise în ochii scumpei sale Marion atunci când îi şoptise, cu nemărginită iubire, cuvintele de adio, îi mai stârnea şi acum câte un junghi dureros în inimă.

Dar gândul că Marion înţelesese, în cele din urmă, motivul pentru care trebuise să o facă îl liniştea de fiecare dată.

Acum era bucuros s-o poată iubi pe Marion iubindu-i în numele amândurora pe fiica pe care i-o dăruise aceasta şi pe nou dobânditul lor fiu.

Treptat, gândurile baronului reveniră în prezent.

După ce mirele şi mireasa îşi rostiră jurămintele, pastorul îi întinse lui Matthew pâinea şi paharul cu vin. Renunţând la cutume, Matthew primi sfânta cină din mâinile pastorului şi îl servi întâi pe Thaddeus, care stătea lângă el, apoi se duse la rândul din faţă, unde şedea baronul von Dortmann, şi îl servi şi pe acesta cu aceeaşi atitudine de iubire şi respect filial, după care o servi pe Sabina şi, în cele din urmă, servi şi el.

Paharul şi pâinea aveau pentru toţi patru o semnificaţie profundă şi, procedând în felul acesta, Matthew dorise să arate tuturor cât de mult îi preţuiau pe cei doi bătrâni atât el, cât şi proaspăta sa soţie.

În Ierusalim, după ce rabinul rosti tradiţionala rugăciune evreiască de binecuvântare a vinului, se citi *ketubah*, documentul în care era consemnată promisiunea mirelui de a-şi respecta soţia şi de a avea grijă de ea, precum şi zestrea convenită.

Pastorul, care oficia ceremonia împreună cu rabinul, trecu apoi în mijloc, cu faţa spre cei doi miri radioşi.

— Ursula, îl iei de soţ pe...

În momentul acela, Ursula îşi aminti cât de singură se simţise cu doar puţin timp în urmă. Aproape că fusese pe punctul de a-şi scoate de pe deget inelul de logodnă. Şi, în tot acest timp, Dumnezeu îi veghease îndeaproape, călăuzindu-le paşii unul spre celălalt, fără ca ea să bănuiască măcar. O, cât îi era de recunoscătoare! Lungii ani de singurătate se pierduseră deja în amintire, iar acum, privind înapoi, păreau oricum un preţ mic în schimbul acestei fericiri.

— Iosif, o iei de soţie pe...

Ani de-a rândul, Iosif aproape că nici nu mai îndrăznise să spere că o va regăsi pe Ursula.

Dar uite că – incredibil, dar adevărat! – Dumnezeu îi fusese alături în tot acest timp, chiar dacă el – o realiza doar acum, datorită fraţilor din Białystok – nu îl cunoscuse niciodată cu adevărat.

Ce Tată credincios, iubitor, răbdător şi darnic era, într-adevăr, Iahve!

După ce îşi rostiră jurămintele creştine, Iosif puse cu grijă verigheta pe arătătorul Ursulei.

Rabinul făcu un pas în faţă şi îi dădu lui Iosif să bea din pahar, apoi acesta îi întinse paharul Ursulei. După ce Iosif îi dădu înapoi paharul, rabinul făcu câţiva paşi în spate.

O tăcere grea se lăsă asupra adunării când mirele şi mireasa se întoarseră din nou spre pastorul creştin şi primiră amândoi sfânta cină – pâinea şi vinul servit într-o cupă din argint. Acest gest, simbolizând întregirea credinţei lor iudaice prin acceptarea sacrificiului făcut de Mântuitorul lor, urmase cu bună ştiinţă tradiţionalului pahar evreiesc şi atât Ursula, cât şi Iosif se rugaseră fierbinte ca invitaţii lor să înţeleagă semnificaţia acestei ordini.

— Acum că, în urma îndelungatei lor logodne, Iosif şi Ursula şi-au legat destinele în faţa lui Dumnezeu prin aceste jurăminte solemne şi, făcând schimb de verighete, şi-au arătat afecţiunea şi încrederea pe care le au unul faţă de celălalt, îi declar soţ şi soţie, în numele Domnului celui Atotputernic, Creatorul cerurilor şi al pământului. Ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă.

Deşi toată lumea fusese prevenită din timp cu privire la caracterul aparte al ceremoniei, existau printre invitaţi şi câţiva tradiţionalişti evrei cu vederi stricte, prieteni apropiaţi de-ai rabinului, cărora acest ciudat amestec iudeo-creştin de ritualuri nupţiale li se păru uşor ofensator. Totuşi, Heziah Wissen le spusese clar şi răspicat, atunci când făcuse publică hotărârea fiicei sale, că din moment ce el, ca tată şi rabin, este îndeajuns de lipsit de prejudecăţi

pentru a primi cu braţele deschise în casa lui atât pe ginerele său, cât şi creştinismul, speră că şi prietenii săi vor găsi în sufletul lor puterea de a face la fel. Prin urmare, marea majoritate se străduiră să îi îndeplinească dorinţa şi asta numai din respect pentru el, nu că ar fi fost de acord cu spusele lui. Pesemne că anii petrecuţi în Rusia îl făcuseră să adopte vederi mult prea largi, erau de părere unii. De fapt, nu perioada petrecută în Rusia avusese un astfel de impact asupra rabinului, ci anul petrecut în Germania în timpul războiului, în casa celui ce în această zi îşi conducea, la rândul său, fiica la altar.

Dacă nunta ar fi avut loc cu câteva luni mai devreme, în mulţimea de spectatori s-ar fi numărat, fără doar şi poate, şi doi bărbaţi ce ar fi făcut notă discordantă faţă de restul adunării. Nu de alta, dar aceştia s-ar fi aflat acolo nu pentru a se bucura alături de miri de fericitul eveniment, ci pentru a fi cu ochii pe tatăl miresei, pe care îl filau de o vreme. Din fericire însă, ajungându-le cumva la urechi vestea ciudatei morţi a şefului lor, cei doi agenţi – care oricum nu ştiuseră niciodată care era obiectivul exact al misiunii lor din Ierusalim – îşi făcuseră repede valizele şi, prea bucuroşi să spună adio acestor meleaguri aride, se grăbiseră să se întoarcă la Moscova.

Tăcerea nu mai dură decât câteva secunde, după care mirele şi mireasa reveniră din nou în dreptul rabinului. Acesta aşeză cu grijă pe pământ tradiţionalul pahar evreiesc. Noii însurăţei călcară cu mare avânt pe pahar, sfărâmându-l.

— *Mazel tov*! strigară în cor invitaţii.

În doar câteva secunde, se porni muzica şi se încinseră cu toţii la dans.

Cât trebuie să se fi bucurat îngerii văzând, în mijlocul celor o sută de evrei ce petreceau în cetatea sfântă a Ierusalimului, un mire şi o mireasă în ale căror inimi sălăşluia Duhul Fiului lui Dumnezeu!

Sosise, în sfârşit, izbăvirea în casa familiei Wissen şi a

prietenilor ei!

Departe, în Alpi, pastorul abia ce rostise îmbucurătoarele cuvinte:

— Vă declar soţ şi soţie!

Matthew se aplecă şi sărută cu tandreţe buzele Sabinei. Închiseră amândoi ochii preţ de o clipă şi, când îi redeschiseră, se priviră intens încă o secundă, apoi îşi zâmbiră.

Povestea de vara trecută devenise realitate!

— Doamnelor şi domnilor, conchise pastorul, am deosebita plăcere şi onoare de a vi-i prezenta pe domnul şi doamna McCallum!

Acompaniaţi de acorduri triumfale de orgă şi de clopotele ce începură să bată în biserică, mirele şi mireasa porniră printre nuntaşi, spre copilaşii ce aşteptau nerăbdători în spatele şirurilor de scaune. Matthew băgă mâna în buzunar şi, conform datinii germane, aruncă în aer un pumn de monede pe care copiii se avântară să le adune de pe jos scoţând chiote de bucurie.

Ochii mirilor se mai întâlniră doar preţ de o clipă. Dar acea privire spunea tot ce era de spus.

În clipa imediat următoare, fură asaltaţi din toate părţile de părinţi, rude şi prieteni veniţi să îi felicite şi să le ureze casă de piatră.

Bătrânele clopote ale bisericii încununară şirul de urări cu o binecuvântare răsunătoare, ce se ridică spre piscurile înzăpezite ale munţilor.

Cu toate că ecoul începea să dispară în înalturi, în câteva dintre inimile celor prezenţi, muzica mai persistă o vreme – nu acordurile metalice ce nu se mai auzeau decât vag din clopotniţă, ci o melodie cu totul diferită, venită din înalturi.

Cântau îngerii.

121
Forfotă mare în bucătărie

Venise din nou iarna în Obenammersfeld. Totuşi, în acest an, frigul iernii nu făcea decât să sporească căldura din sufletele celor ce locuiau în Cabana Vieţii, chiar deasupra micului sat bavarez.

Cu două zile în urmă ninsese şi, deşi soarele revenise pe cer – un cer ce promitea să rămână mult timp senin – era neîndoielnic ca, de Crăciun, Bavaria să fie acoperită de zăpadă.

Baronul von Dortmann coborî până în sat, aşa cum obişnuia să facă aproape în fiecare dimineaţă. De regulă, Thaddeus îl însoţea, dar, întrucât în această dimineaţă fusese prea ocupat, bătrânul diplomat îl rugase pe baron să treacă pe la brutărie pentru a ridica obişnuita lor comandă.

Tatăl Sabinei păşi în prăvălie, făcând să răsune clopoţelul de deasupra uşii.

— Bună dimineaţa, Frau Rendt! o salută el jovial pe soţia brutarului.

— Bună dimineaţa, Heinrich. Cum de ai venit singur?

— Thaddeus şi Matthew sunt prinşi cu pregătirile pentru Ajun. Sabina şi cu mine avem ordine stricte să nu ne apropiem de bucătărie.

— Să înţeleg că azi doreşti un singur foietaj? îl întrebă trupeşa femeie, deschizând galantarul în care avea expuse delicatesele proaspăt scoase din cuptor.

— Nici vorbă! Crezi că, doar pentru că n-a putut să mă însoţească, Thaddeus e dispus să renunţe la bunătăţile dumitale? Nici gând, Frau Rendt! Ba dimpotrivă, mi-a dat ordine chiar *mai* stricte cu privire la ruloul lui!

Femeia zâmbi încântată. Adevărul fie spus, aveau deja o sumedenie de fursecuri şi dulciuri răsfirate prin toată casa şi nu ar fi avut neapărat nevoie de produsele brutăriei, dar nici el, şi nici Thaddeus nu aveau de gând să o

dezamăgească pe destoinica femeie chiar acum, în Ajun de Crăciun. Erau muşteriii fideli ai micuţei prăvălii şi aşa aveau de gând să şi rămână.

După ce îi dori brutăriţei un Crăciun fericit şi îi transmise aceeaşi urare şi soţul ei, baronul părăsi prăvălia şi se opri la poştă să ridice corespondenţa, după care porni înapoi spre casă.

Între timp, într-un fel sau altul, majoritatea sătenilor aflaseră că Heinrich era baron şi că petrecuse vreo şaptesprezece ani după gratii, singura sa „fărădelege” fiind modul în care îşi trăia viaţa în credinţă. Totuşi, nimeni nu îi spunea „domnule baron”. De la bun început, baronul îi rugase expres pe toţi să îi spună pe nume. Nu se considera a fi mai presus de ceilalţi copii ai lui Dumnezeu şi nu voia ca lumea să i se adreseze cu un titlu nobiliar ce părea să indice tocmai opusul acestei convingeri. Cel mai greu de conformat cu această rugăminte a sa le veni tocmai celor ce îl cunoşteau mai bine. Thaddeus nu avea, fireşte, nicio reţinere în a-i spune pe numele mic. Iar pentru Sabina, el avea să rămână pentru totdeauna *papa*. Matthew nu putea însă nicicum să se obişnuiască a-l tutui, aşa că el – şi doar el! – primi permisiunea de a-i spune în continuare „domnule baron”.

Heinrich se avea bine cu toţi oamenii simpli din zonă, nu doar cu cei din sat, ci şi cu cei din vale şi cu cei ce trăiau sus, pe munte, şi îşi petrecea cel puţin jumătate din timp tăifăsuind prieteneşte ba cu unul, ba cu altul. Câtă plăcere îi făcea să intre în atelierul tâmplarului din satul învecinat sau să cutreiere munţii cu unul dintre fermieri, în căutarea unei vaci rătăcite! Chiar dacă nu-şi dădea aere şi le vorbea arareori despre chestiuni spirituale şi asta doar atunci când era întrebat, aproape toţi ajunseseră să îi cunoască adevărata valoare şi, atunci când nu era prezent, nu puţini erau cei ce, vorbind despre el, spuneau că este un sfânt.

Baronul se întorcea acum acasă cu corespondenţa şi punga cu foietaje în mână, ronţăind satisfăcut una dintre

delicatesele pregătite de Herr Rendt şi chicotind în sinea lui la amintirea zâmbetului ce răsărise pe chipul destoinicei brutăriţe când îi spusese că Thaddeus ţinea şi azi morţiş să guste bunătăţile făcute de ea. *Cât de uşor este să îi faci pe oameni fericiţi şi*, *totuşi*, *cât de puţin ne dăm străduinţa*!

Intră în casă, îi strigă lui Thaddeus că i-a adus foietajul şi apoi se duse în camera de zi, unde Sabina aranja ultimele podoabe pe brad.

— Ne este şi acum interzis să intrăm în bucătărie?

— Interdicţia nu mai durează decât o oră, răspunse fiica sa. Sau cel puţin aşa mi-a promis Matthew.

— Trebuie să-ţi fie greu să stai departe de bucătărie într-o asemenea zi.

— Stai liniştit, papa, râse Sabina, în după-masa asta şi mâine bucătăria va fi numai a mea!

În momentul acela îşi făcu apariţia Matthew, cu şorţul prins în talie şi faţa mânjită de făină.

— Oare ce faceţi voi doi acolo? exclamă baronul.

— Împlinim un vis, răspunse misterios Matthew, trecând grăbit pe lângă ei şi ieşind în hol.

După două minute, se întoarse cu o carte de bucate şi dispăru din nou în bucătărie, închizând uşa după el.

Ţinându-se de cuvânt, după o oră, cei doi bucătari deschiseră uşa bucătăriei şi păşiră în cameră, urmaţi de o multitudine de mirosuri, ce se împrăştiară repede în întreaga casă.

— Am terminat! anunţă Thaddeus pe un ton triumfător.

— Bucătăria îţi stă la dispoziţie, Sabina, adăugă Matthew. Dacă nu te deranjează compania mea, în timp ce găteşti, eu am să spăl vasele.

— Minunat! exclamă Sabina, sărind în picioare.

Cei doi se întoarseră în bucătărie, iar Thaddeus se aşeză, oftând satisfăcut, vizavi cu baronul.

— Ce bine e să stai jos!

— Am ceva pentru tine din partea doamnei Rendt, îl anunţă baronul.

— Perfect! Şi bănuiesc că nici pe tine nu te-a lăsat fără specialitatea ta preferată!

Baronul chicoti.

— Din păcate, aceea nu a avut viaţă lungă. E greu urcuşul până acasă şi a trebuit să prind cumva putere, vezi bine!

— Te înţeleg perfect, replică mucalit Thaddeus, trăgând cu ochiul în punga pe care i-o întinsese baronul. Nasul îmi spune că bunul nostru prieten Rendt nu s-a dezis nici de astă dată în ceea ce priveşte calitatea, adăugă el, scoţând din pungă foietajul.

— Te asigur că mirosul nu te înşală!

Râseră amândoi ca nişte copii când Thaddeus îşi înfipse dinţii în ruloul dulce şi moale. Satisfacţia pe care o simţea baronul văzând cu câtă poftă mănâncă prietenul său era la fel de mare precum cea pe care o avusese când îşi savurase propriul foietaj.

— Hai să mergem în birou, îl invită el pe Thaddeus. Vreau să-ţi arăt ceva ce am scris în dimineaţa aceasta.

— Când ai avut totuşi timp să scrii în dimineaţa asta? se miră Thaddeus, urmându-l afară pe hol.

— M-am trezit devreme, pe la cinci.

— Te trezeşti cu noaptea-n cap chiar şi în Ajun de Crăciun?

— N-am putut să dorm.

— Creierul tău chiar nu se odihneşte niciodată?

— Nu. Dar uite cine vorbeşte! Omul pe care îl aud adesea lucrând în birou până târziu în noapte! Creierul tău e la fel de activ ca al meu, o ştim amândoi prea bine.

Izbucniră amândoi în râs. După ce se aşezară, baronul îi întinse prietenului său foaia pe care îşi aşternuse gândurile şi cei doi petrecură două ceasuri discutând meritele milostivirii şi ale dreptăţii divine în ceea ce priveşte impactul fiecăreia asupra dezvoltării caracterului uman. Adânciţi în conversaţie, mai că pierdură noţiunea timpului.

122
Un Crăciun reconstituit

Pe măsură ce treceau orele, numărul bunătăţilor ce se strângeau pe masa de deserturi creştea sistematic.

La început îşi făcuseră apariţia câteva tăvi cu fursecuri de Crăciun ce se adăugau biscuiţilor pregătiţi de Sabina la începutul săptămânii. Ştrudelul cu mere, rodul eforturilor depuse în această dimineaţă de duoul tată-fiu, era aşezat lângă tortul de ciocolată cu frişcă – tot creaţia celor doi, pe ale cărui margini li se mai vedeau încă, ici şi colo, urmele degetelor. După aceea, scoţând din cuptor tavă după tavă, se formase un munte de fursecuri ce avea să le ajungă, fără exagerare, vreme de cel puţin trei săptămâni.

Pe la mijlocul după-amiezii, începuseră să se facă văzute şi roadele muncii Sabinei şi fiecare dintre ei se retrăsese, în mod misterios, de cel puţin câteva ori pentru a împacheta ultimele cadouri.

La un moment dat, pe parcursul după-mesei, îşi făcuseră apariţia sub brad – nimeni nu ştia cum – două pachete lunguleţe şi subţiri – doar aparent enigmatice.

Matthew şi Thaddeus ceruseră permisiunea de a pregăti cina de Ajun şi acum, la şase şi câteva minute – pe acordurile cântecelor de Crăciun interpretate de Bing Crosby ce răsunau în surdină în spatele lor şi la lumina a şase lumânări ce sporeau atmosfera festivă din casă – erau aşezaţi, în sfârşit, toţi patru la masă pentru a servi tradiţionalele clătite de Crăciun ale familiei McCallum. Într-o cană înaltă de sticlă fusese turnat lichior de ouă, iar o alta, plină cu aceeaşi băutură spumoasă, îi aştepta în faţa şemineului spre a fi servită mai târziu, când fiecare va desface câte un cadou special.

Se priviră radioşi unii pe alţii.

— Anul trecut, când eram doar noi doi, spuse Matthew, am petrecut împreună cu tata aproape întreaga zi de Ajun

în bucătărie, pregătind multe dintre specialităţile pe care le avem azi pe masă. Ştiam că ne va fi peste puteri să mâncăm tot, dar era singurul mod în care ne puteam aminti de femeile din vieţile noastre fără a ne întrista la gândul că ele nu se aflau alături de noi. Aşa că am lucrat plini de voie bună, întrebându-ne râzând cum ar fi procedat mama sau ce ar fi spus dac-ar fi văzut dezordinea pe care o cream în jurul nostru şi cum aţi fi pregătit tu, Sabina, şi mama *ta* tradiţionalul ştrudel german pe care ne chinuiam să-l încropim după o carte veche de bucate.

— Am petrecut întreaga zi preparând fel şi fel de bunătăţi, interveni Thaddeus, şi apoi am pregătit ingredientele umpluturii pentru friptura de curcan după reţeta pe care am învăţat-o de la soţia mea în primul Crăciun pe care l-am petrecut împreună. Era o atmosferă plăcută în toată casa. La un moment dat, Matthew a spus că ziua ar fi fost cu adevărat perfectă dacă aţi fi fost şi voi doi acolo, alături de noi.

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă. Erau cu toţii conştienţi de semnificaţia profundă a afirmaţiei şi de miracolul reîntâlnirii lor.

— Acum o lună, continuă Matthew, tata şi cu mine am convenit să pregătim din nou exact aceleaşi bucate ca anul trecut pentru ca, de astă dată, să le *putem* împărtăşi cu voi. Iată, deci, ce am încercat să facem astăzi.

— Clătitele, lichiorul de ouă, friptura de curcan, umplutura, tortul, fursecurile... acestea erau bunătăţile cu care sărbătoream Crăciunul împreună cu soţia mea Rebecca pe vremea când Matthew era mic...

Thaddeus se opri şi trase adânc aer în piept, luptând cu emoţiile ce ameninţau să îl copleşească la amintirea soţiei sale.

— Fireşte că în astfel de momente Rebecca îmi lipseşte mai mult ca niciodată, adăugă el cu un surâs trist. Şi totuşi, durerea mea găseşte alinare tocmai în reconstituirea acelor momente. Acesta este felul meu de a împărtăşi cu voi, noua

mea familie, aspectele cele mai profunde ale vieţii mele şi de a spune că da, ne amintim de trecut, dar suntem totodată în stare să ne bucurăm de prezent şi să privim cu speranţă spre viitor.

— Amin! rosti încet baronul.

— Acestea fiind spuse, conchise Thaddeus, suntem gata să vă facem urarea noastră de Crăciun. Nu-i aşa, Matt?

Matthew încuviinţă din cap. El şi tatăl său îşi ridicară paharele cu lichior de ouă, iar baronul şi Sabina le urmară exemplul. Ciocniră cu toţii.

— Pentru familia noastră din prezent... şi din viitor! spuse Thaddeus, zâmbindu-le întâi nurorii sale şi apoi baronului. Nici nu vă puteţi închipui, dragii noştri, cât de mult vă iubim şi cât de recunoscători Îi suntem lui Dumnezeu că v-a adus în vieţile noastre şi că a păstrat vie prietenia şi... *iubirea* dintre noi în tot acest timp.

Sorbi satisfăcut din lichiorul de ouă şi la fel făcură toţi ceilalţi.

— E delicios! exclamă Sabina încântată.

— E exact aşa cum îl făcea mama, zise Matthew zâmbind după ce dădu pe gât o treime din conţinutul paharului. Nu-i aşa, tată?

— Cred că ne-am descurcat binişor, băiete, încuviinţă Thaddeus. În această seară, meniului tradiţional al familiei McCallum, i-am adăugat, în amintirea clipelor petrecute la *Lebenshaus*, şi un ştrudel cu mere. Ştrudelul fără îndoială că nu-l va egala nici pe departe pe cel pe care-l pregătea scumpa voastră Marion, dar întrucât, gândindu-ne la voi, am pregătit unul anul trecut, am dorit să pregătim unul şi anul acesta în onoarea *prezenţei* voastre.

— *Noi* ne simţim onoraţi, dragă Thaddeus, spuse baronul.

— Anul viitor sper că ne veţi lăsa să vă servim o masă de Crăciun ca la *Lebenshaus*, interveni Sabina, trepidând deja de anticipare.

— Eram pe punctul de a sugera acelaşi lucru, spuse

Thaddeus. Totuşi, ţinând cont de aromele ce veneau azi din bucătărie în timp ce găteai şi de deserturile adunate pe masă, am impresia că nu va trebui să aşteptăm totuşi un an întreg!

— Asta cam aşa e! încuviinţă, râzând, Sabina.

— Nu vă supăraţi dacă închin şi eu paharul? întrebă baronul.

— Nicidecum!

— Atunci permiteţi-mi să vă asigur, la rându-mi, de iubirea noastră profundă.

Tăcu preţ de o clipă şi privirea îi deveni melancolică.

— Purtăm cu toţii în suflet dureri pe care Domnul le foloseşte pentru a ne ajuta să ne maturizăm, continuă el. Crăciunul era întotdeauna o sărbătoare deosebită la *Lebenshaus*. Nu-i aşa, Sabina? întrebă el, privind înspre fiica sa.

Aceasta încuviinţă zâmbind.

— Astăzi şi eu m-am gândit mult la scumpa mea soţie. Sărbătorile sunt întotdeauna un prilej de aducere aminte. Dar, aşa cum ai zis tu, Thaddeus, în această zi trebuie, de asemenea, să privim înainte cu bucurie.

Respiră adânc, expirând parcă în mod conştient orice rămăşiţe melancolice, pentru a-şi face loc în suflet pentru amintiri *noi* şi plăcute.

— Încă de când v-am cunoscut, continuă el, am ştiut în adâncul sufletului că Tatăl v-a hărăzit un loc special în vieţile noastre, fapt care chiar s-a adeverit, deşi doar peste ani buni. Fericirea fiicei mele, acum că a devenit doamna Sabina McCallum, nu are nevoie de cuvinte – i se citeşte pe chip. Iar, în ceea ce mă priveşte, nici că mi-aş fi putut închipui un loc mai încântător şi mai liniştit în care să îmi petrec, cu voia Domnului, ultimii ani de viaţă. Sincer vă spun că nici nu mă mai gândesc la *Lebenshaus* decât arareori şi, de fiecare dată, dorul trece la fel de repede precum a venit. Cu excepţia scumpei mele Marion, desigur, nici că mi-aş dori să îmi trăiesc bătrâneţile alături de alte

persoane!

— Îţi mulţumim, Heinrich! spuse Thaddeus şi ridicară din nou paharele toţi patru. Iar acum, adăugă el, ridicându-se de la masă pentru a-şi lua în primire rolul de ospătar, vă invit să savurăm împreună faimoasele clătite *à la McCallum!*

După cină, se mutară cu toţii în camera de zi pentru a se bucura împreună de pomul de Crăciun şi de focul din şemineu.

— Hm, parcă văd şi acum cu ochii minţii misteriosul pachet ce aştepta sub brad anul trecut, remarcă Thaddeus, aşezându-se. Se pare că acel Crăciun n-a fost reconstituit doar din punct de vedere culinar!

Prefăcându-se că nu i-a auzit comentariul, Sabina se întoarse spre Matthew.

— Când ai primit trandafirul?

— Cu vreo două-trei zile înainte de Crăciun, pare-mi-se, răspunse Matthew. Am dreptate, tată?

— Parcă aşa îmi amintesc şi eu.

— Şi cum de nu ai desfăcut imediat pachetul?

— Era împachetat ca un cadou de Crăciun. Aşa că am preferat să îl pun sub brad.

— Şi misteriosul cadou a rămas acolo până ce parfumul său a sporit misterul şi ne-a făcut pe amândoi să ne întrebăm oare ce s-o fi ascunzând în el, interveni Thaddeus.

— În Ajun n-am mai răbdat şi l-am desfăcut, spuse Matthew.

— Ai înţeles că era de la mine?

— Fireşte. Cine altcineva să fi ştiut că iubesc trandafirii... cine altcineva să fi ştiut de promisiunea trandafirului *roz*?

Sabina zâmbi.

— Nici nu mi-a trecut prin cap că acel trandafir te va face să porneşti în căutarea mea.

— Regreţi că am făcut-o?

— Nicidecum! Prinţul meu m-a salvat din ghearele balaurului şi apoi m-a luat de soţie. Sunt cea mai norocoasă

femeie de pe pământ!

Izbucniră cu toţii în râs la auzul poveştii de capă şi spadă, apoi rămaseră o vreme tăcuţi, cu ochii aţintiţi asupra focului ce ardea în cămin.

Thaddeus pusese câţiva buşteni pe foc imediat ce se ridicase de la masă şi acum flăcările se înălţau, pârâind, energice şi jucăuşe, răspândind căldură şi voie bună în întreaga încăpere.

În cele din urmă, Matthew se ridică şi se duse la brad.

— A venit vremea, draga mea Sabina, să îţi întorc gestul de anul trecut. În seara aceasta, tu ai să primeşti primul cadou.

Zicând *acestea*, se aplecă şi luă una dintre cutiile lunguleţe ce apăruseră în mod misterios sub pomul de Crăciun în după-masa aceea, după care se întoarse, îi întinse cadoul Sabinei şi îngenunche lângă ea.

Soţia sa îl privi adânc în ochi. Îşi zâmbiră. Amândoi ştiau că misterul nu consta în conţinutul cutiei, ci în culoare.

Matthew îi arătă din care capăt să desfacă ambalajul.

Sabina îndepărtă încet hârtia şi scoase firul lung de trandafir până când se iţi un boboc alb, ce abia începea să se deschidă.

— Vai, Matthew... este de-a dreptul superb!

— Fiecare trandafir pe care ni-l dăruim are o poveste.

— Desigur. Toate ascund acelaşi secret, fiecare în felul său. Care este secretul *acestui* trandafir, Matthew?

— Acelaşi ca al fiecărui trandafir, răspunse soţul ei. Secretul este că te iubesc şi că te voi iubi *mereu*.

— De ce un trandafir alb?

— Pentru că, atunci când Pavel spune că un bărbat trebuie să îşi iubească nevasta cum a iubit Hristos Biserica, el face clar referire la puritatea acestei iubiri – „Bărbaţilor”, zice el, „iubiţi-vă nevestele cum a iubit şi Hristos Biserica şi S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinţească, după ce a curăţat-o prin botezul cu apă prin Cuvânt, ca să înfăţişeze înaintea Lui această Biserică, slăvită, fără pată, fără

zbârcitură sau altceva de felul acesta, ci sfântă şi fără prihană". Pavel o numeşte o mare taină şi cred că nimic nu poate simboliza această taină mai bine decât un trandafir – un trandafir plin de secretele iubirii. Chiar dacă în ochii mei tu eşti deja fără pată şi fără prihană – femeia cu sufletul cel mai curat din lume! – eu, ca soţ al tău, mă angajez să te iubesc în acest fel şi să mă dau pe mine pentru tine cum S-a dat Iisus pentru noi.

Se aplecă şi o sărută cu tandreţe.

— Iată, deci, răspunsul: secretul acestui trandafir este că am să te iubesc, scumpa mea soţie fără pată şi fără prihană, pentru tot restul vieţii mele, şi am să *încerc* să te iubesc în toate chipurile în care mi-o va cere Domnul.

— Of, Matthew, iar mă faci să plâng! râse Sabina printre lacrimi. De fapt, adevărul e că mă faci să plâng aproape de *fiecare* dată când îmi dăruieşti un trandafir. Eşti atât de romantic!

Se lăsă tăcerea preţ de o clipă, o tăcere plăcută, acompaniată de trosnetul focului din cămin.

— Acum cred că este rândul meu, spuse în cele din urmă Sabina, ridicându-se şi pornind spre pomul de Crăciun.

Luă cutia îngustă pe care o lăsase ea sub brad şi, după ce i-o întinse lui Matthew, se aşează în genunchi la picioarele lui, aşa cum îngenunchease el adineauri lângă ea. Matthew îi dăruise cândva un trandafir de această culoare, dar ea nu avusese până acum ocazia de a-i întoarce mesajul – cel mai profund mesaj pe care îl poate transmite un trandafir.

Matthew desfăcu pachetul la un capăt şi scoase un trandafir perfect format, de un roşu aprins cum nu mai văzuse în viaţa lui.

Se uită zâmbind la soţia sa. Ochii li se întâlniră.

Nu era necesară nicio explicaţie. Mesajul *acestui* trandafir – iubirea profundă din inimile lor – nu constituia un secret pentru niciunul dintre ei.

123
Fire împletite în ţesătura timpului

Ziua de Crăciun fu la fel de memorabilă şi de liniştită precum cea de Ajun – festivă, plină de bucurie şi de voie bună, de bucate alese, conversaţii plăcute şi cântece de sărbătoare.

A doua zi veni cu o ninsoare neaşteptată. Deşi aceasta nu fu îndeajuns de abundentă pentru a-i înzăpezi, erau încă animaţi de spiritul de sărbătoare şi niciunul nu se arătă înclinat să iasă din cabană.

A treia zi, ajuns la capătul răbdării, baronul hotărî să facă o plimbare până în sat. Nu de alta, dar abia aştepta s-o întrebe pe Frau Rendt cum îşi petrecuse Crăciunul şi – nu în ultimul rând! – să se aprovizioneze cu delicioasele ei foietaje, cărora începuse deja să le ducă dorul. Sub imperiul unei „inspiraţii” neaşteptate, cum se exprimase el, Thaddeus rămase să lucreze toată dimineaţa în birou şi, deci, îl rugă şi de astă dată pe Heinrich să fie bun şi să-i aducă şi lui nişte rulouri proaspete.

Înainte de a porni la drum, baronul îşi plimbă încântat privirea peste noul său cămin. În ochii lui, cabana – pe care între timp Thaddeus reuşise să o cumpere de la Frau Braun din München – nu era cu nimic mai prejos faţă de *Lebenshaus*.

După ce trăise atâţia ani închis într-o celulă minusculă, această cabană i se părea un adevărat palat, o locuinţă spaţioasă şi somptuoasă cum nici nu visase că va mai avea vreodată. Iar ceea ce-l încânta şi mai tare era terenul din jurul clădirii, pe care se puteau cultiva o mulţime de flori şi de legume. Proiectelor de grădinărit începute de cei doi McCallum cu un an în urmă li se adăugaseră repede altele şi, în mai puţin de o lună, influenţa baronului se vedea deja cu ochiul liber.

Ceilalţi trei aşteptau cu sufletele la gură sosirea

primăverii, întrebându-se ce noi idei îi vor mai veni baronului până atunci!

Faptul că vor rămâne împreună la cabană era de la sine înţeles pentru toată lumea.

Cei patru fuseseră despărţiţi de prea multe ori şi prea mult timp pentru ca acum, că erau căsătoriţi, Sabina şi Matthew să se poată mulţumi cu nişte simple *vizite* făcute taţilor lor. Chiar dacă vreunul dintre părinţi ar fi fost înclinat să-şi facă prea multe griji cu privire la intimitatea noilor însurăţei, adevărul e că niciunul dintre ei nu concepea să trăiască departe de copii.

În pofida faptului că – spre deosebire de majoritatea gospodăriilor – traiul lor în comun, prin prisma avantajului numeric al bărbaţilor, căpătase o accentuată şi specială notă de patriarhat, niciunul dintre cei trei bărbaţi ai casei nu ar fi făcut ceva care să nu fie întru totul pe placul Sabinei. Ea era, din toate punctele de vedere, stăpâna casei, iar cei trei erau soţul, tatăl şi socrul ei – cu toţii la serviciile ei ca nişte căţeluşi devotaţi. Pur şi simplu o adorau tustrei.

Sabina şi Matthew se instalaseră la parter, unde, pe lângă dormitorul lor, transformaseră o altă cameră mai spaţioasă în salonul lor privat.

Thaddeus şi baronul von Dortmann ocupau fiecare câte un dormitor la etaj, iar celelalte două camere de la nivelul superior erau folosite pe post de birouri – unul de către cei doi taţi, iar celălalt de către Matthew şi Sabina.

După cununia din 24 octombrie, Matthew o dusese pe Sabina în voiaj de nuntă în Statele Unite, unul dintre momentele culminante ale călătoriei lor fiind vizita făcută în Biroul Oval al Casei Albe. Deşi discuţia cu preşedintele a fost una scurtă, ea a durat totuşi îndeajuns de mult ca JFK să-l poată convinge pe Matthew să se alăture din nou corpului diplomatic din Germania.

Matthew a fost de acord, cu condiţia să îşi poată îndeplini majoritatea sarcinilor de serviciu din Bavaria,

făcând doar când şi când câte un drum până la Bonn sau Berlin. Avea de recuperat ani întregi, îi spusese el preşedintelui, şi nu era dispus să renunţe la asta pentru nicio slujbă din lume.

Kennedy a înţeles şi l-a asigurat că nu trebuie să-şi facă probleme în acest sens.

— Vei stabili detaliile colaborării cu cei de la Departamentul de Stat. Tatăl tău doreşte şi el să îşi continue activitatea?

— Nu ştiu, dar am să-l întreb şi vă voi comunica răspunsul lui, a răspuns Matthew.

Tinerii însurăţei se întorseseră în Germania în cea de-a doua săptămână a lunii noiembrie. De atunci, cei patru petrecuseră împreună cele mai fericite şase săptămâni din viaţa lor în comun, obişnuindu-se cu locul, aranjându-şi birourile, făcând planuri de Crăciun, plantând ultimele răsaduri de care au putut face rost înainte de venirea iernii şi mai ales bucurându-se de plăcutele discuţii pe care le purtau seara, adunaţi cu toţii în faţa şemineului.

După sărbătorile de iarnă, în 15 ianuarie 1963, Matthew şi-a luat în primire funcţia de ofiţer de legătură între guvernul de la Bonn şi Departamentul de Stat al SUA.

După o îndelungă chibzuinţă, Thaddeus a hotărât să iasă la pensie. Venise vremea, spunea el, să se gândească la alte lucruri. Atât el, cât şi baronul von Dortmann aveau multe de scris şi timpul nu aştepta după nimeni. Cei doi petrecuseră săptămânile în care tinerii fuseseră plecaţi discutând despre câte-n lună şi-n stele şi, în acest răstimp, începuse să li se înfiripe în minte ideea de a scrie o carte împreună. Unde mai pui că atât el, cât şi baronul trebuiau să îşi completeze şi să-şi revizuiască memoriile. Ce mai, avea atâtea lucruri de făcut! Nu, nu mai putea pierde nici măcar o zi cu cariera diplomatică, a conchis el în cele din urmă.

Cu timpul, *Lebenshaus* din sud a început să îndeplinească o funcţie cu totul diferită de cea a

predecesoarei sale din nord. Departe de a fi un refugiu solitar, cabana McCallum-Dortmann a devenit un veritabil focar de idei, un loc ce fremăta de activitate, unde se scria, se realizau studii şi se dezbăteau constant subiecte noi.

În cele din urmă, Thaddeus şi-a publicat memoriile, chiar dacă, în forma lor finală, acestea nu semănau aproape deloc cu ceea ce avusese în gând când începuse proiectul. Având ca schelet politica secolului XX, scrierea conţinea mai multe observaţii de natură spirituală decât diplomatice sau politice. Cartea nu a devenit un bestseller, dar s-a bucurat de un relativ succes în cercurile unde astfel de scrieri sunt recunoscute şi apreciate.

Contrar planurilor sale de odinioară, baronul von Dortmann, pe de altă parte, nu s-a ocupat prea mult de vechile sale jurnale. După eliberarea din închisoare, propriile memorii îşi pierduseră în ochii lui importanţa pe care le-o acordase odată şi bătrânul a început să scrie tot mai mult despre credinţă, abordând cu precădere subiecte legate de natura şi caracterul lui Dumnezeu.

Deşi anii de detenţie l-au încercat din greu, datorită constituţiei sale robuste şi a conştiinţei nepătate, baronul a mai trăit ani îndelungaţi. A ajuns să-şi ţină nepoţii pe genunchi şi să le povestească despre Germania antebelică, ba chiar să-i vadă crescând.

În cele din urmă, scrierile sale religioase au fost publicate sub forma unei serii de lucrări ce, în ochii celor ce le citesc şi le recitesc, au devenit veritabile cărţi de căpătâi.

Jurnalele sale, pe de altă parte, au fost mereu de o valoare inestimabilă pentru fiica şi ginerele lui şi Matthew şi-a dorit cu ardoare toată viaţa să găsească un mijloc de a le publica. Întrucât însă serviciul a continuat să îi solicite mult timp şi efort, această dorinţă rămâne încă neîmplinită.

Matthew şi Sabina au avut un fiu şi o fiică.

Băiatului i-au pus numele Thaddeus Heinrich după cei doi bunici, iar pe fetiţă au botezat-o Marion Rebecca, după cele două bunici. Bunicii lor, pe care cei mici pur şi simplu îi

adorau, le spuneau Tad şi Mary.

Căsnicia dintre Matthew şi Sabina, poate fiindcă a avut o perioadă de incubaţie atât de lungă şi a început atât de târziu, a fost una fericită, stabilă şi lipsită de multe dintre dificultăţile cu care se confruntă cuplurile mai tinere.

Iubirea dintre ei a rămas adâncă, la fel ca recunoştinţa lor faţă de Dumnezeu, care păstrase intactă această iubire în îndelungaţii ani ai despărţirii.

Aproape că nu trecea o zi fără ca Matthew şi Sabina să-şi amintească unul altuia de secretul trandafirului.

Nota *autorului*

Toate tentativele de fugă din Berlinul de Est în Berlinul de Vest prezentate în acest roman se bazează pe fapte reale, inclusiv cea din Partea a VI-a. Doi bărbaţi ce au fost separaţi de soţiile lor când a fost ridicat zidul Berlinului chiar au săpat un astfel de tunel până în cimitirul de pe Fischerstrasse. După ce nevestele lor au ajuns cu bine în Berlinul de Vest, au reuşit să se refugieze prin acelaşi tunel, pe parcursul a câteva săptămâni, peste o sută de persoane de toate vârstele, de la copii până la bătrâni. În cele din urmă însă, după ce o tânără şi copilaşul acesteia s-au salvat prin tunel, tricicleta băieţelului a rămas lângă un mormânt. După o vreme, tricicleta a stârnit suspiciunea celor de la *Vopo*. Investigând locul îndeaproape, aceştia au descoperit tunelul. A doua zi, tunelul a fost umplut cu pământ.

Despre autor

Californianul Michael Phillips şi-a început distinsa carieră de scriitor în anii 1970. La începutul anilor 1980, eforturile sale de a readuce în atenţia publicului scrierile romancierului victorian George MacDonald i-au adus recunoaşterea internaţională. Phillips este considerat unul dintre cei mai competenţi experţi din lume în opera autorului scoţian, atribuindu-i-se totodată meritul de a fi reînnoit interesul cititorilor de pretutindeni faţă de scrierile acestuia.

După redactarea şi republicarea lucrărilor lui MacDonald, Phillips şi-a început propria carieră de scriitor. De atunci a scris 48 de romane, în prezent fiind cunoscut mai ales în calitate de romancier. Cărţile sale, care s-au bucurat de elogiile publicului şi ale criticilor literari deopotrivă, au fost traduse în opt limbi şi s-au vândut în peste şase milioane de exemplare. În prezent, mulţi recunosc în el pe urmaşul literar al scriitorului său preferat, George MacDonald. Phillips este, de asemenea, directorul revistei „Leben”, o publicaţie periodică dedicată gânditorilor creştini şi lucrărilor lui MacDonald. Combinând toate genurile literare pe care le-a abordat în scrierile sale, „Dream of Freedom” a constituit a suta lucrare publicată de Phillips. Michael trăieşte împreună cu soţia sa, Judy, în Eureka, California.

Soţii Phillips petrec mult timp şi în Scoţia, unde încearcă să redeschidă apetitul publicului larg pentru opera lui MacDonald.